DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 1 januari 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

VAN DRIEKONINGEN TOT VASTENAVOND.

Te Veurne loopt van 6 januari tot 15 april, de smakelijkste tentoonstelling van het land.

Op het einde van de Ieperstraat dwarst de koning Albert-I laan de brede Ringlaan in wiens okselholte het versteende stadje Veurne ligt. Op dit kruispunt staat sinds eeuwen de Zuidgasthuishoeve (Albert-I laan 2), die sedert enkele jaren het *Internationaal museum voor Brood, Banket- Suikerbakkerij en IJsbereiding "Walter Plaetinck" v.z.w.* is geworden.

In 1992 werd daar een unieke verzameling oude spekulaasplanken tentoongesteld en twee jaar later wordt nu in dit zelfde *Bakkerijmuseum* weer een beetje kultuur dichter bij de mens gebracht.

De "zes donkere weken" (drie voor en drie na Kerstmis) zijn een duistere en sombere tijd. Het volksgeloof identificeert deze periode als een satanisch tijdsbestek waarin ongelukken, diefstallen, moord en ellende welig tieren.

Om af en toe eens te herademen en schrik en stress van zich af te zetten werden in deze beloken tijd enkele feesten gevierd die voor enig vertier en gezelligheid zorgden.

Reeds van voor het begin van de jaartelling waren deze *licht*-punten tekens van hoop en leven. Er werd gegeten en gedronken en op Lichtmis "was er zelfs geen vrouwke zo arm of ze maakte haar pannetje warm" (bakte pannekoeken).

Wat, wanneer en hoe suikergoed, wafels, volaards, koeken en chocolade de feesten van Driekoningen tot Vastenavond een typisch gezicht gaven toont en leert de tentoonstelling. Met dit initiatief beoogt men het museum enerzijds een frisse impuls te geven in deze sombere tijd en anderzijds aan te tonen hoe de bakkers deze winterfeesten vertalen in heerlijke taarten en prachtige suikerstukken versierd met marsepein en chocolade. Lekkerrr...

Het museum is open van maandag tot en met donderdag van 9 u. tot 12 u. en van 14 u. tot 17 u. en op zondag, na de middag van 14u tot 17 u. Toegang: 70,-fr.

In zijn standaardwerk *Eigen aard,* (1) verklaart prof. dr. K. C. Peeters de herkomst van de feesten van Driekoningen tot Vastenavond die eertijds door de grote massa van het volk werden gevierd. Deze uiting van volksgeloof en volksvermaak stoelde op eeuwenoude tradities, die stamden van ver voor onze tijdrekening. De Germanen hadden al hun Midwinter of Joelfeesten, de Romeinen hun Saturnalieën en Kalendae, maar ook de opkomende kristenheid zou niet achteruit trappelen.

De essentie van al die uitgelaten vreugde symboliseerde steeds de overwinning van het Licht op de duisternis, van het leven op de dood.

"Het Christendom kon zonder problemen inspelen op die tradities: de geboorte van Christus betekent immers ook een nieuw begin, een licht voor zoveel zoekende mensen" (2)

Te beginnen met Driekoningen...

Twaalf dagen na Kerstmis, viert de Kerk het naamfeest van de heilige (?) Driekoningen. Alhoewel deze drie wijzen pas in de 3e eeuw van onze tijdrekening de titulatuur van *koning* kregen en later, in de middeleeuwen, hun naam en afkomst, zijn deze drie magische, en steeds tot de verbeelding sprekende mannen, een onuitputtelijke bron van inspiratie geweest voor tal van kunstenaars. Ook onze grootste Vlaamse dichter, Anton van Wilderode, liet zich niet onbetuigd en schreef een "Lied voor Driekoningen" waaruit wij volgden passus lichten:

"De dertiende dag kwamen koningen aan
en dan was mijn droefheid voorbij
want zij, uit het land van de zomer vandaan,
brachten warmte voor hem en voor mij."

Eeuwen geleden lieten ook de miniaturisten hun inspiratie de vrije loop bij het verluchten van inkunabelen en wiegedrukken. Ze schilderden *Melchior* zwart als een *Moor* (Afrika). *Balthasar* werd geel gekleurd om zijn herkomst uit Azië te illustreren en *(G)Kaspar* kreeg als Europeaan het melkwitte gezicht, dat eigenlijk het minst tot de verbeelding spreekt. Door deze voorstelling zouden deze drie fiktieve figuren het ganse menselijke geslacht vertegenwoordigen, dat zich na de zondvloed over de hele wereld verspreid had. Misschien verwijst hun aanspreektitel van *koning* naar een interpretatie van een bijbelpsalm, maar dat er uitgesproken *drie* zijn refereert naar de geschenken, goud, wierook en mirre.

Als klap op de vuurpijl kreeg de viering van de Heilige Driekoningen een extra dimensie toen keizer Frederik Barbarossa (1152-1190) omstreekt 1126 hun zgn. autentieke relieken van Milaan naar Keulen

→

WIJ WENSEN
AAN AL ONZE LEZERS
een gelukkig en voorspoedig 1994

◇ ◇ ◇

De beste formule voor het geluk :
een goede gezondheid
en een slecht geheugen !
Edwige Feuillère

overbracht en deze een vaste stek in de Dom bezorgden.

Andere versies zijn, dat hun stoffelijke resten door Kruisvaarders naar Keulen werden meegebracht, zoals Diederik van de Elzas het Bloed van Kristus meenam naar Brugge en Voormezele. Maar hierover zijn nogal wat twijfels. Pater, dr. J .M. Hosten o.p. (3) schreef me op 6 januari 1992: "Ik dacht het wel, dat de *Hoofden der Dry Koningen tot Coolen* (Keulen) u zouden bekoren. Van geschiedkundig standpunt uit is het al uiterst merkwaardig dat die hoofden van die wijzen uit het verre oosten alle drie terug gevonden konden worden. Hun relieken hebben zich echter uitermate verdienstelijk gemaakt en zullen hen ook geen windeieren gelegd hebben".

Keulen werd de Koningenstad en daar de Drie Koningen het predikaat kregen van beschermers en patroons van de reizigers werd de stad aan de Rijn plat gelopen door bedevaarders. De commerce floreerde en niemand zou zich voortaan op pad begeven vooraleer een strookje papier, doekje of prentje in het kledingstuk werd genaaid dat de drie hoofden van de heilige koningen had aangeraakt.

Wij laten ter illustratie graag zo'n prentje afdrukken:

"Dit Beeldeken heeft aengeraekt de dry hoofden der H.H. Koningen tot Colen. Het is voor de Reysigers, tegens de ongelucken des wechts; pyne des hoofts, vallende sieckte, kortsen, alle toverie: ende een haestige doot."

Vijfentwintig jaar geleden, op 4 december 1969, werd te Beauvoorde een *Orde van Driekoningen* opgericht. De leden van deze Orde, die verondersteld, altijd op weg zijn om de Westhoek aan weerszijden van de Schreve in al zijn verantwoorde welvaarts- en welzijnsaspiraties te bevorderen, konden zich geen betere patroonheiligen aanmeten.

Op vrijdag 7 januari jl. kwamen deze leden dan ook naar jaarlijkse traditie te Beauvoorde samen om de Driekoningentaart aan te snijden.

In de *Driekoningentaart* of *Galette du Roi* werd eertijds een (paarde)boon ingebakken, die inmiddels vervangen werd, eerst door een porseleinen popje en later door een kunststoffiguurtje. Diegene die het figuurtje in zijn stuk taart vindt wordt koning of koningin. Dit jaar werd kunstschilder Luc Ameel uit Poperinge de "Sire" en mevr. ing. Herta Declercq, echtgen. van ing. André Depoorter, direkteur van de Kaasmakerij van Passendale, werd de "Sirène".

De ouderwetse boon van weleer, die de vorm heeft van een foetus symboliseerde de vruchtbaarheid, was voedzaam en maakte een essentieel bestanddeel uit van de voeding van de volksmens.

Maar niet alleen de lagere stand had oog voor deze culinaire lekkernij. Ook bisschoppen, prinsen en koningen namen hun deel van de koek.

Robert Inghelram, ondervoorzitter van het Bakkerijmuseum schrijft daarover in *Patakon* nr 18: "Een keure van de bisschop van Amiens uit 1311 leert ons dat Driekoningenbrood werd vervaardigd uit bladerdeeg, verse eieren en bloem. Hendrik II, koning van Frankrijk (16e eeuw) verloor bijna de belegerde stad Douai omdat hij te diep in 't glas had gekeken tijdens een Driekoningenfeest en Lodewijk XIV, l'enfant terrible van de Franse Kroon, moest steeds "toevallig" de boon vinden in zijn stuk taart of... er kwamen brokken van."

Van Verloren Maandag tot Lichtmis.

Er werd dankbaar gebruik gemaakt om de laatste gelegenheid te baat te nemen om de heidens geïnspireerde Nieuwjaarsfeesten (Midwinter of Joelfeesten) nog wat te rekken. Op de eerste maandag na Driekoningen legden griffiers, schepenen en ambachtslieden de eed af in hun gilde waarna zij uitgebreid de inwendige mens gingen versterken met spijs, maar vooral met drank.Op die manier ging de rest van de dag *verloren*. Deze verklaring is er slechts één van de vele die de betekenis van *Verloren Maandag* poogt te achterhalen. Of moeten wij het weer bij de Kerk gaan zoeken waar het evangelie van die dag verhaalt over het kind Jezus, dat Jozef en Maria *verloren* waanden tot ze het drie dagen later aantroffen in de tempel van Jeruzalem? En welke verklaring past dan bij "Verkoren Maandag", zoals deze eerste maandag na Driekoningen in talrijke streken (o.a.Veurne) werd genoemd?

Zoveel is zeker dat de jonge Kerk het heilzamer en veiliger vond te zalven dan te snijden. De Germaanse volksgebruiken werden niet weggesneden uit de eeuwenoude traditie, maar veeleer geïntegreerd in de kristelijke leer, zij het dan met andere symbolen en doelstellingen.

Zo vierden de Germanen op Verloren Maandag de bruidswerving van hun Zonnegod Freyr, terwijl de katolieke priesters de zondag daarop het evangelie over de bruiloft van Kanaä gingen voorlezen.

Over de oorsprong en herkomst van naamgeving bleef men echter niet wakker liggen en men feestte en smoefelde er lustig op los. Als culinaire ambiance at men op Verloren Maandag *Worstebrood,* alhoewel deze delicatesse eigenlijk thuis hoort in de karnavalsfeer. Dit bladerdeeggebakje met binnenin een stukje braadworst, warm opgediend met een tripel van de Sint-Bernardusbrouwerij van Watou, zoals dit voortreffelijk geserveerd werd in het Bakkerijmuseum t.g.v. de openstelling van de tentoonstelling, is een must. Robert Inghelram van de bakkerij Littoral te Koksijde, maakte samen met Kris Vercruysse van deze worstenbroodkermis een onvergetelijk prinselijk (avond)maal.

Ook het worstebrood vindt zijn heidense oorsprong bij de Germanen. In de middeleeuwse kloosterbakkerijen zouden bakvormen uit de tijd van de Bacchusfeesten bewaard gebleven zijn. O.a. de Duitse "Krapfen", waarin koeken werden gebakken die met vlees en honing gevuld werden. Die gevulde broodjes, in de smoutpan gesudderd, waren de voorlopers van het hartige worstebroodje. Nogal wiedes eigenlijk dat snuggere herbergiers met Verloren Maandag zo'n fel gezouten hapjes verkochten, die niet alleen het water, maar vooral het bier in de mond deed komen.

Na Driekoningen en Verloren Maandag blijft de januarimaand vooral koud en donker.

Op 2 februari werd dan weer een poging ondernomen om het licht van onder de korenmaat te halen en de naderende lente te vieren.

Op het einde van de 5e eeuw na Kristus, verbond het Vatikaan dit heidens gebeuren met de verering van de Moeder Gods. Veertig dagen na Kerstmis wordt Maria-Lichtmis gevierd. Al in het oude Israël offerden jonge moeders, veertig dagen na de geboorte van hun kind een paar duiven, omdat dit zuiveringsritueel hen door Mozes werd gedikteerd. Zo bleef ook bij ons dit zuiveringsritueel in voege en deden de moeder geworden vrouwen na veertig dagen hun "kerkgang" . "Zij werden door enen priester *gekerkgangd"* (4). Lichtmis werd omzeggens in ieder gezin gevierd met het bakken van pannekoeken, wafels of lukken.

Reeds omtrent 1270 werd het gild van de wafelbakkers of oubloyeurs opgericht, al bleef de wafel echter een typisch huisgebak en stamt deze lekkernij uit een ver verleden. In graven van Vikingvrouwen uit de zevende eeuw werden reeds ronde wafelijzers aangetroffen. Het zou echter duren tot in de 15e eeuw vooraleer de rechthoekige wafelijzers bij ons aan het fornuis terecht kwamen. Zij waren veelal versierd met symbolische voorstellingen en werden meestal als huwelijksgeschenk aangeboden.(5)

De typische Westvlaamse wafeltjes noemde men *lukken*. Deze lukken of nieuwjaarswafeltjes werden met ronde ijzers met kleine ruitjes gebakken. Een Staat van goed opgemaakt in de stad Lo van 1657 vermeldt bij de inventaris van een inboedel een "wafelyser ende luckyser".

Tot een stuk na de Tweede Wereldoorlog was het lukken bakken omzeggens in ieder gezin in West-Vlaanderen, vooral voor de kinderen, een exuberante bedoening.

De deegbolletjes werden stiekem achter moeders rug opgegeten, zij stoven rond van kontentement, maar verhit van de gloeiend hete Leuvense stoof vielen zij meestal in slaap voor de laatste bakte uit 't ijzer kwam. Een prachtige kollektie wafel- en lukijzers zijn in het Bakkerijmuseum samengebracht en op een zo danige manier gepresenteerd dat de nostalgie naar deze ouderwetse lukkentijd menig bezoeker zal vertederen.

Maar er is meer...

Al de zoetigheden die nog net voor de vasten en op en rond Sint-Valentijnsdag - in illo tempore - werden gemaakt met suiker, deeg of chocolade, worden ter gelegenheid van "De smakelijkste tentoonstelling van het land" door leden van de Richemont-Club Belgium overgedaan.

(vervolg blz. 10)

SIMON STEVIN van BRUGGHE (1548-1620) (11)

" Wonder en is gheen wonder "

R.-A. BLONDEAU

Van de Zeylstreken

Uit de inzichten die Stevin verwierf bij de Scalingerkommissie voor lengtebepaling op zee, was zijn *Havenvinding* ontstaan. Omdat hij bovendien wist dat prins Maurits belangstelling had voor zeevaartkundige problemen, ging hij dieper in op deze materie en behandelde hij ten behoeve van de prins een reeks vraagstukken die verband hielden met de vaarrichtingen. Het ging meer bepaald over hetgene hij de "zeylstreken" noemden, d.w.z. de lijnen die zeilende schepen beschrijven en die te onderscheiden zijn in "rechte en cromme streken".

Het betrof een stof waarmee Stevin niet uit ervaring vertrouwd was, maar die hij in de werken van voorgangers had teruggevonden. (74)

De Portugese-joodse wiskundige Pedro Nunez (1502-1578), die in 1529 tot kosmograaf van de koning van Portugal werd benoemd, is te beschouwen als de grondlegger van de wetenschappelijke zeevaartkunde.

Het begon toen hij door zeelieden benaderd werd met de vraag hoe de lijn er op een globe uitziet, die door een schip wordt beschreven, wanneer dit schip eenzelfde richting of koers blijft volgen.

Nunez toonde aan dat die lijn niet de kortste weg is tussen begin- en eindpunt, dus niet een deel van de grote cirkel tussen beide (75), maar er wel als een kromme uitziet.

Nunez wist op een globe dergelijke krommen te tekenen, bestudeerde hun eigenschappen en in zijn *Tratado da Sphera...* met het aanhangsel *Tratado da Navegaçao,* verschenen te Lissabon in 1537, wordt de teorie van deze lijnen, die hij "linhas dos rumes" noemt, uit de doeken gedaan.

En hoewel, zoals gezegd, deze "linhas dos rumos" op een bol *niet* de kortste afstand tussen het punt van afvaart en het punt van aankomst uitmaken, zijn ze voor de stuurman de meest praktische route, omdat hij bij zijn vaart steeds dezelfde richting of koers kan behouden.

Het werk van Nunez werd voortgezet in Vlaanderen door Gerard Mercator, die in 1541 een globe vervaardigde met een omtrek van 1,30 m waarop tal van dergelijke lijnen voorkomen. Lijnen die hij *directiones* noemt (76), maar bij Stevin "cromme streken" heten.

Mercator bracht zijn wereldkaart van 1569, die bestemd was voor de zeevaarders, in een projektie waarin meridianen en parallellen rechte en evenwijdige lijnen zijn, waardoor de hoeken die zijn *directiones* maken met meridianen en parallellen op aardglobes, dezelfde blijven op een vlakke kaart.

Dit principe werd verder uitgediept door de Ierse zeevaarder en wiskundige Edward Wright (ca. 1558-1615), in zijn in 1599 verschenen werk, *Certaine Errors in Navigation.* Hij lichtte niet alleen het systeem van de kaart van Mercator uitvoerig toe, maar verstrekte ook tafels om de preciese ligging van de parallellen en de breedte van de snijpunten van *directiones* en meridianen te bepalen. Hij zorgde bij het stelsel van Mercator voor de wiskundige onderbouw.

De studie die Stevin hieromtrent maakte werd tenslotte een verhandeling, getiteld *Van de Zeylstreken,* die naderhand gepubliceerd werd in zijn *Wisconstige Ghedachtenissen.*

Stevin begint daarin met de definities te geven van de zgn. "rechte streken", die delen zijn van een grootcirkel en de kortste afstand uitmaken tussen twee punten op de aardglobe, alsmede van de "cromme streken".

Daarna worden vraagstukken gesteld en opgelost over het varen in "rechte streken", en wel op twee manieren. Ten eerste, worden ze mechanisch getekend op een globe, met behulp van koperen mallen of modellen, ten tweede gebeurt dit langs teoretisch-wiskundige weg met behulp van driehoeksmeting. Vervolgens heeft hij het over de manier om een "cromme streke" op een globe te tekenen, en hoe men de gegevens ervan kan berekenen aan de hand van tafels, die hij met de gepaste bronvermelding ontleent aan Wright. Stevin weet echter deze tafels aan te vullen met een berekeningswijze om de afgelegde afstand te bepalen.

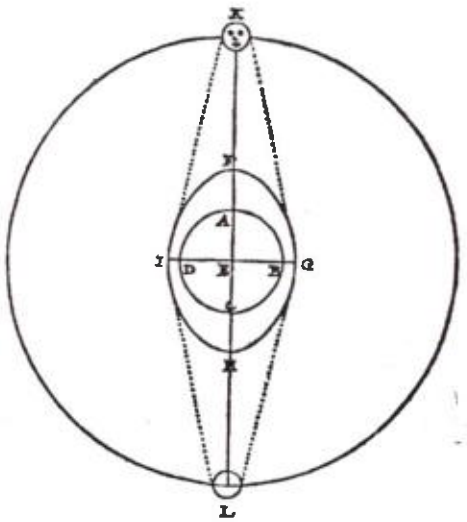
In een *Anhang* worden er door Stevin twee wijzigingen in het scheepskompas voorgesteld, die door prins Maurits zouden aanbevolen zijn. Het gaat om een fijnere indeling van de windroos en een nauwkeuriger aflezen van de stand van de kompasnaald.

Waar er in het werk van Stevin sprake is van "cromme streken", gebruikte Snellius (77) bij de Latijnse vertaling, uit 1605, van de *Wisconstige Ghedachtenissen*, het woord *loxodromen*, een benaming die gebleven is.

Van de Spiegeling der Ebbenvloet

Het merkwaardige verschijnsel van eb en vloed werd al vroeg in verband gebracht met de maan. Zowel het nauwkeurig verloop van het verschijnsel als het onderzoek naar de oorzaak ervan heeft vele geesten beroerd.

Ook Simon Stevin heeft in de evolutie van de getijenproblematiek een rol gespeeld en aan het verschijnsel een verhandeling gewijd, *Van de Spiegeling der Ebbenvloet,* die bij de historische behandeling van het fenomeen vaak over het hoofd wordt gezien.

De ei-vorm van de wereldzee veroorzaakt door de zuigende werking van de maan en haar tegenpunt.

Reeds Herodotus (5e eeuw v. Kr.), de Griekse geschiedschrijver, die sinds Cicero "de vader der historie" wordt genoemd, en verre reizen had ondernomen, schreef de getijenwerking, die hij opgemerkt had bij de Rode Zee, toe aan de maan. Maar de Grieken maakten pas terdege kennis met het verschijnsel van eb en vloed toen zij zich buiten de Middellandse Zee gewaagden.

Omstreeks 330 voor Kristus zeilde Pytheas van Massalia langs de west- en noordkust van Europa, en alleszins tot de Shetlands- en Orkney-eilanden. In zijn boek *Over de Oceaan* schreef hij de resultaten neer van zijn breedtebepalingen en van zijn onderzoek in verband met de werking van eb en vloed. Ook Alexander de Grotes admiraal Nearchos en diens matrozen hebben in 325 v. Kr. in de Indische Oceaan kennis gemaakt met de getijen en zouden het verband vastgesteld hebben tussen dit verschijnsel en de omloop van de maan.

In de 3e eeuw voor Kristus observeerde ook Eratosthenes de getijen van de oceaan en kwam tot de konklusie dat eb en vloed die tweemaal daags voorkomen, nauw verbonden zijn met de stand van de maan, boven of onder de horizon.

Het verst ging evenwel Posidonius van Apamea (2e eeuw v. Kr.) die de getijen te Cadix had geobserveerd en in zijn werk *De Meteora* de dagelijkse getijenwerking laat overeenstemmen met de boven- en benedenkulminatie van de maan (78). Hij schrijft er dat *springtij* ontstaat als zon, aarde en maan in een rechte lijn liggen, terwijl *doodtij* optreedt als zon en maan ten opzichte van de aarde in kwadratuur staan. Hij had ook vastgesteld dat het water pas reageert

►

ongeveer twee uur na de doorgang van de maan (de zgn. *haventijd*), wat in de haven van Cadix inderdaad het geval is (79). De oorzaak van die vertraging was hem blijkbaar onbekend.

In de jaren omtrent de overgang van de 7e naar de 8e eeuw, deed de Angelsaksische geleerde Beda Venerabilis persoonlijk waarnemingen van de getijen met betrekking tot de omloop van de maan, de winden, de seizoenen en noteerde de variaties op diverse punten van de Engelse kust.

Waar Stevin precies zijn inzichten omtrent getijenwerking vandaan haalt is niet duidelijk, maar hij weet zeer goed dat het verschijnsel beheerst wordt door de maan; dat men *springtij* heeft bij volle en nieuwe maan en *doodtij* bij kwartierstand. Toch wijst hij bij de aanvang van dit geschrift erop dat het nog niet mogelijk is een sluitende teorie van *Ebbenvloet* te formuleren omdat er nog niet voldoende ervaringsgegevens ter beschikking staan.

Hij wijdt die werking aan een van de maan en haar tegenpunt uitgaande zuiging. Door die zuiging neemt de watermassa de vorm aan van een ei, Stevin spreekt van *eysche form.*

Om deze werking door prins Maurits te demonstreren vervaardigde hij uit vast papier een *ebbenvloettuych*, dat over een aardglobe wordt geschoven. Maar hoe dit "tuig" er precies uitziet heeft hij nergens beschreven.

Hij verklaart hoe het komt dat het water in binnenzeeën minder hoog opgetrokken wordt dan in open zeeën, namelijk tengevolge van de verhoogde zijdelingse druk bij kleine wateroppervlakten.

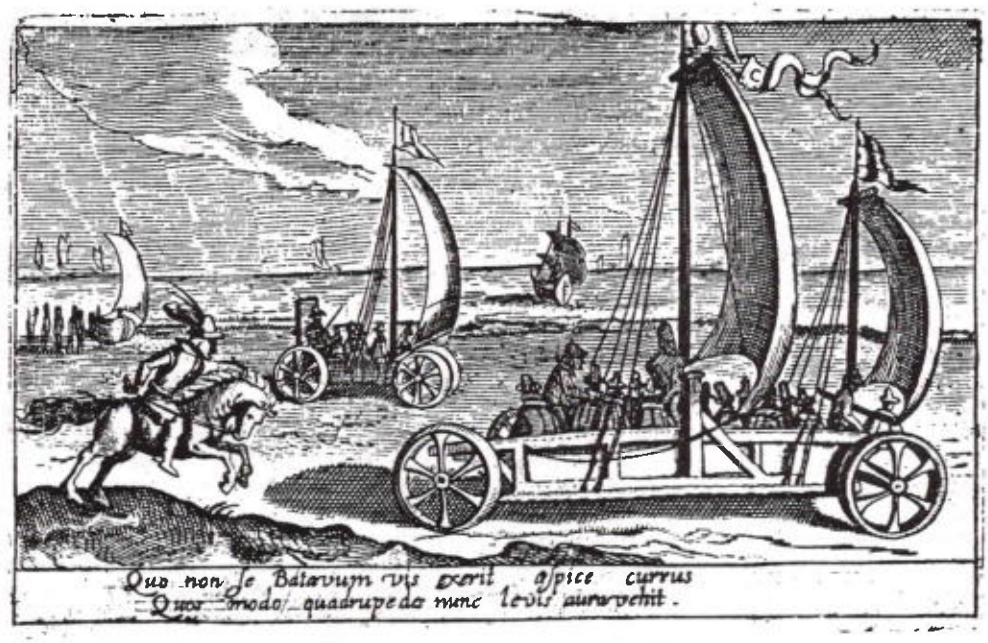
De zgn. *evenwichtsteorie* der getijen waarin eb en vloed worden verklaard uitgaande van de veronderstelling dat de aarde geheel met water van gelijke diepte is bedekt en geen rotatie om haar as uitvoert, is eigenlijk van Newton (1643-1727) afkomstig, die dit model ontwierp ter illustratie van zijn mechanische wetten (gravitatieteorie) en werd naderhand door D. Bernouillie (1700-1782) en P.S. Laplace (1744-1827) verder uitgewerkt.

Maar de grondslag ervan werd door Simon Stevin gelegd, zonder dat hij inzicht had in gravitatie of aantrekkingskracht inherent aan de materię. Juist omdat de gravitatieteorie nog onbekend is denkt Stevin ook niet aan de invloed van de zon, zodat het verschil tussen *springtij* en *doodtij* voor hem onverklaarbaar is.

De zeilwagen

Omdat de prestaties van Simon Stevin niet terug te vinden zijn in de zachte kultuursektor van kunst en letteren, kreeg hij lange tijd niet de waardering die hij verdiende.

In populaire geschriften werd hij in de eerste plaats voorgesteld als de uitvinder van de zeilwagen - wat hij in feite niet is - maar die hij voor de eerste maal in de Nederlanden demonstreerde.

Hoewel Stevin in zijn geschriften nergens dit vehikel vermeldt, werden er reeds in het prille begin van de 17e eeuw een paar afbeeldingen van de zeilwagen verspreid (80) die naderhand in boekwerken voorkwamen, o.m. in de in 1649 verschenen atlassen van Joan Blaeu (1596-1673), *Novum ac magnum theatrum urbium Belgicae*, en de Nederlandstalige uitgave ervan : *Toneel der steden van de Verenigde Nederlanden en van 's Konings Nederlanden.*

Hugo Grotius (1583-1645), die later grote bekendheid zou verwerven als rechtsgeleerde en staatsman, tevens de zoon van Stevins vriend Jan Cornets de Groot, en die als 17-jarige aan de eerste tocht met de zeilwagen had deelgenomen, wijdde er meerdere gedichten aan, zowel in het Nederlands als in het Latijn.

In 1846 - het jaar waarin te Brugge een standbeeld voor Simon Stevin werd ingehuldigd - werd door Prudens van Duyse (1804-1859), die als dichter een grote faam genoot en een van de mede-oprichters was van "De Tael is gansch het Volk", een bundeltje gedichten (51 pp.) uitgegeven, getiteld, *De zeilwagen van Simon Stevin, naar de latijnsche gedichten van Hugo Grotius.* En Everhardus Johannes Potgieter (1808-1875) heeft onder zijn *Liedekens van Bontekoe*, een oud gezongen gedicht opgenomen, *De zeilwagen van Prince Mouringh*, die zou dateren van 1600.

De zeilwagen zou reeds in de 6e eeuw in China in gebruik geweest zijn. Keizer Lwan (552-554) van de Liang-dynastie, een tauïstisch geleerde, heeft omstreeks 550 na Kr. zijn *Boek van het Gouden huis ter nagedachtenis van de meester* geschreven, waarin hij zegt :

Kauts'ang Woe-Sjoe slaagde erin een zeilwagen te bouwen die dertig personen kon vervoeren en in een enkele dag een afstand van verscheidene honderd *li* (81) kon afleggen (82).

En Stevin zou van het bestaan van dit vehikel in China kennis gekregen hebben langs het werk van de Nederlandse Indiëreiziger Jan Huyghen van Linschoten (1563-1611), *Itinerario, voyage ofte schipvaert van J.L.v.L. naar Oost ofte Portugaels Indien*, verschenen te Amsterdam in 1596, waarin gegevens verwerkt werden van Dirk Gerritsz. Pomp (83), die China en Japan had bezocht. Al zou, volgens de grote Nederlandse sinoloog Jan J.L. Duyvendak (1889-1954) Linschoten de vermelding over het gebruik van zeilwagens in China ontleend hebben aan het boek, *Historia de las Cosas mas notables, ritos y costumbres* van Juan Gonzalez de Mendoça, waarvan een Nederlandse vertaling verscheen te Alkmaar in 1595 (84).

Jacques de Gheyn vertelt, bij de eerste uitgave van zijn zeilwagen-tekening, uitvoerig over een tocht van Scheveningen naar Petten, over een afstand van 70 km, die zou afgelegd zijn in minder dan twee uren, hetzij aan een snelheid van ongeveer 40 km per uur, door een zeilwagen bezet met een gezelschap van 28 personen, waaronder prins Maurits.

En Hugo de Groot zegt in zijn *Parallelon rerum publicaru* : "Ik heb het bijgewoond, toen men er binnen minder dan twee uren tijds veertien mijlen mee heeft afgelegd, waarvan iedere de weg van een uur (gaans) bevat".

In acht genomen de nogal rudimentaire struktuur van het onderstel, zoals blijkt uit de prent van G. Swanenburgh, en de mechanische mogelijkheden van die tijd, is het maar moeilijk aan te nemen dat men een last van grosso modo 1700 kg met een dergelijke snelheid over het strand kon jagen. Maar aan de tocht zelf valt er niet te twijfelen.

Wanneer de tocht precies heeft plaatsgevonden is nergens vermeld, maar aangezien de bij de slag bij Nieuwpoort gevangengenomen Admirant van Arragon Franciscus de

Mendoça deel uitmaakt van het gezelschap van prins Maurits die het avontuur beleefde, moet dat gebeurd zijn tussen 1 juli 1660 (slag bij Nieuwpoort) en 29 mei 1602 (datum uitlevering Amirant Mendoça), maar waarschijnlijk in de herfst van 1600.

De Franse geleerde Nicolas Claude Fabri de Peiresc (1580-1637), ontscheepte, in juni 1606, bij zijn terugkeer uit Engeland, in Holland waar hij tal van geleerden ging opzoeken, waarmee hij in briefwisseling was, of die hij vroeger in Italië had ontmoet. Hij kwam o.m. in Middelburg, Dordrecht, Rotterdam, Den Haag, Leiden, Delft. In Den Haag bezocht hij Hugo de Groot, die hem ongetwijfeld over de zeilwagen sprak, want daarop zou hij naar Scheveningen vertrokken zijn om er het vehikel te bewonderen (85). Aan Pierre Gassendi (1592-1655), die als vriend en tijdgenoot het leven van Peiresc voor het eerst heeft beschreven, zou hij met veel details verteld hebben dat hij zelf een tocht met de zeilwagen heeft meegemaakt (86).

Het is alleszins niet bij de eerste reis gebleven want er bestaan mededelingen over latere tochten, ter gelegenheid van het bezoek van hooggeplaatste buitenlanders of bij buitengewone gelegenheden. Wel een bewijs dat men het als een uitzonderlijke nieuwigheid beschouwde.

Volgende keer :
Vorstelicke Bouckhouding ;
Kwartiermeester ;
Wisconstige Ghedachtenissen.

Noten :

(74) E. Crone, *Het aandeel van Simon Stevin in de ontwikkeling van de zeevaartkunde*, in : Mededelingen van de Marine Academie, 15, 1963, p. 16.
(75) Behalve in het geval dat de koers precies noord of zuid is.
(76) R.A. Blondeau, nota 71, p. 55
(77) Willebrordus Snellius (1580-1626), Nederlandse wis- en natuurkundige. Werd in 1613 hoogleraar te Leiden.
(78) Kulminaties zijn meridiaandoorgangen.
(79) De haventijd verandert van plaats tot plaats, en kan gaan van 1/2 uur tot meerdere uren.
(80) Door Jacques de Gheyn (1565-1629) was een afbeelding vervaardigd van de tocht met twee zeilwagens van Scheveningen naar Petten, en in 1603 verscheen hiervan een prent, gegraveerd door G. Swanenburg.
(81) Een *li* bedraagt ongeveer 575 m.
(82) Robert K.G. Temple, *China 3000 jaar uitvindingen en ontdekkingen* (met voorwoord van Joseph Needham). Houten, 1986, p. 194.
(83) Dirck Gerritsz. Pomp (1544 - na 1608), bijgenaamd *Dirck China*, vestigde zich in 1568 te Goa, ondernam van daaruit twee reizen naar China en Japan. Verbleef 20 jaar in Indië. In 1598 en 1606 ondernam hij nog twee reizen naar Indië.
(84) Dijksterhuis, *Simon Stevin*, 's Gravenhage, 1943, p. 203, voetnota.
(85) P. Humbert, *Un amateur Peiresc*, Parijs, 1933, p. 60.
(86) Dijksterhuis, nota 84, p. 208.

"Mercator van Rupelmonde" in KULTUURLEVEN

In het decembernummer (nr. 8/1993) van KULTUURLEVEN, het bekende "maandblad voor cultuur en samenleving", verscheen van de hand van prof. dr. Frans Depuydt, verbonden aan het Instituut voor Aardwetenschappen - Kartografie - van de Katolieke Universiteit te Leuven, een uitgebreide recensie (4 pagina's) over het jongste boek van Roger-A. Blondeau, *Mercator van Rupelmonde*.

Prof. Depuydt een man met kennis en gezag ter zake, schrijft o.m. : *"De wetenschapshistoricus Roger Blondeau is hiermee niet aan zijn proefstuk. Uit zijn* Wetenschap in de taal der Vlamingen (1991) *en zijn* Ferdinand Verbiest-publikaties *is al eerder gebleken dat deze onlangs gelauwerde (Sartonmedaille) enthousiaste vorser een aangename en vlot causerende pen heeft. Dat hij met zijn wetenschappelijke activiteiten eerder als liefhebberij dan beroepshalve is begonnen, komt zelfs in zekere mate zijn schrijfkwaliteit ten goede. Onze wetenschapsliteratuur heeft behoefte aan een inbreng van die aard."*

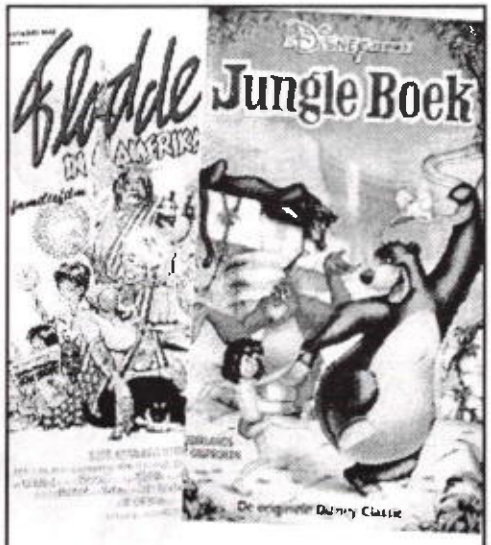
En verder :

"De biografie van Blondeau is een vroege en goede start van het komende Mercatorjaar : in 1994 wordt de 400e verjaardag van het overlijden van deze eminente Vlaamse geleerde herdacht. Dat zal op vele plaatsen gebeuren : Sint-Niklaas - Rupelmonde, Leuven, Brussel, Duisburg... Men hoort er nog van."

Roger-A. Blondeau, *Mercator van Rupelmonde*, is verschenen bij Lannoo te Tielt. Prijs 895 fr. Te koop : Papier- en Boekhandel Schoonaert te Roesbrugge.

Op maandag 10 januari jl. werd het boek voorgesteld, in het wetenschapsprogramma *Alle Vijf* op BRTN-1.

Dit programma loopt elke maandagavond van 22 u. tot 22.30 u.

VIDEO VERHUUR

100 fr. per film (2 dagen)

Boekhandel SCHOONAERT
Bergenstr. 14 - ROESBRUGGE
057/30.15.57

't Rozenhof

◆

Smul smakelijk

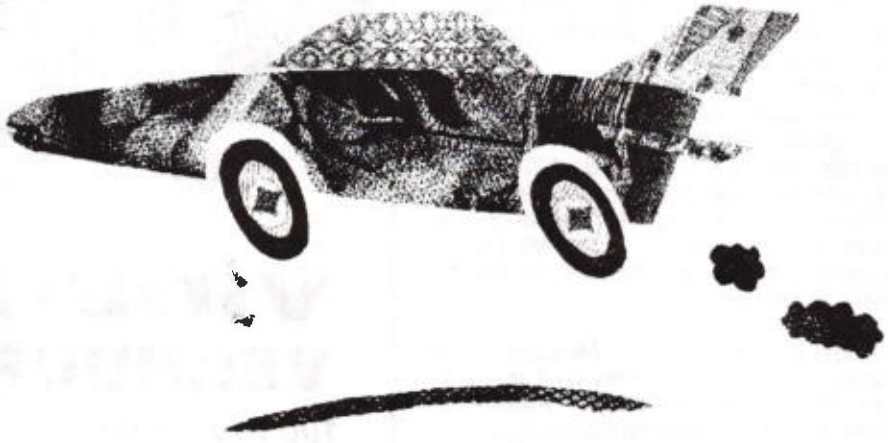
en laat u overtuigen
door de culinaire geneugten
van onze keuken.
Verzorgd en boordevol kwaliteit :
wij bieden een schotel
voor ieders smaak.
Volgens honger en budget
en voor fijnproevers :
ons fornuisje is gewoonweg
geweldig.

◆

- Speelplein
- Tijdig reserveren voor communies

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

AUTOLENING

En wie geeft u nu een extra-voordelig autokrediet om zó mee weg te rijden?

In alle discretie

ASLK
Bankier waar ik best mee opschiet

EDDY AMELOOT

ASLK
Bankier waar ik best mee opschiet.

Prof.O.Rubbrechtstraat 14
8972 ROESBRUGGE
057/30 08 66 - 057/30 12 42 (privé)

Roesbrugge-Haringe, postdatum

Geachte Mevrouw,
Geachte Heer,

De eindejaarsfeesten zijn reeds achter de rug en 1994 heeft zijn intrede gedaan. Met deze wens ik U dan ook het allerbeste voor het nieuwe jaar.

Januari is de maand van het bijschrijven van de intresten in de spaarboekjes. Dit kan nu reeds gebeuren.

Verder hoop ik U dit jaar opnieuw van dienst te zijn met de ASLK-bankprodukten alsook met de ASLK-verzekeringen.

Graag tot dan !

Vriendelijke groeten,

***Eddy AMELOOT**, kantoorhouder*

MASSA BEHANG - EEN HART VOOR DECORATIE - MASSA BEHANG

SOLDEN

bij MASSA BEHANG

Bergenstraat 42 - Beveren-Roesbrugge - Tel. 057/30 10 20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen buiten konkurrentie

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem, vliegen- en mierenbussen, boenwas, trekkers, keerders, vegers, dweilen, sponsen, zeemvellen, enz...

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO - GARDISETTE, UNLAND, ARISTO, enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad aan nettoprijzen om U tegen te zeggen ...
VANAF 69 FR./ROL

DRAPERIEEN
excl. : Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO, ARISTO, GARDISETTE, UNLAND, VRIESCO, enz...

van -10% tot -50%

DIRECTE KORTING

BIJ IEDERE AANKOOP

Tafelkleden, kanten sierdoekjes, kralen, vliegedeuren

KARPETTEN
klassiek synth. :
200/290 : ~~3.499~~,-F
2.799,-F

VOLTAPIJT
vanaf
~~299~~,-F/m²
199,-F/m²

KARPETTEN
wol : 2/3
vanaf ~~8.999~~,-F
7.495,-F

VLOERBEKLEDING
per rol br. 2m
à ~~199,-~~ **99,-F/m²**
br. 4m à ~~329,-F/m²~~
275,-F/m²

OPENINGSUREN : maandag tot vrijdag van 9 u. tot 19 u. - zaterdag van 9 tot 18 u. - zondag gesloten

MASSA BEHANG - EEN HART VOOR DECORATIE - MASSA BEHANG

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 12 tot en met zaterdag 15 JAN.

CLEMENTINEN klasse 1 39 fr./kg - 3 kg voor **110 fr.**
KIWI'S 10 voor ***59 fr.***
LITSCHI'S ***95 fr./kg***

Rik en Annick
DESCHREVEL - PRIEM

nodigen allen uit op de

EERSTE TAP

op zaterdag 29 januari 1994 vanaf 19.30 uur

in CAFÉ BRITANNIA

Ieperstraat 151
8970 Poperinge

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (2)

FEBRUARI of SPROKKELMAAND

Willem Lanszweert

De heiligen en het weer

Het verband tussen kalender en volkse weerspreuken is vlug gelegd. Veel meer dan wij leefden onze verre voorvaderen in én met de natuur. De prehistorische mens leefde zo goed als in open lucht en had alleen spelonken om in te schuilen. In die innige verbondenheid met de natuur was de weerstoestand zeer belangrijk. Men moest niet alleen schuilen voor pletsende stortregens doch men kreeg evengoed af te rekenen met strenge winters. Donder en bliksem boezemden angst en ontzag in en werden aangezien als het werk van hogere wezens.

Zonder enige twijfel kunnen we stellen dat onze verre voorzaten oog hadden voor het wolkenspel en de hiermee samengaande windrichting. Zo konden ze reeds vroeg zeer nabije weersveranderingen voorzien, veel beter dan hun hedendaagse nakomelingen.

Vooral wanneer de mens zich met landbouw ging bezighouden was de kennis van de weerstoestand van uitermate groot belang. Op een goede oogst werd alle hoop gesteld. Al vlug kende men het verband tussen het groeiproces en het weer. Men zocht mogelijkheden om het weer te kunnen voorspellen. De overlevering, een reeks van generaties-lange ervaringen liggen ongetwijfeld aan de grondslag van de vele weerspreuken.

Eeuwen later kwam daar nog bij dat de Middeleeuwse mens zeer gelovig en bijgelovig was. Zijn geloof was een mengeling van Kristelijke en Germaans-heidense opvattingen. God was alomtegenwoordig. Alles wat niet direkt op een natuurlijke wijze verklaard kon worden was het werk van God. Wonderen waren toen zeker de wereld niet uit. Het waren dagelijkse verschijnselen. Een plotse donderslag, abnormale aanhoudende regen- of droogteperioden, enz. waren van bovennatuurlijke oorsprong. Heiligen werden voortdurend aangeroepen om bij God tussen te komen, om te helpen, om voorspraak te verkrijgen. Misschien is dit een mogelijke reden waarom de weerspreuken zo vaak met naamfeesten van heiligen samenvallen en waarom, daaruit volgend, weersituaties aan heiligen worden toegeschreven. Al gaat dit fenomeen verder in de tijd terug.

De Kerk heeft immers veel heidense feesten gekerstend. Germaanse feesten als Joel en Eastur werden respektievelijk Kerstmis en Pasen.

De weerkalender was, na eeuwenlange overlevering, een waardevol instrument om te pogen het weersverloop te bepalen. Men had gewoon geen andere middelen.

Aan de hand van lange reeksen waarnemingen heeft men zich in de vorige eeuw beziggehouden met het bestuderen van de juistheid van de weerspreuken. Uit talrijke studies bleek al gauw dat de weerspreuken verbonden aan de weerkalender weinig betrouwbaar waren.

Weerspreuken voor februari

Om een goed jaar te krijgen moet februari fris en vochtig zijn. Sneeuw is welkom. Immers : alle maanden van het jaar vrezen een mooie februari. Februari zonder sneeuw geeft een droge zomer.

Februari nat,
vult schuur en korenvat.
Februari regen,
is des landsmans zegen.

In februari sneeuw en regen,
betekenen Goddelijke zegen.

Als 't kort maandeke te veel op maarte trekt,
de boer een scheve muile trekt.

Geeft februari klaverblad,
in maart bedekt sneeuw uw pad.

En nog : *Zo hoog in de winter de sneeuw, zo hoog in de zomer het gras.*
Hagelt en dondert het in februari dan mag men rekenen op een mooie herfst.

Volgens de kalenderdagen :

2 februari :
Maria Lichtmis
Nat en bewolkt weer geeft een goed jaar. Is het zonnig en mooi dan krijgen we een slecht jaar.

Lichtmis donker met regen en slijk,
maakt de boeren rijk.

Schijnt met lichtmis de zonne heet,
dan komt er nog veel sneeuw en leed.

Met lichtmis triestig weer,
Is goed voor boer en heer.

Lichtmis donker : mokt de boeren jonker.
Lichtmis kleir, mokt de boeren bedeleir.

3 februari : St. Blasius

Als het vandaag regent en waait,
zeven weken lang wind en watermolen draait.

4 februari :
verplant uw boompje op St. Veroontje.

6 februari :
St. Amaan doet het zaaikleed aan.
Hier bedoelt men het zaaien in zaaibakken en kassen van groenten die uitgeplant moeten worden.

Lichtmis is een feest dat sinds de 7e eeuw aan Maria is toegewijd.
Op deze dag mocht zij, na de geboorte van Jezus, weer de tempel betreden.

8 februari :
St. Jan van Matta
In dit gedeelte van het jaar krijgen we enkele mooie dagen :
de zomer van St. Jan.

9 februari :
St. Apollonia
Reeds in de Oudheid was men van mening dat men rond deze tijd stormachtig weer zou krijgen.

Voor de oogst is 't altijd goed,
als St. Apollonia het waaien doet.

12 februari :
De zeven dienaren van Maria
Als het 12 februari lelijk weer is zal het zes weken naeen regenen.

19 februari :
St. Bonifatius
St. Bonifatius breekt het ijs.

22 februari :
Stoel van St. Pieter te Antiochië
Vriest het op St. Pietersdag dan volgen er nog veertig dagen vorst. Als het mooi weer is zal het helemaal niet meer vriezen.

Wellicht vindt deze belangrijke lotdag zijn oorsprong bij de oude Germanen. Bij hen begon de lente op 22 februari !

24 februari :
St. Mathias
Met St. Mathias eindigt de winter ! (??)

St. Mathys breekt het ijs.

Belangrijke lotdagen : 2 en 22 februari.

Wat denk je hiervan ?

De winter zal nog niet verdwijnen
als met Lichtmis de zon op het altaar gaat schijnen.

Dit is een variante van de Franse weerspreuk :

Quand à la Chandeleur le soleil luit
L'hiver quarante jours s'ensuit.

Niet kompleet onzinnig :

Blazen de muggen in februari alarm,
houdt dan in maart uw oren warm.

In februari kemelen de katers
en femelen de katten,
maar geeft de sprokkelmaand de winter niet,
hij is voor Pasen in 't verschiet.

Gaan eind februari de mieren al aan 't garen,
wachten U vast nog koude dagen.

TE KOOP GEVRAAGD

- **Antieke houten kruiwagen met houten wiel.** Tel. 057/30 08 88

VAN DRIEKONINGEN TOT VASTENAVOND

(Vervolg van blz. 2)

De Richemont Club is een elite groep van bakkers, banketbakkers, ijsbereiders en chocolatiers, die zich tot doel stellen een hoge kwaliteit van produkten aan de klant aan te bieden.

Wat enkele van hun meesterbanketbakkers en meesterchocolatiers t.g.v. deze tentoonstelling in 't Veurnse Bakkerijmuseum gekreëerd hebben streelt het oog. Spijtig voor de smulpapen en snoepers onder ons dat al deze *pièces uniques* veilig achter glas zijn tentoongesteld. Het zijn echter alle bewijsstukken van stielkennis en kreativiteit eigen aan deze elitegroep die ook op internationaal gebied zeer vermaard is.

Acht Europese landen en Japan zijn bij de Richemont-Club aangesloten. Om de twee jaar gebeurt er in de hoofdzetel te Luzern (Zwitserland) een bijscholing van de leden en worden er maandelijks onderlinge kontakten en demonstraties georganiseerd om meer vakbekwaamheid te verwerven en om steeds op de hoogte te blijven van alle nieuwigheden in het vak.

Zeker is dat de bezoeker die het Bakkerijmuseum binnen loopt niet alleen zal genieten van de tematentoonstelling, maar hij zal er veel relikten uit zijn bloedeigen jeugd terug vinden. In de verschillende gebouwen, kelder en zolders van deze prachtig gerenoveerde eeuwenoude Zuidgasthuishoeve bevindt zich trouwens een schat aan voorwerpen die alles te maken hebben met b.v. 't graan malen, 't brood- en spekkenbakken, chocolade gieten, nunnebillen febriceren, tovermarbels draaien, te veel om op te noemen. Iedere dinsdag tussen 14 u. en 16 u. worden ter plekke bakdemonstraties gehouden. En wat overigens niet niets is, er is een gezellig cafetaria waar "snel" en vriendelijk vrouwvolk de pinten tot aan de rand vult.

Een meevaller en meenemer voor levensgenieters. Nog tot en met vrijdag 15 april.

Elie E.Balduck

Literatuur:

1 K.C.Peeters. *Eigen aard.* Uitgev. De Vlijt Antw. 1946 bladz.304-329.
2 Dr.Cécile Cambien, *Patakon.* Tijdschrift van het Bakke rijmuseum.Januari 1994.
3 J.M.Hosten, trouwe lezer van *De IJzerbode*, Gent. Groot Begijnhof 52, 9040 Sint-Amandsberg. Gewezen pastor van Haringe.
4 Leonard de Bo, *Westvlaamsch Idioticon*, 1873. Bladz. 512.
5 Dr. Roeland Van de Walle, conservator Volkskundig museum Gent, Persmap 5 jan.1994.

Stad Nieuwpoort Twintigste Frans-Vlaamse Veertiendaagse 2 - 17 april 1994

Sedert 1975, ver voor er enige spraak was van Europese integratie, reikte de grensoverschrijdende, vriendschappelijke en gastvrije badstad Nieuwpoort, de hand aan onze 'stambroeders' van over de Schreve.

In de optiek waarin Vlaanderen zich opmaakt voor het Europa 2002 is sedert *twintig jaar* Nieuwpoort de initiatiefnemer avant la lettre.

Dit jaar zal Nieuwpoort zijn *twintigste Frans-Vlaamse Veertiendaagse,* onder het motto "Frans-Vlaanderen, vroeger en nu" een elan geven waar heel Vlaanderen kan naar opkijken.

(Uitvoerig programma in het maartnummer van *De IJzerbode*)

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67

KROMBEKE

Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL

HET KWALITEITSMERK

Oliën en smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (11)

Een woordje geschiedenis

In onze vorige bijdrage vertelt Née (René Kinoo, afkomstig van Houtkerke) hoe hij als frontierejongen de knepen van het vak leerde. Pittig verhaalt hij zijn belevenissen en ervaringen en neemt ons mee op zijn nachtelijke zwerftochten.

Voor een flinke stuiver

Als ik er alleen op uit trok, langs Bavinchove en Zuydpeene, verdook ik mijn smokkelwaar in Buysscheure en ging dezelfde nacht weer huiswaarts. De daaropvolgende nacht peddelde ik er met de fiets naartoe. Ik had daar kennis aangeknoopt met een dagbladventer en lijk die gast overal op de baan was en uiteraard veel mensen vertrouwelijk kende, zo trok ik met hem op stap om mijn tabak aan de man te brengen. Veelal waren het kleine klanten die om de drie, vier weken een kilo kochten. Tot in Clairmarais hadden we afnemers.

Als je zelf de tabak ter plaatse bij de kooplustigen kon brengen, was er een dikke stuiver aan verdiend. De aankoopprijs bedroeg toen 115 Belgische frank de kilo. Je moest nog niet zo ver gaan om er 230 frank van te maken. Iets verder ging het al naar 330 frank maar in Clairmarais haalde je gemakkelijk 400 en zelfs 450 frank (B.F.). Maar zoals gezegd, je mocht nogal wat rondzeulen, omzichtig te werk gaan en lijk men God niet dient voor niet, zo diende ook de dagbladventer aardig wat in de hand gestopt. Al met al, de winst was wel de moeite waard.

Een verradelijk pad

Toch was het niet altijd "suiker en zeem". Zo was ik eens kompleet verrast toen in in de omgeving van Godewaerdsvelde bij de "Koesteert" geladen met een zak tabak, doorheen een weide een paadje volgde waar ik reeds meerdere keren langs gekomen was. Aan de uitgang was er een ijzeren hekje en ik bukte mij al om de grendel weg te schuiven als er ineens vlak naast mij, uit de sloot een kommies rechtsprong. Geen tijd te verliezen gooide ik mijn lading tegen de opduikende douanier. Die zal ongetwijfeld de vangst van zijn leven gedaan hebben lijk de buit hem onverhoopt in de armen werd geworpen.

Voor mij restte er geen ander pad meer dan... het hazepad.

Van een garde-chasse en koekepoere

Alleen is maar alleen. Dat kan je soms duur te staan komen. Op momenten dat je het minst verwacht, gebeurt het. Het overkwam me in Renescure. Ik was rustig door een weide gestapt en wou een boerenstraat oversteken naar een tegenoverliggend weiland. "A moi, à moi", klonk het plots in de duisternis. Alert stopte ik en hoorde iemand komen aangelopen. Met mijn zaklamp tastte ik de omgeving af en zag een gestalte behoedzaam naderen. "T'es seul copain ?" vroeg ik voorzichtig, niet wetend of hij soms tot een smokkelbende behoorde.

"Pas besoin d'être à deux", riposteerde hij, duidelijk bedoelend dat hij het wel alleen zou klaren. Mijn zak afgooiend ging ik er resoluut op af, mijn steunstok vast omklemmend en dan ... bonk. Kreunend viel hij achterover. Maar ik wierp me boven op hem en was hem al aardig aan het bijwerken (aftroeven) toen ik plots een stekende pijn voelde in de linkerdij, een messteek.

Het was zinloos nog verder risiko's te lopen en liet de man ter plaatse, raapte mijn zak weer op en toog verder.

Nog dezelfde nacht bracht ik de geblauwde tabak aan de man en haastte me weer naar huis, hinkend en trekkebenend.

's Anderendaags ging ik op konsultatie bij dokter Sauvage van Steenvoorde. "Tegen een scherpe pin gestoten", beweerde ik droogjes. Sauvage onderzocht de wonde, fronste de wenkbrauwen. " 't Lijkt me eerder een messteek", opperde hij met een ondeugend vragende blik. "Mijnheer de dokteur, ik ben hier niet gekomen om te biechten maar om me te laten verzorgen," replikeerde ik.

Nadat de wonde was uitgewassen en duchtig ontsmet, mocht ik gaan zonder dat de kwetsuur was dichtgenaaid.

Mijn metje die ook te Steenvoorde huizenierde, stelde mij gerust : "Niets dat beter is dan warme kompressen van koekepoere (geplet lijnzaad)". Zo geschiedde, met regelmatige verversing.

De wonde heelde perfekt maar hier zie, het litteken is er nog.

Drie dagen later ontmoette ik een andere blauwer die benieuwd vroeg : "Zijt gij weg geweest die dag ?"

"Neen, waarom ?"

"Wel, omdat ik in Renescure met de jachtwachter gesproken heb die er erg toegetakeld bij liep. "J'ai été drôlement arrangé, mais ce type, il a du saigner aussi", wist hij te zeggen. (Ik ben hardhandig aangepakt geweest maar die type zal ook wel gebloed hebben.)

Ik hield het been stijf (letterlijk dan) en gebaarde van krommen aas. "Hij is drie weken werkonbekwaam", benadrukte mijn nieuwsbrenger.

"Garde-chasse", dacht ik bij mezelf, "je konijntjes mag je hebben maar van mijn tabak moet je afblijven."

Het was de bakker niet

"Maak geen slapende honden wakker", hoor je wel eens zeggen. Het zou ons overkomen tegen Zuydpeene, niet ver van de

►

kerk. We waren op een hofstede een onderlat binnengegaan, een soort wagenkot, om onze tabak weg te stoppen.

Enkele ledige cyaanamidevaten leken ons de beste bergplaats. Dat waren metalen vaten waarin kalkstikstof was verpakt geweest. We vulden ze en keerden ze gewoon om, ondersteboven, toen ik op de naburige weg de lichten zag van een stilletjes naderend voertuig, dat voor de hoeve stil viel. "Dré, 't zijn kommiezen, ik heb ze horen klappen."

"Ben je zot ? Het is de bakker, met een stuk in zijn kraag, die daar ligt te slapen".

Nieuwsgierig als ik was, ging ik een kijkje nemen, behoedzaam naderend. Het was een Amerikaanse Dodge. Voorzichtig tertte ik op de treeplank om even te loeren, als met een ruk de deuren openvlogen. Het waren inderdaad kommiezen. Met mijn hond repte ik me weg en samen sprongen we, in een wip, een haag over. Het was hellepekkedonker en er pletste juist een nijdige hagelbui neer.

Goed uitgeslapen zag ik 's anderendaags Dré weer. "Olijkaard", gromde hij, "had je ze laten slapen !"

Bij het krieken van de dag was de kommiezewereld in rep en roer, want de hoeve te Zuydpeene werd grondig doorzocht, ook het wagenkot.

De cyaanamidevaten bleven onaangeroerd !

Ambetante kommiezen

Ook als je geen smokkelwaar bij had, konden de kommiezen je ferm ambeteren. Een tweede nacht, nadat ik al mijn Belgische tabak verkocht had en thuis geleverd, fietste ik als vrije burger rustig huiswaarts. Netjes aangekleed, vorderde ik mijn weg. Het was haast tegen middernacht als ik overdwars de weg een rode lamp zag zwaaien.

"Douane. Halte !". Mijn naam gevraagd en voor de zekerheid ook mijn papieren.

"Ha ! Ha ! C'est vous ! Qu'est-ce que vous rôdez par ici ?" (Wat dool jij hier rond ?). Mij aftastend vonden ze 100.000 Franse frank in mijn binnenzak.

"Et ça ?"

"Wel, ik heb wat geld meegenomen omdat ik dacht een moto te kopen in Hazebrouck."

"Allez, en voiture". Met fiets en al vloog ik in de dienstwagen, naar hun dienstgebouw in Hazebrouck.

Ik werd er ferm op de rooster gelegd. Maar ik bleef bij mijn stelling en gaf de naam op van een bekende motozaak in de stad.

Van als 's morgens de winkeldeuren geopend waren, deden ze navraag bij de kommerçant, met een volledige beschrijving van mijn persoontje.

De winkelbaas wist van mijn bezoek niets af. "Ge zijt een doortrapte leugenaar," snauwden de kommiezen.

"Natuurlijk ben ik er niet binnengeweest, maar toen ik wat in de etalage gekeken had, zag ik dat een redelijke moto wel 300.000 F.F. geprijsd stond. En zoveel geld heb ik niet."

Rond 10 uur in de voormiddag werd ik op straat gezet, de fiets aan de hand. Maar mijn tong hadden ze niet gepeld !

De laatste keer

Mijn laatste zak heb ik gedragen in de oogstmaand van 1956. De kommerce begon te slabakken, vooral wegens de verdere ontwaarding van de Franse munt.

De tocht ging naar "La Belle Hôtesse", een wijk genoemd naar de gelijknamige herberg te Steenbeke. De zaterdagavond laat trok ik op, achter Godewaersvelde naar Eecke, dan langs de Bréarde, overhoek overreke naar Hondeghem en Wals-Cappel. Vandaar ging het naar Zurkel tot aan "La Belle Hôtesse". Omdat ze de naam niet goed konden uitspreken, staken de Belgiekenaars steeds van "De Belletesse".

Het café was uitgebaat door Arthur Lenglard en zijn sympatiek vrouwtje, Jetje. Hoeveel tabak gedurende vele tientallen jaren daarheen werd gedragen, is onmogelijk te schatten.

De zondag bleef ik daar hangen om 's avonds de terugweg aan te vatten, want de maandagmorgen moest ik vroeg weer aan het werk.

Née vertelt aan één stuk, uren lang, scherp van memorie en met veel zin voor detail.

Ik had het moeilijk om alles bij te houden, vooral als je het niet zelf hebt beleefd.

Mij zijn bijgebleven zijn koelbloedigheid en zijn zelfbeheersing, maar ook het lef en de durf die hij aan de dag (nacht ?) heeft gelegd zonder dewelke je geen goeie blauwer werd.

Bij het buitengaan kijkt Née hoog naar de vrieskoude hemel waar een puntige maansikkel gehaakt zit tussen tintelend sterrengeprik.

"Ja, hoe dikwijls hebben we dat niet gezien," murmelt hij, "maar de tijd is voorbij".

"Zo is het," beaam ik, "onze tijd is voorbij. Daarom zijn we hier bijeen geweest."

De openstelling van de binnengrenzen van de Europese Gemeenschap ziet Née niet als positief. Nu staat de poort wagenwijd open voor alles en nog wat.

Om te zeggen lijk het is, hebben wij met onze tabakssmokkel de Belgische Staat benadeeld ? Helemaal niet, meent Née. De tabakshandel floreerde, meerde landbouwersgezinnen leefden ervan want er werd zowel 's zomers als in de winter veel handenarbeid aan besteed. De fabrieken en kerverijen draaiden op volle toeren.

Eigenlijk deed de Belgische Staat er nog profijt aan. Want de aksijns op tabaksprodukten is in feite een belasting op het binnenlands verbruik. Hoeveel tabak met fiskale bandjes werd er niet buitengesmokkeld. Allemaal zuivere winst voor de staatskas.

Née kijkt me met overtuiging in de ogen. Helemaal ongelijk kan ik hem niet geven. De kaarten lagen natuurlijk anders in de buurstaat Frankrijk, maar dat was onze zaak niet.

('t vervolgt) Rik SOHIER

Beveren aan de IJzer en de Kerstnacht

U was er dit jaar bij in Beveren : december in de Kerstmaand in Beveren geworden. Een pracht van een kerststal in een decor van licht en muziek voor en aan de kerk. Met kerstbomen die je doen dromen. En in de kerk een zee van dennegeur, licht en versiering. Een entoesiaste ploeg medewerkers, gratis, voor niets, omdat het Kerstmis is. In Beveren, vredig dorp aan de IJzer, is Kerstmis gevierd.

Het kon zelfs Focus niet ontgaan, want die maakte er pardoes een reportage over voor kerstavond.

Een Kerstnachtmis uit je kinderdromen : het verhaal van Maria zelf; hoe ze naar Bethlehem moest om zich aan te geven; geen overnachting krijgt, de volkstelling weet je wel; en bij herders een onderkomen krijgt, tenslotte door koningen bezocht wordt. Eenvoudig maar wondermooi.

Een bomvolle kerk die entoesiast meebeleeft, meezingt, meebidt voor vrede.

Een Glühwein drinkt, voor een goed doel, voor kinderen uit ex-Joegoslavië, die hebben het broodnodig.

En wat prettig is, ook Stavele deelde mee voor dit doel en samen haalden we 45.457 frank rond, rechtstreeks en zonder omwegen.

Nee, we halen "Jambers" niet ermee, en dan...?

Tot Kerstmis, te Beveren, dorp aan de IJzer, waar de sterre op Kerstnacht bleef stille staan.

RESTAURANT DE ZALIGHEID

Grensstraat 7 - BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 14 00 - of 056/51 47 81

Open :
vrijdag, zaterdag, zondag en feestdagen
's middags & 's avonds
donderdag op reservatie

Ons doorlopend
WEEK-END MENU

Porto, Sherry of Kirr

Scampi's van het huis

Côte à l'Os
Salade - Frietjes - Béarnaise
of Paling met saus naar keuze

Nagerecht of Koffie of Irish Coffee

1/2 fles wijn per persoon inbegrepen

Prijs : 1.250 fr.

Ruime keuze aan de kaart

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 35

OKKASIE

VW GOLF

elektrisch schuifdak • servostuur
elektrische ruitenheffers
elektrisch regelbare spiegels
gekleurde ruiten

AUTO VAN DE MAAND

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Graaf v. Hoornweg 18
KROMBEKE

Tel. 057/40 00 35
Fax 057/40 12 09

200.000 - 300.000		
FORD ORION	diesel	1990
VW GOLF	diesel	1990
300.000 - 400.000		
VW GOLF	benzine	1993
VW GOLF	diesel	1992
AUDI 80	benzine	1990
+ 400.000		
MERCEDES 190D	diesel	1992

hbk

Hierbij dank ik de klienteel voor de jarenlange samenwerking en het vertrouwen dat U in mij en HBK-Spaarbank hebt gesteld.

Ik ben er van overtuigd dat dit vertrouwen in de persoon van Filip Regheere zal bestendigd blijven.

Met bijzondere hoogachting,

Mevr. Pattyn - Vanrobaeys

SCHRIJVERS VAN NABIJ (7)

door Jack VERSTAPPEN

GERMAINE DIJCKHOFF-CEUNEN
Intelligentie en kunstzin.

Dat ik in het spoor kwam van de Vlaamse Televisie heb ik Bob Davidse te danken, met wie ik vlak na de tweede wereldbrand wel eens als zanger en konferencier op de planken kwam.

Ik herinner mij, 't is ook weer lang geleden, 1955.

Vanuit het Casino van Blankenberge zou een Sinterklaasfeest de eter worden ingezonden. Tijdens de repetitie kwam de regisseur tot de vaststelling dat er wel een kostuum gereed lag voor de Sint, maar dat de "heilige" niet kwam opdagen. Bob Davidse, "nonkel Bob", wist er raad op : zijn vriend Jack werd opgetrommeld en zo deed ik mijn eerste optreden voor het medium "televisie".

Het zou niet de laatste keer zijn.

Van die stap ging het naar "schrijven voor de televisie". Het was een aanloop naar het onbekende en niet zoveel auteurs waren op de hoogte van het kersverse medium.

Na een paar skripts *Folklore te Blankenberge*, gerealiseerd door Jan de Doncker en de *Oost-Indische Cie. te Oostende*, door Tony van der Heyden in beeld gebracht, twee beloftevolle jonge elementen op jonge leeftijd overleden, zou ik in opdracht van producer Rik van den Abbeele team vormen met Germaine Dijckhoff-Ceunen.

Jarenlang.

Deze fijnzinnige dame had ik voordien reeds leren kennen door haar literair werk, enkele romans voor de oorlog verschenen bij het Davidsfonds, hoorspelen opgevoerd in het toenmalige N.I.R. en Radio Antwerpen en vooral door haar boeken voor jonge meisjes. Tussen kinderboek en roman voor volwassenen ligt een grote afstand, vooral in onze moderne literatuur. Wat dan met de jeugd het kinderboek ontgroeid en nog niet rijp voor de roman uit de volwassenheid ? Schrijven voor deze leeftijdsgroep was een ondankbare en moeilijke opdracht, niet dadelijk erkend door de gevestigde critici, maar met diep-menselijk inzicht wist Germaine deze brug te onverschrijden.

Zelf had zij toen reeds een waaier van kulturele aktiviteiten op haar palmares neergeschreven. Niet alleen was zij een geprezen deklamatrice, maar, in vast verband met het N.I.R. was zij tien jaar lang de bezielster geweest van het onvolprezen *Vrouwenuur*, een boeienden radiorubriek boordevol vrouwelijke inbreng uit alle rangen van de samenleving. En het zou de schrijfster vanzelfsprekend voeren naar het boek, waardoor haar goede vrienden, de hymnische dichteres Julia Tulkens, ook via het luistergenot voeling kreeg met zowel kultuurminnend Vlaanderen, als met geringere standen, op hun beurt bekoord door het schone gedicht.

In de loop van jaren kreeg *Het uur der Vrouw* een volwassen dimensie, waardoor Vlaamse vrouwen, nog vóór er sprake was van "emancipatie", een gedegen interesseveld kregen naar een volwaardige levensstandaard.

Misschien was Germaine Dijckhoff-Ceunen wel de gedroomde figuur voor zo'n opgave. Want zij was - naar ik dikwijls heb ervaren - doordrongen van een fijne smaak, die zij op anderen wist over te dragen. Daarbij bleek zij zeer sociaal bewogen en ook het familieleven was voor haar het heilige middelpunt van ons menselijk bestaan.

Met de hand op het hart mag ik stellen dat wij in het televisiewerk op elkaar waren afgestemd. Mijn medewerkster vatte nauwkeurig mijn bedoelingen, ik wist wat zij wenste voor het uitbeelden van de opdrachten, die ons werden toevertrouwd.

Steevast kon ik haar artistiek inzicht bewonderen wanneer het ging om mijn skripts gestalte te geven. Met vaart, met temperament. Van elke tekst slaagde zij er in een brokje "poëzie in beeld" te maken.

Samen zwierven wij door West-Vlaanderen.

We ontdekten Lo, het rustige droomverloren stadje in de Westhoek waar de beroemde Cesarsboom staat. De sage wil dat Julius Cesar ooit aan die boom zijn paard vastbond. Het werd de inzet van *Aangename kennismaking met Lo in het Blote.* De realisatie van een fantasievolle filmsekwentie - Cesar himself die te paard door de weiden draafde - wekte nogal wat deining in het stille stadje, want in 1959 was de glans van het nieuwe medium nog stralend.

Wanneer wij *Lissewege in de Brugse Polders* maakten, besloten we de "belleman" van het dorp niet alleen ter plaatse te filmen, maar hem ook in de studio te laten optreden. De man behaalde er een zo sterk persoonlijk sukses mee, dat hij tijdens de toeristische zomermaanden de ene na de andere pint kreeg van dagjesmensen, speciaal voor hem naar Lissewege afgezakt. Wij bleven hem dankbaar voor de snedigheid waarmee hij spontaan de kleur en de humor van het programma verhoogde.

Samen toerden wij in Zoutenaaie rond - toen nog volkomen zelfstandig en niet gefusioneerd met Veurne - en ook die uitzending werd algemeen geprezen. Germaine werd er trouwens het "ereburgerschap" aangeboden. Verder zochten wij het ook wel groter in *Roeselare aan de Mandel* waarvoor onze producer Rik van den Abbeele mij schreef : "Roeselare heb ik gevisioneerd : volgens mij is het één van de beste *Aangename Kennismakingen.* Bravo !"

Kortrijk met de Slag der Gulden Sporen kwam aan de beurt, Poperinge, Middelkerke, Koksijde, Zeebrugge, de IJslandvaarders, Nieuwpoort, de waterzieke gronden in het Diksmuidse, het oude orgel van Haringe, en zovele andere plaatsen meer. Telkens bleek mijn medewerkster de rustige gids bij het ontdekken van waarden of problemen.

Dat zij niet verlegen zat om een fijne grap uit te halen, ondervond ik met onze uitzending *Waterzieke gronden in het Diksmuidse.* Volgens mijn skript zou een landbouwer met spade over de schouder en zwaar gelaarsd in de veie kleigrond langsheen de IJzerboorden wegzinken. Die "boer" zou ik zelf interpreteren ! Door de grimeur werd ik een heel stuk ouder gemaakt met snor en verstreuveld haar, uitgedost met kniehoge laarzen en dikke vest. Het werd een filmshot van korte duur omdat destijds de programma's live op antenne gingen. Vrienden en kennissen had ik van mijn optreden op de hoogte gebracht, wat denkt ge wel ! Achteraf bleek dan dat alleen mijn voeten zichbaar waren, wegzinkend in de vette aarde.

Ik herinner mij dat we voor deze uitzending de entoesiaste medewerking hadden genoten van senator Sobry, want het gezond maken van de waterzieke gronden stond in zijn kiesbeloften. Maar toen we later om raad gingen voor een programma rond Passendale, scheen hij plots voor ons geen tijd te hebben !

►

In haar werk bleef Germaine Dijckhoff de sekure artistieke "schepper in beeld" van de teksten die haar werden voorgelegd. Met enorm veel takt kon zij tussen schrijver en realisatie een boog trekken, waardoor het eindresultaat een volstrekt samenspel verraadde. De opbouw, het evenwicht van alle bestanddelen werden haar telkens een triomf. Daarbij bleef een fijngevoelig cachet de sterke uitstraling van haar bijzondere persoonlijkheid.

Hoewel zeer levenslustig van aard en daarbij energiek, bleek zij toch bang in gesloten ruimten, leed ze dus - niet in grote mate waarschijnlijk - aan claustrofobie. Een gevoel van beslotenheid dat iedereen wel eens overvalt.

Voor het eerst werd mij dit duidelijk bij een geplande uitzending over ondergrond Antwerpen.

"De onderaardse ruien, met hun zeer eigenaardig stelsel van sluizen en deuren en met het sterk ingewikkeld net van daarin uitmondende riolen, mag terecht gelden als de bloedsomloop van het boven de grond levende Antwerpen.

De geschiedenis van de onderaardse, duistere stad is zo oud als de geschiedenis onzer wereldstad zelve. Het grootste gedeelte der ruien, hetwelk men noemt "de oude stad", is niets minder dan de overwelfde vestingsgrachten en vlieten en dus een sprekende, hoogst merkwaardige getuigenis van het aloude Antwerpen en van zijn vergrotingen in de loop der tijden uitgevoerd", schreef de Antwerpse auteur Theo Huet in zijn boek *Het onderaardsche Antwerpen* uit 1927.

Toen het nog mogelijk was om als "toerist" in kleine, ijzeren boten door de ruien te varen, had ik de tocht meerdere keren ondernomen, bekoord als ik was door de indrukwekkende mystiek van de halve duisternis en de emotie die mij beving toen ik de goed bewaarde sporen bewonderde van de oude Sinjoren, die eenmaal woonden in de nauwe, kronkelende straatjes van het oude Antwerpen.

Aan die tochten zou een einde komen bij de aanleg van de metro want de brede bedding van de rui onder de Meir moest er aan geofferd.

Om het onderaardse Antwerpen ook voor de toekomst te bewaren had ik van producer Rik van den Abbeele, even opgewonden als ik zelf, de opdracht gekregen er een skript voor te maken. Maar toen wij met Germaine een korte verkenningstocht ondernamen, werd zij door een panische schrik gegrepen, zodat we dadelijk terug moesten naar de buitenlucht.

Van de geplande uitzending is niets terecht gekomen.

In de stroom der levensdagen werd ook Germaine niet gespaard. Zij, met het rotsvaste schone geloof in de eigen familiekring, de man, de kinderen, werd diep geschokt toen één van haar twee zonen overleed op een ouderdom dat leven en toekomst pas voor hem openbloeiden. Het werd een slag die zij nooit te boven kwam.

In haar eigen, zo weke gevoeligheid schreef zij haar wanhopige gevoelens leeg in het huiveringwekkende gedicht "Lamento":

Hoe kan ik nog leven
sinds ik jou heb zien sterven
nu jij er niet meer bent
en niets mij overblijft dan jouw lijden
mijn ogen zien geen groen meer en geen bloem
mijn blik is vastgeschroeid op jouw ontzetting
en elke dag scheurt dieper nog in mij een pijn
die echo is van wat in jou tot gruwel is verstard.
Ik ben een open wond
waarin herinnering van uur tot uur
azijn drupt gal en edik
tot 't hart mij overloopt van bitterheid
ik wil de tijd terug dat jij nog was
mijn handen reiken en grijpen in het niets
leeg zijn de dagen en zwaar van dor gewicht
hoe kan ik nog leven sinds ik jou heb zien sterven.

Mijn lieve kompagnon aanvaardde tenslotte onze existentie met alle zegeningen en zware beproevingen, gesteund door een diep kristelijk geloof en het besef dat het leven, ondanks alles, nog goed is.

Nu we - even oud - op de drempel staan van een in mist en nevel wegdeinende dag van morgen, blijf ik aan haar denken omwille van haar innemend karakter en haar nooit aflatende vriendelijkheid.

BEGRAFENISONDERNEMING
Bart & Marleen
MERLEVEDE-INDEVUYST
Duinkerkestraat 75 - 49
8970 Poperinge
Tel. 057/33 79 76 - 33 40 62
BEGRAFENISSEN - CREMATIES

SCHOONHEIDS-INSTITUUT
"NATACHA"
▲ gelaatsverzorgingen, pedicure, manicure, maquillages, sauna.
▲ parfumerie, coffrets, geschenkmandjes met zeep, modieuze winterhaarmode, wintersjaals
▲ *2 zonnetunnels*
Bergenstraat 1
8691 BEVEREN-ROESBRUGGE
Op afspraak : tel. 057/30 14 12
Gesloten op zondagnamiddag en dinsdag

TOBY SPORT
- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen

Bergenstraat 1
BEVEREN-ROESBRUGGE
Tel. 057/30 09 09

Iedere dag open van 9 tot 12 u.
en van 13.30 tot 19 u.
Gesloten op dinsdag en zondag

Schilder- & decoratiebedrijf
B. RYCKEGHEM-DUERINCK
• wand- en vloerbekleding
• gordijnen
• rol-, vouw- en reepgordijnen
• spuitwerken
Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

VERKOOPAKTIE "KOOP IN UW DORP" 1993 - 1994

Uitslag van de trekking

Winnen 100 fr. : de loten eindigend op 757

Winnen 200 fr. :
de loten eindigend op 310 en 640

Winnen 500 fr. : de nummers :

104 299	133 796	249 477	215 484
167 796	111 162	106 259	276 045
102 935	133 115	263 992	210 862
134 545	223 575	181 702	282 900

Winnen 1.000 fr. : de nummers :

231 180	250 860	177 758
236 146	103 305	

Wint 5.000 fr. :
nr. 141255 - reservenr. 210 167

Wint 10.000 fr. :
nr. 218 489 - reservenr. 174 652

Wint 20.000 fr. :
nr. 236 135 - reservenr. 139 957

Het reservenummer is geldig vanaf 13 februari 1994.

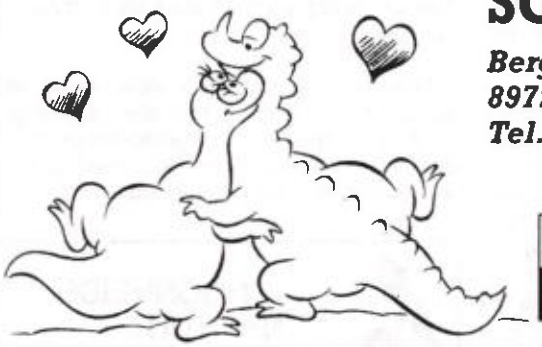
Met de waardebons van 100 fr. en 200 fr. moet men aankopen doen bij de handelaar waar het winnend lot werd uitgegeven.

De prijswinnaars kunnen hun winnend nummer uitwisselen voor een waardebon tot **31 maart** bij volgende adressen :

- ABELE :
  Verhaeghe Paul, Trappistenweg 28
- WATOU :
  Vereecke-Vandromme Myriam,
  Douvieweg 29
- PROVEN :
  Vandamme-Borrey Micheline,
  Provenplein 33
- ROESBRUGGE en BEVEREN :
  Drukkerij Schoonaert, Bergenstraat 14
- STAVELE :
  Textiel Annie Desmytter, Krombekestr. 72A
- KROMBEKE :
  Vanderhaeghe Dirk, Bankelindeweg 19.

Liefde op 't eerste gezicht

Deze en vele andere bijzondere huwelijkskaarten vindt u in de nieuwe Intercard-kollektie

Drukkerij SCHOONAERT

Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
Tel. 057/30 03 79

intercard
EEN GOEDE KEUZE!

HSA

U en ik,
één spaarbank

Aan iedereen
een gelukkig
en voorspoedig
1994

Bij HSA voelt U zich onmiddellijk thuis.

HSA biedt U alle mogelijke financiële diensten aan :

VRIJ SPAARBOEKJE
- mooie intrest en altijd iets extra's
- soepel in gebruik

DE ZICHTREKENING
- zonder bankkosten
- vlot in gebruik

DE HSA KASBONS
- hoog rendement
- gratis bewaargeving
- uitbetaling coupons
  van alle maatschappijen
- hernieuwen van alle kasbons

DE HSA KREDIETEN
- huisvestingskrediet
  5 of 10 jaar vast
- investeringskredieten
- persoonlijke leningen
- voorafbetaling belastingen
- leasing en bedrijfswagen-
  kredieten
- voor autofinancieringen
  speciale salonvoorwaarden

ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN - VERZEKERINGEN

Kantoor Geert VANDENBUSSCHE

Haringestraat 37 - 8972 Roesbrugge-Haringe - Tel. 057/30 09 86

COIFFURE - PEDICURE

ELS

dames en heren

Dagelijks open op afspraak tot 19 u.
Wekelijkse rustdag maandag
donderdag van 17 tot 21 u.

Waaienburgseweg 78
8972 KROMBEKE
Tel. SALON 057/40 14 33
Tel. PRIVE 057/30 06 61

ALLES VOOR DE DOE-HET-ZELVER

Grote keuze
BEHANGPAPIER
GORDIJNEN
VLOERBEKLEDING
enz...

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan - 8972 PROVEN

Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

VIDEO VERHUUR

100 fr. per film (2 dagen)

Boekhandel SCHOONAERT

Bergenstr. 14 - ROESBRUGGE
057/30.15.57

TEXTIEL ANNIE

Krombekestraat 72A
8691 STAVELE
057/30 14 80

STOCKLIQUIDATIE

(van zat. 15 jan. t.e.m. zon 30 jan.)

-50 %

op tal van artikelen

Enkele voorbeelden :

K sweater (kap)	*499* nu	**250,-**
K sweater	*450* nu	**225,-**
K pull (marine)	*450* nu	**225,-**
Jogging volw.	*850* nu	**425,-**

Alle herenhemden zowel katoen, viscose, flanel **-50 %**

En nog veel andere artikelen aan halve prijs !

ATELIER CHARLES DENUT
Petit Bazar Belge
Casselstraat 7
8691 BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 05 36
(grens met Oost-Cappel-Frankrijk)

Dagelijks open van 9 - 12 u.
en van 14 - 19 u.
Enkel gesloten op maandag.
Toegang gratis.

THOMAS EDITH
uit Wormhout (Frankrijk)
met ***SCHILDERIJEN en AKWARELLEN***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 21 december 1993
tot en met zondag 30 januari 1994

LOWIE EDDY
uit Kortrijk
met ***AKWARELLEN***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 1 februari 1994
tot en met zondag 27 februari 1994.

EEN MAN VAN KLEUR

Bart Castelein fietst Istanbul - Kaapstad

Het verhaal van Bart Castelein (°1966) : HRITCS-student, arbeider, verhuizer, elektricien, bediende, groenten- en fruithandelaar, chauffeur internationaal transport, PR-man, BRT-medewerker, promotor, auteur en wereldfietser. Hij durfde het aan om in zijn eentje een maandenlange brandhaardtocht te ondernemen per fiets. Hij vertrok deze keer in Istanbul, bezocht Irak tijdens de bezetting, werd gefascineerd door Libanon maar na maanden Arabische wereld, was hij er op uitgekeken en koos resoluut voor zwart avontuur : Afrika. De gorilla's van Dian Fossey maakten een diepe indruk. Zaïre tijdens de evenementen kwam sympatiek over hoewel Bart aan de levende lijve moest ondervinden wat voor narigheid een serieuze valpartij kan teweegbrengen, wat malaria is, salmonella, papegaaienziekte... een C-130 van het Belgische leger evacueerde Castelein en dropte hem in Rwanda, vanwaar hij verder trok.

Dit boek is te verkrijgen bij Boekhandel Schoonaert, Bergenstraat 14 te Roesbrugge - 057/30 15 57.

BESCHOUWING VAN DE MAAND

't Zijn slechte tijden
voor wie graag
zijn tuin besproeit,
omdat de regenmaker zelf
zich nu daarmee bemoeit.
Maar 't zal wel
zoals altijd zijn :
na regen komt weer
ZONNESCHIJN !

BEST CARS

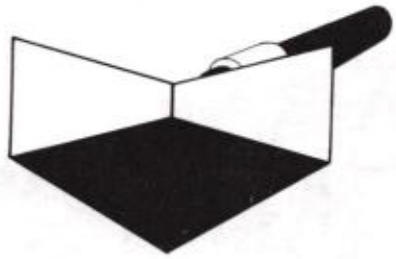
KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

BEGRAFENISSEN - GRAFZERKEN
TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel
GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen Prof O Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

DRUKKERIJ
SCHOONAERT
ROESBRUGGE

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16

- verkoop nieuwe wagens
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziewagens in toonzaal, direkt leverbaar

TOYOTA Starlet 1,0 1991
TOYOTA Corolla 1,3 1991
TOYOTA Corolla D 1,8 1989
FORD Fiesta automatic 1990
PEUGEOT 205 Dixie 1990
VW Jetta diesel 1991
PEUGEOT 405 diesel GRD 1991
PEUGEOT 405 diesel GLD 1988

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **JANUARI**

Kaartingen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 12 januari
puntenkaarting ,,Derde Leeftijd"
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 22 en zondag 23 januari
maandelijkse kaarting voor de leden
• Haringe, in het Dorpshuis
zaterdag 22 en zondag 23 januari
boterkaarting t.v.v. Landelijke Gilde
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 25 januari
puntenkaarting ,,Derde Leeftijd"

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe
• Op dinsdag 1 - 8 - 15 - 22 februari richt K.V.L.V. een reeks van 4 kooklessen in om 19.30 uur in "Sint-Jozef" te Haringe.
1. Gezond ontbijten en heerlijk brunchen.
2. Belgische kaas het menu rond.
3 en 4. Feestmenu's.

K.A.V. Roesbrugge-Haringe
• Woensdag 19 januari om 19.30 u. in het kerkzaaltje : Oude remedies.

MAAND **FEBRUARI**

Kaartingen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 9 februari
puntenkaarting ,,Derde Leeftijd"
• Proven, zaal Sint-Jozef
zaterdag 12 en zondag 13 februari
Beauvoordse Pannekoekenkaarting
t.v.v. Vrije Basisschool
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 22 februari
puntenkaarting ,,Derde Leeftijd"
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 26 en zondag 27 februari
maandelijkse kaarting voor de leden

Vogelpik
• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 5 en zaterdag 6 februari
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 12 februari
smijting voor de leden
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 12 en zondag 13 februari
smijting voor de leden

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 5 februari
smijting voor de leden

K.L.J. - Ouderavond
• Op zaterdag 5 februari in de zaal "Sint-Elooi" te Proven om 20 u.
• Op zondag 6 februari in de parochiezaal te Krombeke om 19.30 u.
Leute en ambiance verzekerd.
Iedereen welkom.

ROESBRUGGE-HARINGE
BURGERLIJKE STAND
Overlijden :
- Joseph Viane, 87 j., weduwnaar van Emma Corneillie.

STAVELE - BEVEREN-IJZER
BURGERLIJKE STAND
Geboorte :
- Sarah Wallecan, dochter van Hans en Ann Behaeghel (Stavele).

Overlijden :
- Fursy Nuttens, 88 j., weduwnaar van Marie Dewitte en echtgenoot van Jeannette Vanbecelaere (Beveren).

Boekhandel
SCHOONAERT
Bergenstraat 14 - Roesbrugge
Tel. 057/30 15 57

SCHOONHEIDSINSTITUUT
VALERIE
- Alle gelaats- en lichaamsverzorging
- Pedicure en manicure
- Nieuw !!! Ontspannende lichaamsmassage
- Vergroot aanbod fantasie- en garantie-juwelen

Provenplein 53
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Onder de maatschappelijke bewegingen die in de 20e eeuw bijzondere resultaten hebben geboekt, neemt het feminisme een voorname plaats in.

Voor om het even welke betrekking komen - en dat is wettelijk verplicht - zowel vrouwen als mannen in aanmerking. Er zijn thans vrouwelijke postboden, douaniers, politieagenten, hoofdkontroleurs van belastingen en BTW, rechters en ministers. En ze laten zich gelden, veel meer dan de mannen. Als we ten tijde dat de grens nog met douaniers afgezet was, Frankrijk binnentrokken, en er stonden aan het tolkantoor mannen, dan was er geen enkel probleem. Ze zaten er verveeld bij en met een luie hoofdknik lieten ze je passeren. Maar als er vrouwtjes stonden opgesteld, dan moest je onvermijdelijk stoppen en alleszins de koffer laten fouilleren.

Te Ieper zijn er een paar vrouwelijke verkeersagenten, die al wie met zijn wagen een wiel te veel naar rechts of links staat, een proces lappen. 't Gebeurde aan de lopende band. Ze hielden pen en papier bestendig in de hand. De stadskas vaarde er wel bij, maar de commercie leed er onder. Men heeft die dametjes een beetje moeten intomen.

Te Luik, het rode bastion van de Parti Socialiste *hebben ze tegenwoordig een vrouwelijke onderzoeksrechter, Véronique Ancia, die ook haar mannetje staat. Ze graait niet onder het kleine garnaal, ze strikt de grote snoeken. In verband met de korruptie bij de aankoop van de legerhelikopters Agusta, en de moord op André Cools, wil ze drie ministers op het matje roepen. Maar dat gaat zo gemakkelijk niet.*

Parlementairen hebben altijd, en in de eerste plaats, voor zichzelf gezorgd. Ze moeten maar belasting betalen op de helft van hun inkomen, en ze mogen niet ondervraagd of voor het gerecht gedaagd worden dan met toelating van al hun konfraters, d.w.z. hun zgn. parlementaire onschendbaarheid moet opgeheven worden. Véronique Ancia heeft dàt aan Kamer en Senaat voor die ministers gevraagd, maar er moest eerst een onderzoekskommissie aangesteld worden, om na te gaan of er voldoende gronden bestonden voor dat verzoek. 't Moest allemaal in top-secret, in uiterste geheimzinnigheid gebeuren. Geen openbare zittingen, zoals voor de kleine man. Maar de hele zaak is, tot verbijstering van de kommissieleden, uitgelekt. En heel het dossier, met afdruk van de voornaamste dokumenten, is langs de kranten aan de openbaarheid prijsgegeven. Wie is de schuldige ?

"Er zal", *zegt Gusta* "waarschijnlijk weer een vrouw in het spel zijn. Een rechtschapen. wezen, dat niet wil dat alles in de doofpot wordt gestoken".

Mannen aller landen, verenigt U !

Pol

op alle slaapkomfort

matrassen
lattenbodems
nettenbodems
matrasbeschermers
hoofdkussens
enz...

nu speciale promoties

U krijgt vrijblijvend advies voor een persoonlijke en gezonde nachtrust !

Profiteer van deze zeer tijdelijke promotie in samenwerking met de beste fabrikanten.

Kom rustig rondkuieren in onze toonzaal
Wedden dat je verrast zult zijn van het aanbod

meubels declerck

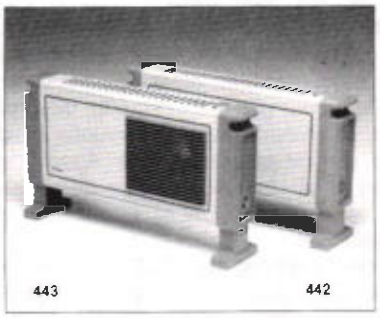
U bereikt onze toonzalen via de baan veurne-ieper
afslag richting Beveren

weegschede 36
058/29.90.98

GYVERINKHOVE

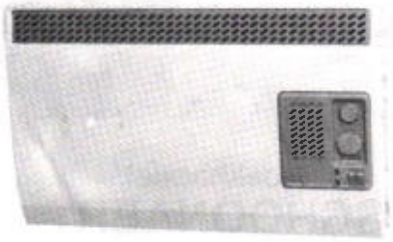
Dimplex **een naam die warmte uitstraalt**

Prachtig gamma
STRAALKACHELS • CONVECTOREN • WARMELUCHTBLAZERS

model 442
- instelbaar vermogen van 500, 1000 of 2000 watt
- thermostatisch regelaar

model DE443
- thermostaat
- instelbaar vermogen 1000 W konvektie, 2000 W - 3000 W ventilatie

Termostaat met vorstbeveiligingsstand (Schakelklok (24 u.) voor tijd gestuurde verwarming 2500 watt

Antivries-verwarmer

Goed voor ± 5° C en bedoeld als anti-vorst bescherming.

Vraag ons inlichtingen over
de DIMPLEX spaarkachels op nachtstroom

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Adhemar Gryze van Pollinkhove hadde 't nooit wel kunnen verkroppen dat Nette Verdoens van Lo è trouwd wos met Miel Sampers die, in hulder jonge jaaren, een van zyn maaten wos. Adhemar, 'n welstellende boerezeune, hadde pertank olles è doan om in Nettes gratie te geraaken. Maar Nette voelde van binnen meer voor Miel, die leerde voor meubelmaker en die 't bovendien oek veele beter had kunnen explikeeren. Olzoo kwam het dat ze met Miel trouwde. Van toen of wos de vriendschap uit tusschen die twee maaten... Erger nog, van ols ze mekaar entwaar zaagen, wos dat osan sneuven zaaien en zelve staan om in ruuze te kommen...

Van ols Adhemar zag dat 'n van Nette geen occasie meer hadde, wos 'n subiet begunnen kyken achter een met veele kluiten, die entwaar ol de Moeren weunde. Dat wos Zélia Bevers, de dochter van 'n zwijnekweeker, die wel vijftien jaar ouder wos of ie... !

Nu paradeerde Adhemar met Zélia aan z'n arme met heuren chieken, vellen mantel aan de zundag. En in de messe gingen ze djuuste vóór Nette en Miel gaan zitten, omdat ze 't zéker wel gingen zien...

't Wos nu è keer, è tijd laater, op è schoonen achternoene, dat Miel en Nette te voete naar de plaatse wandelden om kommissies te doen en 'n keer naar de winkels te kijken. 't Moeste er nu djuuste om doen, zoodat ze den hoek van de straate ommedraaiden om op de plaatse te kommen, zaagen ze Adhemar en Zélia eenige stappen verder staan kijken naar de modewinkel. Ze waaren er zoo dichtebij, dat ze erbij moesten passeeren... Nette verschoot en keek direkt naar Miel...

"Ziet da'je nieten zegt, wei!" veezelde ze stille... "en kykt maar ol de kant van de straate...!" Miel deed dat. Maar op 't moment dat ze by Adhemar en Zélia gingen passeeren, zag Miel djuuste de burgemeester voorby rijden, die gelijk geweunlijk weere op toer wos met zyn ouden Ford, die ruttelde en sputterde, da'je 't twee straaten verre hoorde...

"Je moet nu è keer kyken!" lachte Miel luide... " 'n is weere op toer met zijn oud karriot !"

In è snak draaide Adhemar hem omme en hadde Miel vast bij zyn borst...

"Is dat op mien da'je gie dat hèt !" grijnsde Adhemar...

KWAAK

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 2 februari 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

ALBERIC-JOSEPH FLORIZOONE VAN DE MELI.

Sedert geruime tijd verschijnt er in een der kranten van De Standaard-groep, voor de regio Kust, een rubriek onder de noemer "*Aangespoeld*". Met veel zwier en vaak overmatige lof wordt de desbetreffende "Oosterling" of "binnenlander", die zich in onze streek kwam vestigen en er naam maakte, op een piëdestal gehesen en met menig bloemetje getooid. Alsof er geen Westhoekers zijn die hier *geboren* en *getogen* met hun talent en inzet *de grootheid van onze Westhoek hebben gegrondvest.*

Sanderus schreef in 1644 in zijn *Flandria illustrata*:

-"Wij hebben allen wierook voor de vreemdelingen en voor de personages, die elders geboren, onze nationale geest komen verbasteren. Wij eren niet genoeg onze volksgenoten, die met hun bloed of hun talent, de grootheid van ons Vlaamse land hebben gegrondvest."

Het was misschien wel deze gebalde wijsheid, die er ons toe aanzette in ons Informatieblad over regionale geschiedenis, een nieuwe reeks bijdragen op te starten waarin autochtone Westhoekers, in de Westhoek geboren en getogen, in de kijker komen.

De keuze van deze "volksgenoten" is eerder toevallig en zeker zonder enige voorkeur. Er wordt niet geselekteerd naar rang of stand, politiek of geloof, rijk of arm, nog in leven of reeds terug gekeerd naar de moederschoot. Bedoeling is, in een korte bijdrage een beeld te schetsen van een Westhoeker, geworteld in de vruchtbare grond, als een der fundamenten van Kerlingaland, Bachten de kupe, het land van Bier en Honing.

Wij starten deze reeks met de man die alles van bijen en honing afwist en in zich de Westhoek koesterde als een duurbaar en énig bezit: Alberic-Joseph Florizoone van de Meli.

Alberic, Joseph FLORIZOONE
° Wulpen, 10 maart 1907
† Adinkerke, 27 september 1992

Imker en stichter van de Meli,
het eerste gezinsattraktiepark
van West-Europa.

Nullus sine flore fructus.

De wapenspreuk van de familie Florizoone refereert naar de familienaam. Filius, fructus, floris... zoon (vrucht van de bloem of Flori-zoone). Eens zo ver was het nog slechts een koud kunstje om er *nullus sine flore fructus* van te maken, dat zoveel betekent als *geen vrucht zonder bloem.*

De Florizoones zijn van Wulpen afkomstig waar in 1573 Pieter Florisuene al woonde. De wortels van de familiestamboom reiken echter nog een stuk verder in de tijd. In 1269 treft men enen Boud Floreisson aan, die schepen is te Hulst. In de loop der eeuwen bleven de Florizoones als begoede burgerij vooral om en rond de Westhoek huizenieren. In de Sint-Pieterskerk te Ieper, bevindt zich een zilveren kollekteschaal vervaardigd door de Ieperse zilversmid Pieter Joannes Baelde uit 1742 met in het midden een gegraveerde voorstelling van het wapenschild van de familie Florizoone met kenspreuk "Nullus sine flore fructus".(')

Op 10 maart 1907 werd Alberic-Joseph te Wulpen geboren als achtste kind van Heliodoor en Sylvie Cloet. Zijn moeder stierf nog geen jaar daarop op 2 februari 1908 na de bevalling van hun negende kind. Zij was amper drieëndertig jaar jong. Heliodoor hertrouwde nog twee keer en zorgde met zijn twintig kinderen voor een talrijke en gezegende kroost zoals dit heet. Maar ook zijn voorzaten waren op dit gebied erg produktief. Overgrootvader Franciscus Florizoone trouwde tweemaal en had negentien kinderen, zodat het in feite geen wonder is als genealoog, wijlen Michiel Misplon, beweerde dat de Florizoones de grootste stamboom van Vlaanderen hebben.

Alberic, die na de dood van zijn moeder bij tante Hancke-Cloet terecht kwam, groeide op in het kleine dorp Wulpen, waar vier, vijf families als daar zijn Florizoone, Cloet, Desaever, Degrauwe en Marrannes, het gros van de populatie vormden. Er waren daar toen nog tweeënvijftig herbergen en een dorpsherder die Jules Leroy (°) heette. Leroy uit Haringe, die tijdens het interbellum pasterde te Wulpen was niet alleen onsterfelijk geworden na het schrijven van Pieter de Pensejager en Karel de Blauwer, maar trad evenzeer als een soort Don Camillo avant-la-lettre de eeuwigheid binnen.

►

Toen op 6 april 1920, vader Heliodoor voor de derde keer trouwde was Alberic de maand voordien dertien jaar geworden. Zijn nieuwe stiefmoeder, Zulma Vermander, schonk Heliodoor nog eens vijf kinderen.

"Kroostrijke gezinnen heetten toen een zegen en een geschenk van God" (*)

"Een mens kan alleen doorzetten als hij het in zijn jeugd heeft geleerd"

Tot na de Eerste Oorlog woonde het grote gezin Florizoone-Vermander aan de brug aan de Nieuwpoortse Keiweg te Wulpen. Heliodoor had weinig tijd om zich met het gezin bezig te houden, want om al die monden te voeden in een tijd zonder de minste sociale voorzieningen, was er enkel oog voor het werk. Al waren de kinderen van drie verschillende moeders, van enige onenigheid onder elkander was er geen sprake. Iedereen werkte samen en voor elkaar van de vroege morgen tot 's avonds laat. Er werd een tweede boerderij gepacht en onder de Grote Oorlog bewerkten de Florizoones nog een derde hoeve, de Allaertshuizen, de grootste van de streek.

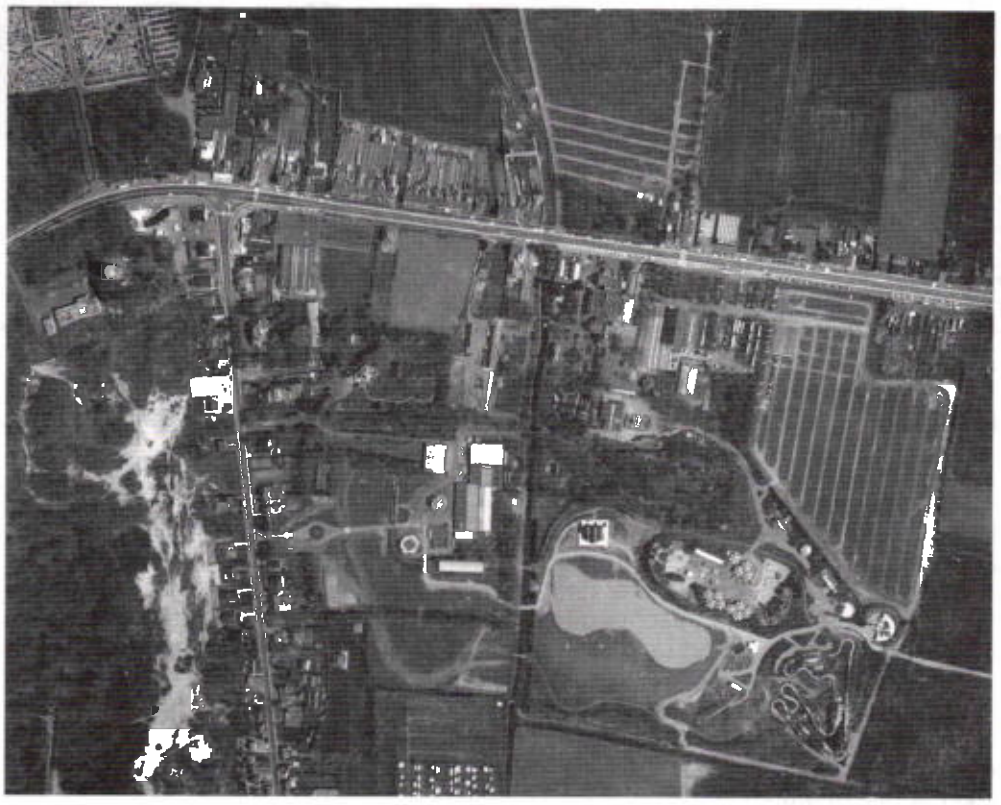
Toen W.O.I uitbrak was Alberic zeven jaar, maar hij heeft zich zijn leven lang de ellende herinnerd die de gasaanvallen, bombardementen en soldatenmiserie met zich brachten.

Toen de beschietingen lelijk hun dorp en omgeving teisterden werden in juli 1917 alle kinderen uit het te gevaarlijk geworden Wulpen geëvacueerd. Alberic kwam terecht bij nonkel Hippoliet Warreyn-Florizoone te Adinkerke op de Frans-Belgische grens. Over de Ringsloot die nonkels boerderij in een brede bocht gevangen hield, lag het soldatenlazaret Cabourg. Alberic liep school naar het nabij gelegen Ghyvelde en deed toen hij "tot de jaren van verstand" gekomen was zijn plechtige kommunie in de kapel van het veldhospitaal Cabourg. Alhoewel het oorlogsgevaar steeds nabij was beleefde hij er een heerlijke tijd. Er werd overvloedig gespijbeld, opgetrokken met soldaten en van munitie hun speelgoed gemaakt.

Toen de oorlog voorbij was en de commerce floreerde, stopte Heliodoor geleidelijk aan met boeren en ging met zijn gezin te Veurne wonen waar zij hun intrek namen in *Het Schippershuis* bij de Nieuwpoortbrug. Het was er niet alleen herberg en ontmoetingsplaats voor schippers, zij runden aldaar een bloeiende handel in granen en meststoffen samen met een paar broers van Heliodoor en twee neven Cloet. Alberic was toen twaalf jaar en leerde van "meneer" Verstraete van de Veurnse "Ecole Moyenne" schone manieren en andere nuttige dingen.

Na twee jaar floreerde de Fa Florizoone en Cloet, dank zij de Amerikaanse maïs en Russische rogge zodanig dat een mondje Frans voor de commerce niet zou misstaan.

Het bij de hand liggend middel hiervoor was Alberic, die van de Veurnse "Ecole Moyenne" naar het Waalse Malonne werd gestuurd, waar de Broeders van de Christelijke Scholen hun pubers in de geest van Jean-Baptiste de la Salle en in de taal van Voltaire onderwezen en poogden op te voeden.

Uit naakte kleigrond opgebouwde Meli, meer dan 30 ha groot. foto : Luchtfoto Henderyckx, Izegem

Mieltje Verstraete zag zijn begaafde leerling niet graag vertrekken, maar in 1921 was het zo ver. Alberic werd op de trein naar Namen gezet, arriveerde te Malonne en werd daar met veel heimwee naar zijn geliefde Westhoek geschift, om uiteindelijk na drie, vier maand naar Veurne "op bezoek" te komen. Hij leerde in het instituut Saint-Berthuin "Le Catéchisme de Namur" glad van buiten, onderging er de Spartaanse dicipline, maar was vooral een goed voetballer en een uitblinker in alle soort sportbeoefening. Iets wat hij later met broer Maurice († Oostende, 25 nov.1993) nog intenser zou beoefenen als atleet van de Veurnse klub "De Sporkyn-zonen".

Honderden voorbeelden zouden kunnen aangehaald worden hoe de jonge Florizoone als één van de grote hoop kinderen van in zijn prille jeugd reeds dagdagelijks moest knokken om zich overeind te houden. Oud en wijs geworden schreef hij in 1990 zijn memoires in een 252 bladzijden lijvig boek (*). De "doorzetter" liet zich in een cursiefje ontvallen: "Een mens kan alleen doorzetten als hij het in zijn jeugd heeft geleerd". Dit is een blijvende boodschap voor de jeugd, mocht die ooit met hard'rock, XTC, drugs of flower power de wereld pogen te veranderen.

Imker in de vierde generatie.

Na het harde pensionaatsleven te Malonne arriveerde Alberic als comptabele bij de graan-voeder- en meststoffencommerce van de Fa Florizoone en Cloet. Vader Heliodoor kende echter noch loon noch zakgeld en om toch een stuiver op zak te hebben kweekte de jongen eerst kippen om zich uiteindelijk te wagen aan de bijenteelt.

Amper achttien jaar oud vertelde hij vader dat hij liever als imker aan de kost zou komen dan verder te moeten snuffelen in fakturen, leverings- en verzendnotas die hem geen bal opbrachten.

Hij soigneerde zijn koningin en haar bijen en geraakte op een vernuftige manier zijn potjes honing kwijt onder het aantrekkelijk voorwensel dat de gebuiker er van een gezond en lang leven zou beschoren zijn (mits dagelijks gebruik). Bij drukkerij Smyter te Veurne liet hij een annonce verschijnen in *De Aankondiging* met een opsomming van alle voordelen die de zeemlekker te wachten stond. Na geen tijd was de voorraad op en moest hij bij andere imkers gaan kopen om de ekonomische rechtmatigheid van vraag en aanbod in evenwicht te kunnen houden.

Vader, grootvader en overgrootvader waren ook imkers geweest, maar anders. Zij bewaarden hun honing in een aarden pot in de spende, waarmee ze weigerlijk de winter doorkwamen. Alberic zag het anders, groter.

Winkeliers werden ingeschakeld en in geen tijd kwam zijn honing, die toen "Veurne-Ambacht" heette, via de Grand Bazar en Delhaize zelfs op tafel bij stedelingen, die met een mondje Frans de Westhoekse delicatesse naar binnen lepelden.

Tante Pharaïlde, zuster van Heliodoor, had na de Eerste Wereldoorlog in de Avenue de la Mer te De Panne een estaminet *A la Ferme*, waar zij ook melk, boter en

(vervolg blz. 27)

NUTTIGE TELEFOONNUMMERS

GENEESHEREN

BAL H. - Proven
Alexisplein 8
057/30 00 72

GEERAERT K. - Krombeke
Waaienburgseweg 58
057/30 15 55

VANDENBERGHE D. - Beveren
Roesbruggestraat 70
057/30 06 37

VANDERCRUYSSE A. - Stavele
IJzerstraat 4
057/30 06 47

VANHAUWE M. - Leisele
Stationsplein 9
058/29 98 27

NEUVILLE H. - Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 19
057/30 03 38

VERHOEVE J.P. - Watou
Douvieweg 61
057/38 82 71

MELIS E. - Watou
Watouplein 5
057/38 87 55

LOKALE DIENSTEN

GEMEENTEHUIS ALVERINGEM	058/28 88 81
POLITIE	058/28 83 95
Politieagent MASSCHELEYN	057/30 03 32
GEMEENTEBESTUUR POPERINGE	057/33 40 81
POLITIE	057/33 40 00
RIJKSWACHT LO-RENINGE	058/29 80 22
RIJKSWACHT POPERINGE	057/33 30 31
O.C.M.W. De Clep - Alveringem	058/28 81 34
O.C.M.W. Rustoord Proven	057/30 15 95
O.C.M.W. Rustoord Watou	057/38 80 28
O.C.M.W. Poperinge	057/33 33 00

DRINGENDE GEVALLEN

DRINGEND ZIEKENVERVOER OF ONGEVAL	100
RIJKSWACHT OF POLITIE	101
ZIEKENVERVOER HET VLAAMSE KRUIS	057/ 30 07 54
BRANDWEER ROESBRUGGE	057/30 03 22
BRANDWEER POPERINGE	057/33 30 20
BRANDWEER PROVEN	057/30 03 25
BRANDWEER WATOU	057/38 80 43
BRANDWEER VEURNE	058/31 2

U AANGEBODEN DOOR
BEGRAFENISONDERNEMER
TOUSSAINT
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstr. 67, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 30 11 72
30 09 09
of bij afwezigheid 057/30 10 49

DAG EN NACHT TOT UW DIENST.
BEGRAFENISSEN, CREMATIES, GRAFZERKEN,
CEREMONIEMEESTER, HUWELIJKEN
CEREMONIEWAGENS
VERKOOP VAN BLOEMEN, ROUWKRANSEN
GROOT- EN KLEINHANDEL KERKHOFARTIKELEN

+ HET VLAAMSE KRUIS Afd. Roesbrugge
POPERINGE - ALVERINGEM - VLETEREN
ZIEKENVERVOER : tel. 057/30 07 54 - 30 16 20
GENEESHEREN : Vanhauwe M. 058/29 98 27
Melis E. 057/38 87 55
UITLEENDIENST : Deloz N. 057/30 10 49

FEESTZAAL ATLANTIS
ROUWMAALTIJDEN • KOMMUNIEFEESTEN • HUWELIJKEN
Robert en Ursula TOUSSAINT - BECKER, 057/30 16 20

APOTHEKERS

LEROY N.
Douvieweg 59
057/38 85 92

REGHEERE E.
Obterrestraat 14
057/30 11 21
Prof. Rubbrechtstraat 23
057/30 04 11

ZIEKENHUIZEN

MARIAZIEKENHUIS POPERINGE
057/33 56 91

KRONISCHE
057/33 41 44

KLINIEK VEURNE
058/31 17 85

PRIESTERS

PERNEEL J.P. - Beveren - Stavele
Roesbruggestraat 21
057/30 02 23

DECADT A. - Haringe
Haringeplein 7
057/30 06 09

LAMOTE J. - Roesbrugge - Krombeke
Prof. Rubbrechtstraat 7
057/30 03 74

OLLIVIER M. - Proven
Alexisplein 16
057/30 03 91

ROETS J. - Watou
Kerkhofstraat 1
057/38 80 47

DIENSTVERLENING

GAS en/of ELECTRICITEIT	tijdens de werkuren	057/33 43 01
	buiten de werkuren	056/36 92 11
WATERLEIDING POPERINGE		057/33 36 53
buiten de diensturen V.M.W.		056/23 17 11
Liedekerke		053/66 67 95
WIT-GELE KRUIS POPERINGE		057/33 31 16
WIT-GELE KRUIS VEURNE		058/66 67 95

Bijlage aan "De IJzerbode" - februari 1994

SIMON STEVIN van BRUGGHE (1548-1620) (12)

" Wonder en is gheen wonder "

R.-A. BLONDEAU

De ingenieursschool

Prins Maurits die als militaire bevelhebber het wapen der genie invoerde, heeft blijkbaar Simon Stevin in dienst genomen omdat deze door zijn uitvindingen en verwezenlijkingen van waterstaatkundige aard, liet vermoeden dat hij nuttig werk zou kunnen verrichten bij de ontwikkeling van verdedigings- en versterkingsstelsels.

Als bevestiging hiervan werd door Stevin, kort na zijn indiensttreding bij prins Maurits, zijn studie over *Stercktebouwing* (1574) gepubliceerd. En weldra wist de prins de hulp van goede militaire architekten en ingenieurs te appreciëren.

Simon Stevin drong dan ook aan, om aan de Leidse Hogeschool een ingenieursschool te hechten die vestingbouwers de nodige opleiding zou geven. Een school direkt gericht op de praktijk, waar er zou gedoceerd worden in de volkstaal, in tegenstelling met de hogeschool (universiteit) waar het Latijn, de universele geleerdentaal, de voertaal was.

De Leidse Hogeschool (87) was gesticht en ingewijd op 8 februari 1575 op voorstel van prins Willem van Oranje, door de Staten Holland en Zeeland en was in het leven geroepen omdat dit opstandige land behoefte had aan geschoolde predikanten, en intellektuelen waarvan de vorming aan de katolieke universiteiten van Leuven en Parijs niet meer mogelijk was. Eigenlijk bestonden er reeds lang plannen voor een universiteit in de noordelijke provinciën, maar nu werd er vaart achter gezet wegens de dringende noodzakelijkheid.

Teologie, rechten, medicijnen samen met de zgn. Vrije Kunsten (filosofie, talen en wiskunde) werden met inderhaast benoemde professoren uit de grond gestampt en het St.-Barbaraklooster aan het Rapenburg liet men ontruimen om over de nodige gebouwen te beschikken.

Tal van uitgeweken Zuid-Nederlandse geleerden, waarvan Justus Lipsius en Carolus Clusius de meest bekende zijn, gingen naderhand te Leiden doceren. Anderzijds kwamen een paar professoren van Leiden in 1582 les geven aan de Calvinistische Akademie (88) te Gent (1578-1584) en toen deze hogeschool, tengevolge van de overgave van Gent aan Farnese werd opgedoekt, trokken sommige professoren en studenten van Gent naar Leiden.

Bij "Instructie van 8 Jan. 1600", ontworpen door Simon Stevin werd voor de ingenieursschool, verbonden aan de Leidse Hogeschool, de studie en opleiding gereglementeerd.

Deze ingenieursschool kan niet de vergelijking doorstaan met dergelijke scholen van nu. Het was een rudimentaire voorloper van onze beroepsscholen, en toegankelijk voor ambachtslieden en hun leerlingen (steenhouwers, timmergezellen, landmeters) die geen vooropleiding van enige betekenis hadden genoten. Het programma bestond dan ook uit een reeks elementaire vakken : oefeningen met de vier hoofdbewerkingen der rekenkunde, met gehele getallen, gewone en tiendelige breuken en de regel van drieën; een kursus van landmeten in teorie en praktijk en een kursus van sterktebouw, eveneens bestaande uit een teoretisch en praktisch gedeelte.

Als docenten werden aanvankelijk aangesteld, Simon Fransz. van der Merwen en de wiskundige Ludolf van Ceulen (1540-1610). Stevin zelf heeft er geen les gegeven, ook niet in sterktebouw, evenmin als aan de Hogeschool zelf, niettegenstaande men daar alles in het werk stelde om de beste krachten uit binnen- en buitenland aan te werven.

Voor de Hogeschool wordt wel eens als verklaring gegeven dat Stevins kennis van het Latijn te beperkt was, maar hij werd ook niet aangeduid voor de ingenieursschool, waar geen kennis van het Latijn vereist was. Kon hij zich misschien voor een dergelijke opdracht niet vrij maken ? Of was hij niet gewenst door het calvinistisch bestuur van de instelling, wellicht om zijn Copernicaanse ketterijen ? (89)

Vorstelicke Bouckhouding

Dat de nauwe samenwerking met prins Maurits bleef voortduren en dat de prins meer dan een luisterbereide leerling was, blijkt uit de drie *Tsaemspraecken* die de inleiding vormen van een ander didaktisch werk van Stevin, *Vorstelicke Bouckhouding*, van 1603, en waarin ze samen boekhoudkundige kwesties bespreken.

In de 15e eeuw was er bij de grote Venetiaanse kooplieden een boekhouding in zwang gekomen die niet alleen de handelsverrichtingen en de financiële toestand volgde, maar door dubbele inschrijving in een zgn. "grootboek" ook interne kontrole toeliet. En in 1494 werd door de Venetiaanse monnik Luca Pacioli in zijn wiskundeboek, *Summa di Arithmetica* daaraan een hoofdstuk gewijd.

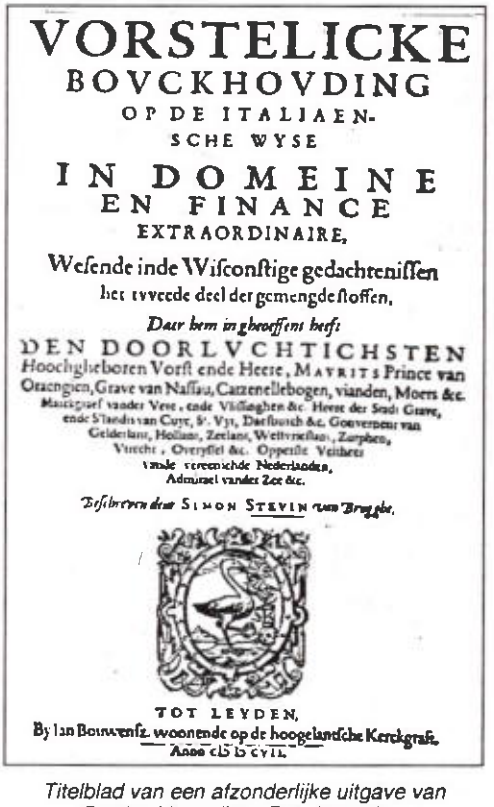
Jan Ympijn Christoffels van Antwerpen, die twaalf jaar lang in Italië had verbleven, meer speciaal te Venetië en er gewerkt had bij rijke kooplieden die Pacioli konsulteerden, zou toen hij terug naar Antwerpen kwam Pacioli's hoofdstuk over boekhouding in het Nederduits vertalen onder de titel, *Nieuwe instructie ende bewijs der looffelycker consten des rekenboeks, ende rekeninghe te houdene nae die Italiaensche maniere.* Na zijn dood zorgde zijn weduwe voor de uitgave ervan, in 1543, bij Gillis van Diest.

Stevin die in zijn jeugd gewerkt had op een van de grote handelskantoren te Antwerpen en achteraf in de administratie van het Brugse Vrije, moet ongetwijfeld met dit werk en de daar uiteengezette metode - de Italiaanse boekhouding - vertrouwd geweest zijn.

Toen hij kon vaststellen dat prins Maurits heel wat met financiën te maken had en ervoer dat de afrekening hiervan nogal summier en niet al te ordentelijk verliep, wist hij hem te overtuigen dat er moest overgestapt worden op een nauwkeuriger metode, die hij voor hem uit de doeken zou doen in *Vorstelicke Bouckhouding* (90), die eigenlijk twee takken omvat: de vorstelijke domeinadministratie en de financiële administratie van de hofhouding en de oorlogvoering.

Het werk begint met een overzicht te geven van de verrichtingen die behoren tot de koopmansboekhouding. Daarop volgt de toepassing van deze boekhouding in de domeinadministratie, die hij bepleit in de vorm van een *Tsaemspraeck* met de prins, die zich laat overtuigen en besluit het systeem met ingang van 1604 in te voeren.

Toch gebeurt die invoering op een zeer voorzichtige manier. Stevin zorgt ervoor de bestaande werkwijze - waarmee de ambtenaren al zo lang vertrouwd zijn - zoveel als mogelijk te behouden, mits enkele aanpas-

VORSTELICKE
BOVCKHOVDING
OP DE ITALIAEN-
SCHE WYSE
IN DOMEINE
EN FINANCE
EXTRAORDINAIRE,
Wesende inde Wisconstige gedachtenissen
het tweede deel der gemengde stoffen,
Daer hem in ghevoeght heft:
DEN DOORLVCHTICHSTEN
Hoochgheboren Vorst ende Heere, MAVRITS Prince van
Oraengien, Grave van Nassau, Catzenellebogen, vianden, Moers &c.
Marcgraef vander Veere, ende Vlissinghen &c. Heere der Stadt Grave,
ende Standts van Cuyc, S'. Vyt, Diefloutch &c. Gouverneur van
Gelderlant, Hollant, Zeelant, Wetvrieslant, Zutphen,
Vtrecht, Overyssel &c. Opperste Veldheer
vande vereenichde Nederlanden,
Admirael vander Zee &c.
Dese stellen dese SIMON STEVIN van *Brugghe.*
TOT LEYDEN,
By Ian Bouwensz. woonende op de hoogelandsche Kerckgraft.
Anno CIↃ IↃ CVII.

Titelblad van een afzonderlijke uitgave van Stevins Vorstelicke Bouckhouding.

►

singen die een beter toezicht garanderen, door met voorbeelden een Journaal en een Schuldboek in het bestaande systeem in te passen. Dit wat de tresoriers betreft. De rentmeesters van hun kant moeten voortaan hun rekeningen maandelijks indienen in plaats van jaarlijks.

Ze moeten het preciese en werkelijke bedrag opgeven van ontvangsten en uitgaven, en niet wat ontvangen en betaald had moeten worden. Zo kon er gemakkelijk kontrole uitgevoerd worden op de beschikbare gelden in "Casse", wat vroeger niet het geval was.

Ook de boekhouding van de hofhouding en van de oorlogvoering, of de "vorstelicke dispense" moet volgens Stevin, ingericht worden naar het voorbeeld van de dubbele koopmansboekhouding. Daartoe verdeelt hij de hofhouding in zeven takken of afdelingen: de keuken, de stal, de jacht, enz. die elk hun eigen rekeningen voeren en die bovendien elk een stel ambtenaren ter beschikking krijgen, die instaan voor het goede verloop van de administratieve verrichtingen. Zo voorziet hij voor elke tak in een *Dispensier* voor het kopen en verkopen, voor het bewaren en uitdelen van de goederen; een *Tresorier* voor de geldelijke transakties, betalen en ontvangen; een *Bouckhouder* om de schrifturen te verzorgen en bij te houden; een *Controleur* voor het toezicht, en tenslotte een *Superintendent*, die het geheel overwaakt.

De financiële administratie van de oorlogvoering wordt *Extraordinaire Finance* genoemd.

Hier worden vijf adelingen onderscheiden: de versterkingen, de ammunitie, de artillerie, de voeding en tot slot de zaken die betrekking hebben op de zee.

Bij de uitvoering van de boekhouding gaat Stevin hier wel een beetje ver, want volgens hem zou elke soldaat en al wie in dienst is, in het Schuldboek zijn eigen rekening moeten hebben.

Maar in de hofhouding en in het militaire bedrijf is Stevins boekhoudingsmetode waarschijnlijk minder entoesiast ontvangen als inzake domein, als ze ooit toegepast werd. Bovendien zou zijn systeem ook bij het beheer van de domeinen niet lang in gebruik gebleven zijn, het was wel wat te omslachtig. Stevin heeft daarom naderhand zelf een soort budgetregister in die takken ingevoerd die dan in de plaats kwam van de koopmansboekhouding.

Stevin publiceerde zijn *Vorstelicke Bouckhouding* in 1608, waar ze deel ging uitmaken van zijn *Wisconstige Ghedachtenissen.* Ze was opgedragen aan de hertog van Sully (1560-1641), de minister van Hendrik IV van Frankrijk, die op een krachtdadige wijze orde wilde brengen in de koninklijke financiën, die nog altijd beheerd waren zoals twee drie eeuwen vroeger en bovendien nogal gehavend uit de godsdiensttwisten waren gekomen.

In die "opdracht" vertelt Stevin hoe het hem is opgevallen dat de kooplieden een boekhouding voeren, waarmee zij voortdurend zicht hebben op de stand van hun bezit en de verrichtingen van hun kassiers, terwijl de vorst maar eenmaal per jaar een afrekening krijgt, waarop hij geen kontrole heeft, en die hij maar goedschiks moet aanvaarden. Met het gevolg dat er veel meer vorstelijke penningmeesters rijk worden dan koopmans-kassiers !

De Kwartiermeester

Hendrik Stevin, de tweede zoon van Simon, die na de dood van zijn vader diens nagelaten papieren heeft verzameld en uitgegeven, vermeldde hem in een titelblad van een publikatie van 1660 (91) als Kwartiermeester-Generaal. (92) Een funktie die hem zou toegekend zijn in 1604.

Dit is blijkbaar alleen maar te zien in het kader van een prijzenswaardige vadervereering, want deze titel is nergens in officiële stukken terug te vinden.

In de zomer van 1603, zou de toenmalig Kwartiermeester-Generaal, Jhr. Seyno van Dorth, zijn ontslag vragen omdat hij afgevaardigde voor Gelderland werd in de Staten Generaal. Als zijn opvolger werd in december van hetzelfde jaar Jhr. Claude van Senerpont, heer van la Vacquerie benoemd.

Enkele dagen later werd door prins Maurits aan de Raad van Staten voorgesteld aan Simon Stevin een maandloon van 50 pond toe te kennen "als affteeckenaer der Quartieren in 't Legher ; 't welck hij niet langher om niet en behoorde te doen gelijck hij nu tien jaren gedaen hadde". Stevin die bemerkte dat alle begerenswaardige titels en funkties aan zijn neus voorbijgingen, was blijkbaar niet langer bereid het werk waarmee anderen pronkten, gratis te doen. Hij was hierin voorzeker gesteund door prins Maurits.

Wellicht had prins Maurits aangedrongen om hem te benoemen tot Kwartiermeester-Generaal, maar de kandidatuur van de heer de la Vacquerie wilde men niet over het hoofd zien, de man had voorzeker te veel ruggesteun. Toch bracht dit een diskussie op gang, waarbij een voorstel werd gedaan om zowel Stevin als de la Vacquerie dezelfde titel toe te kennen, wat op 26 januari 1604 werd verworpen. Stevin werd aangesteld tot "Quartiermeester tot het afsteecken der quartieren" - men sprak ook van Opperlogierder - terwijl de la Vacquerie aangesteld werd tot "Quartiermeester absolut". Stevin kreeg een jaarsalaris van 500 pond.

Ook toen de heer de la Vacquerie in 1606 overleed, kwam Stevin niet in zijn plaats, maar Antoine de Solempne bekleedde de funktie tot 1616.

Is er van Kwartiermeester-Generaal in officiële stukken geen sprake, wel wordt hij af en toe als *ingenieur* vermeld.

Aardkunde

In tegenstelling tot de sterrenkunde is de aardkunde een betrekkelijk jonge wetenschap, en in de 16e eeuw was ze nog niet tot een aparte discipline uitgebouwd. Wel waren er individuele geleerden die observaties en vaststellingen aanbrachten, die op het einde van de 18e eeuw zouden verwerkt worden in een systeem dat wetenschappelijke geologie werd genoemd (93).

Onder die 16e eeuwse voorlopers wordt zelden Simon Stevin vermeld, hoewel hij in het tweede boek van zijn *Eertclootschrift* handelt over de gedaanteveranderingen van het aardoppervlak, met als titel *Stofroersel des Eertcloots.*

Stevin was eigenlijk een voorloper van het *aktualisme* in de geologie. Dat is de leer die zegt dat alle vroegere geologische gebeurtenissen verklaard kunnen worden door verschijnselen en krachten die nu nog voorkomen en werkzaam zijn. Deze leer werd echter pas veel later geformuleerd door de Engelse geoloog Charles Lyell (1797-1875) in zijn *Principles of Geology* (1830-1833), waarbij hij echter wel steunde op inzichten van zijn beroemde landgenoot James Hutton (1726-1797), de geoloog die het adagium "het heden is de sleutel tot het verleden" lanceerde.

Stevin die ook aanhanger was van het heliocentrische stelsel van Copernicus, meende dat tengevolge van de beweging van de aarde om de zon en om haar eigen as, de stoffen waaruit de inwendige aarde bestaat, bestendig worden door elkaar gemengd. Maar de veranderingen van de aardkorst worden veroorzaakt door wind en water.

Hij beschrijft het mechanisme van erosie en sedimentatie op een duidelijke, bijna moderne manier. De zon verwarmt de zee en veroorzaakt verdamping, deze dampen worden door de wind over de kontinenten gejaagd, omgezet in wolken en daarop in regen. De neerplassende regen sleept de bovenste aardlagen mee naar de rivieren, terwijl de getijen de kusten aantasten.

De afvoering van gronden doet laaggelegen gebieden ontstaan, waar de zee doordringt en die dus onder water komen te staan. Maar ook het tegenovergestelde gebeurt. Water en smeltende sneeuw die van de bergen komt, voert klei, zand en stenen met zich mee. Dit materiaal verspert niet alleen de waterlopen, maar veroorzaakt ook bezinkingen. Eerst bezinken de keien, vervolgens het zand en tenslotte de klei. Aldus worden horizontale nieuwe lagen gevormd, wat kan aangetoond worden bij delfwerken. De getijen van hun kant voeren zand aan naar de stranden, zand dat door de wind wordt opgehoopt, waardoor duinen ontstaan.

Hij handelt ook over de samenstelling van bepaalde lagen en grondsoorten. Zo worden door afgestorven vegetatie sommige zandlagen zwart. Hij gaat zelf over tot mechanische analyse van deze grondsoorten door stalen ervan in water te verdunnen en ze te laten bezinken. Zo verkrijgt hij een laagje organische materie, plantenresten, die gedroogd brandbaar blijken te zijn. Daaruit meent Stevin - ten onrechte - te mogen besluiten, dat op die manier turf ontstaat.

Zijn teorie blijkt echter niet meer juist als

hij het heeft over gebergtevorming. Ter verontschuldiging kan men inroepen dat hij in Holland ook niet op de gepaste plaats was om de struktuur van bergen te beoordelen. Omdat hij duinen zag tot stand komen ingevolge door de wind veroorzaakte ophopingen, meende hij dat bergen op een soortgelijke manier gevormd werden. Bergen waren voor hem versteende duinen, waarbij de verstening ontstond ingevolge de doorsijpeling van regenwater, dat drager was van allerlei stoffen die de verharding veroorzaakten.

Bovendien was hij ervan overtuigd dat berglanden ook eens door de zee overstroomd waren geweest, vermits men in bepaalde hooggelegen lagen nog versteende zeeschepen aantreft. Ook in de bergen gevonden fossielen waren bewijzen voor zijn teorie. Stevin handelt in zijn boek eveneens over het verschijnsel dat achteraf in de geologie "de wet der meanders" (94) werd genoemd. Hij trekt namelijk de aandacht op de veranderingen die optreden in de rivierbochten. De oevers van de buitenbocht worden door een sterke stroming uitgehold, terwijl er aan de binnenbocht, door de stille watervliet een zachte helling te zien is, die genivelleerd wordt door aanwas van land. Dat heeft tot gevolg dat de bochten of meanders steeds groter worden. Er wordt daarbij de aandacht erop getrokken dat de bloeiendste havens aan de buitenkant van dergelijke bochten zijn gelegen. Stevin geeft als voorbeelden : Antwerpen, Londen, Keulen, Nijmegen en Rotterdam.

Volgende keer :
De atmosfeer
Wisconstige Ghedachtenissen

Noten :

(87) De Leidse Hogeschool opgericht op 8 februari 1575 werd pas universiteit in 1876.
(88) Na de Pacifikatie van Gent van 8 november 1576 waren veel gevluchte calvinisten naar hun geboortestad teruggekeerd. Onder de leiding van eerste schepen Hembyze en grootbaljuw Ryhove werkten ze zich op tot de onbedreigde meesters van de stad. Op 1 juli 1578 werd er het katolieke seminarie afgeschaft en vervangen door een protestantse instelling voor de opleiding van predikanten, die zou leiden tot de Calvinistische Akademie.
(89) D.J. Struik, zie nota 58, p. 72.
(90) De volledige titel luidt : *Vorsteïcke Bouckhouding in Domeine en Finance extraordinaire*
(91) Het gaat om de tweede uitgave van de *Materiae Politicae*, door Hendrik Stevin gepubliceerd in 1660.
(92) Dit is een hoger officier belast met administratie en inkwartiering.
(93) Abraham Gottlob Werner (1750-1817), hoogleraar in de mineralogie aan de mijnbouwschool te Freiburg. Wordt gewoonlijk beschouwd als de grondlegger van de geologie.
(94) J. Vincent, *Le système Géologique de Simon Stevin*, Annuaire Météorologique. Brussel. 1901, p. 355-361.
(95) E.J. Dijksterhuis, nota 84, p. 171.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 5 februari 1994 is bij hem thuis te Berchem (Antwerpen) schielijk overleden : Camiel Panne.

Camiel was geboren op 24 februari 1908 te Woumen (bij Diksmuide), als zoon van Romain Panne en Marie Vereecke.

In het begin van de Eerste Wereldoorlog moest het jonge gezin de frontstreek ontvluchten. Zij vestigden zich op de Beverenkalsijde (nu weduwe Roger Denys). Vader Romain werd als postbode verbonden aan het kantoor Roesbrugge-Haringe.

Camiel studeerde voor regent en was o.m. lesgever aan het O.L.V.-kollege te Antwerpen. Hij trad in het huwelijk met mejuffer Maria Lepee van Antwerpen, geen onbekende op onze streek want haar vader was afkomstig van Beveren-IJzer.

Kort voor de Tweede Wereldoorlog, bij de uitbreiding van het Nederlandstalig officierenkorps van het Belgische leger, werd Camiel Panne beroepsofficier, met standplaats Mechelen. Hij nam deel aan de achttiendaagse veldtocht als luitenant van de infanterie.

Onder de oorlog werd hij opgevorderd voor de Mechelse stadsdienst en naderhand politiekommissaris aldaar.

Na de bevrijding werd hij uit die funktie ontzet. Hij begon aan een handelsloopbaan en was tot aan zijn pensioenleeftijd de uitbater van een bloeiende textielzaak.

ANTWERPEN
UNIVERSITEIT DERDE LEEFTIJD
Akademiejaar 1993-1994

In dit Akademiejaar worden 23 lezingen gehouden, verdeeld over 8 cyclussen.

De 6e cyclus handelt over "Geschiedenis van de Wetenschap", met volgende drie lezingen:

Maandag 21 februari 1994 :
Een arbeiders-kunstenaarsdorp uit de tijd van Ramses II
door Prof. F. VAN ELS (UIA)

Maandag 28 februari 1994 :
Verloskunde door de eeuwen heen
door Prof. Em. Dr. Michel THIERY (UG)

Maandag 7 maart 1994 :
Gerard Mercator (1512-1594), de Vlaamse grootmeester van de kartografie
door R.A. BLONDEAU - auteur van "Mercator van Rupelmonde"

Deze lezingen hebben telkens plaats te 14.30 u. in het auditorium van de Quellinstraat 31.

COIFFURE - PEDICURE
ELS
dames en heren

Dagelijks open op afspraak tot 19 u.
Wekelijkse rustdag maandag
donderdag van 17 tot 21 u.

Waaienburgseweg 78
8972 KROMBEKE
Tel. SALON 057/40 14 33
Tel. PRIVE 057/30 06 61

't Rozenhof

Smul smakelijk
en laat u overtuigen
door de culinaire geneugten
van onze keuken.
Verzorgd en boordevol kwaliteit :
wij bieden een schotel
voor ieders smaak.
Volgens honger en budget
en voor fijnproevers :
ons fornuisje is gewoonweg
geweldig.

- Speelplein
- Tijdig reserveren voor communies

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 35

TOPOKKASIE

VW GOLF

CL - diesel - 4.100 km - 7/1993
gekleurde ruiten
elektrisch schuifdak
servostuur - bordeau

AUTO VAN DE MAAND

GARAGE SERVICE
Graaf v. Hoornweg 18
KROMBEKE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT
Tel. 057/40 00 35
Fax 057/40 12 09

100.000 - 200.000		
FORD FIESTA	diesel	1988
OPEL CORSA	benzine	1991
200.000 - 300.000		
FORD ORION	diesel	1990
VW GOLF	diesel	1990
300.000 - 400.000		
VW GOLF	benzine	1993
MERCEDES 190D	diesel	1987
AUDI 80	benzine	1990
+ 400.000		
MERCEDES 190D	diesel	1992

Met **VOORAFBETALING BELASTINGEN** springt u beter niet zo losjes om.
Regel nu uw VOORAFBETALING met het voordelig **CERA VOORAFBETALINGSPLAN.**

CERA DE BANK DIE JE RUIMTE GEEFT.

CERA WOONKREDIET : afbetalen wordt lichter dan je denkt.
Vraag een persoonlijk gesprek of vraag de gratis brochure "WOONKREDIET".

CERA DE BANK DIE JE RUIMTE GEEFT.

Uw CERA-bankkantoor is dagelijks geopend, ook op vrijdagavond en zaterdagvoormiddag.

CERA-kantoor PROVEN kantoordirecteur ***Jan DEDECKER***
Obterrestraat 11 tel. 057/30 02 32

CERA-kantoor ROESBRUGGE kantoordirecteur ***Luc LOUWAGIE***
Prof. Rubbrechtstraat 44 tel. 057/30 03 84

CERA-kantoor WATOU kantoordirecteur ***Paul BRUTSAERT***
Steenvoordestraat 42 tel. 057/38 86 91

ALBERIC-J. FLORIZOONE

(vervolg van blz. 22)

eieren verkocht. In 1931 plaatste Alberic daar de wereldprimeur die het jaar daarop tijdens het Negende Voedingssalon in de "Cinquantenaire" te Brussel, *De Standaard* van 18 september 1932 er zou toe aanzetten op de frontpagina te schrijven

-"Onder een grote toeloop van volk werd dit jaar weer het zeer belangrijke voedingssalon geopend in tegenwoordigheid van de heer burgemeester Max en de heer De Voghel, kabinetsoverste van de heer minister Heyman. Een der merkwaardigheden van deze tentoonstelling is wel *De kast met levende bijen van de heer Alberic Florizoone te Veurne*. Nog nooit zullen de bezoekers een zo interessant schouwspel bewonderd hebben. Stel u voor, dat er in een houten raam onder een glazen ruit circa 20.000 levende bijen dooreenwriemelen, naarstig en bedrijvig aan het werk, en dat alles onder de leiding van een koningin..."

Dit schouwspel had tante Pharaïlde al geen windeieren gelegd. Ze verkocht toen per dag zo'n 650 potjes honing *A la ferme*. Maar dit was klein bier t.o. wat zich te Brussel afspeelde. De reporter van *De Standaard*, die waarschijnlijk heel zijn familie een jaar lang op "Veurne-Ambacht-Honing" kon trakteren, sloeg nagels met koppen:

-"De stand van de heer Florizoone trekt een geweldige aandacht: de lekkere honing, de échte natuurhoning, onvervalst zoals de ijverige bijen hem gaan puren uit de bloemen, heeft nog de geur van de bloem..."(sic.)

Zoveel is zeker, van toen was het hek voor goed van de dam en was er geen moeder meer, die haar kinderen de "Veurne-Ambacht-Honing" en dito "Veurne-Ambacht-Honingkoek" kon ontzeggen.

Maar Alberic had nog grotere plannen:

-"Ik moest een plek hebben voor een gebouw, waarin ik mensen kon ontvangen, aan wie ik kon vertellen over bijen en honing. Er moest een ruimte zijn, waar moeders en kinderen ook konden meeluisteren naar mijn verhalen. En, het zou dom zijn niet te zorgen voor een kopje koffie of thee met een pannekoek of een wafel" (')

De Meli.

Op een goeie twee kilometer van De Panne en een boogscheut van 't station, kocht Alberic Florizoone in de Pannelaan te Adinkerke een stuk blinkend polderland, het embryo van wat ooit een internationaal ontmoetingscentrum zou worden. Hij was toen zevenentwintig jaar, kloek, gezond en beresterk zonder vrouw noch kinderlast. Alles was mogelijk en in 't voorjaar van 1934 startten de werken aan een konferentiezaal en een cafetaria. Er kwam een draaimolentje, een doolhof en een dierentuin met een koppel parkieten, één aap en één goudfazant. De trein was vertrokken en zou niet meer te stuiten zijn

Na maanden zoeken naar een passende naam vond Alberic als anagram van het Franse woord "miel" (honing) het woord meli.

MELI zou het handelsmerk "Veurne-Ambacht-Honing" vervangen en meer dan een halve eeuw later nog een begrip zijn voor de vele honderdduizenden bezoekers (4) die een onvergetelijk bezoek aan het eerste en schoonste attraktiepark van W.-Europa hadden gebracht.

Sinds Pasen 1935, toen Meli officieel voor het publiek werd geopend, werden steeds grotere en spektakulaire inplantingen verwezenlijkt. Alberic, dagelijks op post op zijn lieflijk stuk poldergrond dat jaar na jaar groter werd, bleef steeds de grote bezieler die met eenvoudige maar schone woorden, over het leven der bijen, waarrond het allemaal ontstaan was, kon vertellen en boeien. Duizenden voordrachten heeft hij alzo gehouden, tot zeven per dag.

"Hij was de vurige bezieler, de noeste wroeter, de idealistische durver, de fijne diplomaat, de natuurmens, de bijen- en mensenkenner, de grote kindervriend".(5)

Een grote kindervriend veronderstelt echter ook een goede vader te zijn. Op 28 oktober 1941 huwde hij de beeldschone Martha Van Doren uit De Panne. Zij was twintig, hij bijna vijfendertig. De guitige Alberic die iedere opmerking omtrent zijn jonggezellenbestaan had weggewimpeld met de inmiddels door iedereen gekende uitspraak, *Als je trouwt verlies je de helft van je waarde en verdubbel je de onkosten,* moest alrap vaststellen dat hij sedert het Sakrament des *houwelyks* de hemel op aarde had gekregen. Drie zonen (Guy, Robert, Roland) won hij met zijn lieve vrouw, gevolgd door een dochter (Nicole) die het laatste blaadje van het klavertje-vier, als geluksamulet rond maakte.

Toen de Tweede Wereldoorlog de Westhoek teisterde stak de Meli vol vluchtelingen die uit angst voor het oorlogsgeweld vanuit het binnenland steeds verder waren getrokken tot ze aan zee gekomen geen stap verder konden.

De Meli en de vluchtelingen werden gespaard en op 17 juni 1945, toen de Bevrijding goed achter de rug was werd de Meli-Adinkerke plechtig heropend.

Alberic, die de slingerbeweging van de antropologie kende, wist dat er na ontbering welstand komt en opende in 1945 een filiaal van de Meli ten Noorden van Brussel langs de autostrade Antwerpen-Brussel t.o. het bekende restaurant *Drypikkel*. De oorlog was voorbij, de mensen hadden lang genoeg opgesloten gezeten en toen kwam de grote uitbraak. Iedereen wilde de banden losgooien en trok o.a. naar Meli Brussel waar een bijententoonstelling, vogelpark, minigolf, cafetaria, restaurant en - hoe kon het anders - een verkoopscentrum van de Meliprodukten aanwezig was. Meli Brussel bleef éénenveertig jaar bestaan, waarvan achtentwintig jaar op de Heizel.

Bijna een halve eeuw nadat het *Het wonder der bijen* bij tante Pharaïlde wereldnieuws werd, zette men in de Meli Adinkerke in 1979 een grootschalig experiment op. Een reuzenbijenkorf, die de naam Apirama meekreeg, werd doorsneden met kanaaltjes waarop de bezoekers in bootjes rondvaren en het leven van de bijen visueel kunnen gadeslaan.

Geen wonder dat de Meli als internationaal trefpunt steeds tal van beroemdheden over de vloer krijgt die hun bewondering en waardering voor stichter Alberic-Joseph Florizoone niet onder stoelen noch banken steken.

Koningen en prinsen, tourwinnaars en showbizz-sterren, sjeiks en ministers zijn in de Meli welkome gasten. Maar niet in het minst blijven kinderen, vaders en moeders in Florizoones familiepark de eregasten.

Meli, eerste pretpark van West-Europa heeft alles aan zijn stichter A.-J.Florizoone te danken.

Tot aan de dag van zijn overlijden, inmiddels goed vijfentachtig jaar geworden, is Alberic altijd met de Meli bezig geweest. Hij maakte nog steeds plannen, was overal aanwezig, gaf wijze raad en zijn ontwapende jovialiteit en groot charisma maakten hem geliefd. Een paar weken voor zijn definitief afscheid had ik samen met zijn broer, dichter Fernand Florizoone, nog een afspraak met hem. Toen wij in de Meli aankwamen liet Alberic zich verontschuldigen. Hij was bedlegerig. Het ging niet meer. Kort daarop zou hij midden van de zijnen in zijn thuishaven overlijden. Broer Fernand eindigde het ontroerend gedicht aan hem opgedragen als volgt:

Liefde was zijn vaderland
de vrede en de bijen
voerde hij in zijn wapen

meer en meer woonden
zijn vader en moeder
in de woorden van zijn hart

toen nam hij afscheid van de zijnen
in de stilte van een zondagmorgen
op weg terug
naar zijn oorsprong en zijn bron
(Fernand Florizoone)

Maar het leven gaat verder. Het levenswerk van Alberic Florizoone, waaraan hij zelf meer dan een halve eeuw al zijn krachten had besteed, is een unicum onder de pretparken.

Ik herinner me de tijd toen pastor Deweerdt het Daiselpark te Dadizele opstartte om de Mariadevotie aantrekkelijker te maken. Later rezen sun- en aquaparks als paddestoelen uit de grond. Wij hoorden ondertussen over het miljardenverlies van Disney-Europe; de fusies van Bellewaerde en Walibi. Er kwam een Aviflora, Bobbejaanland e.a. Men kon het tijdens The Golden Sixty's niet zo gek bedenken of de ene of andere bloemisterij, restaurant, wafel- of pannekoekbarak installeerde rond een grote parking, zijn pretpark met wat kindermolentjes, een zwem- of plonsbad, een friteskot, een paar apen en een handjevol parkieten.

De Meli is echter sedert zijn ontstaan, weldra zestig jaar geleden altijd zichzelf gebleven. Het terrein nu al dertig ha groot, werd in 1989 nog verrijkt met de Splash, de hoogste waterbaan van Europa en in 1993 met de 80 m hoge "Panoramic". En nog is de kous niet af.

Professor Donckels, voorzitter van de Raad van Bestuur van de Meli liet zich begin dit jaar ontvallen dat de Meli in een eerste fase voor 90 miljoen frank zal investeren in de herwaardering van het pretpark met o.m. nog nieuwe attrakties.(*)

En wat ons nog het meest pleziert is dat het reuzewerk van Alberic Florizoone door zijn kinderen wordt verder gezet.

Donckels besluit:

-"Wij zullen de ervaring en de kennis van de Florizoones op een duidelijke manier benutten". (*)

Alberic-Joseph Florizoone, waarrond het allemaal te doen is, heeft van zijn Meli afscheid genomen met deze woorden:

-"Ik heb nog één hartewens: dat mijn kinderen de naam van Meli - het door hun vader uit de naakte kleigrond opgebouwde Meli - hoog zouden houden en dat zij de filosofische en het kindvriendelijk karakter van Meli zouden bewaren. Dit is mijn testament" (*)

Alberic Florizoone, *geboren en getogen in de Westhoek* willen wij samen met de meer dan twintigmiljoen bezoekers aan de Meli, met deze korte bijdrage postuum huldigen.

Elie E.BALDUCK

Literatuur

1. *Tien eeuwen Sint-Pietersparochie te Ieper.* Drukk.-Uitg. Schoonaert, Roesbrugge,1991. Blz.157.
2. Jules Leroy, pr.,°Haringe 8.8.1858 † Veurne 9.11.1939.
3. A.-J.Florizoone. *Meli, mijn leven*, geb. Multimedia, Antw 1990.
4. Meer dan tweemiljoen bezoekers tekenden het Gulden boek.
5. Tine Heddebauw, *A.-J.Florizoone stelt levenswerk te boek.* In Gazet van Antwerpen, zat., zond. 9, 10 juni 1990, blz. 37.
6. Martin Tytgat, *Meli stuurde Jo Robrechts zelf wandelen.* In Het Volk, zat.,zond. 22, 23 jan.1994, blz.11.

KLEINE FISKALE KRONIEK
Administratieve boete

Sedert 1 augustus 1993 is er een verandering gekomen in het tarief van de administratieve boeten, die door de administratie der directe belastingen worden toegepast.

Voordien hadden de administratieve boeten een progressief verloop van 200 tot 10.000 fr.

Men heeft die nu blijkbaar aangepast aan deze duurdere tijd en ze gebracht op 2.000 tot 50.000 fr.

Kort geleden stond er in de kranten dat al wie zijn belastingaangifte niet op tijd indient, onmiddellijk 10.000 fr. boete krijgt. Daar is niets van.

Het niet of laattijdig indienen van de jaarlijkse aangifte in de personenbelasting, kan natuurlijk beboet worden, maar niet als het onvrijwillig, bv. bij onachtzaamheid gebeurt, en zeker niet als het gaat om een geval van overmacht.

We moeten toegeven dat er door de belastingdiensten voorzichtig met *administratieve boeten* wordt omgesprongen. Ze worden meestal alleen maar bij manifeste onwil toegepast, of bij bepaalde overtredingen die niet kunnen bestraft worden met een verhoging op de verschuldigde belasting.

Evenwel een delikaat punt in heel deze materie is dat de toepassing van deze boeten afhangt van de appreciatie van de taxerende ambtenaar.

Als er een administratieve boete wordt opgelegd, is de administratie verplicht de belastingplichtige in kwestie, in kennis te stellen van de aard van de overtreding en de hoegrootheid van de boete te motiveren.

Wie denkt dat hij ten onrechte een administratieve boete heeft opgelopen, of dat hij te hard werd aangepakt, kan hiertegen een bezwaarschrift indienen bij de gewestelijke Direkteur der belastingen.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 8 november 1993 is in de Sint-Rafaëlskliniek te Leuven overleden : mevr. Jacqueline Cnockaert.

Zij werd geboren te Beveren-IJzer (Beverenkalsijde) op 31 maart 1937 als dochter van Nestor Cnockaert en mevr. Maria Gruwez. Ze ging bij haar huwelijk met André Deltomme (†) (eveneens van de Beverenkalsijde) in Duitsland wonen, waar haar man beroepsmilitair was. In 1971 kwamen zij terug naar Leuven waar zij in dienst trad bij de Posterijen.

TOUSSAINT

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

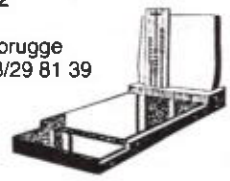
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057/30 16 20 - 057/30 11 72

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12
Burelen :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS
Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

ATELIER CHARLES DENUT
Petit Bazar Belge
Casselstraat 7
8691 BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 05 36
(grens met Oost-Cappel-Frankrijk)

Dagelijks open van 9 - 12 u.
en van 14 - 19 u.
Enkel gesloten op maandag.
Toegang gratis.

LOWIE EDDY
uit Kortrijk
met ***AKWARELLEN***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 1 februari 1994
tot en met zondag 27 februari 1994.

VANHEMS COLETTE
uit Warhem
met ***SCHILDERIJEN***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 1 maart 1994
tot en met zondag 27 maart 1994.

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (3)

MAART OF LENTEMAAND

Willem Lanszweert

Het firmament en het weer

Veel vroeger dacht de mens dat het firmament een vaste halve bol was die op de aarde rustte. Achter het uitspansel lag het paradijs. Sterren waren grote gaten in dat omhulsel of lichtgevende lichamen aan het firmament geplaatst. Zon en maan bewogen zich op een zekere afstand van het hemelgewelf. Men dacht tevens dat de hemellichamen niet groter waren dan hun zichtbare vorm. Al deze "tekenen" waren ondermeer van invloed op het weer, zoals ook de hemelkleur.

Hemelkleur

Onze atmosfeer bevat stofdeeltjes en waterdamp. Het zonlicht wordt door deze deeltjes gebroken en weerkaatst. De hoeveelheid stofdeeltjes en waterdamp is bepalend voor de lichtbreking. Bij opkomende of ondergaande zon is deze lichtbreking het best waar te nemen omdat de lichtstralen die op deze tijdstippen op ons netvlies vallen veel meer lucht moeten doordringen dan wanneer de zon op haar hoogste punt staat. Er kunnen heel wat kleuren worden waargenomen, van rood bij de horizon tot groen en blauw-groen in het zenit, het loodrechte punt boven de waarnemer.

De hoeveelheden stof en waterdamp zijn afhankelijk van de atmosferische toestanden. Wanneer er veel waterdamp aanwezig is, krijgt de hemel de typische grijze kleur. De voorspelling van het weer werd - ondermeer - gebaseerd op de hemelkleur welke het gevolg was van atmosferische omstandigheden. In dit gegeven vonden verschillende weerspreuken hun oorsprong.

Des avonds rood en 's morgens grijs,
Dan gaat men steeds gerust op reis,
Doch 's avonds grijs en 's morgens rood,
Dan stelt men zich aan regen bloot.

Des morgens de lucht rood,
Des avonds plomp in de sloot.

In onze volkstaal :

Rood voor zunne, is regen voor avond.

De zon.

Bij voorspellingen werd veel belang gehecht aan de zon.

Zo schreef Aratus, IIIe eeuw vóór Kristus :

"Hecht heel veel belang aan het waarnemen van de zon. De zon houdt de zekerste voorspellingen in zich. Wat de koningin der sterren heeft aangekondigd, zal zeker uitkomen."

De aanwijzingen van Plinius, I^e^ eeuw na Kristus, zijn duidelijk :

"Als de zon helder is bij het opkomen, zonder brandend te zijn, kondigt zij een hagelstorm aan. Zijn de stralen bij op- en ondergang rood dan komt er overvloedig regen. Trekken de stralen water naar zich toe dan volgt een zwaar onweer de volgende dag. Is de zon bij het opgaan door een krans omringd dan komt er wind van de kant waar de krans opengaat. Als de kring langzaam wegtrekt volgt er mooi weer."

Een kring om de zon verschijnt als het licht gebroken wordt door ijskristallen van een cirrostratus, een effen lichte sluierwolk van het hoge wolkentype, waar doorheen zon (en maan) zichtbaar blijven. Dergelijke cirrostratus gaat bijna altijd regen vooraf. Ringen kunnen eveneens ontstaan als het zonlicht gebroken wordt door de waterdruppels van een altocumulusbank, grove schapenwolken van het middelhoge wolkentype, of door de ijskristallen van een cirrocumulusbank, kleine schapenwolken van het hoge wolkentype. Ook deze wolken gaan depressies vooraf al is er minder zekerheid dan bij de cirrostratus.

Vandaar, zeer vaak terecht :

Kring om de zon,
geeft water in de ton.

Zon en wolken

Wanneer eenige Wolken, de Zonne in den Ondergang verduysteren : soo zal men niet twijfelen of hierop zal haesterlijk Wind en Regen volgen.

De vissers zeggen : *de zunne è smoor an heur gat*, en dat belooft niets goeds !

Inderdaad, als de zon op deze wijze ondergaat wijst dit op een depressie in het westen met grote kans op regen voor de volgende dag.

Gaat de zon na een betrokken regenachtige dag onder in een mooie heldere hemel dan werd dit beschouwd als een teken van mooi weer. Na het voorbijtrekken van een depressie ontstaan soms sterk ontwikkelde stapelwolken. Schuiven deze wolken vóór de zon dan lijken ze donker met aan de randen een zilveren boordje. De mistige atmosfeer toont op dergelijke ogenblikken prachtige stralenbundels. In dit geval zegt men :

De zunne trekt.

De zon op sporen,
Daar is noordwind mee geboren.

Als de zon water trekt, is het een teken van schoon weder als de stralen naar beneden gericht zijn, van regen als ze naar omhoog wijzen.

Deze laatste weerspreuk is zeker niet duidelijk en niet zinvol. Ze leidt terecht tot twijfel, immers : stapelwolken die verschijnen na het wegtrekken van een depressie zijn enkel een voorbode van beter weer als er geen nieuwe depressie volgt, iets wat bij ons maar al te vaak het geval is !!

De maand maart was bij de oude Romeinen toegewijd aan de oorlogsgod Mars.

Weerspreuken voor maart

Om een goed jaar te krijgen mag het weer in maart niet te koud, niet te warm en niet te vochtig zijn. Groen gras en bloeiende bomen zijn slechte voortekenen. Sneeuw is welkom.

Een droge maart
is goud waard.

Nooit is maart zo goed,
of 't sneeuwt een volle hoed.

Een droge maart en een natte april,
is naar de boer zijn wil.

Wat betreft de al of niet gewenste nattigheid zijn de meningen blijkbaar verdeeld :

Maart koel en nat,
Veel koren in 't vat.

Maartse buien, die willen beduien,
dat de lente aan komt kruien.

Maart guur, volle schuur.

Er zijn dus enkele niet onbelangrijke

tegenstrijdigheden in de maartse weerspreuken. U hoeft enkel de juiste spreuk te kiezen en uw voorspelling klopt ! Men had vroeger immers ook reeds ervaren dat maart zotte kuren kon hebben :

Maarte, die vuule taarte !

Volgens de kalenderdagen :
1 maart :
St. Aubin

Regent het op St. Aubin,
Dan is er strooi noch hooi.

10 maart :
De veertig Martelaren van St. Sebastiaan.

Zoals het weer de veertig Martelaren vindt,
Zo blijft het veertien dagen met zijn wind.

12 maart :
St. Gregorius de Groote.

Is het weer op St. Gregorius dol,
dan kruipt de vos reeds uit zijn hol.
Is 't schoon en zonder vlagen,
Hij schuilt nog veertien dagen.

17 maart :
St. Geertrui.
In sommige streken van Vlaanderen is men van mening dat St. Geertrui het einde van de winter brengt.

Op St. Geertruid,
Komt de warmte de grond uit.

21 maart :
St. Benedictus.
De wind blijft zes weken zoals hij op het ogenblik van de lente-evening was. Zuidenwind kondigt een goed jaar aan. Op de lente-evening, of de voorjaarsnacht-evening, duren dag en nacht even lang.

Maart heeft geen belangrijke lotdagen al wordt (of werd) er nogal wat belang gehecht aan 10 en 12 maart.

5e FESTIVAL VAN HET GREGORIAANS WATOU

Van 13 tot 15 mei 1994 heeft in het Westvlaamse grensdorp Watou voor de vijfde maal het Internationaal Festival van het Gregoriaans plaats.

Tijdens de vijf audities stellen de deelnemende schola's zich afzonderlijk voor. Deze audities bieden een rijke bloemlezing uit de liturgische gezangen voor de paastijd.

De opvoering van het Peregrinus-spel, een Frans twaalfde-eeuws liturgisch drama uit Beauvais, vormt het uitzonderlijke hoogtepunt van dit aspekt van het Festival en knoopt tegelijkertijd aan bij de oorspronkelijke funktie van het Gregoriaans : het uitdragen van de spiritualiteit in de liturgie.

De officies en de liturgische vieringen vormen de ruggegraat van het Festival, want juist hier worden de estetiek en de spiritualiteit van het Gregoriaans in hun eigenlijke funktie beleefd. De mis vieren is een recente aanwinst van ons vokabulair, die perfekt aansluit bij de idee van een Festival : een feestelijke vertolking. Op het Vijfde Festival van Watou vieren we dus eens te meer de onverbrekelijke band tussen estetiek en spiritualiteit die de beleving van de Gregoriaanse muziek zijn diep-feestelijke betekenis geeft.

Het feestprogramma bestaat uit twee luiken, namelijk liturgie en audities.

Deze vinden plaats in de geklasseerde parochiekerk Sint-Bavo van Watou. Als celbranten verwelkomen we Kardinaal Gagnon uit Rome en Mgr. Raffin, Bisschop van Metz. De festivalorganist is Prof. Dr. Albert Richenhagen uit Keulen.

Naast de deelname van acht schola's uit eigen land staan zestien buitenlandse koren geprogrammeerd .

Het Festival vangt aan op vrijdagmorgen 13 mei en duurt tot zondagavond 15 mei.
Kontaktadres :
Sekretariaat Gregoriaans Festival Watou
Wim Orbie, Bellestraat 9, 8970 Poperinge
Tel. 057/33 66 33 (tussen 16.30 en 20.00 u.)

BEVEREN-IJZER KAARTING t.v.v. DE H. HARTZAAL

De jaarlijkse koffiekaarting t.v.v. het onderhoud en herstel van de H. Hartzaal te Beveren-IJzer gaat dit jaar door op vrijdag 18, zaterdag 19 februari telkens vanaf 19 u. en op zondag 20 februari van 9.30 tot 13 u.
De volledige opbrengst wordt integraal gebruikt voor het onderhoud en herstel van de zaal. Dank zij uw aanwezigheid kunnen de Beverense verenigingen optimaal gebruik maken van hun zaal die in de loop van 1993 60 maal dienst deed voor een aktiviteit.
De leden van het zaalkomiteit heten U van harte welkom.

TE KOOP

- **DIEPVRIEZER - FRIGO met vriesvak BROMMER "Suzuki".** Voordelige prijzen. Zich wenden : Weggevoerdenstraat 5, Roesbrugge.
- **CHAUFFAGEBRANDER** op kolen in goede staat. Interessante prijs. Ideaal voor biggenstal. Tel. 057/30 10 11.
- **WARME LUCHTGENERATOR SAPRAGAZ op propaangas.** Vermogen 35.000 kcal/u. Ook ventilatie. In zeer goede staat. Tel. 057/30.04.60 of 40.01.12.

MICHEL CAPOEN
Waaienburgseweg 67
KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL
HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen
voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (12)

Een woordje geschiedenis

Onverwachte kontrole

Met een smokkelvriend Roger hadden we op een valavond elk een baal tabak overgebracht. Vijfentwintig kilometer lang was de verre tocht, lastig en vermoeiend. Maar omdat het zo eindeloos ver was om te voet terug te keren was Jerôme, de vader van Roger, er derwaarts gereden met twee fietsen. Je kent dat, hé, met de linkerhand de eigen velo besturend en met de rechterhand de andere meenemend.

Nu waren we in de nanacht op de terugtocht, met de fietsen dus. Ik zelf zat op de bagagedrager van Roger. Zo werd er tewege rustig naar huis gepeddeld.

Maar plots bemerkten we het rode zwaailicht van Franse kommiezen. "Halt !" Identiteitskontrole. Als opgespoorde mocht ik in Frankrijk niet vertoeven en was nu bijna zeker een vogel voor de kat. Mijn kalmte bewarend haalde ik op het gemak mijn eenzelvigheidskaart boven en nam ze in de linkerhand om ze te tonen in de schijn van hun zaklamp.

Maar vooraf goed berekend, gaf ik met de rechtervuist een flinke duw tegen de onderkaak van de kommies met zijn lamp. Die struikelde en verloor het evenwicht. Geen tijd verlettend veerde ik de sloot over, het veld op, rennend voor mijn veiligheid.

Jerôme en Roger werden, niet al te vriendelijk, meegenomen voor verder onderhoor. Uren lang werden ze op de rooster gelegd en ondervraagd maar zwoeren bij hoog en laag dat ze mij in de verste verten niet kenden en mij louter uit dienstwilligheid hadden meegenomen.

Fijne kerels waren het. Je kon gemakkelijker een kei vladen dan hun tong te pellen.

Vossestreken

Om in mijn bestaan te voorzien toen de blauwerij niet meer lonend was, had ik een bescheiden groentenhandel opgezet. Met een kleine bestelwagen ventte ik vooraan in Frankrijk van deur tot deur.

Op zekere dag viel ik zonder benzine, tegen het gehucht de Bréarde, tussen de Haezewinde en Hazebrouck. Juist op het ogenblik dat de motor bleef haperen, stopte er een dienstwagen van de Franse douane. Ze hadden gauw in het snotje wie ik was, want gekend lijk een "roste klute" (oud geldstuk van 10 centiemen). Moest je nu eens zien, een oude blauwer die leurde met groenten en fruit.

"Alors ! Tu ne fais plus la fraude ?"

"Ah non ! Ca c'est du temps passé".

"Wat hapert er eigenlijk ?"

"Wel, vanmorgen wat haastig vertrokken en vergeten te tanken, weet je !"

"Geen nood. Kom maar mee. Wij gaan benzine halen."

Ze brachten mij naar de dichtstbijzijnde benzinepomp, waar ik mijn bidonnetje liet vullen, en voerden mij prompt terug.

Met vriendelijke dank nam ik afscheid terwijl de bereidwillige douaniers hun ronde voortzetten.

"Oef," verzuchtte ik.

Als je van twee ledige bananenkisten een zijkant wegzaagde en die omgekeerd tegen elkaar plaatste, kon je er juist een baal tabak van 50 kilo onder bergen. Met er wat andere fruit- en groentenbakken op te stapelen, was dat niet onmiddellijk zichtbaar.

Zo was ik door het oog van een naald gekropen. Anders was de tabak en de bestelwagen zeker in beslag genomen. Behalve een flinke boete had ik beslist enkele maanden moeten brommen.

De kommiezen dachten ongetwijfeld dat ik een brave bekeerling was. Maar een vos verliest nooit zijn streken !

Blauwers met de "carnassière" op de rug en de borst en begeleid door een trekhond.

Onverwacht bezoek

Hoe lang de honden meetrippelden in het smokkelcircuit is niet precies geweten. Maar een boerin van Oudezeele (bij Cassel) weet nog een belevenis te vertellen uit 1954.

Het was laf (broeierig) weer op een zomeravond als het begon te donkeren. In de verte was er dondergerommel en af en toe een bliksemflits.

We gingen nog haastig de vensterluiken dichtduwen toen zware regendruppels neerpletsten. Met dezelfde gang begon het water te gieten, donder en bliksem ratelden en sisten lijk in de helle.

Met een takje busseboom sprenkelde ik wat wijwater kruiselings doorheen het binnenhuis, als we ineens de voordeur hoorden opensmakken. Er was luid getrappel in de gang, haastige mannenstemmen en gekriep van honden. Het leek wel een inbraak lijk ten tijde van de bende Pollet.

Er werd op de deur gebonsd, hard en vlug.

"Wie is er daar ?"

"Goe volk", klonk het in de gang.

"Kom binnen", antwoordden we met een benepen hart.

Als de deur openging, zagen we een manshoofd (manspersoon), geladen met tabak en een hond aan de leiband, daarachter nog een. Ze schoven naar binnen. Oei, oei ! 't Waren er wel zeven. Allemaal blauwers, elk met zijn eigen hond.

Ze vroegen beleefd of ze mochten schuilen tot het onweer voorbij was. Kletsnat

➔

waren ze, het water droop uit hun kleren.

"D'hoêns (honden) waren ongehoord benauwd", zegt boerin Marthe.

Maar wij durfden ze niet toelaten uit vrees voor de Franse kommiezen. Hadden ze er moeten op vallen dan gingen wij ook tegen de lamp waaien, daar we onderdak hadden verleend.

"Je zijt dan zogezegd complice", verduidelijkt de boerin.

Na heel wat palaveren trokken ze het huis uit naar een nabijgelegen stal die niet op slot was. In dat geval konden de douaniers ons niet lastig vallen.

"Ja, ja ! Dat was nog in 1954. Blauwers van 't Ryveld, niet ver van hier", weet Marthe te zeggen.

Een merkwaardig verhaal

De bijdrage over de smokkelhonden kunnen we niet afsluiten zonder een merkwaardig verhaal. Het heeft zich afgespeeld in de Franse Ardennen maar het had evengoed in de Westhoek kunnen gebeuren.

Bij het begin van deze eeuw komt de jonge Franse douanier Lecler terecht in de brigade van Hernelle. Zoals overal elders wordt ook daar aardig wat over de grens gesleurd. De douaniers hebben het niet onder de markt. De streek is bosrijk en de smokkelaars benutten de terreingesteldheid om de kommiezen te verschalken.

Om hun bewakingsopdracht echter beter te kunnen uitoefenen mogen de douanebeambten zich een hond aanschaffen, op eigen kosten weliswaar. Lecler gaat neuzen op de markt van Hirson en vindt er een hond naar zijn gading, een kloek geschouderd beest, een kruising tussen een Bouvier des Flandres, ook wel eens vuilbaard genoemd, en een Duitse schaper.

Een hele tijd, in goed en slecht weer, bij nacht en ontij, dweilen ze de grensstreek af, als goeie gezellen.

Maar het loon van een simpel douanier is karig en met de schaarse premies kan je geen vette soppen eten. Lecler beklaagt zich niet over zijn lot maar wil wel iets doen aan zijn weinig benijdenswaardig bestaan. Dat kan hij enkel behoorlijk verbeteren door te slagen in een eksamen voor een hogere graad.

Faciliteiten waren er in die tijd niet voor leergierige ambtenaren. Alleen door de aanschaf van dure boeken kon men zich door eigen studie daar op voorbereiden. Maar tegelijkertijd moest er zuinig geleefd worden en gespaard om een toekomstige verhuizing, die onvermijdelijk met de promotie gepaard ging, te kunnen bekostigen.

Er zit niets anders op dan onder meer zijn hond van de hand te doen. Douanier Lecler weifelt wel, het is een trouw en aanhankelijk dier dat hem veel dienst heeft bewezen. Maar een mens moet weten wat hij wil. Dus maakt hij van zijn hart een steen en stelt op de markt van Hirson zijn hond te koop. Lecler wil studeren.

Maanden gaan voorbij. Op een donkere winteravond zit de douanier bij de schemerlamp, gebogen over de boeken. De droge wetteksten zijn saai en moeilijk in het hoofd te prenten. Wat een mens al niet moet afzien in de hoop een frank meer te verdienen.

Plots hoort hij krabben aan de achterdeur. Lecler ontgeeft het zich... heel zeker een tak van de pereboom die tegen het raam wrijft. Maar het gekrab is er weer en houdt aan. Man en vrouw bekijken elkaar en vragen zich af wat dat mag betekenen. Tot hij behoedzaam de deur op een kier opent en verrast een hond ziet die zich haastig binnen wringt. Hoe is het mogelijk ? De vacht zit vol plukken verdroogd slijk en het dier lijkt helemaal afgemat. Maar als het kwispelstaartend in de woonkamer komt, in het lichtschijn van de petroleumlamp, slaakt Lecler een kreet van verbazing : "Mais, Antoinette, c'est Duc, notre propre chien... et il est chargé". (Maar Antoinette, 't is Duc, onze eigen hond... en hij is geladen.)

Het is inderdaad zijn eigen hond, geladen met zes kilo Belgische tabak.

Er is blijheid en ontroering in het gezin om de terugkeer van een goeie vriend. Het dier wordt gestreeld en geaaid en ontdaan van zijn smokkelvracht.

Als het zich aardig tegoed heeft gedaan aan een teil met melk overgoten brood, strekt het zich genoegzaam uit bij het warme vuur en dommelt in.

Voor Lecler wordt het een probleem. Het is zijn hond niet meer (want verkocht op de markt in Hirson) en bovendien is het nu een smokkelhond. Tegenstrijdige gedachten dwarrelen door zijn geest. Als hij het dier in huis houdt, zal hij zich in nesten wringen, zoveel is zeker. Zijn beroep is het juist de blauwerij te bestrijden.

Lecler, plichtbewust, is formeel en gaat zijn postoverste opzoeken. Een korte toelichting volstaat.

Twee kollega's vergezellen Lecler tot aan zijn woning. De ene slaat de zakjes tabak onder de arm, de andere neemt de hond mee aan de leiband, want bij de aangeslagen koopwaar hoort de linkervoorpoot om de speciale premie te bekomen. Nog even kijkt het dier onbegrijpend achterom.

Enkele ogenblikken later kraakt een geweerschot de avondstilte.

Waren de mensen hard en wreed in die tijd? Laat ons stellen dat eer en plicht niet altijd vreugde brengen. (Bron : Les cahier d'Histoire des Douanes et des Droits indirects, G.F. Beaufrère).

Een ongeluk komt nooit alleen

Op een nacht waren we aan het peuren in de vaart (IJzer). Wij, dat waren Jef, Honoré en ikzelf. Het was lichtjes maneklaar en geduldig wachtend, lijk vissers dat gewoon zijn, tuurden we over het water.

We hadden in de verte al wat gebrom gehoord van een zware wagen, op weg naar Oost-Cappel (Fr.). Zo dachten we. Maar het zware geronk naderde en leek ons harder dan normaal. Toen we omkeken, zagen we een donkere massa naderen door de Meersen. Het leed geen twijfel, dat was een smokkelwagen... Nader en nader kwam hij aangerold tot vlak tegen de Zwijnebeek, bij Geerardyns.

Nog een paar sekonden en hij zou de beek over zijn en wij weer aan het vissen.

Benieuwd keken we toe, zeker van de goede afloop, maar het gekraak van het houten noodbrugje deed ons de adem ophouden. Het voertuig zakte in de beek en dat was een ramp tewege.

Ongevraagd, wie als grensbewoner heeft geen smokkelbloed in de aderen, snelden we ter hulp. Samen met de chauffeur en zijn bijzitter losten we in zeven haasten de hele lading tabak en koffie. Boer Geerardyn, om bijstand verzocht, kwam met een getrek zware paarden en kon met veel wringen en sleuren het vehikel op het droge trekken.

De chauffeur slaakte een zucht maar bleef natuurlijk niet ter plaatse trappelen. Aan de wagen bleek niets defekt en enkele ogenblikken later verdween hij met groot geraas.

Gezwind hielpen we de balen koffie en tabak wegbergen in de mesthoop van boer Geerardyn.

De smokkelwaar werd kort daarna over de IJzer gebracht en in de schuur van Tuur Mouton te Haringe weggestopt. Maar twee Belgische douaniers, oude ratten, aldaar op verkenning, snoven de doordringende geur van de koffie op.

De ganse lading werd in beslag genomen. Zo zie je dat pech nooit alleen komt !

De grote poging

Wie in de blauwerij sloeg niet graag een grote slag ? Maar kleine blauwers als wij hadden daartoe de middelen niet.

"Vele kleintjes echter maken een groot" is een volks gezegde. Zo staken we de koppen bij elkaar en overlegden hoe we aan het nodige geld zouden geraken. En dat was niet weinig. De aankoop van de smokkelwaar, tabak en koffie, en het overbrengen met een geblindeerde wagen kostte in het totaal 60.000 fr. Maar, als het lukte, kon je wel het driedubbele bedrag oprapen.

Als we tien vennoten vonden, was ieders bijdrage maar 6.000 frank. In die tijd nog een enorm bedrag, want een jonge douanier moest daarvoor toen bijna twee maanden dienst kloppen.

We kregen de som bijeen en betaalden wat moest betaald worden.

Op een avond zou het gebeuren.

André, een ervaren chauffeur uit Proven, ving met veel moed de tocht aan.

Nu was het zo dat, als de operatie slaagde, je onmiddellijk door de opkoper in Frankrijk uitbetaald werd. Eén van de vennoten, Pa, ook een doorwinterde smokkelaar, kwam me nog dezelfde avond vinden : "Of we niet naar Sint-Omaars zouden rijden om het gewin op te strijken."

Ik liet me niet pramen en met mijn wagentje tuften we al over Cassel tot in Arques. Daar, niet ver van de brug over het kanaal van Neuffossé, hielden we halt want daar moest onvermijdelijk onze smokkelwagen voorbijkomen.

Bij het raam van een kafeetje zouden we het spel behoedzaam gadeslaan. De vriendelijke bazin bracht ons een koffie en liet ons verder betijen.

Maar nauwelijks hadden we aan de koffie geslurpt of we zagen een dienstwagen met Franse douaniers voorbij schuiven.

"Heb je dat gezien ?" vroeg ik aan Pa.

"Ba, ja. Dat gebeurt hier meer."

Onze tas koffie was nog niet helemaal leeg als daar weer een douaneauto passeerde. Tot onze verbijstering zagen we hoe plots de brug werd opgehaald.

Ik fronste de wenkbrauwen en deed aan Pa teken om mee naar het toilet te gaan.

"D'er is hier stront aan de stok", opperde ik bezorgd, "we gaan hier bout steken" (zich uit de voeten maken).

"Denk je dat serieus ?", vroeg Pa.

"Daar twijfel ik geen sekonde aan. De brug is opgehaald en als Dré, de chauffeur, die langs de gepantserde voorruit slechts een smal reetje heeft om er doorheen te gluren, niet erg attent is, dan duikelt hij het kanaal in."

In plaats van de kortste terugweg te nemen, trok ik, langs een grote omweg naar Halewijn (bij Menen) om niet in de kijker te lopen. Maar nog geen twee kilometer verder werden we toch staande gehouden door de Franse douane.

Ze hadden Pa, onmiddellijk in de gaten.

"Eh bien ! Qu' est ce que tu fais ici ?"

Ik antwoordde dat ik als vlashandelaar van Normandië kwam en dat mijn gezel me ginder wat geholpen had bij het laden. Of mijn uitleg overtuigend was, weet ik niet maar we mochten onze weg verderzetten.

Een geluk met een ongeluk

Nauwelijks weer thuis kregen we bericht dat de poging om een smokkelwagen door te steken, mislukt was. Andermaal was de Zwijnebeek de grote spelbreker.

De houten baddings over de beek, waarover de dwarsbalken lagen, waren niet goed ingegraven, met het gevolg dat ze gekanteld waren en zo hun sterkte verloren hadden. Het hele zootje was ineengekraakt en de smokkelwagen was de dieperik in gestuikt.

Ook ditmaal was de vracht afgeladen geworden en uiteindelijk ook in de schuur van Tuur Mouton in Haringe terecht gekomen

Je zal het niet geloven, hé ! De Belgische kommiezen hadden andermaal de geur van de koffie geroken.

Adieu, schoon geldgewin, maar erger nog, adieu onze lieve centen !

Bij al die ongelukken was er toch één geluk. Door de mislukking was Dré, de chauffeur, niet, zoals we vreesden, in het kanaal van Neuffossé terecht gekomen.

De ongewone bedrijvigheid van de Franse douane was enkel te verklaren door een verklikkingszaak. Bij mijn weten had de "Schuwen" daar de hand in.

't vervolgt
Rik Sohier

TEXTIEL ANNIE
Krombekestraat 72A
8691 STAVELE
057/30 14 80

ER ZIJN NOG KOOPJES TE DOEN !

Pulls
T-shirts
Sweaters
Jeans (gekleurd)
Herenhemden
Dames-ensembles

ALLES MOET WEG !!!

-50 %

GROENTEN FRUIT
FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 16 tot en met zaterdag 19 FEB.

AJUINEN 5 kg voor **49 fr.**
WORTELEN ***16 fr./kg*** - 5 kg voor ***69 fr.***
BOSCOOP APPELEN (renetten) ***25 fr./kg***
4 kg kopen = 100 fr. + 1 kg gratis
PEREN Conférence ***30 fr./kg*** - 3 kg voor ***85 fr.***

JAARLIJKSE OPENDEURDAGEN op 25, 26 en 27 FEBRUARI

"ALLE SCHOONHEIDSBEHANDELINGEN" "SAUNA" en "FITNESS"

Tijdens deze dagen, op aankoop krijgt u
10% KORTING

▲ **NIEUWE PARFUMS** voor dames :
Trussardi action, Fantasme (Ted Lapidus), Bambou

▲ Modieuze haarmode en exclusieve bijouterie met waarborg

▲ Nog vele andere parfums :
Vanderbilt (speciale promoties), Marroussia, Sergio Soldano, Boss, Kouros, Amarige, ...

Fantasme TED LAPIDUS

Sergio Soldano

AMARIGE de GIVENCHY PARIS

▲ **NIEUWE PARFUMS** voor heren :
Trussardi action, Trussardi action sport, Ted Lapidus

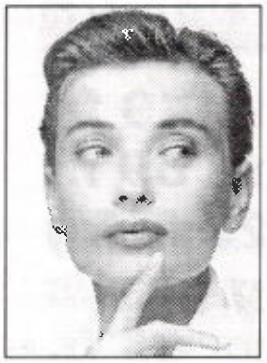

▲ Geschenkmandjes met zeep, coffrets, douchegel, potpourri, geurbollen, badolie, ...

▲ Verzorgingsprodukten "Sothys" en "Sans Soucis" "Sans Soucis" maquillage.

Op VRIJDAG 25 FEBRUARI is er doorlopend demonstratie van mini-verzorgingen.

SPECIALE PROMOTIE OP DE ZONNETUNNELS
10 + 5 GRATIS (profiteer en schrijf nu in)

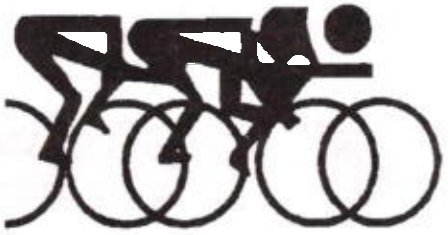

VRIJE INGANG

Schoonheidsinstituut *Natacha*

Bergenstraat 1, BEVEREN-ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12
Iedere dag open : 9.00 u. - 12.00 u. en van 13.30 u. - 19.00 u.
Zondag open : 10.00 u. - 12.00 u.
Gesloten : zondagnamiddag en dinsdag

TOBY SPORT

OPENDEURDAGEN
VRIJDAG 25, ZATERDAG 26 en ZONDAG 27 FEBRUARI

TIJDENS DEZE OPENDEURDAGEN KRIJGT U BIJ IEDERE AANKOOP EEN KORTING VAN **10 %**

EXTRA KORTINGEN VAN :

- **15 %** op alle koersfietsonderdelen
- **20 %** op fietsen met lichte lakschade
- **25 %** op alle rennerskledij en toebehoren

✘ Speciaal voor deze dagen promotie op alle fietsbanden in alle maten.

✘ Roestvrije fietsen aan heel lage prijzen.

✘ CITY BIKES en HYBRIDES vanaf 9200 fr.

✘ **FIETS VAN HET JAAR NORTA**, ideaal voor de schoolgaande jeugd
met 18 versnellingen
of SACHS SUPER met 7 versnellingen.

✘ Kwaliteitsmerken zoals VENTURA, VENTURELLI, MAGNEET, POINTER, LIBERTAS, BLUE BIRD, NORTA, enz ...

TOBY SPORT, Bergenstraat 1 - 8691 Beveren-IJzer Tel. 057/30 09 09

Open van 9 tot 12 u. en 13.30 - 19.00 u. - Gesloten op dinsdag en zondag.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijden :

- Elvira Deschuytter, 93 j.

Geboorte :

- Karlijn Debruyne, dochter van Laurent en Mia Vandermarliere.

SCHOOLFEEST IN ROESBRUGGE
Zware klus voor Silla Bus !

De Vrije Basisschool van Roesbrugge nodigt alle ouders en vrienden uit op het schoolfeest. Dit vindt plaats op zondag 20 maart 1994 in zaal "De Gouden Arend" te Roesbrugge.

De toegangsprijs bedraagt 80 fr. De mogelijkheid bestaat om de kinderen op de planken te zien ofwel om 14 u., ofwel om 16.30 u. Er zijn dus twee voorstellingen, waarbij tussenin opvang en een hapje voor de kinderen voorzien wordt.

Alle kinderen uit het kleuter en het lager werken aan deze voorstelling mee. Hoofdpersonage is een nieuwsgierige heks Silla Bus, die voor een heel groot probleem komt te staan. Hoe ze er uiteindelijk in slaagt dit na veel heksetoeren op te lossen, komt u te weten tijdens de "ZWARE KLUS VOOR SILLA BUS" !

De leerlingen dramatiseren, zingen heuse hekseliederen, maken zelf muziek en houden u anderhalf uur in grote spanning !

Komen zien is de boodschap !

VOORDRACHT
Voorjaarszorgen in de tuin

Donderdag 24 februari 1994 om 20 uur in zaal "Kristen Volkshuis" te Roesbrugge.
Voordracht *"Voorjaarszorgen in de tuin"* door Paul Geldhof.

Het voorjaar is voor de sier- en moestuin een zeer drukke periode met allerlei werkzaamheden, die het geheim zijn voor een later sukses.

Wij krijgen er tips voor de siertuin : snoeien van sierheesters, hagen en kleinfruit; bemesten van de tuin en gazon, opplanten, grondbewerkingen ...

Voor de moestuin : bemesten, zaaien en planten van de belangrijkste gewassen.

Alles wordt zo praktisch mogelijk gehouden met veel aanschouwelijk materiaal. Heb je zelf een en ander, breng het gerust mee.

Een leerrijke avond voor alle tuinliefhebbers. Inkom : 50 frank. Iedereen welkom.

DIA-VOORDRACHT
Van Belle tot Terwanen

Vrijdag 18 maart 1994 om 20 uur in zaal "Kristen Volkshuis" te Roesbrugge : Dia-voordracht "Van Belle tot Terwanen" door Etienne Morel.

Ooit werden onze kerken bediend door de monniken van Terwanen (Thérouanne, nu in de Pas-de-Calais). Paters uit deze abdij vestigden zich in onze gemeenten en verzorgden er de kerkelijke diensten. Hieraan herinneren nog steeds de Switspapendreef, de Terenburgseweg.

Etienne Morel uit Reninge, lid van verschillende Frans-Vlaamse verenigingen en van het bestuur Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde, werd geboren in Berkem (Fr.-Vl.). Aan de hand van dia's en kommentaar maken wij een tocht door het oude Belle-Ambacht en het Westkwartier tot in de site van ons oude bisdom Terwaen. Wetenswaardigheden met merktekens uit heden en verleden komen talrijk aan bod.

Een avond, die ons uitnodigt om eens dicht over de grens kennis te maken met een streek, die ons reeds vele jaren nauw aan het hart ligt.
Inrichters : CM Ziekenzorg i.s.m KBG Roesbrugge-Haringe.
Inkom : 50 frank. Iedereen welkom.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op donderdag 10 februari is André Debuysere overleden. Hij werd geboren te Beveren-IJzer in april 1905. Samen met zijn echtgenote, Paula Wydoodt, afkomstig van Stavele, baatte hij tot voor enkele jaren een bakkerij uit in Alveringem.

Op 12 februari is in het O.L.V. Middelaresziekenhuis te Deurne mevr. Maria Luyssaert overleden. Zij werd geboren op 24 maart 1928 te Oostende, woonde vanaf haar 4e jaar in de Haringestraat 27 te Roesbrugge. Bij haar huwelijk 1952 met de heer Maurits Vandendriessche verhuisde ze naar Deurne.

Op 5 februari is in het U.Z. Sint-Pieter te Leuven mevr. Flavie Desender (geboren te Eernegem op 27 maart 1905) overleden. Zij was de weduwe van de heer Georges Debuysere. Ze woonde vele jaren in de Bergenstraat waar ze samen met haar echtgenoot een bakkerij uitbaatte. Na het overlijden van haar man verhuisde Flavie naar Brussel, waar haar beide kinderen wonen.

Op 8 januari is de heer Georges Remmerie (geboren te Lendelede op 12 juni 1910) overleden in het Rusthuis "Ter Deeve" te Meulebeke. Hij was de echtgenoot van mevr. Magdalena Dekyvere. Rond het jaar 1937 kwam hij in de Poperingestraat te Roesbrugge wonen. Tot zijn pensioen werkte hij bij Vanrobaeys te Killem. In 1973 verhuisde hij naar Heule. De laatste 5 jaar woonde hij in Meulebeke.

ARGENTA
uw appeltje voor de dorst

KASBONS :
op 1 jaar : 5,60 %
op 3 jaar : 6,00 %
op 5 jaar : 6,25 %

GEEN BEURSTAKS TE BETALEN BIJ INTEKENING !

*Alle inlichtingen bij Uw **ARGENTA**-kantoor :*

KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48
8972 PROVEN
Tel. 057/30 03 55

Dubbelzijdig bedrukt, dubbel zo mooi !

De nieuwe kollektie
GORDIJNEN
is binnen.

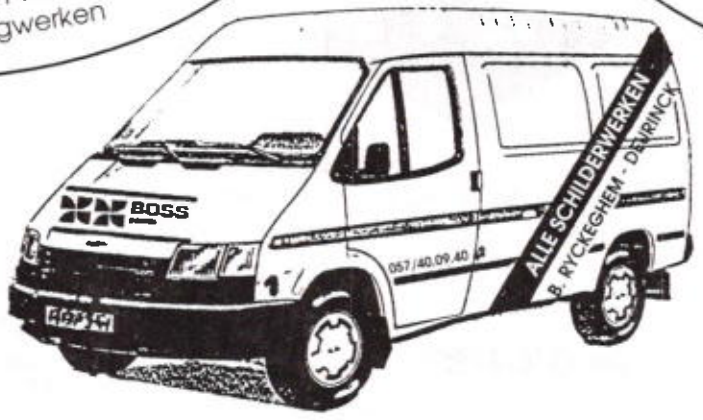
JACQUES BERQUIN
Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

DE SPECIAALZAAK VOOR HET UITVOEREN VAN ALLE SCHILDER-, BEHANG-, VLOERBEKLEDINGSWERKEN EXCLUSIEVE SCHILDERSTECHNIEKEN SIERPLEISTERS SPUITWERKEN- RENOVATIEWERKEN.

Gratis & vrijblijvend prijsofferte

GEVELREINIGEN MET WATER
ONTVERVEN van geschilderde GEVELS
ONTMOSSEN VAN DAKEN
WATERDICHTING VAN GEVELS
injecteren van muren
Voegwerken

GEVELREINIGEN MET WATER
ONTVERVEN van geschilderde GEVELS
ONTMOSSEN VAN DAKEN
WATERDICHTING VAN GEVELS
injecteren van muren
Voegwerken

Plaatsen van verlaagde plafonds

Decoratieartikelen in gips, moluren, zuilen, rosetten - Leveren en plaatsen
Fabrikatie op maat

B. RYCKEGHEM - DUERINCK

BLASIUSSTRAAT 17C - 8972 KROMBEKE TEL. 057/40.09.40

openingsuren : van maandag tot vrijdag : vanaf 16 u. & zaterdag van 9 - 18 u.

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Hugo Schiltz
zegde onlangs :
"er ontbreekt tegenwoordig
intellektuele spankracht
in de politiek " !
Kan niet anders,
de politiek
is het enige vak
dat diploma
noch examen vereist !

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B · 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

BEGRAFENISONDERNEMING
Bart & Marleen
MERLEVEDE-INDEVUYST

Duinkerkestraat 75 - 49
8970 Poperinge
Tel. 057/33 79 76 - 33 40 62
BEGRAFENISSEN - CREMATIES

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16

- verkoop nieuwe wagens
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziewagens
  in toonzaal, direkt leverbaar

NIEUW : vanaf 1 februari verdeler HYUNDAI

TOYOTA Starlet 1,0 1991
TOYOTA Corolla 1,3 1991
TOYOTA Corolla D 1,8 1989
FORD Fiesta automatic 1990
PEUGEOT 405 diesel GRD 1991
PEUGEOT 405 diesel GLD 1988

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **FEBRUARI**

Kaartingen
• Beveren-IJzer, in de H. Hartzaal
vrijdag 18, zaterdag 19 en
zondag 20 februari
Koffiekaarting t.v.v. de H. Hartzaal
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 22 februari
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 26 en zondag 27 februari
maandelijkse kaarting voor de leden

MAAND **MAART**

Kaartingen
• Roesbrugge, bij P. Gunst
vrijdag 4, zaterdag 5 en zondag 6 maart
Boterkaarting
t.v.v. de Gildepikkers
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 9 maart
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 19 en zondag 20 maart
Witloof- en boterkaarting
t.v.v. Wielerclub "Haringe-Sportief"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 22 maart
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 26 en zondag 27 maart
maandelijkse kaarting voor de leden

Vogelpik
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 12 en zondag 13 februari
smijting voor de leden

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 5 maart
smijting voor de leden
maandelijkse kaarting voor de leden

K.A.V. - J.K.A.V. ROESBRUGGE-HARINGE
• Woensdag 23 februari om 19.30 u. in de kerkzaal : bezinning "Ruth, een vrouw die bijblijft".
• Op woensdag 9 maart start bij Cecile Ryon te Haringe om 19.30 u. de eerste kookles "Gezond vermageren" door een diëtiste. 425 fr. voor 5 lessen. Inschrijven bij Alice Tant of Lieve Pyfferoen vóór 21 februari.
• Vrijdag 11 maart om 20 u. bij P. Gunst : Karnaval "Oertijd".

K.V.L.V. BEVEREN-IJZER
• Woensdag 2 maart om 20 u. in de H. Hartzaal : Voordracht "Dementie".
• Woensdag 16 maart om 20 u. in de H. Hartzaal : Bijbel lezen.

L.G. ROESBRUGGE-HARINGE
• Donderdag 24 februari om 20 u. in "St.-Jozef" te Haringe : Algemene vergadering met als tema "Rustbank of Rechtbank" (wetgeving van erfdienstbaarheden en eigendomsrecht) door de heer O. Van Nuffel, gewezen politiehoofdkommissaris van Brugge.
• Dinsdag 8 maart om 20 u. in "St.-Jozef" te Haringe : Algemene vergadering met als tema "Drugs" - wat is dit en hoe kan dit bestreden worden - door de heer Zyde, van de BOB.

K.V.L.V. ROESBRUGGE-HARINGE
• Donderdag 10 maart om 19.30 u. in "St.-Jozef" te Haringe : Algemene vergadering "Aangepaste hulpmiddelen, een weg van zelfstandigheid in de thuiszorg" door Dirk Watthy, ergoterapeut in het Sint-Jozef-ziekenhuis Oostende. Aan te raden !

K.B.G. BEVEREN-IJZER
Uitslag van de kaarting op 20 januari 1994.
Wonnen 3 partijen :

1. Vandaele Michel	382 p.
2. Vercruyce Raf.	327 p.
3. Top Georges	320 p.
4. Goussey Maurice	302 p.
5. Van Engelandt E.	283 p.
6. Debacker Rafael	273 p.
7. Busschaert Paula	257 p.

• Met welke kleuren ben ik nu het mooist ?
• Past deze haarkleur wel bij mij ?
• Hoe kan ik het best kleuren kombineren in mijn garderobe ?
• Zilveren of goüden juwelen ?
• Hoe kan ik mijn make-up zeer natuurlijk laten lijken ?

Op deze vragen en nog veel meer krijg je antwoord in een kleurenanalyse bij

Schoonheidsinstituut
"VALERIE"

sedert februari
KLEUR- EN STIJLKONSULENTE.

Een vrijblijvende demonstratieavond vindt plaats op
WOENSDAG 2 MAART om 19.30 u.
Gelieve vooraf een seintje te geven :
057/30 08 51

Provenplein 53
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

In zijn jaarlijkse nieuwjaarstoespraak tot de zgn. "gevestigde lichamen", d.w.z. 's lands autoriteiten, heeft koning Albert II gevraagd om "maatregelen te bestuderen die kunnen leiden tot de verzoening tussen alle burgers".

Wijlen koning Boudewijn had niet zo lang voor zijn afsterven, een soortgelijke oproep gedaan. Zonder gevolg.

De woorden van koning Albert II hebben in het parlement een amnestiedebat tot stand gebracht, waarvoor we ons eigenlijk moeten schamen.

Een Brusselse jonge man van de Franstalige liberale partij, die jaren na de oorlog geboren is en van de geschiedenis van het Vlaamse volk, noch van de miserabele vooroorlogse demokratie niets schijnt af te weten, was de heftigste tegenstander.

Om vijftig jaar, na de feiten, amnestie te weigeren werden alle misdaden van het nationaal-socialisme weer eens opgerakeld. Precies alsof die de schuld waren van de kleine Vlaamse nationalist, die schoon genoeg had van de vooroorlogse Belgische stiefmoederlijke behandeling, en daardoor naiefweg geloofde in de beloften van handige propagandisten. En alsof de jonge man, die jarenlang was opgewarmd door heetgebakerde leraren, naar het Oostfront trok en zijn leven veil had voor Rome, tegen Moskou, schuld had aan Dachau en andere uitroeiingskampen !

Verzoening bevordert de eenheid van een land. Burgers discrimineren veroorzaakt tweespalt. In Rusland werd reeds in 1955 amnestie afgekondigd; ook in Frankrijk en in Nederland is dat al lang gebeurd.

Het gaat er niet om kwijtschelding te brengen voor misdadigers van gemeen recht, voor beulen en echte verklikkers, maar wel om een einde te maken aan allerhande sociale gevolgen bij mensen die alleen maar andere politieke ideeën er op nahielden en ervoor durfden uit te komen.

Paul Van Grembergen van de Volksunie richtte zich in het parlementaire debat rechtstreeks tot Antoinette Spaak, die als FDF'ster kategoriek gekant is tegen verzoenende maatregelen, en sprak over haar illustere vader Paul-Henri Spaak, die bij de opbouw van Europa bereid was met de Duitsers te gaan praten. Van Grembergen had eraan kunnen toevoegen dat haar vader ook in 1940 bereid was met de Duitsers te praten, maar dat Hitler hem dat belet heeft. Goddank, want anders had hij misschien ook behoefte gehad aan amnestie.

"Weet je" *zegt Gusta* "dat de rabiate Waalse socialistische partijkrant *Le Peuple,* in vette koppen geschreven heeft : "L'amnestie, c'est non !"? Jammer dat de Vlamingen niet even kordaat replikeren met "Honderd miljard Vlaams geld, voor de Waalse sociale zekerheid, c'est mille fois non !"

Dat is durven,
Pol

KEUKENS

Jarenlange ervaring en vakbekwaam personeel zorgen ervoor dat elke opdracht precies wordt uitgevoerd volgens uw wens.

Kom rustig rondkijken in onze toonzaal.
Keuze uit standaardkeukens BOSCH of eigen precisiemaatwerk in keukens, interieurs en winkels.

md

Meubels DECLERCK
Weegschede 36 - GYVERINKHOVE
tel. 058/29 90 98

U bereikt onze toonzalen via de baan Veurne-Ieper, afslag richting Beveren.

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Meneere paster Algoedt hadde van zyn broere die pater wos entwaar in Afrika è schoonen papegaai è kreegen;

" 't Is jammer dat'n niet kan klappen!" zei meneere paster teegen Juultje, zyn hovenier.

"Wel, meneere paster!" zei Juultje ... "geeft n'è keer voor è maand aan myn schoonvader en à ga kunnen klappen gelik waterslaan!"

"Is 'n daarin specialist, misschien?" vroeg de paster.

" 'k Gaan è keer entwot vertellen!" zei Juultje ... " ten tyde da'k te vryen ging achter zyn dochter, hadden ze daar oek è papegaai ... en myn schoonvader hadde dien papegaai leeren zeggen hetgeene dat'n zelve niet geeren zei!"

"En wuk was dat?" vroeg meneere paster, kerieus.

"Héwè, je moet horkten!" zei Juultje ... "De zundagavond, van ols ik daar binnenkwam, riep dien papegaai direkt:"Niet te lange wei!" olzoo eenigte keeren achter mekaar ... Want je moet weeten, die menschen waaren gewend van nogol vroeg te gaan slaapen ..! En vanaf 't moment dat 't begoste tiene slaan, begoste'n weere: "'t Is tyd, ga naar je kot ! 't Is tyd, ga naar je kot!"

"Jamaar, je schoonvader mag hem dat niet leeren wei!" lachte de paster .." neemt è keer, dat de bisschop op bezoek komt, 't waare è rampe..! Ie moet hem maar eenvoudig leeren 'goedendag' zeggen!

Nog dezelfden dag droeg Juultje den papegaai naar zyn schoonvader, die direkt met 't aanleeren begoste .. 'n Ging by de kooie gaan zitten en è herhaalde oltyd hetzelfde: "dag, Cocoo ... goeien dag ..! zeg è keer, goeien dag! Olzoo daagen achter mekaar, twee weeken lang ... Maar dien papegaai gaf geen kik! Tot op è voornoene, dat Juultjes schoonvader weere osan met 'goeiendag' te zeggen è probeerd hadde, maar olmetnekeer zoo ongehoord kwaad kwam, dat'n riep: "Maar doet toch è keer je bek open, zot!"

De papegaai moet daarvan voorzeker ongehoord verschooten hèn, want nog dezelfden dag riep'n klaar en duidelijk 'goeiendag'.

Juultjes schoonvader droeg de papegaai weere naar meneere paster, die ongehoord kontent wos. Hij plasseerde de papegaai in è schoone kooie in zyn ontvangstplekke en ols 'n ie of de maarte 's nuchtens binnenkwamen, riep de papegaai luide 'goeiendag', totdat ze antwoordden met 'cocoo, goeiendag!"

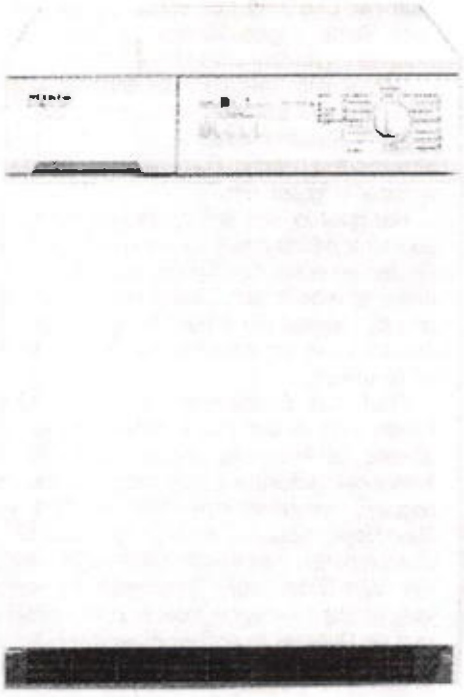
E paar daagen laater, op è nuchtend, belde de burgemeester aan de pastorie. De maarte liet hem binnen in de ontvangstplekke en ging meneere paster roepen ... Van ols de papegaai de burgemeester zag, riep'n 'goeiendag' ... Maar de burgemeester bleef nerveus in zyn papieren kyken en lette niet op de papegaai die nog è paar keeren 'goeiendag' riep, zonder dat de burgemeester opkeek ...

"Maar doet toch è keer je bek open,'zot'!" riep de papegaai...

KWAAK

Onze tip tegen nat linnen :

DROOGAUTOMAAT MIELE

Miele
Er is geen betere

MILIEU-BEWUST

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

HUWELIJKSLIJSTEN

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 3 maart 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

ROGER-A. BLONDEAU KRIJGT ALS WETENSCHAPSHISTORICUS DE KULTUURTROFEE VAN DE STAD POPERINGE !

Meer daarover in volgend nummer.

20e Frans-Vlaamse veertiendaagse van Nieuwpoort.

Van 2 tot 17 april 1994.

Het begon met een speech.

Toen burgemeester Georges Mommerency van Nieuwpoort op 17 juni 1974 voor een aandachtig publiek ging spreken te St-Marie-Kapel over fusies van gemeenten aan weerskanten van de Schreve, zal wel niemand vermoed hebben dat dit het embryo werd van de *Nieuwpoortse Frans-Vlaamse veertiendaagse.* Inmiddels is deze foetus tot volle wasdom gekomen en telt twintig lentes. Jaar na jaar heeft een werkgroep onder voorzitterschap van schepen Willy Vermote en ere-voorzitter G.Mommerency met de leden, mevr.Moortgat, A.-R.Goussey, Etienne Morel, R.Watthy, Raf Seys, P. Bourgois, Roger Pieters (+) en de onvermoeibare sekretaris Etienne Desaever, de handen in elkaar geslagen om de Frans-Vlamingen te overtuigen van onze grensoverschrijdende stamgebondenheid. Jacques Fermaut vertaalde dit in 1987 als volgt:
-Nieuwpoort is voor ons, Frans-Vlamingen, bewust of onbewust, de bekoring van ons ten dele vergeten, maar opnieuw kiemend, Vlaams bewustzijn. Nieuwpoort is a.h.w. het kuuroord voor de Frans-Vlaamse volksziel.

Dit kwaliteitslabel is niet niets. Twintig jaar heeft de werkgroep zich ingespannen o.l.v.Etienne Desaever, de drijvende kracht achter dit jaarlijks terugkomend initiatief, om een wederzijds begrip tussen de *Westhouck* aan de andere kant van de Schreve en de *Westhoek* aan onze kant van de grens te verwezenlijken. Zij hebben dit op zo'n efficiënte manier gedaan, dat mensen met een zelfde belangstellingssfeer bij elkaar werden gebracht.

Het Algemeen Nederlands Congres (A.N.C.) stelt vast en verwoordt duidelijk dat men er te Nieuwpoort in geslaagd is, *fanfares met fanfares, voetbalploegen met voetbalploegen, gemeentebestuurders met gemeentebestuurders, jongeren met jongeren, ouderen met ouderen* tot een koherentie van begrip, waardering en vriendschappelijkheid te verenigen. Een soort *Entente cordiale* zeg maar tussen Vlamingen van twee verschillende mogendheden.

Dixit A.N.C.: "Deze kleinschalige initiatieven als de Nieuwpoortse Veertiendaagse overstijgen de al te vaak gehoorde grote teorieën, die weliswaar goed klinken, maar niet tot praktische resultaten leiden".

Uit waardering voor deze onverdroten inzet van de initiatiefnemers en voor het stadsbestuur Nieuwpoort, zal het A.N.C., "de man achter de schermen", Etienne Desaever, de ANC-penning toekennen.

De penning wordt overhandigd door ANC-voorzitter, mevrouw J. Baertmans-van den Boogaert, gedeputeerde voor Cultuur en Onderwijs van de provincie Noord-Holland, tijdens de akademische zitting op zaterdag 2 april a.s., in de feestzaal van de Nieuwpoortse vismijn, in aanwezigheid van de Vlaamse Minister-president Luc Van den Brande.

De ANC-penning werd in het verleden uitgereikt aan de Nederlander Robert Long, voor zijn TV-programma *Tien voor Taal* (1990) en aan Michiel van de Plas, auteur van o.a. *Mijnheer Gezelle* (1991).

Na Robert Long en Michiel van de Plas wordt de ANC-penning op 2 april a.s. uitgereikt aan Etienne DESAEVER.

Deze hoge onderscheiding, voor 't eerst naar Vlaanderen, zal niet alleen voor "de man achter de schermen", maar ook voor het Nieuwpoortse Stadsbestuur, de werkgroep en de vele onbekende veldwerkers een stimulans zijn om het voortouw te blijven nemen in deze Nieuwpoortse *Entente cordiale.*

►

Twintig jaar geleden, het prille begin.

Tijdens de Paasvakantie van 1975 werd van 29 maart tot 13 april de eerste Frans-Vlaamse veertiendaagse (de Veertiendaagse, tout court) georganiseerd.Op de plechtige openingszitting namen prof. Deveyer uit Hazebroek en wijlen André Demedts, erevoorzitter van het Komitee voor Frans-Vlaanderen het woord. Vooral het rustig betoog van Demedts, waarin hij pleitte voor de éénheid van de ekonomische-, kulturele- en toeristische aspekten van de - over drie staten verspreide - Nederlanden bleef beklijven. Er was van in den beginne ruime belangstelling van Franstaligen die naar Nieuwpoort afzakten om de sfeer van de liaison te snuiven en er zich goed te voelen. De riante badstad die eertijds als wereldhaven kosmopolitische aspiraties had, draagt nu nog de openheid en gastvrijheid in de plooien van haar jas. Met andere woorden, men is er te Nieuwpoort steeds welkom en dat hebben de Noordfransen van meet af aan begrepen.

Waarschijnlijk om de aandacht i.v.m. het ekonomische en industriële aspekt van Frans-Vlaanderen op te vijzelen legde Nieuwpoort tijdens de tweede uitgave van zijn Veertiendaagse de link naar Duinkerke. Als Vlamingen voelen wij ons met de Duinkerkenaars verbonden door Jan Bart en Michiel de Swaen of met de frisse pint in *Au Grand Morien* of de romige éclair van de pâtisserie Boutteau. Maar er is meer. Burgemeester Prouvoyeur stelde in 1976 zijn stad voor als derde belangrijke zeehaven van Frankrijk, die toen al nagenoeg de ellende ontgroeid was van de vreselijke vernielingen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het Duits garnizoen had daar trouwens tot de kapitulatie van 8 mei 1945 stand gehouden met alle desastreuze gevolgen van dien. Namens de minister van Nederlandse Kultuur stak wijlen Johan Fleerackers de initiatiefnemers een riem onder het hart voor de verbroedering tussen de stamgenoten langs weerskanten van de Schreve. Zo iets hoort men graag en stimuleerde meteen de inzet voor de Derde Veertiendaagse die van 2 tot 17 april 1977 werd georganiseerd onder het motto "La Flandre verdoyante et fleurie". Rika De Backer, die deze derde grensoverschrijdende reünie bijwoonde, had alle lof voor de (werk)groep idealisten van het hardnekkige soort, dat zich met verbetenheid en nooit aflatend entousiasme blijft inzetten, voor - ik citeer - *dat deel van de oude Nederlanden dat in het noorden van Frankrijk ligt en voor onze taalgenoten die door de geschiedenis van hun oorspronkelijke kultuurbasis zijn afgesneden.*

De tentoonstelling "La Flandre verdoyante et fleurie" die ter dezer gelegenheid werd opgezet had zo'n danig impact op de vele bezoekers, dat men besloot voortaan elk jaar een bepaalde stad of streek in de belangstelling te plaatsen. Dit zou gepaard gaan met een tentoonstelling die op dezelfde leest zou geschoeid worden als deze van "La Flandre verdoyante et fleurie".

Inmiddels geraakte het Nieuwpoortse initiatief mondgemeen en de belangstelling voor Frans-Vlaanderen groeide alsmaar. Alhoewel het oudste gewest der Nederlanden, bleek echter hoezeer deze regio het meest bedreigd is voor het behoud en de verspreiding van het Nederlands.

Feestzaal van de Nieuwpoortse vismijn.
1989 - Vijftiende Frans-Vlaamse veertiendaagse. Filip Boury verschaft uitleg aan de leden van de Orde van Driekoningen over de tentoonstelling IJzer - L'Yser

Het jaar daarop, in 1978, zou men daar iets aan doen en verbroederden leden van de derde leeftijd van Frans-Vlaanderen en Nieuwpoort, tijdens een ontspanningsnamiddag. Het *Vlemsch* was niet uit de lucht en men zou warempel gaan geloven dat Belle, die de tematiek van de vierde Veertiendaagse (25 maart - 9 april 1975) voor zich nam, langs deze kant van de Schreve was gelegen. Burgemeester Delobel die met verve zijn stad in de kleur zette mocht zich gelukkig achten.

De Vijfde Veertiendaagse ging door van 7 tot 22 april 1979. Maurits Coppieters, voorzitter van de Nederlandse Cultuurgemeenschap,stelde als gastspreker toen nog al zijn hoop op de Europese éénwording. Het Europa van de regio's waar Vlaanderen met taal en kultuur de evenknie zou worden van Basken, Catalanen en de vele andere volkeren die geïntegreerd in de Verenigde Staten van Europa hun eigenheid en taal zouden beschermd weten. Twintig jaar na datum is het einde van deze tunnel ook nog niet in zicht.

Tijdens deze Vijfde Veertiendaagse stond Steenvoorde centraal en werd dichterlijk gepromoot door Raf Seys uit Koekelare. Het eerste lustrum zat er op en zette R.Watthy er toe aan te schrijven dat *het waardevolste aspekt van de Nieuwpoortse Veertiendaagse ligt bij de menselijke kontakten.* Zoveel is zeker, wielertoeristen, pompiers, kaarters, krulbolders, jong en oud overschrijden de drempel van ongemak en vrees... En wie zegde het ook weer? "Het resultaat van deze verbroederingen overstijgt de al te vaak gehoorde grote teorieën zonder resultaten".

De trein komt goed op gang.

Na vijf Paasvakanties en evenveel Veertiendaagsen, die elk jaar opnieuw tijdens de "nieuwe lente en het nieuw geluid" te Nieuwpoort werden georganiseerd richtte men aldaar de blik op de toekomst. Echter niet zonder het hoofd te wenden en om te zien naar wat voorbij was. De werkgroep kan zich gelukkig prijzen. De kontakten tussen de bevolkingsgroepen in West- en Frans-Vlaanderen waren geslaagd, de voorbereidingen en de organisaties verliepen vlekkeloos en het koppel paarden dat voor de wagen werd gespannen trok de Frans-Vlaamse Veertiendaagse in de goede richting.

Schepen Vermote ging met zwier en met het gemak hem eigen, samen met de leden van de werkgroep kontakten leggen, praten, onderhandelen en vooral vertrouwen schenken. De Noord-Fransen werden overtuigd van de louter sociale-, kulturele- en amikale opzet van de Veertiendaagse. Meer dan eens moest met overtuiging bevestigd worden dat het niet om een zgn. Anschluss ging en dat er geen agressie van uit Vlaanderen bij te pas kwam. Er werd duidelijk gesteld dat alle respekt opgebracht wordt voor de Frans-Vlamingen, die als Franse staatsburgers op hun integriteit gesteld zijn. Spijt al deze schone woorden en beloften was er in 1982 toch enig wantrouwen gerezen vanuit Arneke nopens de organisatie van een Frans-*Vlaamse* veertiendaagse.

Schepen Vermote vertelde me hoe er bij

(vervolg blz. 45)

SIMON STEVIN van BRUGGHE (1548-1620) (13)

" Wonder en is gheen wonder "

R.-A. BLONDEAU

Damphoogte

Simon Stevin heeft ook enkele bladzijden gewijd aan het bepalen van de hoogte van de wolken en de dampkring. Met dien verstande dat het woord "dampkring" destijds wel een andere betekenis had dan tegenwoordig.

Nu is dampkring synoniem van atmosfeer, d.i. de luchtmantel die de aardbol omsluit, door de zwaartekracht in stand gehouden wordt en de aarde vergezelt bij haar tocht door de zo goed als luchtledige ruimte. In de tijd van Stevin verstond men onder dampkring de onderste luchtlagen waarin damp, dus de wolken voorkwamen en die we nu de *troposfeer* noemen.

Zijn studie over de hoogte van de wolken berust eigenlijk op een oud werkje van de Arabische astronoom-matematicus al-Hasan ibn al-Haitham, beter bekend onder de naam Alhazen (ca. 965 - ca. 1040) die voornamelijk leefde aan het hof van kaliefen in Egypte. Hij was een universele geleerde, die ook bedrijvig was als fysicus en geneeskundige. Zijn eerste geschrift betrof een verhandeling over de schemering, de oorzaak ervan, en de hoogte van de wolken. Daarin wordt erop gewezen dat wolken des te hoger staan naarmate ze, na zonsondergang, langer door de zonnestralen beschenen worden.

Dit in het Arabisch gesteld werkje werd in het Latijn vertaald, onder de titel, *De crepusculis et nubium ascensionibus*, door Gerard van Cremona (Cremona ca. 1114 - Toledo 1187) die in 1170 naar Toledo trok, toen in Moorse handen, er Arabisch studeerde en uit die taal vele wetenschappelijke werken overzette in het Latijn, o.m. de *Almagest* van Ptolemaeus, en ze op die manier toegankelijk maakte voor het Westen.

Deze Latijnse vertaling kwam in handen van Pedro Nunez (1502-1578), de Portugees-joodse wiskundige en astronoom, die we reeds hebben vermeld als de grondlegger van de wetenschappelijke zeevaartkunde. Van 1544 tot 1562 was hij hoogleraar aan de universiteit van Coïmbra. Nog voor hij aan de universiteit kwam schreef hij kommentaren op Aristoteles en Ptolemaeus, en een werk getiteld, *De crepusculis*, dat verscheen te Lissabon in 1542. In dit boek behandelt hij het schemeringsverschijnsel, en geeft hij ook een metode ter bepaling van de hoogte van de "dampkring". Daar brengt hij ook de vertaling van Alhazens monografie.

Blijkbaar heeft Stevin dit werk van Nunez in handen gekregen en is hij zich voor het onderwerp gaan interesseren, al heeft hij het niet zo uitvoerig behandeld als Nunez zelf. Hij beperkt zich in feite tot de verhandeling van Alhazen.

Veel nieuws heeft hij niet aangebracht. Het gaat erom de hoogte van de wolken te bepalen in verhouding tot de aardstraal. Hij leert ook dat de hoogte van een wolk kan gemeten worden door met een Jacobsstaf de hoek te bepalen die de richtlijn naar de wolk vormt met de grondhorizontaal en de lengte van de schaduw van de wolk.

Hij wijst er op dat het eerste schemeringsverschijnsel afkomstig is van de bovenrand van de zon, en dat daarmee moet rekening gehouden worden bij de hoogtebepaling van wolken. Tenslotte gewaagt hij van de atmosferische refraktie die ook voor afwijkingen kan zorgen.

Hoewel de wetten van de lichtbreking nog niet waren vastgelegd had reeds Ptolemaeus in zijn *Optica* (in de 12e eeuw in het Latijn vertaald) het verschijnsel bestudeerd en in 1604 had Johan Kepler een werk over optika gepubliceerd, waarin hij aantoonde dat de atmosferische refraktie afwijkingen meebrengt van de lichtstralen.

Wisconstige Ghedachtenissen

Tussen 1605 en 1608 werden de *Wisconstige Ghedachtenissen* gepubliceerd. Volgens de titel omvat het alles wat prins Maurits onder Stevin heeft "in gheoeffent".

De titel geeft eigenlijk niet de juiste inhoud weer, want naast wiskunde worden nog tal van andere onderwerpen behandeld, zoals mechanica, astronomie, navigatie, perspektief en zelfs boekhouden.

Gedeelten zijn overgenomen uit vroeger werk, maar er zijn ook stukken die hier voor het eerst in druk verschijnen, dat is bv. met de verhandeling over boekhouden volgens de Italiaanse metode, het geval.

Dit omvangrijk werk dat tegelijkertijd in een gedeeltelijk Franse en een volledige Latijnse vertaling is uitgegeven, bestaat uit twee delen, verdeeld in vijf *Stucken.*

I.- Vant Wereldschrift ;
II.- Van de Meetdaet ;
III.- Van de Deursichtighe ;
IV.- Van de Weeghconst ;
V.- Van de Ghemengde Stoffen.

Volume I omvat de *Voorreden* en het *Cortbegryp* of de samenvatting van het werk en stuk I. Volume II de stukken II tot V.

De stukken II, III en IV dragen het jaartal 1605. Het werk verscheen te Leiden in 1608.

Meer gedetailleerd ziet de inhoud eruit als volgt :

Volume I
Titelblad, Voorreden en Cortbegryp.

Stuk I

VANT WEERELTSCHRIFT
ingedeeld in drie delen :

1.- Van den Driehouckhandel
bestaat uit vier boeken
a. Vant maecksel der tafels der Houckmaten :
Tafel der hoekmaten ;
Tafel der raaklijnen ;
Tafel der snijlijnen.
b. Van de platte driehoucken ;
c. Van de clootsche driehoucken (boldriehoeken) ;
d. Van de hemelclootsche werckstucken deur rekeninghen der clootsche driehoucken ghewrocht.
(Problemen van de hemelsfeer)

2.- Het eertclootschrift
bestaat uit zes boeken
a. Van syn bepalinghen int ghemeen ;
b. Vant stofroersel des Eertcloots ;
c. Van de Eertclootsche Damphoogde ;
d. Van de Zeylstreken ;
e. Van de Havenvinding ;
f. Van de Spiegeling der Ebbenvloet
De delen onder d, e en f vormen het zgn. *Zeeschrift.*

3.- De Hemelloop
bestaat uit drie boeken
a. Van de vinding der Dwaelderloopen en der vaste sterren deur ervaringsdachtafels met stelling eens vasten Eertcloots;
b. Van de Dwaelderloop deur wisconstighe wercking ghegront op de oneyghen stelling eens vaste Eertcloots ;
c. Van de vinding der Dwaelderloopen deur wisconstighe wercking ghegront op de wesentlicke stelling des roerenden Eertcloots.

Volume II

Stuk II

DE MEETDAET
verdeeld in zes boeken
1.- **Van het teyckenen der grootheden ;**
2.- **Van het meten der grootheden ;**
3.- **Van de vier afcomsten, als vergaring, aftrecking, menichvuldiging en deeling der grootheden ;**
4.- **Van de everedenheytsreghel der grootheden ;**
5.- **Van de everedelicke snyding der grootheden ;**
6.- **Van 't verkeeren der grootheden in ander formen.**

Deze zes boeken behandelen niet de rekenkundige maar wel de meetkundige grootheden. Elk boek behandelt respektievelijk de lijnen, de vlakke figuren en de lichamen.

Stuk III

DE DEURSICHTIGHE

bestaat uit twee boeken

1.- **Van de verschaeuwing ;**
2.- **Van de beginselen der spiegelschaeuwen.**

Stuk IV

DE WEEGHCONST

bestaat uit zeven boeken

1.- **Van de beginselen der Weeghconst ;**
2.- **Van de vinding der swaerheytsmiddelpunten ;**
3.- **Van de Weeghdaet ;**
4.- **Van de beginselen des Waterwichts ;**
5.- **Van den anvang der Waterwichtdaet ;**
6.- **Anhang der Weeghconst ;**
7.- **Byvough der Weeghconst :**

Dit boek omvatte vier delen :

- Van het Tauwicht ;
- Vant Catrolwicht ;
- Van de Vlietende Topswaerheyt ;
- Van de Toomprang.

Waren nog voorzien, maar niet klaargekomen :

- Van de Watertrecking ;
- Vant Lochtwicht.

Stuk V

VAN DE GHEMENGDE STOFFEN

bestaat uit twee delen :

1.- **Van de Telconstighe Anteyckeninghen;**
2.- **Van de Vorstelicke Bouckhouding in Domeine en Finance Extraordinaire.**

Dit boekdeel omvat :

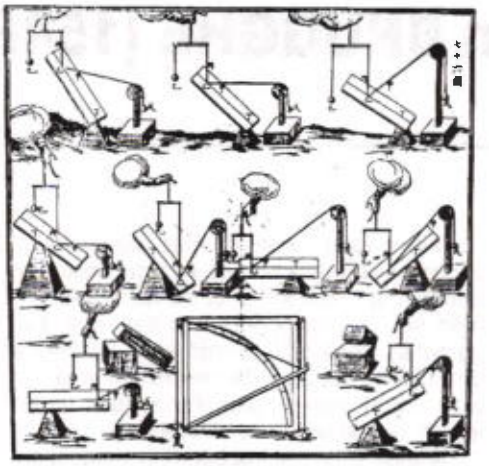
- Coopmans Bouckhouding op de Italiaensche Wyse ;
- Vorstelicke Bouckhouding op de Italiaensche Wyse :
  - Bouckhouding in Domeine ;
  - Bouckhouding in Vorstelicke Dispense ;
  - Bouckhouding in Finance Extraordinaire.

Simon Stevin in China

De *Wisconstige Ghedachtenissen* kende, voornamelijk dank zij de Latijnse vertaling van Willebrordus Snellius (96) een ruime verspreiding. Het werd een handboek en een teoretische begeleiding bij tal van konstrukties en mechanische verwezenlijkingen, tot zelfs in China.

Toen in de 17e eeuw jezuïetenmissionarissen tot in Peking waren doorgedrongen, stelden zij alles in het werk om - zo voorzichtig mogelijk - de suprematie van het Westen aan te tonen, in de overtuiging dat de Chinezen op die manier tot het inzicht zouden komen, dat de Westerse godsdienst te verkiezen was boven hun eigen filozofisch-religieus denken.

Op 16 april 1618 vertrok uit Lissabon het Portugese zeilschip *Bon Jésus* op weg naar het Verre Oosten. Aan boord bevonden zich 22 missionarissen onder de leiding van pater Nicolaas Trigault (1577-1628) uit Douai. Van dit schip werd gezegd dat het de Westerse wetenschap naar China bracht.

Werktekening nr. 76, in verband met evenwicht op het hellend vlak, uit de bundel Yixiang tu *(1674) van Ferdinand Verbiest, naar tekeningen die voorkomen in Simon Stevins* Weeghconst.

Immers, pater Trigault had een biblioteek van 7000 boekwerken aan boord, (97) waaronder vele van wetenschappelijke aard, en o.m. de *Hypomnemata Mathematica* of de Latijnse vertaling van Stevins *Wisconstige Ghedachtenissen.*

Bovendien bevond zich onder de missionarissen die pater Trigault naar China bracht de Duitser Johann Terrentius (1578-1630), die geneeskunde en wiskunde had gestudeerd, die in briefwisseling was geweest met Kepler en die bij Galilei aan de universiteit van Padua kollege had gelopen. Terrentius was bij zijn aankomst in China, in het bezit van tal van wetenschappelijke instrumenten, waaronder de eerste teleskoop die daar werd binnengebracht en die pas een tiental jaren vroeger, was uitgevonden. Terrentius publiceerde in 1627 te Peking een in het Chinees gesteld werk, *Yuan xi qi qi tu shuo,* een geïllustreerde verklaring van de wonderlijke werktuigen uit het Verre Westen. In de inleiding van dit werk verwijst hij naar Simon Stevin.

Ongeveer veertig jaar later, dat is in 1669, krijgt de Vlaamse jezuïetenpater Ferdinand Verbiest (1623-1688) van de Chinese keizer Kangxi de opdracht de kalender te hervormen. (98) Zo komt hij terecht op het keizerlijke sterrenkundig observatorium. De instrumenten die Verbiest er aantreft voldoen niet meer en hij krijgt de toelating om voor een zestal nieuwe te zorgen (99), die klaar kwamen in 1673.

Ten behoeve van de keizer schrijft Verbiest een uitgebreide verhandeling in veertien hoofdstukken over deze nieuwe instrumenten, *Xin zhi lingtai yixiang zhi* (100), die handelt over hun konstruktie en afwerking, hun opstelling, enz. Daaraan is een bundeltje, *Yixiang tu,* toegevoegd met 108 werktekeningen, die betrekking hebben op diverse vraagstukken van de mechanica : het zwaartepunt, de katrollen, het hellend vlak, windassen, het waterpassen, het landmeten, lichtbreking enz. Meerdere van die tekeningen zijn duidelijk overgenomen uit de *Wisconstige Ghedachtenissen* van Stevin, zonder dat Verbiest echter de herkomst of de auteur vermeldt.

Ook toen Verbiest het in 1670 aandurfde met behulp van takels en windassen zware granietblokken te transporteren over een delikate brug, was hij blijkbaar geïnspireerd en gesteund door de voorlichting van Stevin in zijn mechanica (De Weeghconst).

Volgende keer :
De Wijsentijt
Van den Toomprang
Huwelijk van Stevin

Noten :

(96) Willebrordus Snellius - zie nota 52.
(97) R.A. Blondeau, *Ferdinand Verbiest s.j. als wetenschapsmens 1688-1988,* Roesbrugge, 1988, p. 27.
(98) Voor het omstandige verloop van deze gebeurtenissen zie : R.A. Blondeau, *Mandarijn en astronoom, Ferdinand Verbiest s.j. (1623-1688) aan het hof van de Chinese Keizer,* Brugge, 1970. p. 273 en volgende.
(99) Zie nota 97 p. 65 en volgende en nota 98 p. 299 en volgende.
(100) N. Halsberghe, *Xin zhi lingtai yi xiang zhi, Vertoog over de nieuwgebouwde instrumenten op het observatorium, Ferdinand Verbiest, Beijing, 1674,* doctorale dissertatie verdedigd op 25 mei 1992 aan de Universiteit te Leuven.

MERCATORMUSEUM SINT-NIKLAAS
Roger-A. Blondeau op VTM

Op zaterdag 26 maart a.s. wordt te Sint-Niklaas in het Stedelijk museum (Zamanstraat 49) de heringerichte Mercatorzaal geopend, met een akademische zitting.

Dit museum bezit o.m. twee originele Mercatorglobes - van respektievelijk 1541 en 1551 - die onlangs in Nederland werden gerestaureerd.

Onze medewerker Roger-A. Blondeau, auteur van het werk *Mercator van Rupelmonde,* krijgt op donderdag 24 maart VTM op bezoek, voor een interview over Mercator en zijn werk.

De Koninklijke Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België organiseert haar Algemene Vergaderding dit jaar te Sint-Niklaas, op 21 mei a.s. Deze vergadering wordt aldaar ingericht als een hulde aan de Vlaamse kartograaf Gerard Mercator. Onze medewerker werd gevraagd er een lezing te houden van ongeveer één uur over *De wereld van Mercator.* Spreker wordt samen met zijn echtgenote vooraf een lunch aangeboden door de Akademie in het restaurant *Het Begijnhofken.*

ROESBRUGGE-HARINGE
BURGERLIJKE STAND

Geboorte :

- Niels Veryepe, zoon van Franky en Sabrina Croquette. (11 feb.)
- Julie Vanmassenhove, dochter van Eric en Sophie Lefevere (12 feb.)

TE KOOP

- **Damesfiets** met 3 versnellingen en magneet. Zo goed als nieuw.
  Zich wenden : Haringestraat 20, Roesbrugge. Tel. 057/30 04 33

Frans-Vlaamse Veertiendaagse

(vervolg van blz. 42)

de eerste kontakten vaak moest geschipperd worden om het vertrouwen te bekomen en om te overtuigen dat zij als burgemeester en gemeentebestuurders *officieel* op de Frans-*Vlaamse* Nieuwpoortse manifestaties hun gemeente(n) konden vertegenwoordigen en verkopen. Nieuwpoort heeft met dit initiatief, dat niet altijd van een leien dakje liep, er alles bij gewonnen. Als gastvrije inviteerder toont deze riante bad*stad* van de Westkust zijn ware gelaat: spontaan en gastvrij, ondernemend en vriendelijk. Desaever en Vermote zijn de tandem die tijd noch moeite sparen voor dit merkwaardig Nieuwpoorts gebeuren. Schepen Willy Vermote lacht: Desaever is de *schrijvelaar* en ikzelf ben de *pratelaar*. Met deze Gezelliaanse horsen werd er naar de Zesde Veertiendaagse gereden die van 29 maart tot 13 april 1980 Wormhout, aan de samenloop van Peene en IJzer, in de kijker bracht. Burgemeester Deldicque en zijn medewerkers waren laaiend entousiast en Rik Boel, voorzitter van de Kultuurraad van de Nederlandse Kultuurgemeenschap, die als gastspreker optrad, wees op de speciale plaats die Frans-Vlaanderen inneemt in de kulturele aktie die Nieuwpoort voert t.g.v. de jaarlijkse terugkomende Veertiendaagse.

De Zevende Veertiendaagse stond in het teken van Hazebroek, de Achtste nam het op voor de Peenegemeenten, de Negende koos voor de Vlaamse bergen en hun schilderachtige dorpen en stelde daarbij de figuur van Marguerite Yourcenar centraal.

De Tiende Veertiendaagse besloot het eerste decennium met oog voor Kassel, de Heilige Berg van Vlaanderen.

Opvallend is het prachtig werk dat Jacques Fermaut, alweer zo'n stille veldwerker, elk jaar opnieuw presteert tijdens de openingszitting van de Veertiendaagse.

Jacques Fermaut uit Bieren (Fr) weet in een plastische kleurrijke taal de diverse Nederlandstalige speechen vlot in het Frans te vertalen. Hij doet dit met een zachte, aangename en dragende stem waarvan het timbre de duidelijkheid van het referaat onderstreept. Dat hij af en toe met de taal van Voltaire een zijsprongetje neemt illustreert alleen maar zijn "bosse" of aanleg voor de Franse taal die hij spetterend demonstreert. Het hoeft niet gezegd dat de telkens meer en meer aanwezige Franstaligen met deze vertaling danig gebaat zijn. Het optreden van Jacques Fermaut is dan ook een vaste en onmisbare waarde geworden, dat ieder jaar kwaliteit geeft aan de akademische zitting.

Van de hondsdagen van Hondschote tot geschiedschrijver Roger-A. Blondeau

De Elfde Veertiendaagse nam Hondschote onder de arm. Schepen Bollengier en garde Verhaeghe, die bij de eerste kontakten waren betrokken werden samen met burgemeester Gosset entousiaste en fervente voorstanders om hun Geuzenstad te Nieuwpoort te versieren van 30 maart tot 14 april 1985. Jaak Stervelynck (Henri Vergote) die in zijn historische roman, *De dagen van Hondschote*,(1) de eerste hagepreek op een julinacht van 't jaar 1566 op 't kerkhof van Hondschote situeert en daar een boeiende roman aan vast breide, was te Nieuwpoort te gast om de bange dagen tijdens de reformatie en de (bos)geuzentroebelen van Hondschote toe te lichten. Raymond De Beer uit Rexpoede vertelde over de Slag van Hondschote. Gelukkig was daar Jacques Fermaut die met zin voor humor, ludieke toelichting en beheerste en speelse taalvaardigheid al dat oorlogsgeweld van eeuwen geleden relativeerde en zichzelf als feestredenaar en taalvirtuoos overtrof.

Vraag is of Nieuwpoort na al die jaren van intense interregionale samenwerking iets had losgemaakt? Na de Elfde Veertiendaagse werd er van over de Schreve toenadering gezocht o.a. met Veurne en De Panne en nog later streek Interreg o.l.v. van het prov. bestuur West-Vlaanderen, neer te Hondschote voor een grensoverschrijdende samenwerking met... Europees geld.Dat kan ons alleen maar verheugen, als men maar niet al te vlug vergeet waar Abraham de eerste mosterd haalde.

Na de Twaalfde Veertiendaagse die Waten belichtte van 29 maart tot 13 april 1986 en waarop wijlen André Demedts ereburger van Nieuwpoort werd, prees het Algemeen Nederlands Congres te Amsterdam de vorm en aanpak van de Nieuwpoortse Veertiendaagse. André Demedts voegde daar nog aan toe:"Volkomen terecht overigens en ik ben er van overtuigd dat het van het grootste belang is, dat u daarmee verder gaat!" (2)

De Dertiende Veertiendaagse (11-26 april 1987) werd aan Armentiers gewijd. Een gelegenheid om burgemeester Haesebroeck er aan te herinneren dat Armentiers wel verbroederd is met een Engelse en Duitse (!) stad, maar dat er niet aan Vlaanderen werd gedacht.

1987 werd het jaar waar officieel dank en waardering werd betoond t.o.v. de Nieuwpoortse Werkgroep voor Frans-Vlaanderen. De raad van bestuur van de V.V.V. Nieuwpoort besliste de sinds 1980 ingestelde jaarlijkse prijs toe te kennen aan deze werkgroep. De V.V.V.-prijs wordt uitgereikt aan een persoon of vereniging die zich in de loop van het jaar verdienstelijk heeft gemaakt bij het promoten van het toerisme te Nieuwpoort.

Deze prijs werd uitgereikt, in aanwezigheid van afgevaardigden uit Nederland en Frans-Vlaanderen door burgemeester G. Mommerency op 10 januari 1988.

Een stimulans om verder te doen en zich meteen op te maken voor de Veertiende Veertiendaagse (16-30 april 1988), waar Broekburg, die uitgerekend in 1988 zijn millennium vierde, in de kijker werd geplaatst.

Van 25 maart tot 9 april 1989 werd de Vijftiende Veertiendaagse georganiseerd waar de gemeenten die langs de IJzer zijn gelegen in de belangstelling kwamen. Samenlevingsopbouw, gevestigd op het kasteel "De Blankaart" te Woumen en het prov. bestuur vroegen aandacht voor het leefmilieu in en rond de IJzer. Een merkwaardige rondreizende tentoonstelling "IJZER-YSER" werd rond dit tema opgebouwd die o.l.v. Filip Boury en in samenwerking met het Franse CARFO (3) voor de primeur zorgde te Nieuwpoort.

Gemeenschapsminister Johan Sauwens en zijn kabinetschef, direkteur-generaal, ir. Jan Balduck,waren de voorname gasten. Roger-A.Blondeau, die vele jaren lang en met monnikengeduld de reformatie in de Westhoek bestudeerd had was de gelegenheidsspreker over de Geuzen (4) terwijl anderzijds de Geschied-en Familiekundige kring "Westhoek" op het stadhuis en in aanwezigheid van wijlen minister Daniël Coens, hun jaarboek voorstelde, gewijd aan *Opstand en Uitwijking uit het Westkwartier*. Roger-A. Blondeau, die in tegenstelling met de bewering van Jaak Stervelynck de eerste hagepreek van Gelein Damman situeert te Boeschepe op zondag 12 juli 1562, en zijn vermoedens staaft dat er het jaar voordien mogelijks al een werd gehouden te Wulvergem, oogstte met zijn geëngageerde causerie en met zijn direkte stijl sukses bij het talrijk opgekomen publiek.

De laatste jaren. Op naar de Twintig!

De Zestiende Veertiendaagse (5-22 april 1990) die Grevelingen tot thema had werd overschaduwd door voorstellen om de Frans-Vlaamse Veertiendaagse door een of ander kultuurevenement te vervangen. Nieuwpoort die daar de provincie West-Vlaanderen t.g.v. de protokolovereenkomst met het departement du Nord geprezen werd om het onverdroten werk i.v.m. grensoverschrijdende kontakten besloot wijselijk met de Frans-Vlaamse Veertiendaagse door te gaan. De provincie West-Vl. van haar kant schonk alle leden van de werkgroep de erkentelijkheidsmedaille "*om* (zo staat het er letterlijk) *hun geloof in de kontakten over de grenzen heen en voor hun doorzettingsvermogen*"

Van 30 maart tot 14 april 1991 werd de Zeventiende Veertiendaagse georganiseerd in samenwerking met Cappelle-la-Grande.

Gemeenschapsminister voor Kultuur, Patrick Dewael wees op de noodzaak van een eigen kulturele identiteit in een Europa zonder grenzen. A.Bouckaert, konsul-generaal bij de Belgische Ambassade te Rijsel had het over, ik citeer: *de wederzijdse handel die een must is voor de Westhoek, Kust en Frans-Vlaanderen.*

De Achttiende Veertiendaagse (3-20 april 1992) bracht Zuid-Wervik naar Nieuwpoort en de laatste, deze van 3 tot 17 april 1993, had het over Ariën-aan-de-Leie. Louis Vanvelthoven, toenmalig voorzitter van de Vlaamse Raad had het over "de zin van een aktieve taalpolitiek in het proces van de Europese integratie" en eindigde zijn toespraak met deze gevleugelde woorden: "Laten wij in de Europese integratie onze

taal, het Nederlands blijven verdedigen..."

De Twintigste Frans-Vlaamse Veertiendaagse (2 - 17 april 1994)

Wij willen besluiten met de paar woorden die we op april 1993 schreven naar de Nieuwpoortse werkgroep voor Fr.-Vlaanderen:

Jaar na jaar zien wij ter gelegenheid van de Fr.-Vl.Veertiendaagse meer belangstellenden in de feestzaal van de vismijn plaats nemen. Dit verheugt ons uitermate. Nieuwpoort kent zich door dit merkwaardig initiatief het label toe van grensoverschrijden de, vriendschappelijke en gastvrije badstad, lang al voor de Europese integratie met schuchtere pogingen zo'n initiatief probeert na te doen.

Dat de verbroedering nu al negentien jaar de hand reikt aan onze "stambroeders van over de Schreve is een garantie voor Vlaanderen dat zich opmaakt voor het Europa 2002. In deze optiek is Nieuwpoort de "Pilootstad" avant la lettre.

Iedereen wordt dan ook graag uitgenodigd naar de Twintigste Veertiendaagse. Een massale belangstelling is een stimulans om met deze Frans-Vlaamse Veertiendaagse in lengte van jaren verder te gaan.

Als blijvend en waardevol geschenk heeft de V.V.V. Nieuwpoort een prachtige vierkleuren kaart laten maken met aan rectozijde het Nieuwpoorts stadsplan en aan verso-zijde de Frans-Vlaanderen kaart. Deze attentie wordt aan de lezers van *De IJzerbode* aangeboden als een blijvende herinnering aan de Twintigste Frans-Vlaamse Veertiendaagse.

Noten

1 Jaak *Stervelynck. De Dagen van Hondschoote.* Geb.158 blz. Uitgeverij de Clauwaert, Leuven, 1979.
2 Brief van André Demedts aan Etienne Desaever d. d. 24 april 1986.
3 CARFO. *Comité d'Aménagement Rural de la Flandre Occidentale* (Frans-Vlaamse Westhoek)
4 Roger-A.*Blondeau,* Geuzen in de Westhoek. Ingen., 270 blz. Uitgeverij Reinaert-Het Volk, 3e druk, 1989.

CM ZIEKENZORG ROESBRUGGE-HARINGE

Daguitstap naar de Ahrvallei en Königswinter

Na onze suksesuitstap in 1993 naar de tuinen van Dokter Vogel maken wij dit jaar op Pinkstermaandag 23 mei een prachtige dagtrip naar de valleien van de Ahr en de Rijn. Mooie wijndorpjes met vakwerkhuizen in een prachtig natuurgebied met rotsen en uitgedoofde vulkanen.

Via Altenahr rijden wij naar Mayschoss met bezoek aan de wijnkelder. Na het middagmaal in Walporzheim varen wij met de boot op de Rijn vanuit Remagen naar Königswinter. Hier kunnen wij met het tandradbaantje de rots Drachenfels bestijgen. Terug langsheen Luik met avondstop in Hoegaarden voor eventueel koude schotel.

Prijs : 1.350 frank (buskosten, inkom wijnkelder, middagmaal en boottocht).

Inschrijven vóór 13 mei bij Jozef Deschuytter (057/30 00 09), bij Willy & Rudi Maes (057/30 01 48).

PATER DAMIAAN

Donderdag 7 april - 19.30 u.
Zaal Kerk Roesbrugge

De zaligverklaring van Pater Damiaan door Paus Johannes-Paulus 2 wordt een extra hoogtepunt in het kerkelijk leven van 1994.
In 1873 vertrok Damiaan als jonge missionaris naar Molokaï. Hij werd er de vader van de verstoten melaatsen. Als melaatse stierf hij er in 1889. Wij, melaatsen.

E.H. Denys, pastoor van de parochie H. Hart te Kortrijk schetst ons aan de hand van dia's en gesprek het levensverhaal : een werk van bouwen, verzorgen, levensvreugde geven... Dan gaan wij op zoek naar de bronnen van zijn inspiratie en levenskracht om ten slotte na te gaan wat zijn levensvoorbeeld ons vandaag nog te bieden heeft.
Deze avond wordt ingericht door de parochieraad. Iedereen is er van harte welkom !

COIFFURE - PEDICURE
ELS
dames en heren

Dagelijks open op afspraak tot 19 u.
Wekelijkse rustdag maandag
donderdag van 17 tot 21 u.

Waaienburgseweg 78
8972 KROMBEKE
Tel. SALON 057/40 14 33
Tel. PRIVE 057/30 06 61

't Rozenhof

◆

Smul smakelijk
en laat u overtuigen
door de culinaire geneugten
van onze keuken.
Verzorgd en boordevol kwaliteit :
wij bieden een schotel
voor ieders smaak.
Volgens honger en budget
en voor fijnproevers :
ons fornuisje is gewoonweg
geweldig.

◆

- Speelplein
- Tijdig reserveren voor communies

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 35

OKKASIE

VW GOLF

CL - diesel - 4.100 km - 7/1993
gekleurde ruiten
elektrisch schuifdak
servostuur - bordeau

AUTO VAN DE MAAND

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Graaf v. Hoornweg 18
KROMBEKE

Tel. 057/40 00 35
Fax 057/40 12 09

100.000 - 200.000		
FORD FIESTA	diesel	1988
OPEL CORSA	benzine	1991
200.000 - 300.000		
FORD ORION	diesel	1990
VW GOLF	diesel	1990
300.000 - 400.000		
VW GOLF	benzine	1993
MERCEDES 190D	diesel	1987
AUDI 80	benzine	1990
+ 400.000		
MERCEDES 190D	diesel	1992

CERA

CERA WOONKREDIET : afbetalen wordt lichter dan je denkt.
Bouwen, Kopen of Verbouwen : we helpen u graag op weg met een aangepast krediet.
Vraag een persoonlijk gesprek of vraag de gratis brochure "WOONKREDIET".

Uw CERA-bankkantoor is dagelijks geopend, ook op vrijdagavond en zaterdagvoormiddag.

CERA-kantoor PROVEN	kantoordirecteur ***Jan DEDECKER***	
	Obterrestraat 11	tel. 057/30 02 32
CERA-kantoor ROESBRUGGE	kantoordirecteur ***Luc LOUWAGIE***	
	Prof. Rubbrechtstraat 44	tel. 057/30 03 84
CERA-kantoor WATOU	kantoordirecteur ***Paul BRUTSAERT***	
	Steenvoordestraat 42	tel. 057/38 86 91

CERA DE BANK DIE JE RUIMTE GEEFT.

• VERF • TAPIJTEN • DRAPERIEËN • VLOERBEKLEDING •

BADSETS • BEHANG • VERF • BEHANG • VERF • TAPIJTEN • GORDIJNEN

BADSETS • BEHANG • VERF • BEHANG • VERF • TAPIJTEN • GORDIJNEN

MASSA BEHANG c.v.

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (Kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

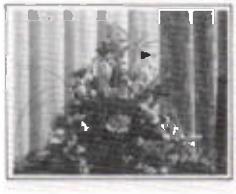
Voilage 8204, Ameublement 2804

Voilage 3234, Ameublement 1040

Voilage 3172, Ameublement 1039/64

ADO crée un intérieur de qualité

Un décorateur exigeant et attentif aux moindres détails développe le côté agréable d'une pièce. ADO crée une sensation de bien-être et de confort dans votre maison grâce à sa créativité, au style et à la diversité de ses produits. Laissez-vous séduire! ADO Lisière d'Or garantit confort et bien-être dans votre maison.

Openingsuren tijdens de opendeurdagen : doorlopend van 9 tot 19 u.

Openingsuren tijdens het jaar :

maandag tot vrijdag
van 9 u. tot 19 u.
zaterdag
van 9 u. tot 18 u.

zondag gesloten

Bij uw bezoek (zonder aankoopverplichting) geeft onderstaande bon recht op een GRATIS GESCHENK (één per gezin)

Naam :

Adres :

Tel. :

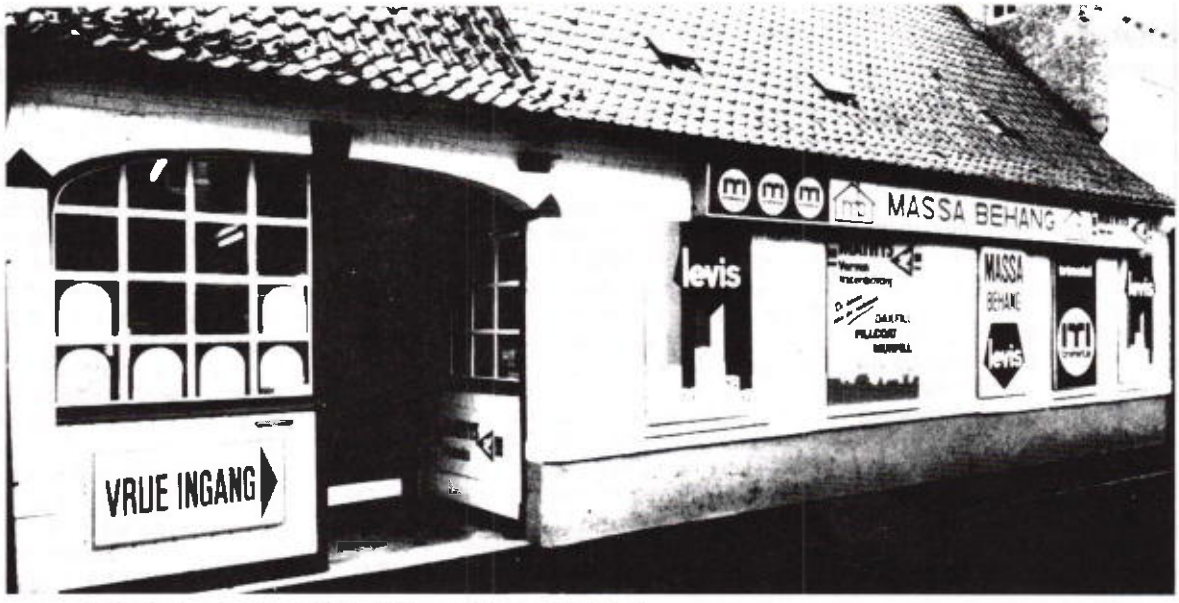
UITZONDERLIJKE VOORWAARDEN :

-10 %
-20 %
-30 %
-40 %
-50 %

DIREKTE KORTING

• VERF • TAPIJTEN • DRAPERIEËN • VLOERBEKLEDING •

VRIJDAG 18 EN ZATERDAG 19 MAART 1994

OPENDEURDAGEN

SENSATIONELE DAGEN

MET UITZONDERLIJKE VOORWAARDEN OP

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen buiten konkurrentie

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO - GARDISETTE - UNLAND - ARISTO - enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad aan nettoprijzen om U tegen te zeggen

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen- en mierenbussen - keerders - vegers - dweilen - sponsen - zeemvellen - enz...

DRAPERIEEN
excl.: Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE - UNLAND - VRIESCO - enz...

Tafelkleden - kanten sierdoekjes - kralen - vliegedeuren aan lente-prijzen

KARPETTEN
wol : 2/3
vanaf **9.999,-F**

KARPETTEN
klassiek synth.:
200/290 : **3.899,-F**

VOL TAPIJT
vanaf
199,-F/m²

VLOERBEKLEDING
per rol br. 2 m à
99,- F/m²
br. 4 m à **299,-F/m²**

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (Kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30 10 20

ZONDAG 20 EN MAANDAG 21 MAART 1994

KLEINE FISKALE KRONIEK

Weer eens de vervanging van hypotekaire leningen

In *De IJzerbode* van mei 1993 hebben we gehandeld over de vervanging van hypotekaire leningen, in het licht van de daling van de interestvoeten.

In de jongste tijd is die trend niet gewijzigd, wel integendeel, zodat het probleem van vervanging van oude, dure, hypotekaire leningen aktueel blijft.

We hebben toen gezegd dat een dergelijke vervanging goed mogelijk is, en dat blijft zo.

Let wel, het gaat om hypotekaire leningen gedekt door een schuldsaldoverzekering, waarvan de interesten kunnen afgetrokken worden van de netto-winst en waar er voor de kapitaalsaflossingen belastingvermindering in rekening kan gebracht worden.

De voorwaarden waren toen :

1. dat de nieuwe lening eveneens zou gewaarborgd worden door een schuldsaldoverzekering ;

2. dat het bedrag van de nieuwe lening niet meer mocht belopen dan het hetgene nog verschuldigd bleef op de oorspronkelijke lening.

Aan deze tweede voorwaarde is nu verandering gekomen, in deze zin dat de nieuwe lening voortaan MEER mag bedragen dan het verschuldigde saldo van de oude lening. Maar enkel de afschrijvingsannuïteiten die nog op de aanvankelijke lening staan, komen in aanmerking voor aftrek.

Tenslotte nog dit : vooraleer over te stappen naar een lening met lagere rentevoet, laat toch eens onderzoeken welke kosten deze verandering zal meebrengen, en of het wel de moeite loont.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

DAGJE-UIT naar het Franse Hagenland "l'Avenois'

In samenwerking met de BGJG en de Vlaamse Gepensioneerden organiseert Davidsfonds Poperinge en IJzerweelde op zaterdag 30 april een ééndagsreis per bus naar l'Avesnois, een prachtig stukje Franse Ardennen tussen de Samber en de Oise.

- 7 u.: Vertrek op het Oudstrijdersplein.
- 9 - 10.30 u.: Bezoek aan het glasmuseum.
- 11 u. : Wandeling in het park van de oude abdij te Liessies.
- 12 - 14 u.: Middagmaal in Fourmies.
- 14.30 u.: Bezoek aan het textielmuseum.
- 16.30 u.: Over Avesnes-sur-Helpe en Maroilles (korte stop) bereiken we het zeer goed bewaarde vestingstadje Le Quesnoy.
- 20 - 22 u.: Terugreis naar Poperinge.

Prijs voor de leden van de organiserende verenigingen : volwassenen (675 fr.) en jongeren -16 j. (550 fr.); niet-leden : volwassenen (800 fr.) en jongeren -16 j. (650 fr.). Bij de prijs inbegrepen : busvergoeding, toegangsgelden musea, zakgeld chauffeur.

Inschrijvingen op rek. 738-3121941-18 van André Decrock, Boescheepseweg 35, 8970 Pop. (tel. 057/33 47 63, na 19 u.).

K.B.G. BEVEREN-IJZER

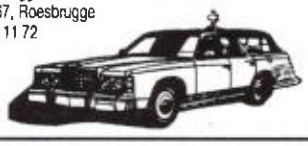
Uitslag van de kaarting op 17 februari 1994. Wonnen 3 partijen :
Top Daniël 323 p., Persyn Jules 303 p., Vercruyce Raf. 288 p., Vandaele Michel 260 p., Debeer Clara 248 p., Vienne Alice 240 p., Mernhout Maria 232 p., Nuttens Jeanne 204 p.

TOUSSAINT

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

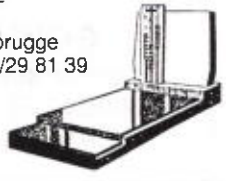
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057//30 16 20 - 057/30 11 72

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12
Burelen :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS
Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

RESTAURANT DE ZALIGHEID

Grensstraat 7 - BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 14 00 - of 056/51 47 81

Open :
vrijdag, zaterdag, zondag en feestdagen
's middags & 's avonds
donderdag op reservatie

Ons doorlopend
WEEK-END MENU

Porto, Sherry of Kirr

Scampi's van het huis

Côte à l'Os
Salade - Frietjes - Béarnaise
of Paling met saus naar keuze

Nagerecht of Koffie of Irish Coffee

1/2 fles wijn per persoon inbegrepen

Prijs : 1.250 fr.

Ruime keuze aan de kaart
VERZORGDE TRAITEURDIENST

ATELIER CHARLES DENUT
Petit Bazar Belge
Casselstraat 7
8691 BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 05 36
(grens met Oost-Cappel-Frankrijk)

Dagelijks open van 9 - 12 u.
en van 14 - 19 u.
Enkel gesloten op maandag.
Toegang gratis.

VANHEMS COLETTE
uit Warhem
met ***SCHILDERIJEN***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 1 maart 1994
tot en met zondag 27 maart 1994.

FOURNEAU AGNES
uit Sint-Eloois-Vijve
met ***AKWARELLEN en OLIEVERF***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 29 MAART 1994
tot en met zondag 24 APRIL 1994.

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (4)

APRIL OF GRASMAAND

Willem Lanszweert

Het firmament en het weer.

Aen het schijnen van de maen,
cont gij U aan 't weer verstaen.

Aan de maan werden (worden) veel invloeden op het weer toegeschreven.

De eerste en de tweede dag geeft niets,
De derde dag zegt iets,
Maar zo de vierde en vijfde dag zal zijn,
Zo is de hele maneschijn.

Een maandagse maan
kan niet zonder wind of regen vergaan.

Een maandagse maan is een nieuwe maan op maandag.

"Als 't regent den eersten dinsdag na de nieuwe maan is 't een 'likmane' ", zegt men, "en bijgevolg regen voor geheel het manegesching."

De maan is met storm geboren,
't zal geheel de maanloop duren.

Heeft de verandering van het weer terzelfdertijd plaats als die van de maan, dan zal dit weer van lange duur zijn.

Zoals de maan aan de basis ligt van een getijdenwerking op zee zo veroorzaakt ze ook getijden in de atmosfeer en brengt ze zeer zwakke veranderingen teweeg in het aardmagnetisme. De veroorzaakte drukveranderingen in de atmosfeer zijn echter zeer minimaal en hebben geen invloed op het weer. De maan zelf beïnvloedt het weer dus niet. Anders is het met de waargenomen "maankleur".

De kleur van de maan

Het door de maan weerkaatste zonlicht bereikt ons via de atmosfeer. Een atmosfeer die stofdeeltjes en waterdamp bevat welke op hun beurt bepalend zijn voor lichtbreking en -weerkaatsing. (zie vorige bijdrage)

Schijnt de maan wit,
Dan is het weer mooi en helder.
Schijnt ze rood,
Dan is ze boodschapper van wind.
Schijnt ze bleek,
Dan brengt ze regen.

Klare en flikkerende maneschijn
binst de winter
duidt op koude en vorst.

De ring

Een ring om de maan verschijnt op dezelfde wijze als een ring om de zon. (zie vorige bijlage)

Ring om de maan,
regen komt aan.

Toch zijn de meningen hier enigszins verdeeld.

Een kring om de maan,
Dat kan nog gaan.
Maar een ring om de zon,
Daar huilen vrouw en kinders om.

Een kring om de maan is veel gemakkelijker waar te nemen dan een kring om de zon. Bij dergelijke waarneming ontbreken immers de felle hinderende zonnestralen. Een kring om de zon werd dus minder waargenomen en juist hierdoor als veel gevaarlijker aangezien. Toch is het effekt van beide hetzelfde.

Het sterretje van de maan

Zeelieden omschrijven de "maanster" als een kleine ster die zich dicht bij de maan bevindt. Als "de maan haar sloep inscheept" komt er slecht weer. Dit is als volgt te verklaren : als de vochtigheid in de atmosfeer toeneemt is het niet mogelijk zwakke sterren waar te nemen, vooral deze "dicht bij de maan met haar eigen helderheid" verdwijnen het eerst uit het zicht. "De maan scheept dus haar sloep in" als de atmosferische toestand slecht weer in zich houdt.

De sikkel van de maan

Bleke punten : regen,
duidelijke punten : mooi weer.

Het al of niet duidelijk zien van de punten van de maansikkel hangt alweer af van de vochtigheidsgraad van de atmosfeer. Wazige punten zijn dus een voorbode van regen, duidelijke punten van mooi weer in de zomer en van vorst in de winter.

Uit de zeemanstaal :

Staande maan,
liggende matrozen.
Liggende maan,
Staande matrozen.

Hiermee wordt bedoeld dat een staande maansikkel rustig en kalm (goed) weer voorspelt en dat de matrozen rustig kunnen luieren in hun kooi. Ligt de maansikkel evenwel plat dan moeten de matrozen waakzaam zijn op het dek want dan komt er zwaar (slecht) weer.

In dezelfde zin :

"Als 't nieuwe mane is ziet je den derden dag een sikkeltje van een vingertje breed : wel, als dat sikkeltje rechte staat, gaat het een goe' mane zijn en 't voorspelt goe' were. Maar als 't sikkeltje scheef ligt, gaat het maar een nat seizoen zijn".

Kan de herder zijn staf ophangen aan de punten van de maan gedurende het eerste kwartier, dan is dit een teken van mooi weer.

Sint-Marcus - 25 april - luidt de goede zaaitijd in.

Een goede maan is een maan waaraan,
men een koffiekan kan hangen.

De standen van de maansikkel hebben niets met atmosferische toestanden te maken doch zijn alleen het gevolg van de standen van maan, aarde en zon. ...Toch zijn er zeelieden die beweren dat hun weerspreuk juist is, "Ze is het gevolg van ervaring" : zo beweren zij (?).

Het asgrauwe licht

Als men bij nieuwe maan, naast de verlichte maansikkel, ook de zwak verlichte schijf ziet is dit een voorbode van slecht weer. Deze mening is zeer sterk verspreid in Engeland. De schijf wordt in dit geval verlicht door teruggekaatst zonlicht van de aarde op de maan. Men noemt dit het asgrauwe licht. Het door de aarde teruggekaatste zonlicht wordt beïnvloed door de atmosfeer.

Wanneer het asgrauwe licht bij ons zeer sterk waarneembaar is, is dit een gevolg van atmosferische storingen, met sterke nevelachtigheid, boven de Atlantische oceaan. Het zonlicht wordt door deze nevels fel teruggekaatst en valt op de maan. Tijdens het waarnemen is de "halve aarde" die de maan verlicht de Atlantische oceaan. Nadien trekken de storingen van de oceaan over land... vandaar :

Zo de oude maan de nieuwe omhelst,
voorspelt dit stormachtig weer.

De rosse maan

De rosse maan komt op in april en bereikt volle maan of in april of in mei. In deze periode loopt de vroege plantengroei gevaar. De bodemtemperatuur kan onder het vriespunt liggen terwijl de temperatuur boven de grond positief is. Een heldere nacht kan de temperatuur boven de grond flink laten dalen met alle gevaar voor de vroege plantengroei. Tijdens een heldere nacht is de maan goed zichtbaar vandaar dat de maan alle schuld krijgt toegeschoven.

Heldere maan in de aprilnacht,
schaadt allicht de bloemenpracht.

Weerspreuken voor april

Om een goed jaar te krijgen moet april vochtig zijn en niet te koud. In verband met de latere oogst zijn april en mei de belangrijkste maanden van het jaar daarom noemde men ze wel de "sleutels van het jaar".

Drogen april,
Dat en is niet der boeren wil.
Maar aprilsche regen,
Daar is hun veel aan gelegen.

'Nen natten april,
Dan doet de boer wat hij wil.

April koud en nat,
veel koren in 't vat.
't Kan vroeg of laat zijn,
april wil kwaad zijn.

Aprilletje zoet,
geeft ons wel een witte hoed.

In april veel mooie dagen,
In mei zal men de lasten dragen.

Als april blaast op zijn hoorn,
is dat goed voor mens en koren.

Op een droge april,
wel eens een natte zomer volgen wil.

April koud en mei warm,
Geen boer die wordt er arm.

Volgens de Fransen kan het in april nooit genoeg regenen !? :
Als het in april zo regende,
Dat iedereen uitriep :
"Alles is onder water, alles is verloren !",
Dan zou het nog niet genoeg regenen.

Stilaan krijgen we wat warmere dagen. Maart kan reeds een paar mooie en warme stonden hebben, april geeft meer kans op enkele echt gezellige dagen en in mei wordt het normaal gezien nog beter. Dit mag blijken uit volgend gezegde :

Maarte : staat een beetje,
April : zet je 'n beetje,
Mei : leg je 'n beetje.

Volgens de kalenderdagen :
4 april : Is Isidoor voorbij, is ook de noorderwind voorbij.
25 april : St. Joris, St. Marcus.
Beide heiligen hebben een slechte faam want zij brengen dikwijls slecht weer. Van hen wordt gezegd: Joris en Marcus bederven graag de pap.

Zo lang voor Marcus warm,
zo lang na Marcus koud.

30 april : Met Sinte Katarina heeft elk hout wortel.
Zo na 30 april de bomen niet botten of uitlopen, zijn ze ten dode opgeschreven.

De lotdagen in de Paasperiode.
Palmzondag : De wind die op Palmzondag blaast is de overheersende wind voor gans het jaar.
Als het Palmzondag mooi weer is zal gans het jaar goed zijn.
Witte Donderdag :
Als het goed weer is om altaarkleden te drogen, dan zal het weer voor een groot deel van het jaar mooi zijn.
Goede Vrijdag :
Men hoopt zowaar op ... vorst. Als het namelijk op Goede Vrijdag vriest zal de andere vorst van het jaar geen schadelijke uitwerking hebben.
Regen wordt gevreesd. Immers : als het regent dan zal al de andere regen van het jaar tot niets dienen. Er werd zelfs beweerd dat de regen, die op Goede Vrijdag valt, druppel voor druppel opgeraapt zou moeten worden.
Stille Zaterdag :
"Als op den dag voor Paschen de wind uit het N.O. blaast, kunt ge er zeker van zijn dat hij blijft aanhouden tot Pinksteren en dat men verlangend zal uitzien naar den regen, die de jonge groenten moet doen groeien."
Pasen : Hoe vroeger het Paasfeest, hoe vroeger de zomer ... en omgekeerd! Regen is welkom.

Op Goede Vrijdag regen,
Brengt de landman geen zegen.

Regen op Paschen, gezond weer.

Palmzondag, hel en klaar,
Brengt een goed en vruchtbaar jaar.

De Palmzondagse wind,
Verandert niet gezwind.

Wat denk je hiervan ?

De echtelijke staat is als de maand april,
nu zonneschijn, dan storm, dan weer stil.

En tot besluit eentje voor de "vrouwspersonen" :
Vrouwen en Aprillen,
hebben beiden hun grillen.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 3 maart jl. is te Gent plotseling overleden: mevr.Helene Louwagie.

Zij was geboren te Beveren/IJzer op 5 maart 1918 als dochter van Jules Louwagie (naderhand agentschaphouder van de Bank van Brussel, op de markt te Roesbrugge) en mevr. Zulma Lepee.

Helene Louwagie studeerde voor onderwijzeres en was gedurende een tiental jaren, in die hoedanigheid verbonden aan de Lagere Meisjesschool te Roesbrugge.

Op 18 september 1948 trad zij in het huwelijk met Fernand Decoene uit Gent, met wie zij aldaar een druk beklante handel uitbaatte.

Het gezin Decoene-Louwagie telde vijf kinderen : drie jongens en twee meisjes, maar één van de jongens is als peuter overleden.

Zij was de schoonzus van apoteker Georges Samijn.

De Mobiele Muziekboetiek

Top Disc

Patrick MASSON

- Grote keuze CD's in alle genres
- Nieuwe voorraad ROCK- en HOUSE T-SHIRTS
- Nieuwe collectie "BOY LONDON"-uurwerken en GADGETS

OPEN-DEUR-DAGEN

VRIJDAG 1 en ZATERDAG 2 APRIL
in onze nieuwe winkel : VEURNESTRAAT 3, POPERINGE

DOE HET ZELF DEVOS

Couthoflaan 7B - 8972 PROVEN - 057/30.11.47

OPENDEURDAGEN

Paaszaterdag 2 APRIL
9 - 12 u. en 13 - 18 u.

Paaszondag 3 APRIL
10 - 12 u. en 14 - 18 u.

Paasmaandag 4 APRIL
10 - 12 u. en 13 - 19 u.

Uw bezoek zullen wij ten zeerste waarderen.

- Verdeling van Print
- Werktabletten en Keukenplaten
- Hout ● Isolatie
- Bouwmaterialen
- Ramen in hout en pvc op maat
- Velux, dakramen en koepels
- Plafond- en muurbekleding
- Afvoerbuizen, waterleiding en elektrisch materiaal
- Afsluitingen in hout en Bekaertdraad
- Verdeler van Shellgas in flessen
- Tuingerief Gardena IJzerwaren en klein materiaal
- Tal van huisgerief (Brabantia, Curver, Demeyer)
- Laarzen
- Verf en behang
- Verhuring van allerhande machines
- Houten schommels, terrassen en tuinmeubelen
- Machines ter beschikking om zelf uw hout te verzorgen, kasten of ramen te maken 400 fr./uur

THUISLEVERING

DRANKCENTER

- Steeds grote assortiment bieren, waters, aperitieven
- Speciaal Porto van 't vat
- Steeds concurrentiële prijzen
- Bij aankoop van drank voor uw feestelijkheden, mogelijkheid tot gebruik van de gepaste glazen.
- Voor grote feesten : tapinstallatie, frigo's, tafels en stoelen ter beschikking

Voor iedere bezoeker een drankje

OPENINGSUREN:

ma	13 - 19 u.
di t.e.m. vr	8 - 19 u.
za	9 - 17 u.
zo	9 - 12 u.

Tijdens het paasweekend eveneens speciale akties in het

Drankcenter Devos

zoals :

- *proeven porto van 't vat*
- *gratis glas per bak (zie aan kassa)*
- *speciale prijzen voor sommige biersoorten*
- *per aankoop van 5 bakken (zowel bier, tafelbier en waters)*

GRATIS** 1 fles **TROIS MONTS, 3/4 l 8°, dit is bier van hoge gisting rechtstreeks uit Frankrijk.

DOE HET ZELF DEVOS ook uw beste partner voor alle verbouwingen, karweien en herstellingen.

Noteer nu reeds onze OPENDEURDAGEN 26 & 27 maart 1994

NIEUW HOOFDVERDELER : FSO

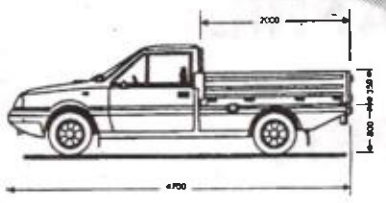
GARAGE - CARROSSERIE
YANNICK HUYS
Kallestraat 16 - 8691 Beveren-IJzer - tel. 057/30 00 56

Caro HATCHBACK 1900 GLD ***426.500*** *btw in*

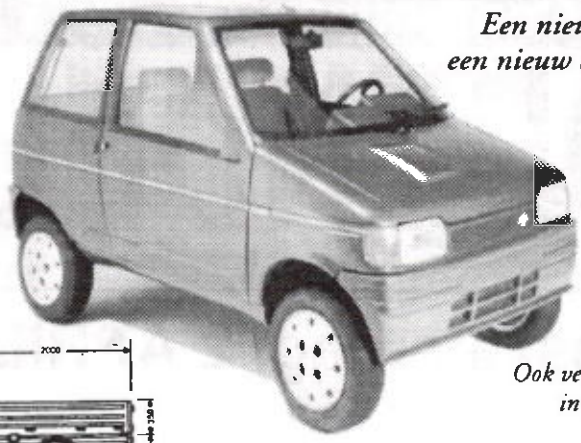
5 d - Diesel - 1905 cc - 71PK
motor Citroën - Peugeot

Straks ook in het FSO-gamma
BENZINE-VERSIE
met Honda-Rover injectiemotor

Pick Up - kort
403.313,- *btw in*
1000 kg laadvermogen - 1000 kg trekvermogen

De nieuwe LIGIER PRIMA :
Een nieuwe lijn,
een nieuw comfort.

Ook verkrijgbaar
in 3 cilinder

CARO TRUCK
Motor Citroën - Peugeot
Alle kombinatiemogelijkheden :
- chassis kabine (kort en lang)
- pick-up (kort en lang)
- dubbele kabine - frigo van - enz...

GROENTEN FRUIT
FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 16 tot en met zaterdag 19 maart

VAN HUYSE BERGSINAASAPPELEN ***38 fr./kg***
WITLOOF klasse I ***45 fr./kg***
klasse II ***38 fr./kg*** - 3 kg voor ***110 fr.***
BOSCOOP APPELEN (renetten) ***24 fr./kg*** - 3 kg v. ***100 fr.***
Volgende week : speciale aanbieding van fruitcolli

SCHRIJVERS VAN NABIJ (8)

door Jack VERSTAPPEN

BERT PELEMAN
Overal aanwezig

Persoonlijk ontmoette ik Bert Peleman voor het eerst in Brussel tijdens een jaarvergadering van de "Vereniging van Vlaamse Letterkundigen", later te Antwerpen in zijn "folklorekelder" aan de Blauwmoezelstraat, verder in de Kempen, in Klein-Brabant, zijn streek van herkomst, ook wel aan de kust of in Damme, het land van Uilenspiegel, in de verre Westhoek.

Steeds op zoek naar het "Volk van Bosch en Bruegel" dat hem zo nauw aan het hart ligt.

Bij gelegenheid van jaarlijks weerkerende tuinfeesten door mijn vrouw in ons verblijf te Beveren aan de IJzer ingericht, wordt hij als welkome gast door de aanwezigen begroet. Zijn spitsvondige refreintjes, zo maar recht uit het hart verwoord bij pint en koekebrood, bruisen van prettige zinnen, zinderend van opmerkingsvermogen.

Vroeger had ik deze gave en intellektuele vlugheid reeds opgemerkt, toen hij in 1974 een Kempisch Gildefeest bijwoonde van de Sint Norbertusgilde van Tongerlo, waar ik in het bestuur zetelde als "ouderman".

Na het uitvoeren van een traditionele "Trawanteldans" schreef hij vingervlug :

Voor ons Lievevrouw ten Eik, in mei
zag ik uw blauw-gekielde rij
Stoer dansend stok en ring hanteren
en "klikkend" bij de Kempen zweren !

Want met een daverende dans
Sloot zich de wonderbare krans
waarbij het klikken van de stokken
het tikken werd van oude klokken,

van klokken bij een open haard
waarnaast een oude boer verhaalt
dat alle vuur niet werd gedoofd
voor wie in vonk en as gelooft.

Zo werd bij heikapel
de vonk ook hier het laaiend vuur
en danst de Gilde onverstoord
te Tongerlo sinds eeuwen voort.

Hijzelf noemt zich een "Meivis", alhoewel hij te Puurs geboren werd op 13 april 1915.

Maar er is zoiets als een "gespleten, tweevoudige" Peleman, die niet alleen het schrijnende *Afscheidsmaal* uit *Bij Zandloper en Zeis* schreef, en daarnaast niet aarzelde allerlei kleurrijk-berijmde kronieken en volksgetinte verzen neer te pennen. Ik denk nu aan zijn gedichtenbundel *Variante voor Harp* (1937), en aan *Land aan de Schelde* (1939), beurtelings bekroond met de "Prijs van de Poëzie der Provincies Antwerpen en Brabant". Het oordeel van de toenmalige scherpschutter-criticus Marnix Gijsen die geestdriftig *Variante voor Harp* prees als "de beste bundel sinds jaren in Vlaanderen verschenen" stond hierbij niet alleen. Ook de meest vooraanstaande letterkundigen uit die periode als Herman Teirlinck, August Vermeylen, Urbain van de Voorde, Raymond Herreman, Maurits Roelants e.a. loofden onomwonden deze beide bundels en getuigden dat Peleman, samen met zijn generatiegenoot Bert de Corte, op verrassende wijze de toen vaak vergrijsde Vlaamse poëzie vernieuwden en heel wat "woordkleur en taalkracht" schonken. Merkwaardig blijft in dit opzicht het getuigenis van André Demedts, die op zijn beurt bewonderend vaststelde dat "geen andere in Vlaanderen als Bert Peleman schilderen kon met woorden".

Over twee voorname en aangrijpende bundels die hij na de tweede wereldoorlog publiceerde, nl. het reeds vernoemde *Bij Zandloper en Zeis* en *Dankgebeden van de Man Job* zei R.F. Lissens in zijn boek *De Vlaamse Letterkunde van 1780 tot heden*, dat hij (Peleman) "in de cel, in het aanschijn van de dood aangrijpende accenten vindt van de man die aan de dood gewijd is en aan het leven gehecht blijft".

Want, wat, Heer, was mijn lijden
bij al de pijn u aangedaan ?
Viel ik veeleer niet te benijden,
ik, die men "dreigde" dood te slaan,
maar die, schoon zeven jaar gevangen,
graatmager en met lompen aan,
gekruisigd werd noch gehangen
maar plots de poort zag opengaan.

In de bundel *Van vuur tot ijs* (1979) zien wij Bert Peleman als de bedrukte, als de lijdende mens die zijn liefde, de beminde levensgezellin Josée, langzaam ziet verkwijnen tot uiteindelijk de overvaart naar het eeuwige een einde stelt aan een heerlijke vrouw, die hoop en zegen, angst en leed met hem gedragen had.

De strofen die Bert zijn geliefde in deze diep-menselijke bundel opdraagt, getuigen van zijn oeverloos talent dat verinnigd en versoberd een volle overgave kent.

Nachtmerrie om Middelheim

Schoon lief :
reeds blijkt gij uitgebloeid
en groeit om U een korst van ijs !...
Waar bleef het paradijs
waarin ik U met vuurrozen bestrooide.
Hoe gooide men het laken van U af
en werd tot graf het witte bed
waarin gij als skelet ligt opgebaard ?!

Schoon lief :
bezwaard door grenzeloos verdriet
kijk ik U aan
en gaan gemarteld mijn gedachten
naar de bezeten nachten
ooit met U gedeeld.
Schoon lief :
hoe streelt een grimmig licht
uw roerloos aangezicht
dat langzaam aan vergrijst...

Tot mij de zuster zacht verwijst
naar waar de uitgang is :
het deurtje van de dodenkamer.

Met in mijn hoofd een hels gehamer
als spijkerde men reeds
de doodskist dicht
zie ik een laatste maal Uw aangezicht,
uw knokenhanden met het kleine kruis,
koud in mijn keel
een prop van roet en gruis...

In mijn geest staat Bert Peleman als een introvert mens, maar ook iemand bruisend van levensmoed en wil, energiek en doortastend.

Op alle gebied.

In 1955 stichtte hij te Rupelmonde de vereniging "Mercatoria" ter bevordering van het kultureel Scheldetoerisme en twee jaar later het Scheldedomein "Scaldiana". Hij nam meer van dergelijke initiatieven, zoals hij ook

►

aan de grondslag ligt van het Uilenspiegelmuseum te Damme. Peleman, de alom geprezen Uilenspiegelkenner, reisde doorheen gans Europa om de vrijheidsfiguur te vergelijken met anderen, die ook de idee der vrijheid dragen in hun blazoen.

Ook als Reinaartkenner ontplooide zich de auteur. Voor deze literaire figuur stichtte hij de "Reinaertgezellen", waarvan de staatsman Camille Huysmans als eerste lid toetrad.

En er is meer.

Van de talrijke openluchtspelen door Bert Peleman geschreven, dienen vooral vermeld het passiespel *Kristus aan de Schelde*, dat driejaarlijks te Mariekerke aan de Schelde wordt opgevoerd en *Tijl Uilenspiegel of de man met de Uil en de Spiegel* dat ruim dertig maal werd ten tonele gebracht te Damme, in het kader van het Charles de Costerjaar in 1979.

Tenslotte werkte hij als tekstdichter nauw samen met belangrijke komponisten als Jef van Hoof, Marinus de Jong, Lodewijk de Vocht en vele anderen.

Altijd even vriendelijk, even voorkomend, even voornaam gaat deze schrijver zijn levensweg. En wie hem ontmoet, weet meteen dat hij een aangenaam, begrijpend en gezellig mens in zijn levensruimte sluit.

Denkend aan Bert sluit ik deze bijdrage met het onuitgegeven gedicht *Bij het doorkuisen van "De Moeren"*, dat ik van hem ten geschenke heb gekregen in 1991 :

Bij het doorkruisen van "De Moeren"
Indachtig E.H. Jozef De Meester
(Paster-peird) en zijn paard "Gagarin".

Nog rijdt hij aan mijn geest voorbij,
rechtop door "Gagarin" gedragen.
Met achter hem een reuzenwei
doet hij het paard zijn draf vertragen.
Want in de herberg aan de grens

TUSSEN WATER EN WOLKEN

Deze kleine keure
Scheldegedichten
uit de 60ste jaren
is van harte aangeboden
in het teken van de
operatie : Red de Schelde !
BP

wenst hij gezellig aan te klinken
met, goedgeluimd als "Moeren-wens",
broederlijk 'n "Picon" te drinken.

En in de vaste vriendenkrans
weerklinkt de "juke-box" bij "de Schreve"
en wordt er, bij "de Paardjesdans",
met "Paster-peird" het glas geheven...

Bert Peleman
lente 1991

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek
Sauna - 2 zonnetunnels

- Bij het gebruik maken van de **SAUNA** krijgt U ***1 beurt gratis onder de zonnetunnel*** *(geldig tot eind april)*
- **ZONNETUNNELS** ***10 + 2 gratis***
- **Speciale zomeraanbiedingen van Vanderbilt** bij aankoop van een eau de toilette 30 ml, 50 ml of 100 ml.

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67
KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL

HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming
FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

BERTJE RECOUR van ROESBRUGGE

laureaat van een culinaire wedstrijd

Sedert enkele jaren wordt door de *Jonge Ekonomische Kamer* van Moeskroen een wedstrijd ingericht voor junior-koks, onder de naam *Culinaire wedstrijd Jocelyne Berquin*, in herinnering aan de te vroeg gestorven dochter van keukenmeester Jean Berquin (nu restaurant "Rust Roest" te Roesbrugge).

Deze wedstrijd is toegankelijk voor afgestudeerden en laatstejaars van hotelscholen en vormingsinstituten. Dit jaar bleven er na schifting van de ingezonden recepten nog vier finalisten over : één uit Herseaux, één uit Sint-Lievens-Houtem, één uit La Louvière, en Bertje Recour uit Roesbrugge.

Bertje Recour, de jongste zoon van Paul en mevr. Paula Vanwildemeersch (Prof. O. Rubbrechtstraat te Roesbrugge), die in 1993 afstudeerde aan de befaamde Hotelschool van Koksijde, en nu pasteigebak aanleert in de *Groene Poort* te Brugge, werd - gezien hij met kop en schouders boven de andere kandidaten uitrees - door de jury unaniem tot laureaat uitgeroepen, met volgende menu dat hij mocht bereiden in de keuken van het sterrestaurant *La Cuisine des Anges*, te Moeskroen :

- Zonnevis met warme ganzelever, hopscheuten en een bootje aardappelen ;
- Rollade van duif met piramide van ravioli en drie winterroosjes ;
- Appeltorentje met caramelsaus !

Onder de toegekende prijzen is een stage voorzien in het Brusselse driesterrenrestaurant (er zijn er maar vier in België) *Bruneau*.

Onze jonge man, die tijdens zijn leertijd te Koksijde vaak in de praktijk stond in "Rust Roest" te Roesbrugge; die vorig jaar een vakantiestage deed in het sterrenrestaurant *Mère Poularde* op de Mont Saint-Michel, wordt dit jaar pas 19 ! Hij is zinnens nog heel wat ervaring op te doen in de beste restaurants van binnen- en buitenland, vooraleer hij op eigen benen gaat staan.

We wensen hem veel geluk, nog een vruchtbare stagetijd om te eindigen als een fonkelende ster aan de gastronomische hemel !

FEEST IN "RUST ROEST"

"Rust Roest" met meesterkok Jean Berquin aan het fornuis, bestaat 6 jaar !
Daarom brengen Bernice en Jean van 1 april tot 29 mei een uitzonderlijk LENTE-MENU.
Kort samengevat :
- champagne met 6 afwachtertjes ;
- gemarineerde verse zalm, gerookte zalm, tartaar van zalm ;
- heldere ossestaartsoep ;
- macedoine van kreeft, rivierkreeftjes en ganzelever ;
- vier bereidingen van Texels lamsvlees ;
- bord met verschillende soorten ijsroom ;
- mokka en versnaperingen ;

EXPO te WATOU
Schilderijen - Tekeningen
R. WITTEZ
in Café "A la Frontière Belge"
Winnezelestraat 32
29 april - 25 mei
(dinsdag gesloten)

COCKTAILVERNISAGE :
29 april om 20 u.
INTERLUDE :
De violonmaster Yvon Yzbosed

Iedereen welkom

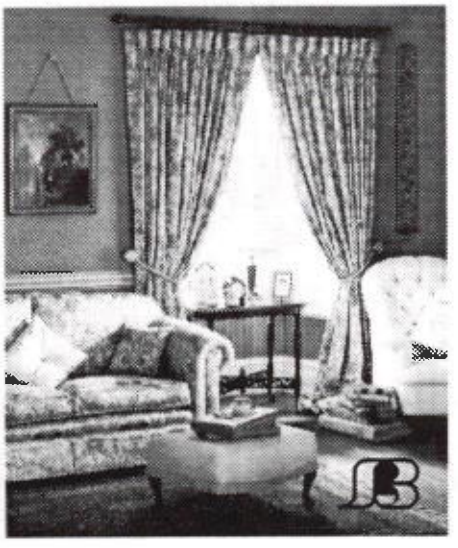
TEXTIEL ANNIE
Krombekestraat 72A
8691 STAVELE
057/30 14 80

OPENDEURDAGEN
25 - 26 - 27 maart
caleçons bedrukt & unis
t-shirts
pulls & sweaters
ensembles (caleçon + t-shirt)
ondergoed, bed-, bad- en keukenlinnen
alles aan betaalbare prijzen !

Slechts 2 dagen (26 - 27 maart)
Volledige lente- & zomerkollektie
voor dames
zoals rokken, bloezen, kleedjes
en ensembles (ook voor grote maten).

TENNISSOKKEN
5 paar voor 199,-

Tijdens de opendeurdagen
doorlopend open van 9.00 tot 19.00 u.

Dubbelzijdig bedrukt,
dubbel zo mooi !

De nieuwe kollektie
GORDIJNEN
is binnen.

JACQUES BERQUIN
Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

ARGENTA
uw appeltje voor de dorst

KASBONS :
op 1 jaar : 5,60 %
op 3 jaar : 6,00 %
op 5 jaar : 6,25 %

GEEN BEURSTAKS
TE BETALEN
BIJ INTEKENING !

Alle inlichtingen bij
*Uw **ARGENTA**-kantoor :*

KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48
8972 PROVEN
Tel. 057/30 03 55

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Het gaat
niet te best
met onze
beschaving.
We gaan
erop achteruit.
Ze wordt
schraal en guur
ze wordt
Backeljau-kultuur !

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B · 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

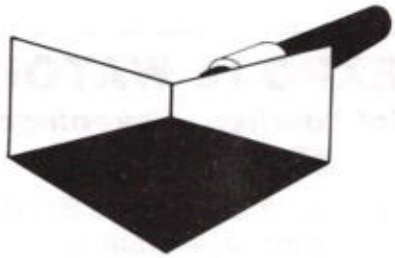
Kapsalon Nancy

Vanaf 1 maart is het kapsalon
iedere dag open van 8.30 - 19.30 u.
(maandag gesloten)

Komt op dinsdag aan huis.
Bel voor afspraak : 057/30 15 59

Met of zonder afspraak
(uitgezonderd op dinsdag)

KAPSALON NANCY
Molenstraat 3
8972 Krombeke

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16

Sinds 1 januari 1994 :
verdeler HYUNDAI

OPENDEURWEEKEND
HYUNDAI
25 - 26 - 27 maart

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE
& Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **MAART**

Kaartingen
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 19 en zondag 20 maart
Witloof- en boterkaarting
t.v.v. Wielerclub "Haringe-Sportief"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 22 maart
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 26 en zondag 27 maart
maandelijkse kaarting voor de leden

Vogelpik
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 12 en zondag 13 maart
smijting voor de leden

MAAND **APRIL**

Kaartingen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 13 april
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 26 april
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 9 en zondag 10 april
smijting voor de leden

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 2 april
smijting voor de leden
maandelijkse kaarting voor de leden

KABARET STAVELE
• Op zaterdag 19 en zaterdag 26 maart '94 treedt het Stavels Kabaretgezelschap voor het voetlicht. Dit in de gemeentezaal om 20 u. Inkom : 120 fr. - kinderen : 60 fr.
Kaarten : Wilfried Laureys, Zwanestraat 7 te Stavele - tel. 057/30 00 17.

K.A.V. en J.K.A.V. ROESBRUGGE-HARINGE
• Gezinsuitstap voor halve dag naar "Brugge anders bekeken" met gids op maandag 4 april.
Vertrek : Haringe 12.50 u., Roesbrugge 13 u.
Prijs : volwassenen : 400 fr. - kinderen 6 tot 12 j. : 200 fr.
Inschrijven bij Cecile Ryon - 057/30 00 90 vóór 26 maart.
• Kindernamiddag op woensdag 13 april van 14 tot 16 u. - Inkom 60 fr.

K.V.L.V. ROESBRUGGE-HARINGE
• Op woensdag 27 april om 19.30 u. in "Sint-Jozef" te Haringe : demonstratie bloemen schikken "vazen vragen om bloemen".
• Op woensdag 25 mei aansluitend op vorige les leren we zelf bloemen schikken.

K.B. GEPENSIONEERDEN ROESBRUGGE-HARINGE
• Op woensdag 4 mei : halvedaguitstap naar Arneke en de glasfabriek Arcopal.
Vertrek: Haringe 12.20 u. - Roesbrugge 12.30 u.
Prijs : 650 fr. (bus, dienstgeld chauffeur, begeleiding, koffie+gebak, koude schotel)
Inschrijven bij de wijkmeesters en meesteressen of bij Julien Gunst (30 03 22).

Voor het herstellen van uw schoenen, boekentassen, reistassen, alle ritssluitingen, nu ook stikken van jeansbroeken, enz...
wendt men zich met volle vertrouwen naar

SCHOENMAKERIJ "NOEL"
DEVOOGHT - VANDROMME
Provenplein 62 - PROVEN

Vakkundig en sterk werk
Voordelige prijzen
Snelle bediening
35 jaar ervaring
Verkoop van zomerartikelen

NIEUWE KOLLEKTIE KOMMUNIEPRENTJES
DRUKKERIJ SCHOONAERT ROESBRUGGE

SCHOONHEIDSINSTITUUT
VALERIE
esthetiek - parfumerie - pedicure

MEDISCHE LAMPEN in SOLARIUM
goed voor artrose, rugpijnen en ontspanning.

Bij iedere kuur ZONNEBANK
gratis proberen
BIODERMAL-produkten

Provenplein 53
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Perioden van krisis en financiële moeilijkheden zijn slecht voor een regering en voor de regeringspartijen. En we zitten nu inderdaad in een dergelijke situatie : we hebben meer werklozen dan ooit te voren ; er gaan meer bedrijven failliet dan er nieuwe ontstaan; de staat is bankroet met een schuldenlast van om en bij de 10.000 miljard ; de korruptie overwoekert de socialistische partij en ook elders zijn "propere handen" zeldzaam geworden ; we verliezen veel geld aan de spoorwegen en aan Sabena en we zullen er nog meer verliezen aan de Hoge-Snelheids-Trein ; de minstbedeelden moeten betalen en inleveren en de index wordt vervalst om weddeaanpassingen te vermijden ; de kapitalisten worden met rust gelaten omdat ze dreigen nog meer arbeidsplaatsen te likwideren en miljardenfraudeurs worden vrijgelaten wegens procedurefouten; men gaat er fier op dat de interesten laag gehouden worden zodat men gemakkelijk kan investeren, maar men vergeet dat men terzelfder tijd de koopkracht aantast van de kleine man die met de interesten van zijn spaarcentjes zijn schamel pensioentje moet aanvullen ; ook van de schone beloften die men gedaan heeft in verband met de Europese eenmaking is er nog maar weinig in huis gekomen.

Uit deze balans, waarin we nog alleen maar het voornaamste vermelden blijkt duidelijk dat het momenteel niet gunstig is voor onze regerende politiekers om naar verkiezingen te gaan. 't Is een troost dat de zaken niet zo dringend zijn, want er zijn maar parlementsverkiezingen over twee jaar. Maar ja, iedereen twijfelt er toch aan of het vertrouwen met de burger dan zal hersteld zijn.

Er zijn intussen wel Europese verkiezingen en gemeenteverkiezingen en onze ministers bereiden zich voor op de uittocht, naar postjes die nog meer opbrengen. Moeder zal tevreden zijn.

Drie ministers zijn kandidaat-burgemeester van grote steden, twee andere kandidaat-Europarlementsleden (gegarandeerd dubbele pree) en onze premier, Jean-Luc Dehaene zou Jacques De l'Or (één miljoen per maand) opvolgen als EU-kommissievoorzitter. Ook Wilfried Martens, die voor een groot deel verantwoordelijk is voor onze grote schuldenlast wil men belonen met een zetel in het Europese parlement..

"Ze zullen", *zegt Gusta,* "met de glimlach vertrekken en de failliete inboedel aan anderen overlaten. Intussen doen ze voort alsof er niets aan de hand is. Magda Aelvoet heeft dat onlangs bij een interpellatie goed verwoord : " 't Is net als in het liedje. Het huis staat in brand, maar de butler zegt : *tout va très bien madame la marquise, tout va très bien, tout va très bien !"*

En de karavaan trekt verder,
Pol

VOOR UW KEUKEN, EETPLAATS, SALON EN EETKAMER

Door nauwe relaties met vrienden-fabrikanten en onze jarenlange ervaring in de meubelbranche kunnen wij voor uw wens en beurs het best selekteren dat op de markt is

Meubels DECLERCK

Weegschede 36 - GYVERINKHOVE

tel. 058/29 90 98

U bereikt onze toonzalen via de baan Veurne-Ieper, afslag richting Beveren.

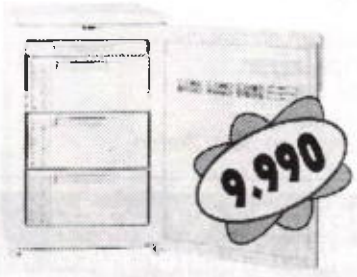
Amana **Frigidaire**

Grote promotie KOELING

(geldig tot 31 maart)

Frigidaire FH360 D 358 l.

Frigidaire 116 l.

Frigidaire cooler FC370 W 367 l.

Amana TA 18R2W
koelkast 371 l.
diepvriezer 133 l.

Vraag vrijblijvend inlichtingen

Nog andere modellen in promotie

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Camielten Schepper en Rance, zijn wuuf, waaren ol 'n beetje van jaaren en ze wisten olle twee nogol stijf van rematiezen.

"Dat komt omdat wieder hier djuuste zoo naar van de frontieren weunen !" zei Camielten oltijd ol lachen..." dat hèt hier oltijd 'n ongehoord trekgat è weest !" De pillen en de zalve dat ze van den dokteur kreegen hielpen niet è noeg aan hulder goeste...

Maar op 'n dag vertelde hulderen gebuur Médard, die chauffeur wos by den transport naar 't buitenland, dat 'n in Duitsland 'n plekke wiste, waar dat je 'n ongehoorde goe remedie teegen rematiezen koste krijgen... 't Wos 'n soorte van spuns, in flesschen, waarmei da'je de zeere plekken olle daage 'n keer moeste inwrijven...

"Kijk !" zei Medard... "ols je wilt, kunnen 'k ol van overmorgen zoo 'n flessche meibrengen om 'n keer te probeeren !"

"Brengt er maar van d'eerste keer vijve mee!" zei Camielten... "we zijn toen voor lange goed!"

Eenigte daagen laater hadden ze ol hulder remedie en ze begosten subiet met olle daage hulder zeere kneukels in te wrijven...

Achter 'n veertien daagen kwam Medard 'n keer horkten hoe dat het resultaat wos...

"Wel vent toch!" kloeg Camielten... "dat is tot nu toe nog geen haar verbeterd... Misschien doen wieder dat niet gelik dat het moet zijn!"

"Staat dat niet op de flessche hoe da'je 't moet doen ?" vroeg Medard.

"Ja, jaat, er staat daar wel entwot op!" zei Rance... "maar 't is in 't Duits en wieder kunnen dat niet verstaan!"

Medard lachte en schudde zijn hoofd...

"Kom, Rance, geeft 'n keer die flessche hier!" zei Medard... "ols 't in Duits is, is dat voor mien geen probleem... Je moet weeten, binst de laatsten oorlooge hadden wieder 'n Duitschen Feldwebel op logement en ik hèn ol mien Duits aan hem è leerd!

Medard keek op die flessche, fronsde zijn voorhoofd, ruttelde entwot in zijn eigen en keek toen op naar Rance en Camielten...

"Schudt je gieder die flessche vóór da'je dien spuns opwrijft?" vroeg Medard.

"Bah nee'we!" zei Rance.

"Ha ! 't Is garantie daaraan dat ligt !" riep Medard... "kijk, 'k gaan 'n keer entwot zeggen, Rance... Ze zeggen osan da'je goed de kleene lettertjes moet lezen... Héwè, dat is hier oek 't geval... Kijk, jonk, 't staat hier klaar en duidelijk : 'Vor licht schützen', héwè, dat wilt zeggen : 'van te vooren lichtjes schudden !"

"Zwijgt, 't is olgelik gemakkelijk ols je beetje è leerd zijt ennée !" zei Rance.

KWAAK

(Vor licht schützen = niet aan het licht blootstellen)

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
Tel. 057/30 03 79
000-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 4 april 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

POPERINGSE HOPSCHEUTEN, HET KROONJUWEEL ONDER DE PLANTEN.

De duurste groentendelikatesse ter wereld.

Sedert het Romeinse imperium, werden de hopscheuten in de loop der eeuwen in tal van herbaria en naslagwerken geprezen om hun heilzame werking en verfijnde smaak.

Tot aan de Eerste Wereldoorlog stonden zij als een der vele gangen en als blikvangers op de menukaarten, die de genodigden aan *rijke tafelen* plezierden. Dokter Spyckerelle uit Roeselare stuurde ons twee *weerdschappen* of *dischkaarten.* Een van "1er Février 1905", waar *Jets de Houblon,* als zevende gang (van de twaalf) de smaakpapillen van smulpapen streelden en een ander daterend van "22e Février 1914" waar *Jets de Houblon à la créme* als zesde gang van de tien de gastvrouw een goede reputatie bezorgde.

Na de Grote Oorlog verdwenen de Poperingse hopscheuten uit de gastronomie en dit zou duren tot zo'n twintig jaar geleden.

In 1973 werd het eerste gerecht met hopscheuten geserveerd in het hotel-restaurant *Palace* te Poperinge, waar sinds 1971 het dynamisch en ondernemend gezin Gerard en Dina Vroman-Desmet uit Izegem, aldaar de zaak kwamen runnen met oog voor een betere keuken en een verfijnde gastronomie.

Toen hun dochter Carine afgestudeerd was aan de Brugse hotel- en kokschool Spermalie, richtten zij in 1975 het restaurant *d'Hommelkeete* op, langs de Hoge Noenweg 3 te Poperinge. Een paar jaar later, in mei 1978 werd een vakbekwame chef aangetrokken, die reeds een internationale reputatie als chef-kok had opgebouwd. Meesterkok Johan Debrabandere had immers jarenlange keukenervaring opgedaan o.a. in *Weinebrugge* te Sint-Michiels-Brugge, in de *l'Aquilon* te Sint-Idesbald-Koksijde, in *l'Ecailler du Palais Royal* te Brussel, bij *Dodin Bouffant* te Parijs en op tal van andere plaatsen.

Johan vond daar nogal rap zijn draai in *d'Hommelkeete* en nog geen jaar later stapte hij met Carine in 't huwelijksbootje.

Gerard en Dina Vroman-Desmet stopten in 1986 de horeca-aktiviteiten en maakten plaats voor dochter Trui, de vroegere Poperingse hopkoningin, die inmiddels met Martial Riquière trouwde en nu het hotel-restaurant *Amphora* uitbaat op de markt.

Van toen af aan was het hek voor goed van de dam en kon men in diverse restaurants hopscheuten savoureren.

De negentiend'eeuwse Poperingenaar Tahon, die in 1885 als volgt een lofzang zong voor de hopscheuten :

De lieden, zij vlieden naar 't hommelhof dra,
Z'ontrukken en plukken dees goede sala...

had er nu zeker aan toegevoegd:

De smaak van de scheuten valt toch zo goed mee
't Buikske is vol, maar...leeg de portemonnee

Van de Menapiërs tot aan d' Hommelkeete.

Plinius de Oude († 79 n.C.), die het ooit in zijn kop kreeg een 37-delige encyclopedie te schrijven, vermeldt in deze *Historia Naturalis*, dat de hopscheuten eerder een delikatesse zijn dan een voedsel (eaque verius oblectamenta quam cibos...) Al goed dat men dit nagenoeg 2000 jaar geleden al begrepen heeft, al is het merkwaardig dat wij enkel in Vlaamse kruidenboeken met de hopscheuten de culinaire toer opgaan. In Franse- Duitse- en Engelse herbaria, die wij in de biblioteek van dokter Lieven Spyckerelle mochten raadplegen, lezen wij alleen over de geneeskrachtige en heilzame werking van de hop (bellen, bladeren en scheuten).

Dat de hopteelt dan ook alle aandacht en zorg opeiste van de teler is nogal wiedes. Sint-Laurentius werd van in de vroegste tijden aangeroepen om *het zwart* van de hop te weren en als een der grote middelen werd "de beêvaert" aangewend, waar het geloof alleen al bergen kon verzetten.

Gemeente-onderwijzer A. Decock uit Denderleeuw schreef in 1891 op bladzijde

15 van zijn boek, *Volksgeneeskunde in Vlaanderen:*

"En de Waal, zoowel als de Vlaming, doet bedevaerten, niet alleen voor zich zelven en zijn gezin, maar ook voor zijne huisdieren en veldvruchten. Op menige plaats roept men beschermheiligen aan om schoone kinderen te krijgen, ratten en muizen te verjagen, boter en melk te bekomen, om den brand uit het vlas *en het zwart van de hop te weren;* om de onvruchtbaarheid van mensch en dier weg te nemen, ja, om de hoenders het leggen van windeiers te beletten, luizen en vlooien kwijt te geraken, en de kinderen van het bedpissen te genezen".

→

Deze volksdevotie, die eerder aan het fetischisme van onze heidense voorouders doet denken belette de wetenschappers en de keukenpieten echter niet met de in maart en april wassende hopscheuten te experimenteren.

In 1554 schreef Rembert Dodoens, *medecyn van der Stadt Mechelen* in zijn *Cruydeboeck* "voor zij die een of ander gebrek hebben dat te wijten is aan kwaad en onzuiver bloed, dat zij de jonge scheutekens van de hop, die in maart en april uitschieten, moeten eten als salade".

Abraham Munting was meer dan honderd jaar later even overtuigd van de degelijkheid van hopscheuten en schreef in 1696 in zijn *Naauwkeurige Beschrijving der Aardgewassen* op blz. 732: "Deeze jonge Scheuten opgezoden en genuttigd voor een Salade, of als Aspergien, beyde van de wilde en tamme, zijn zeer gezond voor een ieder".

Stefaan Blankaart schreef twee jaar later (1698) in *Den Neder-Landschen Herbarius ofte Kruid-Boek der Voornaamste Kruiden* op bladz. 372 en 373 "De Scheutjes die in 't voorjaar uitkomen, werden gekookt en als Salade genut; of sy werden by vleis of sonder deselvige gestooft".

Iohan Beverwyck steekt in zijn boek *Schat der Gesontheyt* de loftrompet op blz. 96 als volgt: *"De scheutgens ofte jonge uyt-spruytselen van de hoppe, voor spyse ghebruyckt gaen in goedtheyt van sap d' andere kruyden verre te boven..."* en voegt hij er aan toe: *"Sy suyveren het bloet, en reynigen het ingewant, in sonderheyt de Lever".* Iacob Cats die Beverwycks boek met *veersen verçiert* wijst op het gevaar van een spannende buik:

"Vergeet dit nimmermeer, het is een out gebruyck:
Want naar u wesen toont, ghy hebt een harden buyck"

Vele andere auteurs hebben het over de genezende kracht van de hopscheuten, tegen allerhande ziekten, ongemakken, vapeurkes en kwalen.
Als daar zijn :
-verstoptheid, opgestopte maentstonden, lever en mild; (1)
-versterken van de maag en bevorderen der Maanstonden. "De *eerste* hopuitspruitzels hebben zelfs een Pisdryvende en uitwazeming bevorderende kracht" (Pharmacop. 1747); (2)
-antigifmiddel; (3)
-lever, waterzucht; (4)
-waterzucht, nervositeit, maagziekten, slapeloosheid; (5)
-de zelfde kwalen als hierboven vermeldt ook apotheker Vandenbussche uit Menen in zijn boek *Ziekten en Remedies in de Volksgeneeskunde* (1973) en beveelt het eten van hopscheuten warm aan.

Dit is echter een heel kleine greep uit het rijke aanbod van werken die over de hopscheuten zoveel goeds vertellen.

Beter is het echter gesteld als men van deze *jonge uyt-spruytselen die in goedtheyt d' andere kruiden verre te boven gaen* kan genieten, liever dan de *ongesolferde hommelbellen* te moeten slikken tegen maagpynen of opgestopte maentstonden.

Deze onvolprezen delikatesse kan nog tot eind april bij Johan en Carine Debrabandere-Vroman van *d'Hommelkeete,* Hoge Noenweg 3 te Poperinge gedegusteerd worden.

Het gezellig restaurant ligt midden een weelde van groen in het bukolische landschap aan de voet van onze Westvlaamse bergen.

"Restaurant d'Hommelkeete staat bekend als het bedevaartsoord van liefhebbers van de krokante keesten met aan het fornuis de eigenaar chef-kok Johan Debrabandere". (6)

Men moet het waarlijk eens meegemaakt hebben om in dit gezellig eethuis, eertijds een hoppe-boeredoeningske, de onvolprezen hopscheuten te savoureren.

Johan heeft nu al zo'n goeie twintig jaar met hopscheuten in zijn keuken geëxperimenteerd en deze in de betere restaurants van West-Vlaanderen gepromoot. Vraag naar zijn gepocheerde eitje met kort geblancheerde hopscheuten en mousselinesaus, of zijn rauwe hopscheuten in kreeften- of garnalensalade, of een overheerlijke biersoep met opgewarmde knapperige scheuten, of bestel zijn tarbot of griet met warme krokante scheuten met witte-wijnsaus of biersaus.

Een hopscheutenfestival in *d'Hommelkeete* is zoveel als met Lucullus (7) op schoot zitten.

Het is een onvergetelijke belevenis en men zal er lang over praten. Zoveel is zeker. Reserveren is echter veilig!

Tel. 057/ 33 43 65.

Wie nog meer over de hop wil vernemen, raadpleegt *De IJzerbode* van sept.1982 (8) en van april 1988 (9). Veel leesplezier.

Elie E.Balduck

Noten:
1 Petrus Nylandt, *De Nederlandtse Herbarius of Kruydtboeck,* (1682).
2 Apotheker Vandenbussche, *Ziekten en remedies in de Volksgeneeskunde,* (1973).
3 John Parkinson, *The Theater of Plantes,* (1640).
4 Ch. Estienne en Iohan Liebault, *L'Agriculture et Maison Rustique,* (1583).
5 August Rogler, *Kräutersegen. Ein Handbuch der Heilpflanzen mit 80 Farbtafeln,* (1950).
6 Pieter van Doveren, *Weekend Knack.* Culinair. Dd. 2 maart 1994. Van blz. 162 t.e.m. 168.
7 *Lucullus.* Romeins magistraat (117-56 v.Kr.). Een lucullusmaal, een fijn, uiterst verzorgd, weelderig gastmaal.
8 Roger-A.Blondeau, *Uit de geschiedenis van de hop.* De IJzer-bode, 12e jrg. nr. 9, september 1982.
9 Prof. dr. ir. André Maton, *De hopteelt en haar moderne technologie.* De IJzerbode, 18e jrg. nr. 4, april 1988.

ERRATA
Opmerkzame lezers melden ons

In het vorige nummer werd in het overlijdensbericht van mevr. Helene Louwagie geschreven dat zij de dochter was van Jules Louwagie en mevr. Zulma Lepee, het moest zijn : mevr. Liza Lepee. Mevrouw Zulma Lepee was de zuster van haar moeder en gehuwd met peperkoekfabrikant Michel Dehaeck (Beverenkalsijde).

Onderaan het artikel : *20e Frans-Vlaamse veertiendaagse van Nieuwpoort* werd de naam van de auteur : Elie E. Balduck vergeten. En onderaan de tweede kolom van de eerste bladzijde staat er: Michiel van de Plas, het moet zijn : Michel van der Plas ! Onze ekskuses.

T.V.-PROGRAMMA OVER MERCATOR BRTN naar Roesbrugge

De Vlaamse Televisie (BRTN) zal een programma maken over onze grote Vlaamse kartograaf Gerard Mercator.

Roger-A. Blondeau, die de eerste Nederlandstalige biografie schreef van Mercator, werd verzocht mee te werken aan dit programma.

Een vijfkoppige T.V.-ploeg komt op 11 mei a.s. naar Roesbrugge voor opnamen, en maakt op 17 mei opnamen in de Mercatorzaal van het Stedelijk Museum te Sint-Niklaas.

Het boek van Roger Blondeau, MERCATOR van RUPELMONDE, een mooie uitgave met tal van illustraties, is te koop in de Boekhandel Schoonaert, Bergenstraat 14-16, 8972 Roesbrugge, tel. 057/30.15.57).

EERSTE PRIJS SCHILDERKUNST NAAR ROESBRUGGE

De 16e provinciale wedstrijd voor schilderkunst van het Vermeylenfonds vond plaats op zaterdag 2 april jl. te Bredene.

OP 164 inzendingen van 82 kunstenaars werd door de jury de eerste prijs toegekend aan de twee kunstwerken *Vergane arbeid* (één in pastel en één in acryl), van mevr. Hilda Menu-Corneillie uit Roesbrugge !

De winnares mocht niet alleen een schitterend boekenpakket, een check van 5.000 fr., een prachtig kunstwerk en de herinneringsplaket van Bredene, in keramiek, in ontvangst nemen, maar haar werk wordt het koninginnestuk van een reizende tentoonstelling die vanuit Bredenen ook Oostende, Kortrijk, Ieper, Brugge, Harelbeke, Izegem en zelfs Overijse in Brabant zal aandoen.

Haar dochter Els Menu, die ook aan de wedstrijd deelnam was één van de dertig geselekteerden.

Tevens dient zeker nog vermeld dat mevr. Hilda Menu-Corneillie bij de internationale tentoonstelling te Moeskroen, die liep van 27 maart tot 10 april, met zeven werken werd geselekteerd, onder meer dan 900 inzendingen uit binnen- en buitenland.

Hilda Menu-Corneillie wordt een naam in de kunstwereld !

Wegens een overvloed van kopij, verbonden aan de maand april, wordt de laatste bijdrage van ***SIMON STEVIN van BRUGGHE*** verschoven aan het volgende nummer.

Roger-A.Blondeau wordt op 22 april a.s. als wetenschapshistoricus onderscheiden met de kultuurprijs van de stad Poperinge.

Terecht wordt gezegd: hij die schrijft, blijft. Dit spreekwoord is zeker toepasselijk op de heer Roger-A. Blondeau. Hij schreef inderdaad meerdere boeken, - waarvan er nu zeven uitgegeven zijn -, die alle een grondige historische studie zijn van een bepaald tema, meestal de geschiedenis van de wetenschap in Vlaanderen en/of uitgedragen door Vlamingen en soms de geschiedenis van de eigen regio in een bepaald tijdperk (zoals de geuzentijd in de Westhoek). Dit historisch werk is niet enkel monumentaal qua omvang - de boeken waarvan sprake beslaan samen meer dan 2.000 bladzijden - doch het hoge wetenschappelijke niveau ervan werd reeds meermaals herkend en erkend. Laten wij er in dit verband aan herinneren dat de heer Roger-A. Blondeau in mei 1982 benoemd werd tot lid van het Belgisch Comité voor Geschiedenis van de Wetenschappen en in 1983 van de Bestendige Commissie voor de Geschiedenis van de Wetenschappen van de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, dat hij, in 1992 de befaamde Sartonmedaille van de Universiteit van Gent kreeg voor zijn gezamelijk werk op het gebied van de geschiedenis der wetenschap. Dat alles is niet niks, wel integendeel de bezitter van deze titels en eerbewijzen mag er met recht en rede fier op zijn, want zij werden verworven door intellektueel hoogstaand én onverdroten volgehouden werk.

Is de heer Roger-A. Blondeau een nationaal erkend wetenschapper-historicus, dan betekent dit geenszins dat hij geen belangstelling zou hebben voor onze eigen regio. Hij hield talrijke lezingen en voordrachten in de Westhoek en is reeds een kwarteeuw lang de bezieler en de hoofdauteur van *De IJzerbode*, maandblad dat bij zijn vele lezers de belangstelling intensifieert voor het kulturele erfgoed van eigen streek, tevens aktuele informatie - ook politieke - brengt en ons ook nog eens doet lachen, wat zeer belangrijk is.

Dit alles resulteert, op natuurlijke wijze, in de erkenning - via de kultuurtrofee - van de grote verdienste op kultureel gebied van de heer Roger Blondeau, door de overheid van de stad die hij reeds lang bewoont, zij het dan de deelgemeente Roesbrugge.

Ik sluit me dan ook volgaarne aan bij de hulde die het Stadsbestuur van Poperinge hem zal brengen ter gelegenheid van de toekenning van de kultuurtrofee dezer stad en ik doe dit namens de Keurbroederschap De Witte Ranke Poperinge en de Stichting Orde Driekoningen te Beauvoorde waarvan de heer Roger Blondeau een eminent en gewaardeerd lid is en van laatstgenoemde tevens tien jaar voorzitter was. De inzet van de heer Blondeau, voor deze verenigingen, die de belangen van de Westhoek behartigen, vereert en verheugt ons.

Als trouw abonnee en fervent bewonderaars van *De IJzerbode*, wens ik ook in naam van de duizenden lezers van dit maandblad, hoofdredakteur Roger-A. Blondeau te feliciteren.

De Kultuurtrofee van de Stad Poperinge is een nieuwe parel aan zijn kroon en een nieuwe reden tot oprechte vreugde van onzentwege bij deze herhaalde erkenning van zijn wetenschappelijke en kulturele verdiensten.

Prof. Dr. Ir. André Maton

PROGRAMMA UITREIKINGSPLECHTIGHEID KULTUURTROFEE 1993 aan Roger-A. BLONDEAU

Deze plechtigheid zal plaats vinden op vrijdag 22 april a.s. om 19.30 u. in het Kutureel Centrum "Ghybe", Sint-Annastraat 13, Poperinge.

- Toespraak door de heer M. Mahieu, burgemeester ;
- Laudatio door Prof. dr. ir. A. Maton;
- Ultreiking van de kultuurtrofee;
- Dankwoord door de laureaat;
- Slottoespraak door de heer P. D'Hondt, schepen voor kultuur.
- Receptie aangeboden door het stadsbestuur.
- Muzikale intermezzi door de heer P. De Hooghe.
- Bindteksten door de heer J. Jacbs, voorzitter kulturele raad.

LAGOSTINA
KWALITEIT VOOR HET LEVEN.

VOORJAARSAKTIE !
-10% op alle kookpannen
-10% op snelkokers
- Eindereeksmodellen aan sterk verminderde prijzen
(Deze aktie loopt tot einde mei)

ELEKTRO
CAPPOEN
Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

KOMMUNIEGESCHENKEN

- Jeugd- en kinderboeken
- PARKER - stylo
  - vulpen
  - Rollerball
- Passer KERN
- en nog veel meer . . .

BOEKHANDEL SCHOONAERT
Bergenstraat 14 - 8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 15 57

HSA

U en ik,
één spaarbank

Bij HSA voelt U zich onmiddellijk thuis.

HSA biedt U alle mogelijke financiële diensten aan :

VRIJ SPAARBOEKJE
- mooie intrest en altijd iets extra's
- soepel in gebruik

DE ZICHTREKENING
- zonder bankkosten
- vlot in gebruik

DE HSA KASBONS
- hoog rendement
- gratis bewaargeving
- uitbetaling coupons van alle maatschappijen
- hernieuwen van alle kasbons

DE HSA KREDIETEN
- huisvestingskrediet 5 of 10 jaar vast
- investeringskredieten
- persoonlijke leningen
- voorafbetaling belastingen
- leasing en bedrijfswagen-kredieten
- voor autofinancieringen speciale salonvoorwaarden

ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN - VERZEKERINGEN

Kantoor Geert VANDENBUSSCHE

Haringestraat 37 - 8972 Roesbrugge-Haringe - Tel. 057/30 09 86

Zwarte ellende 200 jaar geleden

STAVELE PLATGEBRAND

Op 25 april 1794 werd Stavele, het klooster van Eversam en de wijk Elzendamme door de Fransen platgebrand. Deze gruweldaad, in opdracht van generaal Vandamme, werd voltrokken uit wraak omdat de Stavelse vrijwilligers vanuit hun verschansing aan de IJzer te Beveren meerdere Franse militairen hadden neergeschoten.

Toen het Franse leger langs de Waaienburg naar Krombeke oprukte kwam een legerafdeling naar Stavele om van hieruit de boeren (het verzet) in de rug aan te vallen. Een Stavelnaar die juist te Beveren was zag de optrekkende Sansculotten. Hij liep over velden en weiden, zwom over de IJzer, en kon zijn dorpsgenoten tijdig verwittigen. Iedereen sloeg op de vlucht. Aan de IJzer gekomen werden de Sansculotten enige tijd opgehouden omdat de brug was afgebroken. Te Stavele aangekomen troffen de Fransen alleen kleermaker Jaak Braecke aan. Hij smeekte hen zijn woning te sparen doch de veertigjarige Jaak werd meedogenloos vermoord. Hij liet een vrouw en zeven kinderen achter, één kindje was nog op komst.

Een getuigenis :

"Geheel de parochie van Stavele, geheel de dorpsplaets met de kerk en alle huizen en hofsteden verspreid door de parochie, de oude abye van Eversham in de oosthoek van Stavele, gelegen op den rivier den Isser, geheel het merkweerdig gehught van Elzendamme, vermaerd door zijn scheepvaart is allen in asschen geleid geweest, en tot puinhopen gebragt. Als deze afgryselijken brand plaets had, mijnen vader en ik, 11 à 12 jaeren oud zijnde, waren in onze schuilplaets in de bosschen, het weer was dampig, den rook sloeg neder in het hout, en vervulde geheel den bosch. Om te konnen ontdekken van waer den rook voort kwam, klauterde ik op den hoogsten boom van het woud, wij meenden dat het dorp en de kerk van Crombeke was, die in vuur stond ; geheel de locht in den noordwesten en den noorden in een uitgestrektheid van twee uren was een dikke wolk van rook en glinsterende striemen van vuur, het was verschrikkelijk om te zien, het was Stavele, Eversham en Elzendamme die in vlammen stond, wij waeren slechts een ure van daer afgelegen, bij honderden en honderden huishoudens waren door de verschrikkelijke rampen van alles beroofd en op straat gesteld."

Vóór deze noodlottige dag telde Stavele 220 tot 230 huizen. Slechts enkele woningen bleven van het onheil gespaard. Een beperkt aantal was niet helemaal door de vlammen verwoest en kon gered worden, doch dit waren uitzonderingen. Van het klooster van Eversam bleef alleen de mooie vierkante stenen toren overeind. Later, in 1811, werd hij afgebroken. Te Elzendamme gingen alle huizen, ruim een dertigtal, in de vlammen op.

In 1794 woonden te Stavele 1150 mensen. Iedereen vluchtte voor het onheil. Ook de mensen van Krombeke zochten redding in de vlucht. Zij vluchtten voor de Fransen die langs de Waaienburg kwamen oprukken. Groot was echter hun verbazing toen ze merkten dat de bruggen over de Poperingevaart te Westvleteren reeds door de Fransen waren bezet. Vergeten we immers niet dat de Fransen onder de leiding stonden van generaal Vandamme die te Cassel geboren was en onze streek zeer goed kende. Zijn vader was van Watou afkomstig. Honderden mensen zochten hun toevlucht in de bossen van Sint Sixtus. Het werd een wilde en razende vlucht van vloekende mannen, verschrikte vrouwen en huilende kinderen onder het losbranden van musketten en geweren. Wagens volgeladen met goederen en huisraad werden in de steek gelaten. De mannen hadden amper tijd om touwen en leibanden van de paarden door te snijden om met hun dieren te vluchten. De straten lagen bezaaid met klederen en lijnwaad. De vluchtelingen moesten have en goed achterlaten om eigen vel te redden. Koeien, varkens en schapen doolden door straten en velden. De Sansculotten roofden en plunderden het kostbaarste, het overige wierpen ze weg en slingerde rond langs de wegen. Heel wat mensen werden neergeschoten, werden op beestachtige wijze vermoord of lieten het leven in de vlucht zelf.

Gelukkig vonden de vluchtelingen bescherming in de bossen rond St. Sixtus waar ze door "voluntairen" werden beschermd. De Fransen schuwden deze bossen omdat er verscheidene onder hen door vrijwilligers werden doodgeschoten. Ook 's nachts hielden de Fransen, uit vrees voor hun leven, zich gedeisd. Het was evenwel bang afwachten in deze bossen. Bij klaarlichte dag was het levensgevaarlijk om "naar-wat-ooit-hun-huis-was-geweest" terug te keren. Er vielen heel wat slachtoffers. Niemand werd ontzien. Ouderlingen, kinderen, vrouwen, gewone brave burgers werden door de Fransen mishandeld, verkracht, doodgeschoten, op beestachtige wijze vermoord !

Een paar voorbeelden slechts zijn er nodig om de gruweldaden te illustreren :

- De vrouw van Jacob Schrevele van Krombeke werd door plunderende Fransen met een bajonet doorstoken.
- Pinson Joseph, een weerloze ouderling van tachtig jaar van Krombeke werd vermoord.
- Op 25 april werd Jan Luys van Westvleteren, 69 jaar, op beestachtige wijze vermoord.
- Op 27 april werd de brave Jan Baptiste Pladijs van Westvleteren, een negentigjarige ouderling koelbloedig vermoord.
- De chirurgijn Petrus Boury van Reningelst werd door sadistische soldaten vastgebonden, boven het vuur gehangen en met een zwaard afgemaakt.

Generaal Dominique-René Van Damme (1770-1830)

en zo zouden we nog een tijdje kunnen doorgaan.

Al deze gruwelen lieten ongetwijfeld ook sporen na. Mensen zullen als gevolg van angstpsychoses (om eens (helaas) moderne woorden te gebruiken) ongetwijfeld vroegtijdig zijn gestorven.

De ontheemde Stavelnaren woonden vooral bij boeren en burgers te Krombeke, anderen te West- of Oostvleteren, allen liefst niet te ver van hun verbrande haardstede. Toen de oorlog, als een verwoestende pletrol, voorbij was gingen de Franse bezetters over tot opeisingen : eetwaren, graan, voeders, hooi en stro én vooral bomen. Talloze stoere eiken gingen onder de bijl en moesten dienen voor uitbreiding en herstelling van de Franse oorlogsvloot in verband met de strijd tegen de Engelsen.

In de zomer van 1794 brak te Krombeke de rode buikloop of tyfus uit, een verschrikkelijk en zeer besmettelijke ziekte die zich over de ganse streek verspreidde. Zonder de echte doodsoorzaak te kunnen bewijzen mogen we stellen dat de abnormaal hoge sterftecijfers een bewijs vormen voor de verschrikking van deze ziekte.

1794	Gemidd. sterfte per jaar	aantal
Krombeke	31	104
Stavele	42	81
Proven	43	83

enz.

Bovenstaande tekst beschrijft slechts een klein deel van de ellende welke in ons landje werd aangericht door de "Franse bevrijders"

onder de idalen "Liberté, Egalité et Fraternité".

Voordien reeds, op 18 september 1793, ging Roesbrugge in de vlammen op. Na Stavele kreeg ook Beveren zijn deel. Op de "Beverencalchie" bleef slechts 1 van de 66 huizen overeind. Een deel van Proven werd eveneens door de vlammen verteerd. Hoogstade werd ook al geteisterd door brandstichtingen en plunderingen.

Volgende kerken werden in onze streek door de Fransen afgebrand : Adinkerke, Dranouter, Langemark, Loker, Oostduinkerke, Roesbrugge, Stavele, Vlamertinge, Voormezele en Westouter.

Generaal Van Damme

De brandstichter was Generaal Van Damme, een onverbiddelijke wreedaard die ooit tot de magistraat van Veurne zei : "*Ik kom U moord en miserie aankondigen. Ik zal U alleen uw ogen laten om te wenen.*"

René Van Damme was te Cassel geboren op 5 november 1770. Zijn vader was een Vlaamse heelmeester afkomstig van Watou. Van Damme genoot een degelijke opvoeding bij de paters recoletten. Hij was een flinke student. Hij was tevens een durver, een doordrijver, een kampioen, een haantje vooruit, kortom een geboren vechter. Hij begon zijn militaire loopbaan in 1788, dus vóór de Franse Revolutie. Vanaf het begin van de Franse revolutie schoot hij in vuur en vlam voor de nieuwe Franse ideeën en werd overtuigd republikein. Hij beklom zeer snel de militaire ladder en werd reeds op 8 september 1793 brigadegeneraal. Hij was nog niet eens 23 jaar.

Tien dagen later laat hij Roesbrugge platbranden ! Na al zijn gruweldaden werd hij in onze streek gehaat en gevreesd

En toch had het erger gekund.

Enkele jaren na zijn dood vond men immers in zijn militaire briefwisseling een order, uitgaande van de opperbevelhebber van het Franse leger, waarin hij opgedragen werd alle lokaliteiten waar veel emigranten verbleven zoals Poperinge, St. Sixtus, Proven, Krombeke, Westvleteren, Woesten, Stavele, enz. plat te branden. Ondanks het feit dat hij zeer goed wist dat een weigering het schavot kon betekenen deed hij het niet. Heel wat dorpen van de streek bleven gespaard, al konden alle getroffenen zijn barbaarse wreedheid vanzelfsprekend nooit vergeten.

Na een roemrijke militaire loopbaan kreeg Van Damme de titel van graaf, "comte d'Unebourg". Hij woonde te Cassel in een rijk bemeubeld kasteel waarin hij antiek en kunstwerken bezat die hij niet allemaal zelf had gekocht ... oorlogsbuit !

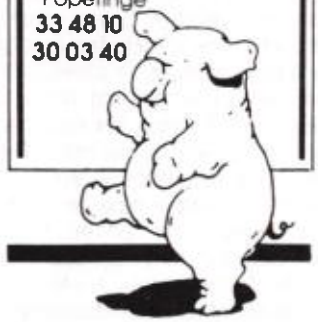
In 1814 kwam een groep Pruisen, vergezeld van enkele Kozakken zijn kasteel plunderen. Dit gebeurde onder de leiding van een officier die de eigendommen van zijn vader, een Pruisische kasteelheer, kwam terughalen. Van Damme had ze destijds zelf geroofd. De officier nam het zijne terug ... de rest van de groep sleepte alles mee wat hun aanstond en wat niet te zwaar of te heet was!

"Op het laatst van zijn leven", zo lezen we, was Van Damme "eene anderen mensch geworden, minzaem, gespraekzaem en beleefd." Van Damme stierf in 1830. Hij was gehuwd en liet een enige zoon na die enkele jaren na zijn vader als jonkman is gestorven ... "zoodat de familie te Cassel geheel en gansch is uitgestorven en verdwenen."

Bewerkt uit het boek : *De Westhoek tijdens de Franse Revolutie*, van Roger Lanszweert, uitg. 1978, uitgeput doch te ontlenen aan de openbare biblioteken van onze streek.

Willem Lanszweert

SLACHTER
VARKENS
ELKE DAG van de week voor het slachten van varkens, geiten, schapen en voor het versnijden van rundsvlees
ÉÉN ADRES
CHRIS STICKER
Krombeekseweg 50
Poperinge
33 48 10
30 03 40

COIFFURE - PEDICURE
ELS
dames en heren

Dagelijks open op afspraak tot 19 u.
Wekelijkse rustdag maandag
donderdag van 17 tot 21 u.

Waaienburgseweg 78
8972 KROMBEKE
Tel. SALON 057/40 14 33
Tel. PRIVE 057/30 06 61

't Rozenhof

Smul smakelijk
en laat u overtuigen
door de culinaire geneugten
van onze keuken.
Verzorgd en boordevol kwaliteit :
wij bieden een schotel
voor ieders smaak.
Volgens honger en budget
en voor fijnproevers :
ons fornuisje is gewoonweg
geweldig.

- Speelplein
- Tijdig reserveren voor communies

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (5)

MEI OF BLOEIMAAND

Willem Lanszweert

Het firmament en het weer.

De sterren.

Volgens het oude volksgeloof had ieder mens zijn eigen ster aan het firmament. Hoe langer men leefde hoe meer zijn ster blonk. Men was er eveneens van overtuigd dat alles lukte als men onder een goed gesterrte geboren was. Ooit geloofde men dat een vallende ster een ziel was die ten hemel opsteeg. Er werd eveneens beweerd dat de sterren de ogen zijn van de bewaarengelen en dat er bij het sterven van een mens een ster uit de hemel valt. Bij het zien van een vallende ster kan men zijn eigen ziel uit het vagevuur verlossen. Hiertoe noemt men, terwijl de ster valt, drie namen van nabijgelegen dorpen. Kan men de namen uitspreken terwijl de vallende ster zichtbaar blijft dan wordt men van het vagevuur gespaard. Gelooft men niet in een "hiernamaals" dan doet men, bij het zien van een vallende ster, in elk geval een wens. Hou uw wens evenwel kort want hij wordt alleen vervuld als hij volledig is uitgesproken vóór de vallende ster uit het zicht is verdwenen.

Al deze elementen uit het volksgeloof zijn overblijfselen en afkooksels van Assyrische opvattingen. De Assyriërs waren er van overtuigd dat de hemel het tribunaal was van het noodlot. De voornaamste hemellichamen vertegenwoordigden de leiders, de sterren het volk. Via de Grieken en de Romeinen kwam dit volksgeloof tot bij ons.

De sterren werden door de Ouden evenwel ook geobserveerd om er het komende weer uit af te leiden.

"Wanneer de glans van de sterren plotseling verduistert zonder wolken of mist mogen we regen of hevige stormen verwachten. Als men veel sterren ziet voortbewegen welke een wit spoor achter zich laten, voorspellen ze wind in de richting waartoe ze zich bewegen, ..." : volgens de Romein Plinius.

Vallende sterren werden ook bij ons beschouwd als een voorbode van wind. In Wallonië voorspelden ze regen. Vallende sterren zijn helemaal geen sterren. Het zijn stukjes materie die in onze dampkring terechtkomen. Ze vallen onder invloed van de aantrekkingskracht door onze atmosfeer waar ze door wrijving verbranden. Ze hebben helemaal geen invloed op het weer.

Bij de (gewone vaste) sterren liggen de zaken anders. Hun licht bereikt ons, precies zoals het zonlicht, via de atmosfeer. Opnieuw kunnen we stellen dat dit licht beïnvloed wordt door de aanwezigheid van stofdeeltjes en waterdamp (zie vorige bijdragen). Wanneer de atmosfeer weinig waterdamp bevat zal de sterrenhemel helder zijn en is dit een voorteken van mooi weer in de zomer en van vorst in de winter.

Veel sterren in de lucht, beteekent des zomers schoon weer.

Indien de atmosfeer waterdamp bevat zullen de sterren er bleek uitzien en is dit een voorteken van regen.

Bleeke sterren, slecht weer.

Als de hoeveelheid waterdamp in de atmosfeer stijgt zijn de zwakke sterren niet langer zichtbaar en kunnen zich ringen vormen rond de heldere sterren. In dit geval dacht men vroeger dat de kleine sterren zich rond de grotere verzamelden, vandaar ...

Lijken de sterren dichter dan gewoonlijk, regen of wind.
Als de sterren bijeenkomen, verandering van weer.

Het verschijnen van een ring om een ster deed de mensen geloven dat die ster groter werd :

Schijnen de sterren groter dan gewoonlijk, regen of wind.

Ook het flikkeren van de sterren zou van invloed zijn op het weer. Dit flikkeren kan toegeschreven worden aan temperatuurschommelingen en vochtigheidsverschillen in atmosferische stromingen.

Een flikkerende sterrenhemel is 's winters een voorteken van koude en vorst, in de zomer duidt het op mooi weer.

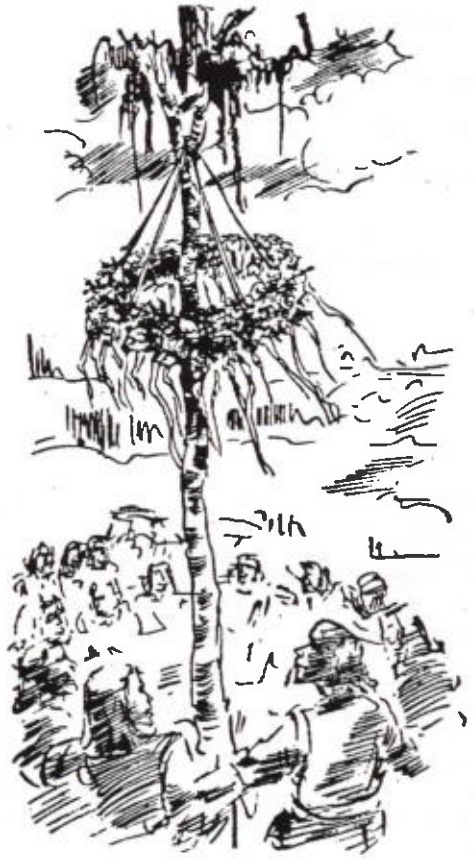
En dit mogen we niet vergeten :

Evenals vrouwenschoonheid duurt de nachtklaarte niet lang.

Weerspreuken voor mei

Om een goed jaar te krijgen moet het weer in mei vochtig zijn. Er bestaat verdeeldheid wat de temperatuur betreft. In Vlaanderen en in Duitsland wordt koud weer op prijs gesteld. In Wallonië en Frankrijk verkiest men warmer weer, terwijl de Engelsen dan weer zeggen dat een winderige mei een goed jaar maakt. Overal wordt evenwel vochtig weer gewenst ... en daar zit iets in !

Een meiregen,
is er één met zegen.

Zang en dans rond een versierde meiboom.

Mei, koel en wak,
veel koren in de zak.

Als mei zal dauw verspreiden,
zult ge hebben groene weiden.

Mei regen, geld zegen.

Het onweer in de schone mei,
doet 't koren bloeien op de hei.

Donder in mei,
dan zingt de boer, joechei.

Wil mei koele zijn,
zij geeft veel hooi en ... goede wijn.

Is het weer in mei te mooi,
dan krijgt de schuur maar weinig hooi.

Volgens de kalenderdagen :

6 mei : St.-Jan
Een landman trouw aan de mode,
mist met St.-Jan zijn pels maar node.

11 mei : St.-Mameritius
Mameritius oud en grijs,
Houdt van vriezen noch van ijs.

12 mei : St.-Pancratius

13 mei : St.-Servatius
Er wordt soms beweerd dat er na
"St.-Servaas" geen sneeuw meer valt.

Sint-Servaas,
de groote bisschop van Maestricht,
Op wiens graf er nooit sneeuw ligt.

14 mei : St.-Bonifacius
St.-Servatius, St.-Pancratius, St.-Bonifacius brengen dikwijls ijs.

Voor nachtvorst zijt gij niet beschermd
tot Servatius zich ontfermt.

't Kan vriezen in mei
tot de IJsheiligen zijn voorbij.

Voor Servatius geen zomer,
na Servatius geen vorst.

De IJsheiligen vervangen de vroegere Romeinse godsdienstige feesten : Robigalia, Floralia en Vinalia, die in dezelfde periode vielen. Toen reeds had men ondervonden dat vroege plantengroei gevaar liep en had men vieringen om bescherming van het jonge groen af te smeken.

Tijdens de periode van de IJsheiligen is er inderdaad een koude-piek. Dit blijkt uit talrijke statistieken. Volgens Jan Pelleboer, de Nederlandse Armand Pien, is de oorzaak van de afkoeling te zoeken in de inval van een koude polaire luchtstroom die voorkomt wanneer de luchtdruk hoog is boven West-Europa en als er een depressie ligt boven de Oostzee en Finland.

Alhoewel niet zonder betekenis, zijn zelfs de IJsheiligen niet steeds betrouwbaar.

25 mei : St.-Urbanus
Is bij onze Franse en Duitse buren een belangrijke lotdag voor de wijnboeren :

Als de zon schijnt op St.-Urbanus
verzeker ik U dat de wijn goed wordt.

Een vijftiende eeuwse weerspreuk :

Sinte-Urbaendach gaet de lenten uut.
Dan komt die somer met sijne virtuut.

virtuut : levendigheid, levenskracht (De Boo)

Fout ? Helemaal niet ! In de vijftiende eeuw zaten ze op 25 mei veel dichter bij de zomer dan vandaag. Vergeet immers niet de belangrijke kalenderfout welke in 1582 door het invoeren van de Gregoriaanse kalender werd verbeterd. (zie eerste bijdrage).

VIJFDE INTERNATIONAAL GREGORIAANS FESTIVAL VAN WATOU

Van 13 tot 15 mei 1994 beleeft het Westvlaams grensdorp Watou voor de vijfde maal haar Festival van het Gregoriaans.

Bij de vorige editie in 1991 leefden 6.000 personen mee met dit feest van de liturgische muziek.

Nu is de festivalaffiche voor de vijfde editie klaar, en dit belooft heel wat.

Het festivalprogramma bestaat uit twee luiken, namelijk liturgie en audities. Tijdens de liturgie komen alle onderscheiden genres van het Gregoriaans repertorium, bestemd voor het officie en de eucharistie, aan bod. Deze worden respektievelijk uitgevoerd door de deelnemende schola's, de solisten, de celebranten en het volk.

Tijdens de vijf audities stellen vierentwintig Gregoriaanse schola's zich afzonderlijk voor. Deze audities bieden een rijke bloemlezing uit de liturgische gezangen voor de paastijd. De audities zijn dan ook als het ware een muzikale en spirituele wandeling doorheen deze belangrijke periode van het kerkelijk jaar. Verder bevat het festivalprogramma de merkwaardige opvoering van het Peregrinusspel, een Frans liturgisch drama uit Beauvais (12de eeuw), gespeeld in de kontext van de vespers van paasmaandag. Tenslotte wordt er in de marge van het Festival een hoogstaand kooratelier ingericht onder het tema "Estetiek van het Gregoriaans".

De liturgische vieringen en de audities vinden plaats in de geklasseerde parochiekerk St.-Bavo van Watou. Als celebranten verwelkomen we Kardinaal Gagnon uit Rome en Mgr. Raffin, Bisschop van Metz. De festivalorganist is Prof. Dr. Albert Richenhagen uit Keulen. Het is bijzonder merkwaardig dat er naast de deelname van acht schola's uit eigen land zestien buitenlandse koren geprogrammeerd staan.

Deze zijn :
- de Schola "Sao Pio X" van Sao Paulo — Brazilië
- de Schola Cantorum Coloniensis — Duitsland
- het knapenkoor van de Westminster Cathedral uit Londen — Engeland
- de Schola Gregoriana van Cambridge — Engeland
- het "Choeur Grégorien de Paris" — Frankrijk
- het "Choeur Grégorien de Nantes" — Frankrijk
- de "Nova Schola Gregoriana" uit Verona — Italië
- het Gregoriaans Koor van Pusan — Korea
- het Gregoriaans Koor van Seoul — Korea
- de "Cantores Chorales Capellae S. Casimiri" uit Vilnius — Litouwen
- de Schola Cantorum van het Ward-Instituut — Nederland
- de Utrechtse Vrouwen Schola — Nederland
- de Schola Cantorum "Karolus Magnus" — Nederland
- de Schola Cantorum Amsterdam — Nederland
- de Schola Antiqua uit Madrid — Spanje
- de Schola Gregoriana Pragensis — Tsjechië

De acht deelnemende schola's uit eigen land zijn :
- de Schola Cantorum Sint-Baafskath. — Gent
- de Schola "Saint-Irénée" — Brussel
- het koor "Laudata Dominum" — Kortrijk
- het Gregoriaans Abdijkoor — Grimbergen
- het Gregoriaans Koor — Leuven
- de Schola Cantorum — Achel
- het koor Cantando — Roeselare
- het Gregoriaans Koor "Cum Jubilo" — Watou

Het Festival vangt aan op vrijdagmorgen 13 mei en duurt tot zondagavond 15 mei. Het programma ziet er als volgt uit :

VRIJDAG 13 MEI 1994
9.30 u. : Aanvang van het kooratelier
16.30 u. : Eerste Auditie
18.30 u. : Pontifikale Hoogmis
19.45 u. : Openingsreceptie

ZATERDAG 14 MEI 1994
9.30 u. : Tweede Auditie
11.00 u. : Derde Auditie
14.30 u. : Vierde Auditie
16.00 u. : Ordo ad peregrinum
17.30 u. : Receptie
21.00 u. : Metten (nachtofficie)

ZONDAG 15 MEI 1994
9.00 u. : Laudes
10.30 u. : Pontifikale Hoogmis
15.00 u. : Vijfde Auditie
17.00 u. : Pontifikale Vespers
18.00 u. : Feestelijke slotreceptie

KOORATELIER

In de marge van het Festival wordt er op vrijdag 13 mei een kooratelier ingericht dat aanvangt om 9.30 u. en eindigt omstreeks 16.00 u.

INFO

Een uitgebreide programmafolder met het inschrijvingsformulier kan aangevraagd worden op het Sekretariaat van het Gregoriaans Festival van Watou : ORBIE Wim, Bellestraat 9, 8970 Poperinge - 057/33 66 33.
Betrokkene is dagelijks telefonisch te bereiken na de kantooruren, d.w.z. tussen 16.30 u. en 20 u. op bovenvermeld nummer.

SCHRIJVERS VAN NABIJ (9)

door Jack VERSTAPPEN

JAN H. EEKHOUT

De Zeeuws-Vlaming

Daar staat hij voor mij, Jan H. Eekhout, een hoge gestalte, in de schaduw van de zware kerktoren van Sint Anna ter Muiden, zijn geboortegrond Sluis. Alhoewel woonachtig in Amsterdam, kwam hij telkens terug naar het stukje Vlaanderen, hem zo vertrouwd en geliefd. Het leek alsof hij er zich wou verbergen en dan stellig niet uit levensvrees, maar veeleer - na de wereld daarbuiten uiterst bewogen ervaren te hebben - uit zuivere wijsheid. Jan was in de loop van de tijd een minnaar geworden van de stilte. Deze stilte stond voor hem zwaar van herinneringen en hij putte er de kracht uit tot zijn werk. Tevens bleef hij onweerstaanbaar aangetrokken door de mysterieuze sfeer én atmosfeer zoals deze zich in en over het Zeeuwse land openbaren.

Dit honkvaste gevoel kwam reeds vroeg tot uiting in zijn geprezen roman *Patriciërs* van 1934, waarin magistrale beschrijvingen van het Zeeuwse polderland de lezer in de ban hielden.

Had hij zich niet vergaapt aan de overleveringen en verhalen van vlak over de grens, zijn Vlaanderen, als deze van de pastoor van Lapscheure en Uilenspiegel van Damme ? Zowel zijn *Leven en daden van Pastoor Poncke van Damme in Vlaanderen* (1941) als *De waarachtige Historie van Tijl Uilenspiegel in Vlaanderen* (1928) wijzen in die richting. En in de *Verantwoording* van laatst genoemd boek verklaarde hij zichzelf als Vlaming : "Ik heb mijn Tijl Uilenspiegel een ras-Vlaming doen zijn. Het is psychologisch merkwaardig te heten, hoe juist de Tijlgestalte te passen blijkt in het Vlaams raam. Ligt de verklaring hierin : dat wij, zoals René de Clercq eenmaal nadrukkelijk zong : Germanen zijn en geen Latijnen ?"

Eekhout gedroeg zich als een Vlaming, zelfs in zijn hoog-beschaafde spreektaal gloeiden woorden en gezegden, wel in het zuiden, maar vast niet in het noorden gebruikelijk.

Ik herinner mij dat ik met hem een voorstelling bijwoonde in de Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen, toen deze instelling nog perfekt beantwoordde aan de eerste stichters: Vlaams te zijn !

Quinten Matsijs van Emiel Wambach stond geprogrammeerd, een oervlaams werk, op vlak van muziek en inhoud sterk en visionair. Wanneer de kleurige optocht van de Rederijkers op een magistrale manier door de regisseur werd uitgebeeld, onderlijnd door de opzwepende muziek van Wambach, veerde mijn vriend handklappend recht en in spontane vervoering bekende hij zich als geboren Vlaming te voelen.

1966 - Tijdens een kunstkongres in Winden (Westfalen).
V.l.n.r. : Mevr. Eekhout, Jack Verstappen, Jan Eekhout, Oda Walendy, Duitse graficus.

Ondanks zijn verdiensten als literator en dichter was Eekhout vooral geen ijdeltuit. Pas in het midden van zijn intimi werd hij een ander mens, een woordkunstenaar, een meester-verteller tot in het diepste van zijn wezen.

Ik zie het nog als de dag van gister...

Tijdens de zomermaanden wisselde hij de ondraaglijke drukte van Amsterdam voor zijn kleine woning te Sint Anna ter Muiden, waar de reuk zerpzoet en muffig aandeed omdat er maandenlang noch lucht noch warmte binnendrong. Telkens ik hem bezocht voor een babbel - dikwijls tot in de late avonduren - ontrolde voor ons een panorama van verleden en heden onzer gezamenlijke literatuur.

Ik leerde er de dichter Roel Houwink kennen - effe op bezoek zoals dat heet in Holland - een man doordrongen van schone letteren. Vroeger, veel vroeger dan, in 1933, had ik kennis gemaakt met zijn *Inleiding tot de Hedendaagsche Nederlandsche Letterkunde* zodat ik wist dat deze man met gezag het woord voerde over deze materie.

Ik zie de bonk Eekhout en de ietwat ascetische Houwink zitten, twee schaduwen door zware tabaksrook omfloerst, terwijl ze herinneringen opdisten uit de tijd van *Opwaartsche Wegen*, het tijdschrift rond de jongere Protestants-Christelijke Letterkunde (1923-1940), met de nu verbleekte figuren als daar waren W.A.P. Smit, Wilma, schuilnaam voor Mej. W. Vermaat, Minus Jacobse, pseudoniem van K. Heeroma, Willem de Merode (Willem Edw. Keuning) en Jan H. de Groot. Voor mij groeiden die avonden uit tot zoveel uren van bewondering.

Poëzie kwam vaak aan bod. Bij een dergelijke gelegenheid zei Jan - en zijn woorden beklijfden mij : "Elk debat over het Wezen der Poëzie is vooraf tot onvruchtbaarheid gedoemd. Een beslissende konklusie is hier onmogelijk. Het Wezen der Poëzie blijft verborgen, ondoorgrondelijk als zij is door haar diepste mystische eigenschap : het woord achter het woord, het beeld achter het beeld, de zin achter de zin. Daarom spreekt zij meer tot de ziel dan tot de rede. Als zodanig is zij geheimtaal. Dit dus niet in de betekenis, welke zo menig pril dichter van vandaag aan deze kwalifikatie hecht, waar zij opvallend vaak fantasie met poëzie verwarren en eerlijkheid met waarheid.

Absolutie poëzie is uitgesproken magisch. Vandaar dat zij zo zeldzaam is."

→

Het merendeel der boeken van Jan Eekhout wezen op een psychologische geladenheid door hun brede, patetische volzinnen en beschrijvingen. Maar van deze dekoratieve uitbarstingen kon hij in zijn gedichten overgaan tot de tederste gevoelens. Hij was het woord machtig en kon het smeden naar voelen en denken.

Tijdens uren van rust en droom sprokkelde hij wijsgerige frasen, kleine geschenken mij in de hand gestopt. Soms kon ik mij helemaal verbazen over de diepzinnigheid in vlug neergeëtste zinnen:

- Men kan alles haastig doen, ... behalve slapen.
- Een man probeerde in zijn geloof te geloven. Toen geloofde hij niets meer.
- Er was eens een man die zich waarlijk doodlachte. Zij die het zagen hebben nooit meer durven lachen. Ze zijn toen binnen het jaar even waarlijk aan hun ernst gestorven.
- Niet God speelt grillig met ons.
  Wij spelen grillig met Hem.
- Iemand verklaarde mij :
  Heel mijn leven heb ik naar liefde gezocht en niets gevonden. Doch de liefde is niet iets dat men vindt, maar hééft.
- Hem die aanklopt op de deur van de liefde wordt vaak door een heks geopend.
  Maar hij weet het niet.

Jan is in 1978 vertrokken naar "Opwaartse Wegen" en toch zie ik hem blijvend voor de schrijftafel : de pijp in handbereik en een paar reepjes chocolade in de schuif : "Want zonder die zoete smaak ervan komt mijn muze niet op mijn been geschoven", lachte hij dan jongensachtig.

Zijn boeken in mindere mate, maar zijn gedichten blijven bezit van velen. Zij werden door Roel Houwink bijeen gegaard in zijn werk *De betoverde Pelgrim.*

Ford

GARAGE
FROYMAN
Westvleterendorp 2
8640 VLETEREN

OPENDEUR
WEEKEND

Zaterdag 30 april
Zondag 1 mei

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek
Sauna - 2 zonnetunnels

- Geef **NU** je huid een mooi voorjaarskleurtje met onze ZONNETUNNELS 10 + 2 gratis
- *Nieuwe parfum voor dames* ***"Krazy Krizia"***
- **Nieuw :** lente-zomer-kleur pantys zijn binnen
- *Maak tijdig uw afspraak voor een maquillage voor de* ***kommuniefeesten.***

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12
Gesloten op zondagnamiddag en dinsdag

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67
KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL

HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

Het betere voor uw interieur tegen de beste prijzen

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen buiten konkurrentie.

DRAPERIEEN
excl. : Engelse stoffen, Wereldmerken : ADO, ARISTO, GARDISETTE UNLAND, VRIESCO, enz...

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO, GARDISETTE, UNLAND, ARISTO, enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem, vliegen- en mierenbussen, boenwas, trekkers, keerders, vegers, dweilen, sponsen, zeemvellen, enz ...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad aan nettoprijzen om U tegen te zeggen vanaf 69,- de rol

DONSDEKENS
KUSSENS
BEDLINNEN

KARPETTEN wol
KARPETTEN
klassiek synth.

Tafelkleden, kanten sier-doekjes, kralen, vliegedeuren

VOLTAPIJT
VLOER-BEKLEDING

MASSA BEHANG

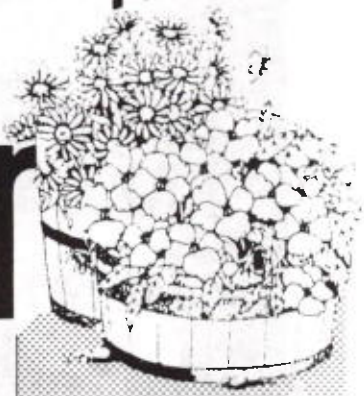
Bergenstraat 42 - 8691 BEVEREN - (Kalsijde) (Roesbrugge) - Tel. 057/30 10 20

ONGELOOFLIJK! ZO`N PRIJZEN!

TOUSSAINT - DEGRAVE

Uroflower

PROF. O. RUBBRECHTSTRAAT
8972 ROESBRUGGE
☎ 057/30.11.72

Rijke Keuze

- GESCHENKARTIKELEN
- KAMERPLANTEN, BEPLANTE POTTEN
- SNIJBLOEMEN, DROOGBLOEMEN
- BRONZEN BEELDEN ➡
- PERKPLANTEN

Bloemen & Geschenken Uro flower

KUNSTAMBACHTELIJK HANDWERK

Specialist

voor uw bloemstukken
en bruidsruikers

Groot- & Kleinhandel

in kerkhofversiering
en kaarsen

VAN 22 T.E.M. 24 APRIL
OPEN DEUR
-10%

»TROUWERS: OPGELET« !!?
BESPREEK NU UW BLOEMEN EN ONTVANG EEN KORTINGSBON** VAN **-10%**
GELDIG TOT 20-04-95

NIEUW IN DE STREEK !!!

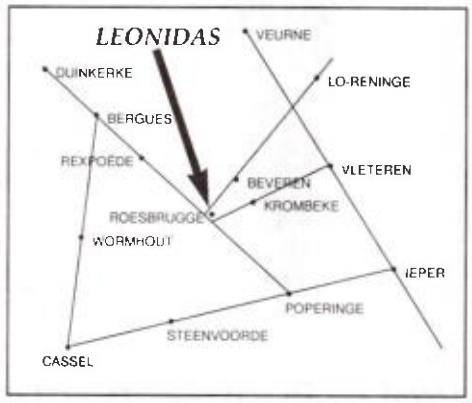
Confiserie Carine

De befaamde Belgische pralines

Leonidas

Speciaalzaak in doopmanden

Martin en Carine Defever-Hampe
heten U van harte welkom in hun nieuwe zaak
gelegen langs de Roesbruggestraat 74,
8691 Beveren aan de IJzer (Bij Roesbrugge)
Tel. 057/30 10 16

Opening op 6-7-8 mei

Openingsuren van 9 tot 12 u. en van 14 tot 19 u. (ook op zon- en feestdagen)
Gesloten op woensdag

CERA PHONE : bankieren met de telefoon, 7 dagen op 7, ook buiten de kantooruren.
Telefonisch overschrijven en uw rekeningstand opvragen,
dit alles kan met de **CERA PHONE**.

Vraag de gratis folder in uw CERA-bankkantoor.

Uw CERA-bankkantoor is dagelijks geopend, ook op vrijdagavond en zaterdagvoormiddag.

CERA-kantoor PROVEN kantoordirecteur ***Jan DEDECKER***
Obterrestraat 11 tel. 057/30 02 32

CERA-kantoor ROESBRUGGE kantoordirecteur ***Luc LOUWAGIE***
Prof. Rubbrechtstraat 44 tel. 057/30 03 84

CERA-kantoor WATOU kantoordirecteur ***Paul BRUTSAERT***
Steenvoordestraat 42 tel. 057/38 86 91

DE BANK DIE JE RUIMTE GEEFT.

Verhaeghe

BROOD - BANKET

Dagelijks vers brood, pistolets, boterkoeken, croissants, ...

Reeds open vanaf 7 uur s' morgens.

Bestel tijdig de ijslammetjes voor de communies.

Open van 7.00 u. tot 12.30 u. en van 13.30 u. tot 19.00 u.
Op zondag open tot 17.00 u.
Gesloten op maandag.

Prof.O.Rubbrechtstraat 35, ROESBRUGGE • 057/30 16 45

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 20 tot en met zaterdag 23 april

KIWI'S — *Uitzonderlijke prijs :* ***50 fr./kg***

BANANEN — ***49 fr./kg***

SLA — ***Speciale promotieprijs***

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (13)

Een woordje geschiedenis

De kommiezen

De kommiezen of douaniers namen uiteraard een speciale plaats in aan de grens en omgeving. De grensbewoners waren met dat beeld niet alleen vertrouwd maar er ook mee vergroeid. Het was uit hun levenspatroon gewoon niet weg te denken.

Maar de douane in ontzagwekkend uniform, de hand aan de slagboom, heeft als zodanig niet altijd bestaan. Haar geschiedenis is in feite niet zo oud, enkele eeuwen slechts. De voorgeschiedenis is des te ouder.

De brochure "Douane en Accijnzen", verschenen naar aanleiding van het verdwijnen van de Europese binnengrenzen, besteedt er ruime aandacht aan. Ik maak er dan ook graag en dankbaar gebruik van.

Wie de geschiedenis van de douane wil schrijven moet teruggaan naar het ontstaan van de belastingen in het algemeen en verzeilt in de duistere nevel der tijden. Want immer en altijd heeft de belasting in verschillende vormen bestaan. De tollen, oktrooien of douanerechten in welke vorm ook behoorden tot die belastingen en ze waren niet van de minste.

Wie de eerste douanier was zullen we wel nooit weten. De oudste en meest bekende douanier of tollenaar vinden we in het begin van onze tijdrekening bij het levensverhaal van Jezus. De latere apostel Matteüs, tevens een van de vier evangelisten, was in oorsprong niemand minder dan Levi, de tollenaar die aan de grote weg van Damascus naar Cesarca te Capharnaüm, aan het meer van Genesareth, voor de Romein Herodes Antipas de tolrechten inde.

De Romeinen hebben bij de verovering van onze streken ook de "weldaden" van de belastingen ingebracht. Zij kenden drie soorten belastingen :

1. het douanerecht of de taks die aan de grens moest betaald worden bij in- en uitvoer van goederen.
2. het oktrooi of de taks die aan de stadspoort te betalen was bij het binnenkomen.
3. de tol of taks die moest vereffend worden voor het gebruik van wegen, bruggen en waterlopen.

Wildgroei van belastingen

Na de Merovingische Franken (5e eeuw tot 751) en de periode van de Karolingers (tot einde van de 10e eeuw) was er een zeer verwarde toestand ontstaan van staten en staatjes, van vorsten en vazallen, van heren en rovers die elk voor zich tollen hieven op alles wat maar mogelijk was. Zo schrijft Vervot van Steenvoorde, rond 1792 : "Andere heren hadden 't recht op 't stof die de schaepen maeken gaende langst de wegen".

Zoals gezegd was er ook tol op bruggen en wegen die meteen de direkte voorloper was van de tol op de moderne autowegen. Aan de stadspoorten van de ommuurde en omwalde steden werden oktrooien geheven op paarden, karren en goederen die in of uit de stad werden gebracht.

De belastingen, met daarin ook de oktrooien of tollen, werden jaarlijks verpacht. De belastingpachter was een notabele die de vereiste borgsom kon betalen, maar er waren zoveel soorten tollen, oktrooien, water- en landtollen dat niemand nog er lijn noch verband in zag. Een en ander was uiteraard het bed spreiden voor de ontvangers van de tollen die in vele gevallen tot oplichters en afzetters uitgroeiden en over grote rijkdom beschikten. Tekenend daarbij is de figuur van Zacheüs, ons allen welbekend uit de bijbelse geschiedenis. Zacheüs was hoofdtollenaar van het belastingwezen en rijke man in Jericho.

Toen Jezus die plaats bezocht had Zacheüs hem graag eens van dichtbij willen zien. Maar daar er zoveel volk was samengestroomd en hijzelf niet van de grootste was, klom hij in een vijgeboom. Voortschrijdend doorheen de grote menigte bemerkte de gevierde Jezus hoe Zacheüs zich in een boomkruin genesteld had. Ongetwijfeld was diens kwalijke reputatie Jezus ook al ter ore gekomen want hij verminderde zijn tred en wenkte : "Zacheüs ! Zacheüs ! Kom gauw naar beneden want ik wil vandaag nog in uw huis vertoeven."

Gezwind liet de hoofdtollenaar zich naar onder zakken en ontving de Heiland met grote blijdschap. De omstaanders die de beurzensnijder Zacheüs maar al te goed kenden, konden hun ogen niet geloven : "Hij (Jezus) is bij een zondig man binnengegaan om er zijn intrek te nemen." (In die tijd stelde men de tollenaars op dezelfde rang als hoeren, brigands en moordenaars).

Maar Zacheüs was zodanig vereerd met Jezus' bezoek dat hij, in een vrijgevige bui, beloofde de helft van zijn bezit aan de armen te geven en viervoudig te vergoeden wat hij aan sommige belastingplichtigen had afgeperst.

Naar een moderne douane

Na een overgangsperiode onder Keizer Karel V werd een nieuw stelsel van direkte en indirekte belastingen ingevoerd. Er kwam meer klaarheid in het geheel van de belastingwetten, de draagkracht was beter verdeeld en de inning en de opbrengst meer

Museum Douane en Accynzen, Antwerpen

Afbeelding uit de "Codex Egberti", uitgegeven omstreeks 983 door monniken uit Reichenau. Thans in de stadsbiblioteek van Trier (D).

kontroleerbaar. Maar de belastingen werden nog steeds verpacht zoals voorheen. Dat gebruik verdween pas in de 18e eeuw.

Intussen waren onze gewesten van Spaanse in Oostenrijkse handen overgegaan (1713-1792). Alleen van 1744 tot 1748 zouden ze weer kennis maken met een Franse bezetting. De Oostenrijkse keizer Maximiliaan en later keizerin Maria-Theresia zorgen voor een stevige administratie gebaseerd op een degelijk douanetarief. Dit was de basis waarop de latere douaneorganisatie werd gebouwd en die nog steeds toepasselijk is.

In die periode werden op verscheidene plaatsen aan onze grens paalstenen geplaatst om de juiste aflijning aan te duiden ; mooie overigens, met drie Franse lelies aan de ene kant en de dubbelkoppige Oostenrijkse arend aan de andere kant.

Langsheen de grens werden douanekantoren opgericht. Vanaf de kust tot aan de Leie waren het er 19 maar over dezelfde afstand waren er slechts 4 brigades o.m. in Leisele, Proven en Wulvergem. Die brigades, patrouille- en bewakingseenheden van de douane, waren ingesteld volgens het principe van het "dubbel cordon", d.w.z. een tweevoudige bewakingslinie. Aldus, zo dacht men, zouden 12 douaniers over een afstand van 12 mijlen grens (de mijl in de Nederlanden bedroeg 5,115 meter) of 61,38 km, efficiënter kunnen opereren dan 20 kommiezen in eerste linie, aan de grens zelf.

Men ging blijkbaar uit van de naïeve veronderstelling dat de handelaars en grensbewoners van goede trouw waren en de goederen die ze over de grens wilden brengen

→

spontaan en eerlijk zouden aangeven in een douanekantoor. Vandaar dat er wel voldoende kantoren waren maar dat de grensbewaking effenaf zwak was.

De voornaamste opdracht van de douane zou, zo dacht men, er in bestaan de in- en uitvoerrechten te innen en pas daarna de beteugeling van de smokkel. Het bleek al spoedig dat het precies andersom zou verlopen.

Monstering van de grenswachters

Bij de aanwerving van douaniers van lagere rang in de Oostenrijkse periode werd er niet kieskeurig tewerk gegaan. Flink gebouwd zijn, kloek en sterk, en goed met de wapens kunnen omgaan volstond in vele gevallen om aanvaard te worden. Toch bleek ook dat een duwtje in de rug voor de kandidaat soms belangrijker was dan zijn eigen geschiktheid.

Eerst in 1770 eiste men dat de kandidaten konden lezen en schrijven (Frans wel te verstaan). De aangeworven douaniers werden allerminst opgeleid voor hun taak waarbij het toch om de toepassing van wetten en reglementen ging. Wanneer werden ze dat eigenlijk wel als men bedenkt dat pas op 1 september 1952 in Vlaanderen de douaneschool in Kapellen werd geopend.

De toenmalige geïnteresseerden moesten wel ongehuwd zijn. De clausule van het celibaat vond men gerechtvaardigd door de geringheid van de bezoldiging, amper genoeg zo oordeelde men om een vrijgezel in leven te houden. Nodeloos dus om nog een vrouw mee in de mizerie te sleuren.

De kandidaten, tenminste 20 jaar oud maar niet meer dan 30, dienden zich aan te melden in een kantoor van de Regie der Douane, voorzien van een uittreksel uit het doopceel alsmede van een getuigschrift van goed gedrag en zeden afgeleverd door de pastoor of een wetheer van hun woonplaats.

De clausule van het ongehuwd zijn was in 1751 voorgesteld door een zekere Dupuy, een stuk avonturier, aangesteld door de almachtige minister Botto.

Adorno Dupuy had als opdracht het ganse douanekorps te inspekteren en een algemeen verslag op te stellen.

Later, toen hij plaatsvervangend direkteur van het Kantoor der Regie werd, was hij hoogst verontwaardigd telkens de Raad bij de behandeling van huwelijksaanvragen zijn ongunstige adviezen niet volgde.

Zo was er het geval van een douanier te Calamine, in de Walen, die als argument had ingeroepen dat, tewerkgesteld in zo'n troosteloos verlaten gebied, hij behoefte had aan een tedere vrouw om de eenzaamheid en de verveling te verdrijven.

Dupuy ergerde zich dat de Raad op zo'n simpel verzoek, toestemming tot het huwelijk had verleend zonder verdere motieven, aanvoerend dat de jonge man die tenauwernood genoeg had om alleen door het leven te scharrelen nu de zorg zou hebben voor een familie. (In de grond had de man niet helemaal ongelijk, maar ja ...).

De toelating werd slechts verleend als de aanvrager of zijn aanstaande een jaarlijks inkomen had van 200 frank (in goudstukken) of als de agent reeds twee jaar dienst achter de rug had of nog als hij met een douaniersdochter wenste te huwen.

Die speciale voorwaarden bleven lange tijd gehandhaafd en werden pas in 1920 afgeschaft.

Zonder uniform

In die tijd droegen de douaniers nog geen uniform. Dupuy vond dat ze er belabberd uitzagen, net baanstropers die alleen door hun wapendracht van bedelaars en schooiers te onderscheiden waren.

Op zijn voorstel werden bandeliers verschaft (lederen riemen die diagonaal over schouder en borst werden gedragen) waaraan een bronzen medaille was gehecht met het keizerlijke kenteken en de woorden "DROITS D'ENTREE ET SORTIE".

De schouderband moest overal en ten allen tijde worden gedragen wat bitter weinig wegdroeg bij de belanghebbenden want de Raad (van de douane) stuurde de ene omzendbrief na de andere om de in gebreke blijvenden met afdanking te bedreigen.

De wapenuitrusting voor de aangestelden in aktieve dienst bestond uit een geweer, een pistool en een sabel die ze zelf moesten betalen.

De beambten moesten de goede staat ervan aantonen als ze bij de ontvanger hun maandloon gingen afhalen.

Hoe eigenaardig het moge lijken de heer J. Pricken, gewezen Direkteur-Generaal van de Belgische Douane, die uitvoerig heeft geschreven over de douane in de Oostenrijkse periode, heeft in een uit 1766 dateren-de tekst geen enkel verwijzing naar het wapengebruik gevonden.

Merkwaardig is wel dat de gewone rechters geen vervolging mochten instellen ten laste van douaniers die weerstandbiedende smokkelaars zouden hebben gedood of verwond. Hun rol beperkte zich tot het mededelen aan de Raad van Financiën.

Het disciplinaire regime was voor de lagere beambten hard en onverbiddelijk. Het is dezelfde onvermurwbare Dupuy die tientallen jaren daarop zijn stempel heeft gedrukt. "Niets moet men pardonneren aan de bedienden ; het minste vergrijp in de dienst is een zwaar misdrijf waarop nooit mag worden teruggekomen."

Anderzijds was hij wel bitter gestemd over de Raad die "voortgaat de garden (douaniers) te nekken en de laan uit te sturen enkel voortgaande op een gewoon verslag van de griffier Mühlendorff zonder kennis van zaken".

Raar waren inderdaad de gevallen waarbij de belanghebbenden de gelegenheid kregen zich te rechtvaardigen. De bedenkingen door de hoofdofficieren van de douane uitgebracht over hun ondergeschikten golden als evangelie.

Zoals reeds gezegd had men de kaders van de grensdiensten maar matig volzet. Het zou spoedig blijken dat ze weinig doeltreffend waren, vooral in de perioden van

Grenspaal uit het Oostenrijkse tijdperk (18e eeuw) te Wachtebeke

Roland Teirlinck, Antwerpen

voedselschaarste waarbij de uitvoer van graan en levensmiddelen verboden werd.

Veelvuldig leest men in de Bestuurszaken van de stad Poperinge over die periode, dat er plakkaten dienaangaande werden uitgevaardigd (plakkaten waren kennisgevingen van de bevoegde overheid).

Zo wordt op 17-11-1740 medegedeeld dat ondanks alle voorzorgsmaatregelen om de ongeoorloogde uitvoer van levensmiddelen te verhinderen, toch grote hoeveelheden graan over de grens worden gebracht.

Er wordt geordonneerd dat de stad Poperinge moet gebruik maken van haar wachters om dag en nacht het platteland te doorkruisen.

De stad plaatst dan ook veertien sergeanten meer te velde en zeven sergeanten in de stad om dag en nacht de wacht te houden en bij de grenzen te patrouilleren.

Om te beletten dat overtollige goederen met het oog op ongeoorloofde uitvoer langsheen de grens zouden opgeslagen worden, moeten pachters, eigenaars en bezitters van schuren die gelegen zijn binnen twee mijlen (ongeveer drie kilometer) van de grens de hoeveelheid van alle soorten schoven melden aan de wethouders en aan de officieren of afgevaardigden van het dichtst bijgelegen kantoor van uitgaande en inkomende rechten op straffe van konfiskatie.

Ook moeten "de lantslieden woonende binnen d'ure van de limytten van Vranckeryk" een schriftelijke verklaring geven hoeveel paarden, veulens ouder dan een jaar en koeien ze hebben, aan het dichtst bijgelegen bureau.

Dergelijke verbodsbepalingen en verplichtingen van aangifte komen geregeld voor.

De tolkring of douanezone was geboren. Stilaan groeit de struktuur van de douaneorganisatie.

"Boven het verbodt der Specien geenonceert (geannonceerd) in de vorige Placeacten ende Ordonnantien, wij verbieden den uytvoer van den Hameldonck, Kaes, alle Groengewasch, Gevogelte ende Wilt, op pene van confiscatie en van het vier dobbel der weerde van amende (boete)."

De straffen liepen dus hoog op als men bedenkt dat niet alleen de goederen inbeslaggenomen werden maar dat daarenboven het viervoudige van de waarde als boete diende vereffend.

Ondanks de zeer zware straffen kon men de smokkelvloed niet indijken. De garden (douaniers) waren te weinig talrijk om het hoofd te kunnen bieden aan de smokkelaars die veelal in bende optraden. De blauwers van toen waren niet minder driest en stoutmoedig dan de beruchte botersmokkelaars in de jaren 1950 tot 1960. Ze opereerden in grote benden van tien, twintig, ja zelfs van vijftig man, gewapend met geweren en stokken met ijzeren beslag en vergezeld van honden. Dat gebeurde ook bij klaarlichte dag.

Tegen dergelijk machtsvertoon waren de douaniers machteloos. Verscheidene beambten schoten er het leven bij in.

Luyssepocken

Geen pretje dus om in de Oostenrijkse periode douanier te zijn. Op enige sympatie van de plaatselijke bevolking konden ze allerminst rekenen. Een typisch staaltje daarvan deed zich voor in Poperinge op 15 mei 1737. In de ochtenduren hielden de douanebeambten Antoine Malengré en Jan Guilliaume Tonsern in de Ieperstraat twee mannen aan die elk 50 pond wollen stoffen smokkelden.

Ze werden voorgeleid naar het douanekantoor in Poperinge waar proces-verbaal zou worden opgesteld. Maar zo gemakkelijk ging dat niet. Onderweg kwamen de mensen haastig hun huis uitgelopen, hitsten de blauwers op en riepen dat ze niet moesten meegaan. Weldra stond de hele buurt in rep en roer. Er werd met stenen gegooid en "smyt doodt" geroepen.

Een boze schoenmakersknecht kwam naar voor gesneld en trachtte de douanier Tonsern een messteek toe te brengen. Diens kollega was intussen naar het douanekantoor gesneld om versterking te halen. Daarvan profiteerden de smokkelaars om zich, met hun zakken, uit de voeten te maken.

Toen de onvanger der douane ter plaatse kwam en uitviel tegen de schoenmakersknecht dat hij hem mores zou leren, zou deze gezegd hebben : "Doet dat ghy cont, ghy Luysepocken". (Luysepocken zou etymologisch dezelfde betekenis hebben als "luiszakken", niet bepaald vleiend dus).

Dat de bevolking zo afwijzend en vaak misprijzend stond tegenover de kommiezen is niet zo verwonderlijk. In feite waren de douaniers de opvolgers van de vroegere gehate belastinginners. Nu liepen daar gewapende mannen rond van eigen volk, die hun medeburgers het leven zuur maakten en hen de "contrebande" wilden beletten, knechten van de vreemde overheid.

Ook de stadsmagistraten waren niet mals. Zo meldt *de Burghgraeve* te Wervik in zijn dagboek o.m. "in august 1732 is hier eene *Keyserlycke brigade commysen* comen staen die *De Cupper* door synen arm schoten. De brigadier is met eenige synder *luysepocken* in de vangenisse te *Wervyck* gesmeten".

Niemand wilde natuurlijk getuigen dat er gesmokkeld werd. Ook op het tribunaal werd er halsstarrig gezwegen. De burgers, zowel fabrikanten, boeren, handelaars of arbeiders, hadden er alle belang bij dat de smokkel floreerde. Dit hield veel volk aan het werk en bracht brood op tafel.

't vervolgt

R.S.

Bibliografie :

1. Borchure "Douane en Accijnzen" 1.1.1993. Administratie der Douane en Accijnzen.
2. La Douane Belge au Temps de Marie-Thérèse et de Joseph II, J. Pricker 1965.
3. "Aan de Schreve", Heemkundig tijdschrift, jrg. 1978, nr. 4 - Albert Duerinck.

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 17 maart 1994.
Wonnen 3 partijen :

1. Persyn Jules	356 p.
2. Vercruyce Martha	349 p.
3. Debacker Germaine	324 p.
Vanhoutte Georges	324 p.
5. Wullen Firmin	313 p.
6. Butaye Marcel	307 p.
7. Claeys Maria	306 p.
8. Delbaere Renée	276 p.
9. Vandaele Michel	257 p.
10. Top Georges	228 p.
11. Simoens Madeleine	204 p.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Het bouwen van een woning met beroepslokalen

In het septembernummer van 1992 van *De IJzerbode* hebben we reeds over dit onderwerp geschreven. We komen er op terug omdat er in die kwestie een belangrijke verandering ten goede is gekomen.

Het was zo, dat wie een woning bouwt waarin beroepslokalen zijn voorzien, en voor deze bouw een hypotekaire lening aangaat, in principe alleen een gedeelte van de interesten onder de beroepskosten mag inbrengen, namelijk in verhouding van het beroepsgedeelte tot geheel het gebouw.

Bv. Bedraagt het beroepsgedeelte in kostprijs 1/3 van de kostprijs van het gehele gebouw, dan mag slechts 1/3 van de interesten onder de bedrijfslasten worden afgetrokken.

Wie meer wilde inbrengen, moest het bewijs leveren dat zijn lening voornamelijk het bedrijfsgedeelte betrof. Daarom hadden we (in het septembernummer van 1992) de raad gegeven van voor het beroepsgedeelte een apart bestek te laten opmaken en een aparte lening aan te gaan.

Het Hof van Beroep te Gent heeft bij een arrest van 2 december 1993 beslist dat *dit bewijs* niet meer nodig is ! Waaruit volgt dat in de meeste gevallen de hypotekaire interesten volledig, of toch grotendeels, onder de bedrijfskosten kunnen worden gebracht.

Wie een woning bouwt met beroepslokalen en hiervoor een hypotekaire lening aangaat (en wie doet dat niet ?) doet er goed aan zijn boekhouder op het bestaan van voornoemd arrest te wijzen. Het kan veel belastingen uitsparen, want die interesten lopen meestal over een lange termijn.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

HOSPITALISATIE VANAF 1994 VEEL DUURDER ...

Niet voor de spaarders met een 21+ rekening bij ARGENTA :
het verschil met wat de ziekenkas betaalt, wordt door ARGENTA volledig terugbetaald.
ARGENTA Spaarbank startte - als eerste - met deze suksesformule op 01/01/1985. Sindsdien deden zich 105.446 hospitalisaties voor en werd voor 1,2 miljard frank uitbetaald.

Doe iets om te voorkomen dat uw spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Toetreden kan nog tot uw 65 jaar.
Nadien is het te laat ...
Bel 057/30 03 55 van 9 u. tot 12 u.

ARGENTA SPAARBANK N.V.
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, Proven

N.C.M.V. IJZERBODE

TELEBANKIEREN

In de drukke dagelijkse werksfeer worden we reeds zeer veel gekontronteerd met computers. Dit zowel in de eigen zaak als bij de handelspartners.

Deze trend zet zich steeds verder door in ons leven, en "*we moeten mee* " zoals men in de omgangstaal zegt.

N.C.M.V. IJzerbode wil U laten kennismaken met deze wereld van computers, meer bepaald *"bankieren" met de computer en de telefoon.* Dit "bankieren" omvat veel meer dan gewoon enkele bankverrichtingen uitvoeren met de computer ! Dus een ideale gelegenheid om even van dichtbij kennis te maken met een zeer praktische uiteenzetting.

Deze voordracht vindt plaats op dinsdag 19 april om 20 uur in het "Hof van Vlaanderen" bij Freddy Colpaert te Krombeke.

Na de uiteenzetting is er nog mogelijkheid tot vraagstelling bij een gezellig samenzijn.

N.C.M.V. DAGUITSTAP NAAR DE CHAMPAGNESTREEK

Het N.C.M.V.-IJzerbode richt op zondag 14 augustus 1994 een dagreis in naar de prachtige Champagnestreek van Reims-Epernay, met als bekwame gids de heer Elie Balduck uit Brugge.

REISPROGRAMMA :

Vertrek vanuit opstapplaatsen Roesbrugge, Proven, Watou en Abele rond 6 uur. Koffiestop tijdens de heenreis in Aire d'Urvillers.

's Voormiddags : Over Reims volgen we de prachtige Route Touristique du Champagne (Montagne de Reims), Verzenay (molen) naar Epernay.

Om 11 u. : Bezoek aan de Champagnekelders van Mercier met het treintje. Na het bezoek kan men proeven van de Champagne-brut.

's Middags : Picknick in Hautvillers bij de Benedictijnerabdij van Dom Pérignon (uitvinder van de champagne). Gezellige picknickplaats met prachtig vergezicht. Belegde broodjes en drank worden ter plaatse uitgedeeld. Bezoek aan de abdijkerk en het graf van Dom Pérignon.

's Namiddags : Tweede deel van de Route Touristique du Champagne.

Om 16.30 u. : Op bezoek bij de Champagneboer René Fresne op het oude kloostergoed "le Gaec du Monastère" in Sermiers. Proeven en mogelijkheid tot kopen aan heel schappelijke voorwaarden.

Om 17.30 u. : Op het kloostergoed Barbecue au Champagne (voorgerecht, barbecue en nagerecht).

Om 20.00 u. : Terugreis.

De prijs bedraagt 1.500 fr. In de prijs inbegrepen : autocar, fooien, champagnekelder, middagpicknick, uitgebreid avondmaal en dranken.

Inschrijven voor deze unieke ééndagstrip bij de bestuursleden van N.C.M.V.-IJzerbode en dit tot de bus volzet is. Haast U om er bij te zijn.

TOUSSAINT

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

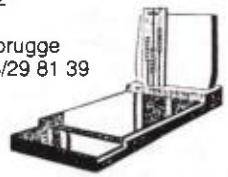
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057//30 16 20 - 057/30 11 72

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12
Burelen :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS
Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

ATELIER CHARLES DENUT
Petit Bazar Belge
Casselstraat 7
8691 BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 05 36
(grens met Oost-Cappel-Frankrijk)

Dagelijks open van 9 - 12 u.
en van 14 - 19 u.
Enkel gesloten op maandag.
Toegang gratis.

FOURNEAU AGNES
uit Sint-Elooi-Vijve
met ***AKWARELLEN en OLIEVERF***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 29 MAART 1994
tot en met zondag 24 APRIL 1994.

AMEEL LUC
uit Poperinge
met ***AKWARELLEN EN OLIEVERF***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 26 april 1994
tot en met zondag 29 mei 1994.

RESTAURANT DE ZALIGHEID

Grensstraat 7 - BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 14 00 - of 056/51 47 81

Open :
vrijdag, zaterdag, zondag en feestdagen
's middags & 's avonds
donderdag op reservatie

Ons doorlopend
WEEK-END MENU

Porto, Sherry of Kirr

Scampi's van het huis

Côte à l'Os
Salade - Frietjes - Béarnaise
of Paling met saus naar keuze

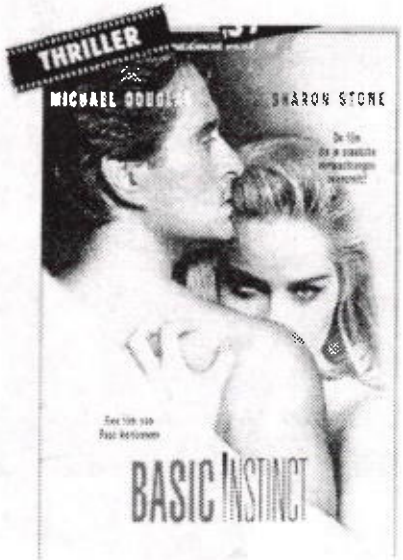
Nagerecht of Koffie of Irish Coffee

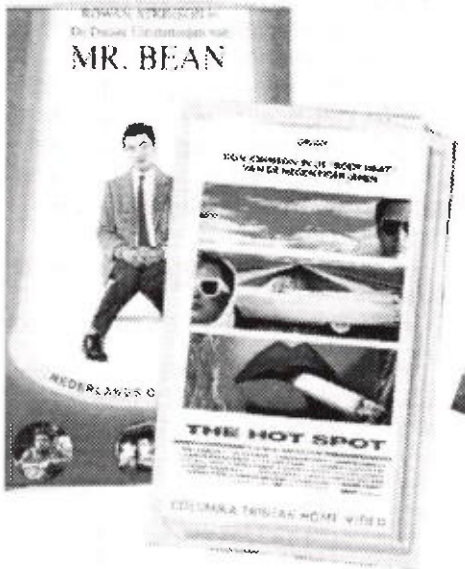
1/2 fles wijn per persoon inbegrepen

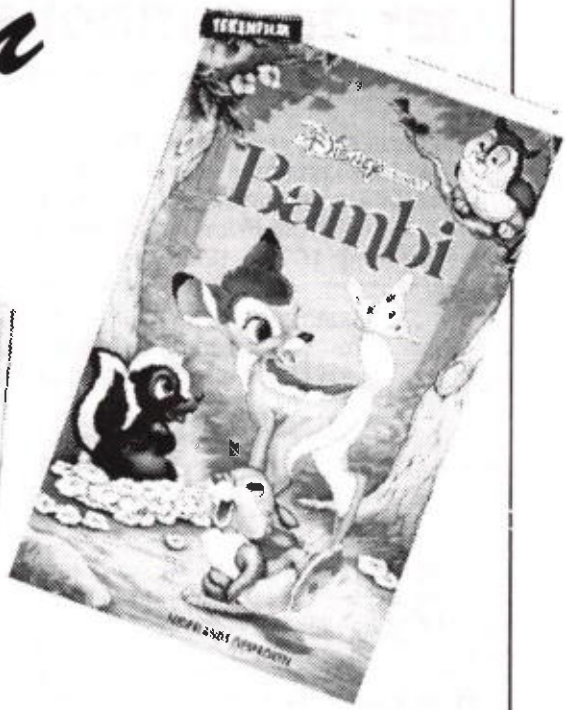
Prijs : 1.250 fr.

Ruime keuze aan de kaart
VERZORGDE TRAITEURDIENST

Videosuksessen

100 fr.
per film
(2 dagen)

BOEKHANDEL SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - 8972 Roesbrugge
057/30 15 57

GEEF ZELF UW TAPIJT DE BESTE SCHOONMAAKBEURT DIE MAAR MOGELIJK IS !

Te huur bij

JACQUES BERQUIN
Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

Familiedrukwerk

▼

geboortekaartjes

◆

kommunieprentjes

●

huwelijkskaarten

■

overlijdensberichten

▲

naamkaarten

Drukkerij SCHOONAERT
Roesbrugge - 057/30 03 79

Van de Karolingische volksvergaderingen naar de symbolische Meivelden van D.F.V.

(**D**ocumentatiecentrum voor **F**rans-**V**laanderen)

In tegenstelling met wat Karel de Grote meer dan twaalfhonderd jaar geleden (756-840) als struktuur gebruikte om zijn machtshonger te bestendigen en uit te breiden, wil Renaat Lecluyse uit Haringe, het huidige Meiveld als een *zachte beweging* aanwenden om Frans-Vlaanderen beter te leren kennen en waarderen.

Op zaterdag 16 mei 1992 werd zo'n eerste Meiveld gehouden te Poperinge. Het tweede vindt plaats op 7 mei te Hazebroek (Fr). Het is een initiatief van de *v.z.w. Documentatiecentrum Frans-Vlaanderen (DFV)* uit Haringe, waarvan het patrimonium geschonken wordt aan de biblioteek van het Comité Flamand de France en derwijze op 7 mei a.s. verhuist naar de oude stad Hazebroek aan de Borrebeke.

Wij zullen het ons blijvend herinneren hoe groot de inzet is geweest van de twee veldwerkers op de labeurgrond van Haringe, de schort grond tussen d'Heybeke en de IJzer. Ik bedoel Renaat Lecluyse en Clara Vandewoude, zijn vrouw en inspirator, beiden kultuur-handlangers, rusteloze volksopvoeders, onverdroten ijveraars, of zoals eertijds in Vlaanderen zo'n specimens vaak smalend als *petits vicaires* werden gedoodverfd. Wroeters eigenlijk, die nooit de eindstreep halen, geen kultuurtrofee bekomen en aan wie de piëdestal niet beschoren is.

Renaat Lecluyse en Clara Vandewoude, bezeten van Vlaanderen, of zoals Rika De Backer ooit eens zegde bij een opening van de Nieuwpoortse Frans-Vlaams Veertiendaagse: *idealisten van het hardnekkige soort, die zich met verbetenheid en nooit aflatend enthousiasme inzetten voor dat deel van de oude Nederlanden dat in het noorden van Frankrijk ligt en die alles over hebben voor onze taalgenoten die door de geschiedenis van hun oorspronkelijke kultuurbasis zijn afgesneden* (*)

Overtuigd van het enorme belang de volksmens vertrouwd te maken met de leeskultuur, startte mevrouw Lecluyse, meer dan dertig jaar geleden, (*) in haar eigen woonst nog wel, met een uitleenbiblioteek. Dit gebeurde bijgevolg lang voor Jozef Deleu op 31 oktober 1989 te Antwerpen, t.g.v. van de Boekenbeurs verklaarde: (ik citeer) "*Ik geloof dat een goede voor iedereen bereikbare bibliotheek, die de jongeren als een verlengstuk van hun eigen huis zouden moeten kunnen beschouwen, van het allergrootste belang is*" (*)

Ik had het geluk ter plekke vast te stellen hoezeer mevr. Lecluyse de ontleners bezielde, motiveerde en aanmoedigde, maar ook en niet in het minst, hoe zij als moeder van een groot gezin al haar weinige vrije tijd spendeerde aan deze socio-kulturele bezigheid; volksopvoeding in de volste zin van het woord.

Vanuit deze onvolprezen, geëngageerde biblioteekwerking groeide het idee voor de oprichting en uitbouw van een gespecialiseerde biblioteek met naslagwerken over dit deel van de oude Nederlanden, (wie zegde het ook weer?) *dat in het noorden van Frankrijk ligt,* aan de voet van de labeurgrond Haringe zeg maar, op een zuchtje van de Schreve.

Wij schreven 1972, nu ook al meer dan 20 jaar geleden.

Onder de bezielende impuls van het onvermoeibare tweespan Lecluyse-Vandewoude, werden enkele vrienden uitgenodigd die rond de tafel in het biblioteekhuis te Haringe gingen zitten om van Renaat Lecluyse te vernemen wat de doelstelling zou worden van de op te richten v.z.w. *Documentatiecentrum Frans-Vlaanderen.*

De ontwapende jovialiteit van de gastvrouw, die ons met de haar gekende eigenschappen van hartelijkheid en spontaneïteit ontving, heeft van *Huyze Haezeweide* een buurthuis gemaakt waar iedereen welkom is.

Met de koorts van een goudzoeker liep Renaat omzeggens alle antikwariaten af in Vlaanderen op zoek naar boeken, dokumenten, tijdschriften en archiefstukken over de geschiedenis van Frans-Vlaanderen.

De leden van de *v.z.w. Documentatiecentrum Frans-Vlaanderen*, die hun naam in het Staatsblad lazen onder de gepubliceerde statuten, keken toe en zagen dat het "goed" was. Meer dan dat hebben zij nooit op hun palmares geschreven. Daar was enkel en alleen Renaat Lecluyse, die zich de ziel uit het lijf liep en als een maratonfanaat zich afpeigerde, om vooral met eigen middelen het patrimonium van de v.z.w.te verrijken. Hij was het die de aanwinsten duur betaalde, knuffelde, inventariseerde en - gelukkig als een kind - ons meedeelde hoezeer het *Documentatiecentrum Frans-Vlaanderen* groeide als lenteloof onder een veie meiregen.

Dit was echter niet alles. Naast het boeken- en tijdschriftenbestand, startte de vzw met temareizen naar Frans-Vlaanderen, waardoor na twintig jaar, de broederband tussen één en het zelfde volk, gesitueerd aan weerskanten van de schreve, nauwer werd toegehaald. Duizenden mensen hebben op die manier onder leiding van bevoegde gidsen, jaar na jaar de kulturele rijkdom van Frans-Vlaanderen gaan ontdekken en deze geassimileerd met het erfgoed dat wij bezitten. Dat ook hier Renaat en Clara het voortouw namen hoeft er al niet meer bij vermeld te worden.

Onlangs kwam dan het derde luik van de triptiek dat als slotstuk in het retabel van - om het met de woorden van R. Lecluyse te zeggen - een *open Vlaamse geest en gezonde buurschap* ingekalkuleerd wordt en de twee reeds genoemde initiatieven aanvult.

Naast het boekenbestand en de temareizen bezit de *v.z.w. Documentatiecentrum Frans-Vlaanderen*, sinds kort een buitengewoon merkwaardig audio-visueel programma van niet minder dan vier uur. Het zgn *klankdiaporama "De Franse Nederlanden"*, dat echter niet de pretentie heeft volledig te zijn, maar toch een duidelijk beeld schetst van Frans-Vlaanderen op archeologisch, kultureel en toeristisch gebied" (*). Een spetterend licht- en klankspel vol fascinerende kleuren met een verzorgd en elitair kommentaar.

Renaat en Clara Lecluyse-Vandewoude, die een generatie lang hun beste krachten gaven aan de door hen gestichte en de door hen gekoesterde *vzw Documentatiecentrum*

►

Frans-Vlaanderen, hopen, samen met het handjevol medewerkers, op een ruime belangstelling voor het Tweede Meiveld van zaterdag 7 mei a.s. Alleen een massale belangstelling aan weerskanten van de Schreve garandeert de ontplooiing van dit projekt dat naar de toekomst duidelijk moet geprofileerd en gerealiseerd worden.

Mei of *maïus* in het Latijn, staat voor groter, groeien.

Eerder dan te refereren naar het wapengekletter van Karel de Grotes Meivelden, zijn de Grootnederlandse volksvergaderingen van de *vzw Documentatiecentrum voor Frans-Vlaanderen* een soort mystische groeipool waar geënt wordt op aloude waarden van harmonie, vriendschap en volksverbondenheid in het kader van de kulturele eenheid van de oude Nederlanden, welis-waar binnen het keurslijf van het nieuwe Europa.

De Hazebroekse karmelietes, Maria Petyt, geboren uit een Hazebroekse vader en een Poperingse moeder (een schoner symbool is ondenkbaar) bracht een deel van haar jeugd door te Poperinge en geniet als 17e eeuwse grootste Nederlandse mystische schrijfster een grote faam. (5) Zij zou de stimulans en het lichtend voorbeeld moeten zijn om de "zachte beweging" van de Meivelden te bedruipen.

In Vlaanderen werd eertijds een meiboom uit het bos gehaald en midden een bewoningskern geplant als symbool van groeikracht, terwijl mei-vuren in het open veld de vruchtbaarheid van de lente symboliseerden.

Mocht de wassende, vruchtbare en jaarlijks weerkerende meimaand, samen met het lichtend voorbeeld van de Hazebroekse mystica, de Meivelden in lengte van jaren inspireren.

Wij wensen het van harte.

Elie E.Balduck

Noten:

1. Rika De Backer, Openingsrede t.g.v. de derde Fr.-Vl. Veertiendaagse te Nieuwpoort, d.d. 2 april 1977.
2. De volksbibliotheek van Cl. Lecluyse-Vandewoude werd opgericht in 1963 en telde na geen tijd meer dan 4.000 uitleningen.
3. Jozef Deleu, *Een beetje Columbus zijn*. Uitgeverij Kritak, 1989.Bladz. 27
4. R. Lecluyse. Persmap Tweede Meiveld 1994
5. Ward Corsmit, *Maria Petyt*. V.W.S.-cahiers 7e jrg. nr 4. 1972.

DFV
• DOCUMENTATIECENTRUM •
FRANS-VLAANDEREN
HARINGEPLEIN 6 - 8972 HARINGE-POPERINGE - 057/30.07.15

organiseert

AKTIEVE DEELNAME

toegangsprijs 1.600 BF - kinderen 6 tot 12 jaar 500 BF
(autobusreis - middag- + lichte maaltijd - receptie - Festival van Vlaanderen - kooruitvoering)

8.30 u. : Aankomst te Steenvoorde
Autobussen vanuit Vlaanderen - Frans-Vlaanderen
Toespraak door voorzitter H. d'Udekem d'Acoz.

9.00 u. : Busuitstap - Hazebroek en Ommeland

11.00 u. : Ontvangst op het stadhuis Hazebroek van het stadsbestuur Veurne, officiële genodigden, DFV-mecenassen, DFV-bestuur. Schenking DFV-patrimonium aan de biblioteek van het Comité Flamand de France.

13.00 u. : Middagmaal in restaurants te Hazebroek en omgeving.

PASSIEVE DEELNAME

• Toegangsprijs 750 BF - kinderen 6 tot 12 jaar 350 BF (autobusrit - receptie - lichte maaltijd - Festival van Vlaanderen - kooruitvoering)
• 250 BF indien enkel het Festival van Vlaanderen bijgewoond wordt.
• Toegangsprijs 550 BF - kinderen 6 tot 12 jaar 250 BF (receptie - lichte maaltijd - Festival van Vlaanderen - kooruitvoering)

15.00 u. : Eucharistieviering in de Sint-Elooiskerk in concelebratie met voorganger Monseigneur G. Maertens, ere-rector Kulak. Opgeluisterd door het Gregoriaans Koor "Cum Jubilo" Watou.

Er kan op hetzelfde uur eveneens gekozen worden voor een stadswandeling door gidsen van Hazebroek en DFV-vorming.

16.00 u. : Voorgegaan door Thebaanse trompetten stoetsgewijze naar l'Espace Flandre.

16.15 u. : Meiveldreceptie.

17.30 u. : Avondprogramma
Moderator Jozef Ameeuw
• Opening :
voorzitter Henri d'Udekem d'Acoz
de heer Sergheraert, burgemeester stad Hazebroek
• Referaten :
- "Tijl Uylenspiegel" de heer Vic Nachtergaele, rector Kulak
- "Het ontstaan van het Oude Graafschap Vlaanderen tot op de zondag van Bouvines - Bovingen (8e tot 10e eeuw)" de heer Kristof Papin.
- "Hazebroek en Ommeland" de heer Albert Deveyer, bestuurslid C.F.F.

19.00 u. : Lichte maaltijd in l'Espace Flandre

20.30 u. : Festival van Vlaanderen
direkteur Johan Denaux
Koor VOCANT Antwerpen o.l.v. Philippe Poot brengt liederen uit Frans-Vlaanderen en Vlaanderen.

22.00 u. : - Slotlied "Mijn Vlaanderen heb ik hartelijk lief"
- Slotwoord door Renaat Lecluyse, stichter-beheerder DFV-Meiveldbeweging.

BETALINGSMODALITEITEN :

Bij voorkeur door bijvoeging van gekruiste cheque op naam van D.F.V.-vorming, Haringeplein 6, 8972 Haringe,
of door overschrijving van het overeenstemmende bedrag op rek. 738-3124465-20 van D.F.V.-vorming, Haringeplein 6, 8972 Haringe.
Het D.F.V. vraagt om de inschrijvingen tegen 27 april e.k. te willen plaatsen.

OPSTAPPLAATSEN AUTOBUS

7.30 u. : Haringe - "Huize Hazenweide"
8.00 u. : Poperinge - Oudstrijdersplein
13.15 u. : Haringe - "Huize Hazenweide"
13.45 u. : Poperinge - Oudstrijdersplein

BESCHOUWING VAN DE MAAND

We lezen
wel vaak,
maar we lezen
niet goed.
We lezen
alleen
wat behaagt.
We moeten
meer lezen
wat inspanning
vraagt !

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

Kapsalon Nancy

Vanaf 1 maart is het kapsalon iedere dag open van 8.30 - 19.30 u. (maandag gesloten)

Komt op dinsdag aan huis.
Bel voor afspraak : 057/30 15 59

Met of zonder afspraak
(uitgezonderd op dinsdag)

KAPSALON NANCY
Molenstraat 3
8972 Krombeke

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16
verdeler HYUNDAI

TOYOTA Corolla XLD 1989
TOYOTA Starlet 1991
PEUGEOT 405 GRD 1991
PEUGEOT 405 GLD 1988
FORD Fiesta aut. 1990
TOYOTA Starlet 1985

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE
& Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **APRIL**

Kaartingen
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 26 april
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

MAAND **MEI**

Kaartingen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 11 mei
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 24 mei
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 14 mei
smijting voor de leden
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 14 en zondag 15 mei
smijting voor de leden

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 7 mei
smijting voor de leden
maandelijkse kaarting voor de leden

K.V.L.V. ROESBRUGGE-HARINGE
• Op woensdag 27 april om 19.30 u. in "Sint-Jozef" te Haringe : demonstratie bloemen schikken "vazen vragen om bloemen".
• Op woensdag 25 mei aansluitend op vorige les leren we zelf bloemen schikken.

K.B. GEPENSIONEERDEN ROESBRUGGE-HARINGE
• Op woensdag 4 mei : halvedaguitstap naar Arneke en de glasfabriek Arcopal.
Vertrek: Haringe 12.20 u. - Roesbrugge 12.30 u.
Prijs : 650 fr. (bus, dienstgeld chauffeur, begeleiding, koffie+gebak, koude schotel)
Inschrijven bij de wijkmeesters en meesteressen of bij Julien Gunst (30 03 22).

C.M. ZIEKENZORG
• Wegens het grote sukses voor de dagreis naar Köningswinter en Altenahr op Pinkstermaandag 23 mei werd een dubbeldekbus ingericht. Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar.
Gelieve vooraf in te schrijven bij J. Deschuytter (057/30 00 09) of Rudi Maes (057/30 01 48). Prijs : 1.350 fr. (bus, inkom wijnkelder, middagmaal en boottocht op de Rijn inbegrepen)

HARINGESTRAATKERMIS
• Vrijdag 13 mei - 14 u. :
Feest van de derde leeftijd

• Zaterdag 14 mei - 9 u. :
Vinkenzetting

• Zondag 15 mei - vanaf 7 u. :
Rommelmarkt

• Vrijdag 13, zaterdag 14 en zondag 15 mei :
Kotelettenkaarting

OPENDEUR BRANDWEER
• Zondag 15 mei
OPENDEUR met BARBECUE
Cafetaria open van 9 u. tot 24 u.
Barbecue zonder inschrijving
van 12 tot 15 uur
en van 16 tot 22 uur

Voor het herstellen van uw schoenen, boekentassen, reistassen, alle ritssluitingen, nu ook stikken van jeansbroeken, enz...
wendt men zich met volle vertrouwen naar

SCHOENMAKERIJ
"NOEL"
DEVOOGHT - VANDROMME
Provenplein 62 - PROVEN

Vakkundig en sterk werk
Voordelige prijzen
Snelle bediening
35 jaar ervaring
Verkoop van zomerartikelen

SCHOONHEIDSINSTITUUT

VALERIE

- Alle gelaats- en lichaamsverzorging
- Pedicure - Manicure
- Maquillage
(nieuwe lente-zomerkleuren)
- Camouflage v. wijvlekken en littekens
- Kleur- en stijladvies
- Design- en garantiejuwelen
- Parfumerie

Tijdens de maanden
APRIL en MEI
10 % korting *bij verven*
van wenkbrauwen en wimpers

Provenplein 53
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Léon Degrelle, de gewezen leider van de Rex-partij, een van de meest groteske figuren uit de recente Belgische geschiedenis, is enkele dagen geleden overleden.

Ik herinner mij nog zeer goed hoe hij, in de krisistijd van de jaren dertig op de voorgrond kwam. Hij was een charmante jonge kerel, en een goedbespraakte demagoog, die met het breed uitsmeren van regeringsintriges en korruptieschandalen (toen ook al !) voornamelijk de burgerij en de kleine zelfstandigen wist te bekoren. En niettegenstaande hij geen woord Nederlands sprak kwam hij ook in Vlaanderen zijn "vernieuwing" verkondigen, tot in de kleinste provinciestadjes, zo o.m. in de tot in de nok gevulde zaal van het Hotel Palace *te Poperinge !*

Bij de verkiezingen van 1936 stuurde men in één klap 21 Rexisten naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Een formidabel sukses, maar het duurde niet lang. Bij de verkiezingen van 1939 verschrompelde de Rex-Kamerfraktie tot 4 leden en de vooruitzichten waren schamel.

Toen kwam de oorlog en na de Duitse inval in Rusland, meende Degrelle dat zijn tijd gekomen was. Hij richtte het Waalse legioen op dat aan het Oostfront ging strijden, en bracht het van gewone soldaat tot SS-generaal. Weer een formidabel sukses, maar het duurde weer niet lang. Duitsland verloor de oorlog en Degrelle vluchtte naar Spanje.

België wenste zijn uitlevering, want hij werd ook verantwoordelijke gesteld voor de zgn. doodseskaders van Rex, die op het einde van de oorlog in Wallonië tientallen personen uit de verzetskringen hadden vermoord.

Maar de Minister van Buitenlandse Zaken P. H. Spaak drong niet hard aan, en ook het verzet was niet erg op zijn terugkeer gebrand.

Men had liever niet dat er op een openbaar proces door Degrelle zou gebruld worden over de weer aan de macht zijnde politici, die in 1940 vruchteloos hadden aangeklopt bij de Duitsers om te mogen kollaboreren. En het verzet wenste niet dat de publieke opinie zou vernemen hoe zij in feite met het vermoorden van Rexisten - waaronder de broer van Degrelle - begonnen waren, daartoe aangezet door "Radio Belgique" waar oud-minister de Laveleye de opdracht gaf : "Zet de jacht op de verraders verder !" Maar moord is moord en de enen waren al niet properder dan de anderen.

"t Enige verschil", *zegt Gusta,* "zit hierin dat de moordenaars van Rex na de oorlog gefusilleerd werden, en deze uit "de résistance" gedekoreerd. En het zijn deze laatsten die nu ook niet willen praten over amnestie, want ZIJ hebben die niet nodig !"

Opdat de jeugd zou weten !

Pol

VOOR UW KEUKEN, EETPLAATS, SALON EN EETKAMER

Door nauwe relaties met vrienden-fabrikanten en onze jarenlange ervaring in de meubelbranche kunnen wij voor uw wens en beurs het best selekteren dat op de markt is

Meubels DECLERCK

Weegschede 36 - GYVERINKHOVE

tel. 058/29 90 98

U bereikt onze toonzalen via de baan Veurne-Ieper, afslag richting Beveren.

Een kado voor uw kommunikant !

WALKMAN
vanaf ***899 fr.***

KLOKRADIO
vanaf ***899 fr.***

RADIORECORDER
Philips - Panasonic
vanaf ***1.890 fr.***

REKENMACHINES TEXAS
vanaf ***495 fr.***
met 2 jaar waarborg

TAFEL- en BUREAULAMPEN
vanaf ***499 fr.***

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

HUWELIJKSLIJSTEN

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

't Wos maandagachternoene en Stance Snetters hadde heur gebuurneegen Marie en Stefanie è vraagd om te kommen kaffie drinken. Voor d'eerste keer hadde z'oek Martine en Roza è vraagd, die in dezelfde straate waaren kommen weunen ...

Binst dat ze kaffie schonk, begoste Stance ol voorzichtig te informeeren, om entwot meer te weeten over de nieuwkommers ...

"Maar, zonder kurieus te zyn, Roza" vroeg Stance ... "wuk voor werk doe joen vent?"

"Vrachtchauffeur naar 't buitenland!" zei Roza ... "olle daage de baan op, tot verre in Frankrijk, of naar Italie!"

"Myn schoonbroere doet dat oek!" knikte Stefanie ... "en 'n zegt dat dat zoo lastig is ... Dag en nacht op de baane en oltyd in riessche van è ongeluk teegen te kommen!"

"Ja, ja!" zuchtte Roza ... "je ziet ze 's nuchtends weggaan, maar je zyt nooit zeker da'je ze 's avonds ga weere zien!"

"Dat is waar!" zei Marie "maar van 'n andere kant, met een die op è bureau zit, kun je dat teegenwoordig oek teegenkommen wei!"

"Vaneigens!" knikte Martien ... "de mynen reed oek 's nuchtends wel è zind weg met zyn auto!"

"En 'n had è ongeluk onder route zeker!" vroeg Marie.

"Nieten van!" riep Martine ... "'n wos er 's avonds vanonder met de secretaresse!"

Ze keeken ol è keer naar mekaar en 't wos è moment stille ...

"Dat is toch oek è ongeluk, enée!" zei Stance achter è moment. "Marie, j'hèt gy daarin chance!" ging Stance verder ol lachen "joen vent is op zyn brugpensioen en osan thuis, je kunt hem beter in d'ooge houden!" Nu lachten ze ollemaale ...

Toen belde er entwien en Stance ging gaan kyken... Achter è moment kwam ze weere, ol klappen teegen Jantje, Marie's zeuntje van è jaar of vyve ...

"Maar Jantje!" riep Marie verwonderd ... "is de schoole ol è daan?"

"'t Is Juffrouws verjaardag en we mochten naar huis!" zei Jantje;

"En waarom kom je naar hier, ventje? Papa is toch thuis!"

"'k Hèn osan è beld, maar 'n komt niet open doen ... en d'achterdeure is oek è slooten" zei Jantje.

"Wuk zeg je!" riep Marie ol rechte springen ... "gauw wei, ventje zeere, djuu!"

Ze pakte heur frak en trok Jantje mee ...

"Maar Marie toch!" riep Stance ... "je meugt niet rechtuut 't slechtste peinzen!"

"Jamaar, je weet nooit!" riep Marie ... " 'k hèn 'm van den nuchtend zien staan klappen teegen de bazinne van 'De Leute', rechtover en onke dat nu hooren van Martine, 'k betrouwen dat niet! Kwestie is 't niet ol te laate!"

KWAAK

(Twintig jaar geleden, april 1974, verscheen de eerste 'KWAAK' dit is de tweehonderdtwintigste.)

Druk. & Opmaak : Drukkerij Schoonaert, Roesbrugge

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 5 mei 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

VURIGE TONGEN BOVEN BEAUVOORDE OP SINKSENDAG

Tien apostels brengen de gave van de taal.

Hendrik Carette, Lut De Block, Jozef Deleu, Fernand Florizoone, Ed Leeflang, Gwy Mandelinck, Willy Spillebeen, Miriam Van hee, Hubert van Herreweghen en Eddy van Vliet komen op Pinksterzondag 22 mei uit hun schelp en brengen hun poëzie aan de man.

Dat dit uitgesproken te Beauvoorde gebeurt is geen mirakel, al is de bekoorlijkheid van dit stille polderdorp toch een wonder. Een dag in mei is daar een Hooglied, een Canticum canticorum, waar men achter groene heggen, weidse horizonten en een bukolisch landschap de rust en de verheerlijking van vrijheid en harmonie ervaart. Een pastorale waar Beauvoorde zijn nestwarmte vindt. De kleur van het dorp is de rust van te lande. De stilte is een sonnet en minneliederen sieren daar de lente.

Als men de verkeersdrempels, het gekleurde wegplaveisel, muren en paaltjes, vloeken van bloembakken en dito versperringen voorbij- en vergeten is, wandelt men door dit dorp.

Het oude estaminet "In De Doode Mannen" werd al vermeld in een kadastrale legger van 1621. Hubert van Herreweghen is daar te gast.

Beauvoorde is niet gemaakt voor auto's. Het dorp werd met zoveel zorg en grote inspanningen bewaard en gekonserveerd dat het alleen te voet of per fiets te verkennen is. De stilte die een van de wonderlijkste eigenschappen is van Wulveringem en Vinkem, met één navelstreng aan elkaar verbonden, is op zich al een poëtisch reveil.

Beauvoorde is schoon, bij zonnegloed en regen, in mei en november, bij 't krieken van de dag en 't vallen van de avond.

De woonsten zijn er klein en verbergen zich in de schaduw van kerk en kasteel. De kasseien vertellen over leed en vreugde, maar ieder jaar opnieuw brengt 't frisse lentegroen weer hoop en leven.

Menig dichter vond inspiratie, symboliek en zeggingskracht in dit wonderlijke dorp. Meer dan bij gewone stervelingen gebeurde er in hun metabolisme wonderlijke dingen, die hen noopten in hun pen te kruipen en zo hun impressies te verwoorden.

Opbouwwerk IJzerstreek stak die vreemde vogels een handje toe en richtte in 1975 al een *poëzieavond* in. Een initiatief dat elk jaar opnieuw met grote belangstelling en sukses herhaald werd. In 1978 werden er zelfs drie poëzieavonden georganiseerd. In 1979 werden dit er vier om sinds 1980 het vaste ritme van vijf avonden aan te houden.

Dit jaar viert Beauvoorde, op een originele manier *TWINTIG JAAR POEZIEDORP BEAUVOORDE*.

Met Sinksen brengen tien dichters, apostels of gezanten van de poëzie zeg maar, hun gave van het woord naar de menigte.

Net als op Pinksteren, toen de H.Geest in de gedaante van *vurige tongen* boven de hoofden van de apostelen neerdaalde, zoals de meesten onder ons zich nog uit de lessen van *Gewijde geschiedenis* herinneren, zo ook vergaat het de dichters van Beauvoorde. Alhoewel allen Galileeërs en anderssprekenden, brachten de apostelen van toen een verstaanbare boodschap aan Meden, Perzen en tweevoeters uit Mesopotamië, Judea, Lybye, Azië, Egypte, Rome, Kreta en vele andere landen. (Handelingen Apostelen Hfd.2,1-11).

En alhoewel allen *dichters*, en bijgevolg vaak anderssprekenden, brengen de tien

→

poëzieapostels op Pinksterzondag 22 mei voor alle toehoorders, (geef toe, weinigen uit Pamphilië of Cappadocië) een verstaanbare en blijde boodschap, elk in zijn eigen taal.

Dichter aan huis.

Toen de meer dan eens besproken kunstkriticus en -promotor, Jan Hoet, enkele jaren terug in Gentse herenhuizen, de zgn. *Chambres d' Amis*, kunstwerken voor het publiek ten aanschouwe gaf, vond men in het hoofse en stijve Den Haag (Ned.) de tijd gekomen een alternatief van *Chambres d'Amis* te organiseren en om dichters achter gesteven gordijntjes in kraaknette huizen te installeren. De hoge en brede toegangsdeuren, geschilderd in het typische Hollandse "wagon-vert", draaiden open en daar zat *hij* of *zij* dan maar, niet alleen ten aanschouwe, maar ook ten aanhore van het publiek.

Beauvoorde en omgeving, die een ganse trits onvergelijkbare schone panden en pandjes heeft, vond in het Haagse initiatief inspiratie zo'n *Dichter aan huis* naar zijn hand te zetten. Zowel in kneuterige huisjes van krom en scheef gewerkte boerenhulpjes, als in statige burgershuizen en riante pastorieën, zullen op Sinksen dichters hun *leer* verkondigen.

Vlak bij Vinkemkerk huizenieren die zondag *Fernand Florizoone* en *Lut De Block* in een pietluttig boerenarbeidershuisje van een scheet hoog.

In de straat van het Beauvoordekasteel neemt *Hendrik Carette* zijn intrek in zo'n stulpje dat herinnert aan het sombere en nog niet eens zo verre verleden van de daar toen wonende boerenwerklui.

In de statige pastorie van Izenberge met zijn prachtige bloeiende boomgaard, verblijft *Ed Leeflang*.

Een zuchtje verder, in een goed bewaard en keurig gerenoveerd keuterboerderijtje is *Willy Spillebeen* te gast.Willy zal zich hier zeker zijn jeugd aan *De Keuneleute*, waar hij werd geboren herinneren.

Tussen Beauvoorde en Houtem ligt het oude estaminet *In de Doode Mannen*. Deze cite werd al vermeld in een kasdastrale legger van 1621 en refereert naar natuurlijke ondiepe poelen waar schapen en vee zich kwamen laven. Niet alleen de woonst is goed bewaard, ook het interieur is gaaf en bemeubeld met herbergaccessoires als tapkast, buffet, toog en ander tuig uit het interbellum. In deze gezellige gelagzaal van destijds, waar menig paardeboever (1) bij een beker bier enig soelaas vond, is *Hubert van Herreweghen* te gast.

In de Houtemse pastorie is *Miriam Van hee* blikvanger en woordgeefster. Zij nodigt uit in de ruime kamer van deze omwalde 17e eeuwse refuge van de Veurnse Sint-Niklaasabdij, waar koning Albert I, tijdens de Eerste Wereldoorlog vaak zijn militaire staf samen riep. "Dit Norbertijner schuiloord met torentje en renaissancegevel vormt nu het decor van een bijna ondraaglijke roerloosheid" (2)

Een hondertal meter in 't Blote, aan de rand van de Grote Moere, nodigt een kokkerullehuisje uit, de Antwerpse advokaat, dichter en staatsprijswinnaar, *Eddy van Vliet* op te zoeken en hem te horen in zijn gedichten die bol staan van herinneringen en afscheidspijnen.

Dit 17e eeuwse Norbertijnenschuiloord van de Veurnse St.-Niklaasabdij, vormt het decor van een bijna ondraaglijke roerloosheid. Miriam Van Hee is daar te gast.

Drie, vier meter onder het waterpeil van de Noordzee trekt de verre horizon de Moeren open in een eindeloosheid van lucht en land. In het *Witte waterhuisje* van de Noordmoerstraat zit *Gwy Mandelinck* met rusteloze handen die de kracht van zijn woorden onderstrepen.De nassale klanken, waarmee hij zijn poëzie inbedt in de herinneringen van de toehoorder zijn Gregoriaans om niet meer te vergeten.

Het polderlandschap aldaar munt niet uitsluitend uit door desolate passie, maar brengt kontemplatieve poëzie van de tiende apostel, *Jozef Deleu*, die kwartier neemt in De Barke, de vroegere landelijke herberg *Au Débarcadère* langs de Ringsloot in de Moeren. Een voormalig rust- en drankhuis, waar boeren, die hun barken of platbodems, door de poldersloten duwden, met eeltige handen het glas hieven en naar onkuise delen van de waardin graaiden. Aan de oude toog zullen de kultuurvoyeurs door doctor honoris causa Jozef Deleu getrakteerd worden met natuurgedichten die in eenvoudige schone woorden blijven beklijven.

Als de avond over de polder valt, zakken dichters en boeren af, samen met simpele luiden en poëziefanaten naar de Driekoningenschuur te Beauvoorde, waar te 19 u. het poëziecafé zijn deuren opent.

Tussen pot en pint en met een barbecue, gepint met heerlijke streekeigen hapjes, wordt er verbroederd met de muze en haarvolgelingen. Terwijl een strijkje van de *Veske Voljair* de snaren van de instrumenten streelt en deze van de deelnemers beroert, worden ogen zeeën van ontroering en vallen wijdse gebaren tot gevouwen handen.

De Beauvoordse poëziehappening is uniek, tof, de max!

Te Beauvoorde bewandelen de initiatiefnemers, de zgn. "inrichters", geen platbetreden paden. Carol Vandoorne en zijn ploeg medewerkers kiezen weer eens - en dit nu al sedert twintig jaar - voor de literatuur en dan nog voor "het moeilijkste" genre daarvan, de poëzie. Anton van Wilderode gaat verder:

"Uit het succes waarmee hun inspanningen bekroond worden, blijkt nog eens ten overvloede dat dichters echt niet de vreemde wezens zijn waarvoor zij gehouden worden en dat poëzie wel dient om gelezen te worden. *Het komt er op aan dat dichters en gedichten worden aangeboden".* (3)

Dit is wel het minste wat men hierover te Beauvoorde kan vertellen. Proficiat.

Praktisch.

De dichters die wij hierboven situeren, gaan telkens op het hele uur "aan het werk" Zij starten te 15 u en gaan door om het uur en dit tot 19 u.

Zij lezen telkens tien, misschien wel vijftien minuten uit eigen werk. Dan wordt er ter plekke nagepraat en gaat men vervolgens op zoek naar een ander apostel.

Het vertrekpunt van de dichterlijke verkenning begint aan *Huize de Bryarde* in de Wulveringemstraat te Beauvoorde. Daar is de vaste stek van de *vzw Opbouwwerk IJzerstreek*. Dit vroegere conciergehuis van het nabijgelegen waterkasteel, waarvan de laatste eigenaar Jonkheer Arthur Merghelynck was en dat nu toebehoort aan de

(Vervolg blz. 85)

SIMON STEVIN van BRUGGHE (1548-1620) (14)

" Wonder en is gheen wonder "

R.-A. BLONDEAU

Wijsentijt

Het eerste boek van *Het Eertclootschrift* (Van syn bepalinghen int ghemeen) bevat naast bepalingen van enkele geografische begrippen eigenaardige beschouwingen over hetgene Stevin de *Wijsentijt* noemt.

Het gaat hier om een nogal fantastische veronderstelling, die men van de rationele wetenschapper niet zou verwachten.

Stevin was de overtuiging toegedaan dat de *Duytschen* (101), in een legendarisch lang vervlogen tijdperk - waarover geen geschriften bestaan - een machtig geslacht uitmaakten, dat op het gebied van wetenschap en kennis op een zeer hoog peil stond.

Maar tengevolge van allerlei nefaste gebeurtenissen, revoluties en tegenslagen was dat volk vervallen tot een ellendige staat van barbaarsheid, hoewel het toch steeds enkele zedelijke deugden, als rechtvaardigheid en trouw, in ere heeft gehouden. In de tijd van Julius Cesar herrees het uit zijn verwildering en weldra regeerde het over Europa.

De tijd vóór het verval en de verwildering noemt Stevin de *Wijsentijt*, en de tijd van woestheid die erop volgt noemt hij *Leecketijd*, omdat de mensen toen zeventot achthonderd jaar lang als *leken*, d.i. onkundigen leefden.

Dat de *Wijsentijt* er is geweest besluit Stevin uit overblijfselen van de toen bestaande grote kennis die hij aantreft in de geschriften van Hipparchos (102) en Ptolemaeus in verband met de hemelloop. Ook de beginselen van algebra en alchemie, aangebracht door de Arabieren, en deze van de meetkunde die de Grieken ons leerden, zouden allemaal flarden zijn van de wetenschap die bestond in de *Wijsentijt*.

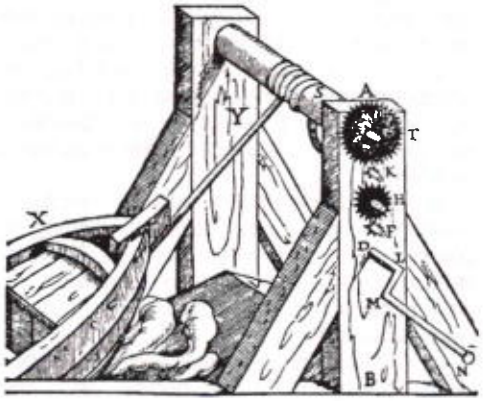
Stevin dringt aan op doorgedreven beoefening van de wetenschap, door gezamenlijke samenwerking en waarnemingen, om aldus spoedig weer hetzelfde peil te bereiken als in de *Wijsentijt*.

Om tot dat resultaat te komen moeten alle wetenschappen in de volkstaal behandeld worden. Immers het leren van vreemde talen betekent voor hem tijdverlies, tijd die beter kan besteed worden aan de ontwikkeling van de wetenschap zelf. En het moet gaan om de zuivere volkstaal, zonder gebruik van vreemde woorden, aangezien dit de minderontwikkelden afschrikt.

Stevin was overtuigd dat zijn eigen taal, het Nederduyts, in de *Wijsentijt* gemaakt is en dat het verbeteren en verzorgen van deze taal de terugkeer tot de *Wijsentijt* zal bevorderen. Hij is daarbij van oordeel dat deze taal het best gesproken wordt in de provincie Noord-Holland. Tenslotte dringt hij ook aan opdat men bij het beoefenen van de wetenschap teorie en praktijk (*spiegheling en daet*) zou kombineren, maar dat wil nog niet zeggen dat men "spiegheling" zonder daad niet mag beoefenen of te gering moet achten.

Van de "Almachtich" en de "Toomprang"

In zijn *Wisconstige Ghedachtenissen* meer bepaald in *De Weeghdaet* wordt door Stevin nog een merkwaardig werktuig besproken : het *Almachtich*.

Het Almachtich

Het *Almachtich* van Stevin is eigenlijk een windas, die in beweging wordt gebracht door een stel tandraderen aangedreven door een kruk of een zwengel.

Het begint eigenlijk weer bij Archimedes, want men zegt niet ten onrechte dat Stevin zijn voortzetter is geweest.

Archimedes die in dienst van koning Hieroon van Syracuse erin slaagde de goudsmid te ontmaskeren die 's konings kroon had vervalst, had ook eens een zwaar schip, dat men maar moeilijk kon verplaatsen, met een soort katrollensysteem gemakkelijk te water gelaten. Dat heeft de Griekse geschiedschrijver Plutarchus (46-120) ten minste geschreven in zijn boek over het *Leven van Marcellus*, de aanvoerder van het Romeinse leger, die in de Tweede Punische oorlog (2e eeuw v. Kr.) Syracuse veroverde en die gedeeltelijk verantwoordelijk is voor de dood van Archimedes. We lezen in dat boek :

Archimedes, die een bloedverwant en vriend van koning Hieroon van Syracuse was, schreef hem dat het mogelijk was met een willekeurige gegeven kracht elk willekeurig voorwerp in beweging te brengen, en naar ons is medegedeeld, verklaarde hij, door de kracht van zijn overtuiging aangemoedigd, dat hij de Aarde zou kunnen bewegen als hij een andere wereld had om op te staan. Hieroon was hierover verwonderd en verzocht hem zijn bewering te staven en te tonen, hoe hij een grote massa door een kleine kracht in beweging kon brengen. Archimedes koos hiervoor een groot vrachtschip van de vloot uit, dat zojuist door vele mannen met grote inspanning aan land was getrokken. Nadat hij een groot aantal mensen aan boord had laten gaan benevens de gebruikelijke lading, nam hij zelf op een afstand plaats en bracht zonder veel moeite heel kalm met zijn hand een samenstel van katrollen in beweging, waarmee hij het schip rustig alsof het over water gleed naar zich toe trok.

Stevin meende dat zijn *Almachtich* nog meer geschikt was om grote lasten te verplaatsen dan het katrollenstelsel van Archimedes. Hij berekende voor zijn toestel o.m. de verhouding van macht en last. En in navolging van de geleerde uit Syracuse die met een hefboom de Aarde uit haar plaats zou lichten berekende hij hoe hij met zijn toestel de Aarde zou kunnen verplaatsen als hij over een buitenaards punt kon beschikken waar hij zijn windas zou kunnen opstellen.

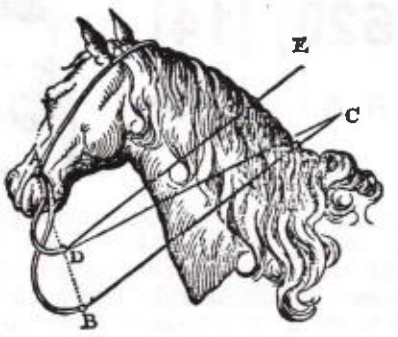
In een aanhangsel van *De Weeghconst* worden nog een viertal praktische handelingen of werktuigen besproken :

Van het Tauwicht waarin hij een poging doet om te berekenen welke spanning er wordt uitgeoefend op elk touw (of kabel) indien een voorwerp aan drie touwen wordt opgehangen, in die zin dat het gaat om een hoofdtouw en twee hulptouwen. En wel zondanig dat die hulptouwen ofwel uit een punt van het hoofdtouw het voorwerp helpen dragen, ofwel het hoofdtouw ondersteunen.

In *Vant Catrolgewicht* heeft hij het over de losse katrol en de takel en de spanning die voorkomt wanneer de koorden die de losse katrol dragen niet vertikaal liggen. In feite een praktisch toepassingsgebied van zijn in het *Tauwgewicht* uitgevoerde berekeningen.

In *Van de Vlietende Topswaerheyt* handelt Stevin over het evenwicht van een zeilschip, wanneer er matrozen in de toppen van de masten klimmen bij een belegering of bestorming. Het gevaar dat het schip kan omslaan was niet denkbeeldig en tot dan toe werden er altijd proefbeklimmingen uitgevoerd, om te zien tot hoe ver men kon gaan zonder risico te lopen. Stevin meende dat dit teoretisch kon berekend worden, maar het bleek maar moeilijk te doen, omdat niet alleen de breedte en de diepgang van het schip, naast de hoogte van de masten een rol speelden, maar ook het soort stoffen waarmee het schip geladen was, wat het zwaartepunt bepaalde.

Tenslotte komt de verhandeling *Van de Toomprang* waarin Stevin op verzoek van prins Maurits uitlegt hoe een paard met behulp van de *toomprang*, d.w.z. door het →

t B C, want treckende de teughelriem van D tot C, sy Pars A B een ander houck dan D E, t'welck openbaerlick enghen, te weten minder wreetheyt an C, dan an E.

DES TOOMPRANGS EYNDE.

prangen of drukken van de gebitstang kan geleid worden.

Stevins teorie in die kwestie berust op de opvatting dat de stang een soort hefboom is, waarin de macht wordt uitgeoefend door teugelverkorting. Hiervoor berekent hij de druk van de gebitstang op de lip van de onderkaak.

Zijn huwelijk

Omstreeks 1610 of 1611 zou Simon Stevin, die toen meer dan zestig jaar oud was, ofwel in het huwelijk zijn getreden, ofwel zijn gaan samenwonen met de veel jongere en beeldschone (103) Catharina Caerls Cray uit Leiden.

Waarom we hier de mogelijkheid van samenwonen in het midden brengen, is omdat er uit de ondertrouwregisters van 's Gravenhage blijkt dat de ondertrouw van Simon Anthonis Stevin van Brugge en Cataryna Caerls uit Leiden heeft plaats gevonden op 10 april 1616 (104). Wanneer het huwelijk zelf is voltrokken werd tot op heden noch te 's Gravenhage, noch te Leiden teruggevonden.

Aangezien hiet hier blijkbaar om "onze" Simon Stevin gaat, volgt hieruit dat hij toch enkele jaren vóór zijn huwelijk met Catharina Caerls Cray zou samengewoond hebben, wat volgt uit de geboortedatum van zijn kinderen.

Op 24 maart 1612 kocht hij voor de som van 3800 gulden een nieuw, maar nog niet volledig afgewerkt huis in de Raemstraat te 's Gravenhage, onder de voorwaarde dat het ten laatste op 1 april daarop volgend klaar zou zijn (105).

Uit de relatie Stevin-Cray zouden vóór het huwelijk drie kinderen geboren zijn : Frederik, geboren in 1612 of 1613 ; Hendrik geboren in 1613 of 1614, Suzanne geboren op 29 april 1615. Alleen de jongste dochter Levina, waarvan de geboortedatum onbekend is, zou na het huwelijk het gezin hebben verrijkt.

Lang is Stevin alleszins niet getrouwd geweest want in 1620, waarschijnlijk in maart of begin april, is hij overleden. De juiste datum en de juiste plaats is onbekend.

Zijn laatste levensjaren

In zijn laatste levensjaren, meer bepaald aan de vooravond van zijn zeventigste jaar, publiceerde Simon Stevin, in 1617, nog een paar verhandelingen, in één band, *Castrametatio of Legermeting en Nieuwe maniere van sterctebou, door spilsluysen*, die betrekking hadden op militaire zaken. Het eerste betrof de struktuur en de inrichting van een legerkamp, het tweede behandelt de versterkingen, maar van uit waterbouwkundig oogpunt.

De Legermeting bestaat uit twee delen. In het eerste deel worden een aantal plattegronden aangebracht om aan te tonen hoe de talrijke en diverse kwartieren, waaruit een groot leger bestaat, in een kampement dienen opgesteld. Er zijn ook voorbeelden van lijsten en inventarissen van de hele inboedel. Tenslotte volgen aanwijzingen hoe het kampeerterrein moet opgemeten en voorbereid worden ; hoe het kamp moet beveiligd en hoe de werkzaamheden moeten verdeeld worden.

In het tweede deel wordt een historisch overzicht gegeven van de legerinrichting bij diverse volken, de Hebreeën, de Grieken, de Romeinen en de Tartaren, en daaruit volgen richtlijnen voor verbeteringen van de eigen legerorganisatie.

In de *Nieuwe Maniere van Sterctebou door Spilsluysen*, die de oudste verhandeling over de inrichting en de bouw van sluizen zou zijn, behandelt hij om te beginnen de drie typen sluizen, die sedert lang in gebruik waren. Daarna heeft hij het over een nieuwe soort, waarin tussen een stel zwaai- of puntdeuren nog een zgn. spildeur is aangebracht. Vandaar de naam spilsluizen. Dan bespreekt hij de fundering van hydraulische werken, een delikaat punt in de sluizenbouw, om te komen tot een brede uiteenzetting van de toepassing van spilsluizen bij de fortifikatie, met talrijke voorbeelden en gedetailleerde tekeningen.

Postume publikaties

Stevins weduwe, Catharina Cray, is ongeveer een jaar na zijn overlijden, op 14 maart 1621, opnieuw in het huwelijk getreden met Maurice de Viry, baljuw van Hazerswoude. Uit dit huwelijk zijn nog zes kinderen geboren.

Catharina Cray blijkt maar weinig belangstelling aan de dag te hebben gelegd voor Stevins nagelaten geschriften. Voorzeker omdat die materie ook haar kennis en inzichten te boven ging. Maar hun tweede zoon, Hendrik, die aanvankelijk een militaire loopbaan had gekozen, en zich op 14 februari 1639 had laten inschrijven als student in de wiskunde te Leiden, bleek zich naderhand wel voor de nagelaten papieren van zijn vader te interesseren. In 1649 publiceerde hij onder de titel *Materies Politicae, Burgherlicke Stoffen*, naast enkele reeds bekende werken, een aantal nog onuitgegeven handschriften van zijn vader. Het ging hoofdzakelijk over beschouwingen inzake organisatie, zowel van private, bestuurlijke als militaire aard.

In 1884 verschenen nog een paar vroeger niet gepubliceerde verhandelingen van de hand van Stevin, die nu uitgegeven werden door prof. dr. David Bierens de Haan (1822-1895), hoogleraar in de wiskunde te Leiden, namelijk *Van de Spiegeling der Singconst* en *Van de Molens*. In eerstgenoemd werk dat op het eerste zicht schijnbaar helemaal buiten Stevins interessegebied lag, betrekt hij de wiskunde in de muziekteorie door de oktaaf te verdelen in twaalf gelijke intervallen. Hij legt daarmee eigenlijk de akoestische grondslagen van de muziek, wat zeker van betekenis is geweest voor de historische ontwikkeling ervan.

Slotbeschouwing

Stevin die vaak moeilijk benaderd wordt omdat zijn werk meer inspanning vraagt dan het behaagt, was een pragmatische geleerde, een van de grondleggers van de toegepaste wetenschap.

Hij heeft het werk van Archimedes, na eeuwenlange onderbreking voortgezet, om dit van Galilei voor te bereiden.

Het was niet allemaal origineel wat hij heeft gepubliceerd, maar zijn bijdragen in de wiskunde en de mechanika zijn staptstenen geweest in de evolutie van het wetenschappelijk denken.

Tenslotte neemt hij naast de Statenvertalers (van de Bijbel) een belangrijke plaats in bij de ontwikkeling van het moderne Nederlands.

EINDE

NOTEN :

(101) Aangezien men toen onze taal het *Nederduytsch* noemde, waren wij ook *Duytschen*.
(102) Hipparchos (2e eeuw voor Kr.) was de grootste Griekse sterrenkundige van de Oudheid. Hij ontdekte de precessie der nachteveningspunten, ontwierp een kataloog van ongeveer 850 vaste sterren en berekende de afstand van zon en maan.
(103) E.J. Dijksterhuis, *Simon Stevin*, 's Gravenhage, 1943, p. 19, voetnota 4.
(104) Idem, p. 19.
(105) Idem, p. 18.

BROOD - BANKET

Elke vrijdag & zaterdag vers koekebrood
Ook aan huis bestelling

Verhaeghe

Open van 7 u. tot 19 u.
Gesloten op maandag
Zondag open tot 17 u.

Prof.O.Rubbrechtstraat 35, ROESBRUGGE • Tel. 057/30 16 45

VURIGE TONGEN BOVEN BEAUVOORDE

(vervolg van blz. 82)

Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, herbergt een poëzietentoonstelling en doet dienst als expositieruimte en ontmoetingsplaats.

Hier is het vertrekpunt van de zoektocht naar de *vurige tongen*. Vanaf 13u30 kan men daar inschrijven voor deze literaire verkenning en de barbecue achteraf. Iedereen wordt daar zeker verwacht voor het ophalen van alle nodige dokumentatie, plannetjes en deelnemingskaarten.

Elk gastgezin waar de ***dichter aan huis*** is, hangt feestelijk de banier uit. D.w.z. een jutezak waarop het woord P O E Z I E vermeld staat en waaraan een grote ganzeveer is bevestigd. Zodoende een duidelijk merkteken voor alle dichterlijke zielen op zoek naar de apostel van "het woord".

Wanneer het bij de dichter niet meer dichter kan hoeft men niet meer te kloppen of te bellen. Een "stopteken" is dan aan de deur of gevel bevestigd en betekent dat er geen plaats meer is voor de komende sessie. Wachten of doorlopen, zo moet het dan.

Vanaf *Huize de Bryarde* is er een bewegwijzering naar alle lokaties. Een okergele pijl met daarop ***Dichter aan huis*** en de nummers van de lokaties wijzen de weg.

Men hoeft zich helemaal niet te haasten, maar loop eerder met "trage schreden op de plavuizen van lang geleden..." (A. van Wilderode)

Inschrijvingen gebeuren het liefst vooraf op de Dienst Toerisme, Landhuis, Markt te 8630 Veurne. Tel. 058/31 21 54.

Voor zover dan nog plaatsen vrij zijn, kan men op Sinksenzondag zelf terecht in *Huize de Bryarde*, Wulveringstraat 12 te 8630 Beauvoorde.

Deelnemingsbijdrage bedraagt 700 fr. Barbecue alleen 400 fr. Beide smakelijke menu's samen kosten 1.000 fr

Met de ***Dichter aan huis*** breekt te Beauvoorde de lente door en

'daarna zal de zomer komen
altijd voort. Die hoop mag niet vergaan.
Al moeten wij op 't land van vele doden staan. (Clem Schouwenaars)

Elie E.Balduck

Noten

1. Peerdeknecht, L. de Bo, *Westvl. Idioticon*, Gailliard Brugge, 1873, blz. 159.
2. Gwy Mandelinck, *De Westhoek Vijfmaal*. Artis-Historia Brussel, 1987, blz. 30.
3. Anton van Wilderode, *Poëziekrant uit Beauvoorde*, Vzw Opbouwwerk IJzerstreek, juni 1976.

20ste POEZIEFESTIVAL *POEZIE IN DE SCHUUR* van 20 juli tot 5 augustus 1994

20/7 ***Anton van Wilderode***
"Karel V onder de Vlinderboom"
deklamatie : Chris Torfs
toegang : 300 fr.

22/7 ***Luuk Gruwez***
over zijn poëzie,
op de praatstoel bij Frans Terrie
toegang : 250 fr.

25/7 ***Jan Eijkelboom***
"Wat blijft, komt nooit terug"
toegang : 250 fr.

27/7 ***Koen De Cauter***
zingt Guido Gezelle
toegang : 350 fr.

5/8 ***Tine Ruysschaert***
met "Wit is altijd schoon"
van Leo Pleysier
toegang : 350 fr.

ROGER-A. BLONDEAU DANKT !

Onze medewerker R.A. Blondeau dankt hierbij iedereen die ertoe heeft bijgedragen dat hij de Kultuurtrofee 1993 van de stad Poperinge kreeg toegekend. Ook de ongeveer 300 vrienden en kennissen die op 22 april jl. aanwezig waren op de plechtige uitreiking.

Zijn dank gaat in het bijzonder naar de verstkomenden : ere-direkteur-generaal van registratie en domeinen de heer R. D'Amour en zijn dame, die speciaal van Dilbeek waren gekomen en prof. em. ir. D. Vandepitte, ere-rektor van de Universiteit Gent en mevr. Vandepitte, alsmede prof. dr.ir. A. Maton en mevr. Maton, die speciaal de verplaatsing van Gent en Melle naar Poperinge hebben gemaakt, tenslotte de heer Elie E. Balduck en mevr. Balduck die van Brugge zijn gekomen.

Hij is ten zeerste getroffen geweest door de aanbieding van het prachtige geschenk door zijn vrienden van de Orde van Driekoningen en van de Keurbroederschap de Witte Ranke.

Tevens dankt hij de heer Voorzitter van de Poperingse Culturele Raad voor de stijlvolle organisatie van het feest, alsmede de heer Burgemeester M. Mahieu, prof. dr. ir. A. Maton en de heer Schepen P. D'Hondt, voor hun hartelijke woorden.

DANK !

Aan de vele klanten die ons in al die jaren (33 j.) bezochten,

- voor je klant zijn
- voor je vriendelijkheid
- voor de vele attenties die we in al die tijd en zeker op het einde kregen.

Maria & Sylvain Ria & Luk

LAGOSTINA
KWALITEIT VOOR HET LEVEN.

VOORJAARSAKTIE !
-10% op alle kookpannen
-15% op snelkokers
- Eindereeksmodellen aan ***sterk verminderde prijzen***

(Deze aktie loopt tot einde mei)

ELEKTRO
CAPPOEN
Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

Een boek over onze streek

ZEVEN X HOP

Een boek dat in zeven hoofdstukken zowat alles verhaalt over de diverse aspekten van de hop : botanisch, agrarisch, funktioneel, ekonomisch, wetenschappelijk, folkloristisch en artistiek. Met tal van foto's, zowel aktuele als uit de oude doos.

De inhoud ziet eruit als volgt :
Vooraf, een cursiefje van Bart Wemaere, *Hop, hop... met z'n allen naar Poperinge !*

Dan volgen de zeven hoofdstukken :
- Chris Develter, *De botanische aspekten van de hop*
- Gerard Kestier, *Hop als typisch Poperings landbouwgewas*
- Bertin Deniere, *Hop in de bierbereiding*
- Paul Delanote, *Het economisch belang van de hop*
- Roger A. Blondeau, *Hop in de wetenschap en de volksgeneeskunde*
- Frans Orbie, *Mijn laatste plukdag*
- Antoon Couttenye, *Hop in kunst en cultuur.*

Het gaat om een boek van 136 blz., 24,5 x 17,5 cm. Met een 80-tal foto's.
Prijs : ingenaaid : 595 fr.; gebonden : 730 fr.
Het werk is te verkrijgen vanaf 21 mei a.s. in de boekhandel.

FRANK DEBOOSERE VOOR TV-PROGRAMMA TE ROESBRUGGE

Op 11 mei kwam een TV-ploeg onder de leiding van regisseur A. van de Vyvere, en weerman Frank Deboosere naar Roesbrugge, om te werken aan het plan van een dokumentaire die zal gebaseerd zijn op het boek *Mercator van Rupelmonde* van onze medewerker Roger A. Blondeau.

De opbouw van deze dokumentaire, die zal uitgezonden worden op maandag 24 oktober op TV-twee, ziet er voorlopig uit als volgt :

1. Opnamen op historische lokaties, opname van kaarten en globes (voor zover nog relevant en beschikbaar).
2. Auteur R. BLONDEAU geïnterviewd over het leven en werk van Mercator.
3. Aktualisering van Mercators werk : bv. een huidig kaartenmaker over evolutie Mercator-nu, een huidig uitgever van kaarten : idem een verkeersleider Zaventem over betekenis Mercator voor zijn werk nu. M. Wildiers over kosmologie Mercator, de kapitein van een zeeschip over evolutie Mercator-nu, huidige betekenis voor de zeevaart. G. Bodifée over astrologie Mercator-nu.
4. Akteur inkarneert de persoon van Mercator, zijn ambities en spanningen op enkele cruciale momenten van zijn leven.

Presentatie : Frank Deboosere
Regisseur : André Van de Vijvere
Adviseur : Dr. Edward De Maesschalck
Produkteur : Eric Pertz

KLEINE FISKALE KRONIEK

De aangifte in de personenbelasting

We kregen, de meesten toch, een aangifte inzake personenbelasting (aanslagjaar 1994 - inkomsten 1993) in de bus.

Die aangifte moet degelijk ingevuld, gedagtekend en genaamtekend, ingeleverd worden bij de dienst die ze heeft uitgezonden *uiterlijk* op de datum die vermeld staat in de rechterbovenhoek (dit jaar normaal 30.06.94).

Opgelet, een aangifte die laattijdig ingediend wordt, al is het ook maar één dag, kan - en dat is meestal het geval - een aanslag van ambtswege tot gevolg hebben, met belastingverhoging. Wie in de loop van de *maand mei* geen aangifte heeft ontvangen moet er vóór 1 juni 1994 een aanvragen bij de belastingdienst, of zijn belastingadviseur hiervan op de hoogte brengen.

Belastingplichtigen die hun aangifte laten invullen door een belastingadviseur, dienen na ontvangst van die aangifte deze zohaast mogelijk aan de persoon in kwestie over te maken.

Immers belastingadviseurs hebben meestal honderden bedrijfsafrekeningen te maken en belastingaangiften in te vullen, en moeten dit doen volgens een met de belastingadministratie afgesproken werkplan, en dat kan alleen goed verlopen mits een vlotte medewerking van hun kliënteel.

Krijgen geen aangifte toegezonden :

Gepensioneerden die in 1993 een pensioen hadden dat niet meer bedroeg dan 300.000 fr. bruto en waarvan de onroerende eigendommen in hun bezit geen hoger kadastraal inkomen hadden dan 100.000 fr.

De personen die in bovenstaand geval verkeren moeten dus ook geen aangifte aanvragen.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

COIFFURE - PEDICURE
ELS
dames en heren

Dagelijks open op afspraak tot 19 u.
Wekelijkse rustdag maandag
donderdag van 17 tot 21 u.

Waaienburgseweg 78
8972 KROMBEKE
Tel. SALON 057/40 14 33
Tel. PRIVE 057/30 06 61

't Rozenhof

◆

Smul smakelijk

en laat u overtuigen
door de culinaire geneugten
van onze keuken.
Verzorgd en boordevol kwaliteit :
wij bieden een schotel
voor ieders smaak.
Volgens honger en budget
en voor fijnproevers :
ons fornuisje is gewoonweg
geweldig.

◆

- Speelplein
- Tijdig reserveren voor communies

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (6)

JUNI OF ZOMERMAAND

Willem Lanszweert

Het weer als voorspeller van ... het weer.

Donder en bliksem

De inslaande bliksem brengt enkelen gevaar, doch allen vrees.

In de Oudheid, in de Middeleeuwen en bij velen zelfs in zeer recente tijden, zijn benauwende atmosferische omstandigheden het werk van hogere wezens. Noodweer, tempeesten en onweders waren hun schepping. Bij de Assyriërs was de donder de stem van bovenaardse machten en de bliksem het spoor van hun vlucht. Het zinnebeeld van Zeus, de oppergod der Grieken, was de bliksem. Dezelfde macht kreeg Jupiter bij de Romeinen, Indra bij de Hindoes, Thor bij de Germanen en God, de Vader bij de Kristenen.

Bij onweer werd in onze streken gezegd dat God zijn korenschoven vervoerde, of dat hij met St. Pieter aan het kegelen was. In Wallonië dacht men dat een onweer veroorzaakt werd door enorme stenen bollen die over de wolken rolden. Botsten deze bollen op elkaar dan sprongen er donderstenen af en sloegen er vonken in 't rond. Het geloof in donderstenen was algemeen én zeer oud. Het klimt op tot bij de primitieve mens. Bij ons sprak men van donderkeien of donderbeitels. De bliksems werden opgedeeld in soorten : branders, brekers en gatemakers. Brekers en gatemakers gingen gepaard met donderstenen. In zijn *Meteorologicorum* van 1631 verdedigt Froidmont (1587-1653) het bestaan van donderstenen en zelfs de kritische en rationalistische filosoof Descrates, (1596-1650), de grondlegger van de moderne wijsbegeerte, geloofde er nog in. In zijn *Météores* schrijft hij : "De bliksem kan soms veranderen in een harde steen die alles breekt wat hij op zijn weg ontmoet."

Een onweer kan ontstaan door een cumulonimbus of onweerswolk, een uitgebreide vertikale wolkenmassa gelijkend op bergen. Dergelijke wolk ontstaat door convectie binnenin een luchtmassa. In de zomer kan een onweer ontstaan als gevolg van grote hitte. Dergelijk onweer brengt alleen een verlaging van de temperatuur mee en heeft geen verdere invloed op het weer.

Vandaar :

Wat kan de lucht toch veel verdragen.

Anders is het gesteld wanneer onweerswolken ontstaan door convecties langs het scheidingsvlak tussen warme en koude luchtmassa's. Dergelijke onweders, die in alle seizoenen kunnen ontstaan, doch in mindere mate in de winterse perioden, kunnen het weer wel veranderen. Deze frontale onweders kunnen zachtere perioden in het voorjaar onderbreken.

De donder scheidt het weder.

De koude polaire luchtstroom die op deze onweersfronten volgt vertraagt de bloei, die evenwel niets meer te vrezen heeft van vorst, en verhindert de groei van het gras. Lenteonweders zijn dus slecht voor de weiden :

Als men in Maart den donder hoort,
Helaas ! De koeien zijn gemolken.

Als 't dondert op den blooten doorn,
Is de scheper zijne wei verloren.

Als het boven het dorre woud dondert,
Wordt het in de regel weer koud.

Voortekenen van onweer volgens de (vroegere) volksmond.
" 't Zal gaan donderen als" :
- de varkens met strohalmen in de muil rondlopen ;
- de koeien met de staart omhoog lopen ;
- de bijen in allerijl naar de korf toevluchten ;
- als de vliegen erg steken ;
- als er veel "donderbeestjes" zijn ;
- als de kinderen lastig zijn ;
- als de krankzinnigen opgewonden zijn ;
- als de sterren verduisteren ;
- als de zon roder is dan gewoonlijk ;
- als er stofwolken ontstaan ;
- als het in de natuur heel stil wordt ;
- als men een gebochelde tegenkomt ;
- als men een zwart schaap ontmoet ;
- als een lijk op het doodsbed zwart wordt ;
- als men een klaproos afsnijdt ;
- als men een kwikstaart vertrapt.

Vanzelfsprekend poogde men het angstaanjagende onweer te bezweren of probeerde men zich op allerlei manieren tegen eventueel onheil te beschermen.

Zo nam men zijn toevlucht tot Godsdienstige handelingen.
- Een kruisteken maken na elke bliksemschicht.
  Een legende zegt dat de duivel ooit beweerde de wereld te zullen vernietigen door onweer. Maria beloofde evenwel eerst de bliksem te sturen om de macht van de duivel te breken.
- Bepaalde heiligen aanroepen en "gebeden lezen".
  In Vlaanderen is dit bv. het gebed van Keizer Karel, in Wallonië leest men het evangelie van Johannes. Bij de tekst "en het Woord werd Vlees" is de zaak veilig.
  Donatius, Barbara en Hubertus zijn heiligen die aangeroepen werden.

Sint Donatius, Bid voor mij,
Dat het onweder niet op mij valle,
Noch op mijn magen, noch op mijn vrienden,

Sint Lutgardis, patrones van de Vlaamse taal- en letterkunde, feest 16 juni.

Dat het in 't water valle,
Daar waar er geen schepen zijn.

- Een gewijde kaars of de kerstkaars ontsteken was eveneens een uitstekend hulpmiddel.
- Het kerstblok onder bed leggen. Tijdens de Kerstnacht werd een grote houtblok in de open haard gelegd die er verscheidene nachten na elkaar brandde. Wat van dit blok overbleef, beschermde tegen onweer.
- Een gewijd palmtakje branden.
- Deuren en vensters, en andere openingen met wijwater besprenkelen.
- Een gewijd palmtakje op het bovenste gedeelte van de schoorsteen, tussen dakpannen, boven vensters en naast deuren aanbrengen.
- Een snuifje zout, gewijde palmtak, bloemen opgeraapt bij de processie op sakramentsdag, hemelvaarts- of O.L.Vrouw hemelvaartsdag op het vuur gooien. Groene twijgen hielpen ook. De dikke rook die ze veroorzaakten dreef boven het dak en verhinderde blikseminslag.
- De klokken luiden om onweer te verdrijven. Dit gebruik was algemeen in zwang. Gewijde klokken riepen niet alleen de gelovigen op tot gebed maar zaaiden tevens paniek in het kamp der demonen en duivels.
  Een opschrift op een klok in de St.-Denijskerk te Luik luidt als volgt :

Ik heet Maria, ik ben gewijd en gezegend,
Als men mij luidt, verdwijnt de storm.

In 't arbeidskontrakt van 1431 van "clocman" Jan Ratele, van de Kortrijkse

Kapittelkerk, wordt opgegeven wanneer en voor welke omstandigheden de klokken geluid dienen te worden. Dit was ondermeer bij "tempeest by nachte of bi daghe ..."

Planten als bescherming.

Volgens de overlevering worden sommige bomen nooit door de bliksem getroffen :
- de doorn, omdat hij gebruikt werd in de kroon van Kristus ;
- de eik, omdat daaruit het kruis van Kristus werd gemaakt ;
- de trilpopulier, omdat Maria ooit onder dergelijke boom schuilde ;
- verder nog de hazelaar, beuk, olm, de linde, de kastanje en de berk.

Donderbaard op het dak beschermt tegen blikseminslag.

Soms werden ook ruikertjes, gemaakt van planten die op O.L.Vrouw hemelvaart gewijd werden, op zolder gelegd. In Limburg had men als aan O.L.V. gewijd kruid : St. Janskruid of donderkruid, wormkruid of bliksemkruid, duizendblad, wilde munt, kruiswortel, hertshooi en verschillende kamillesoorten.

Andere middelen :
- de haal van een waterketel voor de deur aanbrengen ;
- een huis waar de zwaluw zijn nest had gebouwd was beschermd tegen blikseminslag ;
- om te beletten dat de kuikens in de eieren door het onweer gedood werden, werd in het nest een kruis gelegd met twee spijkers.

Voorzichtigheid is de moeder van de porseleinwinkel.
- open nooit een regenscherm bij "donderweer" ;
- draag geen hooivork op de schouder ;
- loop of sta niet in een open veld ;
- sta niet onder een hoge boom.

De kalender en "donderspreuken" :

Zuiverend en bijzonder,
Vruchtbaar, in Maerte de donder.

De Maartse donder
is uitstekend voor de vruchtbaarheid.

Donder in Maart,
een vruchtbaar jaar.

Als het onweert in April,
Is de landman verheugd.
Maar vlieg en ooi
hebben veel te lijden.

Weerpreuken voor juni

Om een goed jaar te krijgen moet het in juni enigszins vochtig en nogal warm wezen.

In juni weinig regen,
Voorspelt een grote zegen.

Juni nat en koud,
Het hele jaar ellende brouwt.

Volgens de kalenderdagen :
8 juni : St. Medardus
St. Medardus is een regenheilige.

Regen op St. Medard,
Zes weken tevoor of ernaar.

11 juni : St. Barnabas (een andere regenheilige).

Sint Barnabas,
Maait het gras.

Als het regent met St. Barnabas,
Zwemt de oogst in een waterplas.

St. Barnabas was blijkbaar evenwel in staat het onheil door zijn "confrater" St. Medardus aangedaan in te perken.

St. Medardus, de grote pisser,
Wordt door St. Barnabas
de neus afgesneden.

Barnabas knoopt de broek
van St. Medardus toe.

24 juni : Geboortedag van Johannes de Doper.
29 juni : Petrus en Paulus (nog meer regenheiligen)

De regen van St. Jan
de oogst bederven kan.

Een regenachtige Petrus en Paulus,
is voor dertig dagen een gevaar.

In juni valt de zomerzonnewende. Dergelijke momenten gaven niet alleen aanleiding tot feesten doch werden tevens beschouwd als een periode van bestendigheid in atmosferische toestanden. In verband met het latere oogsten van vruchten was men bang voor regen in deze periode, die aanleiding zou geven tot een lange natte periode.

Vandaar al die regenheiligen !

CAUSERIE "MENSWAARDIG LEVEN TOT IN DE DOOD"

Door de evolutie in onze samenleving, in de geneeskunde en in de ziekenhuizen, wordt het menswaardig sterven met de dag meer bedreigd. Hieraan moet dringend gewerkt worden : als er niets meer aan de ziekte te doen is, moet alles in het werk worden gesteld opdat de zieke zijn leven zo komfortabel en menswaardig mogelijk kan voleinden en opdat hij afscheid kan nemen van zijn nabestaanden. Met dit doel voor ogen richtte zuster Leontine in '90 een afdeling palliatieve zorgen op in het St.-Jansziekenhuis te Brussel, een afdeling waar terapeutische hardnekkigheid plaats maakt voor zorgend omgaan. Samen met de zieke bewandelen de verzorgers de paden van angst, onmacht en verdriet...

Zuster Leontine is arts en was 25 jaar direkteur van de Algemene Kliniek St.-Jan te Brussel.

Op vrijdag 27 mei om 20 u. geeft zij een boeiende causerie over haar baanbrekend werk in zaal "Christen Volkshuis" (bij P. Gunst) te Roesbrugge. DF-leden betalen 70 fr., niet-leden 100 fr.

PROVEN - EEKHOUTEFEESTEN

Zaterdag 2 en zondag 3 juli 1994

Ieder jaar iets vinden wat de kinderen aanspreekt is moeilijk. Verleden jaar was het zeker een schot in de roos met het Papa Chico team. Dit jaar wordt het zeker niet minder.

Pépe de Pipo start de feesten met een twee uur durende Pop corn Show. De volwassenen kunnen 's avonds genieten van lekkere kip aan 't spit en een danspasje wagen op de tonen van een gezellige discobar.

De zondagnamiddag wordt traditioneel ingeluid met een volleybaltornooi. Nieuw is er de kinderrommelmarkt (voor inlichtingen : Malbrancke Johan, Eekhoute 9 te Proven - telefoon 30 08 96).

Ook nieuw is de schminkstand, waar de kinderen tot echte feeën of duivels kunnen omgetoverd worden. Een ballonwedstrijd maakt de namiddag kompleet. 's Avonds is er nog een 'slotdrank' met disco.

PROGRAMMA :
Zaterdag 2 juli
- 14.30 u. : Pépe de Pipo show
- 19 u. tot 2 u. : Kip aan 't spit met frites
  Bal met disco Butstraen

Zondag 3 juli
- 14 u. : Volleybaltornooi
  Kinderrommelmarkt
  Ballonwedstrijd
  Schminkstand
  Barbecue is voorzien
- 19 u. tot 1 u. : afsluit met disco

VEEPRIJSKAMP te ROESBRUGGE

Gewestelijke veeprijskamp voor rood stamboekvee op donderdag 26 mei 1994 om 9.30 uur op de Markt te Roesbrugge.

PROGRAMMA :
1. Gekalfde vaarzen met erkende afstamming, gekalfd vóór 2 jaar en 8 maanden, nog in laktatie zijnde en afstammend van een moeder met minimum tweede produktieklasse.
2. Koeien met minimum tweede produktieklasse onderverdeeld in leeftijdsgroepen van maximum 12 dieren.
   Alle deelnemende koeien en vaarzen mogen maximum 18 maand gekalfd hebben en moeten onder doorlopende kontrole staan.
3. Kampioenschap voor vrouwelijke dieren.
   a. voor jonge koeien.
   b. voor koeien met minstens 2 volledige laktaties.
4. Kampioenschap voor de koe met de mooiste uier, voor dieren met minstens 2 volledige laktaties.

Het betere voor uw interieur tegen de beste prijzen

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen buiten konkurrentie.

DRAPERIEEN
excl. : Engelse stoffen, Wereldmerken : ADO, ARISTO, GARDISETTE UNLAND, VRIESCO, enz...

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO, GARDISETTE, UNLAND, ARISTO, enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem, vliegen- en mierenbussen, boenwas, trekkers, keerders, vegers, dweilen, sponsen, zeemvellen, enz ...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad aan nettoprijzen om U tegen te zeggen vanaf 69,- de rol

DONSDEKENS
KUSSENS
BEDLINNEN

KARPETTEN wol
KARPETTEN
klassiek synth.

Tafelkleden, kanten sier-doekjes, kralen, vliegedeuren

VOLTAPIJT
VLOER-BEKLEDING

MASSA BEHANG

Bergenstraat 42 - 8691 BEVEREN - (Kalsijde) (Roesbrugge) - Tel. 057/30 10 20

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 25 tot en met zaterdag 28 mei

Bij aankoop van 300 fr. :
GRATIS een boodschappentas of een geldbeugel

JONAGOLDEN *4 kg voor* ***95 fr.***

CERA

CERA LIFE, uw laatste gouden zaak voor 1993 !!

Een hoogrenderende belegging, met ***fiscaal voordeel*** *voor uw* ***inkomsten van 1993.***

Vraag nu informatie in uw CERA-kantoor, voor preciese cijfers op uw maat

Uw CERA bankkantoor is dagelijks geopend, ook op vrijdagavond en zaterdagvoormiddag.

CERA-kantoor PROVEN	kantoordirecteur ***Jan DEDECKER***	
	Obterrestraat 11	tel. 057/30 02 32
CERA-kantoor ROESBRUGGE	kantoordirecteur ***Luc LOUWAGIE***	
	Prof. Rubbrechtstraat 44	tel. 057/30 03 84
CERA-kantoor WATOU	kantoordirecteur ***Paul BRUTSAERT***	
	Steenvoordestraat 42	tel. 057/38 86 91

CERA DE BANK DIE JE RUIMTE GEEFT.

ROESBRUGGE

ZONDAG 5 JUNI 1994

GROTE BARBECUE

in tent bij Marc Deseyne, Waaienburgseweg 30, Roesbrugge
van 12 tot 14 uur en vanaf 17 uur tot ...

t.v.v. rolstoelpatiënt Wilfried LERMYTTE

Volwassenen : 300 fr. - kinderen : 180 fr. (worst of kotelet)

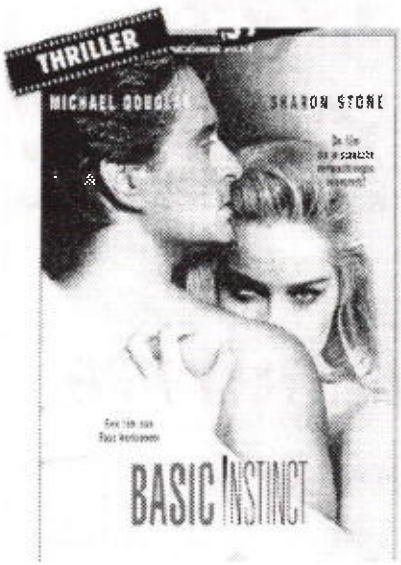
Gelieve kaarten vooraf te bestellen
bij M. Deseyne : 057/30 05 03
of bij D. Goussey : 057/30 00 53

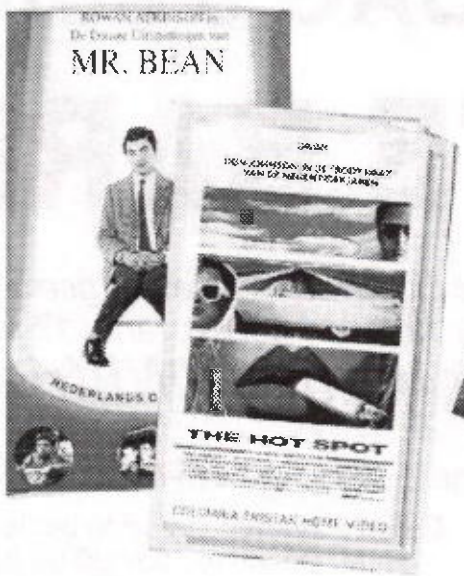
IEDEREEN HARTELIJK WELKOM !

Met steun van :

⁂ **ELEKTRO CAPPOEN N.V.**	Prof.O.Rubbrechtstraat 12, Roesbrugge	✆ 057/30 05 94
⁂ **KWALITEITSSLAGERIJ CHRIS SOENEN-DEKERVEL**	Haringestraat 2, Roesbrugge	✆ 057/30 05 21
⁂ **BAKKERIJ IVO VANDENBROUCKE**	Weggevoerdenstraat 1, Roesbrugge	✆ 057/30 09 24
⁂ **INSTITUUT NATACHA**	Bergenstraat 1, Beveren-IJzer (op afspraak)	✆ 057/30 14 12
FIETSEN TOBY SPORT	Bergenstraat 1, Beveren-IJzer	
⁂ **GROENTEN & FRUIT FOULON** *Iedere week speciale promotieprijs !!*	Prof.O.Rubbrechtstraat 99, Roesbrugge	✆ 057/30 11 40 Fax 057/30 15 21
⁂ **BROOD - BANKET VERHAEGHE**	Prof.O.Rubbrechtstraat 35, Roesbrugge	✆ 057/30 16 45
⁂ **ASLK - Eddy AMELOOT**	Prof.O.Rubbrechtstraat 14, Roesbrugge	✆ 057/30 08 66
⁂ **SLAGERIJ IVAN BARREZEELE-PYFFEROEN**	Bergenstraat 25, Beveren-IJzer	✆ 057/30 03 75
⁂ **DOE-HET-ZELF DEVOS**	Couthoflaan 7B, Proven	✆ 057/30 11 47
⁂ **BEENHOUWERIJ ANDRÉ DELANOTE** *uit sympathie*	Prof.O.Rubbrechtstraat 46, Roesbrugge	
⁂ **ABDIJ SINT-SIXTUS**	Donkerstraat 12, Westvleteren	
⁂ **AQUA LENO FITNESS-SAUNA-RELAX**	Watouplein 12A, Watou	✆ 057/38 87 60
⁂ **FIETSEN JOSÉ BAFCOP**	Abelestationsplein 12, Abele	
⁂ **RESTAURANT "CENTRALE"** *Specialiteit verse schaaldieren.*	Kaai 11B, Nieuwpoort	✆ 058/23 39 81
⁂ **HOUTHANDEL DECADT N.V.**	Rodenbachstraat 19, Vlamertinge	✆ 057/20 06 03
⁂ **N.V. GARAGE DURAN** Concessiehouder Peugeot - Talbot	Poperinge	✆ 057/33 46 43 057/33 62 02
⁂ **GLASFABRIKANT HAUBOURDIN NOEL**	Ouderdomseweg 24, Poperinge	✆ 057/33 35 07

Videosuksessen

100 fr.
per film
(2 dagen)

BOEKHANDEL SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - 8972 Roesbrugge
057/30 15 57

Er zit vaart in deze huwelijkskaart

Deze en vele andere bijzondere huwelijkskaarten vindt u bij
DRUKKERIJ SCHOONAERT
Bergenstraat 1 - 8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 03 79

HARINGE
HEROPENING KAREL DE BLAUWERROUTE

Voor de heropening van de Karel de Blauwerroute op 29 mei is een beperkt feestprogramma uitgedokterd. Dat start omstreeks 14 uur op de koer van het dorpshuis. Daar krijgt iedereen die wil meewandelen of meefietsen een kaartje en folder. Het tempo en het eigenlijke uur van vertrek zijn vrij, en ook de duur van de piconstop mag iedereen naar eigen vermogen zelf bepalen. Wie vooraf inschrijft kan na de wandeling op de koer van het dorpshuis genieten van een deugddoend broodje met een lekker grote barbecue-worst en van een heerlijk fris Orgelbiertje.

Bedoeling van het hele gebeuren is heel het dorp eens bij elkaar te krijgen voor een gezellige gezinswandeling om daarna allemaal samen wat na te genieten. Iedereen is vanzelfsprekend hartelijk welkom en inschrijven vooraf moet vóór 22 mei bij Milo, Daniël of 'meester' Jan. De kostprijs voor het hele gebeuren werd zo laag mogelijk gehouden. Volwassenen betalen 120 fr. voor de folders, het broodje met worst en het Orgelbier. Voor kinderen moet maar 60 fr. betaald worden.

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (14)

Een woordje geschiedenis

Keizerlijke troepen aan de grens

De "placcaeten" (verordeningen) lieten, wat de smokkel betreft, aan duidelijkheid niet te wensen over : "Ende op datter geen misverstant en zij, wij verclaeren dat allen 't gene verboden is uyt te voeren, niet alleenelyck en behelst 't geene vervoert wordt met schepen, peerden, waegens ende kerren, maer dat het verbodt sigh oock bestryckt tot het gene verdraegen wordt op het hooft, rugge ende armen, ende dat de voituren, peerden ende schepen de welche sullen gedient hebben tot het bedriegelyck vervoer der verbode specien, sullen vallen in verbeurte".

In de vorige bijdrage (nr. 13) vertelden we dat men bij het opstellen van de grensbewaking van oordeel was dat het personeelskader niet nodeloos zou opgeblazen worden. Tegenover de gestadig aanzwellende smokkel was men genoodzaakt versterking te laten aanrukken. Vanaf 1740 wordt beslist soldaten in te zetten om de douaniers bij te staan. Zo stipuleert een "placcaet" van 11-2-1741 het volgende : "Ende voor soo veel, om krachtiger te beletten den uytvoer der Graenen ende andere waeren begrepen in de Placcaeten en de Ordonnantien, nootsaeckelijk gevonden is geweest van te formeren langs de frontieren een cordon van onze Trouppen, getrocken uit verscheyde Garnisoenen der Steden der Nederlanden, en van te belasten hun devoir te doen om de Fraudeurs ende de Speciën die uytgevoert worden te arresteren".

De keizerlijke legereenheden droegen namen om van te dromen : dragonders van het regiment van Sint Agnon, kuirassiers van het regiment van Anhalt-Zerbst e.d. Maar zo de regimenten patetische namen droegen, de mannen die er deel van uitmaakten waren verre van koorknapen.

Het optreden van de "trouppen" liep inderdaad niet van een leien dakje, niet alleen wat de verhouding met de douane zelf betrof, maar vooral de betrekking met de burgerij liet veel te wensen over.

De klachten stroomden toe. Volgens de "principaele officieren" van Gent gebruiken de militairen overal geweld, persen geld af van de handelaars en mishandelen ze zelfs met stokslagen. Die van Brugge schrijven dat de soldaten belastingen opleggen aan de mensen, zonder daartoe gemachtigd te zijn krachtens ordonnantiën of reglementen, huiszoekingen verrichten en geen rekening houden met kwijtschriften of geleibrieven.

Uit Turnhout wordt een alarmkreet geslaakt : de kommiezen weigeren op stap te gaan met de boogschutters (militairen) en enkele onder hen vragen zelfs hun ontslag om niet verplicht te worden met hen op dienst te trekken.

In het Doornikse signaleert men dat het leger de smokkel begunstigt en het zelfs zo ver drijft de kommiezen te mishandelen.

Te Vrasene houden mannen, gekleed in het blauw met rode versieringen, in de nabijheid van de grens twee vrouwen aan die naar de herberg "De Bonte Coey" voorgebracht worden. Ze mishandelen hen gedurende de nacht en willen ze dwingen door woorden en onzuivere handelingen "ervan te genieten tot hun genoegen".

Tijdens een nachtelijke patrouille stootten de garden (kommiezen) op een bende graansmokkelaars die opereerden onder bescherming van twee gewapende dragonders (ruiters).

Het zenden van legereenheden was tamelijk improvisatorisch gebeurd. Niets was voorzien of voorbereid om de militairen te logeren en zo werd er oeverloos gepleit om te weten wie de kosten ervan zou dragen. Zo zien we in 1742 dat de Raad van Financiën van de Generaliteit van de Acht Parochies van het Veurne-Ambacht (Watou - Elverdinge - Loker - Noordschote - Reningelst - Vlamertinge - Woesten - Zuidschote) de nota doorschuift van een herbergier te Abele (Watou) die eindelijk zijn kosten voor het logeren van soldaten wil betaald zien.

Later zal men de ontvangers van de douane toch machtigen de rekeningen te vereffenen. Ook de soldaten krijgen een dagelijkse vergoeding.

Uiteindelijk werd afgezien van de medewerking (?) van de troepen. Een verslag van het Bureau der Regie vermeldt "dat de kommiezen zich verlaten op de soldaten, deze laatste dan weer op de kommiezen. Als de ene klaar staan om op dienst te gaan, maken de andere nog geen aanstalten om te vertrekken, bij zover dat ze het zelden of nooit eens zijn, zodat noch de ene noch de andere iets uitrichten".

Ondraaglijke lasten

Zoals alle vorstendommen en staten in de loop der geschiedenis bestendig kampten met acuut geldtekort (dat is op onze dagen nog niet veranderd) zo had men ook in de Oostenrijkse periode meer geld nodig dan gebeden en greep men, zoals gewoonlijk, naar de meest voor de hand liggende middelen om de schatkist te spijzen, namelijk de verhoging van het invoerrecht op zout en tabak. Zout was het enige en onmisbare konserveringsmiddel en tabak het genotsmiddel voor lieden die weinig bezaten.

Anderzijds werden eveneens de rechten bij de uitvoer van graan, wol, linnen en vodden gevoelig verhoogd om de binnenlandse markt te beschermen. Zo werd de smokkel gaandeweg winstgevender en nam onrustwekkende verhoudingen aan toen in november 1764 het invoerrecht op zout van 4,5 florijnen op 10 florijnen per Oostendse rasiere (126 kg) werd gebracht. De taks van 10 florijnen vertegenwoordigde een waarde van 1,40 frank (goudgeld) per kilogram.

Een douanier verdiende, met volle wedde, 240 florijnen per jaar. Met zijn 20 florijnen per maand zou hij het invoerrecht hebben kunnen betalen voor 252 kg zout.

Een eigenaardige heffingsvoet

Naast de in- en uitvoerrechten waren er ook de "tollen" (doortochtgeld, ook de belasting geheven voor het gebruik van land- en waterwegen) die verschillend waren van streek tot streek en geïnd werden door de douane. Niets speciaals, dat gebeurt ook heden ten dage, maar de ontvanger van Schinfeld achtte zich gemachtigd tolgeld te vragen voor iedere Jood. De principale officieren van Herve, steeds bij de pinken als het om 's keizers belangen ging, waren overeengekomen de Joden op dezelfde voet te takseren als de stieren, zoals dat ook in de over-Maaskantoren gebeurde. Ook in Duitsland hief men een belasting op de Joden (*La Douane Belge au Temps de Marie-Thérèse et de Joseph II* - J. Pricken 1965).

Het miserabele leven van de douanier

Hoe worstelde de douanier zich met zijn gezin door het leven ?

Hij verdiende als hij een volledige wedde had, zoals gezegd 240 florijnen per jaar. Maar er waren ook kommiezen die slechts een 3/4 wedde trokken, terwijl nog anderen het met een halve wedde moesten stellen.

De volle wedde werd slechts uitbetaald in brigades van grote uitgestrektheid, om reden van de kosten die de verre verplaatsingen met zich meebrachten, ofwel in streken waar het levensonderhoud enorm duur was. De sukkelaars die het moesten rooien met een halve pree (er waren er niet zo veel) waren echt beklagenswaardig.

Delplancq, een douanesuperieur, die vaak hard en streng was voor zijn personeel, had echter wel meelij met die arme stakkers. "Meerdere onder hen, blootgesteld aan het gure winterweer, vertoeven in barakken waar zelfs de schamelste dorpeling niet zou willen huizen en hebben er ziektes opgedaan. Er zijn er die gestorven

►

zijn van de kou en de ontbering. Een deel van hen werd zelfs tot inaktiviteit gedwongen bij gebrek aan kleren, schoeisel en vuur om zich te verwarmen, wanneer ze half bevroren van hun dienst terugkeerden".

De douaniers met halve wedde werden door hun kollega's scheef bekeken. Een dekreet van 1764 is streng vermanend waar het voorziet dat de douaniers met volle wedde de andere niet mogen misprijzen en zeker niet mogen weigeren met hen samen op dienst te gaan.

Op 1.385 kommiezen waren er in 1767 slechts 63 te paard, mannen met volle wedde. Zij kregen 80 florijnen toeslag per jaar voor het onderhoud van hun paard maar die volstonden bijlange niet. Als ze echt goed hun best deden en bij voederschaarste, kregen ze er enkele beloningen bovenop.

Als een garde van het voetvolk naar een bereden brigade werd overgeplaatst was hij meestal te onbemiddeld om zich een paard aan te schaffen, want dat moest hij met eigen centen betalen.

De Raad van Financiën verstrekte in dergelijk geval 63 florijnen, terugbetaalbaar aan 5 florijnen per maand. Niet niks als je maar 20 florijnen opstrijkt.

Het paard moest vijf jaar oud zijn. Om zeker te zijn dat er geen zijdelingse profijtjes zouden te rapen zijn, was het verboden het dier uit te lenen en als het om een hengst ging, om hem in dekdienst te gebruiken. Dat het "tussen de gerre en de deure" toch gebeurde, lijdt geen twijfel.

In de grond was de sociale status van de douanier niet zo slecht. Wie een volle wedde verdiende, mocht zich min of meer gelijk stellen met een vakarbeider. De halve weddes daarentegen waren te vergelijken met gewone handlangers.

De standplaatsveranderingen

Moest de kommies niet vrezen zonder werk te vallen, de grote gesel van die tijd, dan was hij vaak genoopt tot veelvuldige en kostelijke verhuizingen.

De Raad van Financiën was van oordeel dat de douaniers niet te lang op eenzelfde standplaats mochten vertoeven. Een maal in een streek ingeburgerd was het normaal dat men de kring van vrienden en kennissen verruimde. De Raad vond dat zulks niet verenigbaar was met de goede uitoefening van de dienst. De douanier te velde moest ongeacht het aanzien of de bekendheid van de persoon plichtsbewust en onverbiddelijk optreden. Om de haverklap verhuisden ze van het ene naar het andere uiteinde van het land, als halve nomaden, vrouw en kroost meezeulend naar onbekende oorden.

Enkele voorbeelden dienaangaande zijn sprekend. De "official" Coppens was op zijn 38ste al aan zijn zestiende verhuizing toe. Ook de hoge officieren ontsnapten niet aan de regel. Maar kregen zij een verhuisvergoeding, dan was er zoveel niet weggelegd voor het kleine grut.

Behalve als de nieuwe standplaats niet veraf gelegen was, kon de douanier zich een verhuis niet veroorloven. Voor een prikje deed hij zijn schamele huisraad van de hand en winterwaarts ook zijn voorraad aardappelen en toog op weg om op zijn nieuwe post van de grond af te herbeginnen.

Schrijnend is het geval van de kommies Robles, overgeplaatst in het belang van de dienst van Rolduc (gemeente Kerkrade in Nederlands Limburg) naar Avelgem en gehouden zich eerst bij de hoofdofficieren van Kortrijk te melden.

Hij zet zich op 7 oktober 1761 met zijn kroost op weg en arriveert er tien dagen later, op 17 oktober. Om enigszins zijn reiskosten te kunnen dekken, bekomt hij in Navagne (een kantoor) een voorschot van 10 florijnen op zijn wedde en in Tienen een tweede voorschot van 10 florijnen zodat zijn maandwedde van 20 florijnen er meteen op zit.

De overnachtingen in logies herbergen en de aanschaf van wat krappe mondvoorraad doen zijn centen wegsmelten als sneeuw voor de zon. Doorheen de stad Brussel trekkend hoopt hij van het Bureau der Regie (een soort hoofdbestuur der douane) nog een en ander te kunnen losfutselen maar het is de feestdag van de Heilige Theresia en om die reden zijn de kantoren gesloten. Als hij uiteindelijk in Avelgem aankomt, is hij een "arme djoos". De Raad van Financiën gunt hem echter 20 florijnen die hij in drie "payementen" (betalingen) (december-januari-februari) moet terugstorten. Er blijven voor hem en zijn kroost maar 13 à 14 florijnen per maand over om de winter door te scharrelen.

Na 22 jaar dienst en veelvuldige verplaatsingen wordt de garde Tragot van Luxemburg gestuurd naar Posthoorn, aan de grens van Zeeuws-Vlaanderen. Op zijn verzoek hem te helpen de kosten te dekken, beperkt de liefdadigheid van de Raad van Financiën zich tot een voorschot van 10 florijnen, in twee maandelijkse beurten terug te betalen.

Pas in 1787 kende men aan de lagere douaniers een eenvormige verhuisvergoeding toe van 10 florijnen, een halve maandwedde.

Zowel als de hoofdofficieren hadden de lagere beambten ook bijverdiensten. Bij verbaliseren konden zij een derde van de boetes en de verbeurdverklaarde goederen opstrijken.

Wanneer de smokkel in bepaalde artikelen (graan, zout en gekorven tabak) al te intens werd, kregen ze daar bovenop het derde van de boetes dat normaal aan de Keizer(in) toekwam.

Minder prettige dingen

Zoals gezegd worden aan de goede dingen weinig woorden verspild maar als er wat scheef loopt, krijgt het de nodige aandacht. Vandaar dat een administratie verslagen schrijft en briefwisseling voert omtrent de "onregelmatige" zaken, ze in bundels opbergt die tenslotte na jaren in de archieven belanden. Gelukkig maar want zo komen we te weten hoe het vroeger reilde en zeilde.

Zo zie je ook dat er in de grond weinig verandert, want tweehonderd jaar later, ervaar je dezelfde fenomenen als vroeger.

Met de regelmaat van een klok werden dienstbrieven verstuurd waarin met wegzending werden bedreigd de beambten die zich moeien met een of andere handel, bemiddeling in zaken, die in hun processen-verbaal de waarheid geweld aandoen, die iets laten binnenkomen van de vreemde, hetzij voor eigen gebruik hetzij voor iemand anders, zonder het invoerrecht te hebben betaald ; die geleibrieven afleveren in hun woning na sluitingsuur van het kantoor ; die verkeerde of valse redenen inroepen om een toelating tot afwezigheid te bekomen ; die niet terugkeren als hun vergunning verstreken is; die zich overgeven aan de drank tot de dronkenschap toe, hetzij dagdagelijks of met tussenpozen ; die pinten pakken met handelaars, fakteurs (zaakgelastigden) of bateliers of "die de foren bezoeken, de vogelschietingen en andere vermakelijkheden" ; die trouwen zonder voorafgaande toestemming van de Raad van Financiën, alsmede degene die vragen om meisjes te huwen die zwanger zijn van hun daden of die althans beweren dat ze het zijn ; tenslotte die door bemiddeling van hun (lieve ?) vrouw een gunst vragen of een standplaatsverandering.

Op gevaar van uitstoting uit de dienst was het voor de lagere beambten verboden te jagen of honden te houden.

Maar het bleef veelal bij herhaalde aanmaningen en dreigingen. Zo begint een dienstbrief van 1770 met de zin : "Ondanks onze veelvuldige waarschuwingen zijn er nog steeds beambten die zich bedrinken en in de herbergen met de kaarten spelen ...". Dezelfde zin wordt hernomen in mededelingen van 1778, van 1784 en 1786. Aldus blijkt een ziekelijke neiging voor drankgelagen. De arme stakkers van douaniers mochten terecht zoals de houthakker van Lafontaine klagen : somtijds geen bete broods en ruste nooit.

Veel vertier hadden de kommiezen immers niet in hun geïsoleerde grensposten. Lijk de plaatselijke bevolking hen weinig sympatie toedroeg, zochten ze troost en verzet in de drank, hen overigens gulhartig aangeboden door handelaars en neringdoeners, die er profijt in zagen.

In de disciplinaire lijsten van 1774 en 1775 vinden we trouwens veel gevallen van uitsluitingen wegens allerhande feiten, meestal dronkenschap. Zo is ook een dergelijk geval gekend van vier douaniers van Roesbrugge, uit de dienst ontzet "wegens handgemeen begaan met de burgers in een herberg". Het ging om de brigadier Pottelet, de onderbrigadier Loly en de garden Govaerts en Bodaux. Ongetwijfeld aangeschoten door het verbruik van bier en jenever was er slechts één vonk nodig om op de vuist te gaan met de overige herberggangers.

In de lange reeks gestraften kunnen we een glimlach niet onderdrukken als we lezen dat de brigadier Delporte en de garde Lagneaux ontslagen worden "wegens dief-

stal van groenten in de tuin van de ontvanger".

De olijkste tenslotte was de garde Godart die weigerde op dienst te gaan en zich amuseerde met het beoefenen van het beroep van chirurgijn, waarmee ongetwijfeld meer te verdienen was.

Hoewel we alles in het eigen tijdskader moeten zien, was er voor de douanier weinig vreugde weggelegd. Veel van wat had kunnen plezieren, werd hem ontzegd en veel tijd om thuis wat te ontspannen was hem niet gegund want rustdagen of verlof kende men niet, en de dagen waren lang... de tienurendag zou nog lang in zwang blijven.

Met de slag van Fleurus in 1774 neemt de Oostenrijkse periode een einde. Onze gewesten komen de volgende twintig jaren onder Franse bezetting. De frontieren worden opgerold.

Rik Sohier ('t vervolgt)

BEVEREN-IJZER

Drukke tijden voor de Landelijke beweging in het verschiet

De Landelijke Gilde en K.V.L.V. van Beveren-IJzer bakt ze weer bruin. Een spetterend voorjaar, vol bruisende aktiviteiten staan op het getouw.

De gezinsavond in februari, de dansleerkursus, de kooklessen, de bowling in Langemark en het zwemmen in Poperinge waren nog maar opwarmertjes.

Onlangs verzamelden een veertigtal Bevernaars op zondag om 4 uur 30 (juist om vier uur dertig in de morgen !) voor een grandioze dauwtrip in de Blankaart te Woumen, gevolgd door een openluchtmorgenmaal met boterkoeken en chocomelk en koffie. Ze zijn gek geworden in Beveren. De jaarlijkse bedevaart naar Izenberge is nog maar pas voorbij of er wachten reeds een aantal denderende aktiviteiten :

Op 18 mei roert de K.V.L.V. nog eens in de pot, als aanloop. Daarna gebeurt tweemaal een volksverhuizing :

Maandag 23 mei, tweede sinksen, wordt verzamelen geblazen om 9 u. 30 voor een magnifieke gezinsuitstap naar Boulogne langs pittoreske Noord-Franse dorpen. En, de Landelijke Beweging krijgt hiervoor een gemotoriseerde, gehelmde, pastorale, geestelijke begeleiding !!!

Vrijdag 3 juni trekt het ganse dorp erop uit, waarbij alle Bevernaars uitgenodigd worden, voor een fietstocht langs veldwegen in eigen streek. Verzamelen om 19 uur 30 met de fiets. De Landelijke Gilde zorgt voor de rest : een bezemwagen, een uitgekiende route, een pracht van een avondweertje, een stopplaats halverwege om de paarden te laten drinken, en opnieuw... een gemotoriseerde, gehelmde, pastorale, geestelijke begeleiding !

En terwijl we nu toch bezig zijn : zondag 3 juli, een dag om nooit te vergeten: de Hoevetocht : met een Heilige Mis, aperitief, varken aan het spit met alles erop en eraan (voor die 300 frank kan je het niet laten), kinderanimatie, dessertbuffet, diamontage, springkasteel en 's avonds een heus KLJ-bal, dat alles op drie hoeven; kortom, die dag mag je niet naar huis.

Moesten we dan nog vertellen dat we op 14 augustus meefietsen met het 5e wiel in Poperinge; dat op 28 augustus Oogstdag gevierd wordt met H. Mis en barbecue en fietstocht, tot in de kleine uurtjes ...

... ze zijn gek geworden in Beveren !

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 21 april 1994.
Wonnen 3 partijen :

1. Butaye André	411 p.
2. Busschaert Paula	298 p.
3. Top Daniël	274 p.
4. Dequeeker Margriet	273 p.
5. Froyman Maria	233 p.

SPEELPLEIN STAVELE

Het speelplein te Stavele start met zijn werking tijdens de zomervakantie.

Wie eventueel afgedankt speeltuig of speelgoed ter beschikking heeft, kan kontakt opnemen met Jean-Luc Verbrigghe, Krombekestraat, Stavele - 057/30 08 24 of Wilfried Laureys, Zwanestraat 7, Stavele - 057/30 00 17. Dank bij voorbaat.

BESTEL NU UW KOLEN AAN ZOMERPRIJZEN!!!

TOP KRISTOF

VEEVOEDERS - KOLEN - MAZOUT

PROVEN 057/30 08 51

Bij aankoop een verrassing!

zolang de voorraad strekt

HOSPITALISATIE VANAF 1994 VEEL DUURDER ...

Niet voor de spaarders met een 21+ rekening bij ARGENTA :
het verschil met wat de ziekenkas betaalt, wordt door ARGENTA volledig terugbetaald.
ARGENTA Spaarbank startte - als eerste - met deze suksesformule op 01/01/1985. Sindsdien deden zich 105.446 hospitalisaties voor en werd voor 1,2 miljard frank uitbetaald.

Doe iets om te voorkomen dat uw spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Toetreden kan nog tot uw 65 jaar.
Nadien is het te laat ...
Bel 057/30 03 55 van 9 u. tot 12 u.

ARGENTA SPAARBANK N.V.
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, Proven

Verschenen :

PATER ALFONS COENE (1881-1963) EN ZIJN FAMILIE

A. Vande Walle - Depijper.

Zoals de titel van de publikatie doet vermoeden, hebben we te maken met een studie die in twee delen uiteenvalt : de levensschets van de in Krombeke geboren redemptorist-missionaris Alfons Coene (pp. 8-91), en een genealogische studie omtrent zijn familie (pp. 92-244).
Leidraad bij het samenstellen van de biografie vormden de talrijk nagelaten brieven van wijlen Pater Coene, die tevens een verhelderende blik werpen op nagenoeg 60 jaar missionering in Zaïre. Pater A. Coene was de oudste van 10 kinderen van Petrus Coene en Adelaïde Van Egroo. Hij woonde met zijn familie op de hoeve Diepezele te Krombeke. Hij volgde de lagere school in zijn geboortedorp, humaniora in het kollege te Poperinge, Groot Seminarie te Brugge en werd priester gewijd in 1905. Hij trad in het klooster bij de paters redemptoristen in 1907 en in 1909 reisde hij voor het eerst naar het toenmalige Kongo af. Zesmaal kwam hij voor kortere of langere tijd naar Vlaanderen terug. In 1958 reisde hij voor de zevende en laatste maal naar Kongo, waar hij op 11 april 1963 in Tumba overleed en begraven werd. Aanvankelijk werkte hij in de missies als rondreizend missionaris (broussard). Later werd zijn werkterrein verlegd naar het onderwijs in katechese en geestelijke vorming van kloosterlingen. Hij bekleedde verschillende funkties zoals direkteur, overste, ... Hij leverde heel wat bijdragen voor tijdschriften en schreef een paar grammatica (Latijn, Frans, Nederlands, Kikonga). Het levenspad van Alfons Coene liep niet altijd over rozen : hij kreeg de slaapziekte en moest daarvan in zijn verdere leven de gevolgen dragen. In zijn missioneringswerk aarzelde hij niet nieuwe wegen te bewandelen. Dat hij in de moeilijke jaren '60 in Zaïre bleef is daar ook een logisch gevolg van.

Het genealogische luik van de publikatie wordt ingeleid door de naamverklaring Coene (dr. fil. W. Beele) en de kwartierstaat van Pater Coene (kalligrafische weergave). De resultaten van de opzoekingen werden helder en overzichtelijk verwerkt volgens de generaties, met een eerste vermelding ca. 1560 van Maerten Coene d'Oude, die landbouwer was te Leisele en bij zijn overlijden in 1635 verschillende gronden aan zijn kinderen naliet.
Het is duidelijk dat de samensteller van deze zeer verzorgde familiegeschiedenis niet over ijs van één nacht is gegaan. Een index op de familienamen maakt deze vlot geschreven verhandeling optimaal toegankelijk.
Technische fiche :
- 244 bladzijden
- A4-formaat, 21 X 29,7 cm
- rijk geïllustreerd, kleur en zwart-wit (foto's, kaarten en autentieke dokumenten)
- papier : maco mat 135 g
- natuurlinnen harde kaft met goudopdruk
- met kwartierstaat tot in de zesde parentatie

Pater Coene... is te verkrijgen tegen 1.200 fr. + 120 fr. portkosten op prk. 000-0478352-45 t.n.v. A. Vande Walle-Depijper, Sint-Amandstraat 39/3, 8800 Roeselare, o.v.v. Pater Coene.

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek - Sauna
2 zonnetunnels (met air-conditioning)

- Op **12 juni** is het **VADERDAG**
  Verwen hem dan met een heerlijke
  EAU DE TOILETTE of ***AFTER SHAVE***
  - Samba - Caractere - Arroqance
  Trussardi - Ted Lapidus - ...
  - Coffrets van Sergio Soldano
  - Herensokken

- Speciale aanbiedingen van
  Vanderbilt

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12
Gesloten op zondagnamiddag en dinsdag
Open van 9 - 12 u. en van 13.30 - 19 u.

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67

KROMBEKE

Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL

HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

GELD VERDIENEN BIJ JE KOLENHANDELAAR ?

Bij Kolenhandel Vanacker zit je goed. Als je deze zomer je voorraad kolen koopt, krijg je per levering van 500 kg altijd een krablot (altijd prijs !).

KOLENHANDEL VANACKER
POPERINGSEWEG 557, 8908 VLAMERTINGE - TEL. 057/20 08 03

Met wat geluk betaal je je kolen niet eens. En is het lot je minder goed gezind, dan zijn er nog altijd Gabriël en Johan VANACKER. Zij geven een extra korting voor de snelste beslissers. Koop nu je voorraad **kolen** of **brandhout.** Dan zit je er deze winter zeker warmpjes in.

TOUSSAINT

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

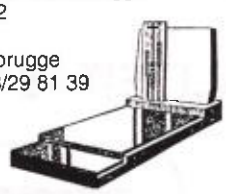
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057//30 16 20 - 057/30 11 72

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12
Burelen :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS
Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7
8691 BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 05 36
(grens met Oost-Cappel-Frankrijk)

Dagelijks open van 9 - 12 u.
en van 14 - 19 u.
Enkel gesloten op maandag.
Toegang gratis.

AMEEL LUC
uit Poperinge
met ***AKWARELLEN EN OLIEVERF***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 26 april 1994
tot en met zondag 29 mei 1994.

SCHILDERIJEN van :
MARNEF A., FIERS J., DARBY E., CASSEL L., SMITH H., GARROT

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 31 mei 1994
tot en met zondag 26 juni 1994.

INHULDIGING ORGEL

Zondag 5 juni wordt voor Haringe een heel belangrijke dag. Want in de namiddag vanaf 15.30 u. wordt dan het volledig herstelde orgel plechtig en heel officieel ingespeeld. En dat zo'n gebeurtenis voor een internationaal vermaard orgel als dat van Haringe niet alledaags is, bewijst de belangstelling voor het gebeuren. Zo komt minister Johan Sauwens van de Vlaamse regering persoonlijk de plechtigheid bijwonen. Ook de Koning Boudewijnstichting, die de werken aan het orgel voor een groot stuk financierde, vaardigt enkele vooraanstaande prominenten af en omdat ook de stad Poperinge zijn deel van de werken, die in totaal zo'n 4 miljoen kostten, betaalde, zullen ook de plaatselijke politici niet ontbreken.

Tijdens de plechtigheid in de kerk zal tijdens een reeks speeches uiteraard de lof van het orgel gezongen worden. En de internationaal vermaarde organist Jos Van Immerseel krijgt de eer om al dat moois in klanken te vertalen. Na het orgelrecital volgt in de tuin van de pastorie een receptie waarop alle prominenten van ons Orgelbier zullen kunnen proeven.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorte :
- Gregory Campagnie, zoon van Willy en Nicole Verstegen (Stavele)
- Véronique Devloo, dochter van Werner en Martine Decroix (Stavele)
- Jeremy Godderis, zoon van Marc en Marie-Paule Debaere (Stavele)
- Kevin Coene, zoon van Frans en Sabine Lotten (Stavele)

Huwelijken :
- Frank Depotter van Koksijde met Kristien Vandepitte van Beveren
- Rudi Deman van Stavele met Anne-Laure Vanheste van Stavele
- Erwin Laheye van Stavele met Sylvianne Knockaert van Stavele
- Xavier Saelens van Vleteren met Margot Huyghe van Beveren

Overlijdens :
- Michel Vandenberghe, 77 j., echtgenoot van Elisabeth Van Engelandt
- Monique Lein, 47 j., echtgenote van Leo Lepee
- Luc Gesquiere, 25 j., ongehuwd
- André Smagghe, 78 j., echtgenoot van Leona De Laet
- Josephus Sweertvaegher, 86 j., echtgenoot van Julia Brigou
- Maria Theresia Morlion, 62 j., echtgenote van Roger Kino

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 15 mei 1994 is op 48-jarige leeftijd onverwacht overleden in haar woning te Lint, mevrouw Lidwina Verhaeghe, echtgenote van Willy Ardyns. Zij is de dochter van Gaston Verhaeghe, vroeger beenhouwer te Roesbrugge.

GARAGE SERVICE
NEVEJAN

Graaf van Hoornweg 18
KROMBEKE

Tel. 057/40 00 35
057/40 06 66
Fax 057/40 12 09

MEI - JUNI
MAANDEN VAN DE TOP-OKKASIES

Kom langs in onze toonzaal en overtuig uzelf van ons uitgebreid assortiment.
Méér dan 20 TOP-OKKASIES met 6 maanden garantie.

OOK NIEUWE WAGENS

Gans de maand "extra" speciale voorwaarden.

Elke weekend-bezoeker wordt verwend met een gadget.

Bij aankoop van een wagen ontvangt u een waardevol geschenk.

KWALITEIT IS ONZE TROEF

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Graaf van Hoornweg 18, 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 35

TOP OKKASIE

VW GOLF

CL - diesel - 4.100 km - 7/1993
gekleurde ruiten
elektrisch schuifdak
servostuur - bordeau

AUTO VAN DE MAAND

100.000 - 200.000		
FORD ORION 1.6	diesel	1987
OPEL ASCONA	diesel	1987
200.000 - 300.000		
VW JETTA	diesel	1991
FORD SIERA	T-diesel	1990
FORD FIESTA	diesel	1992
AUDI 80	diesel	1989
300.000 - 400.000		
VW GOLF	benzine	1993
MERCEDES 190D	diesel	1987
AUDI 80	benzine	1990
TOYOTA JEEP	diesel	1989
400.000 - 500.000		
VW GOLF	diesel	1993
MERCEDES 190D	diesel	1990
+ 500.000		
MERCEDES 190D 2.5	diesel	1989

HSA
U en ik,
één spaarbank

GROTE SPAARTOMBOLA

van 16/5 t.e.m. 31/7/94

Spaar tot u geen dak meer boven uw hoofd hebt

WIN EEN VW-GOLF CABRIO

Of spaar voor een nieuw dak

WIN EEN RENOVATIECHEQUE

Voor elke 5.000 BEF aangroei op een Vrij Spaarboekje, ontvangt u van HSA één tombolabiljet. Per volledige schijf van 50.000 BEF aangroei, heeft u recht op twee extra kansen. Jongeren onder de 25 krijgen dubbele loten.

Als u nog geen Vrij Spaarboekje of een Girorekening heeft en er nu één opent, krijgt u 5 extra loten. Doet u een aanvraag voor een Persoonlijke lening op afbetaling ? Dan verdient u 10 loten extra.

Welke prijzen heeft HSA in huis voor u ?

Eerst en vooral is er de gloednieuwe VW-Golf Cabrio waarmee u zomerse uitstapjes kunt maken. Dan zijn er 24 renovatiecheques (4 ter waarde van 250.000 BEF en 20 van 50.000 BEF) te winnen. Hiermee kunt u uw woning in een nieuw kleedje steken of allerhande werken uitvoeren. Bijvoorbeeld : een dakvenster plaatsen, een zonnige veranda installeren of een nieuw kleurrijk behang kiezen ... U laat de werken uitvoeren door een vakman en HSA betaalt de fakturen.

Verder zijn er in totaal 500 elektroprijzen van Philips te winnen, waaronder keukenrobots, broodroosters, fondue-friteuses, koffiezetmachines en citruspersen.

Geert VANDENBUSSCHE

Haringestraat 37 - 8972 ROESBRUGGE-HARINGE
Tel. 057/30 09 86

Laat uw belastingen bij ons gratis invullen en een komputer-berekening maken.

Crowson

gordijnstoffen ...
gezelligheid thuis ...

Jacques BERQUIN
Couthoflaan
8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

TOBY SPORT

- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen
- ***Iedere maand PROMOTIES***

Bergenstraat 1
BEVEREN-ROESBRUGGE
Tel. 057/30 09 09

Iedere dag open van 9 tot 12 u.
en van 13.30 tot 19 u.
Gesloten op dinsdag en zondag

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Als de
eerste helft
van 't leven
te gemakkelijk
verloopt,
is het
nutteloos
dat men
voor de
tweede helft
op goede
resultaten
hoopt !

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

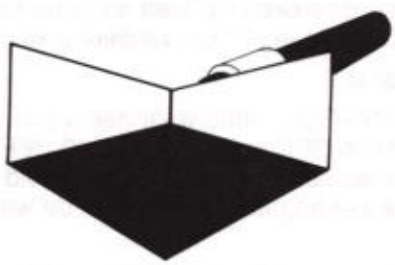
Kapsalon Nancy

Vanaf 1 maart is het kapsalon
iedere dag open van 8.30 - 19.30 u.
(maandag gesloten)

Komt op dinsdag aan huis.
Bel voor afspraak : 057/30 15 59

Met of zonder afspraak
(uitgezonderd op dinsdag)

KAPSALON NANCY
Molenstraat 3
8972 Krombeke

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16
verdeler HYUNDAI

TOYOTA Corolla XLD 1989
TOYOTA Starlet 1991
PEUGEOT 405 GRD 1991
FORD Fiesta aut. 1990
TOYOTA Starlet 1985
TOYOTA Corolla diesel 1993

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **MEI**

Kaartingen
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 24 mei
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

MAAND **JUNI**

Kaartingen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 8 juni
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 28 juni
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik
• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 3 en zaterdag 4 juni
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 11 juni
smijting voor de leden
• Haringe, in "St.-Jozef" bij Cecile Ryon
vrijdag 10 juni
Koningsmijting voor de leden

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 4 juni
smijting voor de leden
maandelijkse kaarting voor de leden

K.V.L.V. ROESBRUGGE-HARINGE
• Woensdag 25 mei om 19.30 uur in zaal "Sint-Jozef" te Haringe : "Bloemen schikken".

• Dinsdag 31 mei : jaarlijkse reis. Namen, Parfumerie Guy Delforge, de tuinen van Annevoi, Abdij van Floreffe.
Vertrek om 7.15 u. op de Markt te Roesbrugge. Prijs 800 fr. Inschrijven bij N. Vancaeyzeele - tel. 30 07 71.

K.A.V. - J.K.A.V.
• Demonstratie "Een dagje zonder vlees" op woensdag 18 mei om 19.30 u. te Haringe in zaal "Sint-Jozef". Bestek, bord en servetje meebrengen.

Uitstap K.A.V.
• Op donderdag 26 mei verzamelen we om 19 u. op de Markt te Roesbrugge.
Vandaar rijden we (met auto's) richting Rode Berg waar we een bezoek brengen aan het atelier van Mevr. Lambrey. Zij zal ons uitleg geven over potten draaien en bakken en over de techniek Raccu.
Wij kunnen dan tevens haar werken bewonderen. Kom er gewoon op af. Heb je geen vervoer, geen probleem. Je kan steeds met iemand meerijden.

EXPO TE WATOU
• Schilderijen - Tekeningen ***R. WITTEZ***
café "A la Frontière Belge" Winnezelestr. 32
Wegens sukses open tot 25 mei
(dinsdag gesloten) - Vrije toegang.

ROESBRUGGE - *BURGERLIJKE STAND*
Huwelijksaankondiging :
- Renaat Devos van Lo-Reninge met An Aernout van Roesbrugge.
- Henk Aernout van Roesbrugge met Els Mazereel van Lo-Reninge.
- Stefaan Neuville van Roesbrugge met Cataline Alliët van Roeselare.

Huwelijk :
- Stefan Vandewalle van Poperinge met Nele Maes van Roesbrugge.

Geboorte :
- Arno Deman, zoon van Patrick en Nadine Vandenbroucke.

Voor het herstellen van uw schoenen, boekentassen, reistassen, alle ritssluitingen, nu ook stikken van jeansbroeken, enz...
wendt men zich met volle vertrouwen naar

SCHOENMAKERIJ
"NOEL"
DEVOOGHT - VANDROMME
Provenplein 62 - PROVEN

Vakkundig en sterk werk
Voordelige prijzen
Snelle bediening
35 jaar ervaring
Verkoop van zomerartikelen

SCHOONHEIDSINSTITUUT
Valerie VIANE
CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens
KLEUR- EN STIJLADVIES
Esthetiek - Parfumerie - Pedicure
Zonnebank - 3 gezichtsbruiners
AHA's de "nieuwe" vooruitgang in de verzorging van de huid. Resultaat verzekerd !
Nieuw :
Eau de toilette
voor vaderdag !

Provenplein 53
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Beste Jef,

Wie regelmatig naar Brussel gaat weet het maar al te goed, daar zijn dagelijks betogingen. Al wie vindt dat zijn inkomen of zijn wedde onvoldoende is - en dat zijn we allemaal - trekt naar Brussel om er voor een of ander ministerie te manifesteren : de boeren, de gepensioneerde mijnwerkers, de schoolmeesters, de politieagenten, de ambtenaren, de verpleegsters van het Rode- of Witgelekruis, de studenten, en noem maar op.

Er wordt ook betoogd in de steden waar ministers wonen : te Leuven tegen Tobback, te Dendermonde tegen De Batselier, te Izegem tegen Bourgeois, enz.

Nu komt er een betoging te Krombeke ! Niet omdat er daar een minister woont, neen verre van, er woont zelfs geen burgemeester, bovendien zijn de Krombekenaren tevreden en bezadigde lieden, die het nooit in hun hoofd zouden krijgen te manifesteren.

Het is de nogal rumoerige Vereniging voor dierenbescherming GAIA, die te Krombeke wil betogen om de paardenkoersen te beletten die er op kermismaandag plaats vinden en veel volk lokken.

Michel Vandenbosch, de nogal eigenwijze voorman van GAIA, heeft op 10 mei jl. op WTV gezegd : "Geen paardenkoersen te Krombeke, wij zullen dat beletten. Over mijn lijk". Voorwaar een heldhaftig man. Hij is voorzeker de eerste Belg die bereid is zijn leven te geven voor een paard !

Aangezien er geen enkele wet bestaat die paardenkoersen verbiedt, en Krombeke de toelating heeft van de Burgemeester om die koersen te laten plaats vinden, zal het feestkomitee de waarschuwing van Vandenbosch aan zijn zolen lappen. Dat belooft.

Er zijn kwatongen - en die zijn er overal - die beweren dat het feestkomitee van Krombeke Michel Vandenbosch heeft omgekocht om een dergelijke verklaring af te leggen, met de bedoeling nog meer volk te lokken. Maar we geloven het niet.

"Ik vind het echt verschrikkelijk," *zegt Gusta,* " dat een jonge mens, in de fleur van zijn leven, zich zal opofferen, en dat de paarden er zullen lopen over zijn lijk".

"Als dat gebeurt moet er op het kerkhof te Krombeke, een monument komen, vlak naast de straat, dat het voor elke voorbijganger goed zichtbaar is, met het volgende grafschrift :

Michel Vandenbosch,
ligt hier begraven,
de paarden zullen verder draven.
Was hij maar thuis gebleven,
Michel was nog in leven !"

Triestig geval, zeer triestig,
Pol

VOOR UW KEUKEN, EETPLAATS, SALON EN EETKAMER
Door nauwe relaties met vrienden-fabrikanten en onze jarenlange ervaring in de meubelbranche kunnen wij voor uw wens en beurs het best selekteren dat op de markt is

Meubels DECLERCK
Weegschede 36 - GYVERINKHOVE
tel. 058/29 90 98

U bereikt onze toonzalen via de baan Veurne-Ieper, afslag richting Beveren.

Een kado voor uw kommunikant !

WALKMAN
vanaf ***899 fr.***

KLOKRADIO
vanaf ***899 fr.***

RADIORECORDER
Philips - Panasonic
vanaf ***1.890 fr.***

REKENMACHINES TEXAS
vanaf ***495 fr.***
met 2 jaar waarborg

TAFEL- en BUREAULAMPEN
vanaf ***499 fr.***

ELEKTRO CAPPOEN
Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

HUWELIJKSLIJSTEN

Druk. & Opmaak : : Drukkerij Schoonaert, Roesbrugge

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

't Wos op 'n Paasmaandag in d'achternoene, dat Fonten Tatse van Proven en zyn maat Pros Verdoene van teegen Krombeke 'n toer deeden met hulderen veloo, ol Houtem en ol deur De Moeren. Pros wos ol in de veertig en meer of tien jaar è trouwt. Fonten, die bijkans aan dezelfde oude wos, nog maar 'n paar jaar ...

't Wos den eersten schoonen dag van den uutkommen en 't wos gelyk of dat ol de donkere wintermiserie in één slag weere in de grond è kroopen wos, om plekke te maaken voor 't schoonste hemelsblauw en geel en groen... Pros en Fonten lachten van genot by 't bekyken van ol die schoonigheid...!

In 't weerekeeren stopten ze in Izenberge en gingen 'n keer goendag gaan zeggen teegen Irma, de bazinne van "De Welkom", da' ze goed kenden... Binst dat ze 'n koel pinte dronken, speelden ze 'n partie op den carambolbiljart, den eenigsten die er nog stoeg in de streeke...

Onder 't speelen klapte Fonten van zyn duuven die zoo goed vloogen en Pros vertelde hoe dat 't ging met zyn nieuwen auto.

"Héwè, 'k zien je kykans olle zundage 's nuchtens passeeren binst da'k buutenstaan te kyken ols de duuven moeten binnenkommen en 'k moeten 't zeggen gelik of dat 't is, maar 't is 'n schoone voituure !" bofte Fonten... "Maar weet je wuk da'k zoo raar vinden, ols je 's nuchtens passert, da'je oltyd zoo ongehoord traage rijdt !"

"Tiens ! Let je gie daarop !" lachte Pros.

"Vaneigens !" zei Fonten... "en mien gebuur, die dikkers by mien staat te klappen, ziet dat oek!"

Pros biljarte voort, maar zei nog nieten...

"En 't schoonste van ol!" ging Fonten verder... "ols 't past da'k joen 's avonds zien passeeren, rijdt je toen gelik 'n zot, zoo ongehoord zeere ! Hoe komt dat ?!

Pros lachte weere en hield 'n moment op van speelen...

"Héwè Fonten !" begoste Pros... "'k gaan dat 'n keer eerlijk zeggen teegen joen, maar je meugt dat ollezins nooit aan niemand voortvertellen !" Fonten stond t' horkten met zyn mond open naar hetgeene dat Pros ging vertellen...

"Ols je gie mien de zundagnuchtend ziet passeren ennée en da'k zoo traage rijde !" zei Pros... "toen zyn 'k op route naar Poperingestatie, naar den trein, om mien schoonmoeder te gaan ofhaalen... en ols je gie mien 's avonds ziet passeren da'k zoo zeere rijde, zyn 'k ze beezig met weerevoeren, verstaa je ?!"

KWAAK

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 6 juni 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

De Watouse poeziezomer

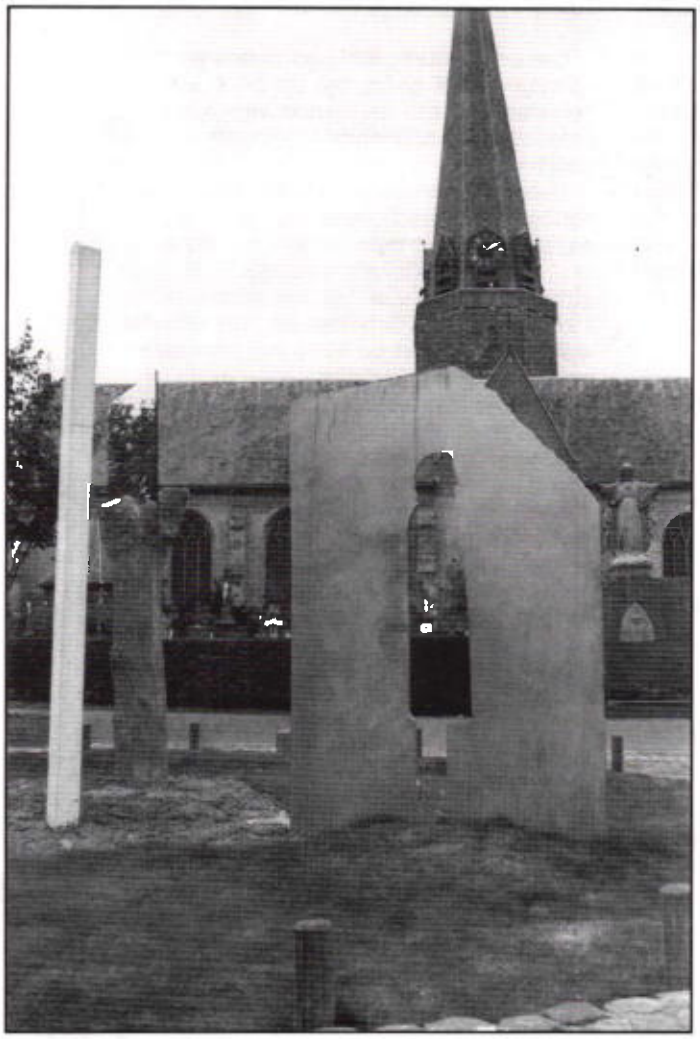
Beeldende kunstenaars rond de dichter Hugo Claus

2 juli - 11 september 1994

Dit jaar wordt de Watouse poëziezomer opgebouwd rond de 65-jarige dichter Hugo Claus. Watou heeft niks te maken met een akademische verjaardagsaffiche, maar spekuleert op kreativiteit door opnieuw een link te leggen tussen drie kunstdisciplines : poëzie, beeldende kunst en (afgedankte) architectuur. De formule van de vorige jaren wordt echter op haar kop gezet. Tijdens deze zomer wordt niet een beeldende kunstenaar, maar een dichter de centrale gast.

25 Clausgedichten vormen het uitgangspunt. Die gedichten kiezen was geen sinecure. Claus is als dichter nauwelijks te bloemlezen : hij beschikt over een heel arsenaal taalmogelijkheden en hij schuift zo geraffineerd diverse kultuurlagen over elkaar dat je al kiezend uit de verzamelde gedichten non-stop verlies moet inkasseren. Toch heeft Watou de pretentie Claus gedurende tien weken te taxeren door hoogtepunten of bijna-hoogtepunten uit zijn oeuvre zo te visualiseren of zo auditief aan te brengen dat die verzen zich losmaken van de klassieke bladspiegel en de konfrontatie aangaan met beeldende kunst van hoog niveau.

De selektie van de beeldende kunstenaars is na uitgebreid overleg met de dichter tot stand gekomen. Claus heeft - vroegtijdig ingelijfd door Cobra - altijd intense kontakten gehad met beeldende kunstenaars. Bij het selekteren in funktie van een Clauspoëziezomer ga je een halve eeuw met de poëet mee in de overtuiging dat hij niet alleen een sterke binding heeft met beeldende kunst, maar dat hij zich ook alle technieken van het schilderen en tekenen heeft toegeëigend. Cobra is dan uiteraard duidelijk aanwezig tijdens die zomer. Niet al te opdringerig, maar toch met eminente vertegenwoordigers. Noch Alechinsky, noch Corneille mochten ontbreken. Ook de lyrische abstrakten zijn met enkele toonaangevende figuren present en je zal niet kunnen ontkennen dat ze affiniteiten hebben met beeldhouwers die duidelijk opteren voor vormenfantasieën. Dat Watou '94 het zich permitteert naast klassiek georiënteerden, zelfs naast schilders van de Nieuwe Visie, ook plaats te maken voor plastisch in toom gehouden baldadigheid en zelfs een vinnige cartoonist en een konceptuele kunstenaar een kans gunt : dat zegt wellicht voldoende over de uitdaging èn de "oppositie" waarmee Claus als dichter heeft rekening te houden.

Hugo Clauwsprojekt ontworpen door Roger Raveel

Bij het plannen van de Clauszomer werd rigoureus vermeden dat schilderijen of skulpturen gedichten zomaar zouden illustreren. Daarom wordt er op 25 verschillende lokaties gepoogd - door poëzie op een verrassende wijze in de direkte nabijheid van beeldende kunst te brengen - een nieuw spanningsveld op te bouwen. Een schilderij kan, evenals een skulptuur, een gedicht versterken door een nieuwe invalshoek naar die verzen uit te tekenen of vice versa.

De architektuur is wellicht hèt hulpmiddel om die "nieuwe leesbaarheid" tot stand te brengen. Vorige jaren werd er uitsluitend beroep gedaan op landelijke architektuur die reeds jaren niet meer funktioneerde en die het moeilijk had om verval te kamoufleren. Nu wordt er ook een imposant burgershuis (met na-oorlogse binnenhuisinrichting) geïntegreerd. De visualisering van het geheel wordt toevertrouwd aan Stéphane Beel (laureaat Prijs Architectuur '94 van Berlijn) en die wordt geassisteerd door Bernard Van Eeghem en Lieven Achtergael. Zij zullen samen met de Poperingse technische dienst onder leiding van Antoon Couttenye zoeken naar subtiele hechtpunten tussen de Clauspoëzie en het werk van het beeldend gezelschap.

Om zowel het visueel als het auditief aspekt verrassend te laten overkomen en de binding tussen drie kunstdisciplines te versterken wordt er beroep gedaan op diverse technische mogelijkheden (video, digitale lichtborden, dia-projektie...). Daarenboven probeert de som van Claus de poëziezomer

→

een duidelijk surplus te geven. Het is geen geheim : Claus is een grootmeester in het lezen van zijn verzen. De lezende Claus is altijd een imponerende Claus.

Aanvankelijk stond ook de naam van de dichter op het lijstje van de beeldende kunstenaars. Toen hij tijdens een werkbezoek aan Watou de dubbele salon zag waar hij via vier boven elkaar geplaatste video-apparaten rechtop staande het gedicht "Dichter", tien weken lang, zou lezen, wenste hij als beeldend kunstenaar te worden geschrapt. Hij had een alternatief : hij zou een hele stapel manuskripten op het behang kleven, lijmen en op een spontane wijze die erin integreren. Zo kreëert hij in Watou een Claus(salon)suite en konfronteert hij het beeld van zichzelf met diverse vierkante meter poëzie die nog in de inkt zit. Zo zorgt hij tevens voor een uniek restant van zijn poëziezomer.

Die zomer wordt afgrond op 11 september met een Codadag. Uit een lijst die hem is toegeschoven kiest Claus zes Nederlandse en zes Vlaamse dichters die zullen lezen uit hun werk. Naast dat dozijn poëten dat hem al lezend een hommage zal brengen (onder een immens tuinzeil) komt de jarige uiteraard ook zelf aan het woord. Die Codadag wordt gepresenteerd door Chantal Pattyn ; Hugo Camps zal Claus' "uitverkorenen" kort interviewen. Het Aertskwartet (Baskwartet van De Munt) brengt muzikale intermezzi. Dat evenement vangt aan te 14.30 u.

- Beeldende kunstenaar die deelnemen aan de Clauszomer :
  Pierre Alechinsky, Bram Bogart, Thomas Claus, Patrick Conrad, Corneille, Roel D'Haese, Karel Dierickx, GAL, Reinier Lucassen, Rik Poot, Roger Raveel, Reinhoud, Pjeroo Roobjee, Shinkichi Tajiri, Philippe Vandenberg, Serge Vandercam, JCJ Vanderheyden, Jan Vanriet, Dan van Severen, José Vermeersch, Godfried Vervisch, Maurice Wyckaert.

- Kaarten voor de Codadag (VVK 400 BF) uitsluitend via tijdige overschrijving op bankrekening 738-3191302-24 van Wek/-Roep Kultuur, p.a. Kapelaanstraat 2, 8978 Watou. Ook bij slechte weersomstandigheden zal een stevige zeilkonstruktie zorgen voor een blauwe hemel.

- Vernissage : zaterdag 2 juli te 16 uur met o.a. een toespraak door auteur Paul de Wispelaere en officiële opening door minister van kultuur H. Weckx.

- De Poëziezomer is van 2 juli tot en met 11 september elke dag toegankelijk van 14 tot 19 uur.

- Groepsbezoeken onder leiding van een gids zijn mogelijk (vooraf reserveren).

- Algemene leiding en info : G. Mandelinck, tel. 057/38.80.93

KLEINE FISKALE KRONIEK
De onderhoudsplicht

Volgens het burgerlijk wetboek is men onderhoud verschuldigd aan :

1° echtgenote of echtgenoot, wanneer men gescheiden leeft, van tafel en bed gescheiden is, of uit de echt gescheiden is ;
2° wettige bloedverwanten in rechte opgaande of afdalende lijn (dus ouders, grootouders, kinderen, kleinkinderen) ;
3° ten volle geadopteerde kinderen, of aan pleegouders indien men zelf een wettelijk geadopteerd kind is ;
4° schoonzoons, schoonmoeders en schoonouders ;
5° stiefmoeder of stiefvader als erfgenaam van overleden vader en moeder.

Maar er is geen verplichting tot onderhoud voor familieleden in de zijlinie, d.w.z. voor zussen, broers, ooms en tantes.

Die onderhoudsplicht kan gebeuren door opname in het gezin, om op die manier te genieten van alle levensnoodwendigheden. Meestal is de opgenomen persoon dan fiskaal ten laste.

Behoort de persoon, aan wie men onderhoudsplicht verschuldigd is, niet tot het gezin, dan moet men alimentatiegeld betalen. Het betaalde alimentatiegeld is voor 80% aftrekbaar van het belastbare nettoinkomen van de schuldenaar. De genieter wordt op zijn beurt op 80 % van het ontvangen alimentatiegeld belast.

Onderhoudsuitkering is echter alleen maar verplicht wanneer de genieter geen inkomsten heeft, of onvoldoende inkomsten geniet. Dus alleen wanneer hij *behoeftig* is.

Behoeftigheid is echter geen armoede !

Als de genieter (zelfs als hij een eigen beroep of eigen inkomsten heeft) zijn normale levenswijze, rekening houdend met opvoeding en sociale status, niet kan in stand houden, is er onderhoudsplicht, voor zover dit mogelijk is door hem die onderhoud verschuldigd is !

Serge BLONDEAU

OOSTCAPPEL
Feestprogramma

• Zaterdag 18 juni
- vanaf 8 u. : Rommelmarkt
- 20 u. : Soirée Sixties
- Bij het vallen van de nacht : vuurwerk

• Zondag 19 juni
- 15 u. : Intervillage
Oost-Cappel - Muziek van Hondschoote
- 20 u. : Soirée Familiale

Sint-Blasiuskerk - Krombeke
Kerk van de maand

Elke zondag van de maand juni te bezichtigen van 14 tot 17 uur. Het is een driebeukige hallekerk in laat-gotische stijl.
Op zondag 19 juni zullen 2 koren de eucharistieviering van 9.30 u. opluisteren.
Zondag 26 juni om 16.30 u. Opsluit van de kerk van de maand met een gebedsdienst en lof.

COIFFURE - PEDICURE
ELS
dames en heren

Dagelijks open op afspraak tot 19 u.
Wekelijkse rustdag maandag
donderdag van 17 tot 21 u.

Waaienburgseweg 78
8972 KROMBEKE
Tel. SALON 057/40 14 33
Tel. PRIVE 057/30 06 61

BESTEL NU UW KOLEN AAN ZOMERPRIJZEN!!!

TOP KRISTOF

VEEVOEDERS - KOLEN - MAZOUT
PROVEN 057/30 08 51

Bij aankoop een verrassing!

zolang de voorraad strekt

JAN PALFIJN (1650-1730) (1)

Heelmeester en verloskundige

R.-A. BLONDEAU

Grootheid en verval

Tot aan de reformatie lag de ekonomische sterkte van de Nederlanden, hoofdzakelijk in het Zuiden. Ekonomische bloei betekende geld, en dit spijsde het intellektuele leven, kunst en wetenschappen. Dit is geen Vlaams chauvinisme, de Nederlandse historicus van de wetenschappen prof. dr. D.J. Struik schreef in *Het land van Stevin en Huygens* : (1) "Deze geschiedenis der wetenschappen in de Nederlanden houdt zich tot aan de opkomst van de Republiek bijna uitsluitend met het Zuiden bezig, met het tegenwoordige België". Het kon ook moeilijk anders want het Zuiden bezat een grote voorsprong op het Noorden.

In 1425 kreeg Leuven een hogeschool - de eerste in de Nederlanden - waar naast teologie en rechten ook medicijnen werden gedoceerd, de drie disciplines die het maatschappelijk leven van de late-middeleeuwen domineerden.

We mogen daaruit niet besluiten dat het Noorden een onderontwikkeld gebied was gebleven, maar de mogelijkheden tot ontplooiing waren er veel kleiner en de doorstroming vanuit de Latijnse scholen kon alleen maar naar de Leuvense universiteit gebeuren. Hun knapste geesten moesten voor hun verdere ontwikkeling naar het Zuiden. Zo werd de uit het Noorden afkomstige Gemma Frisius (1508-1555) een belangrijke figuur in het Leuvense wetenschappelijke en universitaire milieu.

De Leuvense lakenhalle, waarvan reeds in 1432 een deel ter beschikking gesteld werd van de universiteit.

Naast de drie belangrijkse Vlaamse steden uit de middeleeuwen, werden ook Antwerpen en Brussel centra van handel en nijverheid. Voornamelijk Antwerpen kende door de toenmenende verzanding van het Zwin en de teloorgang van de Brugse haven een uitzonderlijke bloei. Uitgevers, boekdrukkers en kartografen droegen bij aan de uitbouw van Antwerpens Gouden Eeuw. Van de 133 drukkers die in de eerste helft van de 16e eeuw in de Nederlanden aktief waren, waren precies de helft of 66 in Antwerpen gevestigd. (2)

Maar aan al die voorspoed kwam een einde tengevolge van een massale emigratie, die het gevolg was van een onverbiddelijk optreden van de inquisitie. Een emigratie die startte op het einde van de eerste helft van de 16e eeuw. Toen zijn vele scheppende geesten en bedreven ambachtslieden uitgeweken, en vanaf omstreeks 1580, voornamelijk naar het Noorden getrokken dat zich uit Spaanse handen had vrijgevochten en mede dank zij die talrijke bekwame inwijkelingen, een uitzonderlijke expansie beleefde. In diverse emigratiegolven zouden naar alle waarschijnlijkheid (tot omstr. 1630) niet minder dan 150.000 Zuidnederlanders, rechtstreeks of onrechtstreeks (die in eerste instantie in Engeland of Duitsland waren terecht gekomen) zich in het Noorden gaan vestigen, waar zij ongeveer 10 % van de bevolking gingen uitmaken. (3)

Wel was nog tussendoor, in 1559, een universiteit gesticht te Dowaai (Douai), ten behoeve van de Franstalige Nederlanden, en tevens als een bastion voor het opdringende protestantisme. (4) Haar statuten en organisatie waren volledig afgestemd op Leuven, en de eerste hoogleraren werden ook daar vandaan gehaald.

Zij opende haar deuren in de herfst van 1562. De medische fakulteit begon haar onderricht met interimarissen, en werd pas in 1571 officieel ingehuldigd met twee professoren. Er kwam een derde leerstoel in 1605 . (5)

Hoewel in 1626 de fakulteit reeds 37 licentiaten in de medicijnen had gevormd, waarvan er ook enkele uit Vlaanderen kwamen, is haar wetenschappelijke uitstraling en medische faam niet groot geweest, door haar besloten traditioneel contrareformatorisch karakter was de weg naar vernieuwing versperd. (6)

In 1667 werd Dowaai door Lodewijk XIV veroverd en ging deze stad definitief voor de Zuidelijke Nederlanden verloren.

In 1575 kwam de Leidse hogeschool tot stand, waardoor het Noorden intellektueel onafhankelijk werd van Leuven en Parijs, en in de volgende jaren kwamen er nog vier instellingen van hoger onderwijs bij : Franeker (1585), Harderwijk (1600), Groningen (1614) en Utrecht (1636). Instellingen waar tal van Vlamingen leerstoelen gingen bezetten (7), precies omdat men in het Noorden niet de geschikte mensen ter beschikking had. (8)

Deze scholen die niet gebonden waren aan een scholastiek verleden waren minder afgeremd in een streven naar vernieuwing en kenden weldra een grote bloei op natuurwetenschappelijk en medisch gebied.

Nam de bevolking in het Noorden door immigratie uit het Zuiden met ongeveer 10 % toe, zij veroorzaakte een even grote vermindering van de bevolking in het Zuiden (9), met dien verstande dat grotendeels de intellektuele en ekonomische bovenlaag werd afgeroomd.

De universiteit van Leuven die in de eerste helft van de 16e eeuw het toppunt van haar roem zou bereiken, kende in de tweede helft van deze eeuw, vanaf omstreeks 1567, een periode van verval. Belegeringen van de stad en daarmee samengaande plunderingen en brandstichting waren er de oorzaak van dat het universitaire leven nagenoeg tot stilstand kwam. Weliswaar trokken

→

de troepen er weg in 1585, maar het herstel vorderde maar langzaam. In een brief van 29 april 1590 jammerde Justus Lipsius : "Alles is vervallen en vergaan...". (10)

In 1598 deed Filips II afstand van het gezag over onze gewesten ten voordel van zijn dochter Isabella, die huwde met aartshertog Albrecht. Onder hun bestuur kon rust en vrede worden hersteld. Het werd een tijdperk waarin het intellektuele en kulturele leven aan een nieuwe opgang kon beginnen, maar niet alleen was Leuven tussendoor weer het toneel van oorlog en geweld, maar in tegenstelling met de universiteiten die in het Noorden tot stand kwamen, bleef men zweren bij de scholastieke traditie, zat men verdeeld in jansenistische twisten, en werd de nieuwe filosofie van René Descartes er niet geduld. (11)

Na de dood van aartshertogin Isabella op 1 december 1633, tot de Vrede van Munster op 30 januari 1648 (waarbij het Noorden definitief van Spanje verlost was) kwam ons land in een donker tijdperk terecht, waarin de Zuidelijke Nederlanden regelmatig het slagveld van Europa vormden.

De daaropvolgende jaren werd het even stil bij ons, al was er wel een voortdurende bedreiging door de landhonger van Lodewijk XIV van Frankrijk. En precies in die periode werd te Kortrijk in de Kapucijnenstraat op 28 november 1650 Jan Palfyn geboren als zoon van Gilles, de chirurgijn-barbier.

Uit de geschiedenis van de geneeskunde

In de middeleeuwen werd de geneeskunde in hoofdzaak uitgeoefend door monniken, aanvankelijk bij hun medebroeders, maar naderhand ook buiten de kloostermuren, waar men sterk gebrand was op leniging door wijze en aan God gewijde mannen. Voornamelijk de Benediktijnen, gevolg gevend aan het bevel van hun stichter, legden zich toe op de ziekenzorg. Zij werkten met empirische middeltjes zonder veel inzicht want van een medisch-wetenschappelijke opleiding was er geen sprake, al waren er wel abdijen die over een gering gedeelte van de Grieks-Romeinse kennis beschikten.

Ook sommige volksmensen, om nog te zwijgen van rondtrekkende avonturiers, waren bekend voor drankjes en zalven, en half magische handelingen waarmee ze de zieken te lijf gingen.

In 1139 werd het aan de kloosterlingen verboden aan geneeskunde te doen buiten de kloostermuren en respektievelijk in 1163 en 1219 volgde voor de regulieren een algeheel verbod op de uitoefening van de geneeskunde. (12)

De medische geschriften van de Oude Grieken werden ons niet overgedragen door de Romeinen - waarschijnlijk waren we er niet ontvankelijk voor - en kwamen dus niet in het Westen terecht, maar wel bij de Arabieren, die ze hebben vertaald en gekommentarieerd.

Toen in de 9e eeuw de Mohammedaanse wetenschap in het Oosten op sterven lag, scheen zij in het Westen een nieuwe levenskracht te vinden. De beweging begon in Spanje en wel te Cordoba in Toledo. Er ontstond in Europa belangstelling voor Arabische geleerdheid en weldra werden een stroom van klassieke boeken uit het Arabisch in het Latijn vertaald. Dit gebeurde voornamelijk dank zij Gerardus van Cremona (12e eeuw) die in 1170 naar Toledo trok, toen in Moors gebied, op zoek naar de *Almagest* van Ptolemaeus en om het werk te kunnen vertalen Arabisch leerde. Naast dit astronomische werk ontdekte hij nog een groot aantal andere wetenschappelijke werken o.m. van medische aard die hij met de hulp van meerdere leerlingen eveneens in het Latijn ging vertalen.

Zo kwamen er werken van Hippokrates, Galenos, Serapion, Rhazes, Avicenna en van Albukasis, naar Italië, waar zij onmiddellijk werden benut in de medische scholen van Salerno en Bologna, om naderhand door te dringen naar Toulouse, Montpellier en Parijs.

"De geneeskunde was de scholen binnengetreden". Maar, "het was geen vooruitgang voor het medisch denken" schreef prof. L. Elaut. (13) Het onderwijs beperkte zich inderdaad tot het bestuderen en kommentariëren van de geschriften van de oude grootmeesters, meestal gevolgd door steriele disputen, waarbij het *Galenus dixit* veelal een einde maakte aan alle tegenspraak (14). Het was zuivere teorie zonder zieken en zonder diagnose.

De praktische verzorging van wonden en abcessen en het al te vaak toegepaste aderlaten werd overgelaten aan helpers, aanvankelijk meestal barbiers die met het mes konden omgaan. Door ervaring en hun betrokkenheid bij andere praktische ingrepen zoals koppen zetten, behandeling en reduktie van verstuikingen, verzwikkingen en frakturen ontwikkelden sommigen onder hen, zich tot de eerste chirurgijns of praktische heelkundigen.

Omdat de medici ook de lijkopening overlieten aan chirurgijns en barbiers, misten zij ter zake elke ervaring en kregen zij geen inzicht in de struktuur van het menselijk lichaam, evenmin in de details van het skelet als in de positie van zenuwen, bloedvaten en spieren. De anatomie werd verwaarloosd en stagneerde in de geschriften van Galenos, die zelf nooit een menselijk kadaver had ontleed.

In de steden werd reeds vroeg de bereiding van geneesmiddelen overgelaten aan kruideniers waarvan sommigen zich specialiseerden en herboristen of apotekarissen werden genoemd. In *Der Naturen Bloeme* van Jacob van Maerlant, tot stand gekomen omstreeks 1260-1270 is er meerdere malen sprake van de apotekaris (15).

Herboristen, apotekarissen en zelfs barbiers-chirurgijns waren aanvankelijk in de steden lid van eenzelfde kruideniersgilde. Maar weldra gingen de chirurgijns zich afzonderlijk groeperen en ontstonden er, zoals in het ambachtswezen, Meesters bij wie men het beroep kon aanleren.

Beroemde chirurgijns bij ons, uit de late-middeleeuwen, waren Jan Yperman en Thomas Scellinck van Tienen. Eerstgenoemde, die zoals zijn naam het zegt Ieperling was, zou bij de bekende Lanfranco van Milaan (16) te Parijs zijn opleiding hebben voltooid. Hij heeft zijn kennis en ervaring op schrift gesteld in twee werken geschreven in de volkstaal ten behoeve van zijn zoon, die het Latijn onmachtig was (17). In deze manuskripten zijn er - naast de onvermijdelijke tijdseigen en nu reeds lang verlaten handelingen - metoden beschreven die men van veel jongere datum waande en wordt er medikatie voorgeschreven waarvan de efficiëntie niet kan worden geloochend.

Thomas Scellinck deed ongeveer hetzelfde maar voor zijn beide zonen die in het spoor van hun vader de heelkunde beoefenden (18).

De Leuvense universiteit werd weliswaar gesticht in 1425, maar werd pas het volgende jaar operationeel. Op 18 oktober 1426 werd de medische fakulteit geopend met Jan van den Neel als titularis. Er werd nog steeds gedoceerd door het voorlezen en verklaring van de geschriften der Klassieken, zoals dat aan de universiteiten gebeurde die twee eeuwen vroeger waren tot stand gekomen.

De opleiding tot medicus duurde er aanvankelijk vier jaar en werd afgesloten met een examen, dat leidde tot de graad van licentiaat, titel die het recht gaf om de geneeskunde uit te oefenen. Het behalen van de doctorstitel was een dure aangelegenheid - omdat men de feestelijkheden die eraan verbonden waren zelf moest financieren - en werd alleen maar nagestreefd door wie een professoraat ambieerde.

Omstreeks het midden van de 15e eeuw werd de boekdrukkunst uitgevonden en in de volgende jaren kwamen in ons land meerdere drukkerijen tot stand. Allerhande boeken werden op de markt gebracht - ook medische en herbaria - die nieuwe inzichten verspreidden en twijfel zaaiden.

Twijfel die een einde maakte aan het middeleeuwse statische denken en die zou kulmineren in de filosofie van Descartes (1596-1660), wiens leven voltooid was toen dat van Jan Palfijn begon.

Maar er werd niet alleen getwijfeld, er werd ook de beschuldigende vinger uitgestoken en terechtgewezen.

Erasmus klaagde de bestaande religieuze en maatschappelijke toestanden aan, Luther brak met het gezag van Rome en Paracelsus (19) verbrandde de boeken van Galenos en Avicenna.

Maar ook bij ons waren er ruitentikkers die heilige huisjes naar beneden haalden : Andreas Vesalius, vernieuwer van de anatomie en Johannes Baptista van Helmont die de grondslag legde van de chemoterapie.

Volgende keer :
Vesalius, Van Helmont, Harvey
Chirurgijnsgilden

→

Noten :

(1) 3e dr. Nijmegen, 1979, p. 39.
(2) F. de Nave, *Uitgevers en boekdrukkers in het Noorden (ca. 1580-17e eeuw). De betekenis van de Antwerpse Emigratie*, in: 1585-1995 Antwerpen en de scheiding der Nederlanden, Antwerpen, 1985, p. 82.
(3) J. Briels, *De Zuidnederlandse immigratie 1572-1630*, Bussum, 1978, p. 82.
(4) M.A. Nauwelaerts, *De universiteit van Dowaai en het humanisme*, in : De Franse Nederlanden, Jaarboek Ons Erfdeel. 1981, p. 25.
(5) C. Gysel, *Zuidnederlandse hoogleraren in de geneeskunde tijdens de Renaissance*, in : De geneeskunde in de Zuidelijke Nederlanden (1475-1660), Tentoonstellingskatalogi, Antwerpen, 1990, p. 59.
(6) H. de Ridder-Symoens, *De universiteiten van Dowaai en Rijsel, centra van cultuur in de Franse Nederlanden*, in : De Franse Nederlanden, Jaarboek Ons Erfdeel, 1986, p. 18.
(7) J.L.M. Eggen, *De invloed door Zuid-Nederland op Noord-Nederland uitgeoefend op het einde der XVIe en het begin der XVIIe eeuw*, Gent, 1980, p. 112-132.
(8) J. Briels, zie nota 3, p. 51.
(9) De hele Nederlanden telden omstreeks 1580 ongeveer 3 miljoen inwoners, met ongeveer de helft hiervan in het Zuiden als in het Noorden.
(10) R. Aubert e.a., *De universitiet van Leuven 1425-1975*, Leuven, p. 30-33.
(11) *idem*, p. 35.
(12) F.A. Sondervorst, *Geschiedenis van de geneeskunde in België*, Brussel, 1981, p. 14.
(13) L. Elaut, *Het medisch denken in de oudheid, de middeleeuwen en de renaissance*, Antwerpen-Amsterdam, 1952, p. 224;
(14) G.A. Lindeboom, *Inleiding tot de geschiedenis der geneeskunde*, 7e druk, Rotterdam, 1993, p. 101.
(15) L.J. Vandewiele, *Geschiedenis van de Farmacie in België*, Beveren, 1981, p. 127.
(16) Lanfranco van Milaan (+ 1315), belangrijke Italiaanse chirurg uit de school van Bologna. Moest wegens politieke omstandigheden de wijk naar Frankrijk nemen. Werkte te Lyon en te Parijs.
(17) R.A. Blondeau, *Wetenschap in de taal der Vlamingen. Vanaf Jacob van Maerlant tot de stichting van de Akademiën*. Gent, 1992, p. 45-53.
(18) *idem*, p. 53-54.
(19) Paracelusus (1493-1541), Zwitserse medicus. Verwierp de oude klassieke geneeskunde en poogde een eigen systeem op te bouwen. Betrok voor het eerst de scheikunde bij de samenstelling van geneesmiddelen. Een overgangsfiguur.

AKADEMISCH EREMETAAL AAN MEDEWERKER

Op 21 mei jl. hield de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, haar Algemene Administratieve Vergadering in de Conferentiezaal van de Stedelijke Openbare Bibliotheek te Sint-Niklaas, in aansluiting op het Mercatorjaar.

Door dit geleerd en eminent gezelschap was onze medewerker, Roger-A. Blondeau, tevens lid van de Bestendige Commissie voor de Geschiedenis van de Wetenschappen van de Koninklijke Academie, en auteur van het werk Mercator van Rupelmonde, uitgenodigd een lezing te houden van ongeveer één uur over, DE WERELD VAN MERCATOR. Daarop volgde een receptie, en een lunch in een bekend restaurant.

Op 7 juni jl. ontving onze medewerker van Prof. Dr. G. Verbeke, Vaste Sekretaris van de Koninklijke Academie een brief waaruit we volgende passus lichten : "als herinnering aan uw zeer interessante lezing heeft de Academie beslist U haar herdenkingsmedaille toe te kennen". Wat intussen is gebeurd.

Ook dàt is de "diepe Westhoek" !

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek - Sauna
Zonnetunnels (met air-conditioning)

- ***NIEUWE EAU DE TOILETTE***
  voor mannen
  "Sans Soucis Man Silver"
- ***NIEUW !!!***
  ampullen om sneller te bruinen onder de zonnebank.
- ***2 ZONNETUNNELS***
  10 beurten + 2 GRATIS

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12
Gesloten op zondagnamiddag en dinsdag
Open van 9 - 12 u. en van 13.30 - 19 u.

HOOFDVERDELER FSO

LIGIER
ZONDER RIJBEWIJS

Maak een proefrit

DE NIEUWE LIGIER PRIMA
OOK IN GROTERE VERSIE 3-CILINDER

hebt u geen vervoer ? Geen nood ! Wij komen u afhalen en terugbrengen op eenvoudig telefonisch verzoek
✆ (057) 30 00 56
HOOFDVERDELER VOOR WEST-VLAANDEREN

STUUR DEZE BON OP :

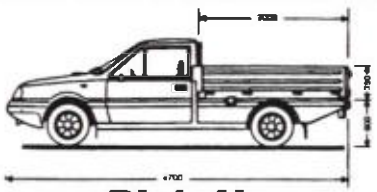
Gelieve vrijblijvend documentatie op te sturen :
naam : .....
voornaam : .....
straat : .....
postnr : .....
Woonplaats : .....

GARAGE-CARROSSERIE
YANNICK HUYS
Kallestraat 16 - 8691 Beveren-IJzer
✆ (057) 30 00 56

CARO HATCHBACK 1900 GLD
426.500 BTW incl.

5d - Diesel - 1905 cc - 71 PK motor Citroën-Peugeot

Pick-Up
vanaf 403.313,- BTW incl.
1000 kg. laadvermogen - 1000 kg. trekvermogen

SKODA AUTO
Volkswagen Groep
Onze modellen rijden op zachte prijzen

Skoda Favorit
vanaf 268.000,- BTW incl.

Skoda Forman
vanaf 329.900,- BTW incl.

Skoda Forman Plus
vanaf 333.669,- BTW incl.
Skoda Pick-Up
vanaf 295.500,- BTW incl.

VOEDING JOHAN

Prof. Rubbrechtstraat 21
Roesbrugge
Tel:057/30.05.85

openingsuren:
open van 7.30 u tot 12.30 u en van 13.30 u tot 19.00 u
zondag van 8.00 u tot 12.00 u
gesloten van zondagmiddag tot maandagmiddag

TOPPER VAN DE WEEK

Ontvette Ham
1/2 kg 125

KAASHOEKJE

Oud Brugge ***nu 390,-***
Petrus Loo ***nu 290,-***

VERSE GROENTEN & FRUIT

Tomaten *per kg* ***39,-***
Bananen *per kg* ***69,-***

Bestel tijdig uw confituuraardbeien.

Effi Minarine 250 g ***29,-***

DIEPVRIES

Vanille 2 l ***250,-***
Cornets - D'Amour
- Vanille
- Pistache-choco
- Vanille-fraise
31,-

Water 1,5 l Budget ***13,-***

Rosé Cabern Anjou
Terriades ***105,-***

SUZY Banketwafel 5 st ***41,-***

Delichoc ***111,-***

Côte D'Or 400 g ***105,-***

Bambix Kinderkoekjes ***48,-***

CHARCUTERIE

Kippewit ***360,-***
Spaanse Salade ***270,-***

ZUIVEL

Boter 250 g ***52,-***

Stassano halfvolle melk
brikpak ***25,5,-***

NON-FOOD

W.C.-Eend Duo
+ Blok gr. ***139,-***

Scottex decor
2 Keukenroll. ***56,-***

Folder geldig van vrijdag 17/6 t.e.m. 26/6 of tot uitputting voorraad en onder voorbehoud van drukfouten

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (7)

JULI OF HOOIMAAND

Willem Lanszweert

Het weer als voorspeller van ... het weer.

De wolken

Wolken ontstaan meestal door kondensatie van opstijgende lucht, bv. bij een frontvlak waar warme lichte lucht opglijdt langs koude zware lucht. Een wolk bestaat uit zeer kleine waterdruppeltjes die zich dicht bij elkaar bevinden. De druppeltjes zijn tussen 0,01 en 0,1 mm groot. In 1 cm³ worden er ongeveer 500 geteld. Het licht wordt door deze druppeltjes verstrooid waardoor de wolk zichtbaar wordt. Naargelang hoogte en vorm worden de wolken in wolkentypes ingedeeld. De eerste klassifikatie werd in het begin van de 19e eeuw opgesteld door J.B. Lamarck (1744-1829 Frankrijk). De studie van de wolken is dus betrekkelijk jong. Wellicht is dit de reden waarom er zo weinig weerspreuken in verband met wolken bestaan. Verder is het herkennen van de diverse wolkentypes en -formaties, en het daaruit afleiden van weersverwachtingen, voor de gewone man niet zo eenvoudig. Alleen (wind)molenaars en zeelieden, die dagdagelijks volledig van het weer afhankelijk waren, kenden het wolkendek door en door.

Voor die copere Wolcken
So schricken die Volcken.

Het hoge wolkentype
Cirrus, "vederwolken".

De cirrus bestaat uit afzonderlijke wolken, ze zien er uit als een teer vezelachtig weefsel en bezitten veelal een zijdeachtige glans. Ze hebben geen eigen schaduw en zijn meestal wit van kleur. Cirruswolken vertonen zich als afzonderlijke hopen, visgraten, vederbanen, enz. Bij ons worden ze windbomen of, vooral, vederwolken genoemd. In Wallonië noemt men ze : "arbre d'Abraham".

Dergelijke wolken duiden gewoonlijk op een storing in de verte en voorspellen dus slecht weer. Volgens de beweging van de cirruswolken kan men zich een oordeel vormen van de verplaatsing van de storing waartoe zij behoren.

Vandaar :

Als de boom van Abraham
met zijn voeten
in het water staat (Westen)
zal het regenen.

Het westen is het regengat, wordt wel eens gezegd.

Vederwolken uit het Oosten
duiden op mooi weer.
Drijven ze uit het ZW en NW aan
dan brengen ze,
acht keer op tien, regen.

Als de voeten van de wind,
(hier vederwolken)
naar het NW zijn gekeerd,
komt er verandering van weer.

Vuurrode vederwolken geven binnen vierentwintig uur regen of een totale weersverandering. Zie de eerste, zeer oude, spreuk bovenaan.

Cirro-cumulus.

Een eerder zeldzame wolkenstruktuur bestaande uit afzonderlijke witte vlokken of zeer kleine ronde wolkjes is de cirro-cumulus. Deze wolkenvorm wordt door de leek verward met de alto-cumulus (zie verder). Er zijn geen weerspreuken bekend in verband met dit wolkentype.

Cirro-stratus wolken.

Een cirro-stratus is een vezelachtige sluier. Dergelijke wolkenformatie vervaagt de randen van zon en maan niet doch geeft wel aanleiding tot het vormen van ringen rond deze hemellichamen. Van dit wolkentype zelf zijn geen weerspreuken bekend doch er zijn er wel veel in verband met de ringen die van deze wolk een gevolg zijn. (zie vorige bijdragen)

Middelhoge wolkentypes.
Alto-cumulus (schapenwolken)

Een alto-cumulus is een laag wolken bestaande uit stroken of uit tamelijk afgeplatte ballen, de kleinste, nog regelmatig gevormde delen van de laag zijn vrij dun en vertonen hier en daar schaduwen. In de volksmond worden dergelijke wolkenformaties schapenwolken genoemd. Dit wolkentype gaat gewoonlijk gepaard met verminderende depressies. Bij hun verschijnen kunnen moeilijk konklusies getrokken worden voor wat het weer betreft. Daarom juist spreken de verschillende weerspreuken die met deze wolkenformatie verband houden elkaar wel eens tegen.

Heden schaapjes,
Morgen drupjes.

Als de schaapjes aan de hemel staan,
Kan men zonder regenscherm
uit wandel'n gaan.

Voor een onweer ziet men vaak lagen alto-cumulus die zich in verschillende richtingen verplaatsen. In de volksmond spreekt men van kruislucht.

Alto-stratus.

Een vezelachtige of draderige sluierwolk van grauwe, blauwachtige tint. Dit is de karakteristieke wolk van de depressies. Ze evolueerde uit de cirro-stratus (zie hoger), zakt verder naar beneden om te veranderen

Boetprocessie Veurne
laatste zondag van juli

in een nimbo-stratus (zie verder). Dergelijke wolken omsluieren de hoge bergtoppen enkele uren voor het begint te regenen. Vandaar dat er in berglandschappen enkele spreuken bestaan die met deze wolken te maken hebben. In ons vlakke landje komen deze spreuken uiteraard niet voor.

Lage wolkentypes
Strato-cumulus.

Een strato-cumulus bestaat uit een laag "kussentjes of ballen". De regelmatig gerangschikte delen van de laag bevat grotere "kussens" en "ballen" die niet scherp afgelijnd zijn en grauwe donkere gedeelten bevatten. In de lucht zijn vaak nog andere wolkentypes, samen met de strato-cumulus, aanwezig.

Stratus.

Vertoont gelijkenis met mist doch hangt niet op de grond. Wordt dan ook vaak met mist verward.

Nimbo-stratus.

Een laaghangende regenachtige, vormloze, grijze, bijna eenvormige, laag. Dergelijke wolk gaat vrijwel altijd gepaard met regen. De aandacht van het volk richt zich op de regen en niet op de wolk die daar de oorzaak van is. Er zijn dan ook geen weerspreuken in verband met de wolk zelf te vinden.

Vertikale wolkentypes.
Cummulus.

Dergelijke wolken verschijnen 's morgens als kleine witte wolkjes die nauwelijks zichtbaar zijn. Ze zwellen evenwel vlug aan en →

ontwikkelen zich tot dikke, vertikale wolken met koepelvormige bovenkant met ronde uitwassen. De onderzijde is zo goed als horizontaal. In hun "volle glorie" zijn ze scherp afgetekend. Deze wolken smelten terug weg tegen de avond. Deze wolken geven vrijwel geen neerslag.

Cummulo-nimbus.

Dit is in feite niets anders dan een zeer sterk ontwikkelde cummulus. De grote wolkenmassa heeft een krachtige vertikale struktuur. De onderzijde vertoont "torens en bergen". De bovenzijde heeft een vezelachtige struktuur en vertoont dikwijls de vorm van een aambeeld.

De lucht zit geboothamerd,
't zal vleisteerten regenen !

Een lucht in plekken zoals de kloppen van de boothamer op de snede van de pik voorspelt stortregen. Vleisteerten : de staart van de dorsvegel.

Dergelijke wolken geven stortbuien, soms ook hagel, en sneeuwstormen. Veelal is ook onweer het gevolg. Vandaar dat er in de volksmond gesproken wordt van "donderkoppen" of "donderbergen".

Des morgens bergen,
Des avonds water.

's Morgens bergen,
's avonds fonteinen.

Schone nachten,
treurige dagen.

Het mooie weer van in de nacht,
Blijft niet duren overdag.

Weerspreuken voor juli

Om een goed jaar te krijgen moet het weer in juli warm zijn. Regen wordt gevreesd.

Met juli komen de hondsdagen. Bij ons worden ze gesitueerd tussen 3 juli en 11 augustus. Deze periode wordt beschouwd als de warmste van het jaar.
Volgens de overlevering blijft de ganse periode van de hondsdagen als het weer van de eerste dag. Regen op 3 juli wordt dus gevreesd.

Komen de hondsdagen met veel regen,
Dan gaan we slechte tijden tegen.
Hondsdagen helder en klaar,
Betekenen een goed jaar.

Volgens de kalenderdagen :

1 juli : Sint Rombouts

Is de eerste juli regenachtig,
Gans de maand zal zijn twijfelachtig.

4 juli : Warme Merten

Regent het op Warme Merten,
Dan regent het veertig dagen achtereen.

6 juli : Sint Godelieve

Als het op Sint Godelieve regent,
Zal het zes weken lang regenen.

20 juli : Sint Margareta

Margareta's regen,
Brengt ons geen zegen.

21 juli : Sint Victor

Als het ooit op St. Victor regent,
Verdient de landman niet veel geld.

22 juli : Sint Maria-Magdalena

Regent het op Sinte Magdaleen,
't regent dagen achtereen.

25 juli : Sint Jacobus

Op Sint Jacob warme dagen,
Doen van kou en armoe klagen.

26 juli : Sint Anna

Bouwt Sint Anna mierenbergen,
Dan zal ons de winter tergen.

't Valt U wellicht op dat vrijwel alle spreuken, behalve deze van 25 en 26 juli, handelen over de regen. Logisch eigenlijk. Het is immers van het grootste belang dat de vruchten op een degelijke wijze kunnen rijpen om een rijke oogst te kunnen opleveren. Een natte juli-maand werd (wordt) dan ook gevreesd!

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

't Rozenhof

◆

Smul smakelijk
en laat u overtuigen
door de culinaire geneugten
van onze keuken.
Verzorgd en boordevol kwaliteit :
wij bieden een schotel
voor ieders smaak.
Volgens honger en budget
en voor fijnproevers :
ons fornuisje is gewoonweg
geweldig.

◆

- Speelplein
- Tijdig reserveren voor communies

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen buiten konkurrentie.

DRAPERIEEN
excl. : Engelse stoffen,
Wereldmerken : ADO,
ARISTO, GARDISETTE
UNLAND, VRIESCO, enz...

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO,
GARDISETTE, UNLAND,
ARISTO, enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem, vliegen- en mieren-
bussen, boenwas, trekkers,
keerders, vegers, dweilen,
sponsen, zeemvellen,
enz ...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen
vanaf 69,- de rol

DONSDEKENS
KUSSENS
BEDLINNEN

KARPETTEN wol
KARPETTEN
klassiek synth.

Tafelkleden,
kanten sier-
doekjes, kralen,
vliegedeuren

VOLTAPIJT
VLOER-
BEKLEDING

MASSA BEHANG

Bergenstraat 42 - 8691 BEVEREN - (Kalsijde) (Roesbrugge) - Tel. 057/30 10 20

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 15 tot en met zaterdag 18 juni

KIWI'S nieuwe oogst — *14 stuks voor* ***100 fr.***

EXTRA TOMATEN — *2 kg voor* ***65 fr.***

PERZIKEN — *1 kg voor* ***69 fr.***

DAGVERSE BEDIENING

CERA

CERA biedt u alles voor een zorgeloze vakantie.

Kom nu binnen en vraag meteen uw **VISA-kaart** (nu aan speciale prijs), het ideale betaalmiddel voor op reis, combineerbaar met een **voordelige bijstandsverzekering**.

Bij **CERA** kunt u ook terecht voor uw **Bancontact / Mister Cash kaart**, aankoop **vreemd geld** of **traveller cheques, reisverzekering** of **Europ Assistance.**

Tijdens uw reis bergt u uw waardevolle zaken best veilig op in een **safe** in ons kantoor of geeft die in bewaring.

Kom nu vrijblijvend bij ons langs, en vertrek straks met een gerust gemoed.

Uw CERA-bankkantoor is dagelijks geopend, ook op vrijdagavond en zaterdagvoormiddag.

CERA-kantoor PROVEN — kantoordirecteur ***JAN DEDECKER***
Obterrestraat 11 tel. 057/30 02 32

CERA-kantoor ROESBRUGGE — kantoordirecteur ***Luc LOUWAGIE***
Prof.O.Rubbrechtstraat 44 tel. 057/30 03 84

CERA-kantoor WATOU — kantoordirecteur ***Paul BRUTSAERT***
Steenvoordestraat 42 tel. 057/38 86 91

CERA DE BANK DIE JE RUIMTE GEEFT.

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (15)

Een woordje geschiedenis

De Franse Periode

Aan de vooravond van de Franse Revolutie van 1790 had de Franse staatsman Necker (ongetwijfeld van Vlaamse afstamming) verklaard : "Van alle belastingen is die op tabak de zoetste, maar de moeilijkst inbare. Ze wordt terecht gerangschikt bij de meest geniale fiskale uitvindingen."

Toch zou de Konstituante (vergadering belast met het geven van een konstitutie of grondwet) in 1891 onder druk van de nieuwe ideeën "vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid" de teelt, de fabrikatie en de verkoop van tabak vrij geven. Nochtans werd de invoer van verwerkte tabak verboden en werd een invoerrecht op tabak in blad ingesteld.

Leken de idealen mooi, het derven van de vroegere belangrijke inkomsten kwam zuur aan. Noodgedwongen, en volgens de beproefde metode, werd in 1811 het staatsmonopolie op de tabak weer ingevoerd. Ook het invoerrecht werd gevoelig verhoogd. Ongetwijfeld had het ook te maken met het kronisch geldtekort van de krijgszuchtige Napoleon I.

De staatsinkomsten stegen beduidend maar de ontduiking hield gelijke tred. Onze bevolking, inzake vreemde bezettingen en brandschatting doorwinterd, nam sluw en uitgeslapen het voortouw in de heroplevende klandestiene tabakshandel, die steeds verder naar het Franse hinterland opschoof.

Een nieuw tijdperk

Het verging Napoleon evenwel minder goed na zijn nederlaag bij Leipzig in 1814. Verslagen door de verbonden Oostenrijkse, Pruisische en Russische legers werd hij tot in Parijs nagejaagd. In januari 1814 werd ons land van de Fransen bevrijd.

De Franse douaniers die onze buitengrenzen bewaakten, hadden ook de vlucht genomen. Meteen was er geen douane meer.

De overproduktie die zich in de jaren van de kontinentale blokkade in Engeland had opgestapeld, overrompelde ons land. Plots beseften handel en neringen dat, om de stortvloed van vreemde waren te keren, een douanebewaking langs de grens onontbeerlijk was.

Klachten over het gemis van iedere douanebescherming bleven niet uit.

Inmiddels was bij ons een Goevernementgeneraal opgericht, onder het gezag van de verbonden naties, om onze gewesten voorlopig te besturen. Op 20 juli 1814 werd bij besluit van de Goeverneur-generaal, Baron de Vincent, een douanelinie ingesteld aan de zee en de Frans-Belgische grens, die weer op haar oude plaats, van vóór 1793, kwam te liggen.

Franse douaniers op plooibare ligzeteljes. Bemerk het regenscherm. Prentkaart periode 1900-1910.

Op 31 juli 1814 kwamen onze gewesten onder het gezag van Willem, prins van Oranje-Nassau en werden samen met Holland uitgeroepen tot het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden.

De Franse douaniers vanwege hun groen uniform ook "groene jagers" geheten, vatten weer plaats op de hun vertrouwde posten aan de overzijde van de grens. Het dekor voor het grote smokkeltoneel was weer opgetrokken. De akteurs zouden zich duchtig laten gelden want er was poen te rapen.

Aanvankelijk hadden de douaniers geen uniform. Ze moesten wel drager zijn van hun aanstelling en waren gemachtigd een geweer en andere wapens te dragen. Zoals ten tijde van de Oostenrijkers waren ze gehouden "als distinctief teken te dragen een bandelier, waarop zal gehecht zijn een koperen plaatje voerende de inskriptie "Administratie der Belgische douanen" en de designatie van de rang des geëmployeerde". Ook moesten de ambtenaren en beambten van elke graad zich een hoed van het voorgeschreven model aanschaffen.

Later, in 1816, moest iedere douanier, ook die van Nederland, een bijkomen herkenningsteken dragen, een korte staaf. Aan het ene uiteinde stond " 's Konings dienst" en aan de andere kant, diep gegraveerd "Licenten en Convoyen". Die staaf diende als stempel maar tevens om zich als dusdanig kenbaar te maken.

In 1819 en voor het eerst, zouden de douaniers van de Belgische provincies een uniform dragen, van lichtblauw laken.

De Hollandse periode is voor wat de douane betreft vooral gekenmerkt door de Algemene wet van 26 augustus 1822, die een lang leven zal beschoren zijn want ze hield stand tot in 1970.

Voor de Franse staat was de onstuitbare tabaksmokkel een ware nachtmerrie geworden, want naast de vele blauwersbenden, drongen nu ook hele meuten van 30 tot 40 honden, geladen met tabak, het land binnen. De glorieperiode van de blauwerij in de Westhoek was aangebroken.

Douanekantoor in Roesbrugge

In zijn "Geschiedboek der gemeente Roesbrugge-Haringe van 1800 tot 1907", wijdt de auteur L.A. Rubbrecht, ere-sekretaris der gemeente, een korte bijdrage aan die periode.

"Tolrechten 1856. Gelegen aan de Franse grenzen en zoodra Belgie met Holland de Nederlandse Staten uitmaakten, bekwam Rousbrugge een brigade tolbeambten om

►

den smokkelhandel tegen te houden.

De tolrechten werden door den ontvanger der directe belastingen ontvangen (belastingen en douane vormden toen één administratie).

Het onderzoek van den tol, buiten de rondgaande bedienden, geschiedde aan de eerste brug, alwaar, ten Oosten, een wachthuisje op den gemeentegrond gesticht was.

Het huisje verdween in het begin van 1857, ten gevolge van een brief, gedagtekend van den 3" October 1856, bij welken het gemeentebestuur aan den tolopziener kennis gaf dat voortaan een pacht van vijf frank per jaar zou geeischt worden voor het gebruik van den grond, die voor het wachthuisje noodig was."

Dat tolhuisje zou dus gestaan hebben ter hoogte van het huidige Bertennest in de Bergenstraat.

1830 : Belgische Onafhankelijkheid

Na de onafhankelijkheid van België veranderde er niet veel voor onze grensstreek. De douaniers, aangesteld onder het vorig goevernement, bleven op enkele uitzonderingen na, aan de slag.

Toch was er, zoals bij iedere wissel van regime, een grote toevloed van postulanten die meenden hun rechten te kunnen laten gelden : bewezen diensten bij de Omwenteling, familiebanden of vriendschapsbetrekkingen van op de schoolbanken.

Pas enkele tijd later herinnerde men zich een koninklijk besluit van 1826 dat voorzag in een geneeskundig onderzoek en een examen, om na te gaan of de kandidaten wel konden lezen en schrijven en of ze geschikt waren voor de dienst. Toch bleek dat velen onder hen alleen in staat waren "gewoon te kopiëren". Nog anderen konden niet eens behoorlijk schrijven.

Ook inzake beroepsijver liet een en ander te wensen over. Zo blijkt dat sommige kommiezen, misbruik makend van hun machtiging om een vuurwapen te dragen, zich overgaven aan de geneugten van de jacht in plaats van hun dienst te kloppen. Menige dienstbrief herinnert er aan dat het verboden is afwezig te zijn zonder toelating, nog andere grenswachters streken de vergoeding op voor het onderhoud van hun paard dat ze niet meer bezaten.

Over de rechten van de ambtenaren wordt ternauwernood gesproken.

Verlof, schrijft men in 1834, kan slechts worden verleend in uiterste noodzaak. Lange tijd is dat onveranderd zo gebleven. Mijn vader, Remi Sohier, in dienst getreden in 1908, wist te vertellen dat toen tien dagen verlof per jaar werden toegestaan. Rustdagen kende men niet !

Was het douanekorps te velde opgewassen tegen de wassende smokkelvloed ? De diskussies in het parlement gevoerd bij de bespreking van de jaarlijkse begrotingen van Financiën laten vermoeden dat zulks niet het geval was.

Verscheidene volksvertegenwoordigers vragen een effektieve versterking van de brigades. Een enkele is van mening dat een nieuwe douanewet, goed opgesteld, veel meer effekt zou hebben dan de monstering van honderd nieuwe douaniers. Sommige bevelen een samenwerking aan tussen de gendarmen en de kommiezen, maar de meest ingenieuze vertegenwoordiger des volks (hij woonde ongetwijfeld ver van de grens) stelde voor dat men een beroep zou doen op de grensbewoners om vrijwillig en spontaan mee te werken met de douane, wat wel getuigde van een naïef geloof in de fiskale burgerzin van de frontieremensen.

Een minister van Financiën antwoordde gevat : "De smokkel", zo zegde hij, "kwam grotendeels voort uit het feit dat de douaniers slecht betaald werden."

Sprekend over de douaniers van 4° klasse, verklaarde de regering in 1831 : "Er mag ter waarheid gezegd worden dat deze ongelukkigen niet weten hoe de levensnoodzakelijke behoeften van hun familie te dekken".

Of het inderdaad zo erg was, wordt wel betwijfeld. Aan de hand van cijfergegevens wordt zelfs gesteld dat de douanier beter af was dan de gewone werkman.

"Jammer genoeg", schrijft de Ere-Direkteur-generaal der douane en aksijnzen J. Pricken, "zijn de dossiers die een klare kijk hadden kunnen geven op de interne keuken van de douane in de verste jaren van de onafhankelijkheid allemaal verloren gegaan. Geen enkele van de gewestelijke direkties is nog gehuisvest in de vroegere gebouwen en men weet hoe rampzalig verhuizingen wel zijn voor vergeelde paperassen. Op de centrale administratie heeft men bij karrevrachten ongenadig geplunderd. Als er enkele schamele blaadjes zijn bewaard gebleven is het veeleer uit onachtzaamheid."

De sociale status van de douanier

Hoe dan ook de kommiezen bleven voor goed geplaatst : aan de rand van het sociale leven.

Ook de eigen administratie heeft daarin, vanaf de oprichting van het Belgische douanekorps, voor een groot deel meegespeeld, zo schrijft de officiële brochure "Douane en Accijnzen" in 1992.

Zowel rond de aanwerving als inzake de dagelijkse dienstuitvoering waren een aantal voorwaarden gesteld die het maatschappelijk gevoel van de grenskommies helemaal niet bevorderden : de lage wedde en bevorderingen die meestal verplaatsingen naar een verre uithoek van het land meebrachten. Tewerkstelling in eigen streek werd wegens familiebanden ten strengste geweerd.

Ook de dienstuitvoering was zwaar belastend, tweemaal vijf uren over dag en nacht, op zeer afwisselende uren, droegen er zeker niet toe bij om van de douanier een sociaal mens te maken.

Ook als vreemden in de streek konden ze moeilijk toegang vinden bij de nogal gesloten landelijke bevolking die, zo niet vijandig, toch wel afkerig tegenover hen stond.

GOD BEWARE JE VAN ROESELAARNAARS, VAN DUIVELS EN KOMMIEZEN

Dat was de bezwerende wens die de grensbewoners meegaven aan al wie zich 's avonds nog laattijdig op pad begaf.

De Roeselaarnaars werden in onze streek, waar ze aan de kost trachtten te komen, als ketellappers, scharenslijpers, vertinners, stoelbreiers of maandenvlechters, nogal wantrouwig bekeken. "Hou ze in de gaten als ze van het hof weggaan", placht men te zeggen, waarmee kennelijk bedoeld werd dat ze soms zwaarder geladen heengingen dan als ze toekwamen. Een stuk alaam, een nest eieren of een kip waren zo meegegraaid.

Voor spoken en duivels hadden onze voorouders in de vorige eeuw een heilige vrees. Alhoewel velen zich in gezelschap stoer en manhaftig voordeden, toch verminderde hun zelfzekerheid als ze heel alleen in de duisternis huiswaarts trokken, zelfzekerheid die gaandeweg wegslonk naarmate het middernachtelijke uur naderde.

Zeven witte katjes die speels op een boerebalie stoeiden en met geen mispelaren stok daarvan waren weg te slaan, waren in de achteraf opgediste verhalen tot de verbeelding sprekende taferelen. Niemand zei dat het niet waar was !

Erger nog was het de kallemoeiegeit te ontmoeten die met rammelende kettingen de laattijdige wandelaar de stuipen op het lijf deed jagen.

Aleen de peerdepaternoster van Wannes Raps "haat, kwaad, kweliaad, botermelk en raapzaad..." scheen enig effekt te hebben.

Dat de kommiezen een even grote, zo niet ergere bedreiging waren, tekent het kader waarin de douanier zijn job moest vervullen. Gevat worden met een kluts tabak of met enkele flessen kortendrank was voor kleine beurzen een moeilijk te verteren hap. Onheil dus als je 's nachts onverhoeds op de kommiezen botste.

De dienst in de brigades

De douanebrigades aan de grens waren kleine korpsen van 10, 14 man of meer. Aan het hoofd stond de brigadier die de diensten regelde en de te volgen wegen uitstippelde, want de douanier mocht niet voor zichzelf uitkiezen welke routes hij wenste te volgen.

In de voormiddag op een bepaald uur was het appel geblazen voor wie niet van dienst was (behalve degene die met verlof waren). Voor hen die toch op dienstronde waren, was het zo geregeld dat ze min of meer op dat tijdstip langs de woning van de postoverste voorbijkwamen. Die bijeenkomst noemde het "order". Iedereen kreeg daar zijn opdracht mee voor de volgende 24 uren. De douanedag begon om 12 uur 's middags tot 's anderendaags 's middags.

Om veiligheidsredenen waren de te volgen wegen, dreven of paden niet met name genoemd. De plaatsen waar men heen of langs moest waren bepaald door cijfers bvb. van 1 tot 60, 70 of 80 al naargelang. Een verloren gegaan dienstorder dat in verdachte middens terecht kwam kon aldus niet ont-

cijferd worden. De dienstopdracht moest voor de buitenstaanders geheim blijven.

Door het letterlijk uitvoeren van de voorgeschreven dienst hadden de kommiezen praktisch geen bewegingsvrijheid. Slechts bij achtervolging van smokkelaars of na een gedane vangst mochten ze de voorgeschreven wegen verlaten.

De brigadier zelf was ertoe gehouden alle punten van zijn sektor binnen de maand door het personeel te laten aandoen. Die gegevens moest hij op een synoptische tabel aanduiden, die achteraf door de luitenant of de kontroleur nagezien werd.

Deze stereotypische manier van werken was niet bevorderlijk voor de bestrijding van de smokkel. Al te zeer moest de douanier slaafs de onderrichtingen van zijn chef volgen.

Anderzijds, dat dient ook toegegeven, was het een middel om de kommiezen tijdens de dienstuitvoering nauwgezet te volgen. Bij bepaalde punten die men moest aandoen, waren namelijk ook het uur en de minuten aangeduid, een zeer strak gegeven dus. Honderd jaar geleden was het niet zo'n pretje om 's winters langs slijkerige dreven of modderpaadjes te strompelen.

Om de smokkelaars toch enigszins te kunnen verrassen, moesten de douaniers zich in hinderlaag leggen. Bij guur weder of bij vrieskou geen prettige opdracht om zo in het open veld te moeten liggen. Daarvoor hadden ze speciale plooibare veldbedjes, op korte pootjes. Een zak in omgekeerde schapenvacht liet hen toe min of meer de kou en de vochtigheid van de bodem te trotseren. Omdat de schapenvacht erg wateropslorpend is, werd er een stuk dekzeil over gespreid of een stuk gelooide koeivacht, maar dan met het haar langs de bovenzijde om de regen te laten afdruppen. Een groot regenscherm, in de streek een "Bergenaar" genaamd, werd ook gebruikt om de wind af te houden.

Het gevaar was niet denkbeeldig dat de douaniers in een verkwikkende slaap zouden verzinken in plaats van waakzaam te loeren naar de smokkelaars.

In Frankrijk had de douaneoverheid ongetwijfeld enige ervaring op dat gebied opgedaan. De voorschriften waren dat één van de twee kommiezen mocht indutten terwijl zijn kollega wakker en waakzaam bleef. Wie rustte moest de letter R (repos) op de jas spelden, zijn metgezel de letter V (veiller = waken).

Onnodig te vermelden dat ze desondanks samen in het land der dromen verzonken. Maar zelf hadden ze uiterst attente wakers, hun diensthonden. Licht gegrom nochtans was strafbaar als daardoor de komst van een inspekterende chef werd aangekondigd. Maar een korte snok door de hond aan de leiband, vastgelegd rond de arm van de douanier, was voldoende om hem tot de werkelijkheid terug te brengen.

Bibliografie
- Brochure "douane en Accijnzen", 1992.
- La Douane Belge de 1814 à 1840, J. Pricken, Brussel, 1960.
- Karel Velde, Djoos Utendoale, 1976.
- Coups de Tabac et Temps de Chiens, Musée des Douanes Françaises, 1991.

HOSPITALISATIE VANAF 1994 VEEL DUURDER ...

Niet voor de spaarders met een 21+ rekening bij ARGENTA :
het verschil met wat de ziekenkas betaalt, wordt door ARGENTA volledig terugbetaald.
ARGENTA Spaarbank startte - als eerste - met deze suksesformule op 01/01/1985. Sindsdien deden zich 105.446 hospitalisaties voor en werd voor 1,2 miljard frank uitbetaald.

Doe iets om te voorkomen dat uw spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Toetreden kan nog tot uw 65 jaar.
Nadien is het te laat ...
Bel 057/30 03 55 van 9 u. tot 12 u.

ARGENTA SPAARBANK N.V.
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, Proven

MICHEL CAPOEN
Waaienburgseweg 67
KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL
HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen
voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE

FRANS VERMEERSCH
Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

GRATIS
Iederen voetbal USA '94

voor IEDEREEN die een spaarrekening opent bij NMKN
U krijgt de hoogste toegelaten intrest :
3,5 % netto + 2 % netto aangroeipremie

ouders, grootouders :
een voetbal is een ideaal geschenk voor uw kind of kleinkind

Vraag inlichtingen bij uw NMKN - agent :

ZAKENKANTOOR **PRINZIE** **bvba**

Provenplein 39A
8972 PROVEN
Tel. 057/300 901 (2 L.)

Gekend kantoor sinds meer dan 50 jaar, beheerd door een ervaren team.

SCHRIJVERS VAN NABIJ (9)

door Jack VERSTAPPEN

CHRISTINA GUIRLANDE

Sprookjes en realiteit.

Met fonkelende, zonblauwe ogen, een kleurige strik in het korenblonde haar en een verrukkelijk zwierige jurk, zo zie ik ze nog voor mij staan, een leuk meisje, even in de twintig, de dichteres en jeugdschrijfster Christina Guirlande uit Grembergen onder Dendermonde.

Intussen heeft zij ook Methusalem reeds ontmoet !

Wat wentelt de tijd vlug aan ons voorbij !

Zij werd geboren te Moerzeke aan de Schelde, waar generaties lang de stam van de de Beules - haar werkelijke naam - in de kracht van de stroom zijn rijke opbouw kende.

Haar jeugd ligt verborgen in het heilige schrijn van een dorp dat krom lag tegen de "Scheldedijken vol speenkruid en madeliefjes in de lente, afgezoomd met brede notelaars, sloten en plassen, visvijvers, kanadabossen, weiden en akkers, zwaargeladen lichters, de paardenschuit, en op zondag de "plezierboten" met wimpels en muziek die helemaal vanuit Antwerpen kwamen".

Dit beeld is een verleden, moedwillig stuk geslagen door mensen van nu, gesloten voor schoonheid en landelijke rust omdat die hoedanigheid niet meer past in het huidige bestel.

De schrijfster ervaart dit als een leegte in haar bestaan en zij vecht er tegen met alle krachten haar eigen : "Nu is, wat vroeger de aarde van mijn dorp was, volgebouwd. Plassen zijn verzand en meteen werden ook de reigers verbannen.

Ook ik voel mij een banneling bij elke terugkeer. Het dorp leeft zijn nieuw leven. Opdat het minder pijn zou doen wil ik bewust elke herinnering bannen, maar wanneer ik een boot hoor trompen, herleven ze opnieuw. Dan zie ik de eigele dotters ... die nu onder een asfaltlaag begraven liggen : dan hoor ik weer het lied van de wind in de notelaars die nog slechts schimmen zijn ; ik ruik opnieuw de doordringende geur van slijk en van teer waarmee de vissers hun boten instreken. Ik wil alles opnieuw bekijken en beleven hoewel ik beter zou moeten weten.

De realiteit is ontnuchterend en pijnlijk. Vissen drijven met de vinnen boven en vogels vinden de dood in het kleverige water. Omdat ikzelf zo dicht betrokken ben in wat ik hier heb willen verwoorden, is onderstaand gedicht over de teloorgang van de natuur ook een gedicht over de mens die met melacholie vaststelt dat niet alleen de omgeving maar ook hijzelf veranderd is :

De aarde van mijn dorp tot steen geklonken
de lissen zijn vermoord, de reiger ziet
zich als een banneling met hoog verdriet
zijn nageslacht is in het zand verdronken.

Een banneling ook ik, de deur gesloten
de ramen dichtgemetseld als een oog
dat noch het licht verdraagt noch regenboog
en elke herinnering heeft afgesloten.

Maar trompt een boot dan trilt opnieuw de aarde
de dotters in hun graf onder de dijk
het lied dat zich voor deze dag bewaarde

van bomenschimmen, geur van teer en slijk.
En in de lucht de vinnen van een vis
en vleugelslag waar water wanhoop is."

In deze woorden, in dit gedicht zie ik Guirlande zoals ze is en altijd is geweest : overhellend naar weemoed en nostalgie, naar angst voor wat de dagen haar te bieden hebben. Dan weert ze zich tegen de mensen die ze ziet, tegen de stemmen die ze hoort. Dikwijls, als dergelijke rusteloostheid haar overviel - en dat was vrij frekwent - belde zij me op om haar gevoelens leeg te babbelen. Dan was het alsof zij rond zich een eiland opbouwde waar alleen vertrouwelingen welkom waren.

Moeilijk kan ik de minuten tellen die me nodig bleken om haar op te tillen uit buien van pessimisme. Gebrek aan zelfvertrouwen en angst voor alles waar ze geen vat op had, werden zoveel tormenten waartegen zij te vechten had. Het allesomvattende tema van het leven zelf, geboorte en dood, hoop en verwachting, geluk en verdriet, illusie en desillusie zijn de vele bekommernissen in haar gedichten uitgeschreeuwd. En dit getuigt van een rake levensfilosofie en een sterk geloof :

Gebed op het einde.

Zelfs als de weg doodloopt
de doodgelopen weg in de verre sneeuw
zal mijn laatste stap nog aarzelend
teruggaan naar het huis

dat vervuld was van lentes en zomers
van kinderen met kronen licht
in het haar, de handen vol tijd
en vertraagde gebaren

ons huis dat van stilte trilde
en schreide tegen de stormen in,
dat de woorden veilig bewaarde,
de scherpe, de zachte, de tastende
de nimmer gezegde
de dagen van zwijgzame min

zelfs als de weg doodloopt
de doodgelopen weg in de verre sneeuw
zullen mijn handen
gesmeed in het vuur
de houding aannemen van een gebed.

Een dualiteit is haar niet vreemd, zo denk ik althans. Want is ze als dichteres fijngevoelig, dan huldigt zij een andere modus in haar jeugdboeken. Dan herkent men een vrouw, diep bewogen voor alles wat de huidige dag misloopt : onrecht, machtsmisbruik, aanranding van de natuur en het leefmilieu, derde wereldproblematiek, de kansarmen van bij ons. Ze beschrijft dit alles met vaardige pen, boeiend en meeslepend zoals het hoort voor een jeugd- of kinderboek. Trouwens kent zij de ragfijne besnaardheid van een kinderziel uit de periode dat zij - hoewel kort - in het onderwijs stond.

Een kunstzinnige dame wil ik haar graag noemen. Want haar talenten zijn oeverloos, zij gaat aardig om met penseel en tekenstift, zij tovert het werk van Chopin op diepbewogen manier uit haar klavier - is zij niet verliefd op deze komponist en zijn hele oeuvre? - zij beheerst vlot het woord tijdens voordracht of poëzie-manifestatie.

Wil ik nog kwijt dat zij bijzonder handig is, wat men niet altijd zeggen kan van een kunstenaar. Eens kwam zij mijn werkkamer behangen en zij deed dit op de manier van een volslagen beroepsmens.

Maar dat zeg ik niemand, dat is en blijft ons beider geheim !

HSA
U en ik,
één spaarbank

GROTE SPAARTOMBOLA

van 16/5 t.e.m. 31/7/94

Spaar tot u geen dak meer boven uw hoofd hebt

WIN EEN VW-GOLF CABRIO

Of spaar voor een nieuw dak

WIN EEN RENOVATIECHEQUE

Voor elke 5.000 BEF aangroei op een Vrij Spaarboekje, ontvangt u van HSA één tombolabiljet. Per volledige schijf van 50.000 BEF aangroei, heeft u recht op twee extra kansen. Jongeren onder de 25 krijgen dubbele loten.

Als u nog geen Vrij Spaarboekje of een Girorekening heeft en er nu één opent, krijgt u 5 extra loten. Doet u een aanvraag voor een Persoonlijke lening op afbetaling ? Dan verdient u 10 loten extra.

Welke prijzen heeft HSA in huis voor u ?

Eerst en vooral is er de gloednieuwe VW-Golf Cabrio waarmee u zomerse uitstapjes kunt maken. Dan zijn er 24 renovatiecheques (4 ter waarde van 250.000 BEF en 20 van 50.000 BEF) te winnen. Hiermee kunt u uw woning in een nieuw kleedje steken of allerhande werken uitvoeren. Bijvoorbeeld : een dakvenster plaatsen, een zonnige veranda installeren of een nieuw kleurrijk behang kiezen ... U laat de werken uitvoeren door een vakman en HSA betaalt de fakturen.

Verder zijn er in totaal 500 elektroprijzen van Philips te winnen, waaronder keukenrobots, broodroosters, fondue-friteuses, koffiezetmachines en citruspersen.

Geert VANDENBUSSCHE

Haringestraat 37 - 8972 ROESBRUGGE-HARINGE
Tel. 057/30 09 86

Laat uw belastingen bij ons gratis invullen en een komputer-berekening maken.

Vanaf 1 juli tot 15 juli

GROTE SOLDEN

in papier, tafelkleden, sierkussens, bedspreien en eindereeks stoffen

Jacques BERQUIN

Couthoflaan
8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

ROESBRUGGE

21.08.94

18e Folkloristische HOEVEDAG

GELD VERDIENEN BIJ JE KOLENHANDELAAR ?

Bij Kolenhandel Vanacker zit je goed. Als je deze zomer je voorraad kolen koopt, krijg je per levering van 500 kg altijd een krablot (altijd prijs !).

KOLENHANDEL VANACKER
POPERINGSEWEG 557, 8908 VLAMERTINGE - TEL. 057/20 08 03

Met wat geluk betaal je je kolen niet eens. En is het lot je minder goed gezind, dan zijn er nog altijd Gabriël en Johan VANACKER. Zij geven een extra korting voor de snelste beslissers. Koop nu je voorraad **kolen** of **brandhout**. Dan zit je er deze winter zeker warmpjes in.

TOUSSAINT

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

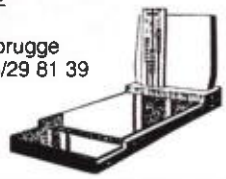
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057/30 16 20 - 057/30 11 72

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12
Burelen :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS
Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7
8691 BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 05 36
(grens met Oost-Cappel-Frankrijk)

Dagelijks open van 9 - 12 u.
en van 14 - 19 u.
Enkel gesloten op maandag.
Toegang gratis.

SCHILDERIJEN van :
MARNEF A., FIERS J., DARBY E., CASSEL L., SMITH H., GARROT

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 31 mei 1994
tot en met zondag 26 juni 1994.

BARTHOLOMEUS Charles
uit Stavele
met ***SCHILDERIJEN***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 28 juni 1994
tot en met zondag 31 juli 1994.

LANDELIJKE GILDE EN K.V.L.V. BEVEREN-IJZER

Zondag 3 juli : HOEVETOCHT

• bij Pol en Nelly Butaye - Syryn, Lindestraat 26 op 't Verbrandhof :
11 u. : - Eucharistieviering met zangkoor
- Aperitief met aperitiefkoncert
• bij de familie Hugo Leuridan-Boussemaere Christianne, Lindestraat 37 op Lappersdick :
12 u. : - Varken aan 't spit
Kaarten vooraf aankopen bij de bestuursleden of tel. 057/30 09 05
300 fr. (200 fr. voor kinderen).
- Kinderanimatie.
20 u. : - KLJ-bal met DJ Fashion
• bij de familie Dirk Desmedt-Huyghe Martine, Lindestraat 22 op 't Liefooghof :
- Dessertbuffet
- Diamontage "De hedendaagse landbouw in Beveren-IJzer"
- Springkasteel : GRATIS

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting van mei.
Wonnen 3 partijen :

1. Rouseré Christiane	375 p.
2. Maekelberghe Jules	324 p.
3. Looten Julia	318 p.
4. Masscheleyn M.C.	295 p.
5. Top Georges	271 p.
6. Verdonck Willy	225 p.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :
- Arno Deman, zoon van Patrick en Nadine Vandenbroucke.
- Maarten Goussey, zoon van Dirk en Ria Mesdag.

Huwelijksaankondiging :
- Henk Aernout van Roesbrugge met Els Mazereel van Lo-Reninge.

Huwelijk :
Renaat Devos van Lo-Reninge met Els Aernout van Roesbrugge.

Overlijden :
- Agnes Top, 62 jaar, echtgenote van André Decaesteker.

FEESTMAALTIJD BASISSCHOOL ROESBRUGGE

Naar jaarlijkse gewoonte nodigen wij U graag uit op onze feestmaaltijd.
U kan kiezen uit :

- koude visschotel	375 fr.
- koude vleesschotel	325 fr.
- kip met sla en tomaat	300 fr.
- kindermenu : hamburger	180 fr.

(frietjes en 1 drank inbegrepen)

U kan komen eten op zat. 25 juni om 19 u. en op zon. 26 juni om 11.30 u. en om 13 u.
Vooraf inschrijven is echter noodzakelijk (ten laatste tot maandag 20 juni).
Met de opbrengst worden nieuwe leerboeken van geschiedenis gekocht en andere schoolbehoeften, zowel voor kleuter als voor lager.
En nog iets ... voetbalfanaten kunnen hun match ter plaatse op een kleurentelevisie volgen.

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Waar
had ik het
verdiend ?
Een minister schreef :
"Goede Vriend" !
Maar
de verkiezing
is voorbij,
en hij schrijft
niet meer
naar mij.

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

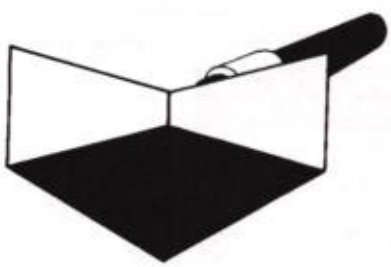
Kapsalon Nancy

Vanaf 1 maart is het kapsalon
iedere dag open van 8.30 - 19.30 u.
(maandag gesloten)

Komt op dinsdag aan huis.
Bel voor afspraak : 057/30 15 59

Met of zonder afspraak
(uitgezonderd op dinsdag)

KAPSALON NANCY
Molenstraat 3
8972 Krombeke

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

POPERINGSEWEG 240 8908 VLAMERTINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16
verdeler HYUNDAI

TOYOTA Corolla XLD 1989
TOYOTA Starlet 1991
TOYOTA Corolla diesel '93
PEUGEOT 205 XSD 1993
PEUGEOT 405 GLD 1992
PEUGEOT 405 GRD 1991

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **JUNI**

Kaartingen
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 28 juni
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

MAAND **JULI**

Kaartingen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 13 juli
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 26 juli
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik
• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 1 en zaterdag 2 juli
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 9 juli
smijting voor de leden

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 2 juli
smijting voor de leden

LANDELIJKE GILDE ROESBRUGGE-HARINGE

• Onze jaarlijkse reis vindt plaats op woensdag 6 juli 1994. Dit jaar gaan we naar Nederland. We bezoeken er de deltawerken en een mosselkwekerij. Vertrek op de Markt te Roesbrugge om 6.50 u. Prijs : 1.300 fr. p.p. (middagmaal inbegrepen). 100 fr. korting voor de leden. Inschrijven bij H. Vanstraeseele - tel. 30 07 71.

K.V.L.V. ROESBRUGGE-HARINGE

• Jaarlijkse fietstocht op zondag 26 juni. Karel de Blauwerroute met zoektocht. Inschrijven om 13.45 u. aan het Dorpshuis te Haringe. Inschrijven vóór 24 juni : 80 fr. De dag zelf : 100 fr. Kinderen : 50 fr.

K.B.G. ROESBRUGGE-HARINGE

• Dinsdag 16 augustus : uitstap naar Aardenburg en Sluis. Vertrek te Haringe om 12.20 u. en te Roesbrugge om 12.30 u.
In Aardenburg bezoeken we de escargotkwekerij "In den Wijngaard". In de binnen- en buitenkwekerij groeien miljoenen slakken op tot een smakelijk produkt. Na de koffie volgt een rondleiding met alle uitleg over de kweek. Na het bezoek is er gelegenheid tot proeven en aankoop (zonder verplichting).
Korte rit doorheen Zeeuws-Vlaanderen met halte te Sluis. Wat vrije tijd om te wandelen of om een aankoopje te doen.
Avondstop voor koude schotel met frietjes.
Deelnameprijs : 700 fr. (Inbegrepen : buskosten, verzekering, koffie, inkom te Aardenburg en koude schotel.)
Inschrijven bij uw wijkmeesteres of bij J. Gunst (057/30 03 22) tegen 10 augustus.

JAARLIJKS VERLOF
van 15 juli t.e.m. 3 augustus

Zaterdag 30 juli open

COIFFURE RONNY
Blekerijweg 12 - 8972 Proven

Voor het herstellen van uw schoenen, boekentassen, reistassen, alle ritssluitingen, nu ook stikken van jeansbroeken, enz...
wendt men zich met volle vertrouwen naar

SCHOENMAKERIJ
"NOEL"
DEVOOGHT - VANDROMME
Provenplein 62 - PROVEN

Vakkundig en sterk werk
Voordelige prijzen
Snelle bediening
35 jaar ervaring
Verkoop van zomerartikelen

SCHOONHEIDSINSTITUUT
Valerie VIANE
CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens
KLEUR- EN STIJLADVIES
Esthetiek - Parfumerie - Pedicure
Zonnebank - 3 gezichtsbruiners

In de maand juli
10 % korting
op alle ontharingen
voor uw vakanties

Provenplein 53
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

De verkiezingen voor het Europees Parlement zullen de voortrekkers van de Europese gedachte fel ontgoocheld hebben.

De belangstelling was ondermaats en in de landen waar de stemming niet verplicht was, bleef de opkomst beneden het laagste peil; alleen bij ons en in Luxemburg ging men massaal stemmen, niet uit belangstelling voor Europa maar uit schrik voor de boete, en uit onverschilligheid liet men alles ongeveer bij het oude.

De bureaus voor opiniepeiling mag men gerust opdoeken, want voor de zoveelste keer zijn ze er glad naast geweest.

Ik ben overtuigd dat de Europese eenmaking, zowel voor de ekonomie als voor de vrede en de veiligheid, een goede zaak zou zijn, maar de verwezenlijking is nog altijd vreemd aan de latente chauvinistische denkwereld van de Europese volken.

Karel Dillen verklaarde destijds : "Wij zeggen wat anderen denken". Heel juist. Het Vlaams Blok zegt "Eigen Volk Eerst". De meesten veroordelen deze spreuk, maar ze denken hetzelfde. En de stommeriken die in het Europese gebouw te Brussel, de aankondigingen en aanwijzingen aanbrengen in zeven of acht talen, maar onze eigen taal negeren, houden een anti-Europees nationalisme in stand. Dat zouden ze moeten weten !

Men heeft weinig of geen belangstelling voor het Europese Parlement, omdat het geen macht heeft, niets verwezenlijkt en ontzaglijk veel geld kost !

Te Brussel is men bezig een gebouw op te trekken ten behoeve van de Europese ministerraad, dat 42 miljard zal kosten, terwijl er voortdurend gesnoeid wordt in de betoelaging van ziekenhuizen en bejaardenzorg. Geen wonder dat een partijtje als WOW (Waardig Ouder Worden) sukses kent, en er nog meer zal kennen als de sociale afbraak verdergaat.

Elke dag kunnen we in de krant lezen hoe de groot-kapitalisten ten onrechte honderden miljoenen subsidies hebben opgestreken, hoe ze miljarden doorsluizen naar belastingparadijzen, en hoe formidabele sommen zwart geld worden witgewassen. Dat pikt men niet langer ! En als klap op de vuurpijl pleit het Verbond van Belgische Ondernemingen er nu voor dat overtredingen van de ekonomische en financiële wetgeving uit het strafrecht zouden geschrapt worden, om achterover te vallen. Alleen de kruimeldief moet boeten !

"En wat de onvervulde verwachtingen van de VLD betreft, geloof ik", *zo zegt Gusta,* "dat de overlopers deze partij de das hebben omgedaan. Dat men zijn idealen verloochent om de lieve centen, ook dát pikt men niet, heren Coveliers, Gabriëls en Valkeniers".

't Zou best kunnen,
Pol

VOOR UW KEUKEN, EETPLAATS, SALON EN EETKAMER

Door nauwe relaties met vrienden-fabrikanten en onze jarenlange ervaring in de meubelbranche kunnen wij voor uw wens en beurs het best selekteren dat op de markt is

Meubels DECLERCK

Weegschede 36 - GYVERINKHOVE

tel. 058/29 90 98

U bereikt onze toonzalen via de baan Veurne-Ieper, afslag richting Beveren.

Kies het beste televisietoestel.

Philips biedt u de beste videorecorder aan.

Kies een Philips Black Line "S" televisietoestel voor de beste kleurenweergave en Philips leent u tot het einde van de World Cup een Hifi-stereo videorecorder uit voor de beste opnamen.
Zo kunt u naar de wedstrijden kijken terwijl u een feuilleton opneemt of kijkt u naar uw favoriete feuilleton terwijl u een match opneemt.
Een Philips televisietoestel en een Philips videorecorder : het is de beste combinatie.

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Vroeger, ten tyde dat "De Yverige Kunstgenieters" van Pollinkhove nog toneel speelden, wos 't Wiesten Plancke die d'hoofdrolle moeste speelen in "De Deserteur". Dat wos 'n oorlogsdrama in drie bedryven. Wiesten speelde daarin 'n gepensioneerden kolonel van 't leger, die è zeune hadde, die oek 'n oppersten van 't leger wos. In de twee eerste bedryven hadde dien kolonel oltyd ongehoord è boft, dat zyn zeune dapper aan 't vechten wos in den oorlooge, maar op è nuchtend, dat 'n met zyn madam aan tafel zat, kwaamen ze zeggen, dat 'n van 't front weg è loopen wos en è pakt als deserteur... Van klaare alteratie, viel 'n kolonel dood binst dat madam erby stond... Dat wos 't triestig ende van dat drama..!

Meester Verziepe, die 't spel aanleerde, hadde goed uuteen è doan teegen Wiesten hoe en waar op de scène dat 'n moeste doodvollen, opdat het meest ging pakken by de menschen in de zaale...

Aan Toone Verschoore had 'n explikeerd hoe dat 'n, op 't laatste, de gordyne moeste neerelaaten...

"Horkt !" zei meester... "ols de kolonel daar ligt en dat madam ol krijschen zegt - och God, nu zal ik nooit zijn zachte stem meer hooren ! - toen moe'je styf traage de gordyne neerelaaten!"

"Jamaar, meester !" zei Toone... "je weet dat ze dikkers bluuft stroppen, ols je ze traage neerelaat !"

"Jaak !" replikeerde meester... "maar we gaan vanonder aan de gordyne, in elken hoek è stik lood monteeren, ze ga wel beter neerekommen !"

't Wos den dag dat ze speelden en olles verliep goed. Wiesten wos in zyn element als kolonel en ze kwamen aan de laatste scène van 't stik. De kolonel en zyn madam zaaten aan tafel ols er è officier met de maare kwam dat de zeune è pakt wos... Nu moe'k 't schoone doen, peinsde Wiesten in zyn eigen... 'n Sprong rechte, stak zyn armen in de lucht en riep : "Schande ! Eeuwige Schande ! Waar heb ik dat verdiend ?" en meteen poefte ie neere djuuste waar dat 't meester è zeid hadde... De menschen in de zaale hielden hulderen asem in ols ze madame zaagen neereknielen by de kolonel... "Och God !" riep ze ol kryschen..."nu zal ik nooit zyn zachte stem meer hooren!"... Toone begoste de gordyne neerelaaten... Maar met dat gewichte, schoof de koorde deur zyn handen en poefte dat stik lood djuuste op Wiestens kop..!

"Aai, nondedjuu !" schreeuwde Wiesten... Geheel de zaale schoot in è luiden lach !

Fientje van de kosters, die op d'eerste reeke zat nevens madame van de burgemeesters, peinsde dat 't olzoo moeste zyn en ze klapte in heur handen en riep "bravo !"

"Speelen ze schoone ennée !" zei Fientje teegen madam, die in slaape è vollen wos, maar wakker schoot van Wiestens schreeuw.

"Ongehoord schoone !" knikte madam... "en Wiesten doet dat zoo natuurlyk !" KWAAK

Druk. & Opmaak : Drukkerij Schoonaert, Roesbrugge

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 7-8 juli-augustus 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

EEN MUST VOOR BIBLIOFIELEN

Edmond De Coussemaker en het Fransvlaams opnieuw uitgegeven.

De Stichting Orde Driekoningen publiceert t.g.v. haar Zilveren Jubileum een anastatische druk van De Coussemakers *Dialecte Flamand de France*, dat in 1859 te Duinkerke verscheen.

Een geestig boeksken met schone vertellingen, liedekens, spreekwoorden en zegswijzen, zoals die gesproken en gezongen werden anderhalve eeuw geleden aan d'andere kant van de Schreve.

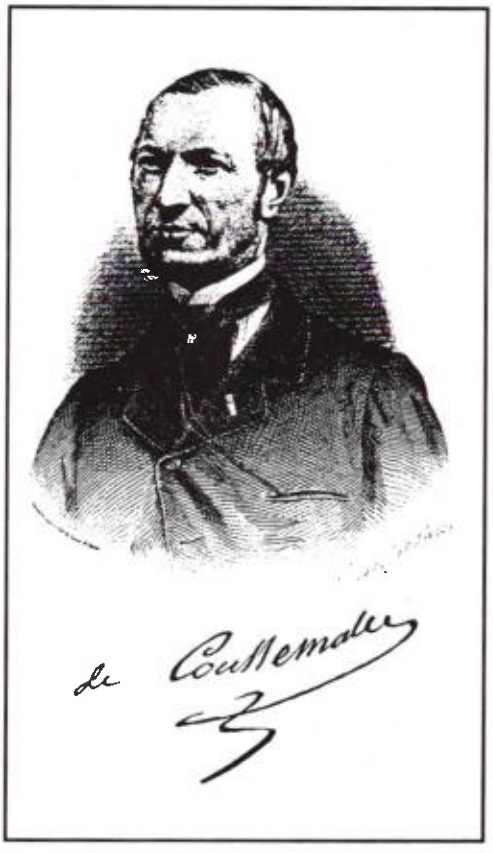
Het was toen de tijd dat men in Frans-Vlaanderen omzeggens overal in de huiselijke kring met het gewone volk Vléms sprak, maar het Frans als kultuurtaal beschouwde en gebruikte.

Edmond De Coussemaker liet zijn *Recherches sur le Dialecte Flamand de France,* verschijnen, die hij samen met zijn vriend, Désiré Carnel had samengesteld, in Deel IV van Les Annales du Comité Flamand de France. Een schoolvoorbeeld voor het engagement t.o. het behoud van het Nederlands(dialekt) in Frans-Vlaanderen.

Op 24 mei van dit jaar kregen wij vanwege het Comité Flamand de France en haar voorzitter, de heer Jacques Verhasselt, de toelating dit boekje uit 1859 opnieuw uit te geven. "Simplement" schrijft Verhasselt, "pour que vos amis sachent que notre comité, malgré son âge, est toujours vivant!"

De Stichting Orde Driekoningen dankt hiervoor hartelijk het Comité Flamand de France, de heer J. Verhasselt en niet in het minst de initiatiefnemer, konfrater dr. med. Lieven Spyckerelle, lid van de Stichting, die dit alles voor elkaar kreeg.

Het boek verschijnt over enkele dagen in een beperkte oplage en is verkrijgbaar bij boekhandel Schoonaert, Bergenstraat 14-16 te Roesbrugge voor slechts 350,- BEF (eventueel vermeerderd met 50,-BEF portkosten)

DIALECTE FLAMAND DE FRANCE

Op 4 december 1969 werd te Beauvoorde de Stichting Orde Driekoningen opgericht. De leden van deze vereniging worden verondersteld zich bewust in te zetten voor de Westhoek langs weerskanten van de Schreve, die zij in zijn verantwoorde welvaart- en welzijnsaspiratie willen bevorderen

In deze optiek is de heruitgave van De Coussemakers *Dialecte Flamand de France* een schone *handgifte,* waar velen aan weerskanten van de Schreve zitten op te wachten om er veel deugd aan te beleven.

In dit werk maakt De Coussemaker duidelijk dat de dialekten te Duinkerke, Belle en Hazebroek, net zo zeer van elkaar verschillen als deze tussen Gent en Antwerpen bijvoorbeeld. Met tal van woorden bewijst hij dat er in het Fransvlaams dialekt sprekende gelijkenissen bestaan met de taal van de inwoners van het oude Littus Saxonicum, Groot-Brittannië en niet in het minst, Vlaanderen zelf.

Vooral aan hun persoonlijke voornaamwoorden, zowel bevestigend als ontkennend valt er plezier te beleven.Een paar voorbeelden:

In Frans-Vlaanderen zegt men :

nin'k voor	*neen ik*
neye	*neen gij*
neenen	*neen hij*
neew	*neen wij*
neye	*neen gij*
neenz	*neen zij*
nin't	*neen het*

of nog:

ia'k voor	*ja ik*
ioaye	*ja gij*
ioanen	*ja hij*
ioaw	*ja wij*
ioaye	*ja gij*
ioaz	*ja zij*
ioa't	*ja het*

Voorbeeld:
- *Ia'k.* Moeke myn mantel aendoen? *Ioaye.* En 't Jossje, goaten ouk mée goan? *Ioanen.* Zy-ye ol gereed? *Ioaw.* Moeme uis up nuis beste kleen? *Ioaye.* Pitje en 't Josse, h'en ze è doaen? *Ioaz.* En 't werk, is 't upèdoan? *Ioat!* Ist zeker? *Ioat.* 't Is èzoon.

Of hoe schoon klinkt het woord van Sint-Lukas niet in het Frans-Vlaams, als men dit vergelijkt met de woorden uit het Nieuwe

➔

Testament dat in 1787 bij B.Poelman te Gent werd uitgegeven.

Vers 39. Hy zeyde hun ook deze gelykenisse: kan dèn eenen blinden den anderen wel leyden? Vallen zy niet alle beyde in den gracht?

-Hè zey hun ouk deze gelykenisse: ken den eenen blinden den an'heren wel leen? Zoun ze nie alle twee in den pit vollen?

Of vers 41. Ziet gy eene splinter in d'ooge van uwen broeder, gy die den balk, die in uwe ooge is, niet bemerckt.

Ye ziet a kaf in d'ooge van you broere, en de bolke die in iun ooge is, y'en zie ze nie gewoare.

In dit zelfde werk lezen wij een schat van Fransvlaamse volksvertelsels uit Belle, Bergen, Broxele, Caester, Kassel, Duinkerke, Hazebroek, Rexpoede, Winnezele en uit vele andere plaatsen aan de overkant van de Schreve. Ze zijn zo bekoorlijk, zo kleurrijk aan zeggingskracht en taalrijkdom, dat men a.h.w. het hart van de Fransvlamingen uit de eerste helft van vorige eeuw nog hoort bonzen.

De vele koewachtersliedjes (Cris et chants des Vachers) en deze van 't oogstvolk (Chants et cris des moissonneurs) roepen de nostalgie op van ver vervlogen tijden. Zij zijn volks en eenvoudig, ongekunsteld en humoristisch. Zij verraden de ware identiteit van een volk dat niet door staatsgrenzen kan worden gemanipuleerd.

Het eerste deel van het boekje besluit met een uitgebreid glossarium, waarbij de aangehaalde voorbeelden schitterend zijn.
Zo bij :
- *goan*, aller.
  Die kè goan en stoan, is a kloeken man.
- *wuf*, femme.
  't Is 't wuf die doa kroait.
- *oltemets*, quelquefois.
  Oltemets en is geen gewunste.
- *wettels*, racines.
  Wettels en erreweten maeken goenen hutspot.
- *zundag*, dimanche.
  't Is iamer datter geen twee zundagen en zyn in an weecke.

Deel 2 is geschreven door l'Abbé Désiré Carnel en behandelt spreekwoorden en zegswijzen bij de Vlamingen in 't Franse.

Carnel begint zijn voorwoord als volgt: "De volgende bladzijden, zullen onze broeders, de Frans-Vlamingen, heelzeker een glimlach op hun gelaat krijgen bij 't lezen van deze spreekwoorden..."

Niet minder dan honderd onderwerpen worden behandeld en het ene is al geestiger dan 't ander. Een vertaling in 't Frans en een uitvoerige uitleg na ieder spreekwoord of zegswijze omschrijft de situatie, inhoud en (of) plaats van herkomst.

Een paar voorbeelden van dit merkwaarig taalgebruik zo'n goeie eeuw geleden, illustreert de spitsvondigheid en de kracht van het relativeren bij onze (vaak bloed-nuchtere) voorouders.
Zoals:
- Met a glas, me proeft an tunne.
- Alle boate halpt, zei de muis, en hé piste in de zee.
- 't Is beter a luis in de pot os gee vet.
- Elk zyn goeste, zei den boer en h'n oat ze kin's papschuttel.
- Krauwt den ezel on'her ze steirt, ye krijgt moa str...
- Me muut ouk altemets a keisje doen brannen voo den duivel.
- Hè kykt lyk an katte die sneeuw lekt.
- Die gên koen en hêt en muu gên gas pachten.
- Spoaren as yet hêt en spoaren os yet nie en hêt, 't is ossan spoaren.
- De weireld is an bolle, we droayen ol a litje.
- 't Is ol verlooren vlaemsch en de waels h'en
  't zoo noodig.
- Hè klapt lyk a boek en hè spuigt letters.

De auteurs.

Edmond De Coussemaker werd te Belle geboren op 19 april 1805. Hij was jurist, vrederechter en rechter, maar ook organisator, musicus, musicoloog, filoloog en folklorist.

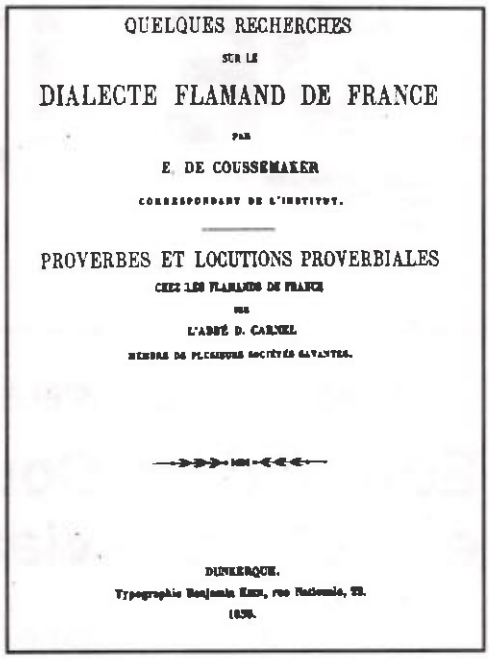
Hij stichtte met een vijftal vrienden waaronder Désiré Carnel, op 10 april 1853 het *Vlaamsch Comiteit van Frankrijk* of het *Comité Flamand de France*. Hij bleef drieëntwintig jaar voorzitter van het Comité (1853-1876).

Tot driemaal toe schreef hij voor het Comité over de Vlaamse dialekten in Noord-Frankrijk en gebruikte zijn grote invloed om te pleiten voor behoud en het bestuderen van de Vlaamse kultuur.

Hij schreef enkele monumentale werken, o.a. *Histoire de l'harmonie au moyen-âge en Troubles religieux du XVIe siècle dans la Flandre Maritime* (4 dln).

De Coussemaker is echter vooral bekend door zijn *Chants populaires des Flamands de France* (1856) en zijn werk *Dialecte Flamand de France (1859)* die nu door de Stichting Orde Driekoningen opnieuw wordt uitgegeven.

Désiré Carnel werd te Belle geboren op 28 februari 1823. Hij werd priester, schrijver en kunstschilder en was medestichter van het Comité Flamand de France waarvan hij sekretaris was van 1859 tot 1862.

QUELQUES RECHERCHES
SUR LE
DIALECTE FLAMAND DE FRANCE
PAR
E. DE COUSSEMAKER
CORRESPONDANT DE L'INSTITUT.
PROVERBES ET LOCUTIONS PROVERBIALES
CHEZ LES FLAMANDS DE FRANCE
PAR
L'ABBÉ D. CARNEL
MEMBRE DE PLUSIEURS SOCIÉTÉS SAVANTES.
DUNKERQUE.
Typographie Benjamin Kien, rue Nationale, 23.
1870.

Alhoewel zeven jaar ouder dan Guido Gezelle, werd hij zeer goed bevriend met deze Brugse dichter. Zij stierven beiden in het zelfde jaar (1899).

Abbé D.Carnel was tevens tijdgenoot van Leonard de Bo (1826-1885), Adolphe Duclos (1848-1925), Hugo Verriest (1840-1922), Alexis De Carne (1848-1883) Alfons Vanhee (1846-1903) en vele andere Vlaamse priesters die met veel inzet en evenveel tegenkantingen vaak een ongelijke strijd streden voor het behoud en het voortbestaan van de schone Vlaemsche tale.

Het zijn de Petits Vicaires, die het mogelijk hebben gemaakt, dat wij onze eigen identiteit hebben behouden.

De heruitgave van De Coussemakers en Carnels boekje is een hommage aan hun nooit aflatende strijd voor- en hun geloof in Vlaanderen.

Elie E.Balduck

BESTEL NU UW KOLEN
AAN ZOMERPRIJZEN!!!
TOP
KRISTOF
VEEVOEDERS - KOLEN - MAZOUT
PROVEN 057/30 08 51
Bij aankoop een verrassing!
zolang de voorraad strekt

JAN PALFIJN (1650-1730) (2)

Heelmeester en verloskundige

R.-A. BLONDEAU

Andreas Vesalius

Andreas Vesalius heette eigenlijk Andries van Wesele, en behoorde tot een geslacht van medici. Zijn betovergrootvader, Petrus Witinc was arts en schreef een kommentaar op Avicenna ; zijn overgrootvader Johannes Witinc kwam in 1529 uit Wesel (Rijnland) naar Leuven om er geneeskunde en astrologie - disciplines die wel meer samengingen in die tijd (20) - te doceren aan de universiteit.

Johannes Witinc (ook wel Wytinck geschreven) volgde de modetrent en noemde zich voortaan - met een gelatiniseerde naam - *Johannes de Wesalia*, daarmee verwijzend naar zijn plaats van herkomst.

Zijn grootvader Everard, die *de Wesalia* wijzigde in *Vesalius*, is de lijfarts geweest van Maximiliaan van Oostenrijk, terwijl diens natuurlijke zoon Andreas (sr.) geen medicus was, maar hofapoteker werd van Margareta van Oostenrijk, en naderhand van keizer Karel V,

De hofapoteker had een zoon die als Andreas (jr.) Vesalius werd geboren te Brussel, einde 1514. Als knaap studeerde hij filosofie en talen aan de Leuvense universiteit en trok op 18-jarige leeftijd, op raad van Nicolaas Florenas, lijfarts van de keizer, naar de Sorbonne te Parijs voor een medische opleiding.

Die opleiding bestond nog steeds in hoofdzaak, in het reciteren en kommentariëren van de geschriften van Galenos. En hoewel hij het werk van deze grootmeester uit de Oudheid, zijn leven lang bewonderde, omdat het tenslotte de grondslag en de syntese was van het medische weten en kennen, ervoer hij dit toch als stagnerende wetenschap.

Als zelfstandige denker nam hij geen genoegen meer met het napraten van eeuwenoude inzichten, hij wilde zien en experimenteren. Zo had hij een bijzondere interesse voor de sporadische sekties van honden en varkens, maar nog meer voor de ontleding van menselijke kadavers, die eenmaal per jaar plaatsvonden. Aan de derde lijkontleding mocht hij reeds aktief deelnemen. Maar onmiddellijk daarop, tengevolge van vijandelijkheden tussen het Huis van Habsburg en Frankrijk (Karel V en Frans I), verlaat hij Parijs en keert hij terug naar Brabant. Hij voert te Brussel, op verzoek, een private sektie uit om een doodsoorzaak op te sporen en trekt opnieuw naar Leuven.

Om het menselijke beendergestel nauwkeurig te bestuderen rooft hij samen met Gemma Frisius (21) op de Leuvense Galgeberg een bijna gaaf skelet. Hij houdt te

Vesalius op de titelprent van de "Fabrica".

Leuven ook openbare sekties en laat er in 1537 zijn eerste geschrift verschijnen, een parafrase van het negende boek van Rhazes (22).

Daarop vertrekt hij naar Italië, eerst naar Venetië en vervolgens naar Padua, waar hij op 5 december 1537 de doctorsgraad behaalt, en reeds de volgende dag als docent aan de universiteit wordt verbonden. Hij zou er vijf jaar lang het onderwijs in de anatomie en de chirurgie verzorgen.

Hij doceerde er natuurlijk ook Galenos, maar verhoogde de aanschouwelijkheid van de lessen door demonstraties met een geraamte, en tevens anatomische tekeningen te gebruiken. Reeds in 1538 publiceerde hij een zestal dergelijke anatomische afbeeldingen.

Vijf jaar later - in 1543, het jaar waarin Copernicus zijn *De revolutionibus orbium caelestium* liet verschijnen - publiceerde Vesalius te Bazel zijn levenswerk, *De humani corporis fabrica libri septem*, een werk van 760 bladzijden en meer dan 270 prachtige houtsneden. Een in het Latijn gesteld meesterlijk anatomisch boek, dat handelt over het beendergestel, de spieren, de zenuwen en de bloedvaten, en tevens alle organen beschrijft. Er wordt wel eens beweerd dat zijn beschrijving van het hart, en de vermelding dat het bestaat uit twee van elkaar afgescheiden delen, een rol gespeeld heeft in de latere ontdekking van de bloedsomloop door de Britse medicus William Harvey (23).

Terzelfdertijd als zijn *Fabrica* publiceerde Vesalius tevens een korte en veel goedkopere anatomische studie, de *Epitome*, 14 grote bladzijden en negen platen. Twee maanden na verschijnen kende het reeds een Duitse vertaling en in 1569 kwam te Brugge een Nederduitse versie van de persen. Zodat onze Latijnonkundige chirurgijns er konden kennis mee maken.

In 1544 doceerde Vesalius nog even te Pisa, maar wegens zijn terechtwijzing van Galenos - hij was het op ongeveer 200 plaatsen niet met Galenos eens - ondervond hij veel kritiek en tegenwerking. Zelfs door zijn vroegere Parijse leermeester Jacobus Sylvius (1478-1555) (24) werd hij voor lasteraar versleten.

Diep ontgoocheld omdat zijn bevindingen op het menselijke lichaam geen voorrang kregen op de apenontleedkunde, maakte hij een einde aan zijn akademische loopbaan en werd hij, nog in 1544, hofarts van Karel V, en naderhand van Filips II. Bij de terugweg van een pelgrimstocht naar Jerusalem, overleed hij in 1564, op het Griekse eiland Zante.

Zijn werk, hoewel nog lange jaren betwist - alle grote vernieuwingen hebben tijd nodig - bleek uiteindelijk een van de grote stapstenen in de evolutie van de anatomie en de geneeskunde.

Jan-Baptist Van Helmont

Jan-Baptist van Helmont, die te Brussel geboren werd in januari 1579, als zoon van een adellijke raadsheer bij de Rekenkamer van Brabant, is ook een medicus die met Galenos brak, zij het op het gebied van de fysiologie en terapie.

Hij had te Leuven medicijnen gestudeerd en zelfs in 1599 de doctorsgraad behaald.

Zijn breuk met de oude terapie zou eigenlijk ontstaan zijn - zo vertelt hij zelf - bij een soort galant avontuur. Hij was nogal veel op reis in het buitenland om de ervaring op te doen, die hij bij zijn opleiding gemist had. Onderweg werd hij aangetast door scabiës (schurft), ziekte die hij opgelopen had door de handschoenen te dragen van een vrouw die aan deze ziekte leed.

De geneeskundigen die hij hierover raadpleegde, mannen van de school van Galenos, schreven sterke purgeermiddelen voor die zijn gestel ondermijnden. Toen hij tenslotte door een zwavelzalf van een Italiaanse kwakzalver werd genezen, brak hij met de oude terapie, meende dat deze moest herzien worden, en dat er scheikundi-

→

ge geneesmiddelen moesten worden in gebruik genomen.

In 1605 kwam Van Helmont voorgoed terug naar ons land. Hij vestigde zich te Brussel waar hij als medicus optrad, voornamelijk bij armen en gevangenen, maar het grootste deel van zijn tijd besteedde aan de studie. Aanvankelijk bestudeerde hij de werken en verhandelingen van klassieke meesters, maar omdat deze hem geen voldoening schonken, en hij een afkeer had gekregen van aderlaten, koppen zetten en drastische purgeermiddelen, kwam hij terecht bij hetgene we nu de "alternatieve geneeskunde" noemen, aangezien hij afweek van de traditionele wegen en zich toelegde op de geschriften van Paracelsus, voornamelijk omdat deze leerde dat de mens een scheikundige samenstelling heeft en een verstoring van die samenstelling de oorzaak is van ziekten. In één woord : omdat hij de scheikunde in de geneeskunde betrok, en daarmee eigenlijk de stichter is geweest van hetgene men achteraf de *iatro-chemische richting* heeft genoemd.

Maar een radikale overstap naar chemische terapie was nog lang niet mogelijk omdat de scheikunde die Van Helmont ter beschikking stond, nog niet zo ver verwijderd was van de middeleeuwse alchemie, met haar magische en astrologische aspekten.

Nadat hij in 1609 een rijke bruid had gehuwd, trok hij zich terug te Vilvoorde, waar hij scheikundige experimenten uitvoerde, en vuurtje stookte onder potten en retoren met allerlei bizarre ingrediënten, min of meer - langs de gewijzigde inzichten van Paracelsus om - aansluitend op de middeleeuwse werkwijze. Daarom noemde hij zich ook "philosophus per ignem" (filosoof door het vuur), al had hij blijkbaar niet langer een ongeschonden vertrouwen in de steen der wijzen noch in het levenselixir dat alle ziekten moest genezen en zelfs de onsterfelijkheid kon verzekeren (25).

Van Helmont deelde het lot van alle overgansfiguren : hij had met het oude gebroken, maar beschikte om de vernieuwing op te bouwen, alleen over oude strukturen.

In 1621 verscheen van hem een werkje over de gewaande eigenschappen van dierlijk magnetisme, en drie jaar later publiceerde hij een verhandeling over de minerale wateren van Spa.

Omdat hij in eerstgenoemd werkje o.m. mirakels en genezingen door relikwieën uitlegde als natuurlijke verschijnselen, kreeg hij moeilijkheden met de inquisitie en werd tegen hem een geding ingespannen dat geduurd heeft van 1627 tot in 1642 en waarbij hij tussenin werd gearresteerd en geïnterneerd.

In 1642 publiceerde hij te Antwerpen een verhandeling over koortsen en twee jaar later liet hij te Keulen vier opstellen het licht zien, die handelen over steen of graveel in de blaas.

Van Helmont stierf op 13 december 1644. In 1648 publiceerde zijn zoon te Amsterdam een boek, met als titel *Ortus medicinae* (geboorte van de geneeskunde), dat in feite de geschriften van zijn vader omvatte. Meer dan tien jaar later, in 1559 en 1560 verscheen respektievelijk te Amsterdam en te Rotterdam de *Dageraed oft nieuwe opkomst der geneeskonst* (26), een overzicht uit de traktaten die voorkomen in de *Ortus medicinae*, dat door Jan-Baptist van Helmont rechtstreeks in onze taal werd geschreven, opdat iedereen - dus de Latijnonkundigen - zouden kunnen kennis maken met zijn inzichten en ideeën.

Het is natuurlijk verkeerd van de *Dageraed* te bekijken met de medische kennis van nu. Maar het is ook bijzonder moeilijk om alles, wat sedertdien is gebeurd, uit onze geest te bannen. Als we er toch voor enkele ogenblikken in slagen, door het werk van Van Helmont alleen maar te overschouwen tegen de achtergrond van de vroegere situatie, dan moeten we toegeven dat hij een baanbreker is geweest voor nieuwe inzichten. Hij wist dat logisch redeneren alleen niet volstond om nieuwe kennis op te leveren, en ging daarom aan het experimenteren in een materie die nog geen wetenschap was, maar die hij poogde wetenschappelijk te benaderen, want bij zijn proefnemingen gebruikte hij de balans, 150 jaar vóór Lavoisier !

In elk geval konden de chirurgijns uit zijn geschriften leren dat men de ziekten op een andere manier kon te lijf gaan, dan met aderlatingen.

Intussen waren in het buitenland nog belangrijke ontdekkingen gedaan in verband met de bloedsomloop.

Galenos had een nogal samenhangende leer over vorming en beweging van het bloed met de lever als centrum uitgewerkt. Maar ook op dit domein waren in de 16e eeuw zijn beweringen niet meer onaantastbaar.

In 1553 liet de Spanjaard Michael Servet (1511-1553) een teologische verhandeling verschijnen waarin hij de kleine bloedsomloop of longcirculatie beschrijft (27). Maar de betekenis ervan ontging zelfs de meest vooraanstaande medici.

Vijfenzeventig jaar later, in 1628, werd door de Britse geneesheer William Harvey (1578-1657), in een beroemd boek, *Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animalibus*, de volledige beschrijving van de grote bloedsomloop gegeven en de funktie van het hart precies bepaald.

Maar net als bij Vesalius werd het werk van Harvey heftig aangevallen, en duurde het nog een hele tijd vooraleer het algemeen werd aangenomen. De leer van autoriteiten en oude legenden, zijn taaie strukturen.

De Collegia Medica en de chirurgijns

In de 17e eeuw ontstonden in diverse steden *Collegia Medica*, een soort korporatieve vereniging van dokters, waarbij hier en daar ook apotekers en chirurgijns toegelaten waren, met de bedoeling in onderlinge overeenkomst ieders bevoegdheid en verplichtingen netjes af te bakenen.

Jan Baptist van Helmont

In deze verenigingen domineerden natuurlijk de universitair gevormde dokters, dank zij hun intellektueel prestige.

Toen in 1683 te Kortrijk een *Collegium Medicum* tot stand kwam, bleven apotekers en chirurgijns in hun Nering van de HH. Cosmos en Damianus, die blijkbaar reeds bestond van in de eerste helft van de 15e eeuw. Maar de Deken van deze vereniging maakte wel deel uit van het *Collegium Medicum*, en hij had er nog stemrecht ook (28).

Bij ordonnantie van 4 november 1594 was bepaald dat de chirurgijn-barbier, vooraleer als meester erkend te worden, bij drie meesters, zes vlijmen (29) moest maken, twee bij ieder. Was hij daarin geslaagd, dan moest de kandidaat bij wijze van proef nog twaalf aderlatingen uitvoeren met de door hem gemaakte vlijmen en nog driemaal een verband leggen (30). Aderlating was bij de chirurgijns de meest voorkomende ingreep en zou dat nog lang blijven. Nog in 1695 verscheen te Brugge, van de hand van dokter Robertus Benediktus Maes (± 1660-1700) een traktaat van 45 bladzijden, *Dispuyt tusschen de oude ende nieuwe Schryvers over het Ghebruyck van het ader-laeten...* waarin hij als volgeling van de Franse filosoof René Descartes (1596-1650) (31) aantoont dat men nog te vaak zijn toevlucht neemt tot aderlaten, en dat de bevoegde arts wel over andere en betere middelen beschikt, al geeft hij wel toe dat aderlaten soms levensreddend kan zijn (32).

De barbierswinkel waar ook de heelkundige ingrepen gebeurden - van ontsmetting en hygiëne was er nog lang geen sprake - was herkenbaar aan het scheerbekken dat aan de voorgevel werd uitgehangen.

Te Kortrijk was het verboden het bekken

uit te hangen, en zelfs te scheren op de feestdag van de HH. Cosmos en Damianus, alsook op alle heiligedagen. Tevens was het verboden na het middaguur aderen te openen, tenzij in geval van nood. De beperkingen van de toenmalige chirurgie kennende, mocht men - net als op zoveel andere plaatsen - geen gevaarlijke heelkundige ingrepen uitvoeren, zonder toelating van de stadsmagistraat (33).

De opleiding van de barbier-chirurgijn gebeurde lange tijd, zoals bij om het even welk ander ambacht, door in de leer te gaan bij iemand die als erkende stielman het vak uitoefende. Pas in de tweede helft van de 17e eeuw kwam hierin enige verandering.

Volgende keer :
Kortrijk en de familie Palfijn
De opleiding van Jan Palfijn

Noten :

(20) A. Meulemans, *Astrologie op het leerplan van de Leuvense universiteit in 1430*, in : Volkskunde, jrg. 1983, p. 265-267. Ook : A. Meulemans, *Wesaliana*, in : Jaarb. Geschied- en Oudheidkundige Kring Leuven, XXIV, 1984, p. 1-50.
(21) Gemma Frisius (1508-1555) wis- en sterrenkundige te Leuven, maar afkomstig uit Friesland, leermeester van G. Mercator. Om beter in het levensonderhoud van zijn gezin te kunnen voorzien, begon hij in 1534 medicijnen te studeren. In 1536 werd hij licentiaat en in 1541 promoveerde hij tot doctor in de geneeskunde.
(22) Rhazes (862-925) beroemde arts, alchimist en wijsgeer uit de mohammedaanse Middeleeuwen.
(23) C. Heymans, *Andreas Vesalius en de ontdekking van den bloedsomloop*, in : Wetenschappelijke Tijdingen, januari 1944, p. 1-10.
(24) Jacobus Sylvius, gelatiniseerde naam van Jacques Dubois, geboren te Amiens in 1478, verbonden als anatoom aan de Sorbonne, werkte als eerste met menselijke kadavers, doch durfde met de bevonden gegevens niet ingaan tegen Hippocrates en Galenos.
(25) J.B. van Helmont, *Dageraad ofte Nieuwe opkomst der Geneeskonst...*, Rotterdam, 1660, p. 184-185.
(26) *De Dageraed oft...*, uitgave Amsterdam, 1559, werd *De Dageraad ofte...*, in de uitgave Rotterdam, 1660.
(27) Servet, die er een eigen teologische visie op nahield, die noch strookte met het katolicisme, noch met het protestantisme, studeerde medicijnen te Parijs. Op vlucht naar Italië, kwam hij in Genève, waar hij gevangengenomen werd op aanklacht van ketterij en levend werd verbrand.
(28) L.J. Vandewiele, zie nota 15, p. 130-131 en 176-180.
(29) Vlijm, dun en scherp heelkundig mes speciaal gemaakt om aderen te openen.
(30) F. de Potter, *Geschiedenis der stad Kortrijk*, dl. 2, Gent, 1874, p. 209-210.
(31) R. Descartes heeft ook anatomische onderzoekingen gedaan en o.m. Harvey's teorie over de werking van het hart bevestigd.
(32) L. Elaut, *De Brugse arts Robert Benedikt Maes*, Biekorf, 68, 1967, p. 33-34.
(33) F. de Potter, nota nr. 30 p. 210.

N.C.M.V. DAGUITSTAP NAAR DE CHAMPAGNESTREEK

Voor de dagreis op zondag 14 augustus 1994 zijn er nog 10 plaatsen vrij.

De prijs bedraagt 1.500 fr. (autocar, fooien, champagnekelder, middagpicknick, uitgebreid avondmaal en dranken).

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek - Sauna
Zonnetunnels (met air-conditioning)

We zijn in verlof
van
VRIJDAG 15 JULI
tot en met
DINSDAG 2 AUGUSTUS

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12

Gesloten op zondagnamiddag en dinsdag
Open van 9 - 12 u. en van 13.30 - 19 u.

HOOFDVERDELER

LIGIER
ZONDER RIJBEWIJS

Maak een proefrit

DE NIEUWE LIGIER PRIMA
OOK IN GROTERE VERSIE 3-CILINDER

hebt u geen vervoer ? Geen nood ! Wij komen u afhalen en terugbrengen op eenvoudig telefonisch verzoek
✆ (057) 30 00 56
HOOFDVERDELER VOOR WEST-VLAANDEREN

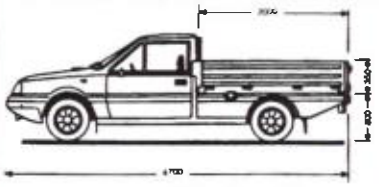
Gelieve vrijblijvend documentatie op te sturen :
naam :
voornaam :
straat :
postn° :
Woonplaats :
STUUR DEZE BON OP :

GARAGE-CARROSSERIE
YANNICK HUYS
Kallestraat 16 - 8691 Beveren-IJzer
✆ **(057) 30 00 56**

CARO HATCHBACK 1900 GLD
426.500 BTW incl.

5d - Diesel - 1905 cc - 71 PK motor Citroën-Peugeot

FSO
Pick-Up
vanaf 403.313,- BTW incl.
1000 kg. laadvermogen - 1000 kg. trekvermogen

SKODA AUTO
Volkswagen Groep
Onze modellen rijden op zachte prijzen

Skoda Favorit
vanaf 268.000,- BTW incl.

Skoda Forman
vanaf 329.900,- BTW incl.

Skoda Forman Plus
vanaf 333.669,- BTW incl.
Skoda Pick-Up
vanaf 295.500,- BTW incl.

VOEDING JOHAN

Prof. Rubbrechtstraat 21
Roesbrugge
Tel. 057/30.05.85

openingsuren:
open van 7.30 u tot 12.30 u en van 13.30 u tot 19.00 u
zondag van 8.00 u tot 12.00 u
gesloten van zondagmiddag tot maandagmiddag

NIEUW

Westlite halfbelegen met minder vet

WIN UW BARBECUE

bij aankoop van 200 g Westlite of Maaslander of 150 fr. kaas

KAASHOEKJE

Maaslander zoutarm ***420,-***
Brigandkaas ***410,-***

VERSE GROENTEN & FRUIT

Tomaten aan superprijs

Perziken *1 kg* ***59,-***
2 kg ***108,-***
van 22/7 t.e.m. 24/7

Magarine Fama 500 g ***nu 54,-***

Knorr soepen ***25,-***
- Edelprei
- Tomaten
- Asperge
- Tomaten-groenten

Zwan TV worstjes 3 st. ***109,-***

Fruitcocktail Parador 400 g ***25,-***

Materne nieuwe oogst ***69,-***

Evian
6 x 0,5L ***99,-***

Rum Bacardi ***416,-***

CHARCUTERIE

Kalfsworst ***1/2 kg nu 100,-***
Kip cocktail ***320,-***
Gentse Kop ***210,-***

ZUIVEL

Drinkyoghourt Inex 1l ***39,-***
Chocomelk 1l ***23,-***

NON-FOOD

Houtskool 4 kg ***155,-***

Folder geldig van vrijdag 22/7 t.e.m. 31/7 of tot uitputting voorraad en onder voorbehoud van drukfouten

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (8)

AUGUSTUS OF OOGSTMAAND
SEPTEMBER OF HERFSTMAAND

Willem Lanszweert

Het weer als voorspeller van ... het weer.

Mist

Mist bestaat uit mikroscopisch kleine waterdruppeltjes die in de lucht zweven en die een gevoel van vochtigheid en koude geven. Men spreekt van mist bij een zichtbaarheid van minder dan 1 km. Bij een zichtbaarheid van minder dan 5 km heeft men met nevel te maken. In de volkse weerkunde wordt dit onderscheid evenwel niet gemaakt. Als men nauwlettend toekijkt kan men, in bepaalde omstandigheden, de druppeltjes voor de ogen zien zweven.

Zoals bij de wolken wordt ook de mist in verschillende types onderverdeeld :

Bodemmist

Deze mist ontstaat even vóór zonsopgang tijdens heldere en kalme nachten en dit zowel tijdens de lente als tijdens de herfst. De mist ontstaat doordat de lucht juist boven de bodem afkoelt als gevolg van de nachtelijke uitstraling waardoor de waterdamp kondenseert. Omdat mist voorkomt bij windstil en helder weer is hij een voorbode van mooi weer. Ook bodemmist die 's avonds ontstaat boven moerassen en weiden, bv. de "meerschen", wordt beschouwd als een teken van goed weer voor de volgende dag.

Ochtendmist op meer en dal

Als gevolg van de uitstraling koelt de vochtige lucht af, zakt naar de bodem van de valleien, waar hij, vermengd met de warmere lucht uit de dalen, kondenseert. Deze mist blijft hangen boven dalen en meren. Omdat ook deze mist alleen bij helder en windstil weer voorkomt is hij een voorspeller van mooi weer.

Mist in de zomer is een teken van mooi weer.

De pelgrim vreest de ochtendmist niet.

Een spreuk uit Wallonië :

Signe de beau temps
lorsque des brouillards blancs
se réunissent dans les vallées.

Hoge mist

Deze mist ontstaat in het koude gedeelte van het jaar als gevolg van woeligheid én door uitstraling. Hij ziet er uit als een lage *stratus* welke hier en daar de grond raakt. Bij een dichte laag gaat hij soms gepaard met motregen. Deze mist kan verschillende dagen aanslepen en gaat vergezeld van koud weer.

De mist heeft vorst in de kist.

Mist in de winter is een teken van vorst.

Witte mist in de winter kondigt vorst aan.

Dauw en rijm

De witte rijm, net als de Bohemers,
Blijft nimmer negen dagen op dezelfde plaats

Door de nachtelijke uitstraling in de lente en in de herfst kan de temperatuur van de lichamen afdalen tot het kondensatiepunt van de omringende lucht. Indien de lucht die deze lichamen omringt onbeweeglijk is, kan er kondensatie plaatshebben. De temperatuur van het dauwpunt van de lucht kan in de lente en in de herfst lager liggen dan het nulpunt. Waterdamp gaat dan over in vaste toestand en vormt op de lichamen waarop hij zich vastzet kleine ijsdeeltjes of rijm.

Dauw- of rijmvorming wordt in de hand gewerkt door droge lucht, heldere hemel, zeer kalme wind of windstilte. Dit zijn tevens elementen die goed weer voorspellen.

Dauw of rijm ziet men niet bij hevige wind, vochtige lucht en betrokken hemel. Dit zijn dan weer tekenen van slecht weer.

Vandaar :

Veel dauw en sterkte dauw,
Houdt de hemel blauw.

Uit het Engels :

When the morn is dry*
The rain is nigh.
When the morn is wet
No rain you get.

* morn = morning (morgen)

Als de morgen droog is,
Is de regen nabij.
Is het 's morgens nat,
Dan krijgt ge regen.

Als er 's avonds flink dauw is geweest,
wordt die dag goed.

Gras zonder dauw, teken van regen.

La rosée du matin
N'empêche pas le pèlerin.

De ochtenddauw houdt de pelgrim niet tegen.

Regen

Een oude waarheid :

Soo den regen is gedaan
Siet men sonne-schijn opstaan.

Men kan een onderscheid maken tussen buien en gewone regens :

Buien

Een bui is kort van duur en kan in hevigheid sterk verschillen. Ze begint plots en eindigt ook zo en is afkomstig uit grauwe dreigende wolken, de *cumulo-nimbus* (zie vorige bijdrage). Buien zijn plaatselijk en komen veelvuldiger voor in de zomer dan in de winter.

Gewone regens

Gewone regen is langdurig van aard en is betrekkelijk konstant in hevigheid. Dergelijke neerslag valt uit grijze wolken, de *alto-stratus* (zie vorige bijdrage) en komt meer voor in de winter dan in de zomer.

In de zomer bij vlagen,
In de winter bij dagen.

In de winter regent het overal,
's zomers waar God het willen zal.

Wanneer de regen blaasjes of bellen vormt op de grond, meent de volksmens dat het een vlaag van lange duur zal zijn.
Bij ons wordt gezegd :

't Regent blaasjes !

en denkt daarbij : *" 't zal voor lang zijn".*

Zonder speciale betekenis wordt bij kombinatie van regen en zonneschijn gezegd :

Os 't rint en de zunne schienkt,
Is 't kermesse in d'helle.

Motregen is een gelijkvormige neerslag van ontelbare miniskule waterdruppeltjes die langzaam zwevend uit de lucht neervallen. "Zware mist kan uitvallen" wordt gezegd : "de smoor volt ut". Misschien is het zo dat motregen tijdens de morgenuren met dergelijke mist wordt verward.
Wellicht wordt daarom beweerd :

Ochtendregen
houdt de pelgrim niet tegen.

Regen voor acht uren
zal niet blijven duren.

Zelfs in Frankrijk bestaat deze mening :

Pluie matinale
n'est pas journale.

Ook in Engeland en Duitsland vindt men gelijkaardige uitdrukkingen.

Weerspreuken voor augustus

Is het warm en voorspoedig weer,
brengt augustus d'eerste peer.

De oogst is inmiddels al flink gerijpt en het weer heeft wat minder belang dan de voorgaande maanden, vandaar dat er voor deze maand zo weinig weerspreuken voorkomen.
Volgens de kalenderdagen :

4 augustus : St. Dominicus

Er is zowaar al een eerste spreuk in verband met de komende winter.

Is het heet op Sint Domijn,
't zal een strenge winter zijn.

10 augustus : St. Laurens.

St. Laurens is een regendag :

Te Sint Laureyns dage,
hangt de regen op d'hage.

15 augustus : Maria Hemelvaart.

Volgens de overlevering brengt deze feestdag verandering van weer met zich mee.

Weerspreuken voor september

Septemberregen op het zaad,
komt het boeren wel te staad.

1 september : St. Gilles.

Is het schoon met Sint Giel
't Zal het zijn tot Sint Michiel.

8 september : Maria Geboorte.

Het weer van Lieve Vrouw geboort'
Duurt graag zo vier weken voort.

17 september : St. Lambertus.

Droog zal het voorjaar zijn,
Is 't met Sint Lambert zonneschijn.

21 september : St. Mattheus.

Is het weder met Mattheus klaar.
't Voorspelt goeden oogst het naaste jaar.

22 september : St. Mauritius.

Vertoont zich Mauritius klaar.
Aan vele stormen verwacht U maar.

29 september : St. Michiel.

Komt Michiel vrolijk en schoon
Dan gaat het nog zo vier weken door.

St. Michiel is een zeer belangrijke lotdag. Het was een tijdstip waarop de Germanen grootse offerfeesten hielden. Vroege vorst op dit tijdstip werd door de wijnboeren gevreesd omdat zij van mening waren dat deze in verband stond met de mei-vorsten die zeer schadelijk zijn voor de vroege gewassen (zie de bijdrage van april) en dus ook voor de druiventeelt.

Laat ons, ondanks deze winterse weerspreuken, genieten van de vakantietijd. Weer of geen weer, we wensen U een prettig verlof!

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

't Rozenhof

◆

Smul smakelijk
en laat u overtuigen
door de culinaire geneugten
van onze keuken.
Verzorgd en boordevol kwaliteit :
wij bieden een schotel
voor ieders smaak.
Volgens honger en budget
en voor fijnproevers :
ons fornuisje is gewoonweg
geweldig.

◆

- Speelplein
- Tijdig reserveren voor communies

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

MASSA BEHANG - EEN HART VOOR DECORATIE - MASSA BEHANG

REUZESOLDEN

bij MASSA BEHANG

Bergenstraat 42 - Beveren-Roesbrugge - Tel. 057/30 10 20

VERVEN LEVIS - MATHYS aan prijzen buiten konkurrentie

ONDERHOUDSPRODUKTEN riem, vliegen- en mierenbussen, boenwas, trekkers, keerders, vegers, dweilen, sponsen, zeemvellen, enz...

GORDIJNEN Wereldmerken : ADO - GARDISETTE, UNLAND, ARISTO, enz...

BEHANG 10.000 rollen uit voorraad aan nettoprijzen om U tegen te zeggen ... **VANAF 69 FR./ROL**

-10% -20% -30% -40% -50%

Het betere voor uw interieur tegen de beste prijzen

DRAPERIEEN excl. : Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD Wereldmerken : ADO, ARISTO, GARDISETTE, UNLAND, VRIESCO, enz...

Tafelkleden, kanten sierdoekjes, kralen, vliegedeuren

VOLTAPIJT vanaf **299,-F/m²**

KARPETTEN wol : 2/3 vanaf **7.995,-F**

KARPETTEN klassiek synth. : 2/3 m. **vanaf 3.295,-F**

OPENINGSUREN : maandag tot zaterdag van 9 tot 12 u. en van 13 tot 19 u. - zondag gesloten

MASSA BEHANG - EEN HART VOOR DECORATIE - MASSA BEHANG

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 20 tot en met zaterdag 23 juli

PEREN ***35 fr./kg*** - *3 kg voor* ***99 fr.***
NECTARINEN *2 kg voor* ***99 fr.***
WORTELEN *per bundel* ***19 fr.***

Speciale aktie MELOENEN - CAVALLION

Donderdag 21 juli zijn we open tot 12 uur
Jaarlijks verlof van 3 tot en met 9 augustus

TERREIN LUC DECLERCK

ZONDAG 31 JULI 1994

ALVERINGEM-BEVEREN

start 10.30 uur

INTERNATIONALE MOTORCROSS

met streekpiloten :
Scholing 80 cc : Snauwaert Jochen - Snauwaert Jorg - Lahaye Yves
Nieuwelingen 125 cc : Declerck Steven
Vrijetijds : Gesquiere Kris - Lahaye Eddy
Inters 125 cc : Raes Peter
Nationalen 250 cc : Regheere Lieven - Regheere Bart

ZATERDAG 30 JULI

Kip aan 't spit vanaf 18 u. - nadien BAL

Inrichting : MC De Putcrossers

FIETSEN - BROMFIETSEN - MOTO'S
REGHEERE

REGHEERE Bart
Putstraat 17
8690 Alveringem
Tel./Fax (058) 289 633

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (15)

Een woordje geschiedenis

Ligstoelen opgeplooid

Het plooibare ligzeteltje dat ook de Belgische douaniers meesleurden als ze voor de nachtdienst optrokken, werd nog gebruikt na Wereldoorlog I.

Allengerhand bleek dat het nut ervan betrekkelijk gering was omdat de kommiezen omzeggens vastgekluisterd lagen ergens in een veld terwijl de rest van hun gebied onbewaakt bleef. Bovendien dienden de schoenen eerst uitgetrokken te worden vooraleer de voeten in de schaapvacht te schuiven. Eer de schoenen weer aangetrokken en vastgeveterd waren, hadden de blauwers, bij een onverwachts treffen, zich al lang uit de voeten gemaakt. Beter was het mobiel te blijven en zich veel te verplaatsen.

In Frankrijk werden de ligstoeltjes nog gebruikt tot na Wereldoorlog II.

Fietsende kommiezen

Rond 1933 was de tijd van de voetgangersbrigades voorbij. De fiets deed bij de douane definitief zijn intrede. De douaniers konden zich nu vlugger verplaatsen en hun sektor intenser bewaken. Dat was een hele omwenteling bij zoverre dat de grensbewoners spraken van de "volants" of de vliegende brigades. Voor de kommiezen was de dienstuitvoering minder vermoeiend en uiteraard plezieriger.

Voor de ouderen onder ons was het een vertrouwd beeld in het dorpsleven. Wat wel opviel was dat de fietsen geen verlichting hadden. 's Nachts, om zich niet te verraden, niet gewenst en overdag totaal overbodig.

De douanier en zijn familie

Het was de douaniers niet toegestaan dienst te doen in een brigadeomschrijving waar bloed- of aanverwanten tot de tweede graad woonachtig waren en zeker niet als die enige handel of beroep uitoefenden die onder verscherpte kontrole van de douane stond bvb. het houden van een drankwinkel of de verkoop van tabaksprodukten.

Daardoor kwam het dat de kommiezen gewoonlijk uit het achterland afkomstig waren of van verderop aan de grens. Mogelijke betrokkenheid tussen familieleden was immers niet denkbeeldig, maar het volledig vreemd zijn in een streek had voor de douanier het nadeel dat hij moeilijk ingeburgerd raakte en niet op enige inlichting betreffende blauwers of van smokkel verdachte figuren kon rekenen, wat hij van familieleden wellicht beter had kunnen lospellen.

Uit de oude doos. Kiekje genomen in 1937 te Oost-Cappel.
De douanier met de grote pet was de ontvanger Sienaert, gehuwd met een dochter Ameloot, later inspekteur benoemd in Brussel. De andere douanier zou een zekere Christiaens kunnen zijn.
Het jongetje dat zo fier poseerde is een Brit en heeft onlangs de foto toegestuurd.
Herkent iemand de rijkswachters ?

Bij het uitpluizen van het (beperkte) familiearchief trof ik een brief aan van mijn vader die in 1909, als jonge douanier zijn eerste ervaringen meedeelde aan zijn oudere broer Jerôme, eveneens douanier, maar die al enkele jaren dienst achter de rug had. Op 5 oktober 1909 schrijft hij vanuit Poperinge het volgende : "Jerôme, aangaande den dienst, ik versta hem reeds maar ik en zou nog op lange naar geen kunnen doen alleen, want er zijn 60 punten en dat meestal te midden der velden, buiten deze der gemene weg - mitoyen. Soms moeten wij 16 baliën overklimmen op eenen dienst. Het is een waar net van voetpaden, slijpen (sluipwegen) en velddreven. Nummer 1 ligt bij Pé Nooms, alzoo op enige honderden stappen, ook zijn er twee punten in Baanes (Debaene's) gras waar Achiel Sohier werkt, ik zal hem waarschijnlijk dikwijls zien ...".

Pé Noom was de broer van Cissen Sohier, vader van Remi, die in de Oosthoek woonde, maar Pé (Petrus) woonde op het grondgebied van Westouter en dat lag niet in de sektor van de brigade van Poperinge. Daarmee is voor mij een klein raadsel opgelost, na al hetgene in verband met familie van douaniers is gezegd.

Tolkring

Zowel bij de invoer als bij de uitvoer zou de douane machteloos hebben gestaan tegenover de smokkelarij, indien deze noodzakelijk aan de grens zelf moest worden vastgesteld. Daarom werd, langsheen de grens, een landstrook afgebakend die aan een bijzonder toezicht was onderworpen en tolkring werd genoemd.

In principe strekte de tolkring zich uit over een afstand van ten hoogste 10.000 meter langsheen de landsgrens en 5.000 meter langs de zeekust. Hij was onderverdeeld in twee stroken : de eerste ging tot 5.000 meter, de tweede van 5.000 tot 10.000 meter. De regeling was strenger in de eerste strook dan in de tweede.

Overeenkomstig de wet van 6 april 1843 op het beteugelen van de sluikhandel inzake douane was voor het verkeer het laden of lossen van goederen in de tolkring een douanedokument vereist.

Anderzijds hadden de ambtenaren, in het bezit van hun aanstellingsakte, het recht zowel 's nachts als bij dag, in de tolkring elk vervoermiddel, zomede de vervoerde goederen en personen, tegen te houden en te visiteren.

►

Een bukolisch douanetafereel van 1927 te Abele (Poperinge).
Britse ladies lieten zich graag fotograferen aan de "frontieren".
De brigadier met de dampende pijp was Jerôme Sohier, oom van ondergetekende.

De goederen werden, volgens hun aard van belastbaarheid in twee kategorieën ingedeeld nl.

- aan verscherpt toezicht onderworpen goederen;
- aan gewoon toezicht onderworpen goederen.

Aan de Franse grens waren aan verscherpt toezicht onderworpen een hele resem goederen en produkten met o.m. alkoholhoudende en gegiste dranken, ethylalkohol, en aperitieven.

Voor het vervoer van aan verscherpt toezicht onderworpen goederen die in de eerste strook van de tolkring werden vervoerd werden speciale dokumenten vereist.

Het vervoer en het verkeer van vee (runderen, schapen, varkens en éénhoevige huisdieren) in de eerste strook moest gedekt zijn door een bijzondere geleibrief 152B, beter gekend als "passavant", in de volksmond gewoon "passchevân" geheten.

Wie een "passavant" wilde kon die bekomen bij de ontvanger van het dichtst bij de plaats van wegneming gelegen kantoor. Waar in de tolkring geen ontvanger ter plaatse was, mocht het posthoofd van de dichtstbij gelegen brigade de geleibrieven geldig maken.

In principe moest het vervoer in de tolkring van om het even welke goederen - ook indien er geen dokument nodig was - geschieden tussen zonsopgang en zonsondergang.

In afwijking van die regel werd het vervoer nochtans gans het jaar door toegelaten tussen 6 en 21 uur.

De bedoeling van die maatregel was natuurlijk een beter toezicht en kontrole te hebben op verdachte bewegingen.

Uiteraard waren er ook uitzonderingen voorzien.

Heden ten dage haalt men, van puur ongeloof, de schouders op bij het horen van die strikt beperkende maatregelen. Maar dat was nu eenmaal de gang van zaken in de grensstreek. Zo had men het altijd geweten en geen mens die dacht dat het ooit eens anders zou worden.

Van een passavant en een zwijnebeer

De landbouwers hadden het meest te maken met de douane. Voor de levering van een koe of een troepje jonge varkens moest altijd opnieuw een vervoerdokument geldig gemaakt worden bij de douane. Kleine gebeurtenissen weliswaar, maar die soms niet van humor gespeend waren.

Zo herinner ik me nog levendig een voorval te Leisele-Clachoore waar mijn vader ontvanger was. Op zekere dag arriveerde daar Wardje Ingels, een boer, woonachtig in Leisele-dorp, op de nu beschermde hoeve. Wardje was een dorpsfiguur waarvan sommigen zegden dat hij niet van de scherpste was.

Nu hoor ik, drentelend door het kantoor van mijn vader, nog steeds de klassieke vragen stellen bij het invullen van de aangifte : "Soort zwijnejongen, gewicht = ongeveer 30 kg per stuk, ouderdom = ..." Wardje haperde: "Godverdikke, brigadier...", hij schoof zijn klakke achterwaarts, krabbend in zijn haar : "Wat waren wij aan het doen als de zwijnebeer kwam ?" De jaarkalender kwam er niet aan te pas. Ongetwijfeld was de datum van het dekken van de zeug wel ergens met krijt aangemerkt op een houten stalbalk, maar Wardje had natuurlijk die balk niet mee als geheugensteun.

"Ik peins, brigadier, dat wij toen aardappels aan het planten waren op de Viergemeten. Dat moet entwaar rond half april gedraaid hebben. En, brigadier, ...", vervolgde Wardje, "een zeug draagt 3 maanden, 3 weken en 3 dagen. Zo..., je kan nu zelf uitmaken hoe oud die zwijntjes zijn", en schoof zijn pet weer op de juiste plaats.

De kommiezekotjes

Hier en daar, langs de bijzonderste invalswegen, stonden kleine schuilhuisjes, gammele kotjes, waar de kommiezen beschutting zochten tegen regen en wind, gebouwtjes die met bescheiden eigen middelen waren opgetrokken. Het bestuur der douane is ook op dat vlak nooit erg toeschietelijk geweest.

Te Leisele stond er tot vóór 1940, een langs de Veurnestraat, bij de woning van Jules Annoot, de buizenlegger, tussen de Clachoore en Kotje Bergs.

In De Moeren, langs de weg van Houtem naar Adinkerke, staat er aan het kruispunt, nog een gemetseld schuilhuisje dat na Wereldoorlog II door de plaatselijke douaniers, ook weer uit eigen beurs, werd gebouwd. Eigenlijk stonden er drie, op verschillende plaatsen, maar twee waren op privégrond opgericht en zijn al sedert vele jaren gesloopt.

Maurice Delhaye, die daar toen douanier was, heeft me verteld dat, na de onderwaterzetting van De Moeren, door de Duitsers in september 1944, veel hoevegebouwen ineengestuikt waren. De bakstenen lagen zo voor het grijpen, cement en zand kochten ze zelf.

Het enige wat het bestuur der douane oogluikend toestond was dat ze de klus, metselen en timmeren, mochten klaren tijdens de diensturen.

In de uitgestrekte vlakte van De Moeren waar schier huis noch stake stond en waar de wind zo onbarmhartig kon tekeer gaan en de regen ongenadig striemde, boden de kommiezenkotjes een weldoende beschutting.

Over de grens, langs Franse zijde, waren er meer van die aubettes. Sommige waren vaste bewakingspostjes met wegversperring. Je had er een langs de weg van Oost-Cappel naar Bambeke, bij de Molenhoeve van Gaston Danes, nu Goetgeluck. Een eindje verder, maar minder bewaakt, stond er een tweede, tegen Bambeke-Kruysstraete.

Ook aan de Hagedoorn, ter hoogte van de herberg "De Veere", en wat verder bij de café "Le Tonquin", linksweg van de "Haezepoel", op het grondgebied Hondschoote, stonden dergelijke huisjes.

Overal in Frankrijk kwam je ze tegen. Ze vormden een bewakingslijn waar je moeilijk onopgemerkt doorheen kwam.

De kommiezen sleten er veel ongezellige uren, vooral in de winterperiode. 's Zomers konden ze zich al eens koesteren in de zon een babbeltje slaan met een voorbijganger. Maar door de band was het een vervelende saaie bedoening.

Douanekantoren

Aan de douanekantoren was er wel wat meer wikkeling maar grote drukte was daar toen ook niet te bespeuren.

In de Westhoek waren er maar twee

belangrijke bureaus nl. te Adinkerke, voor het vervoer langs de weg en over het kanaal, en Abele-station. Het stationskantoor werd op 1 juni 1870 opgericht ten behoeve van het steeds drukker wordende treinverkeer. Het station zelf was de zenuwknoop van Abele, omdat daar belangrijke hoeveelheden goederen in- en uitgeklaard werden. Zo was het niet te verwonderen dat het "groot volk" er af en toe bleef pleisteren en de esbattementen uitgroeiden tot een legende die tot ver buiten de streek vermaard was.

Aan het kruispunt zelf van Abele-plein was er enkel een hulpkantoortje voor het lokale grensverkeer, bespannen wagens en in de zomer wat Britse toeristen.

De rij aflopend had Watou ook zijn douanepost aan de hoek van de Winnezelestraat, dat het belastbaar verkeer van uit Winnezele en Houtkerke moest opvangen. Er was zelfs in de Steenvoordestraat, ter hoogte van het Rattekot, een bureautje dat alleen 's zaterdags open was van 12 tot 18 uur.

Na Wereldoorlog II is het kantoor te Watou opgedoekt maar de douanebrigade is er nog enkele jaren aktief geweest.

Aan de Heydebeek, in de Houtkerkestraat, werd dan een hulppostje ingericht, nieuw gebouwd zelfs, dat soms enkele uren ten dienste stond van het lokaal verkeer.

Te Oost-Cappel (Beveren-IJzer) is het kantoor er waarschijnlijk gekomen na het Verdrag van Utrecht in 1713. Verwarrend genoeg werd het kantoor steeds vermeld als "Hagedoorn", daar waar bij de herberg "In de Hagedoorn" in 1780 een grenskorrektie is doorgegaan waarbij vier hoeven, een herberg en een tolkantoor door Frankrijk werden afgestaan. Uit onlangs ingewonnen informatie zou een vooruitspringend deel van Hondschoote de vrije doorgang van Roesbrugge naar Veurne-markt hebben belet. De originele stukken zijn terug te vinden in de "Archives Départementales du Nord" in Rijsel. Werk voor de boeg dus !

Te Leisele-Clachoore (clachoir = kletsoor, het fijne uiteinde van een zweep) kon men er niet naast kijken. Een groot klassiek gebouw beheerste er de hele omgeving, alhoewel er slechts een hulpkantoor was in ondergebracht. Langs die post mochten evenwel fruit, groenten en planten in- of uitgevoerd worden wat elders niet het geval was.

Daar ik er elf van mijn jeugdjaren heb doorgebracht, kende ik het hele reilen en zeilen. Dagelijks kwam er een douanier de wacht verzekeren van 8 tot 12 u. en van 13 tot 17 uur. Dat was de man die men "planton" heette. Gewoonlijk waren dat mensen die wegens gevorderde ouderdom of om gezondheidsredenen minder geschikt bleken voor de tamelijk zware velddienst.

In Leisele was dat "Valère", door iedereen even goed gekend. Valère kwam iedere morgen te voet van het dorp naar de Clachoore. Na zijn kapmantel aan de haak te hebben gehangen, begon hij met een "ruischer" (bezem) de straat te keren, over de hele breedte, vijftig meter links en vijftig meter rechts van het kantoor. Eenmaal die klus geklaard zette hij de deur van het wachtlokaal open, in de zomer althans, en ging er achter postvatten. Hij verroerde er praktisch niet, tenzij als er een wagen met stro of een mallejan met bomen kwam aangedokkerd.

Valère, die eigenlijk al vroeger psychiatrische verpleging had moeten krijgen, kende de tegenslag van zijn leven toen in 1934 een Franse député uit Duinkerke zich met zijn auto presenteerde aan de Clachoore. Députés zijn mensen die denken dat ze overal onmiddellijk vrije doortocht moeten hebben. Het duurde echter wat eer Valère van achter zijn deur te voorschijn kwam en het lef had de boordpapieren te vragen.

De député, niet gewoon zijn dokumenten te vertonen, grabbelde wat in de floeren etui van zijn linkerdeur en overhandigde wat hij dacht de gewenste stukken te zijn. Hij had echter, gehaast als hij was, een reklamefolder van zijn nieuwe wagen Renault gegeven, waarop een tamelijk ontklede jonge dame verlokkelijk de aandacht vroeg van eventuele kopers.

Valère, die al van jaren was en zulke taferelen zeker niet gewoon was, stond perpleks en stotterde : "Zijn dat nu de nieuwe papieren ?" De député bleek even verrast en, nors op zichzelf, rukte hij de folder uit Valère zijn hand. "Imbécile !". Meer wist hij niet te zeggen.

Een week later werd Valère voorzichtig weggevoerd naar het verplegingsgesticht te Beernem. Daar had "Monsieur le député" voor gezorgd.

Valère is al lang bij de Heer maar als opgroeiende bengel kon ik het goed met hem stellen. Zijn verwijdering uit "mijn" omgeving heeft me pijn gedaan. Er zijn inderdaad dingen in het leven die niet overgaan !

Het laatste klein bureautje heette "De Doorn", 't Doorntje in de volksmond, op de weg van Houtem naar Hondschoote.

Het was de tijd dat er nog voldoende volk beschikbaar was en de verlichte geesten nog niet waren opgestaan om te orakelen dat centralisatie het toverwoord bij uitstek was. Je zou het in een nostalgische bui de romantische periode kunnen noemen. Zoveel is zeker, druk en gejaagdheid waren er toen nog niet. Leefden de mensen gelukkiger ? Misschien niet, maar vast staat ook dat ze niet ongelukkiger waren !

Kommiezekazernen

In België waren er weinig voorzieningen voor de huisvesting van het douanepersoneel. De kommies moest, zoals vele burgers, maar zien een huis te huren, waarvoor hem en zijn gezin een bescheiden haard- en standplaatstoelage werd toegekend.

In Frankrijk daarentegen waren wel huurwoningen voorzien, zeer bescheiden huisjes die, in een aaneengesloten rij, niet ver van de grens, het aktieterrein van de douane, waren opgericht.

In grotere entiteiten waren het zelfs heuse kazernes waar voor een stuk het echte kazerneleven - tucht, wacht en korvee - van toepassing was. Alhoewel een gewone huizenrij bezwaarlijk voor een kazerne kon doorgaan, toch werden ze allemaal als "caserne des douanes" bestempeld, wat duidelijk te merken is op de vele postkaarten die in het begin van deze eeuw verstuurd werden.

Je vond ze in iedere Franse grensgemeente o.m. in Hondschoote, Oost-Cappel, Bambeke, Houtkerke, Steenvoorde en Boeschepe.

Die wooneenheden maakten de sociale status van de douanier er niet beter op. Hij leefde er zeer bescheiden, een beetje apart van de dorpsgemeenschap.

Heden ten dage kan je die "kazernes" nog gemakkelijk terugvinden, nu als gewone burgershuizen.

Langs Belgische zijde is er nog een rij douanewoningen in Abele (Poperinge) langs de Trappistenweg. Gebouwd in de jaren '50 moest ze huisvesting bieden voor de douaniers die ter plaatse moeilijk een huis konden huren, terwijl het centrum van Poperinge 6 kilometer afgelegen was. Ook hier spreekt men nog van de kommiezekazerne of van de kommiezereke.

't Vervolgt.

Rik Sohier

Crowson

gordijnstoffen ...
gezelligheid thuis ...

Jacques BERQUIN
Couthoflaan
8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

STAVELE - BEVEREN-IJZER
BURGERLIJKE STAND

Geboorten :
- Kelly Worm, dochter van Andy en Kathy Parmentier (Beveren).
- Skrolan Morlion, dochter van Koen en Karen Decroos (Beveren).
- Joery De Carne, zoon van Frans en Chantal Roland (Beveren).

Huwelijk :
- Freddy Gryson uit Hooglede met Lena Rosseeuw uit Beveren.

Overlijdens :
- Charles Denut, 82 j., weduwnaar van Rachel Couttenier (Beveren).
- Simonne Derycke, 68 j., echtgenote van Albert Lelieur (Stavele).

K.B.G. BEVEREB-IJZER
Uitslag van de kaarting. Wonnen 3 partijen :

1. Wyckaert Sidonia	371 p.
2. Dehanne Clara	355 p.
3. Dequeker Margriet	344 p.
4. Dewitte Aldehon	338 p.
5. Ganne Marcel	296 p.
6. Mernhout Maria	279 p.
7. Craeye Albert	263 p.
8. Dewulf Donaat	250 p.
9. Kinoo Firmin	191 p.

ROESBRUGGE-HARINGE
BURGERLIJKE STAND

Geboorten :
- Bert Parmentier, zoon van Leo en Nathalie Verlet.
- Stien Lasure, dochter van Jan en Sophia Lambrey.
- Joris Vandenbroucke, zoon van Marc en Myreille Kimpe.
- Tijs Cappoen, zoon van Dirk en Karen Orbie.

Overlijden :
- Julien Cappoen, 91 j.

Huwelijksaankondigingen :
- Geert Pattyn van Roesbrugge met Gita Deforche van Ardooie.
- Yannick Huys van Haringe met Nancy Deman van Alveringem.

18e FOLKLORISTISCHE HOEVEDAG TE ROESBRUGGE
ZONDAG 21 AUGUSTUS vanaf 14 u.
Telkenjare wordt met man en macht de hoeve "Ter Linde" omgebouwd tot een reusachtige scene waarop de boerderijbezigheden uit vervlogen tijden daadwerkelijk ten tonele gebracht worden.
In het middelpunt van de Feesten staat het binnenhalen en verwerken van de oogst. Het ganse gamma van maai- en dorsmogelijkheden komt hierbij aan bod. Daarbij zijn werkelijk unieke taferelen te bewonderen zoals het pikbinden met de paarden, of de Duvel, de fluitende kolenvreter die een dorsmachine aandrijft. Ook het paard in de tredmolen is een echt spektakelstuk evenals de op elkaar ingespeelde vlegeldorsers. Het graan wordt er ook gemalen en er worden in verschillende soorten ovens heerlijke koeken en broden mee gebakken.
Een tweede hoofdtema dat op de Feesten ruim aan bod komt is de aan deze streek verbonden "Hommelpluk". Zoals eertijds beëindigen de plukkers hun "plok-met-de-hand" met het verbranden van de hommelduivel en hun welverdiende "hommelpap".
De organisatoren oogsten telkenjare veel lof omwille van de uitstekende bewegwijzering en de ruime en toegankelijke gratis parking.
Enkel de volwassenen betalen 100 fr. toegang. Je kan er in op zondag 21 augustus, de eerste zondag na half oogst, vanaf 14 u.

ROESBRUGGE-KERMIS
Zondag 4 september 1993
We zetten de kermisviering in op zaterdagavond met onze jaarlijkse zoekwedstrijd.
Op kermiszondag krijgen we de 2e KALOVELATHLON. Het gaat hier om 2 km kajakken, 2,6 km lopen en 3 km fietsen. De wedstrijd wordt gespeeld per koppel. Slechts de tijd van de tweede deelnemer komt in aanmerking. Men start om de 2 minuten in een tweepersoonskajak. Aan de brug begint het lopen, langsheen de Haringestraat, de Molenwal naar de Markt. Vervolgens de fiets op en terug langs de Haringestraat, de Molenwal, de "Scherpenput", de "Oosthoek" en aankomst op de Markt. Er worden niet meer dan 42 koppels toegelaten. Men kan nu reeds inschrijven bij de leden van het feestkomitee. Er is een beker voorzien voor het winnend koppel en een tweede beker voor het eerste Roesbrugs koppel.
Voor alle andere aktiviteiten, zie de kermisaffiche.

TE KOOP
• **Nieuwe lichtbeschadigde toestellen,** zoals wasmachines, droogkasten, diepvriezers, en frigo's aan speciale prijzen.
Elektro Cappoen, Prof.O.Rubbrechtstr. 12, Roesbrugge - tel. 057/30 05 94.

Bier, kaas en kunst in Watou
Op zondag 21 augustus is er in de Steenvoordestraat van Watou een bier-, kaas en kunsthappening. Eigenlijk is het volkse gebeuren een promotie voor de Watouse bieren en de kazen uit West-Vlaanderen en Noord-Frankrijk.

MICHEL CAPOEN
Waaienburgseweg 67
KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL
HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen
voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE
FRANS VERMEERSCH
Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

SCHRIJVERS VAN NABIJ (10)

door Jack VERSTAPPEN

Lucien Dendooven
Ridder van Ter Doest.

Mijn verste herinnering aan Lucien Dendooven gaat terug tot 1956. Hij was toen 29.

Niet een tentoonstelling plastische kunsten had mij naar Lissewege gelokt, wel een brochure *De Abdij Ter Doest, Historische Schets* van 1953.

Nu had ik over dit centrum wel het een en ander horen vertellen, en tuk als ik was op alles wat met Vlaamse geschiedenis te maken had, liep ik brandend nieuwsgierig onder de magistrale ingangspoort van de abdijhoeve door naar het middenerf, waar ter rechter zijde oude stallingen, opgefrist, omgetoverd waren tot een riante tentoonstellingsruimte.

Een vriendelijke, freel gebouwde jonge man, een weinig naar de bescheiden kant toe, kwam mij begroeten : de auteur Lucien Dendooven.

Vrij spoedig bevroedde hij dat niet alleen de schilderijen van zijn expositie mijn belangstelling opwekten, maar dat het voornamelijk de monumentale graanschuur was van de abdij, te Lissewege gesticht in 1175.

Dra stonden wij zij aan zij in dit wondergrote gebouw, waarvan het gigantische eikenhouten gebinte me voorkwam als een kerkgewelf, ik, sprakeloos van emotie, Lucien peilend naar wat mijn binnenste beroerde. Want we waren elkaar onbekend, hij uit het Westvlaamse poldergebied, ik uit het Antwerpse, pas drie jaar aan de kust gevestigd. Waarschijnlijk werd ik op dit ultieme moment afgetast door zijn instinkt om mij op mijn waarde of zijn te meten.

En dan een vloedgolf woorden over het rijke verleden van Vlaanderen, over Ter Doest, Damme, de dorpen van het Zwin, Hoeke, Sint Anna ter Muiden, Oostkerke, waar mijn eminente gastheer geboren was, Monnikenrede en zovele andere stippen uit het veie polderland. Het werd ons te veel en de schemer vlocht een geheimzinnige sfeer tussen de zware balken van de schuur. Wij gleden weg in de snelle stroom van heden en verleden.

Toen wij van elkaar afscheid namen, was onze handdruk warm. Ik zou terugkomen.

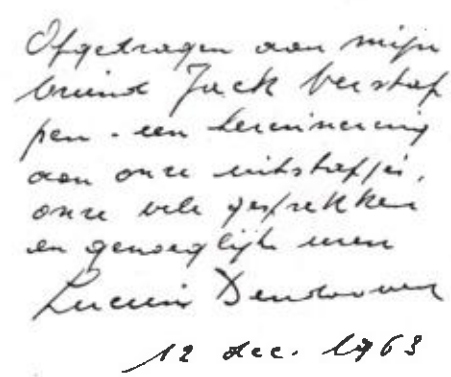
Ter Doest werd mij vertrouwd. Ik werd er "de genode aan rijke tafelen" van de hele familie Jules Dendooven. In het midden van die schone kring, mij vreemd want in de verre stad was een dergelijk sentiment omzeggens afwezig, leerde ik Lucien waarderen als een attentievol man. Voor zijn beide ouders, broers en zus koesterde hij een diepgewortelde genegenheid, terwijl zijn moeder voor hem de reïnkarnatie was van al het edele en schone dat in de mens verborgen zit.

Langzaamaan groeide een zekere affektie tussen ons beiden. Op het niveau van de Vlaamse kultuur en het rijke historische verleden van onze steden en dorpen zaten wij op dezelfde golflengte. Maar Lucien was kennelijk meer literatuur-gericht dan ik, zowel onze moderne als internationale gezagvolle auteurs waren hem niet vreemd. De "ridder van Ter Doest" zoals ik hem altijd schertsend noemde omwille van zijn "gentlemanlike" voorkomen en houding, was de grote fan van Paul Claudel, waarover hij trouwens een zeer beschouwelijk en indringend essay heeft geschreven.

Tijdens de lange gesprekken die wij voerden - bij gunstig weer in de schuur, soms wel eens aan zijn bed wanneer een lichte ongesteldheid hem was overvallen maar hij desniettemin ons wekelijks treffen niet wou missen - groeide in mij een beeld van mijn vriend als de kunstenaar met grootmenselijke gevoelens, die zich weerde tegen de wereld van alles wat oppervlakkig aandeed. Nooit ontweek hij de diskussie omtrent enig levenstema, noch op politiek, noch op filosofisch terrein. En dan bleken zijn woorden doordacht.

Eén vaste lijn doorheen zijn denken verweven was de aarde als zinnebeeld van mens en kosmos. Met de aarde teoriseerde hij konstant, kreeg de mens zijn volle aandacht want zij behoorden tot hetzelfde segment, niet alleen verbonden naar oer-oorsprong, maar ook naar zin en bestaan. Deze levenswijsheid vindt de lezer terug in de roman *Ja boer, nee boer* uit 1973, waarvan hij de echo's niet meer heeft mogen beleven.

Zijn eerste roman *De helle Dageraad* heb ik stuk voor stuk zien groeien in de serene stilte van Ter Doest. Telkens Lucien mij een

fragment had voorgelezen, groeide mijn verbazing voor onderwerp en uitbeelding. Want zoals de binnenkant van de flap van het boek zegt : "Deze roman getuigt van een scherp inzicht in de problemen van deze tijd, tevens ook van een levendige belangstelling voor de mens, kosmopolitisch en innig tegelijk. De superieure Westerse beschaving wordt ongenadig als met een ontleedmes, maar even koel berekend en met een verrassende sereniteit in haar ware gedaante blootgesteld."

Elke lezing bracht stof voor pro en contra.

Lucien was overtuigd van het falen van leiders en politici in verband met de wereldproblematiek. En nu, ruim dertig jaar later, moet ik zijn gedachten bijtreden : Somalië, Joegoslavië, Latijns Amerika, het hele Afrikaanse kontinent zijn gloeihaarden geworden van moord en vuur, van menselijke hartstocht, van leiders tuk op eigen macht zoals hij destijds had gezien.

Van een schuchtere, teruggetrokken mens als Lucien had men dergelijke meditatie allerminst verwacht.

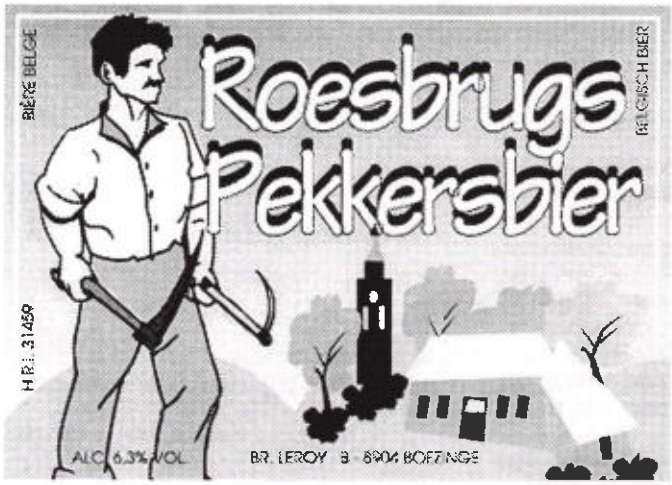
In hem, toen reeds, ging een belangrijk romancier schuil, gesteund door wijsheid en intellekt. Want hoewel sommigen aan de hand van zijn historische publikaties hem wel eens het etiket "volksschrijver" hadden opgekleefd, is Lucien dit nooit geweest. Daarvoor was de aanpak en de taal die hij hanteerde veel te elitair.

Soms gingen wij op tocht, in het voorjaar, in het najaar, telkens de natuur op haar beste was. Naar zijn lievelingsstreek, de Vlaamse Ardennen, Oudenaarde, de Kluisberg, het gebied van de Zwalm. Het werden uren van bewondering voor de schoonheid en dan repte hij geen woord. Pas later, in het veilige Ter Doest, zouden zijn bevindingen in volle woordenstroom opborrelen.

Zo, en niet anders, zie ik Lucien voor mij.

Met zijn heengaan, pas in de kracht van zijn kunnen, is, naar mijn overtuiging, de Vlaamse literatuur een heel stuk armer geworden.

Want hij had ons nog veel te brengen !

Te verkrijgen
in de plaatselijke
herbergen
en bij de plaatselijke
bierhandelaars.

TOUSSAINT

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

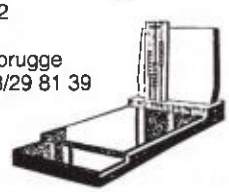
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057//30 16 20 - 057/30 11 72

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12
Bureelen :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS

Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

ATELIER CHARLES DENUT
Petit Bazar Belge
Casselstraat 7
8691 BEVEREN-IJZER
Tel. 057/30 05 36
(grens met Oost-Cappel-Frankrijk)

Dagelijks open van 9 - 12 u.
en van 14 - 19 u.
Enkel gesloten op maandag.
Toegang gratis.

BARTHOLOMEUS Charles
uit Stavele
met ***SCHILDERIJEN***

Deze tentoonstelling loopt
van dinsdag 28 juni 1994
tot en met zondag 31 juli 1994.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Invorderingen door OCMW

Wanneer oudere mensen in een instelling (Rust- en Verzorgingstehuis, Bejaardentehuis) worden opgenomen, gebeurt het wel meer dat zij financieel niet in staat zijn de kosten te dragen en dat het OCMW moet bijspringen.

In veel gevallen worden die kosten achteraf door het OCMW bij de kinderen gerekupereerd.

Deze ingevorderde kosten zijn in feite onderhoudsgelden die de kinderen voor hun ouders of voor één van beiden, betalen, en zijn dan ook aftrekbaar op de aangifte in de personenbelasting.

Ze zijn aftrekbaar in het jaar van de invordering. Dus bedragen die ingevorderd werden in 1994, zijn aftrekbaar op de aangifte van het aanslagjaar 1995, dat betrekking heeft op inkomsten en uitgaven van 1994.

Als ouders onderhoudsgeld krijgen van kinderen, kan indien er meerdere kinderen zijn, het volle bedrag nooit door één der kinderen worden afgetrokken, zelfs niet als er betalingsbewijzen voorkomen op naam van dat kind en als er onder de kinderen hieromtrent een schriftelijk akkoord bestaat. Het totale onderhoudsgeld wordt verondersteld gestort te zijn door alle kinderen, tenzij blijkt dat één of meer onder hen zelf behoeftig is of zijn.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

DE EERSTE LANDELIJKE APOTEKER VAN WEST-VLAANDEREN

Onder bovenstaande titel verscheen in DE IJZERBODE, nr. 12, december 1993, een bijdrage met foto van apoteker Georges Samijn.

Deze bijdrage werd (met toelating en bronvermelding) overgenomen in het mooi uitgegeven Bulletin nr. 86 - mei 1994 van de "Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux".

Dit bulletin is te verkrijgen bij : Apoteker Guy Gilias, Milsestraat 35 - 3053 Haasrode.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 5 mei jl. is te Brussel overleden, Pater Albert Feys.

Hij werd geboren te Beveren-IJzer op 25 januari 1910 als zoon van Cyrille Feys-Callewaert, in een gezin van 10 kinderen.

Hij was de broer van wijlen Burgemeester Fernand Feys.

Hij deed zijn middelbare studies te Brussel aan het St.-Michielskollege.

Albert trad toe tot de Sociëteit van Jezus in 1931. Werd priester gewijd op 3 mei 1942.

Pater Albert Feys heeft zich jaren lang verdienstelijk gemaakt als ekonoom in het studiehuis van Wépion nabij Namen en later in het St.-Michielskollege te Brussel.

Hij leed een zelf-verborgen leven in dienst van allen die op hem beroep deden.

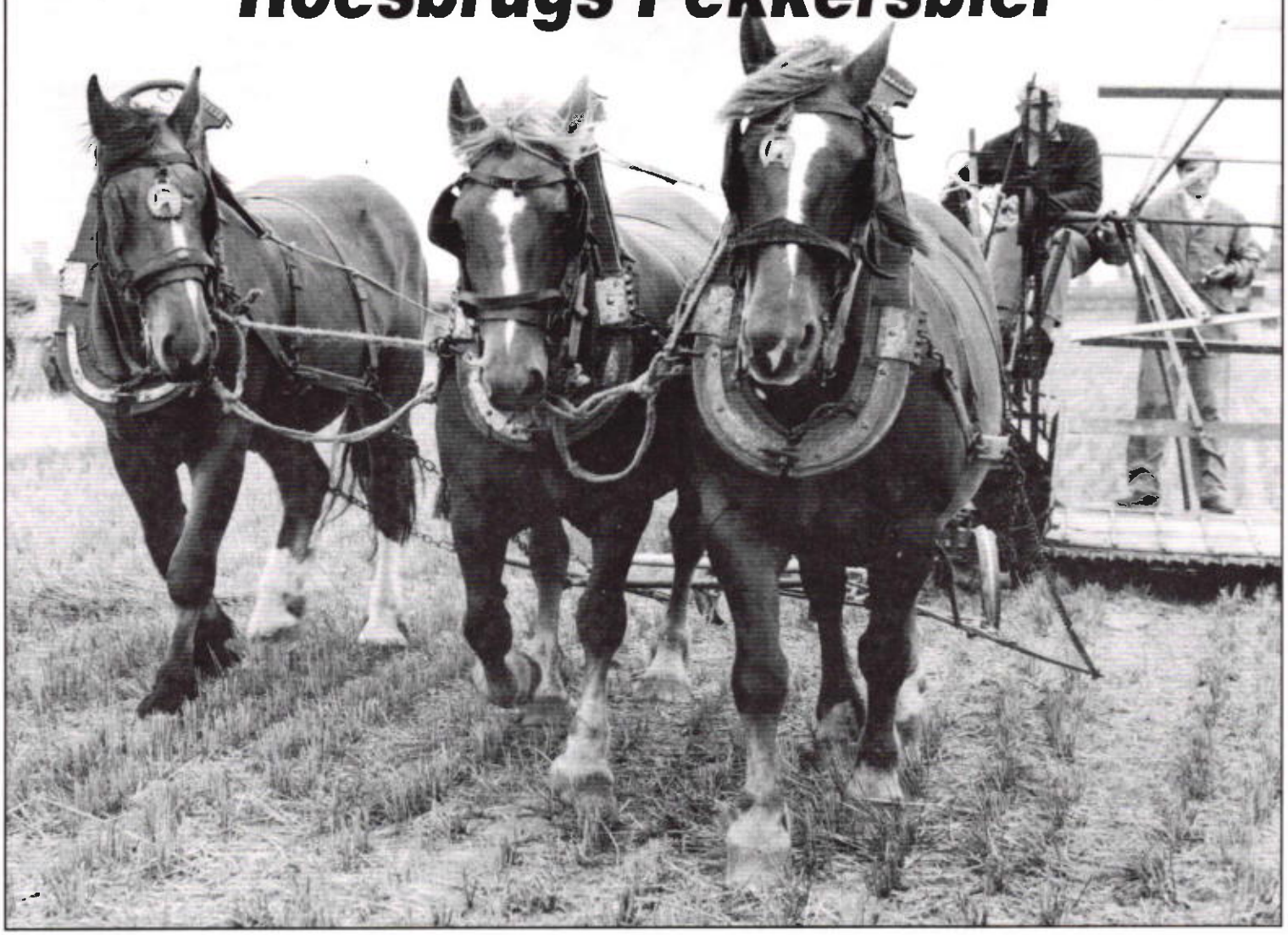
ROESBRUGGE - " Ter Linde "

ZONDAG 21 OOGST vanaf 14 uur

18e FOLKLORISTISCHE HOEVEDAG

NIEUW :

Roesbrugs Pekkersbier

BESCHOUWING VAN DE MAAND

GAIA,
moeder Aarde,
ontstaan uit de chaos
zo werd er ons geleerd,
is helaas,
nu tot de chaos
teruggekeerd !

En je kunt
het niet geloven,
één letter
is verschoven
het is nu :
GAAI !

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B · 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

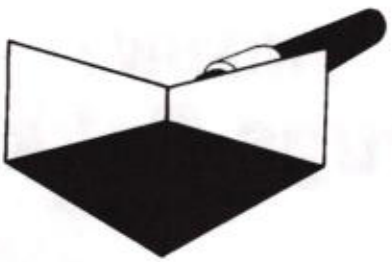
Kapsalon Nancy

Vanaf 1 maart is het kapsalon
iedere dag open van 8.30 - 19.30 u.
(maandag gesloten)

Komt op dinsdag aan huis.
Bel voor afspraak : 057/30 15 59

Met of zonder afspraak
(uitgezonderd op dinsdag)

KAPSALON NANCY
Molenstraat 3
8972 Krombeke

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

POPERINGSEWEG 240 8908 VLAMERTINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16
verdeler HYUNDAI

TOYOTA Corolla XLD '89
PEUGEOT 205 XSD '93
TOYOTA Corolla 2.0 DXL '93
PEUGEOT 405 GLD '92
TOYOTA Corolla XLD '89
OPEL Kadett benzine '87

Demonstratie :
HYUNDAI Lantra 1600i '94

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **JULI**

Kaartingen
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 26 juli
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Motorcross
• Beveren, terrein Luc Declerck
zondag 31 juli
Internationale Motorcross MCB-BLB
Inrichting : MC De Putcrossers
zaterdag vanaf 18 u.
Kip aan 't spit - nadien Bal

MAAND **AUGUSTUS**

Kaartingen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 10 augustus
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 23 augustus
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik
• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 5 en zaterdag 6 augustus
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 13 augustus
smijting voor de leden

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 6 augustus
smijting voor de leden

Barbecue
• Roesbrugge, De Gouden Arend
zaterdag 13 augustus
Jaarlijkse Barbecue
t.v.v. Wielertoeristen Karel de Blauwer
Volwassenen 300 fr. - kinderen 150 fr.
Liefst vooraf inschrijven in het lokaal

Beach Party
• Proven, voetbalplein T.S.C. Proven
Beach Party met DJ Fashion
Cocktails - strandkledij gewenst

MAAND **SEPTEMBER**

Kaartingen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 14 september
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 27 september
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik
• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 2 en zaterdag 3 september
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 10 september
smijting voor de leden

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 3 september
smijting voor de leden

Jong K.A.V. Roesbrugge-Haringe
• 2 gespreksavonden "Genieten en Relaxatie " door Mieke Verheyen in de School te Roesbrugge op woensdag 7 september en dinsdag 13 september, telkens om 20 u.

Voor het herstellen van uw schoenen, boekentassen, reistassen, alle ritssluitingen, nu ook stikken van jeansbroeken, enz...
wendt men zich met volle vertrouwen naar

SCHOENMAKERIJ
"NOEL"
DEVOOGHT - VANDROMME
Provenplein 62 - PROVEN

Vakkundig en sterk werk
Voordelige prijzen
Snelle bediening
35 jaar ervaring
Verkoop van zomerartikelen

SCHOONHEIDSINSTITUUT
Valerie VIANE
CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens
KLEUR- EN STIJLADVIES
Esthetiek - Parfumerie - Pedicure
Zonnebank - 3 gezichtsbruiners

Wij blijven open
gedurende
de maanden juli
en augustus

Provenplein 53
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Aan alle Parlementsleden,

Op 16 juni jl. stemde de Landbouwkommissie van de Senaat met een voldoende meerderheid voor een wettelijk verbod op straatpaardenkoersen. Binnen afzienbare tijd zal de Senaat en vervolgens de Kamer zich over een daarmee verbandhoudend wetsontwerp moeten uitspreken.

Op 7 juli jl. schreef Prof. Dr. F. Verschooten van de fakulteit Diergeneeskunde te Gent in De Standaard *een uitgebreid en goed gedokumenteerd artikel,* Paardebenen verdragen best een stratenren, *dat hij beëindigde als volgt : "Als parlementsleden ... straks hun stem uitbrengen om straatpaardenkoersen te verbieden, nemen ze een fundamenteel verkeerde en schrikachtige beslissing".*

Ziedaar het oordeel van een bevoegdheid, waartegen dat van de Gaia-boys, met hun miserabel intelligentiekwotient, zeker niet kan opwegen.

Laat U vooral niet beïnvloeden door de voortdurend herhaalde, op sensatie beluste, en uit hun verband gerukte televisiebeelden van vallende paarden. Dat is een totaal verkeerde voorstelling.

Bovendien, zal men de Ronde van Frankrijk *verbieden omdat er te Armentières een flic een valpartij veroorzaakte ? Bij de koersen aan de Gaverbeek struikelen er veel meer paarden dan te Krombeke. Zal men die koersen afschaffen ? En de Waalse wapenindustrie levert elk jaar voor vele miljarden destruktieve wapens, overal ter wereld, waarmee vele duizenden mensen worden vermoord. Zal men die fabrieken sluiten ?*

Of is het alleen maar de bedoeling, weer eens de "diepe Westhoek" te treffen, die sedert de Tweede Wereldoorlog reeds zoveel aan belang heeft ingeboet. Een streek, die werd verwaarloosd en ontmanteld, tot er alleen maar dorpen overblijven die open bejaardentehuizen geworden zijn. Een streek waar de kwistig uitgedeelde miljarden aan onze neus zijn voorbijgegaan, waar men de KMO's laat uitsterven, weglokt naar gesubsidieerde industrieterreinen of met de glimlach laat failliet gaan, en elke initiatief in de kiem smoort.

Het is inderdaad afschuwelijk dat men altijd onze Westhoekse dorpen aanpakt, omdat ze klein en machteloos zijn, omdat er geen vuisten gebald worden, omdat men er niet op tafel gaat slaan, en niet protesteert noch in Brussel, noch vóór de privé-woning van de betrokken ministers.

De straatpaardenkoersen zouden weg moeten. Het enige wat dan nog aan festiviteiten overblijft is de driedaagse aanwezigheid van een paardenmolen en een schietkraam op de plaatselijke kermissen.

Stil, doods en verlaten moet het hier worden, opdat de streek geschikt zou zijn, om zonder protest, kernafval te dumpen !

Is dat de bedoeling ? Straks zullen we weten wie er aan onze zijde staat !

Met de meeste hoogachting,

Pol en Gusta

HOSPITALISATIE VANAF 1994 VEEL DUURDER ...

Niet voor de spaarders met een 21+ rekening bij ARGENTA :
het verschil met wat de ziekenkas betaalt, wordt door ARGENTA volledig terugbetaald.
ARGENTA Spaarbank startte - als eerste - met deze suksesformule op 01/01/1985. Sindsdien deden zich 105.446 hospitalisaties voor en werd voor 1,2 miljard frank uitbetaald.

Doe iets om te voorkomen dat uw spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Toetreden kan nog tot uw 65 jaar.
Nadien is het te laat ...
Bel 057/30 03 55 van 9 u. tot 12 u.

ARGENTA SPAARBANK N.V.
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, Proven

SUPERSOLDEN

SUPER SOLDEN

vanaf 1 juli

SUPERSOLDEN

Frigidaire

Frigidaire FPD520
Topmodel in mooie Amerikaanse stijl, 100% Frost Proof. Twee compartimenten voor ijsblokjes, omkeerbare deuren, verstelbare rekken, groente- en fruitlade.
Inhoud koelkast: 393 l.
Inhoud vriezer: 116 l.
H 163 cm x B 75 cm x D 77,5 cm.

45.990 BEF
29.990 BEF

74.990 BEF
59.990 BEF

Amana

Amana SXD19NW
Amerikaanse luxekoelkast "Side-by-side", met ijsblokjes- en koud waterverdeler. Inhoud koelkast: 315 l.
Inhoud vriezer: 227 l.
H 174 cm x B 81 cm x D 82 cm.
100 % Frost Free, groente-, fruit-, en vlees/zuivelcompartiment.

Constructa

Constructa CV1200
De nieuwste Duitse spaarzame en zuinige wasmachine met 4,5 kg inhoud. 11 keuze-programma's, 3 voor delikaat wasgoed, 1/2 lading-toets, eco-toets, spoelstop voor programma-onderbreking. Nieuwste technologie. Waterverbruik: 75 l, wastijd maximum 125 min. 500/800 toeren.

21.990 BEF
19.990 BEF

ELEKTRO CAPPOEN
Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

" 'k Gaan oek 'n keer 'n toer vertellen die gebeurde ten tyde da'k oek nog hielp in 't toneel !" zei Jiènten, de baas van "Het Volkshuis". "Wieder speelden in dien tyd in 'n oude zaale van 'n herberge, op 'n ouden theater... 't Wos natuurlyk nog met mannevolk olleene !"

Jiènten deed uuteen dat er daar bachten de scène op dien theater haast niet wos van accommodatie... Djuuste 'n kapstok en 'n stoel met 'n seule waater, 'n stik zeepe en 'n handdoek om je grimmage of te wosschen ols je é daan hadde met speelen...

" 't Verkleên en 't grimmeeren van de speelers gebeurde in de keuken van de kaffee !" vertelde Jiènten... " en om op de koer te geraaken, moest je ol deur de zaale !"

Dat wos natuurlyk styf ambetant voor sommigen die moesten speelen en bachten den theater moesten blijven... Want, volgens dat Jiènten zei, waaren er daar eenigte bij, die nogol wel pinten dronken, vóór dat ze moesten speelen, om meer op hulder gemak te zyn ols ze moesten begunnen... Maar de koster, die geheel 't spel dirigeerde, en die wiste wuk dat de gevolgen van dat pinten drinken waaren, deed bachten de scène, expres 'n groote seule zetten...

We speelden op 'n keer "De Laatsten Snik", 'n drama in drie bedrijven, vertelde Jiènten. Dreeten Verleye hielp voor d'eerste keer en 'n speelde den knecht van den baron... Op 't laatste van 't eerste bedrijf kwam 'n één keer op, met 'n witte schorte aan en zei : "Meneer de baron, uw rijtuig staat klaar !" De baron knikte en ging, tegaare met de knecht naar buiten, binst dat de gordijne toeging ... en Dreeten hadde è daan...

" Wos 't wel ?" vroeg Dreeten aan de koster, die in de zaale hadde gaan kyken en weere bachten de scène kwam.

" 't Wos styf wel !" bofte de koster.

" 'k Meugen ik nu in de zaale gaan zitten zeker?" vroeg Dreeten teegen de koster, binst dat 'n zyn witte schorte aan de kapstok hing... " 'k Hèn ik è daan !"

" Jaa'je !" zei de koster... "maar je moet eerst je grimmage ofwosschen; er staat daar 'n seule met water en zeepe !"

" Vaneigens !" knikte Dreeten, die styf è presseert wos om nog in de zaale te zyn vóór dat 't tweede bedryf ging begunnen...

'n Pakte zeere dat stik zeepe, swobbelde met olle twee zijn handen met 't water uut de seule over zyn aangezichte...

" Dedju, koster !" riep Dreeten ol zyn neuze optrekken... " dat water hier is meer of noodig 'n keer ververscht, wei ...! 't Riekt verdikke humstig!"

" 'Zou 't wel gelooven !" zei de koster... " je zyt in de verkeerde seule bezig !"

KWAAK

Druk. & Opmaak : Drukkerij Schoonaert, Roesbrugge

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 9 september 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

HOMMELPAP EN HOPPLUKFEESTEN TE POPERINGE OP ZATERDAG 17 EN ZONDAG 18 SEPTEMBER

"Poperinge, anno 1934"

Sedert vele eeuwen sieren de hommelhoven de Poperingse regio. Eertijds een lappendeken van pastel- tot donkergroen, nu nog zeldzame beluiken, herinnerend aan welstand en rijkdom.

Tot net voor de Tweede Wereldoorlog had iedereen die over een schort grond beschikte zijn eigen hommelhof en ast. Zo ook mijn schoonvader, boerewerkman op een ander, hommelkeuter thuis. Al was zijn hommelhof maar een zuchtje groot, het hielp mee het landschap identificeren.

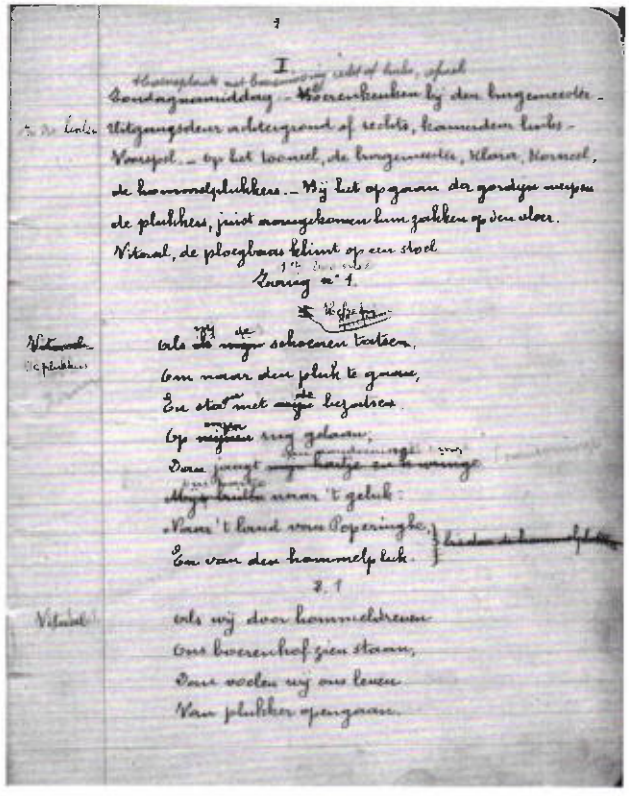
Het Poperingse hopareaal van toen is het best te vergelijken met de Champagne, nog geen driehonderd kilometer van onze achterdeur. Daar zijn nu nog zo'n 15.400 wijnboeren en wijnboertjes bezig rijkdom te oogsten op perceeltjes, de meeste kleiner dan één hektare. Tot voor de krisis werden de hommelhoven bij ons *"Les vignes du Nord"* genoemd.

Helaas, niet alleen de schone zomer is weer voorbij, ook de smaakmaker van het blond- en bruinschuimend bier hield het in onze regio voor bekeken.

Les vignes du Nord blijven echter de identiteitskaart voor Poperinge en omstreken.

De *Keurbroederschap DE WITTE RANKE* wil daar iets aan doen en is sedert vele jaren aktief bezig wat o.m. in de statuten van deze vereniging vermeld staat: "*De belangen van de hopteelt en de bierbrouwerij behartigen en alles in het werk stellen om de Westhoek en de regio Poperinge efficiënt te promoten.* Jaar na jaar doet deze vereniging wonderen, weliswaar steeds bijgesprongen door het Poperings stadsbestuur en dit jaar ook door de Kulturele Raad.

Na de verdwenen lakennijverheid zo'n vier, vijf eeuwen geleden, en *les vignes du Nord* die zeldzaam worden, heeft onze streek nog één grote troef in handen. Zij kan dagjesmensen, passanten en toeristen verwennen met goede arrangementen, zoals nu op zaterdag 17 en zondag 18 september. Ook de autochtonen zullen er plezier aan beleven.

Verkleinde afdruk van het oorspronkelijk libretto van Den Hommelpluk *in het handschrift van Emiel Serroen.*

" 'T WESTLAND, PLUKKER, IS ONS HOPE 'T IS 'T BELOOFDE LAND !"

Timmermans schreef dat onze herinneringen alles te maken hebben met een grote zeef. De goede vallen er door, de slechte werpt men weg.

De Hommelpapfeesten van aanstaande week roepen de nostalgie op van 't jaar *1934*. Toen werd de operette *In den Hommelpluk* voor 't eerst opgevoerd te Poperinge. De werkelijkheid was voor de "plokkers" echter helemaal anders dan het libretto zo zwierig vertelt.

Van heel vroeg reeds, halfdonker nog, zaten vrouwen en kinderen nat en verkleumd van de kou hopbellen af te ritsen. Ruige mannen die als trimards door 't leven gingen kwamen van zo wat overal en kleurden het hommelhof. Bij regen en felle zon werd er alsmaar doorgewerkt, gedreven door de noodzaak voldoende geld te vergaren met " 't Poperings goud", om de winter door te komen.

De tekst van de operette *In den Hommelpluk* is euforisch en geschreven door een eerbiedwaardige schooldirekteur die de hommelpluk nooit had meegemaakt.

Meester hoefde zich ook geen zorgen te maken voor de kolenvoorraad van de komende lange winter. Vandaar.

Gevloek en geruzie, schunnige klaps, ellende van moeders met veel te grote kinderlast, oorvijgen voor de jongens, schelden en tieren of erger nog in 't hommelhof... dit alles werd nu uit de grote zeef gegooid.

De hint naar wat zestig jaar geleden gebeurde is voor de melomaanse kermisvogel alleen nog een feest met eten en drinken of zoals de tekstschrijver het toen al suggereerde:

►

- Geef ons maar koekestuiten
met zoeten hommelpap,
Met taartjes en beschuiten
En eenen zeverlap!
Hommelpapke met sirope,
iets naar onzen tand.
Leve 't Westland met de geute,
van zijn hommelbloed,
met zijn Vlaamsche boerenleute,
al in overvloed!"

Praktisch nu:

Op zaterdag 17 september gaat te Poperinge te 14 u. *'t Hommelpapfeest* van start.

De stedelijke harmonie Sint-Cecilia zorgt voor een wandelkoncert op de markt, waar een groot hommelhof en vele kleurrijke luxe Astrotenten zijn opgesteld.

Met zwier en hoempapa trekt deze band van de markt naar de belendende straten om er kardjas te geven. Van 19 u tot 20 u. gaan de muzikanten er bij zitten en geven een koncert op de kiosk.

Te 20 u wordt in de zaal Maeke-Blyde de operette *In den Hommelpluk* opgevoerd en is er op en de rond de markt voldoende ambiance om er een fijn feest van te maken.

Op zondag 18 september is er te 11 u. een aperitiefkoncert door de fanfare *Interbrew* uit Leuven die met brio en de nodige swung meestampers uit de jaren dertig presenteert.

Na de middag zijn die zelfde blazers weer te zien en te horen tijdens een stapkoncert op de markt en de aanpalende straten.

Zoveel is zeker, wie dan te Poperinge "geen liedje zingen kan, die moet er maar eentje fluiten!"

Te 14.45 u. begint de optocht van de hopplukkers in de klederdracht van toen. Zij worden op boerenwagens, door paarden getrokken, naar 't hommelhof gebracht waar de hopplukwedstrijd plaats heeft.

Overal is er vreugde en vertier, volksdans en muziek. Tegen de avond wordt een varken aan 't spit geroosterd en wordt *den hommelvent* met veel vertoon, gedans en gejoel in brand gestoken.

Tot in de vroege uurtjes gaat 't *Hommelpapfeest* verder en wordt de operette *In den Hommelpluk* nog tweemaal opgevoerd, nl. te 15 u. en en te 20 u.

DE OPERETTE

De musicus J. Offenbach startte in de tweede helft van vorige eeuw met een totaal nieuw spektakel toneel en zang dat danig in de smaak viel van de Parijse haute-monde. Het was een op ontspanning afgestemde dramatische handeling die afwisselend met zang en dans en gesproken dialoog op de scène werd gebracht. De opvoeringen werden een schot in de roos en een nieuw tijdperk in het ontspanningsleven van de high society werd ingeluid.

Na het Parijse nachtleven, dat steeds een lengte voor lag op de andere Europese hoofdsteden, volgden Londen en Berlijn. Wenen zou echter het hoogst scoren en zijn naam lenen aan de meest suksesrijke operetten. Zoals *Dichter und Bauer* van Franz von Suppé, of *An der schönen blauen Donau, Der Zigeunerbaron, Die Fledermaus* van Johan Strauss. Karl Zeller bracht *Der Vogelhändler* en Franz Lehàr werd wereldberoemd met *Die lustige Witwe.* Of waren het *Der Graf von Luxemburg*, of *Das Land des Lächelns* die het voortouw namen?

Gans Europa werd veroverd door de operette, vooral na 1930 toen iedereen een liedje floot uit *Im weissen Rössl.*

Dan pas was het hek voor goed van de dam en werden zelfs tot in de verste uithoeken van Vlaanderen de operetten van Strauss, Zeller, Lehàr en hun kompanen opgevoerd.

In die tijd was er te Staden ene Emiel Serroen, schoolhoofd en toneelschrijver die ieder jaar opnieuw gekonfronteerd werd met de afwezigheid van een groot aantal van zijn leerlingen in september.

Dit waren de kinderen van de trimards die met hun ganse gezin voor een paar weken naar de hommelpluk trokken en de wet op de leerplicht feestelijk aan hun hielen lapten.

Meester Serroen had twee muzikale dochters die beiden een onderwijzer van zijn school huwden. Emilienne, momenteel 91 jaar, trouwde met meester Cyriel Theunynck en Marie-Madeleine, stapte in het huwelijksbootje met meester Leon Thyberghein. Ook zij kwamen in de ban van de populaire operette-rage en vader Serroen begon met groot sukses zelf zo'n zangtoneel op papier te zetten.

In 1929-30 schreef hij de tekst voor *In den Hommelpluk*, met - wat voor die tijd gewaagd was - een gemengde bezetting. Dit luimig zangspel in vier bedrijven werd door een vriend des huizes, meester Albert Lietaert op muziek gezet en voor het eerst opgevoerd te Staden op 8 november 1931.

De plot van deze operette is goed gestruktureerd en was naar de gangbare normen van deze discipline een bestseller. Een symfonisch orkest zorgde voor de muzikale entourage terwijl een balletgroep het aksent legde op het showelement dat sedert *Im weissen Rössl* niet meer mocht ontbreken.

De toeschouwers waren perplex en het verhaal vertederde vele harten. Zeg nu zelf:

Voor Domien Broks, burgemeester en hommelboer dreigt de hommelpluk een regelrechte ramp te worden. Er is een misverstand met zijn beste vriend, brouwer Xaveer Steygers, er is de ongewenste vrijer Pol Leyman die rond zijn dochter Klara draait en bovendien zijn z'n plukkers op de vuist gegaan met die van zijn buurvrouw Tonia Leyman met wie hij sinds jaren in onvrede leeft.

Burgemeester Broks neemt garde Korneel onder de arm die er voor zorgt dat er in de kortste keren twee bruiloften voor de deur staan.

Een happy end bijgevolg met meer dan voldoende emoties om grote zakdoeken vol te snotteren en om er dagen lang over te klappen.

Drie jaar na de opvoering te Staden werd de operette te Poperinge gebracht met in de bezetting o.a. dochter Marie-Madeleine Serroen.

Verkleinde afdruk van de voorpagina van het programma voor de opvoeringen van Den Hommelpluk *te Roesbrugge in 1932.*
(Drukker Marcel Schoonaert)

Zestig jaar na datum wordt de operette opnieuw te Poperinge opgevoerd. Albert Steelant uit de Peperstraat, contrabas bij het Poperings Kamerorkest dat voor de muzikale omlijsting zal zorgen is een oud-leerling van meester Emiel Serroen. Zo zie je maar.

ROESBRUGGE WAS POPERINGE TWEE JAAR VOOR.

Twee jaar voor de operette te Poperinge werd opgevoerd en slechts *enkele maanden na de allereerste opvoering* te Staden werd in de *Toneelzaal "De Sportwereld"* dit zangspel te Roesbrugge vertoond door de *Tooneelmaatschappij V.O.S.-B.V.O.S.* op zondag 17 april en zondag 24 april 1932.

Kamiel Laridon (° Beselare 1873 - † Aartrijke 1954), koster en schoolhoofd, was de initiatiefnemer en de zangmeester van de operette. Meester Kamiel Laridon, twee jaar ouder dan Serroen begon zijn onderwijzerscarrière te Staden. Ze hadden hun opleiding gekregen aan de normaalschool van Torhout en kenden elkaar sedert 1891 toen Serroen als zestienjarige knaap voor 't eerst de Torhoutse normaalschool binnenstapte. De ene was van Beselare, de andere van Moorslede en beiden trokken samen te voet naar huis als de vakantie voor de deur stond.

Daar Laridon te Torhout ook het diploma van koster behaalde, verliet hij vrij jong Staden om te Roesbrugge te kosteren en er als schoolhoofd benoemd te worden. Hij liet zijn lief achter te Staden en trouwde in eer en deugd met Elvire, treffelijke dochter van de plaatselijke brouwer Vandenberghe.

Laridon zal vermoedelijk Emiel Serroen tot vriend gehouden hebben, wat verklaart dat de operette *In den Hommelpluk* nog

(vervolg blz. 146)

JAN PALFIJN (1650-1730) (3)

Heelmeester en verloskundige

R.-A. BLONDEAU

Kortrijk en de familie Palfijn

Kortrijk telde in het midden van de 17e eeuw ongeveer 10.000 inwoners, en was daarmee in die tijd een niet onbelangrijke stad, in acht genomen dat de bevolking van de Spaanse Nederlanden niet ver boven de 2.000.000 zielen uitliep en dat deze bevolking dan nog hoofdzakelijk landelijk was. (34)

Daar werd op 28 november 1650, in de Kapucijnenstraat, Jan Palfijn geboren. Hij was het achtste en laatste kind van Gillis Palfijn en Margaretha Derore.

Vader Gillis Palfijn was afkomstig van Menen, en waarschijnlijk aldaar geboren in het laatste decennium van de 16e eeuw (35). Hij werd op 8 november 1636 te Kortrijk als poorter aanvaard en trad er enkele dagen later - op 19 november 1636 - in het huwelijk.

We zetten het kroost van Gillis Palfijn even op een rijtje :

1.- Judoca, ° 19 mei 1638 ;
2.- Gillis, ° 6 april 1640 ;
3.- Guillame, ° 12 december 1641 ;
4.- Margaretha, ° 12 december 1641 ;
5.- Maria, ° 8 februari 1643 ;
6.- Ignatius, ° 20 november 1646 ;
7.- Jan, ° 8 november 1648 ;
8.- Jan, ° 28 november 1650.

Gillis, het tweede kind, waarvan men vermoedt dat hij altijd al een zorgenkind was, is op zesentwintigjarige leeftijd overleden (2 okt. 1666) ; Guillame en Margaretha waren, zoals men bemerkt, tweelingen en het zevende kind, dat Jan was gedoopt, is zeer jong gestorven. Het laatste kind werd, in herinnering aan de twee jaar vroeger overleden zuigeling, bij zijn doopsel in de St.-Maartenskerk, weer Jan genoemd.

Maar de jongste geboorte veroorzaakte een drama in het gezin van Gillis Palfijn, zijn echtgenote Margaretha Derore, is aan de gevolgen ervan, een paar dagen later, overleden. Met het onvermijdelijke resultaat dat de twaalfjarige Judoca, de moederrol moest overnemen.

In de oorkonden is, zoals dat met vele namen het geval is, de naam Palfijn in meerdere varianten terug te vinden, Paelfyn, Paelvinck, Palfin en Palphyn.

Gillis Palfijn was gevestigd als barbier-chirurgijn, in de Kapucijnenstraat, ongeveer op de hoek met de Budastraat. Ongetwijfeld trof men er, net als bij zijn beroepsgenoten, boven de deur van zijn woning een uithangbord aan, waarop een scheermes, een schaar en een vlijm was afgebeeld, terwijl onderaan het scheerbekken bengelde. Hij verrichtte er alle ingrepen die gewoonlijk door een barbier-chirurgijn worden beoefend, d.w.z. afgezien van haren knippen en scheren, volgende medische handelingen : aderlaten, tandentrekken, het opensnijden van etterbuilen, het aanleggen van gloeiijzers op bepaalde wonden, het snijden van stenen in de blaas, en het delikate neerdrukken van de staar.

Van staar vermoedde men toen dat het ging om een vliesje in de voorste oogkamer. Dat het de doorschijnende ooglens zelf was die troebel werd, wist men niet. De ingreep van de chirurgijns bestond hierin dat hij met een naald het oog binnendrong, en de lens waaraan men dacht dat het vertroebelde vliesje vastzat, aanprikte, doorstak en, met een tamelijk ruwe deuk, in de grote oogholte naar beneden drukte. Op die manier slaagde men er wel eens in het gezichtsvermogen te verbeteren. (36) Dergelijke ingrepen waren niet zo zeldzaam.

De sociale toestand van de familie Palfijn zal wel aan de bescheiden kant geweest zijn, immers barbiers-chirurgijns behoorden nu eenmaal niet tot de hogere burgerij, en de inkomsten waren niet denderend gezien er in de stad voldoende beroepsgenoten bestonden om een Nering te vormen, die zijn eigen altaar had in de St.-Maartenskerk. (37) Dat Gillis Palfijn niet bemiddeld was, werd al afgeleid uit het in de oorkonden vermelde feit dat zijn tweede kind, Gillis, overleden in 1666, met een eenvoudige "klinkklank" of "cleenen gheluede" werd begraven. Ook toen al was de sociale status af te leiden uit het volume van het klokkengelui bij de uitvaart.

Gillis Palfijn is niet in de geschiedenis blijven voortleven omdat hij uitzonderlijk heeft gepresteerd, of omdat hij geschriften van betekenis heeft nagelaten, maar enkel en alleen omdat hij de vader was van de naderhand beroemd geworden heelkundige : Jan Palfijn.

Toch heeft Gillis Palfijn blijkbaar wel de verdienste dat hij zijn zoon, die reeds vroeg zijn vader bijstond, heeft gestimuleerd om naar een betere opleiding te streven, dan hij zelf had doorgemaakt.

Het is altijd voorgesteld alsof Jan, wiens werk bij zijn vader zich beperkte tot de kleinste ingrepen, maar die wel alle behandelingen bijwoonde, al zeer vroeg inzag dat voor ernstige chirurgie nauwkeurige anatomische kennis vereist is, en om die aan te leren doordrijvend en wilskrachtig optrad. Terwijl zijn vader, verder ploeterend in zijn middeleeuwse praktijk en verstoken van wetenschappelijke interesse geen besef had van een hogere kennis of er ten minste geen behoefte scheen aan te hebben. Men geeft de indruk dat zijn vader alleen maar wenste dat zijn opvolger verder de familiale overleveringen zou volgen. Jan zou daarmee geen genoegen genomen hebben, en op eigen initiatief zich uit dat verouderde keurslijf hebben gewrongen om nieuwe wegen te bewandelen.

Voorstelling van een kataraktoperatie in een Duits werk van 1583.

We geloven dat we met die denkpiste zijn vader onrecht aandoen omdat we de overtuiging toegedaan zijn dat de barbier-chirurgijn Gillis Palfijn, die vaak zijn onmacht moet aangevoeld hebben, zich ervan bewust was dat een meer uitgebreide kennis van de anatomie noodzakelijk was, en opdat zijn zoon zich hierin zou kunnen bekwamen hem aanzette Frans en bijzonderlijk Latijn, de wetenschapstaal van toen, aan te leren.

Dat hij dit zou geleerd hebben zonder begeleiding, zoals vaak vermeld, is moeilijk aan te nemen, en dat hij hierbij geholpen werd door de paters kapucijnen, die verderop in de straat in 1613 een klooster hadden geopend, is ook helemaal niet zeker. De aktiviteit van de paters beperkte zich immers tot prediken, biecht horen, de gewone eredienst en onderwijs in de kristelijke leer. Dat sluit natuurlijk niet uit dat hij van die kloosterlingen privé-lessen kan gekregen hebben.

→

Wel moet Jan Palfijn een begaafde, leergierige knaap geweest zijn, die zoals later zal blijken alleszins het Latijn stevig onder de knie kreeg.

De opleiding van Jan Palfijn

Ongetwijfeld heeft Jan Palfijn tijdens zijn opleiding bij zijn vader ook medische boeken gelezen, werken in de eigen taal, die misschien wel in huis te vinden waren, of die hij kon inzien of ontlenen bij de chirurgijnsgilde. Die gilden bezaten meestal boeken en instrumentarium ten behoeve van hun leden. (38)

Over welke medische leerboeken, in de eigen taal, had Jan Palfijn wel kunnen beschikken ?

Dokter Arthur Broekaert, die een geromantiseerd levensbeeld schreef van Palfijn, dat verscheen in 1936 en 1943, stopte de leergierige knaap Beverwycks *Werken der Heelkunde*, in de handen (39), maar men zoekt tevergeefs naar dit boek. Van de Dordtse medicus Johan van Beverwyck (1594-1647) zijn voornamelijk twee populairwetenschappelijke boeken bekend, die een grote verspreiding vonden en in Palfijns jeugd verkrijgbaar waren : *De Schat der gesontheyt* (1638) en *De Schat der ongesontheyt ofte geneeskonste van de sieckten, verciert met historyen ende kopere platen, als oock met verssen van Jacob Cats* (1641). In deze werken is er echter van anatomie en chirurgie geen sprake.

Wat de jonge Palfijn wel in handen kan gekregen hebben is de *Anatomie oft levende beelden vande deelen des menschelicken lichaems*, uitgegeven in 1568 te Antwerpen door Christoffel Plantijn. Het ging hier om een vertaling door de Brugse medicus Martin Everaert (40) van de Latijnse uitgave van *Anatomia* van de Spaanse heelkundige Juan de Valverdes (ca. 1520 - ca. 1588), door Plantijn in 1566 gepubliceerd. Dit in de volkstaal gestelde werk, dat 42 kopergravures bevat, die op vier na, allemaal uit Vesalius' *Fabrica* kwamen (41) was precies bedoeld om chirurgijns kennis te laten maken met het werk van Vesalius.

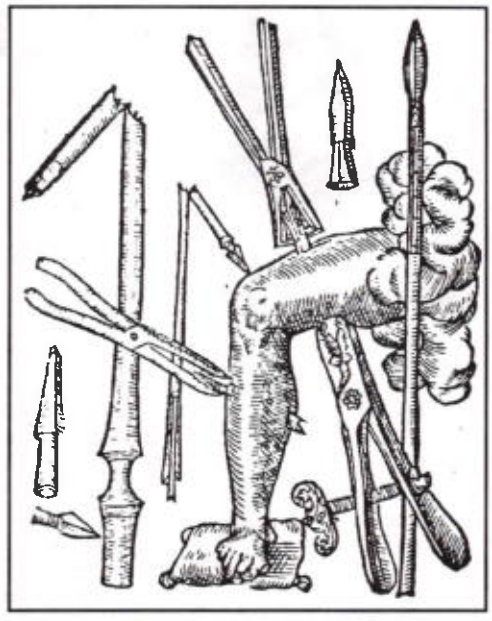
Tevens kan hij de beschikking gehad hebben over *Dat Epitome ofte cort begrijp der anatomien, Andr. Vesalii* verschenen te Brugge in 1569, de Nederduitse vertaling, door de Leuvense medicus Jan Wouters (1539-1605) van Vesalius *Epitome*, dat eveneens prachtige anatomische tekeningen bevatte. Dit werkje kon bovendien nog als een hulpmiddel beschouwd worden om Latijnse teksten te verstaan, aangezien naast de reeds bestaande of door Wouters zelf gevormde Nederlandse woorden tevens het Latijnse ekwivalent vermeld stond.

Van nog meer betekenis op dat gebied was het in 1583 bij Plantijn verschenen werk, *Bedieninghe der Anatomien, Dat is Maniere ende Onderrichtinghe om perfectelijck des menschen lichaem t'anatomizeren, na de leeringhe Galeni, Vesalij, Falloppij ende Arantij, achtervolgende de figuren ende characteren ofte letteren der Anatomie Vesalij en Valverde,* geschreven door de Antwerpse dokter David van Mauden (1538 - vóór 1612). Als leraar aan de chirurgijnsschool van de stad Antwerpen had hij ondervonden dat een goed handboek over anatomie nog steeds niet voorhanden was, en daarom had hij dit werk geschreven dat in vijf "boeken" handelt over het onderlichaam, het bovenlichaam, de hersenen, het zenuwstelsel en de bloedsomloop, de spieren en het beenderstelsel. Een euvel aan dit werk was dat het maar schaars was geïllustreerd, maar vooraan was een lijst te vinden met de "Verduytschinghe der Latijnscher namen, die in dese Boecken begrepen sijn" ongeveer 125 in getal.

Onder de werken die Jan Palfijn tot leerstof hadden kunnen dienen zijn nog te vermelden de werken en vertalingen van de Gentenaar Carel Baten (ca. 1540 - waarsch. 1617). Als jonge knaap had hij met zijn familie in de reformatietijd ons land verlaten, had in Duitsland medicijnen gestudeerd en vestigde zich in 1578 als arts te Antwerpen. Tengevolge van de verovering door Farnese verliet hij in 1586 deze stad om zich te Dordtrecht te vestigen, waar hij stadsgeneesheer werd. Daar verscheen in 1590 zijn *Handboeck der Chirurgyen*, dat tot in 1662 negen uitgaven telde. Maar zijn bekendste werk was *De Chirurgie, ende alle de Opera, ofte Wercken van Mr. Ambrosius Paré, Raedt ende opperste Chirurgijn van vier Coninghen in Vranckerijcke,* zijnde de vertaling van de werken van de befaamde Franse chirurg Ambroise Paré (1510-1590) die men "le père de la chirurgie moderne" heeft genoemd, en die de chirurgie tot een ongekende hoogte heeft opgevoerd. Deze vertaling heeft niet minder dan twaalf uitgaven beleefd. Carel Baten vertaalde bovendien van Jacques Guillemeau (1510-1590), leerling en schoonzoon van Paré, afgezien van een traktaat over oogziekten, nog *De Fransoysche Chirurgie of alle manuale Operatiën der chirurgie*, verschenen in 1598.

In de voorrede tot de tweede druk (1595) van zijn *Handboeck der Chirurgyen*, zegt hij dat hij dit werk in de volkstaal heeft geschreven voor de chirurgijns die het Latijn niet machtig waren. (42)

Aan werken om een eerste vorming te begeleiden was er dus blijkbaar geen gebrek. Er was hier zelfs een boek bekend van de Zeeuwse chirurg Cornelis Herls, *Exaemen der chirurgie*, verschenen te Amsterdam in 1645. En al bestond er in die jaren maar een stugge verhouding met Noord-Nederland, toch waren er bij de medici persoonlijke relaties, waardoor boeken uit het Noorden Vlaanderen binnendrongen. In dat verband is zeker te vermelden de Noord-Nederlander Vopiscus Fortunatus Plemps of Plempius (1601-1671), een van de weinigen die van het Noorden naar het Zuiden emigreerde. In 1633 kwam hij naar Leuven, nadat zojuist van hem te Amsterdam een Nederlandse vertaling verschenen was van *Alphabet Anatomique*, een werk dat in 1594 gepubliceerd was door Bartholomeus Cabrolius (± 1550 - ± 1610), professor in de heelkunde te Montpellier. Plemps vertaling droeg als titel, *Ontleeding des Menschelycken Lichaems... Nu verduytscht*

Afbeelding uit De Chirurgie ende alle de Opera, ofte Wercken van Mr. Ambrosius Paré *(uitgaven van 1604).*

en met by-voechselen, als oock Figuren verrijckt, een werk van 262 bladzijden, met vele illustraties die verwant zijn aan de tekeningen die voorkomen bij Vesalius.

Plempius die zowel te Leuven als te Leiden had gestudeerd, onderhield goede kontakten met medici uit het Noorden, en die relaties hebben ongetwijfeld bijgedragen aan de wetenschappelijke betrekkingen tussen de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden in de 17e eeuw. (43)

Terloops zij er op gewezen dat de jeugd van Jan Palfijn verliep in een moeilijke tijd. Jaren van strijd tussen Frankrijk en Spanje, waarin Kortrijk vaak het toneel was van krijgsgewoel, troepenverplaatsingen, grensgeschillen en plunderingen, met alle ekonomische en maatschappelijke gevolgen van dien.

Reeds onder Richelieu (Lodewijk XIII) en Mazarin (Lodewijk XIV) was Frankrijk in oorlog met Spanje, tot de Vrede van de Pyreneeën er een einde aan maakte in 1659, waarbij Artezië grotendeels voor de Zuidelijke Nederlanden verloren ging.

De vrede duurde echter niet lang, want na de dood van de Spaanse koning Filips IV (1665) meende Lodewijk XIV, uit hoofde van zijn echtgenote, die een dochter was van de Spaanse koning, aanspraak te kunnen maken op een goed deel van de Nederlanden. In mei 1667 begon hij aan een veroveringstocht (Devolutie-oorlog), die eindigde met de Vrede van Aken, waarbij de Franse vorst in het bezit kwam van een gedeelte van Henegouwen en Vlaanderen, waaronder Kortrijk, dat in Franse handen bleef tot aan het verdrag van Nijmegen in 1678.

Er wordt van Jan Palfijn verteld, en al zijn biografen hebben het geschreven, dat hij in navolging van Vesalius niet aarzelde van

→

's nachts lijken op het kerkhof van de St.-Martinuskerk te ontgraven om een skelet samen te stellen. Hij werd echter bij dit lugubere en strafbaar werk betrapt en moest om zich aan de stedelijke rechtpleging te onttrekken, onverwijld de stad verlaten. In de archieven is hierover echter niets te vinden en deze gegevens werden voor het eerst vermeld door Augustin Voisin "régent de Rhétorique au Collège de Courtrai" in zijn *Notice sur la Vie et les travaux de Jean Palfyn*, verschenen te Gent in 1827 (44), waar de auteur erop wijst dat deze anekdote hem verteld werd door een zekere dokter de Boeye, die ze van zijn vader had gehoord. De autenticiteit van het verhaal is dus zeker niet gewaarborgd.

Volgende keer :
Verdere opleiding te Gent en Parijs

Noten :

(34) A. Pirenne, *Geschiedenis van België*, zd. dl. 2, p. 497.
(35) De ouders van Gillis Palfijn hadden minstens zes kinderen. Van vijf is hun geboortedatum bekend. Evenwel werden de doopregisters te Menen maar slordig bijgehouden. Tussen 25 februari 1594 en 1 maart 1599 is er geen enkele geboorte opgetekend en waarschijnlijk is Gillis Palfijn in die periode geboren, zie A. Raes, *Jan Palfijn*, in : De Gidsenkring, 13, nr. 3, oktober 1975, p. 3.
(36) L. Elaut, *Van Gilles Li Muisis tot Michel Brisseau en Jan Palfyn of de lange geschiedenis van een staaroperatie uit het jaar 1351*, in : Verslagen en Mededelingen van de Leiegouw, jg. III, afl. 2, 1961, p. 201.
(37) De Kortrijkse heelmeesters hadden in de Sint-Maartenskerk aanvankelijk het altaar van de H.H. Cosmas en Damianus, maar in 1599 kregen zij - in dezelfde kerk - het altaar van de H. Vincentius.
(38) Van deze biblioteken zijn hier en daar catalogi bewaard gebleven. Zie P. Boeynaems, *Het instrumentarium en de bibliotheek van de chirurgynsgilde te Ieper in de 18e eeuw*, in : Scientiarum Historia, 4, 1962, p. 192-199 en 5, 1963, p. 11-37.
(39) A. Broekaert, *Jan Palfyn (1650-1720)* (sic) *een levensbeeld*, Brugge, 1943, p. 11.
(40) Martin Everaert, medicus en wiskundige, leefde in de tweede helft van de 16e eeuw tot begin 17e eeuw.
(41) *Christoffel Plantijn en de exacte wetenschappen in zijn tijd*, 1989, P. 117 en 123.
(42) R.A. Blondeau, nota 17, p. 119.
(43) H.L. Houtzager, *Plempius en de wetenschappelijke betrekkingen tussen de Zuidelijke en Noordelijke Nederlanden in de 17e eeuw*, in : Tijdschrift voor Geneeskunde, 36, nr. 14-15, 1980, p. 877-880.
(44) p.4.

DE WESTHOEK

Oproep aan al wie straks een gemeenteraadszetel gaat bezetten !

Alle mooie beloften ten spijt, die men sedert meer dan veertig jaar over onze hoofden uitstrooit, komt een groot deel van de Westhoek steeds meer in de verdrukking. Voor de instandhouding van deze streek moeten alle gemeenten en dorpen uit de Westhoek de handen in elkaar slaan. Nu meer dan ooit, wil de aftakeling van ons gewest niet verder gaan.

In die kontekst publiceren we hier het enig mooie lied dat onze medewerker Romain Depuydt meer dan twintig jaar geleden dichtte en van een eigen melodie voorzag.

IN DE WESTHOEK BEN IK GEBOREN

1
Kent gij de streek aan de IJzer gelegen,
Die van de zee tot in Heuvelland reikt.
Zij heeft de naam van de Westhoek gekregen
Mij is die naam in mijn ziele geijkt.
Het is de streek die zoveel heeft geleden.
Vier jaar lang, door het oorlogsgeweld.
Waar men verwoestte zijn dorpen en steden
En waar de jeugd van die tijd ligt geveld.

Refrein
In die Westhoek ben ik geboren
In die Westhoek ligt mijn bestaan.
Aan die Westhoek zal ik behoren
Zolang mij het hart zal slaan.
't Is de streek van mijn kinderjaren,
Waar we speelden zo zorgeloos, blij,
'k Zal dat beeld in mijn harte bewaren,
Want die Westhoek is alles voor mij.

2
Het is de streek waar je 's winters kan horen
Hoe fel de wind door de boomtoppen jaagt.
Maar in de zomer, het goudgele koren
Zo zachtjes ruist, als de morgenzon daagt.
Het is de streek waar de kopwilgen groeien,
Stevig en sterk in z'n bodem geplant.
Waar in de lente de meidorens bloeien
En boterbloemen staan t' allen kant.

3
Het is de streek waar langs rustige wegen
Nog eeuwenoude kapellekens staan
Stille getuigen van dank voor de zegen
En het behoud van het harde bestaan.
Het is de streek waar de rijzende ranken
Van d' hoppevelden zó zwaar zijn belâan,
Bloeiende vlaschaards, waar tegen de kanten
Honderden knalrode klaprozen staan.

4
Het is de streek met z'n beemden en weiden,
Wiegende zeeën van 't vruchtbaarste gras
Waar je, zover men de blikken kan spreiden,
Koeien ziet grazen van 't zuiverste ras
Het is de streek waar de jachtige wolken
Spelen een spel met het licht van de zon.
Kleuren schakeren in draaiende kolken
Mooier dan ooit het een kunstenaar kon.

5
Het is de streek waar men duizenden kruisen
In lange rijen ziet staan in het veld
Waar, in de stilte, de boomtoppen ruizen
't Oorlogsverhaal steeds opnieuw wordt verteld.
Het is de streek die zo vaak in 't verleden
Steeds werd aanzien als een achterlijk oord
Maar waar de mensen gewoon zijn gebleven;
Vroom in het hart en Vlaams in hun woord.

Romain Depuydt, 1972.

MICHEL CAPOEN
Waaienburgseweg 67
KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54
LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL
HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen
voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE
FRANS VERMEERSCH
Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

HOMMELPAP EN HOMMELPLUKFEESTEN

(vervolg van blz. 142)

geen half jaar na de avant-première te Staden, reeds te Roesbrugge met zeer groot sukses werd opgevoerd met allen eigen mensen, wat twee jaar later van Poperinge niet kon gezegd worden.

Mevrouw Suzanne Pyfferoen, echtgenote van onze hoofdredakteur Roger Blondeau, wier ouders ook van Staden afkomstig waren en goed bevriend met de Laridons, was bij de opvoering in 1932 lid van de balletgroep die door Germain Missiaen geleid werd. Deze hupse jonge meisjes zorgden voor *de schone schijn* en de glitter tijdens de opvoeringen.

Drukker Schoonaert drukte toen al een programma in twee kleuren en dank zij dit archiefstuk kennen wij de spelers, leiders en begeleiders. Dit waren Karel Prophete, Paula Parent, Kamiel Verhaeghe, Gilbert Vitse, Maria Denys, Jozef Laridon, Gerard Vitse, Julien Christiaens, Laura Parent, Suzanne Dehouck, Hector Lamote en Roger Ureel (spelers). Verder hommelplukkers, mannen, vrouwen, jongens en meisjes, het ballet, het symfonisch orkest, Cyriel Pauwels en Marcel Missiaen als toneelleiders, dokter Oswald Laridon als pianobegeleider, meester Kamiel Laridon als zangmeester, Haeyaert kapsel en grime en de bestuursleden Michel Dehaeck, Louis Parent en Gilbert Vitse.

Het spektakel begon telkens te 19 u. De prachtige balletten en de meer dan veertig uitvoerders bezorgden de Roesbrugse *Tooneelvereniging V.O.S-B.V.O.S.* grote roem. Het stedeke Roesbrugge was weer eens de échte smaakmaker voor de ganse regio. Twee jaar later zou Poperinge ook een poging wagen.

EMIEL SERROEN EN ALBERT LIETAERT, ONDERWIJZERS VAN DE TORHOUTSE NORMAALSCHOOL.

Emiel Seroen werd geboren te Moorslede op 9 augustus 1875. Hij behaalde de akte van onderwijzer te Torhout in 1894. De examens hadden plaats op 2 en 20 aug. van dit jaar en Emiel behaalde de 28ste pl.op 39 leerlingen.

In het eindexamen moedertaal behaalde hij 48,5 op 70 punten en het onderwerp van zijn eindverhandeling was *De noodzakelijkheid der godsdienstige vorming van het kind in de lagere school.*

Niemand zal toen wel vermoed hebben dat hij een van onze aktiefste toneelschrijvers zou worden met meer dan dertig stukken op zijn repertoire, waarvan *In den Hommelpluk* en *Hoger op* de voornaamste zijn. *Hoger op* kende duizenden opvoeringen en werd zelfs in het Frans vertaald onder de titel *"La Belle Hôtesse"*

Emiel werd schoolhoofd te Staden waar zijn schoonzoon en kleinkind hem later opvolgden in deze funktie.

Voor de *Gazette van Detroit* schreef hij het feuilleton *Het Loverhof* en verder heelwat pedagogische verhandelingen en leermetodes voor het lager onderwijs. Meester Serroen overleed te Staden op 13 mei 1960 in de gezegende ouderdom van 85 jaar. Hij was een zachtmoedig, erg sociaal voelend mens waarover de oudere Stadenaars niets dan goed vertellen.

Albert Lietaert werd te Ruddervoorde geboren op 9 december 1882. Hij werd onderwijzer aan de Torhoutse normaalschool in 1901, waar hij zich ook bekwaamde in piano en harmonie. De eindexamens hadden plaats op 23 en 30 juli en hij behaalde de 20ste plaats op 36 leerlingen.

Zeven jaar nadat Serroen de normaalschool had verlaten was de geest aldaar alsmaar dezelfde gebleven. Lietaert mocht zijn potlood scherpen en zich buigen over de eindverhandeling: *"De noodzakelijkheid van het godsdienstig onderwijs in de opvoeding"*

Van jongsaf bleek echter hoezeer Lietaert muzikaal begaafd was. Hij werd de eerste van zijn klas in het eindexamen muziek met het maximum van de punten. De opgelegde eindles *"Zang op het gehoor"* werd cum laude en met felicitaties van de jury geëvalueerd.

Lietaert werd onmiddellijk na zijn diplomering onderwijzer aan het Sint-Jozefscollege te Tielt, waar hij meteen dirigent werd van de harmonie van het kollege. In 1904 werd hij onderchef van de Koninklijke harmonie, *De Goede Vrienden*, te Tielt, waarvan hij in 1925 dirigent werd.

Onder Wereldoorlog I musiceerde hij in Engeland als lid van The Belgian Band en werd later muziekpedagoog te Lisieux.

Tijdens het Interbellum werd Lietaert de onvermoeide en gevierde komponist van talloze muziekstukken, liederen en operetten zoals *In den Hommelpluk*, (Em.Serroen) *De Wolf in het Gebergte*, (Em.Serroen), *Kermismaandag* (K.Van Wijnendaele), *Hoger op* (Em.Serroen), *Jan Pek* (Em.Serroen) en talloze andere. Hij kwam vaak over de vloer bij meester Serroen, net als Armand Preud'homme die bij de Serroens te Staden een vaste plek aan tafel had.

Ik heb Albert persoonlijk leren kennen tijdens mijn normaalschoolopleiding te Torhout waar hij sinds 1919 dirigent was van de harmonie.

Hij woonde te Tielt op de markt en drukker Spriet uit de Hoogstraat verzorgde zijn publiciteit. Piano, fonograaf en radio werden toen over de zelfde kam geschoren:

"Begeert ge U ter trouw een piano, phono, radio aan te schaffen, wendt u tot
Albert Lietaert-Boedts
Markt 21, Thielt.
Telfoon 84 - Agent der Piano's Gevaert - Tien jaar waarborg.

In 1962 behaalde Lietaert de Eerste Prijs in het Provinciaal muziekverbond met zijn *Flandriamars*. Het jaar nadien, bijna 81 jaar geworden, stierf hij te Tielt op 11 oktober 1963.

Na het heengaan van Serroen en Lietaert haalde de bloeiende operettetijd in West-Vlaanderen bakzeil.

De enige en laatste kans om nog eens de operette, *In den Hommelpluk*, mee te maken, wordt u nog éénmaal geboden op 17 en 18 september.

Daarna valt het doek definitief.

Elie E.Balduck

KUNSTONDERWIJS beeldende kunsten ROESBRUGGE.

Naar de kunstakademie of tekenschool kom je natuurlijk om je te bekwamen in kleur, vorm en lijn. Grondig en degelijk iets in elkaar steken, opbouwen en uitwerken, telkens wat moeilijker.

De lerares helpt je zo goed mogelijk om alles tot een goed einde te brengen.

Daarbij probeer je geleidelijk wat meer persoonlijk werk te maken, echt iets van jezelf. Plots sta je verrast en verwonderd over je eigen kunnen! Iedereen heeft immers persoonlijke talenten die hij of zij bij ons kan komen ontwikkelen en uitleven.

Je kunt er heel wat nieuwe vrienden leren kennen in het jeugdatelier. Kinderen die een beetje denken en voelen zoals jij, met gevoel voor schoonheid en kunst. Je leert er dan ook heel wat van mekaar, kinderen voor wie elke inspanning ook veel ont-spanning en echte voldoening meebrengt.

Want wie zijn persoonlijke talenten zo goed mogelijk gebruikt, slaagt eigenlijk altijd!

INSCHRIJVEN: vanaf september tijdens de lesuren.

De lessen gaan door in het Socio- cultureel centrum, Prof.Rubbrechtstr 97. Iedere vrijdag van 15u30 tot 18u00.

Lerares: Marleen Brossé tel. 051/68 73 07

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (9)

OKTOBER OF WIJNMAAND

Willem Lanszweert

Het weer als voorspeller van ... het weer.

Sneeuw

Een sneeuwjaar, een goed jaar.

Sneeuw is neerslag van zeshoekige of stervormige ijskristallen. Sneeuw ontstaat op dezelfde wijze als regen doch de temperatuur van de omringende atmosfeer is uiteraard lager dan het vriespunt.

De vorm van de sneeuwvlokken wordt bepaald door de temperatuur van de luchtlagen waardoorheen de sneeuw naar beneden valt. Zo worden ijskristallen gevormd bij lagere temperatuur dan deze nodig voor de vorming van sneeuwvlokken. Grote vlokken krijgt men te zien bij temperaturen juist onder het vriespunt. Beneden -6°C. vindt nauwelijks vlokvorming plaats. Indien de temperatuur van de onderste luchtlaag positief is, krijgt men natte of smeltende sneeuw.

Men kan sneeuw verwachten als :
- in de winter bliksemflitsen te zien zijn ;
- er een betrokken egale hemel te zien is ;
- er in een koude periode een verzachte temperatuur optreedt bij betrokken lucht.

Deze tekenen zijn gebaseerd op de volkswaarneming en zijn vrij betrouwbaar. Zo is het inderdaad juist dat onweders in de winter een periode van onbestendig weer brengen waarbij sneeuwstormen niet vreemd zijn. Sneeuwwolken zijn gemakkelijk te herkennen aan hun typische grijze kleur.
Wanneer er sneeuw ontstaat door koude stromingen, bijvoorbeeld na een natte periode, dan wil er wel eens vorst volgen.

Sneeuw valt op natte slijk,
Geeft na drie dagen een vaste dijk.

Ook bij ons bestaat de mening dat sneeuw die lang achter hagen en glooiingen blijft liggen, wacht op nieuwe sneeuw.

Blijft de sneeuw liggen achter d'hage,
hij wacht op een nieuwe vlage.

Een langdurige sneeuwvacht beschermt de winterplanten tegen zware vorst. Daarom zegt men wellicht dat een sneeuwjaar een goed jaar is.

Het zaad is wel onder de sneeuw,
als de oude man onder de pels.

Ook in onze buurlanden bestaat dezelfde mening en zijn er spreuken die dit uitdrukken.

Er wordt algemeen aangenomen, dat de eerste sneeuw mag verwacht worden met Sint Katrijn, haar feest valt op 25 november.

Sinte Catharina heeft haar witte mantel over de aarde gespreid.

Volgens de weerkalender zou er geen sneeuw meer mogen vallen na 15 mei :

Sint Servaas, de grote bisschop van Maastricht,
op wiens graf nooit sneeuw ligt.

Waarnemingen hebben inmiddels uitgewezen dat aan beide spreuken weinig of geen aandacht besteed kan worden.

Vorst.

Draagt het hazeken lang zijn zomerkleed,
Dan is de winter nog niet gereed.

Een dag waarbij de laagste temperatuur onder 0°C. ligt, noemt men een vorstdag. Ligt de hoogste temperatuur onder 0°C. dan heeft men het over een ijsdag.

Zowel bij ons als bij onze noorderburen bedraagt het aantal vorstdagen aan de kust de helft van dit in het oosten van beide landen. Dit danken we uiteraard aan de invloed van de Noordzee.

Dit betekent evenwel helemaal niet dat we geen vorst van over zee kunnen krijgen ! We kunnen immers vorst krijgen als gevolg van een anticycloon boven Groenland. Doch de ijzige koude kan evengoed zijn oorsprong vinden in de kontinentale stromingen van boven Noord-Oost-Europa. Beide anticyclonen hebben over het algemeen vorst voor gevolg die verscheidene dagen aanhoudt.

Begint het te vriezen na noorder- of oosterwind,
dan zal de vorst lang aanhouden.

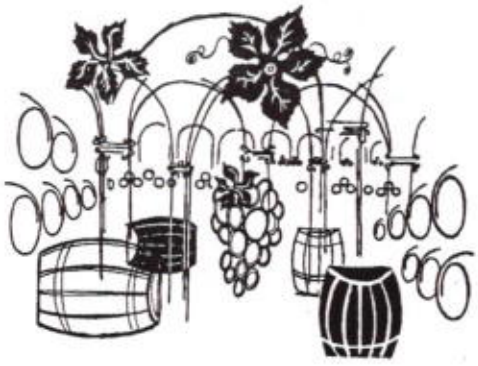
Voorboden van vorst.

Men mag zich in de zeer nabije toekomst aan vorst verwachten als :
- de hemel 's nachts helder is :
- de sterren fel fonkelen ;
- de punten van de maan zich zeer duidelijk aftekenen.

Al deze waarnemingen zijn slechts mogelijk bij een droge kalme atmosfeer, een toestand welke in de winter aanleiding geeft tot vorst.

Bij een kalme atmosfeer draagt het geluid ook verder. Men kan dus in de winter tevens ijzige koude verwachten als :
- men in de verte de klokken duidelijk hoort ;
- als de steengroeven luid klinken (Wallonië).

In de volkse weerspreuken bestaan er nog tal van tekenen die op een strenge vorst wijzen. Hieronder geven we enkele voorbeelden. Men mag zich aan een strenge vorst verwachten als :

- de uien veel dikke pellen hebben :

Quand les oignons ont trois pelures,
grande froidure.

- de cocons van de rupsen dik zijn ;
- de veenmol zich reeds in de herfst diep ingraaft ;
- de katten een dikke vacht hebben ;
- de hazen vet zijn ;
- er veel noten zijn ;
- de bladeren laat van de bomen vallen :

Houden de bomen hun bladeren lang,
wees voor een strenge winter bang.

Al deze tekenen zijn evenwel weinig betrouwbaar.

Voortekenen in verband met de trek van vogels zijn betrouwbaarder. Hun trek, of hun voorbijvliegen, is immers een gevolg van een vroege verplaatsing van het polaire front naar het zuiden.

Zo zullen we veel kans hebben een vroege winter te beleven als :
- de zwaluwen vroeg wegtrekken
- de wilde ganzen vroeg voorbijkomen, enz.

Weerspreuken voor oktober.

Brengt oktober vorst en sneeuw,
men hoort des winters klaaggeschreeuw.

Oktober vijs,"
November grijs,
December ijs.
vijs = lastig, onaangenaam

In de oud-Romeinse tijd was oktober de achtste maand, octo = acht.

Ik was de achtste maand, als meert de eerst was,
En dus was toen mijn naem october mij van pas :
Ik kom met regen en een groot gedruis van winden.
Past op uw dijk en dak, eer ik die kom verslinden.

Stilaan glijden we af naar de winter, een jaargetijd waarnaar niet bepaald echt verlangend wordt uitgezien. Wellicht daarom hebben nogal wat weerspreuken van de oktobermaand betrekking op de temperatuur.

Engelbewaarder sta mij bij
en maakt de winter rap voorbij.

Vroeger trok de boer zijn rode slaaplijf aan
en de boerin haar baaien rok.

Volgens de kalenderdagen :

1 oktober : St. Remigius.
Er wordt wel eens beweerd dat het slechte weer op deze datum begint.

9 oktober : St. Denijs.

Regen met Sint Denijs,
Voorspelt natten winter en weinig ijs.

11 oktober : St. Gommarus.

Treedt Gommarus met droogte in,
De wind zal nat zijn van in 't begin.

15 oktober : St. Theresia.
Rond deze tijd wordt St. Theresia's zomertje verwacht, en kunnen er nog enkele mooie dagen komen. Kunnen... leest U wel.

18 oktober : St. Lucas

Wie met St. Lucas rogge zaait,
't jaar daarop met genoegen maait.

In Wallonië meent men dat op deze dag de winter begint.

Met Sint Lucas staat de winter voor de deur.

23 oktober : St. Severinus.
In Vlaanderen laat men de winter iets later beginnen :

Met Sint Severien,
zal men de eerste kou zien.

Of nog :

28 oktober : St. Simon en Judas.

Zijn Simon en Judas voorbij,
Is de winter kort nabij.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :
- Joery De Carne, zoon van Frans en Chantal Roland (Beveren).
- Amandine Berteloot, dochter van Eric en Nadine Godderis (Stavele).
- Kenny Bruwaert, zoon van Christophe en Christine Deleye (Stavele).
- Steve Victoor, zoon van Patrick en Linda Verhaeghe (Stavele).

Huwelijken :
- Bart Lodewyckx van Beveren met Christine Huysentruyt van Beveren.
- Yannick Huys van Haringe met Nancy Deman van Stavele.
- Jan Maes van Poperinge met Kathleen Vandewalle van Beveren.

Overlijden :
- Johan Martin, 31 j., ongehuwd (Beveren).

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag kaarting maand juli.
Wonnen 3 partijen :

Delarue Urbain	409 p.
Coene Robert	400 p.
Muylle Marie-Louise	398 p.
Butaye Marcel	350 p.
Fraeyman Maria	270 p.
Masscheleyn Madeleine	257 p.
Bustraen Maria	255 p.
Rouseré Christiane	232 p.
Deroye Germaine	230 p.

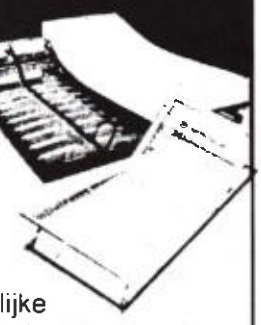
Uitslag kaarting maand augustus.
Wonnen 3 partijen :

Delarue Urbain	491 p.
Goussey Maurits	314 p.
Mernhout Maria	288 p.
Deroye Germaine	258 p.

op alle slaapkomfort

matrassen
lattenbodems
nettenbodems
matrasbeschermers
hoofdkussens
enz...

nu speciale promoties

U krijgt vrijblijvend advies voor een persoonlijke en gezonde nachtrust !

Profiteer van deze zeer tijdelijke promotie in samenwerking met de beste fabrikanten.

Kom rustig rondkuieren in onze toonzaal.
Wedden dat je verrast zult zijn van het aanbod

meubels declerck

U bereikt onze toonzalen via de baan veurne-ieper afslag richting Beveren.

weegschede 36
058/29.90.98

GYVERINKHOVE

't Rozenhof

Smul smakelijk
en laat u overtuigen
door de culinaire geneugten
van onze keuken.
Verzorgd en boordevol kwaliteit :
wij bieden een schotel
voor ieders smaak.
Volgens honger en budget
en voor fijnproevers :
ons fornuisje is gewoonweg
geweldig.

- Speelplein
- Tijdig reserveren voor communies

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

VOEDING JOHAN

Prof. Rubbrechtstraat 21
Roesbrugge
Tel:057/30.05.85

openingsuren:
open van 7.30 u tot 12.30 u en van 13.30 u tot 19.00 u
zondag van 8.00 u tot 12.00 u
gesloten van zondagmiddag tot maandagmiddag

TOPPER VAN DE WEEK

ACHTERHESP
1/2 kg *125*
van 16/9 t.e.m. 18/9

KAASHOEKJE

Geitekaas 100 gr.	***48,-***
Oud Brugge	***390,-***
Petrus	***320,-***
Emmentaler 1/2 kg *(van 23/9 t.e.m. 25/9)*	***180,-***

Een kaasplank op maat, bestel bij voorbaat

VERSE GROENTEN & FRUIT

(van 16/9 t.e.m. 18/9)

Appelen Elstar	*2 kg* ***59,-***
Ajuin	*5 kg* ***59,-***

DIEPVRIES

Frieten 1 kg	***39,-***

Chips 90 gr. zout - paprika - bacon	***19,-***
Choco Boerinneke 1 kg	***99,-***
Royco Minuutsoep tomaat, prei, kip, erwt-ham, tomaten-groenten	***45,-***
Coca Cola, Sprite, Fanta 1,5 liter	***6 + 1 GRATIS***
Bordeaux Rood	***129,-***

Winnaar BARBECUE :
Marc Wyckaert
Eversamstr. 7 - Stavele

CHARCUTERIE

Kippewit	***360,-***
Noorse vissalade	***340,-***

ZUIVEL

Yazoo 4 stuks, aardbei, choco	***51,-***
Diksmuda boter 250 gr.	***48,-***
Fama 500 gr.	***52,-***

NON-FOOD

W.C.-papier 10 rollen	***59,-***

4 pakken koekjes kopen
1 GRATIS
Petit Beurre 250 gr.
uitgez. Bob, Brossard en Suzy

Folder geldig van vrijdag 16/9 t.e.m. zondag 25/9 of tot uitputting voorraad en onder voorbehoud van drukfouten

Slotgala voor onze 75ste verjaardag.

1900 prijzen te winnen met de C.A.P.S.A. tombola van Krediet aan de Nijverheid.

de agent in uw buurt

zakenkantoor

PRINZIE bvba

KREDIET.. NIJVERHEID

Provenplein 39, 8972 PROVEN
Tel. kantoor : 057/300 901
Tel. Privé : 057/300 258

KREDIET.. NIJVERHEID

Uw vertrouwen waard

Kleine spaarinlage • Grote prijzen

van 1 september tot 31 oktober 1994

vraag inlichtingen

* De C.A.P.S.A. "75ste verjaardag"-tombola wordt u aangeboden door Krediet aan de Nijverheid ten voordele van de Koningin Fabioladorpen en is goedgekeurd per K.B. van 22/04/94 (Voortr. 19.94. 1° tr.)

Het betere voor uw interieur tegen de beste prijzen

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen buiten konkurrentie.

DRAPERIEEN
excl. : Engelse stoffen, Wereldmerken : ADO, ARISTO, GARDISETTE UNLAND, VRIESCO, enz...

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO, GARDISETTE, UNLAND, ARISTO, enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem, vliegen- en mierenbussen, boenwas, trekkers, keerders, vegers, dweilen, sponsen, zeemvellen, enz ...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad aan nettoprijzen om U tegen te zeggen vanaf 69,- de rol

Speciale aktie
DONSDEKENS
DONSOVERTREKKEN
LAKENS, ...

KARPETTEN wol
KARPETTEN
klassiek synth.

Tafelkleden, kanten sierdoekjes, kralen, vliegedeuren

VOLTAPIJT
VLOER-
BEKLEDING

MASSA BEHANG

Bergenstraat 42 - 8691 BEVEREN - (Kalsijde) (Roesbrugge) - Tel. 057/30 10 20

kleur- en stijl- analyse

Met welke kleuren ben ik nu het mooist ?
Hoe kan ik met zo weinig mogelijk kledingstukken een grote garderobe hebben ?
Is mijn make-up niet te onnatuurlijk en hoe kan ik dat veranderen ? Zou ik mijn haarkleur niet eens kunnen veranderen ? Hoe kan ik mijn ogen het meest doen stralen ?

Is dit vestje niet te strak voor mij ?
Ben ik niet mooier met een getailleerd jasje ?
Hoe kan ik mijn brede heupen smaller laten uitkomen ? Welke soort stof staat mij nu het best ?

Het doel van een kleur- of stijlanalyse is je eigen persoontje beter te leren kennen zodat je uitstraling harmonieus is. Dat alles tesamen past vb. een harmonie tussen kleur ogen, haar, huid en je kleding.

Hiervoor kun je terecht bij kleur- en stijlconsulente VALERIE VIANE voor de prijs van 3.600 fr.
In de prijs inbegrepen :
- een kleurenanalyse, een gratis maquillage in uw juiste kleuren en een kleurenpasje
- een stijlanalyse, een bezoek aan een kledingzaak met uw stijlconsulente en een stijlenpasje.

SCHOONHEIDSINSTITUUT

Valerie VIANE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE
CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens
KLEUR- EN STIJLADVIES

Esthetiek - Parfumerie
Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruiners

Provenplein 53
8972 PROVEN

057/30 08 51

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (16)

Een woordje geschiedenis

De grens in oorlogstijd

De oorlogsverklaring van Frankrijk en Groot-Brittannië op 3 september 1939 aan Duitsland bracht uiteraard aan de Belgisch-Franse grens heel wat verwikkelingen mee. Het grensverkeer werd streng gekontroleerd, door Frankrijk vooral, en alleen toegestaan langs de hoofdwegen waar douanekantoren gevestigd waren. De niet toegelaten wegen werden door Franse militairen met pinnekensdraad afgezet.

Langsheen de gemenewegen, die de grens vormen, werden van langseinde draadversperringen aangebracht aan de boord van velden en weiden. Ook de landerijen waar de grens overhoeks doorheen liep, werden op dergelijke wijze afgesperd.

Maar het grensleven heeft zijn specifieke kenmerken. Zo was in Oost-Cappel (Fr.-Vl.) ook de toegangsweg naar het kerkje, vanuit België, afgesloten, behalve 's zondags. Dan werd in de afsluiting een opening gemaakt om de gelovigen van deze zijde doorgang te verlenen.

Snuggere Fransmans gingen echter na de mis mee in het kielzog van de Belgische grensbewoners. Veelal was het om een familiebezoek af te leggen of om een voorraad rooktabak op te doen. Langs een of ander sluikwegeltje trachtte men dan de eigen haardstede weer te bereiken.

1940-1941 - Een unieke foto. Aan het Franse douanekantoor te Oost-Cappel zijn Franse, Belgische en Duitse douaniers vereeuwigd op de gevoelige plaat. We herkennen o.m. en v.r.n.l. de Duitse douanier Jan (ook Boe-Boe genaamd), de Franse douanier Daniel Barbier, die de arm legt over de schouder van de Franse ontvanger, in burger, de heer Carette, de Belgische douanier Guido Vanoost, de Duitser Clement (?) (die tweede chef was). De anderen zijn niet met name bekend.

Foto Gommar Demaldré - Roesbrugge

Trouwen op straat.

Lijk de overgang van het ene naar het andere land verboden was, behalve voor diegenen die een "permis de circulation frontalière" hadden om er te gaan werken of om andere redenen, brachten de versperringen vooral verwikkelingen mee voor verliefde koppels, waarvan de partners elk in een ander land woonden.

Over de pinnekensdraad heen kon men, smeltend van verlangen, elkaar wel lief in de ogen kijken maar een tedere omhelzing was uitgesloten.

Sommige verliefden die de scheiding niet langer aankonden of die de datum van hun huwelijk reeds hadden vastgelegd, besloten toch maar in het bootje te stappen. Eenmaal in de echt verbonden, mocht de partner aan wie het land ontzegd was er definitief zijn intrek nemen.

Maar eer het huwelijk goed en wel kon voltrokken worden, kwamen er heel wat formaliteiten aan te pas. Vermits de ene partner het rijksgebied van de andere niet mocht betreden, was het uitgesloten dat men, in het gezelschap van de hele familie, feestelijk naar het gemeentehuis trok.

De officiële plechtigheid ging dan, onder grote publieke belangstelling nog wel, door aan de grens zelf, temidden van de openbare weg. Daar stond, pal boven de grenslijn, een tafel opgesteld waaraan langs de ene kant een Franse burgemeester of zijn afgevaardigde en langs de andere zijde, zijn Belgische kollega plaatsnamen om de huwelijksakte te voltrekken tussen de twee partners die, eveneens langs weerszijden van de tafel, hun ja-woord moesten geven.

Eenmaal de akte bekrachtigd, kon het jonge paar, na een ferme zoen, arm in arm het huwelijkspad betreden. Geen grens kon hen nog scheiden !

Grenswachters

Met het losbranden van de oorlog kwam ook België in staat van paraatheid, niet alleen langs de oostelijke grens, waar onze regimenten hun stellingen betrokken, maar ook hier aan de Franse grens.

Reservisten van gedaagde ouderdom, die ter plaatse woonden, werden opgeroepen en zouden, in soldatenplunje, de grens bewaken, grenswachters dus. Per fiets op ronde moesten ze vijandelijke bewegingen signaleren of verdachte elementen opsporen. Of ze meer geweest zijn dan een schamel schijnvertoon, kunnen we best in het midden laten.

De wachters zelf lieten het niet aan hun hart komen en knoopten vriendschappelijke betrekkingen aan met Franse "poilus" (soldaten) die in Oost-Cappel gelegerd waren.

Voor de rest deden de cafébazinnen goede zaken !

Franse soldaten op de vuist.

In het najaar van 1939 lagen duizenden en duizenden Franse soldaten gelegerd langs de Belgische grens, de weke plek in het Franse verdedigingssysteem. In uitvoering van reeds eerder uitgewerkte plannen zou de Franse noord-oostgrens extra beschermd worden, de zogeheten Daladierlinie.

Kanjers van bunkers, echte bolwerken, rezen langzaam uit de grond, mitrailleuzenesten werden gemetseld en platforms gegoten voor draaibare kanonnen. Her en der in de velden stonden puntige antitankversperringen ingeplant.

Maar al die jongelui, Bretoenen van het 240° regiment en Nordisten van het 110° regiment, kamperend in de schuren en op de hooidilten van de grenshoeven, hadden

►

1939 - Urbaan Oplinus, gekiekt te "Cappeltje", in aanwezigheid van zijn vader en moeder. Bemerk de egelpinnen en de kettingversperring.

ter plaatse weinig vertier. Met graagte kwamen ze afgezakt naar de Belgische frontiereherbergen. Bovendien was de soldatenkost van bedenkelijke kwaliteit, reden te meer om de hongerige magen eens extra te verwennen.

Na gedane dagtaak hadden ze vrijaf en God weet wanneer ze in de late avond hun strozak gingen opzoeken.

Maar het boterde niet te best tussen de Bretoenen en de Nordisten. Gerard Gribbe, wonende bij zijn moeder Rachel in "La Nouvelle Barrière Française" aan Belgische zijde (huidige Casselstraat, Beveren-aan-de IJzer) heeft het meegemaakt.

"Op een avond," vertelt hij, "zat het er bovenarms op in onze café. Verhit door het gulzig binnengegoten bier, was er heibel ontstaan en geraakten enkele kemphanen handgemeen, wat vrij vlug ontaardde in een regelrecht gevecht tussen de twee kampen, bij zover dat men bij ons alles kort en klein begon te slaan.

Mijn oudere broer Pierre kreeg van mijn moeder een mep en vloog samen met mij de keuken in. Maar toch zagen we hoe een kleine gedrongen soldaat op een stoel sprong en tot kalmte aanmaande : "Gebruikt uw verstand en bezint U. Wie bezorgt er ons hier lekkere koffie en smakelijke boterhammen ?"

Zijn woorden maakten echter weinig indruk, zijn handelingen des te meer want een voor een, het moet een echte judoman geweest zijn, keilde hij de belhamels naar buiten, tot zijn eigen broer toe."

Maar de grensherbergen waren erg opgezet met het veelvuldig soldatenbezoek. De scherven werden opgeruimd en niemand gebaarde iets van wat de vorige avond voorgevallen was.

Eigenaardig toch dat grensgedoe. In feite mochten de Franse soldaten zich niet op Belgische bodem begeven, maar langs de gemenewegen was het slechts enkele passen buiten de schreve om leute en plezier te maken.

Van Belgische officiële zijde was men breeddenkend genoeg en liet men betijen. Er waren ergere dingen in het leven !

Het douanekantoor van "Cappeltje" in de branding.

Nog voor de inval van de Duitse troepen in België op 10 mei 1940, waren door het bestuur der douane richtlijnen gegeven wat het personeel, in geval van oorlog, te doen stond bij het naderen van de vijand.

De ontvangers der douane moesten de wijk nemen met het voorradige geld en de kasregisters.

Zo was de ontvanger van Achel, grensgemeente met Nederland, reeds op 10 mei 1940 westwaarts gevlucht met het inkasso van het kantoor en de registers.

Overeenkomstig de onderrichtingen bood hij zich aan op de direktie van de douane te Gent, waar hem opgedragen werd om tijdelijk het beheer van het kantoor Kapelhoek (Beveren-aan-de-IJzer) op zich te nemen. Waarschijnlijk was die post op dat ogenblik vakant.

Maar ook daar hield hij het vlug voor bekeken en trok voortijdig met de terugtrekkende legers mee, andermaal het beschikbare geld en de komptabiliteitsregisters meenemend. Na de oorlog heeft hem dat heel wat narigheid bezorgd omdat, naar hij beweerde, hij alles in de steek had moeten laten bij het overstreken van de snelstromende rivier Bidassoa aan de Frans-Spaanse grens.

Mijn vader, als brigadier tewerkgesteld in het douane-entrepot te Kortrijk, was door de Duitse bombardementen niet meer in de mogelijkheid zijn dienst aldaar verder uit te oefenen en was met de stroom vluchtelingen mee afgezakt naar huis, in Beveren-aan-de-IJzer.

Wegens het vertrek van de interimontvanger werd hij met die funktie belast. Sommige douaniers, met hun gezin op de sukkeltocht, kwamen in het voorbijgaan een voorschot vragen op hun wedde van de maand juni maar daar het kasgeld verdwenen was en de inkomsten gering, kon hij hen slechts in beperkte mate helpen.

De stroom vluchtelingen zwol maar aan en op zekere dag hielden de Franse militairen de grens potdicht. Ongetwijfeld om te voorkomen dat de wegen helemaal zouden dichtslibben en het militair materieel verstrikt zou raken in die wriemelende chaos.

Toevallig, of wellicht niet, kwam die dag koningin Elisabeth ook daarlangs en begroette, naar ik toen hoorde, hoofdzakelijk de vluchtelingen die per auto, de meer begoeden dus, in een lange rij stonden aan te schuiven langs de huidige Grensstraat te Beveren-aan-de-IJzer. Dat wekte vanzelfsprekend wrevel en ontstemming op bij de sukkelaars die te voet, of zeulend met volgestouwde kinderwagens, op de dool waren.

In verband met de gesloten grens kwam de koningin zich onderhouden met de aanwezige brigadier Cyriel Vandenberghe. Maar de Belgische douane had daarbij werkelijk niets in de pap te brokken.

Franse douaniers in de penarie.

Na de doortocht van de Duitse troepen en de val van Duinkerke lag de grens open en bloot. Geen enkele douanier van weerskanten was te bespeuren. Eigenlijk het ideale moment om een grootscheepse smokkel op te zetten.

De Franse douane die feitelijk meer militair gestruktureerd was, moest zich volgens de instrukties teweer stellen tegen de oprukkende vijand.

De brigadier van de Franse douane in Bambeke (Fr.-Vl.), al te plichtbewust, had zijn manschappen verzameld om bij Dares molen (langs de weg van Oost-Cappel naar Bambeke) de Duitsers van tegenpartij te dienen.

Tegen de overmacht is echter geen kruid gewassen. Zonder slag of stoot werden ze ingerekend en daarmee begon voor hen de lange weg van de krijgsgevangenschap in Duitsland. Ze zouden pas na de oorlog hun haardstede en hun kroost terugzien.

Brigadier Declunder van Oost-Cappel (Fr.-Vl.), de scherpschutter, die in 1920 tegen Belle (Fr.-Vl.) bij een smokkelpartij de gebroeders Plessiet van Watou dodelijk had getroffen, wist uit ervaring dat met wapens omzichtig en zeker niet nodeloos diende omgesprongen. Zo gaf hij zijn personeel de raad het uniform uit te trekken, de wapens te verbergen en zeker de eerste week van de Duitse bezetting niet op straat te komen.

Na die gedwongen verlofperiode werden ze niet verontrust en bleven aldus van een langdurige krijgsgevangenschap gespaard.

Bevelen van hogerhand dienen soms met enige omzichtigheid opgevolgd. De oude rot in het vak had kronkelig omheen de val weten te sluipen.

Rik Sohier

HSA
SPAARBANK

Vul uw wijnkelder tijdens de maanden september en oktober.

Per storting van 25.000 BEF op vrij en 50.000 BEF op termijn of kasbons, ontvangt u 1 fles heerlijke wijn !

Bent U tussen de 16 en 25 jaar en u opent een giro-rekening, dan ontvangt u een mooie sportzak en bovenop een fles heerlijke wijn.

ALLE BELEGGINGEN – LENINGEN – VERZEKERINGEN

Kantoor

Geert VANDENBUSSCHE - DESCHUYTTER

Haringestraat 37 – 8972 ROESBRUGGE-HARINGE – Tel. 057/30.09.86

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 14 tot en met zaterdag 17 sept.

AJUINEN	*5 kg voor* **60 fr.**
APPELS Elstar - klasse 1	*3 kg voor* **85 fr.**
Extra zoete SINAASAPPELEN	**34 fr./kg** *3 kg v.* **95 fr.**
KIWI'S New Zealand	*10 voor* **69 fr.**

Promotie voor volgende week : zie ECHO - laatste bladzijde

CLUB 001 ASLK

De Club 001-Rekening.

Voor 16-24 jarigen.

- ✗ Bij opening gratis sporttas.
- ✗ 3 % rente zonder voorwaarden.
- ✗ Hogere getrouwheidspremie op de gekoppelde spaarrekening.
- ✗ Gratis Club 001-kaart.
- ✗ Gratis Club 001-Magazine.

Kortingen met **Club 001-Kaart** op :

- boeken
- koncerten
- voorstellingen
- enz...

Nu ook 20 % korting in de bioscoop*

*Kinepolis-groep : Metropolis Antwerpen - Kinepolis Brussel - Trios Genk - Decascoop Gent - Trioscoop Hasselt - Beverly Screens Knokke - Pentascoop Kortrijk - Supercity Leuven - Opéra, Palace en Concorde Luik. Niet-cumuleerbare korting, gelijk aan de maximale korting die door deze bioscopen wordt toegestaan.

ASLK

Bankier waar ik best mee opschiet.

EDDY AMELOOT

Prof.O.Rubbrechtstraat 14 - 8972 ROESBRUGGE
057/30 08 66 - 057/30 12 42 (privé)

ALLE BANKVERRICHTINGEN - ALLE VERZEKERINGEN

De nieuwe kollektie
BEHANGPAPIER is binnen !
Aangepaste gordijnstoffen en vloerbekleding !

JACQUES BERQUIN
Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

TOUSSAINT

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

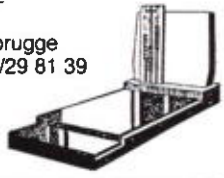
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057//30 16 20 - 057/30 11 72

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12
Burelen :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS
Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

KLEINE FISKALE KRONIEK

Een laatste woord over verandering van hypotekaire lening

Goed nieuws voor wie destijds een dure hypotekaire lening heeft aangegaan met schuldsaldoverzekering voor de bouw van een eigen woning.

Wie vroeger een dergelijke lening heeft afgesloten en toen met een hoog interestpercent opgezadeld werd en daar nog jarenlang aan vastgeklonken zit, kan nu naar een (goedkopere) lening overstappen en *alle* vroegere voordelen inzake belastingen behouden.

Tot nu toe was men bij de vervanging van een dergelijke hypotekaire lening nog altijd uitgesloten van de *aanvullende interestaftrek*, maar sedert augustus van dit jaar, is dit niet meer het geval.

Wie twee of drie jaar geleden een nieuwe hypotekaire lening van dat soort aanging, heeft dus de aanvullende interestaftrek verloren. Maar in haar circulaire zegt de Administratie dat de nieuwe regeling van toepassing is op voorheen afgesloten herfinancieringsleningen, en tevens van toepassing op alle *hangende geschillen.* Dat wil zeggen, als een of meer aanslagjaren van uw fiskaal dossier in onderzoek zijn bij de Inspekteur der Geschillen, wegens het feit dat een bezwaarschrift is ingediend, dan wordt bij dit onderzoek ook eventueel de rektifikatie gedaan van de regeling inzake herfinanciering (dus de aanvullende interestaftrek, met terugwerkende kracht toegestaan). Maar voor wie in dat geval verkeert is het toch goed de Inspekteur een briefje te schrijven, om hem op de kwestie attent te maken.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

DRANKCENTER DEVOS PROVEN
Couthoflaan 7B • 8972 PROVEN
Tel. 057/30 11 47

PROMOTIE
tijdens het weekend 'Dag van de Klant'
23 - 24 - 25 september

op Jupiler, Kronenbourg, Hoegaarden wit, Sint-Bernardus,
alle John Martin-bieren, Leffe, Brigand, Kasteelbier
en nog vele soorten...*

* Niet geldig voor heel grote afnames.

BESCHOUWING VAN DE MAAND

De school

voorbij

gediplomeerd.

Maar veel

moet men

nog leren

en voornamelijk

veel presteren !

UITSLAG TOMBOLA WTC KAREL DE BLAUWER

9.042	10.300	7.445	10.773
1.970	8.582	11.380	6.062
3.842	7.893	8.134	5.884
11.797	8.898	5.960	8.960
10.815	8.064	9.239	6.847
4.070	10.483	9.837	6.038
2.961	7.324	11.365	7.128
2.975	10.867	7.053	6.285
3.983	3.807	8.648	10.740
4.510	8.681	4.687	7.613
1.889	10.694	11.461	7.450
7.096	5.709	3.569	5.194
10.935	8.102	6.918	11.393
8.475	3.048	8.341	11.822

Prijzen af te halen vóór 15 oktober in het lokaal "De Gouden Arend" te Roesbrugge.

MENSEN VAN BIJ ONS

Roger Viane, geboren te Haringe op 5 januari 1932 en overleden in Portugal op 16 juli 1994.

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B · 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

POPERINGSEWEG 240 8908 VLAMERTINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16
verdeler HYUNDAI

TOYOTA Corolla diesel hatchback '93 (2 x)
TOYOTA Corolla 1300 benzine hatchback '93
PEUGEOT 205 benzine '91
PEUGEOT 205 benzine '94
FORD Escort 1600 '93
PEUGEOT 405 GLD '92

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **SEPTEMBER**

Kaartingen

• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 14 september
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 27 september
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Stavele, Gemeentelijke zaal
vrijdag 30 september vanaf 19 u.
zaterdag 1 oktober vanaf 19 u.
zondag 2 oktober in de voormiddag
Worstenkaarting
t.v.v. de Muziekmaatschappij

Waalenburgfeest

• ***Zaterdag 24 september*** om 18 u.
Waaienburgse Hutsepot
in de tent bij Marc Deseyne,
Waaienburgseweg 30, Roesbrugge

• ***Zondag 25 september*** om 15 u.
Wielerwedstrijd Kriterium van de Westhoek
(13 ronden van de Oosthoek)
m.m.v. Jean en Bernice Berquin,
Restaurant "Rust Roest".
Voor de hutsepot liefst op voorhand bestellen - tel. 057/30 05 03.

MAAND **OKTOBER**

Kaartingen

• Haringe, in "Sint-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 1 en zondag 2 oktober
start nieuw seizoen
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 12 oktober augustus
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Haringe, in "Sint-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 22 en zondag 23 oktober
maandelijkse kaarting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 25 oktober
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik

• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 30 september
en zaterdag 1 oktober
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 8 oktober
smijting voor de leden
• Haringe, in "Sint-Jozef", bij Cecile Ryon
zaterdag 8 en zondag 9 oktober
2e maandelijkse smijting

K.V.L.V. ROESBRUGGE-HARINGE

• Startvergadering op donderdag 6 oktober om 19.30 u. in de school te Roesbrugge met als tema "Voor delen kiezen : voor een solidaire samenleving". Aan alle K.V.L.V.-leden hartelijk welkom op onze eerste vergadering van ons nieuw werkjaar.

SPORTAVOND

• Roesbrugge, zaal "Kristen Volkshuis"
Vrijdag 14 oktober om 20 uur
Grote Sportavond
met wedstrijd op rollen voor het Kriterium van de Westhoek en wedstrijd op rollen voor Nieuwelingen en Juniores.

TE KOOP

• **METALEN BUREAU** - 5 laden
(zo goed als nieuw).
• **6 BINNENDEUREN** (niet gebruikt)
wegens sterfgeval.
Zich wenden : Bergenstraat 32 of 51,
Beveren-IJzer - tel. 057/30 15 32

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Huwelijk :
- Geert Vertommen van Schilde met Heidi Maes van Roesbrugge.

Geboorten :
- Sieglinde Van Damme, dochter van Peter en Hilde Tanghe.
- Wannes Rabaey, zoon van Rik en Narcise Fierens.
- Tijs Cappoen, zoon van Dirk en Karen Orbie.
- Joris Vandenbroucke, zoon van Marc en Mireille Kimpe.

Overlijdens :
- Anna De Byser, 70 j., weduwe van Maurice Vanlaeres.
- Margaretha Vanlaeres, 87 j., weduwe van Julien Vernieuwe.

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek - Sauna
2 Zonnetunnels (met air-conditioning)

• **Nieuwe** eau de toilette voor kinderen **"Aladdin"**
• **Sjaals** en **foulards** voor deze winter zijn binnen
• **Nieuwe *"Winter maquillage kleuren"***
• **Panty's** voor **deze winter** komen binnen **deze maand**

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12

Gesloten op zondagnamiddag en dinsdag
Open van 9 - 12 u. en van 13.30 - 19 u.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

't Is vijftig jaar geleden, en toch staat het nog diep in mijn geheugen gegrift : de bevrijding, de zgn. spontane "volkswoede", de repressie en de epuratie !

In zijn Memoires *schrijft Gaston Eyskens : "De bewering dat de repr'essie in hoofdzaak flaminganten viseerde is ongegrond". Maar hij voegt er onmiddellijk aan toe : "Toch kan niet ontkend worden dat de Vlaamse Beweging tijdens de eerste maanden na de bevrijding in het defensief gedrukt werd, terwijl het franskiljonisme hoogtij vierde. In de Senaat hielden Vlaamse parlementsleden, onder wie Romain Moyersoen, Pierre De Smet en Jean De Clercq hun toespraken in het Frans. Onder de negentien ministers van de regering Pierlot waren zes Vlamingen".*

Ik begrijp niet dat een intelligent man als Gaston Eyskens niet inzag dat de laatste zinnen volledig in strijd zijn met zijn eerste bewering. En ik denk aan wat in die dagen is gebeurd, met en bij : Ernest Claes, Felix Timmermans, Dom Modest van Assche, André Demedts, Prof. L. Elaut, Dr. J. Goossenaers, Ernest van der Hallen, Dr. Jan Grauls, Prof. C. Heymans (onze Nobelprijswinnaar), Prof. C. Leurs, Dr. J. Muls, Armand Preud'homme, Karel Steyaert (alias Karel Van Wijnendaele), Prof. van Becelaere, L. Ryckeboer (Lods van De Standaard), Jef van Overstraeten, Prof. Flor van der Mueren, Antoon van der Plaetse, Renaat Veremans, enz. om alleen maar enkelen te noemen die het slachtoffer zijn geweest van een hysterische verdwazing, opgeruid vanuit Londen, door Jan Moedwil.

Waar België bekend was om zijn mildheid en lankmoedigheid voor misdadigers was het in de repressietijd onmenselijk hard voor hen die er een andere mening op nahielden dan de 300 uitwijkelingen, die min of meer vrijwillig naar Engeland waren getrokken. Er werden 400.000 dossiers opgesteld en bij 53.005 veroordeelden werd 2.940 maal de doodstraf uitgesproken en 2.340 maal levenslange hechtenis opgelegd. De overigen kregen samen 350.000 jaar gevangenisstraf. Nog 43.009 personen (waarvan 30.700 Vlamingen) die strafrechtelijk niet werden vervolgd kwamen op de zgn. epuratielijsten terecht, waardoor men evengoed van vele mogelijkheden werd uitgesloten als de zwaar veroordeelden. Dit is geen pleidooi pro domo - ik ben niet voor het gerecht gedaagd en kwam niet op de epuratielijsten - maar ik ben verontwaardigd om wat er met ons mensen is gebeurd.

Met het Mannenverbond van de K.A. van het Bisdom Brugge, kan ik zeggen : "De Liberalen hebben de ekonomische kollaborateurs gered, de Socialisten wisten de vrijwillige Duitsland-arbeiders te sparen, alleen de CVP bleef machteloos voor haar natuurlijke beschermelingen".

En nog altijd, zegt Gusta.

Pol

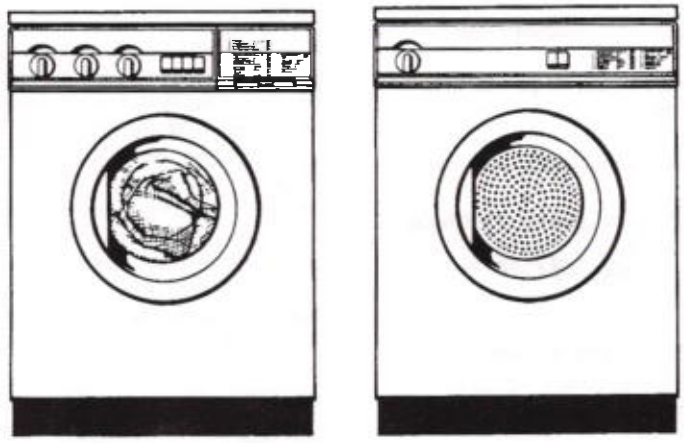
HOSPITALISATIE VANAF 1994 VEEL DUURDER ...

Niet voor de spaarders met een 21+ rekening bij ARGENTA :
het verschil met wat de ziekenkas betaalt, wordt door ARGENTA volledig terugbetaald.
ARGENTA Spaarbank startte - als eerste - met deze suksesformule op 01/01/1985. Sindsdien deden zich 105.446 hospitalisaties voor en werd voor 1,2 miljard frank uitbetaald.

Doe iets om te voorkomen dat uw spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Toetreden kan nog tot uw 65 jaar.
Nadien is het te laat ...
Bel 057/30 03 55 van 9 u. tot 12 u.

ARGENTA SPAARBANK N.V.
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, Proven

Wassen en drogen in een knopomdraai

AEG **Constructa**
Miele **LADEN**

ELEKTRO CAPPOEN
Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94
Service & kwaliteit

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Kreute Verkest, entwot 'n raaren swiester, die entwaar geheele teegen de fransche frontieren weunde, ging dood ols'm bykans zeventig wos en è kwam toe by Sinte Pieter ...

"Ha je zyt daar!" monkelde Sinte Pieter.

"Jaak!" grolde Kreute ... "maar 't is styf teegen n'n goeste!"

"Hoe is dat?" vroeg Sinte Pieter ... "hè je joen kerfstok mei?"

"Kerfstok?" zei Kreute ... " 'k hèn ik geen kerfstok!"

"Ha!" riep Sinte Pieter ... " 't staat hier pertank in je papieren da'je 't eene en 't ander op joen kerfstok hèt ... Wuk deed je gy daar beneên om je kost te verdienen?"

"'n Beetje van olles!" zei Kreute.

"Ja, we kennen dat 'beetje van olles' daar aan de frontieren" grijnsde Sinte Pieter. "Veele geld verdienen met 't blauwgoed ... en d'r veele verteeren in ' t witgoed ennée ... 'k Hèn hier ol zulke kalanten had, wei!" Kreute wos gelijk op z'n ongemak ...

"Horkt è keer!" vervolgde Sinte Pieter ... " 'k kunnen ik nieten anders doen of joen naar d'helle zenden, me man!"

Kreute verschoot ervan ...

"Kijk, je gaat hier dien langen gang naar beneên, 't is nogol verre, en ols je daar t'enden komt, ga je slinks innewaarts, d'hellepoorte zien en je moet daar maar aan de belle trekken ...!

Kreute ging voort met è lang gat en è zweete gelik è das ols'n naarsde van de hellepoorte, want d'hitte sloeg teegen ... Van den eersten trek aan de belle, ging de poorte ol open en stond er daar è ongehoorden leelijken duivel ...

"Ha, 'k wos joen verwachtende!" grijnslachte dien duivel ... "Kom maar binnen, 'k gaan joen subiet laaten zien hoe dat dat hier gaat!"

Ze kwaamen op è ongehoord groot plein, dat vul è plant wos met groote ijzeren staaken van twee meters hooge, ol è stap of twee van mekaar ...

"Kijk!" zei den duivel ... "olle nuchtende, styf vroeg, binden de duivels joen aan zoo è staake met een ijzeren keeten ... Ze gieten toen è grooten pot vuile dieselolie over je rik en ze steeken dat in vier ... Je brandt olzoo tot dat 't avond is ... Ze spoelen toen de vuiligheid of met kokend water en je zijt weere gereed voor 's anderendaags!"

Kreute kwam in è klefzweet ols'n dat hoorde. Maar op dat moment, smeet er daar è anderen duivel de poorte open van è groote zaale bachten hulder en è riep dat 't daarbinnen veel te warme wos ...

Kreute keek omme en zag daar in die zaale è masse mannemenschen en vrouwmenschen die aan è grooten toog stoegen te praatelen en te lachen en groote pinten te drinken of zaaten te kaarten ...

"Héwè, wuk doen de die daar toen?" vroeg Kreute verwonderd.

"Horkt è keer!" zei den duivel ... " 'k gaan 't zeggen gelik of dat 't is, maar met die nieuwe wet, dat er niemand geen vuiligheid meer meugt branden, zijn wieder oek moeten stoppen ... Maar ol myn kalanten moeten hulder toch entwaar mei kunnen bezighouden ennée!"

Kreute gaf è zucht van verlichting.

" 't Gaat olzoo nog ol ten besten uitdraaien!" veezelde'n in zijn eigen ...

KWAAK

Druk. & Opmaak : Drukkerij Schoonaert, Roesbrugge

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 10 oktober 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

MET DE PAPAVER IN HET KNOOPSGAT

Engelse enclave te Poperinge.

Tachtig jaar geleden, in oktober 1914, geraakte Roesbrugge stilaan overvol met vluchtelingen, die gave en goed verlieten voor het oprukkende Duitse leger. Op 21 oktober van dit jaar nam het gezin Karel Balduck zijn intrek bij boer Cyriel Louwaege te Haringe (1)

Te Poperinge zag het inmiddels zwart van de soldaten, die vanaf februari 1915 tot de Britse sektor behoorden.

De fronters kwamen in de hoppestad soelaas zoeken en het ging er vaak schunnig aan toe. De Tommies waren de billenkletsers met poen en daar heeft de plaatselijke middenstand vier jaar lang van genoten. Meisjes profiteerden van lieve woorden en schone beloften en tot in Roesbrugge, dat toen *Petit Paris* heette, zaten *the soldiers of the Great War* het vrouwvolk in de bloes.

Te Poperinge lokte het louche kabaret van Chlorine, Vaseline en Lanoline de moegevochten krijgers naar hun tent en de zedenverwildering, zoals dit heet, was een doorn in het oog van de legerleiding.

Op 11 december 1915 openden twee legeraalmoezeniers, Neville S.Talbot en Philip Byard Clayton een opvangtehuis voor Engelse soldaten in een grote leegstaande patriciërswoning in de Gasthuisstraat.

Aalmoezenier Clayton, voor de soldaten gewoon *Tubby,* stelde het huis open als een *Every Man's Club* en noemde zijn geesteskind, ***het Talbot House*** naar de op 30 juli 1915 te Zillebeke gesneuvelde Gilbert Talbot (23 jaar oud), luitenant van de Rifle Brigade en jongste zoon van de bisschop van Winchester. Gilbert was tevens de broer van Neville Talbot, die samen met Clayton het huis in de Gasthuisstraat als ontmoetingscenter had opgericht.

Voorgevel Talbot House

The Old House.

Poperinge heeft eerst als lakenstad, daarna als hoppestad gouden eeuwen gekend. Deze welstand heeft zich zowel tijdens de late middeleeuwen als tot kort voor de Eerste Wereldoorlog, duidelijk in het stadsbeeld geprofileerd. Rijke hophandelaars bouwden op het einde van de 18e eeuw heuse herenhuizen, zoals o.m. het neo-classicistisch optrekje in de Gasthuisstraat, toen nummer 35, dat het visitekaartje werd van ene Frans Dominique Lebbe-Vantours. Bij leven en welzijn hopbaron en bemiddeld commerçant. In de zuidgevel van dit gebouw lezen wij nu nog het jaartal 1788, wat vermoedelijk naar vernieuwings- en uitbreidingswerken refereert. De Lebbes bleven er al die tijd de hopcommerce runnen en mede dank zij deze florerende handel werd de woonst herhaalde malen bijgewerkt en verfraaid.

Zo liet Georges Lebbe-Vuylsteke, kleinzoon van Frans, die het pand bewoonde van 1904 tot aan de dood van zijn vrouw Mathilde in 1911, het sierlijke LV-monogram aanbrengen in de glazen deur in de hall en liet een vernieuwde trapleuning plaatsen met kunstig uitgesneden hopranken in de eikenhouten steunpijler.

Achter het huis bevonden zich de hopmagazijnen, waarvan er een ten behoeve van de soldaten omgebouwd werd tot *Concert Hall.*

In 1911 kocht bankier Maurice Coevoet-Camerlynck het grote huis, dat hij naderhand weer van de hand deed aan hophandelaar Jerome Vandermarliere. In 1929 werd uiteindelijk de eigendom, toen honderdvijftig jaar oud verkocht voor de veel te hoge prijs van 500.000 Belgische frank aan de v.z.w. *Talbot House Association.* Burggraaf Lord Charles Wakefield, Lord Mayer van Londen en stichter van de Castrol Oil Compagny, een van 's werelds grootste olieconcerns, stak hiervoor zijn hand in het vuur. Lord Wakefield was van Hythe, een havenstadje op zo'n 15 km van Dover en dit zal wel de reden zijn waarom Poperinge inmiddels met Hythe is verbroederd.

Talbot House.

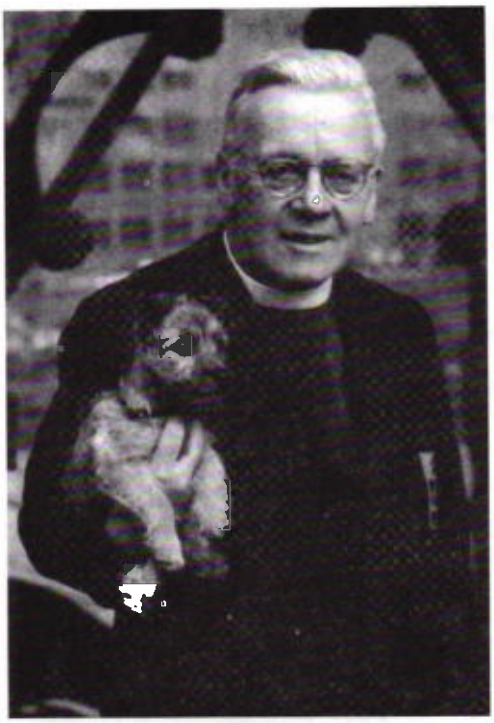
Toen legeraalmoezenier Tubby Clayton einde 1915 in *The Old House* zijn intrek nam en er als the Godfather voor zorgde dat ieder soldaat die er enig soelaas kwam zoeken op gelijke voet behandeld werd, was de Grote Oorlog al meer dan een jaar bezig.

Poperinge, door de Tommies kortweg ***Pops*** genoemd, lag op een boogscheut van Ieper, aan de rand van The Ypres Sailent, waar vele tienduizenden sneuvelden. Tubby zag ze komen, de moegestreden krijgers en kende hun verhalen van ontbering, eenzaamheid, lijden en doodsverachting. Hij zag hun kaki-uniformen, besmeurd met bloed en slijk en eiste dat er in zijn *Every Man's Club* geen onderscheid van rang of stand zou gemaakt worden. Hij liet die boodschap zelf op de deur aanbrengen:

All rank abandon ye who enter here, of *Jij die hier naar toe komt, laat alle rang varen!*

De soldaten vonden er voor korte tijd wat rust en de geborgenheid van een thuis. Er werd gezongen en gelachen, men schreef er

►

Tubby Clayton

brieven en velen trokken naar de *upperroom* op de derde verdieping om er in de stemmige kapel de goddelijke diensten bij te wonen.

Poperinge en de diepe Westhoek bleven het enige onbezette gebied van ons land. Een schort groot, maar overbevolkt met autochtonen, vluchtelingen en soldaten, vaak ten prooi aan besmettelijke ziekten, gezinsdramas, onwettige kinderen en tutti quanti. De deken van Ieper vestigde zich op de wijk 't Vogeltje te Poperinge en mocht als pauselijk nuntius voor onbezet België paars dragen en zich de titel van monseigneur aanmeten.

Die oorlog zou vier lange jaren duren.

In november werd op het gelijkvloers en in de kelders van het Immaculataklooster (de Lamotjes) te Ieper in de Rijselstraat nr. 87 een *Little Talbot House* geopend, waar middenin het front en in de geest van Tubby Clayton de soldaten enige verpozing vonden. (2)

Een gedenksteen aan de gevel van het schooltje van de Lamotjes herinnert nu nog aan deze periode.

Na de oorlog wilde men de herinnering aan het *Talbot House* in ere houden al werd duidelijk gesteld dat *The Old House* meer moest zijn dan alleen maar een museum.

The Toc H magazine ***"Point Three"*** van nov.1985 (3) schrijft dat o.a. geboorteplaatsen van illustere figuren als deze van Mozart (Salzburg), Churchill (Woodstock), Hardy (Dorset), Shakespeare (Stretford-on-Avon) e.a. een museum kregen te hunner nagedachtenis.

Het *Talbot House* mag volgens *Point Three* deze weg nooit opgaan, maar moet in de geest van Tubby Clayton een ontmoetingsplaats blijven met filantropische inslag, waar iedereen zonder onderscheid van rang of stand welkom is. Een *Every Man's Club* waar alle rassen en standen, ongeacht *the colour of the skin* (huidskleur) elkander in een pleuralistische gezindheid kunnen ontmoeten. Schoon is dat.

Korte tijd na de Grote Oorlog brak W.O.II uit. Het mens-*dom* had blijkbaar weinig lessen uit W.O.I getrokken en weer stonden jaren van ontbering en ellende voor de deur.

Op 13 juli 1940 namen de Duitsers (Kriegsmarine) hun intrek in Tubby's huis en dit tot begin september 1944, toen Poperinge door een Poolse pantserdivisie werd bevrijd.

Na de oorlog volgden een hele reeks *wardens* of huisbewaarders elkaar op, die allen in de geest van de Toc H-beweging het *Talbot House* hebben gerund en er hun persoonlijk cachet hebben aan gegeven. Van 1971 tot 1979 was dit het gezin Lucienne Vanbrabant & Antoon Lamond met hun drie schattige kinderen, die een frisse en jonge geest in het Oude Huis brachten. In die periode woonden wij te Proven en waren bevriend met dit gezin dat we vrij regelmatig bezochten. *The old House* had voor ons geen geheimen meer. Vandaar...

Toc H

Toc H staat voor T.H. of *T*albot *H*ouse. Dit was het roepteken van de initialen die de seingevers gebruikten om het huis van Padre Tubby Clayton te identificeren.

In 1922 werd de *Toc H*-beweging opgericht als een wereldwijd vertakte caritasorganisatie. Er ontstonden afdelingen en groepen van *Toc H* in Gr.-Brittannië, Zuid-Amerika, India, Australië, Nieuw-Zeeland, maar ook in België.

Deze beweging is geenszins een sekte zoals deze van de Zonnetempel en hun despoot Luc Jouret, die na de moordpartijen van onlangs het nieuws haalde.

De *Toc H*-beweging is een organisatie met een kristelijke grondslag die instaat voor allerhande aktiviteiten en vormen van sociaal dienstbetoon met speciale aandacht voor jongeren, studenten, werklozen en gehandicapten

Het symbool van deze beweging is *The Lamp of Maintenance*, de typische olielamp die sedert het Oude Testament garant staat voor leven en doorzettingsvermogen.

In 1974 trokken wij met de kursisten, "Vervolmaking Engelse taal" naar Engeland waar wij in een huis van de *Toc H*-beweging in Hackney (Noord-Londen)verbleven en er de geest en doelstellingen van deze charismatische organisatie beter leerden kennen. Een kristelijke organisatie die zich inspireert aan de werking en idealen van Tubby Clayton in *The Old House of the Old Continent.*

De *Toc H*-beweging verdient alle aandacht en is tot op heden een moderne humanistische vereniging met frisse ideeën die steeds op een ruime sympatie mocht rekenen, niet alleen van leden en oud-strijders, maar ook van staatshoofden en regeringleiders.

Zo kwamen op 13 mei 1966 koning Boudewijn met koningin Elisabeth en prins Philip op bezoek naar het *Talbot House*. In 1989 was dit prinses Alexandra van Kent (4) en verleden jaar nog, werd op 10 nov. aan de huisbewaarder van het *Talbot House* een persoonlijke brief van Hare Majesteit Koningin Elisabeth van Engeland overhandigd (5).

Wij raden ook onze lezers aan bij gelegenheid te Poperinge binnen te springen in het grote en statige huis in de Gasthuisstraat nr. 45.

De huidige *warden*, de joviale Poperingenaar Jacques Ryckebosch zal er u graag ontvangen. *The Old House* is immers een *Open House*, met een warm kloppend hart voor alles wat menselijk is.

Tachtig jaar na datum ademt het nog de eigenste en typische sfeer van toen. Men vindt er Tubby's Room, de Dunkirk Room, de Five Point Nine Room, de kapel in de Upper Room, het Slessorium, de Visitors room e.a., maar niet in het minst, de prachtige grote tuin die in de jaren dertig door *warden* Paul Slessor werd aangelegd (6).

Met de papaver in het knoopsgat.

Toen de jonge arts, Lt. kol. John Mc Crae van de Royal Canadian Medical Corps, kort voor hij in 1915 sneuvelde, het ontroerend gedicht schreef, *In Flanders Fields, the poppies blow"* werd deze knalrode bloem, die massaal voorkwam op de slagvelden, het symbool van de moed en overgave van de strijders.

Sir Earl Haig riep *The Haig Fund* in het leven, tot op heden aktief en waarvan de giften ten goede komen aan oorlogsinvaliden.

Het symbool van deze Stichting is de papaver.

Deze rode kunstbloem met zwart hart wordt door de oudstrijders gemaakt en verkocht voor het goede doel. Zij sieren de duizenden graven, de oorlogsmonumenten en worden fier op de borst gedragen van de veteranen. Met de papaver in het knoopsgat zaten ze eertijds kaarsrecht in de Visitors room van *the Old House.*

Zo heb ik ze daar ontmoet, op hun eigen stukje Engeland binnen Poperinge. Ze dronken een *mug of tea* en rookten hun Engelse *fags,* sterk geparfumeerde sigaretten, waarop hoestbuien volgden.

Hun vrouwen dronken uit solidariteit met ons, een *cup of coffee* met *cakes, sweets and dainties.* Er ging steeds wel iemand aan de piano zitten en met schorre stem werd er gezongen over *Mademoiselle from Armentiers, Tipperary Days, When this ruddy War is over* en andere liederen in het *cockney* waar wij geen kaas van aten.

Met statige stap liepen ze daarna door de Poperingse straten, mild en met de eeuwige smile op de ingevallen wangen, aarzelend in het midden van het trottoir, een beetje dood achter het front als het ware.

In 1979 kon dichter *Gwy Mandelinck* nog schrijven (7):

(vervolg blz. 165)

JAN PALFIJN (1650-1730) (4)

Heelmeester en verloskundige

R.-A. BLONDEAU

Palfijn wordt gezworen heelmeester

Of Jan Palfijn Kortrijk heeft moeten ontvluchten of vrijwillig vertrokken is om een betere scholing door te maken, blijft een open vraag. In alle geval trok hij omstreeks 1670 naar Gent met de hulp van het Kortrijkse echtpaar Frans en Liesbeth Wallaert. Waarschijnlijk precies naar Gent omdat hij vernomen had dat aldaar sedert enkele jaren de opleiding van aspirant-chirurgijns beter was georganiseerd.

Niettegenstaande keizer Karel V reeds meerdere edikten had uitgevaardigd om de uitoefening van de geneeskunde te reglementeren en de charlatanerie in te perken (34), bleef de onwettige geneeskunde welig tieren. Dat was er de oorzaak van dat in de 17e eeuw de beoefenaars van de geneeskunde, de heelkunde (de chirurgijns) en de apotekarissen zich in korporatieve verenigingen gingen groeperen om hun beroepsbelangen te verdedigen. Zo ontstonden de *Collegia Medica*, die uitstegen boven de oude "neringen".

Nadat te Antwerpen in 1620, en te Brussel in 1649 een dergelijk *Collegium Medicum* was opgericht, werd in 1652 te Gent eveneens een poging gewaagd om de drie geneeskundige beroepen te laten samenwerken, maar de vereniging kwam niet van de grond. Een nieuwe poging in september 1663 had meer sukses. Het toen tot stand gekomen Gentse *Collegium Medicum* werd bevestigd bij een dekreet van koning Filips V, van 5 september 1665.

Het bestuur ervan was in handen van een afvaardiging van het stadsmagistraat en vertegenwoordigers van de geneesheren, de heelmeesters en de apotekarissen. De vergaderingen vonden plaats in de Collegiekamer van het stadhuis. Daarmee verlieten de chirurgijns en apotekers respektievelijk de nering der barbiers en chirurgijns en de nering der kruideniers. Alleen maar de barbier-chirurgijns, die instonden voor kleine ingrepen, en de drogisten bleven in de oude verenigingen, maar zij waren wel voor examen en toezicht onderworpen aan het *Collegium Medicum*. Ook de vroedvrouwen waren erbij betrokken.

De meester-chirurgijns en de apotekers waren best tevreden dat ze opgenomen werden in het gezelschap van de geleerde licentiaten en doctors en aldus een hogere status verwierven.

Het *Collegium* had o.m. als opdracht aan geneesheren, chirurgijns, apotekers en vroedvrouwen toelating te geven om hun beroep uit te oefenen in het graafschap Vlaanderen. Het diende tevens te waken over de toepassing van de reglementen en eventuele overtreders te bestraffen. Het moest ook de apotekers en de chirurgijns bijscholen door het inrichten van lessen, en tenslotte moest het instaan voor het afnemen van bekwaamheidsproeven of examens.

De aspirant-chirurgijn moest tijdens een driejarige leertijd bij één of meer erkende meesters, door een geneesheer van het *Collegium* worden onderwezen in de anatomie en de chirurgie. Hij moest als bekroning van zijn leertijd over deze leerstof en zijn praktijkervaring examen afleggen voor een jury die samengesteld was uit leden van het *Collegium* en van de stadsoverheid. Van een eigenlijke heelkundige school was er ten tijde van Palfijn nog geen sprake, die kwam pas in 1680 tot stand (35).

Na in Gent gewerkt te hebben bij meester Jan Damman ging Palfijn er nog in de leer bij Pieter Van Houtte en bij Joost Dauwe. De doctor die hem begeleidde was Simon Vroome, die daartoe door de stadsmagistraat was aangesteld.

Na die driejarige opleiding, waarin Palfijn meerdere malen de gelegenheid had om een lijkschouwing mee te maken - wat inspeelde op zijn anatomische belangstelling - moest hij inderdaad ook examen afleggen om als meester-chirurgijn of gezworen heelmeester erkend te worden. Dat was begin 1673, Palfijn was 22 jaar oud.

Dit examen omvatte volgende praktische en teoretische proeven :

I.- Praktische proeven
1.- het slijpen van drie rauwe vlijmen en drie aderlatingen, nl. van de brandader aan de voet ; de leverader op de hand en de mediana van de arm ;
2.- het trekken van twee tanden, één aan elke zijde ;

II.- Teoretische ondervraging :

Wat is de heelkunde en wie moet ze ondergaan ?

Wat is de ontleedkunde en uit hoeveel leden bestaat het lichaam ? Hoeveel aderen zijn er ? Op welke dagen mag de aderlating uitgevoerd worden en waartoe dient ze ?

Wat is een ettergezwel ? Wat is het verschil tussen een wonde en een zweer ? Tussen een breuk en een ontwrichting ? Hoe verricht men een schedelboring en hoe wordt een beenbreuk behandeld ?

Palfijn slaagde schitterend in zijn examen, maar werd door doctor Vroome, die wel inzag dat zijn leerling grotere ambitie had,

ORDONNANTIEN
ENDE
STATUTEN,
Gemaeckt by Heer ende Weth der Stadt GENDT,
ende geapprobeert by Syne Majeſteyt,
OP 'T FAICT VAN DE MEDICYNE,
Raekende de Doctoren, Apotecariſſen,
ende Chirurgyns.

TOT GENDT,
By JAN MEYER Geſwooren Stadts-Drucker, op d'Hoog-poorte in 't gekroont Sweirdt.

Verkleinde afdruk van het titelblad van de Ordonnantiën en de Statuten *die de basis vormden voor de werking van het* Collegium Medicum *te Gent - gedrukt in 1663.*

aangemaand om zich nog verder te gaan volmaken te Parijs aangezien er in ons land geen betere opleiding in de chirurgie bestond.

Naar Parijs

Jan Palfijn nam de wijze raad van doctor Vroome ter harte en trok in mei 1673 naar de Franse hoofdstad, het toenmalige Europese centrum van wetenschap en kultuur. Of hij die verre verplaatsing helemaal te voet heeft afgelegd, zoals menigmaal werd geschreven, valt wel te betwijfelen gezien de postwagendiensten met diligences, die in Frankrijk sedert de tijd van Lodewijk XIV voor goede verbindingen zorgden.

In die jaren bestonden er te Parijs drie instellingen die onderricht gaven in antomie en chirurgie. Vooreerst, als oudste opleidingscentrum, de *Faculté de Médecine*, die dateerde uit de 13e eeuw en waar ten tijde van Palfijn, zoals in alle West-Europese medische fakulteiten, en net als in vorige eeuwen, nog altijd gesteund werd op Hippokrates en voornamelijk Galenos. Toch werden er in de 17e eeuw enkele gunstige verbeteringen aangebracht. In 1622 werd er een ontleedkundig amfiteater ingericht en in

→

1634 werden leerstoelen opgericht voor plantkunde en voor scheikunde. Het was ook een instelling die van overheidswege werd geraadpleegd voor allerlei problemen inzake volksgezondheid, zoals dat achteraf gebeurde bij de Academie voor geneeskunde.

Afgezien van de medische fakulteit werd er te Parijs nog geneeskunde onderwezen door het *Collège Royale* en in de *Jardin Royal des Plantes*.

Het *Collège Royale* ingesteld door Frans I in 1530, bezat al vroeg een leerstoel voor geneeskunde. In de 17e eeuw werd er onderricht gegeven in geneeskunde, anatomie, chirurgie, plantkunde en farmacie.

De *Jardin Royal des Plantes*, gesticht in 1635 door Gui de la Brosse (1586-1641), lijfarts van Lodewijk XIII, kreeg in 1671 leerstoelen voor scheikunde, farmacie, anatomie en chirurgie (36).

Jan Palfijn trok in 1673 in Parijs naar de *Faculté de Médecine*, in de rue de la Bucherie, op de hoek van de rue des Rats, waar hij werd opgevangen door professor Jean Devaux, een uitstekende chirurg en provoost van de Parijse chirurgijns, die later (1693) een bekend werk zou publiceren : *L'art de bien faire des rapports en chirurgie, les formules et le style le plus en usage parmi les chirurgiens, avec un extrait de statuts, arrêts et règlements.*

Waarschijnlijk omdat in de *Faculté de Médecine* uitsluitend in het Latijn werd gedoceerd, werd Jan Palfijn door Devaux verwezen naar de *Jardin Royal des Plantes*, waar zoals we gezien hebben sedert een paar jaren anatomie en chirurgie werd onderwezen, nl. door Joseph Guichard Duverney (1648-1730), een uitzonderlijke lesgever wiens heldere uiteenzettingen zeer op prijs werden gesteld. Hij was ook door Lodewijk XIV aangewezen om de dauphin begrippen van anatomie bij te brengen.

Nadat Palfijn te Parijs gedurende drie jaar kennis had kunnen maken met de werkwijze van beroemde leermeesters en de jongste vorderingen inzake chirurgie, beschouwde hij zijn opleiding als voltooid. Begin oktober 1676 verlaat hij Parijs om via Leiden, Delft en Gent naar Kortrijk terug te keren. Het is niet duidelijk waarom hij die omweg heeft gemaakt, hoewel het tot nadenken stemt dat hij in het Noorden precies Leiden en Delft heeft bezocht, twee centra waar een teatrum anatomicum voorhanden was. In eerstgenoemde plaats ten behoeve van de medische fakulteit in de Faliede Begijn kapel (37) en te Delft in het verbouwde Maria Magdalena klooster aan de Verwersdijk (38). Wat Gent betreft, daar is hij voorzeker doctor Vroome gaan opzoeken, die hem Parijs had aangeraden, om verslag uit te brengen over wat hij allemaal in de Franse hoofdstad had meegemaakt.

Moeilijke jaren

Begin 1677 overschrijdt Jan Palfijn de drempel van de ouderlijke woning, na een afwezigheid van ongeveer zeven jaar. Maar de toestand is er niet rooskleurig. Hij treft er zijn vader aan die tengevolge van een beroerte totaal verlamd is en niet in staat is te werken.

Hij meende zelf de vaderlijke praktijk onmiddellijk te kunnen voortzetten, en het sukses van een chirurgijn die in Parijs opgeleid was, was verzekerd. Maar van de deken van het chirurgijnsgild vernam hij dat het bewijs van vakbekwaamheid, afgeleverd door de stad Gent, niet volstond om het beroep te Kortrijk uit te oefenen. Naar de gebruiken van die tijd was een dergelijk getuigschrift alleen maar geldig binnen de omschrijving van de stad waar het verworven werd.

Aangezien hij niet in dienst kon treden van zijn vader, moest hij de voorgeschreven opleidingstijd weer doormaken bij andere erkende chirurgijns, om naderhand examen af te leggen, voor de jury aangesteld door de "Neeringhe der barbiers en chirurgijns" van Kortrijk. Van een *Collegium Medicum* was er aldaar nog geen sprake. In deze provinciestad die misschien maar twee of drie dokters rijk was, werd pas in 1683 voor de gilde van barbiers-chirurgijns en apotekers een nieuw "Reglement ende Statuijt" afgekondigd, waar er sprake was van "de Neeringhe vande h.h. Cosmas en Damianus geseyt Collegium Medicum". (39)

Ook vernam Jan Palfijn van de stadsmagistraat dat hij het poorterschap van Kortrijk had verloren omdat hij destijds de schepenen van de stad niet op de hoogte had gebracht van zijn vertrek. Wat erop zou wijzen dat hij ofwel had moeten vluchten - zoals doorgaans wordt beweerd - ofwel dat hij inzake administratieve aangelegenheden nogal onbekommerd te werk ging (wat meer dan eens zal blijken). Hij kon echter opnieuw als poorter van Kortrijk aanvaard worden, mits hij er twee jaar verbleef en van onberispelijk gedrag was.

Hij ging weer in de leer nu bij de Kortrijkse deken van de chirurgijnsgilde Schoondonck in de Vrouwenstraat en vervolgens bij meester Ganspoel, en meester-barbier Serjans, waar hij voorzeker beter kon presteren dan zijn leermeesters zelf. In feite was Jan Palfijn dus drie keer opgeleid, een eerste keer te Gent, een tweede keer te Parijs en tenslotte in zijn geboorteplaats. Tijdens deze laatste opleiding is zijn vader overleden.

Toen zijn leertijd verstreken was, werd hij met toestemming van de pensionaris van Hoorn, op 13 oktober 1679 opnieuw als poorter ingeschreven. Tevens verzocht hij het chirurgijnslid om geëxamineerd te worden.

Hij moest op eigen kosten bij drie verschillende meesters twee vlijmen maken, zes in totaal. Bij diezelfde meesters moest hij twaalf aderlatingen uitvoeren, met de eigenhandig gemaakte vlijmen en driemaal een verband leggen. Tevens moest hij een moeilijke bevalling tot een goed einde brengen. Aldus verkreeg hij het getuigschrift van meester-chirurgijn in zijn eigen geboortestad.

Aderlating in de voorarm uitgevoerd door een barbier-chirurgijn en geholpen door een leerling die het aderlaatbekken vasthoudt (uit een werk van 1586).

Eindelijk stond hij op eigen benen. Nog voor hij zelfstandig ging werken, had hij reeds naam en faam, waaraan die opleiding te Parijs niet vreemd was. De patiënten lieten dan ook niet op zich wachten.

Op 7 november 1679 trad Jan Palfijn in het huwelijk met Margareta Wallaert, dochter van Frans en Liesbeth Goedtghebeur, een Kortrijkse welstellende familie die woonde in de Budastraat, tevens in de buurt van de ouderlijke woning van Palfijn. Zij hadden hem negen jaar vroeger in staat gesteld een opleiding te Gent te volgen.

Te Kortrijk werden vier kinderen uit dit huwelijk geboren :

1.- Margareta-Francesca op 22 augustus 1680 ;
2.- Anthonius-Jacobus op 21 januari 1682 ;
3.- Maria-Margareta op 12 januari 1684 ;
4.- Jacobus op 23 februari 1685.

De faam die hij verwierf in de stad en de kasselrij Kortrijk wekte de afgunst op van zijn beroepsgenoten. Het feit dat hij in zijn huis een menselijk skelet als studieobjekt had, brachten hem in opspraak, en was vaak een onderwerp van venijnige gesprekken in de vergaderingen van de nering.

Toen in 1683 te Kortrijk het *Collegium Medicum* tot stand kwam, waarin de deken van de nering van chirurgijns en apotekers ook zitting had, en dit *Collegium* aldus ook toezicht hield op de chirurgijns, werd Jan Palfijn in december 1683 opgeroepen om zich te verantwoorden over de herkomst en het bezit van menselijke beenderen en skeletten.

Aangezien Jan geen gevolg gaf aan deze dagvaarding, werd hij achtereenvolgens op 22 december 1683 en 5 en 12 januari 1684 weer aangemaand om te verschijnen voor

→

het *Collegium*. Deze laatste oproep kreeg hij besteld de dag dat zijn derde kind geboren werd.

De laatste aanmaning verzocht hem te verschijnen de "commenden Woensdach", hetzij vier dagen later.

Maar telkens daagde Jan niet op. Was het omdat hij geen plausibele verantwoording kon geven, of was het weer een vorm van slordigheid ? We zijn geneigd het eerste te veronderstellen. Op 19 januari 1684 werd hij bij verstek veroordeeld tot een boete van zes gulden.

Daarmee was de zaak echter niet opgelost, want hij stond meer dan ooit op een slecht blaadje bij zijn kollega's, met het gevolg dat hij eraan dacht de stad Kortrijk te verlaten.

Naar Ieper

Of het allemaal aan afgunst en nijd, vanwege zijn ambtsbroeders, te wijten was dat Palfijn het met hen niet kon stellen, betwijfelen we in hoge mate. Uit zijn levensloop komt hij naar voren als een rusteloze, ongedisciplineerde persoonlijkheid, en met prof. dokter L. Elaut (1897-1978) zijn we overtuigd dat hij "geen gemakkelijke baas" was. (40)

Wat er ook van zij, in elk geval kon Jan Palfijn te Kortrijk niet ongestoord werken, en hij zou verhuizen naar Ieper, waar hij bloedverwanten had.

We weten niet precies wanneer die verhuis gebeurde. Het moet waarschijnlijk in het voorjaar van 1685 geweest zijn, in elk geval na de geboorte van zijn zoon Jacobus op 23 februari 1685, aangezien de doopakte van dit kind nog te Kortrijk was opgesteld, terwijl zijn volgende spruit, zijn dochter Francesca op 4 augustus 1687 te Ieper werd gekerstend.

Te Ieper moest Palfijn, om er als gezworen heelmeester te kunnen fungeren, weer een nieuwe proeftijd doormaken en opnieuw examen afleggen. Die proeftijd heeft men, gezien de opleidingen die hij reeds achter de rug had blijkbaar gereduceerd tot één jaar, daar het "Register van de Camere der Medicyne der stede van Yper" met opgave van al de namen van de chirurgijns die nog in leven waren op 15 februari 1691 met "de daeten van hun admissie" vermeldt : "Mr. Jan Palfynck 31 mars 1686". Zijn opleiding te Ieper zou gebeurd zijn bij een veel jongere kollega, meester Ghysbrecht, die ook weer veel kon leren van zijn leerling. Of Palfijn toen reeds bij moeilijke bevallingen gebruik maakte van een verlostang van eigen vinding is lang niet zeker.

Op 30 oktober 1690 werd hij lid van de "Camere der Medicyne" van Ieper, en op 20 november van hetzelfde jaar werd hij als poorter aanvaard. Dat was vereist om er als zelfstandige meester-chirurgijn te kunnen optreden. Onder welke voorwaarden hij tussen 31 maart 1686 en 20 november 1690 heeft gewerkt, is niet duidelijk. Waarschijnlijk onder een soort peterschap.

In 1691 stierf Palfijns echtgenote, Margareta Willaert, naar men meent aan difterie. Jan Palfijn werd dus weduwnaar op 41-jarige leeftijd met vijf kinderen waarvan het oudste amper 11 jaar oud was.

Volgende keer :
Heen en weer tussen Ieper en Parijs

Noten :

(34) O.m. de ordonnantie van 18 oktober 1521 en het bekende plakkaat van 8 oktober 1540.
(35) M. Thiery, N. Goossens, e.a., *Gent : 300 jaar geneeskunde*, UZ Gent, 1990, p. 16-18.
(36) Laignel-Lavastine, e.a., *Histoire Générale de la Médecine, de la pharmacie, de l'art dentaire et de l'art vétérinaire*, t. 2. Parijs, 1938, p. 228-229.
(37) H.L. Houtzager, *Het experimenteel geneeskundig onderzoek in ons land ten tijde van Reinier de Graaf*, in : Reinier de Graaf 1641-1673, p. 60.
(38) *idem*, p. 70.
(39) P.H. Brans, *Chirurgyns en Chirurgynsgilden in de Zuidelijke Nederlanden*, in : Biologisch Jaarboek, 26, 1956, p. 345. Zie ook : L.J. Vandewiele, nota 15, p. 177.
(40) Brief van prof. L. Elaut aan redaktie "Twintig Eeuwen Vlaanderen", d.d. 1 augustus 1975.

MET DE PAPAVER IN HET KNOOPSGAT

(vervolg van blz. 162)

- "Hun Engelse stap is afgemeten, maar elke lente komen ze terug als zwaluwen, getooid in donkere, stijf gestreken jassen".

Na de Oldies komt nu de jeugd met hun *Guide and Workbook* [8] in de hand, van over de grote plas. Hun schoolreizen richten zich meer en meer naar onze Westhoek.

Het doet een beetje pijn als je dit jong geweld tussen de zerkjes van de *Commonwealth War Graves* ziet stoeien. *Know unto God. Age 17, Age 18, Age 19...*

Elie E.Balduck

Literatuur

1. *Oorlogsdagboek van Karel Balduck uit Haringe* (1914-1918). *De IJzerbode*, feb. en maart 1992.
2. *In Flanders Fields*, Uitgev. Toc H, 15 Trinity Square, London 1954.
3. *Point Three, Toc H Editorial Office, 1 Forest Close, Wend over*, is het maandblad van de Toc H-beweging. Alle inlichtingen (zoals abonnementen e.d.m.) bij Talbot House te Poperinge. Een ideaal middel ook om "het Engels" bij te houden !
4. *Het Nieuwsblad*, 4 dec.1989.
5. *Het Nieuwsblad*, 6/7 nov.1993.
6. Bertin Deneire, *Een huis voor de Tommies*. Uitg. De Klaproos,Veurne 1993.
7. G.Mandelink. *De Westhoek*. Uitg.Lannoo Tielt 1979.
8. *Battlefields of World War I. A Guide and a Workbook*. S.T.S. (School Travel Service), 24, Culloden Road, GB. Middlesex EN 2 8QD.

MICHEL CAPOEN
Waaienburgseweg 67
KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL
HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen
voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE
FRANS VERMEERSCH
Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

TOTALE UITVERKOOP

Jeans, sweaters, T-Shirts, trainings, babyartikelen, enz ...

Alles aan spotprijzen !

Tal van artikelen aan
100 - 200 - 300 - 400 & 500 fr.

TEXTIEL ANNIE

Krombekestraat 72A, 8691 STAVELE
Tel. 057/30 14 80

OPEN : woensdag, donderdag, vrijdag en zaterdag van 14 tot 19 uur
VERLOF : van 28 oktober t.e.m. 8 november.

Speciaalzaak in doopmanden
"Alles voor Sint-Maarten"
Nu ook specialiteiten van Brugge
"De Brugse beschuiten"

proline's LEONIDAS Leonida®

Confiserie Carine

Roesbruggestraat 74
8691 Beveren aan de IJzer
Tel. 057/30 10 16

open op zon- en feestdagen.
woensdag gesloten - dinsdag tot 17.30 u.
iedere dag van 9 tot 12 u. en van 14 tot 19 u.

MILITAIRE ONDERSCHEIDING

Tijdens een bijeenkomst van internationale oudstrijders op het Stadhuis te Ieper, op 15 oktober 1994, onze medewerker Jack Verstappen onderscheiden met de "War Medal General Eisenhower" voor zijn houding tijdens de oorlog en verzet 1940-1945.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Iemand stelde mij de volgende vraag :

Ik heb een individuele levensverzekering afgesloten die voldoet aan de voorwaarden om de jaarlijkse premie in mindering te brengen van de verschuldigde belasting. Maar in dat geval, op mijn 65e jaar, als ik gepensioneerd ben, moet ik dan belasting op het ontvangen bedrag betalen?

Inderdaad. Maar ik moet toch op het volgende wijzen :

1. Als voor die levensverzekering reeds minstens EENMAAL de premie bij de belastingen werd in rekening gebracht, dan moet men ze zeker verder aftrekken. Want de later toegekende uitkering wordt belast vanaf het ogenblik dat er, als is het maar één frank premie werd afgetrokken, en al is dat ook veertig jaar vroeger gebeurd.
   Wie dus éénmaal zijn levensverzekeringspremie geheel of gedeeltelijk heeft afgetrokken, moet dat altijd doen. Zoniet is dat nadelig !
2. In de meeste gevallen ligt de aftrek tussen 30 % en 40 % van de betaalde premie.
3. Bij uitkering op 65 jaar (60 jaar voor de vrouwen) wordt niet het uitgekeerde bedrag bij de inkomsten gevoegd. Slechts 5 % van dit bedrag wordt afzonderlijk belast aan 16,5 % (10 % voor de premies betaald vanaf 1993) en dat gedurende een periode van maximum 10 jaar.

Wie zinnens is zijn levensverzekering vroeger af te kopen (vroeger dan 5 jaar voor de vervaltermijn) wordt zwaarder belast.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

Vraag onze speciale SINT-MAARTENSFOLDER

Boekhandel SCHOONAERT
Bergenstraat 14 - Roesbrugge
Tel. 057/30 15 57

ROESBRUGGE - DE SINT KOMT

Op donderdag 10 november zijn Sint-Maarten en Zwarte Piet - gezeten in hun koets - weer op rondrit door Haringe en Roesbrugge.

Alle deelnemende kinderen krijgen uit de handen van Sint-Maarten een zakje snoep.

Opdat de stoet zijn folkloristisch tintje zou bewaren, vragen de Sint en Zwarte Piet dat iedereen een versierde of verlichte biet zou meedragen. Wie een biet bij heeft kan een supplementaire prijs winnen.

Zorg ook maar dat je een frisse keel hebt, zodat je met heldere stem kunt meezingen. We vergaderen aan de kerk van Haringe om 18 u. en op de Molenwal om 18.45 u.

(*) Tombola van WWF-Wereldnatuurfonds. K.B. van 22/04/91. Inkleuring van 24/06/94 tot 22/11/94.

1. REUZE SPAARTOMBOLA MET TWEE KANSEN OM TE WINNEN

Elk tombolaticket (met krabstrook) geeft je twee kansen om te winnen. Je maakt meteen al kans op één van de *10.000 handige zaklampjes*, en later op een prachtige hoofdprijs.

➢ *1 Opel Frontera 4 x 4* ➢ *13 reisbons van 100.000 fr.*
➢ *100 CD-radio-recorders Philips* ➢ *1.060 verrekijkers Tasco*

2. PLUS : EEN UNIEK NATUURBOEK

Het 17de natuurboek uit de reeks al. Over *"Couranie cactussen en vetplanten"* gaat het deze keer. Elk gezin dat meedoet aan de tombola krijgt het cadeau.

3. EN SPEELGOED VOOR DE KINDEREN

Want die verzamelen de vignetjes uit de spaarmaand-advertenties en sparen zo hun favoriete speelgoed samen.

Deelnemingsvoorwaarden en verzamelposters vind je in elk CERA-bankkantoor.
Ga vandaag nog langs : de CERA-spaarmaand loopt van 1 tot 31 oktober 1994.

CERA

CERA Bank - Obterrestraat 11, 8972 Proven - Tel. 057/30 02 32
CERA Bank - Pr. Rubbrechtstraat 44, 8972 Roesbrugge - Tel. 057/30 03 84
CERA Bank - Steenvoordestraat 42, 8978 Watou - Tel. 057/38 86 91

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

SPAARBONS

Wie biedt u doelgerichte beleggingen die scoren onder álle omstandigheden ?

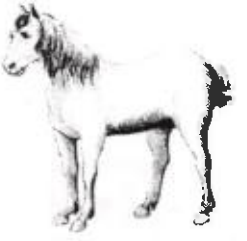
ASLK
Bankier waar ik best mee opschiet

EDDY AMELOOT
Prof.O.Rubbrechtstraat 14 - 8972 ROESBRUGGE
057/30 08 66 - 057/30 12 42 (privé)

ALLE BANKVERRICHTINGEN - ALLE VERZEKERINGEN

Taverne - Snack - Brocante

DE AFSPANNING
Roesbruggeplein 9, ROESBRUGGE - tel. 057/30 15 78

Openingsdagen : vrijdag, zaterdag, zondag en maandag

D'OUDE WASSERIJ
Rekkemstraat 118, MARKE - tel. 056/22 22 48 - fax 056/50 53 96

ROESBRUGGE CHIRO-HARO

Hallo, beste ouders en sympatisanten van de Chiro, hier volgen enkele belangrijke data:

- papierslag : 26 november
- dropping : 28 oktober
- chirozondagen : 30 oktober
  6 november
  20 november

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting van 15 september.
Wonnen 3 partijen :

1. Van Engelandt Th.
2. Delerue Remi
3. Vandaele Michel
4. Warreyn Maria
5. Kinoo Firmin
6. Top Georges
7. Deraeve Martha
8. Looten Irma
9. Debergh Agnes

JEUGDKONCERT IN DE KERK TE BEVEREN-IJZER

Het Zuid-Afrikaans Paarl Wellington Streekkoor zal optreden in de kerk van Beveren-IJzer op zaterdag 19 november '94 om 15 u.

Het koncert is bedoeld voor jongeren tot ± 22 jaar. Het repertoire bestaat gedeeltelijk uit bekende Nederlandse liederen. Op het einde van het koncert is samenzang voorzien.

In 1991 behaalde het streekkoor een gouden medaille op het Internationaal Rodepoort Festival. Eén der beroemdste Zuid-Afrikaanse komponisten, Dirkie de Villiers, heeft speciaal voor hen een liedje gekomponeerd. In 1994 zal het koor een eerste buitenlandse reis maken.

Vanaf 20 oktober zijn er kaarten te bekomen aan 100 fr. op het gemeentehuis van Alveringem, Lo-Reninge en Vleteren.

Het jeugdkoncert is een organisatie van VVV-Alveringem m.m.v. het Gemeentebestuur, De Groene Driehoek (Jeugdwerking) en de organisatie 'Kerk van de maand Beveren'.
Info : VVV Alveringem 058/28 88 81.

Op zondag 20 november is er een koncert in de kerk van Alveringem om 16 u.

Voorverkoop : 200 fr.
-12 jaar : gratis
Dag van het koncert : 250 fr.

Het betere voor uw interieur tegen de beste prijzen

SPECIALE PROMOTIE
DONSDEKENS
LAKENS
DONSOVERTREKKEN
...

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen buiten konkurrentie.

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen
vanaf 69,- de rol

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO
GARDISETTE, UNLAND
ARISTO, enz ...

KARPETTEN WOL
KARPETTEN
klassiek synth.
VLOERBEKLEDING

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem, vliegen- en mieren-
bussen, boenwas, trekkers,
keerders, vegers, dweilen,
sponsen, zeemvellen,
enz ...

DRAPERIEEN
excl. : Engelse stoffen,
Wereldmerken : ADO,
ARISTO, GARDISETTE,
UNLAND, VRIESCO, enz...

Vanaf 1 november tot 1 maart, nieuwe openingsuren van 9 tot 12 u. en van 13 tot 18.30 u.
Gesloten : zondag, feestdagen en maandagvoormiddag

mb **MASSA BEHANG**

Bergenstraat 42 - 8691 BEVEREN - (Kalsijde) (Roesbrugge) - Tel. 057/30 10 20

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (10)

NOVEMBER OF SLACHTMAAND

Willem Lanszweert

Het weer als voorspeller van ... het weer.

Wind.

Selden is gelegen
Groot wind sonder reghen.

Wind is niets anders dan een bewegende luchtmassa. Reeds in de Oudheid kreeg de wind verschillende namen dit al naar gelang de windrichting. Homerus, bekendste dichter uit de Griekse Oudheid - leefde vermoedelijk in de 8e eeuw vóór Christus - noemde vier winden : Boreas, Euros, Nothos en Zephyros.Deze indeling was later evenwel onvoldoende ... er kwamen winden bij. Het werden er acht en later, onder Aristoteles - een groot Grieks filosoof die leefde van 384 tot 322 vóór Kristus - zelfs twaalf. Karel de Grote - leefde van 742 tot 814, koning van het Frankische Rijk en in 800 keizer gekroond - plaatste de twaalf winden van Aristoteles in de windstreken. In de volkse weerkunde bestaan geen sporen die verwijzen naar deze twaalf winden. In de volksmond kregen de winden een naam toebedeeld al naar gelang de streek van waar ze afkomstig waren of werden ze genoemd naar hun karaktereigenschappen.

De eigenschappen door de volksweerkunde aan de wind toebedeeld zijn wel nog dezelfde als deze welke door de Ouden werden omschreven. Zo heeft elke wind zijn typische "warmte-graad, vochtigheid en neerslag."

Het weder kent men aan den wind,
Den vader aan zijn kind.

De wind en de windstreken

Noorderwind : 's Zomers brengt noorderwind bestendig en mooi weer. In de winter is noorderwind minder fraai. In dit jaargetijde brengt hij sneeuw en strenge vorst. Een Noord-Oosterstorm aan de Belgische kust duurt nooit langer dan drie dagen. In de weerkunde is dat een bekend feit.

Oostenwind : Regens aangevoerd door Oostenwind houden lang aan. Ze worden veroorzaakt door depressies die boven onze streken stationair blijven.

Regen uit het Oosten,
Acht en veertig uren zonder vertroosten.

Zuiderwind : Staat bekend als de beste wind. Gans het jaar brengt deze wind goed weer, behalve als hij veranderlijk is bij vochtige warmte. In dit geval mag men regen verwachten.

De wind in 't zuiden,
Is water voor de puiden.

Westenwind : Kort maar krachtig : de westenwind of de wind uit het regengat. Deze wind geeft regen of sneeuw.

Al deze beweringen zijn vrij betrouwbaar.

Een paar spreuken :

Vrij vertaald uit het Duits :

*Wind van ondergang, *1*
's regens aanvang,
*Wind van "opgang", *2*
mooi weer aanvang.

*1 ondergang : Niedergang, verwijst naar de ondergaande zon in het Westen
*2 "opgang" : aufgang, opgaande zon in het Oosten

Uit het Engels :

De Zuiderwind brengt warmte
en vruchtbaarheid,
De Westenwind melk en vis,
De Noorderwind koude en vorst,
De Oostenwind fruit aan de bomen.

De wind en de zon.

Over het algemeen verplaatsen de cyclonale depressies op onze breedtegraden zich van West naar Oost. Dergelijke depressies gaan steeds gepaard met regen en worden gevolgd door zonneschijn. Bij hun doorgang draait de wind in de richting van de wijzers van de klok, daarna in tegenovergestelde richting. Dit verschijnsel is zowel bij ons als in onze buurlanden gekend.

Als de wind met de zon draait,
krijgen we mooi weer,
als hij omdraait,
slecht weer.
(uit het Frans)

Krimpende (*) wind en uitlopende vrouwen,
zijn zelden te vertrouwen.

* krimpen : tegen de zon draaien

Als de wind de zon volgt,
blijft het weer dagen achtereen goed.
(uit het Duits)

Door de zonnewarmte wordt de lucht verwarmd. De lucht zet uit waardoor de dichtheid ervan afneemt en de lucht gaat stijgen. Er ontstaat termische convectie die zich overdag ontwikkelt en 's nachts stopt. Vandaar :

De Noorderwind staat op
met de pissebedden,
en gaat slapen met de kippen.

Sint-Martinus de grote kindervriend brengt geschenken aan wie 't verdient.

Steekt er 's nachts wind op dan is er een depressie op komst en kan men regen verwachten.

Wind in den nacht,
Is water in de gracht.

De windkracht.

In 1808 werd de wind door een Engelse Admiraal, Sir Francis Beaufort, ingedeeld in 12 verschillende windsnelheden van 1 tot 12 Beaufort. Het effekt van de wind op een volbezeild oorlogsschip vormde de basis voor de indeling.

Beaufort	windsnelh. in m/sec	windsnelh. in km/uur (afgerond)
1 zwakke wind	0,3 - 1,5	2 - 5
2 zwakke wind	1,6 - 3,3	6 - 11
3 matige wind	3,4 - 5,4	12 - 19
4 matige wind	5,5 - 7,9	20 - 28
5 vrij krachtige w.	8 - 10,7	29 - 38
6 krachtige wind	10,8 - 13,8	39 - 49
7 harde wind	13,9 - 17,1	50 - 61
8 stormachtige w.	17,2 - 20,7	62 - 74
9 storm	20,8 - 24,4	75 - 88
10 zware storm	24,5 - 28,4	89 - 102
11 zeer zware storm	28,5 - 32,6	103 - 117
12 orkaan	> 32,6	>117

Weerspreuken voor november

Brengt Sint Maarten zonneschijn,
't zal een koude winter zijn.

Volgens de kalenderdagen :

1 november : Allerheiligen.
Volgens om het even welke weerstoestand op deze dag vastgesteld zal het nu rap winter zijn. Dit mag blijken uit volgende spreuken :

Geeft Allerheiligen zonneschijn,
't zal spoedig winter zijn.

→

VOEDING JOHAN

Prof. Rubbrechtstraat 21
Roesbrugge
Tel:057/30.05.85

openingsuren:
open van 7.30 u tot 12.30 u
en van 13.30 u tot 19.00 u
zondag van 8.00 u tot 12.00 u
gesloten van
zondagmiddag tot maandagmiddag

Voor de kleinsten : Bezoek Sint Maarten !!

op zaterdag 5 november van 13.30 tot 16 u.

Melo cakes	***97,-***
Chocolade 250 gr.	***65,-***
Speculoos 3 st.	***18,-***
A.B.C.-koekjes 400 gr	***39,-***
Chocolade diertjes 100 gr.	***49,-***

DIEPVRIES

Kroketten 1 kg	***51,-***

NON-FOOD

W.C. -papier Decor Scottex 6 rollen	***59,-***
Keukenrol Decor Scottex duo	***54,-***
St.-Marc allesreiniger 1,5 l	***128,-***
W.C.- Blokvulling 2 st.	***57,-***
Whiskas 4 var. 400 gr.	***32,-***

TOPPER VAN DE WEEK
ONTVETTE HAM
290,-

CHARCUTERIE

Kippewit	***350,-***
Gentse kop	***240,-***
Boterhamworst	***220,-***
Kip Hawaï en Noordzeesalade	***150 g + 50 g GRATIS***

KAASHOEKJE

Voor op uw kaasplank :

Maredsous 45 %	***390,-***
Passendale NU	***410,-***
Brie 60 %	***330,-***
Chaumes NU	***440,-***
Westlite	***400,-***

Pimkoekjes	***45,-***
Delacre Namur	***75,-***
Petit Beurre 250 gr	***3 + 1 GRATIS***
Suzy Banketwafels	***5 + 1 GRATIS***
	8 + 2 GRATIS
Hulla Hoop 90 gr. Paprika	***25,-***
Bolognese	
Elvea tomatenconcentraat *2 x 140 gr.* *4 x 70 gr,*	***35,-***
Unoxsoepen Tomaat Kip	***45,-***
Tomaten-groenten Tomatencreme Tomatensupreme	***49,-***
Asperge	

ZUIVEL

Halfvolle melk Stassano - 1 l	***25,-***
- 6 x 1 l	***144,-***
Diksmuda boter 250 gr.	***48,-***
Drinkyoghourt 1 l	***34,-***
Evian 1,5 l	***26,-***
Gini 33 cl	***19,-***
Jupiler bak + leeggoed	***285,-***
Minuut Maid 1 l Sinaas Appel Tropical	***47,-***

VERSE GROENTEN & FRUIT

(van 21/10 t.e.m. 24/10)

Mandarijnen	*3 kg* ***99,-***
Veldsla 150 g	***15,-***
Bloemkool Superprijs	

Effi Minarine ***32,-***

Folder geldig van vrijdag 21/10 t.e.m. zondag 6/11 of tot uitputting voorraad en onder voorbehoud van drukfouten

Bijlage IJzerbode oktober 1994

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 19 tot en met zaterdag 22 okt.

SINAASAPPELEN	*3 kg voor* **85 fr.**
ROZE POMPELMOES (nieuwe oogst)	*9 voor* **100 fr.**
CITROENEN	*10 voor* **59 fr.**
BLOEMKOLEN	***SPECIALE PRIJS***

Gesloten van 2 t.e.m. 8 november

HSA
SPAARBANK

Vul uw wijnkelder tijdens de maand oktober.

Per storting van 25.000 BEF op vrij en 50.000 BEF op termijn of kasbons, ontvangt u 1 fles heerlijke wijn !

Bent U tussen de 16 en 25 jaar en u opent een giro-rekening, dan ontvangt u een mooie sportzak en bovenop een fles heerlijke wijn.

ALLE BELEGGINGEN – LENINGEN – VERZEKERINGEN

Kantoor

Geert VANDENBUSSCHE - DESCHUYTTER

Haringestraat 37 – 8972 ROESBRUGGE-HARINGE – Tel. 057/30.09.86

Met Allerheiligen vochtig weer,
volgen sneeuwbuien keer op keer.

Als het met Allerheiligen sneeuwt
leg dan uw pels gereed.

Het oude bijgeloof stuurt ons op deze dag het bos in om er een stuk beuk te kappen. Is dit stuk vochtig dan zal de winter koud zijn. Is het stuk droog dan mogen we een zachte winter verwachten.

2 november : Allerzielen.

Sneeuw op deze dag
voorspelt een zacht voorjaar.

11 november : St. Martinus

In Luik en Namen doodde men vroeger een gans. De beenderen werden gebruikt om het weer te voorspellen : rode beenderen brachten een koude winter, blanke beenderen betekenden een zachte winter.

De misse van Sint Merten,
Brengt ons de winter in 't herte.

Sint Martinus, warmte en regen,
Brengt het zaad geen grote zegen.

Als op Sint Merten de ganzen op 't ijs staan,
Moeten ze met Kerstmis door het slijk gaan.

19 november : St. Elizabeth van Hongarije.

Sinte Elizabeth doet verstaan
Hoe het de winter zal vergaan.

21 november : O.L.Vrouw Opdracht.

Maria's opdracht klaar en hel,
maakt de winter fel.

25 november : St. Catharina.
Volgens de volksoverlevering mag men tegen deze tijd de eerste sneeuw verwachten.

30 november : St. Andries.

Sint Andries,
brengt de vries.

LEZING DOOR ROGER-A. BLONDEAU

GERARD MERCATOR (1512-1594)
De Vlaamse grootmeester van de kartografie
Leven en werk

Op woensdag 23 nov. 1994
20u30

Zaal OUD-VLAENDEREN te POPERINGE

Een initiatief van :
HISTORIA FLANDRIENSIS
Kring voor Geschiedenis en Archeologie met zetel te Hooglede

Inkom : leden of studenten : 100 fr.
niet-leden : 120 fr.

RK **TOUSSAINT**

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

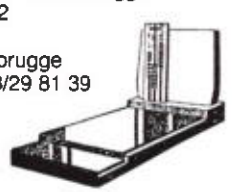
Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057//30 16 20 - 057/30 11 72

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12
Burelen :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS

Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

MERCATOR op BRTN-Twee

Op maandag 24 oktober om 21 u. a.s. komt er op BRTN-Twee een programma over de Vlaamse kartograaf Gerard MERCATOR, ter gelegenheid van het nu lopende Mercatorjaar.

Dit programma wordt voorgesteld door weerman Frank De Boosere.

De wetenschappelijke begeleiding was in handen van onze medewerker Roger-A. Blondeau, die hiervoor tweemaal, en laatst op 11 mei jl., een T.V.-ploeg op bezoek kreeg.

ROESBRUGGE KERSTVERLICHTING

Om onze kerstverlichting te bekostigen nodigen wij U uit naar ons feestmaal, dit op zondag 20 november vanaf 12 u. in zaal "Kristen Volkshuis" bij Patrick Gunst.

De deelnameprijs bedraagt slechts 300 fr. (200 fr. voor de kinderen) voor vol-au-vent met frietjes.

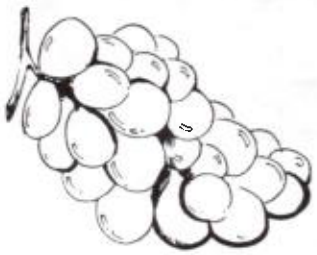
Kaarten te bekomen bij alle leden van het feestkomitee en bij Patrick Gunst.

't Rozenhof

Kom bij
ons
voor
uw
huwelijksfeest
...
in onze
vernieuwde zaal
(240 pers.)

Obterrestraat 73, 8972 Proven • Tel. 057/30.03.35

De oogst is binnen

bij het LANDBOUWKREDIET

GROTE WIJN-SPAAR-AKTIE

bij

KANTOOR RECOUR

(vanaf 17 oktober tot 16 november)

Voor inlichtingen :
KANTOOR RECOUR BVBA
Agentschap Landbouwkrediet
Prof.O.Rubbrechtstraat 68B, 8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 02 70

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (17)

Een woordje geschiedenis

Duitse douaniers in de streek.

Urbain Oplinus, een gewezen douanier en aksijnsambtenaar van Rumbeke, heeft in 1983-1989 in het douanemaandblad "De Schakel" regelmatig bijdragen geleverd over zijn ambtstermijn bij de douane onder de titel "Dagboek van een commies" of "609 maanden dienst voor 6.982.182 frank".

Mensen die schrijven, blijven. Zo vernemen we heel wat over de Duitse douaniers die in onze streek bedrijvig waren.

Urbain Oplinus belandde als jonge kommies bij de brigade van Roesbrugge op 1 januari 1939. Na een mobilisatieperiode van 15 oktober 1939 tot 9 juni 1940, was hij weer present en maakte ook de aankomst mee van Duitse douaniers. De Duitse overheid betrouwde ongetwijfeld de, overigens gewapende, Belgische en Franse douaniers niet en zou dus zelf het heft in handen nemen.

Hier volgt zijn relaas.

"Half november 1940 kwamen er ineens Duitse douaniers toe te Roesbrugge. Ik dacht zo : "Zullen we nu moeten dienst doen met Duitse douaniers ? Waarschijnlijk zullen we hen overal de weg moeten tonen, wijzen waar de grens is enz..." Maar niets van dat alles. Zij kwamen toe op een woensdag, 13 november 1940, dat herinner ik mij nog goed, en de donderdag gingen ze op dienst.

In plaats van ons iets te vragen zonden ze een briefje, in het Vlaams nog wel, waarin ze de brigadier opdracht gaven voortaan zijn diensten in vier exemplaren voor te schrijven in plaats van drie, en iedere dag een afschrift op te sturen naar de postenführer.

Naar het schijnt was die een soort brigadier of luitenant van de Duitse douane. Verder waren er nog een zestal echte douaniers en de rest, een twintig man, waren andere soldaten die gedetacheerd waren bij de grensbewaking."

Huisvesting.

"De Duitse douaniers waren voor het merendeel ondergebracht in een huizenrij : nummers 10 tot 12, langs de Casselstraat (Beveren-aan-de-IJzer), ook wel "Foulons reke" genaamd. De bewoners moesten er have en goed ontruimen en elders een onderkomen zoeken.

Bij burgers in de omgeving werden onbeslapen bedden opgeëist om de vrijgekomen kamers te bemeubelen.

Enkele Duitsers waren bij partikulieren gelogeerd o.m. naar ik mij herinner, bij Gusta Desagher-Leon Cnockaert, August Desender en Maurice Lejeune. Het "Zollamt" zelf was ondergebracht in een deel van de woning van Maria en Charles-Louis Dehouck te Oost-Cappel.

1939-1940 - Officiële huwelijksplechtigheid aan de grens in Menen-Barakken. Achter de prikkeldraad is er meer dan gewone belangstelling.

Stilaan geraakten de Duitse kommiezen min of meer ingeburgerd en vele mensen kenden ze bij de voornaam. Overdag zag je hen, meestal alleen op stap, het geweer aan de schouder. Of ze 's nachts veel in de velden opereerden, weet ik minder. Roesbruggenaars, jongelui van toen, die af en toe met kleine bendes optrokken naar Frankrijk, beweren dat ze er nooit ontmoet hebben. Maar er zijn, zoals we zullen zien, ook andere verhalen."

Velddienst afgeschaft.

"Met ingang van 6 februari 1941 werd de velddienst van de Belgische douane afgeschaft. Van dan af was het ook niet meer toegelaten het kaki-uniform te dragen en moesten wij, als planton aan het kantoor "Kapelhoek" in burgerkledij ronddrentelen. Erg lastig hadden we het niet, maar daar er aldus te veel personeel was, moesten we maar vier uren presteren. De brigadier gaf ons nog twee uren extra om van en naar het werk te gaan.

"Moeder Tol" was er echter als de kippen bij om, aan de Franse grens, onze rangen uit te dunnen en het boventallig personeel naar Limburg te sturen. Op zondag 2 maart 1941 kwam de brigadier mij zeggen dat mijn overplaatsingbevel was toegekomen. Samen met de kollega's Broos en Noyez moest ik naar de direktie Hasselt."

Tot daar het relaas van Urbain Oplinus.

Fluitende kogels.

Gerard Gribbe werd, als zestienjarige knaap, op zekere dag gevraagd (het was in oorlogstijd) een zieke blauwer te vervangen. Zijn moeder was er niet erg voor te vinden, maar omdat zijn metgezel een oude doorwinterde vos was, liet ze hem begaan.

"Nu kwamen wij", vertelt Gerard, "elk met een zak tarwe van Frankrijk. Voor mij was de last tamelijk zwaar en het gaan moeilijk. Ter hoogte van de hoeve Gerard Soetaert, aan de Sint-Omaarsstraat, moesten we over een sloot.

Wie voor de eerste maal meegaat, ziet overal schimmen en schaduwen, de vrees voor het onbekende. Zo bemerkte ik aan de overkant een vaag donker hoopje. Verdacht leek me. "Kijk daar eens", fluisterde ik tot mijn maat. "Gewoon een hoopje vuilnis," antwoordde hij stilletjes, maar juist toen ik met mijn 50 kilo tarwe de sprong over het slootje zou wagen, veerde het hoopje recht... een Duitse kommies. Van het verschot sukkelde ik in de sloot maar Medard trok me bij de hand overeind en weg waren we.

Veertien geweersalvo's kletsten ons rond de oren, maar bibberend van schrik konden wij de dans ontspringen.

Na van de emotie bekomen te zijn en even te hebben uitgeblazen, zouden we nog een tas koffie (of wat er op trok) gaan drinken bij Medard. Niet ver van zijn woning, aan de Eekrulder (Sint-Omaarsstraat), bemerkten we achter in zijn tuin een wiege-

►

lend licht. "Verdomme", gromde Medard, "ze (de Duitsers) zijn al mijn kot aan 't aflopen." Behoedzaam slopen we naderbij. Vals alarm echter. Het bleek zijn buurvrouw Slava, de Polonaise, te zijn die, met een petroleumlamp in de hand, haar konijnen nog aan het voederen was."

Een levende dode.

"Op een avond, van een smokkeltochtje bijna thuis, kwam ik door de hoeve Bollengier (Oost-Cappel) gestapt. Een eind voor mij uit werd ik plots een Duitse douanier gewaar... Manfred met zijn hond. Fluks duikelde ik de hoog gewassen paardebonen in, wachtend of de hond me achtena zou zitten. Maar Manfred had mij niet gezien en gromde : "Verückt, eine Ratze". De hond die beter wist, kreeg echter een flinke mep en hield zich koest.

Inmiddels had ik mij stilletjes verwijderd maar wou me toch niet laten vangen door recht naar huis te gaan. In Bollengiers schuur, waar gedorst huttebonestro getast lag, zou ik me even schuil houden. Maar ik was zodanig vermoeid dat ik mij neervleide en in een diepe slaap viel.

's Morgens moest de poester in de schuur wat bonestro komen halen om de kachel aan te maken. In het duister deed hij, zoals gewoonlijk, een losse greep maar voelend dat het stro tamelijk vast zat, tastte hij even in het rond tot hij verrast mijn benen gewaar werd.

Als van de duivel bereden, holde hij langs de raketdeur de schuur uit en schruwelde : "D'er ligt daar een dode, d'er ligt daar een dode."

Zo onverwacht wakker gemaakt, haastte ik mij naar huis. De dode was verrezen !"

Kort spel.

"De Duitse douanehonden waren nochtans fel te duchten. Toch was niet iedere blauwer er voor op zijn ongemak. Zo waren twee Bambekenaars, Marcel Dehaene en Pietje Mostaert, op een nachtelijke tocht fel verrast toen een kommiezenhond Pietje Mostaert langs achter bij de jas greep. Marcel Dehaene, van niets vervaard, greep het dier bij de halsband en klopte het enkele keren met de kop ongenadig tegen een bollaard, tot het verdwaasd en kreunend weg hinkte. De Duitse douanier was nog te ver af om hen te bedreigen.

Sommige blauwes strooiden ze peper in de ogen om er zich van af te maken." Aldus Gerard Gribbe.

Een eerste avontuur.

Aan het woord is Remi Delerue, woonachtig in de Moenaardestraat 71 te Haringe.

Haringe, moeten we het dorpje nog voorstellen, was destijds een geducht blauwersnest. In dat nest werden jeugdige blauwers uitgebroed en zo de ouden blauwden, zo blauwden de jongen.

Remi Delerue woonde vlak tegen de grens, niet ver van de Heidebeek, Heybrugstraat nr. 10. Hij zag er het levenslicht en sleet zijn jeugdjaren op de ouderlijke hoeve.

1939-1940 - Belgische grenswachters verbroederen met Franse poilus te Oost-Cappel.
We herkennen v.l.n.r. : in de bovenste rij Charles-Louis Dehouck, uiterst rechts Jules Maerten (?), onderaan Firmin Suffys, midden Georges Desaegher, rechts Maurice Thoris.

Foto Gommar Demaldré - Roesbrugge

Maar hij zou toch negentien jaar worden eer hij zijn eerste smokkelavontuur zou wagen. Remi, die van precisie houdt, weet te zeggen dat het op 2 november 1939 was dat hij voor het eerst een koe zou overbrengen.

"Dat lijkt in eerste opzicht vrij eenvoudig. Maar je hebt bij ons eeuwig en ervig de brede diepe Heidebeek, de grens, waar je overheen moest, beslist geen lacheding.

Wij, mijn broer en ik, trokken de koe oeverafwaarts, maar de beek was door langdurige regenval fel opgezwollen. Eenmaal in het water wou de koe met de stroming mee zwemmen. Maar voor ons moest ze de andere steile oever op en dat ging niet van zelf.

Dus wonden wij het lange leitouw dubbel omheen de stam van een knotwilg en dan maar trekken en sleuren. Doch het lukte niet want het dier zwom vlugger stroomafwaarts dan wij normaal gewenst hadden. Tot zesmaal toe moesten we het touw rond een volgende boomstam slaan eer we de koe weilig en wel op de oever kregen.

Honoré Vandendriessche, veehandelaar, had me dat gevraagd. Tweehonderd frank was mij daarvoor geboden, opdracht die ik gretig aanvaard had want een boerewerkman moest daar in die tijd twee weken voor werken. Na ze bij ons gestald te hebben, leidde ik de koe 's anderendaags naar het Waaienburgstation.

Dat liep dus, alles bij mekaar genomen, goed af en zo waren de eerste centen op zak."

De oorlogsblauwerij.

"In mei 1940 breekt de oorlog los en dat veranderde de situatie, ook aan de grens. Want nu ging het in hoofdzaak niet zo zeer om tabak en sterke drank maar ook en vooral om voedingswaren, bonen, tarwe en tarwemeel, boter en geregeld varkensvlees, zeer gegeerde produkten, door mensen van verderop in het binnenland.

Maar wij, de Delerues, roerden niet veel. Dagelijks, of liever iedere nacht, trokken smokkelaars door ons erf de grens over, om ze niet met name te noemen, een buurman met zijn bende. Bij zover dat mijn moeder ons uitdagend, haast verwijtend, vroeg : "Kuje gieder niet'n doen ?" (Kunnen jullie niets doen ?). Dat was net iets te veel. Nee, zo'n lamzakken waren we toch ook niet en 't spel zat op de wagen.

Bij de gewone smokkelwaar, die op de zwarte markt terecht kwam, was er vooral de blauwerij met paarden. Remi Riem was in die tijd een bedrijvige "peerdekul" (paardenhandelaar). Persoone van Watou ook, maar die was steger in 't betalen.

Dus blauwde ik Belgische paarden over de Heidebeek naar Frankrijk. Je moest ze wel een kinketting (granmette) opzetten. Zo kon je een paard doorheen de beek loodsen, want een kinketting omsluit de onderste lipspieren, wat bij flink toehalen pijn doet.

Langs de hoeve Vandecasteele in Houtkerke (Fr.-Vl.) werden ze verder naar Rexpoede geleid, bij een niet minder bekende paardenmarchand, Paul Hersoen.

Daarmee was enorm veel geld te verdienen, 5.000 fr. per stuk. Wij spanden er gewoonlijk twee voor de wagen, tot bij ons thuis, zodat we bij welslagen 10.000 fr. opstreken. Een bedrag om bij te duizelen want een jonge douanier, met enkele jaren dienst, streek maar 1.180 fr. per maand op.

Hoeveel ik er overgebracht heb, weet ik niet meer, in de verste verten niet, maar zeker meer dan 50 en misschien wel 100. In Frankrijk was er een tekort aan trekpaarden en de prijs ging er van 70.000 tot 80.000 frank.

In ons land daarentegen was er enorm veel vraag naar slachtkoeien, want het vlees was op de bon, gerantsoeneerd. Dat was per dag een zeer mager beestje en zo tierde de zwarthandel welig.

Vanuit Frankrijk werden magere "rakken" (magere koeien) overgeblauwd en bij Belgische boeren gestald, in de plaats van goed in het vlees zittende beesten die gretig afzet vonden.

Lijk er van alles "overgeslunst" (overgebracht) werd, waren ook jonge biggen fel in trek. Die werden hier dan vetgemest. Zwijnejongen droegen we over in een bak, met twee persen. Zo bleven de diertjes kalm. Maar over de beek zelf droegen we ze met de hand, in iedere hand een, lopend over een badding. Als ze begonnen te mekkeren, sleepten we ze met de snuit door het water, want dan konden ze hun smoel niet roeren."

Rik Sohier

De nieuwe kollektie
BEHANGPAPIER is binnen !

Aangepaste gordijnstoffen en vloerbekleding !

Gedurende de novembermaand dubbele zegels op donsdekens, overtrekken en lakens

JACQUES BERQUIN
Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek - Sauna
2 Zonnetunnels (met air-conditioning)

- **Nieuwe** kollektie **winterpantys** zijn binnen. ***Grote keuze !***
- Exclusieve bijouterie
- **Kinderparfum** van "Aladdin" en "Oilily" (speciaal voor Sint-Maarten)
  "Sprinklies" van Silvy Melody
- **Nieuw** ! **Winterkousen** voor **heren**
- **Promotie** op de **Lycra Pantys 3 + 1 GRATIS**
- **Nieuw : poncho's** in 3 kleuren

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12

HOOFDVERDELER FSO

LIGIER
ZONDER RIJBEWIJS
Maak een proefrit

DE NIEUWE LIGIER PRIMA
OOK IN GROTERE VERSIE 3-CILINDER

hebt u geen vervoer ? Geen nood ! Wij komen u afhalen en terugbrengen op eenvoudig telefonisch verzoek
✆ (057) 30 00 56
HOOFDVERDELER VOOR WEST-VLAANDEREN

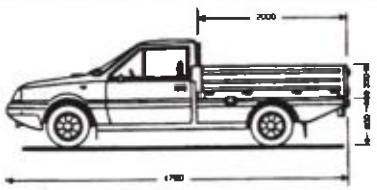
STUUR DEZE BON OP :
Gelieve vrijblijvend documentatie op te sturen :
naam : .....
voornaam : .....
straat : .....
postn° : .....
Woonplaats : .....

OPEN DEUR
22 & 23 OKT. '94
GARAGE-CARROSSERIE
YANNICK HUYS
Kallestraat 16 - 8691 Beveren-IJzer
✆ (057) 30 00 56

CARO HATCHBACK 1900 GLD
426.500 BTW incl.

5d - Diesel - 1905 cc - 71 PK motor Citroën-Peugeot

Pick-Up
vanaf 403.313,- BTW incl.
1000 kg. laadvermogen - 1000 kg. trekvermogen

SKODA AUTO
Volkswagen Groep
Onze modellen rijden op zachte prijzen

Skoda Favorit
vanaf 268.000,- BTW incl.

Skoda Forman
vanaf 329.900,- BTW incl.

Skoda Forman Plus
vanaf 333.669,- BTW incl.
Skoda Pick-Up
vanaf 295.500,- BTW incl.

KERK van de MAAND

BEVEREN-IJZER
KERK VAN DE MAAND NOVEMBER

Er zijn zoveel Beverens in Vlaanderen. Je hebt Beveren-Waas, Beveren-Leie, Bever, Beverst, Bevere bij Oudenaarde, Beveren-Roeselare en ... Beveren aan de IJzer.

Verscholen in de Westhoek, tussen Ieper, Veurne en Poperinge, waar de IJzer België binnenkomt.

Je denkt al, wat voor goeds komt er uit dit godverlaten (God vergeve het me) dorp. En toch, deze parochie heeft iets, ze leeft, rond de kerk.

Een kerkgemeenschap hoeft niet groot te zijn, om er iets boeiends van te maken. Amper zeshonderd inwoners groot, - honderd jaar geleden was dat drie maal zo groot -, maar 600 aktievelingen !!!

O ja, Beveren is ontstaan als een nederzetting rond 800, de oudste geschriften spreken over Beverna in 1159.

De Bevernaars zijn niet weinig fier op hun St.-Audomaruskerk, een majestueuze driebeukige gotische kerk uit de jaren 1400.

Audomarus moet in deze streek wel erg bekend zijn geweest : ook Alveringem heeft een St.-Audomaruskerk, en wat dacht je van St.-Omer in het noorden van Frankrijk ? De kerk wordt vernoemd als een typisch voorbeeld van een hallekerk; men noemt haar ook "De kathedraal van de Westhoek". In 1939 werd deze kerk dan ook een beschermd monument. De oorspronkelijke zandsteen is nu nog zichtbaar. Binnenin een en al verwondering : houten tongewelven die rusten op mannenkoppen, een doopvont uit 1761, het orgel uit eind 18de eeuw, een pracht van een lambrisering, een reliekhouder van de H. Audomarus, gepolychromeerd en verguld, eind 17de eeuw, H. Eligius van Noyon, beeldje uit het begin van de 17de eeuw en ... och teveel om op te noemen. En had de Beeldenstorm niet lelijk huis gehouden, en hadden Franse troepen in 1793 en 94 er hun intrek niet genomen...

De kerk van Beveren is vooral geen museum, waar alleen maar mag naar gekeken worden, en waar geen kat te zien is. Het is de verzamelplaats van de kerkgemeenschap, op zondag en andere dagen. De Bevernaars zeggen " 't is nuze kerke". Daarrond staat de school voor de jeugd, is er de zaal voor feest en verdriet, is er de bakker, de kapper en de plaatselijke cafés; kortom in Beveren staat de kerk nog in het hart van een dorp en in het hart van de mensen die er wonen. Dit is meer dan alleen maar een monument, het leeft !

Er zijn die bloeiende verenigingen van jong en oud, die wanneer het nodig is voor de kerk : ge moet maar spreken.

Dit merk je aan de volle kerk op zaterdagavond en zondagmorgen, waar zelfs mensen van 'over de schreve' en van ver buiten het dorp afkomen; je kunt er niet naast kijken, daar wordt Mis GEVIERD, verzorgd tot in de puntjes met stevige zang, en bij elke speciale gelegenheid een aangepaste omkadering, versiering, teksten ... bereidwillige handen, zomaar, gratis. Dit is Kerk zijn.

Hoogtepunten zijn er genoeg : hoogdagen, eerste en plechtige kommunie : elke mijlpaal in een mensenleven speelt zich hier af.

En we vinden er zelf nog wel uit : Oogst - Dank - Mis, om de drie jaar een mis op een hoeve ter gelegenheid van de Hoevedag.

Er is de noveen van O.L.Vrouw van Beveren, een Mariaverering die ruim 700 jaar oud is. De Sinte-Brigida verering is zowat honderd jaar oud. Deze heilige wordt aanroepen tegen "koeplage en andere veeziekten" : Bevernaars, vooral een agrarische bevolking, zijn praktische mensen ...

En sinds een paar jaar wordt de ganse maand december in het teken van Kerstmis gesteld : versiering in en om de kerk, reuzengrote kerstbomen, de eigengemaakte kerststal en beelden, kerstmuziek, echte schapen, verlichting. Sluitstuk van dit gebeuren is de Kerstnachtmis, waar zowat het ganse dorp aan meewerkt, een uitgewerkt kerstverhaal voor mensen van goede wil. En daarbij de kerstvuren en, Gluhwein; opbrengst voor ex-Joegoslavië. Komen zien om hiervan mee te genieten.

Dit is ook het tema, waarrond alles draait in deze open-deur-kerk-van-de-maand : historisch waardevol patrimonium, dat met veel bereidwilligheid in ere wordt gehouden, in een kerkgemeenschap die groeit en bloeit.

Elke zondag van november is er een speciale gelegenheid om dit mee te maken : de hoogmis om 11 uur, en de open-deur van 14 tot 17 uur, waarrond kort besloten wordt. Dit is het programma voor november, dat vloeiend overgaat in de Kerstperiode :

- ***zondag 6 november :***
  - te 11 uur : H. Mis opgeluisterd door de muzikale familie Luc Masscheleyn - na de mis korte opening van de kerk-van-de-maand.
  - van 14 tot 17 uur : open-deur-kerk tentoonstelling van de verenigingen in Beveren.
  - te 17 uur : korte bezinning als opsluit
- ***zondag 13 november :***
  - te 11 uur : H. Mis opgeluisterd door het koor van Stavele.
  - van 14 tot 17 uur : open-deur-kerk tentoonstelling van de verenigingen in Beveren.
  - te 17 uur : korte bezinning als opsluit
- ***zaterdag 19 november***
  (uitsluitend voor de jeugd (12 - 21j.) :
  - te 16 uur : optreden van het Zuid-Afrikaans Paarl Wellington Streekkoor.
- ***zondag 20 november :***
  - te 11 uur : H. Mis opgeluisterd door de gitariste mevrouw Marian Lips
  - van 14 tot 17 uur : open-deur-kerk tentoonstelling van de verenigingen in Beveren.
  - te 17 uur : korte bezinning als opsluit
- ***zondag 27 november :***
  - te 11 uur : H. Mis opgeluisterd door de heer Hubert Vanaschen, bariton.
  - van 14 tot 17 uur : open-deur-kerk tentoonstelling van de verenigingen in Beveren.
  - te 17 uur : vespers als opsluit van de kerk van de maand.

In Beveren staat de kerk in het hart van het dorp en in het hart van de mensen die er wonen. U bent er van harte welkom.

Herman Pannecoucke
Neerloopstraat 5,
8691 Beveren aan de IJzer
Tel. 057/30 09 05

SCHRIJVERS VAN NABIJ (11)

door Jack VERSTAPPEN

DAAN INGHELRAM
De stille van de zee.

Nog zie ik hem voor mij gaan, de zwierige Daan Inghelram, altijd met ongedwongen pas ondanks zijn 88 jaar, vriendelijk bonjouren naar groot en klein, op weg ter markt of winkel voor de dagelijkse boodschappen.

Zelf heb ik hem leren waarderen in de Heemkundige Kring van Blankenberge, waar we samen zetelden in het bestuur en ik dikwijls getuige werd van zijn boeiende tussenkomsten, waaruit een zin voor historische belangstelling bleek.

Niemand zal ontkennen dat Inghelram een auteur is met verdienste, maar dat hij onder zijn generatiegenoten - en dan bedoel ik het grote publiek - een quasi onbekende bleef, is overduidelijk. Misschien ligt zijn manier van schrijven aan de grondslag ervan : de epische kracht van zijn volzinnen boeit de gewone lezer wellicht in mindere mate, hij verlangt spanning en vooral drijvende aktie en dat vindt hij niet bij Daan. Anderzijds bewoog deze schrijver zich nooit op het forum van het letterkundig bedrijf, waardoor hij nergens in het oog liep.

Inghelram, zoals ik hem leerde kennen, was een bescheiden man, zeer contemplatief ingesteld, iemand die pas zichzelf ontmoette in eigen familiekring, van waaruit hij wereld én mens observeerde. Hij leefde in de afzondering met de figuren van zijn verbeelding, waarachter hij een hallo toverde van goedheid, maar ook van kracht, weerspannigheid en vranke vrijheidsdrang, wezenstrekken van de Vlaamse kustbewoners, waartoe hij behoort. Hij stamt immers uit Middelkerke !

De drang naar schrijven was zeer vroeg aanwezig, verklaarde mij de auteur, maar tot werkelijkheid kwam het pas op 30-jarige ouderdom. In feite was het zo, dat hij à contrecoeur plaats nam achter de schrijftafel : hij kon de keren tellen dat hij met geestdrift aan het schrijven was gegaan...

Onder schuilnaam Jan van Marlinghen (anagram van Inghelram) verscheen in 1943 zijn eersteling, *Lotsverbonden*, een goed opgebouwde roman, maar die psychologisch niet voldoende was uitgediept en dan ook weinig werd opgemerkt.

Van een heel andere slag bleek *Walrave's Yde*, insgelijks van 1943. Hiermee kon Inghelram de ogen van de literaire wereld op zich vestigen. Eenparig was de kritiek wanneer ze zegde dat deze merkwaardige vissersroman "zuiver werk is dat het oer-leven weergeeft in een Vlaams vissersdorp". De jonge auteur was er in geslaagd een boek te brengen dat opviel door echtheid en voorname schoonheid, een boeiend fresco dat geen inzinken vertoonde, dat doorwrocht was en afgerond in iedere bladzijde.

In zijn volgende werken zou hij met bijval het historische genre beoefenen. Zowel de roman *De Boskanter* (1947) als *De Graaf* (1950) staan op hoog peil. Zeker in eerstgenoemd werk treft men bladzijden die met grote epische kracht werden geschreven en aangrijpend zijn door hun strenge eenvoud.

Inghelram bewoog zich even vlot en soepel in de 18e of 19e eeuw (*De Graaf-Angélique*), als in de meest donkere tijden van de 8e en 9e eeuw (*De Forestier*), terwijl de sfeer van het bijbelse gebeuren hem niet vreemd was en knap gereflekteerd werd in het bekroonde jeugdboek *Om u treur ik, Jonathan* (1953).

De definitieve doorbraak van zijn kunstenaarschap zouden de critici erkennen bij het verschijnen van de roman *Angélique* (1948), een klein meesterwerk, waarin de dromer bewees een nauw kontakt te onderhouden met de realiteit en doordrongen te zijn van alle menselijke zieleroerselen. Het mysterie domineerde erin, maar de okkulte machten, die in het leven van de mens soms op zonderlinge manier inwerken, speelden op zo'n overtuigende wijze hun rol, dat geen ogenblik de echtheid van het gebeuren werd in twijfel getrokken.

Voor een ruim gedeelte berust het boek op historische feiten.

Vóór de Franse revolutie stond er te Gent een patriciërswoning, in de volksmond het "Spookhuis" genoemd. Daar zou "la belle cousine Isabelle" gewoond hebben, een "geestelijke dochter". Na haar dood kwam er zich een Frans ambtenaar vestigen. Een van zijn dochters zou de moeder worden van Angélique, een meisje dat in 1850 op nauwelijks 20-jarige leeftijd overleed. Haar moeder, ontroostbaar, liet het lichaam balsemen en slaagde erin het jarenlang in huis te houden. De kist bleef opgebaard in de muziekkamer tussen brandende kaarsen.

Dit historisch gegeven werd het stramien waarop Inghelram zijn verhaal borduurde : zijn sterke fantazie heeft het kracht en vorm bijgezet. De opgebaarde dode werd een levende Angélique, in uiterlijk en gedrag bijna de inkarnatie van "la cousine Isabelle".

Door criticus Paul Hardy werd dit magisch-realistisch werkje beschouwd als één "der zuiverste scheppingen uit het Vlaamse proza dezer zakelijke eeuw, waarin de vrouwen het weliswaar verleerd hebben van liefdesverdriet dood te gaan".

Zowel in dit boek als in zijn andere scheppingen was Daan zichzelf gebleven : hij was er trouwens de man niet naar om bij een modeverschijnsel op te veren.

Doorheen zijn oeuvre loopt een lijn van verdroomde stilte. Die eenzaamheid vertolkte hij in een sereen woordenspel tot een geheel van blijvende waarde.

Mijn oude vriend schreef niet louter om te schrijven, om de lezer een of ander verhaaltje voor te hangen : dit was veeleer het doel om een sluier op te lichten van de menselijke gedragingen, zoals hij ze opgemerkt had en gefiltreerd in zijn imaginatie. Aldus richtte hij zich meer tot de ziel dan tot de rede. In de lijn van deze gedachtengang krijgen zijn boeken de stempel van klassieke statigheid.

Hubert van Herreweghen zegde :

"Hij schept een wereld van volstrekte droom in volstrekte realiteit, doordat de figuren leven, doordat wij het landschap en de mensen zien en herkennen ; droom doordat alle gestalten en panorama's tenslotte verwaasd zijn door iets onwerkelijks en vreemds, een nevelbank tussen hen en ons."

Daan Inghelram maakte ik jarenlang mee in de volle fleur van zijn leven. Maar dan bleek hij dikwijls ongesteld, om het woord "ziek" niet te moeten gebruiken. Want hij leraarde aan de Normaalschool van Blankenberge en kennelijk kon hij - de stille dromer - niet meer overweg met het dolle geweld van de aanstormende jeugd.

En zie, toen hij met rust ging, werd hij weer de gezellige, krachtige figuur, de snedige intellektueel van voorheen.

Tot op vandaag de dag heb ik hem nooit meer "ongesteld" gekend.

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Leeftijd
is zeer relatief.
Een veertigjarige
is voor een kind
een oude vent,
maar voor
een zeventigjarige
een adolescent !

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B · 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01
Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

POPERINGSEWEG 240 8908 VLAMERTINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

TE KOOP
· **HAMERMOLEN & CILINDERMOLEN**
Tel. 057/33 82 00 (na 18.30 u.)

Ssssst !
Voor de 200 snelsten kost de allernieuwste Hyundai nog geen 345.000 BEF!

Kom de nieuwe Excel ontdekken.
OPEN DEUR DAGEN van 15 t.e.m. 31 oktober
bij ***GARAGE Frans DECLERCK - VERFAILLIE***
Roesbruggestraat 72, 8691 BEVEREN - Tel. 057/30 04 16
Official Hyundai dealer

Tijdens deze dagen tot -20.000 fr. korting op alle xcel's
+ speciale voorwaarden op andere modellen.

Doe mee aan onze wedstrijd en win een gloednieuwe Excel,
deelnameformulier te verkrijgen in toonzaal.

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **OKTOBER**

Kaartingen
• Haringe, in "Sint-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 22 en zondag 23 oktober
maandelijkse kaarting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 25 oktober
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

MAAND **NOVEMBER**

Kaartingen
• Haringe, in "Sint-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 5 en zondag 6 november
maandelijkse kaarting voor de leden
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 9 november
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 22 november
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Haringe, in "Sint-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 26 en zondag 27 november
maandelijkse kaarting voor de leden

Vogelpik
• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 4 en zaterdag 5 november
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 12 november
smijting voor de leden
• Haringe, in "Sint-Jozef", bij Cecile Ryon
zaterdag 12 en zondag 13 november
3e maandelijkse smijting

K.A.V. Roesbrugge-Haringe
• Roesbrugge, vrijdag 21 oktober
Herfstfeest
- om 19 u. : Eucharistieviering in Roesbrugge
- om 20 u. : Feestmaaltijd bij P. Gunst
Prijs : 500 fr. - vooraf inschrijven.

• Haringe, bij Cecile Ryon op woensdag 26 oktober om 19.30 u. : Demonstratie "Kaas uit België". De lesgever maakt je vertrouwd met vele Belgische kaassoorten en maakt een 3-tal recepten klaar.

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe
• Roesbrugge, donderdag 3 november om 19.30 u. in de school : "Eenvoudige make-up".
• Haringe, donderdag 24 november om 13.15 u. in "Sint-Jozef" te Haringe : kookles "Lekker koken met Belgisch rundsvlees".

Derde Leeftijd Roesbrugge
• Roesbrugge, dinsdag 8 november om 13.45 u. bij P. Gunst : "Feestvergadering voor de Derde Leeftijd".

K.V.L.V. Beveren-IJzer
• Maandag 24 oktober om 19.30 u. in de H. Hartzaal "Lekker koken met de microgolf-oven". Tweede les uit een reeks van twee door Rita Keereman.

• Woensdag 9 november om 19.30 u. in de H. Hartzaal : "Patchwork" (handwerk naaien) door Jeanine Maes.

ROESBRUGGE

BURGERLIJKE STAND
Overlijden :
- Florent Rondelé, 80 j., echtgenoot van Paula Cuffez.

BALLONWEDSTRIJD

Voor het ogenblik zijn er reeds 42 ballonkaartjes teruggekeerd. De wedstrijd wordt eind oktober afgesloten en dan maken we de winnaars bekend en de datum van de prijsuitreiking.

VOORDRACHT

Op donderdag 3 november om 19 uur is er een voordracht te Eggewaartskapelle, Askappelplein 22 met als tema : "Voeding en gezondheid in de praktijk" door J.A.E. DE Bock.
Hoe eten, wat en waarom ? In deze voordracht worden motivaties verwerkt voor een gezonde voedselkeuze :
* De natuurlijke kracht van rauwkost, sappen, kiemen, fruit, kruiden, enz...
* Voedselkombinaties in de praktijk.
* Kennismaking met de voedingsschijven, het zuur-base evenwicht, ballaststoffen in de voeding, enz...
Inkom 200 fr. Inlichtingen bij Els Menu, Roesbrugge - tel. 057/30 04 68.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Bij de gemeenteraadsverkiezingen heeft de CVP te Poperinge, de absolute (zij het een krappe) meerderheid behaald, 13 zetels op 25. Natuurlijk wordt er wel gestreefd naar een koalitie, om wat steviger in het zadel te zitten. Al de andere lijsten zijn vragende partij. Om er toch maar bij te zijn worden er allerlei stille pogingen ondernomen. Politiek, ook gemeentepolitiek is een skabreus en soms achterbaks bedrijf. Waarschijnlijk wordt het de Liberalen.

Maar hoe het ook moge uitdraaien, we zitten goed. Ik heb het propagandamateriaal van de diverse lijsten en personen er aandachtig op nagelezen. Groot-Poperinge wordt een leefgemeenschap zoals er nergens een te vinden is. Heel de omgeving en veel andere provinciesteden zullen jaloers op ons neerkijken.

Het zal er goed zijn voor loon- en weddetrekkenden, voor de zelfstandigen, de KMO's en de industrie, voor de jeugd en voor de senoiren ! Er komt werk voor iedereen, maar wie liever werkloos is, zal het kunnen blijven.

De verkeersveiligheid zal speciaal aangepakt worden. Wee de automobilisten die nu op een onverantwoorde manier, en aan overdreven snelheid door onze veel te smalle straten razen. De ouders van kinderen die met hun fietsje naar school rijden, mogen op hun twee oren slapen.

Er komt een open beleid, met inspraak van de burger in alle geledingen van het bestuur. Wie naar het stadhuis gaat, zal goed ontvangen, en nooit meer onvoldaan weggezonden worden. En te Krombeke komen er weer straatpaardenkoersen !

Mens toch, wat gaat dat veranderen, en dat we zo lang daarop hebben moeten wachten. En ze mogen niet zeggen dat het niet waar zal zijn, het staat geschreven en gedrukt op al de papieren die we in de jongste tijd in de bus hebben gekregen.

Spijtig dat Roesbrugge weer niet in de gemeenteraad zal vertegenwoordigd zijn. De enige CVP-kandidaat uit dit dorp behoort niet tot de 13 verkozenen. Hij mag bovendien niet "waardig ouder worden" en dat is jammer voor een verdienstelijk man.

Als ik de lijsten van de kandidaten heb bekeken, was ik toch verwonderd over tal van personen, die de stad willen helpen besturen en waarvan ik nooit verwacht had dat zij daartoe in staat zijn.

*"Ja", zegt Gusta "*had er een wettelijke verplichting bestaan van examen af te leggen, om op een kiezerslijst te komen, dan was er geen enkele volledige lijst ingediend. Ze weten niet meer dat het de schuld is van onbekwame dorpspolitiekers dat onze plattelandsgemeenten fusiegemeenten zijn geworden !"

Kort en goed,
Pol

HOSPITALISATIE VANAF 1994 VEEL DUURDER ...

Niet voor de spaarders met een 21+ rekening bij ARGENTA :
het verschil met wat de ziekenkas betaalt, wordt door ARGENTA volledig terugbetaald.
ARGENTA Spaarbank startte - als eerste - met deze suksesformule op 01/01/1985. Sindsdien deden zich 105.446 hospitalisaties voor en werd voor 1,2 miljard frank uitbetaald.

Doe iets om te voorkomen dat uw spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Toetreden kan nog tot uw 65 jaar.
Nadien is het te laat ...
Bel 057/30 03 55 van 9 u. tot 12 u.

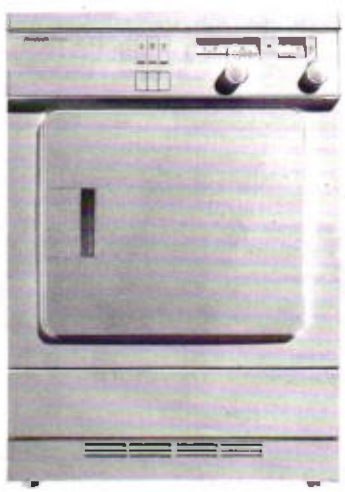
ARGENTA SPAARBANK N.V.
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, Proven

NIEUW te bezichtigen op de JAARBEURS te Poperinge

Vraag uw reduktiekaarten

Constructa

De zuiverste waskracht
ELEKTRO CAPPOEN
Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94
Service & kwaliteit

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Gusten Rabouw wos geen grooten amateur van te gaan werken,maar ols 't wos om te gaan betoogen, wos'n er ossan by ...

" Horkt è keer goed !" zei Gusten ..." ols je gaat gaan werken, is er nie è mensche die op je let! Maar ols je gaat gaan betoogen, kom je direkt op den televisie!"

't Wos djuuste daags vóór dat er op de prochie è betooging ging zyn teegen kernafval. De burgemeester hadde teegen de menschen è vraagd, dat er zooveele meugelyk in den stoet gingen gaan, met è plakkaat, waarop dat er entwot stoeg è schilderd, teegen kernafval. Gusten, die van ol zulke dingen niet veele op d'hoogte wos, peinsde dat kernafval den overschot wos dat de boeren nog leggen hadden van geheel den laatsten oorlooge, butter te keernen in den duik, uit vreeze voor den kontroleur ...

" 'k Gaan ik zelve è plakkaat maaken!" zei Gusten teegen Stiene zyn wuuf ... " 'k gaan è stik triplex wit schilderen en aan è stok monteeren ... En gy zou moeten naar den burgemeester gaan vraagen dat'n op è brieftje schryft wuk da'k er moeten op zetten!"

Stiene ging achter dat brieftje en Gusten zette ondertusschen zyn pot met zworte verve gereed en è fynen vervebustel, om 's anderdaags, 's nuchtends vroeg te kunnen begunnen. 'n Wos è uure vroeger op è staan of geweunte, en è wos ol hard bezig ols Stiene è keer kwam kyken hoe dat 't ging ...

Gusten peinsde dat'n daarmei in è aai en è draai ging è daan hèn, maar 't wos veele langer werk of dat'n peinsde en è 'n hadde nog maar djuuste è daan, ols er ol andere in de straate passeerden, die naar de plaatse gingen, waar dat de stoet ging begunnen ... Gusten kwam nog zeere è keer in de keuken om zyn plakkaat te laaten bekyken ...

"Wuk zeg je van myn kunstwerk?" vroeg Gusten, preuts gelik veertig teegen Stiene, die bezig wos met de vloer uitvaagen ... Stiene hield op met vaagen ... Las wuk dat er op dat plakkaat stoeg ... en ze las het nog è keer en schudde heur hoofd ...

"Is er entwot niet wel dè?" vroeg Gusten verwonderd.

"Bah neen't, begot! 't Is niet wel!" schreeuwde Stiene ... " wuk staat er daar nu op?" ... "Volgens 't brieftje moet 't zyn: 'Geen kernafval in de Westhoek' ... en gy, dommen uil da'je zyt, zet d'r op 'Geen karnaval in de Westhoek' ... je zyt gy zeker nie djuuste ...! Je gaat daarmei ollezins niet buiten gaan wei, chance da'k 't nog op tyd zag ...!"

"Maar dat is de schuld van den burgemeester, ennée!" riep Gusten kwaad ... "è schrijft dat 't haast niet è menschen kan leezen!"

KWAAK

Druk. & Opmaak : Drukkerij Schoonaert, Roesbrugge

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 11 november 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

Stichting 25 1969 - 1994 Orde Driekoningen

VIJFENTWINTIG JAAR STICHTING ORDE DRIEKONINGEN.

Een kwarteeuw inzet voor de Westhoek

Wij zijn een volk van processietrappers, optochters, stoetenbouwers, praal- en triomfboogplanters. Wij kunnen niet zonder Bevrijdingsfeesten en Blijde Inkomsten, ook al blijft hun wrange nasmaak vaak generaties drukken.

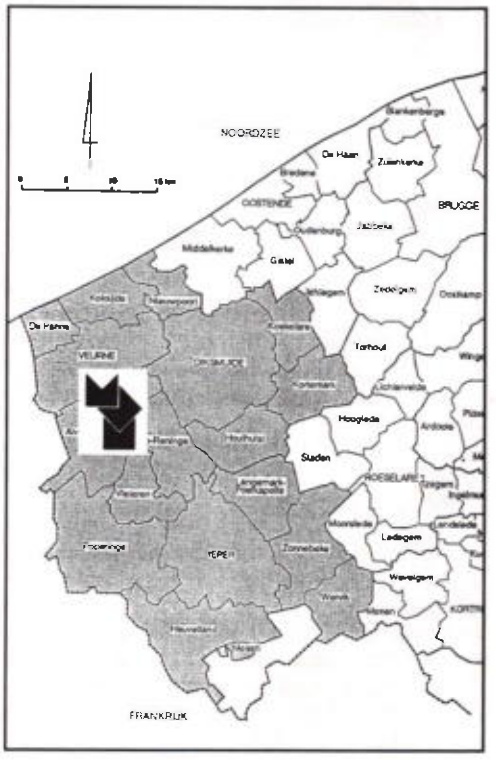
Het verenigingsleven tiert hier welig en wie kan lang zonder kruisboogschieten, biljarten, kaartje leggen, honden-, duiven- of vinkensport. Dekoraties sieren stoere en (of) vrome borsten en Ridderorden kregen na 't Gulden Vlies, de Kouseband en de Duitse Orde, alternatieven met de Edelen van 't Manneke uit de Mane, de Kasselrij, de Witte Ranke, de Paardevisser, Driekoningen en vele, vele andere.

Zonder het belang van kaas-, wijn en bierridders, misses en koninginnen, aardbei-, bloemkool-, garnaal- of hopprinsessen over het hoofd te zien, moeten wij toegeven dat de ene vereniging (gelukkig) de andere niet is.

Neem nu bijvoorbeeld de *Stichting Orde Driekoningen* die een kwarteeuw geleden te Beauvoorde, toen nog Wulveringem, werd opgericht.

Het handvest van dit op 4 december 1969 opgericht genootschap stipuleert zeer duidelijk dat de leden van de *Stichting Orde Driekoningen* zich o.m. bewust inzetten voor de Westhoek aan weerszijden van de Frans-Belgische staatsgrens, de ons zo vertrouwde en in de volksmond zo welluidende *Schreve*. Zij willen deze Westhoek in zijn verantwoorde welvaarts- en welzijnsaspiraties bevorderen.

De leden werken aktief mee aan een geïntensifieerde uitwisseling op sociaal, ekonomisch, kultureel, politiek en wetenschappelijk vlak binnen het kader van een gezond Europees regionalisme. Zij worden verzocht als ambassadeur op te treden in alles wat de *Stichting Orde Driekoningen* en de *Westhoek* kan aanbelangen of bevorderen. Dat dit handvest konsekwent beleefd en uitgevoerd wordt zullen wij proberen in deze bijdrage te verduidelijken. Hieruit mag blijken dat deze vereniging een weldaad is voor de Westhoek, een "*koekestutte* voor le Westhouck".

Duidelijke opdracht

Nadat de allereersten, d.w.z. de allen nog in leven zijnde stichters van het genootschap, met name Robert Decarne uit Beveren a/d IJzer, Bert Hendryckx uit De Panne, Walter Platevoet, Raymond Pylyser en Carol Vandoorne uit Veurne, de koppen bij elkaar staken in 't oude *Gemeentehuis*, een dorpsstaminee die als *wethuis* toen al zijn schoonste tijd achter de rug had, was de bedoeling heel duidelijk. Zij zouden zich gevijven in de loop der jaren omringen door vrienden *die zich voor de ontwikkeling van de Westhoek reeds verdienstelijk hadden gemaakt of door hun bedrijvigheid er voor van belang zijn* (1).

De Westhoek stond van in den beginne centraal en omvat aan onze kant van de Schreve de gemeenten De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Veurne, Diksmuide, Koekelare, Kortemark, Alveringem, Lo-Reninge, Houthulst, Vleteren, Langemark-Poelkapelle, Zonnebeke, Ieper, Poperinge, Wervik, Heuvelland en Mesen (2).

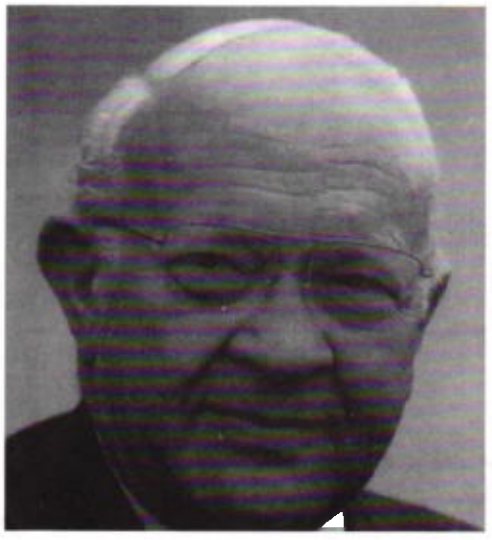
Voor deze regio en voor de Franse *Westhouck* willen de leden van de Stichting naar rato van hun Statuten zich bewust inzetten en hiervoor als ambassadeur optreden.

Nadat men bij de geestelijke vader van Peegie, de Roeselaarse Willem Denys, die al in 1970 toetrad tot de Orde, het licht opstak, suggereerde deze, Jan Sansen onder de arm te nemen. Jan was samen met zijn broer Albrecht, direkteur van het regionale weekblad, *Het Wekelijks Nieuws*, en werd de eerste voorzitter van de vereniging nadat hij in 1969 samen met de burgemeester van Hoogstade, Marcel Senesael, en Maurice Vandamme, burgemeester van Vinkem was "ingetreden". Carol Vandoorne werd sekretaris en zou dit blijven tot in 1976, toen hij in deze funktie werd opgevolgd door Michel Duron (3).

In het prille begin was het nog wat zoeken naar duiding, interpretatie en opvatting van doelstellingen en betrachtingen.

De vergaderingen waren in den beginne vooral gewijd, enerzijds aan de Statuten die dikwijls het voorwerp waren van discussie en onderhandeling en anderzijds aan het handvest waarin doel en levensstijl van de Orde werd bepaald." (3)

Zoveel is zeker, de sfeer van samenhorigheid, vriendschap en Vlaamsbewustzijn sierde de bijeenkomsten en vergaderingen, die eigenlijk meestal gezellige onderonsjes waren, soms met zang en tombola. Michel Duron herinnert zich zo'n bijeenkomst in de ➔

JAN SANSEN,
*architekt van de Stichting Orde Driekoningen en eerste voorzitter (*Berck-sur-Mer (Fr) 13 mei 1915 † Santa Magdalena (Sp) 26 oktober 1993.*

buurt van Clairmarais midden de wirwar van watergangen en moerassen.

Hij schrijft:

-"Wij reden met eigen wagen naar Clairmarais in de buurt van St-Omer, waar wij in "Le Moulin Rouge" terecht kwamen. "Le Moulin Rouge" ligt in een waterrijk gebied, waar vissers kwamen en er verbleven. De laatste honderden meter moest men te voet afleggen daar "Le Moulin Rouge" niet met de wagen te bereiken viel. Het werd een avond om nooit te vergeten. Er was sfeer en gezelligheid. Robert Decarne zette de zang in en had geen moeite om iedereen aan het meezingen te krijgen". (3)

Jan Sansen die als voorzitter de inmiddels achtentwintig leden tellende vereniging met vaste hand dirigeerde, heeft de grote verdienste de Statuten van de Orde in twintig artikelen te hebben samengevat. Zij werden op de algemene ledenvergadering van 18 oktober 1976 goedgekeurd en slechts daarna eenmaal lichtjes gewijzigd tot achttien artikelen op 7 mei 1984.

In 1977 vond Jan Sansen dat hij lang genoeg voorzitter geweest was, wilde vernieuwing en wenste vervangen te worden. Na zijn ontslag als voorzitter werd confrater Roger-A.Blondeau, inspekteur bij het Ministerie van Financiën en wetenschapshistoricus, de tweede voorzitter van de Stichting Orde Driekoningen (3).

R. Blondeau die samen met dokter Luc Carton reeds in 1974 als lid van het genootschap werd opgenomen, maar eigenlijk al van in zijn jeugd met Wulveringem vertrouwd was, kende Beauvoorde als zijn broekzak.

Wij laten hem zelf aan het woord.

Beauvoorde,"Die scone uit de Westhoek".

"Sedert meer dan vijftig jaar ben ik met Beauvoorde vertrouwd. Dat komt omdat destijds mijn verloofde, met wie ik weldra mijn gouden bruiloft ga vieren, er twee broers had wonen.

Beauvoorde - de naam is van recente datum - bestond toen uit twee zelfstandige gemeenten: Wulveringem en Vinkem. Elk met een eigen burgemeester, schepenkollege en gemeenteraad, en elk met een eigen kerk en pastoor, en niet van de minsten want de pastoor van Vinkem was doctor in de teologie.

De dorpskommen lagen zo innig in elkaar verstrengeld dat een vreemdeling nooit precies wist of hij zich op Wulveringem dan wel op Vinkem bevond. Het was een oase van rust en hoorbare stilte, weg en geïsoleerd van de steeds toenemende drukte op de baan Ieper-Veurne-kust. Enkele huizen met hooggerekte voorgevels stonden er tussen lage woonsten die erg hun best deden om elkaar overeind te houden. Zij vormden smalle gemoedelijke straatjes die een gevoel van samenhorigheid opriepen. De tijd was er blijven stilstaan in een 19de eeuwse samenleving, onder de hoede van kerk en kasteel, waardoor de dorpsgemeenschap een specifieke eigenheid bezat.

Antoon de Bryarde, heer van Beauvoorde (een leengoed in de omgeving van Steenvoorde, nu Fr.-Vl.) die door huwelijk in de 16e eeuw op het waterkasteel van Wulveringem terecht kwam, schonk zijn naam aan dat kasteel, en naderhand ook aan de op 1 januari 1971 gefusioneerde gemeenten Wulveringem-Vinkem.

In 1875 werd het vervallen kasteel aangekocht door de Ieperse edelman, jonker Arthur Merghelynck (1853-1908), een liefhebber van antikwiteiten en genealogie. Hij restaureerde het kasteel grondig en stuwde het vol met antieke meubelen en artistieke voorwerpen. Jhr. Mergelynck huwde in 1895, op 42-jarige leeftijd, met een volksmeisje van Langemark, Julia Flyps, die 13 jaar jonger was dan hijzelf. Hij stierf kinderloos in 1908, zijn vrouw pas in 1941. Zij is dus 33 jaar lang de douarière van Beauvoorde gebleven. In die periode kwam een neef van haar, "Mijnheer Léon", op het kasteel wonen en werd er - hoewel hiertoe niet voorbestemd - de burgemeester-kasteelheer van Wulveringem.

Bij twee geheime testamenten van 2 en 21 februari 1905, was door Arthur Merghelynck het kasteel Beauvoorde met zijn inboedel aan de Belgische Staat geschonken, om het na het afsterven van de douarière "ten eeuwigen dage ter beschikking te stellen van de te Gent gevestigde Koninklijke Vlaamse Academie" (gesticht in 1896). Eigenlijk een slimme zet van Merghelynck, om van zijn privé-eigendom een staatseigendom te maken en het aldus op kosten van de gemeenschap in stand te houden.

Toen na de Tweede Wereldoorlog het kasteel door de Academie werd in bezit genomen, werd het onder de leiding van de Vlaamse kunsthistoricus prof. dr. J. Muls (1882-1961) vakkundig in orde gebracht en werd de kunstverzameling de gepaste plaats

ROGER-A.BLONDEAU,
wetenschapshistoricus en auteur van verscheidene boeken en honderden wetenschappelijke bijdragen werd de tweede voorzitter.

en opstelling gegeven: antieke meubelen, blokkasten en kabinetten, koper- en gleiswerk, Roeaans, Delfts, Nevers en Chinees porselein.

Sedert 1948 houdt de Koninklijke Vlaamse Academie (sedert 1972 Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde) er elk jaar, op de derde woensdag van juli haar openbare zomervergadering. Een schare geleerde dames en heren, uit alle hoeken van het Nederlandse taalgebied strijken er dan neer om bekenden te ontmoeten, in het lommerrijke park van dit kunstreservaat.

Dit kasteel met zijn mooie, maar heterogene verzameling curiosa is sedert 1950, als museum, voor het publiek toegankelijk van 1 juli tot 30 september. Sedertdien werd het net als de aanliggende dorpen door vele duizenden belangstellenden uit binnen- en buitenland bezocht. De daarmee gepaard gaande herinneringen, en heimwee naar de tijd van toen, was voor velen een openbaring. Wulveringem-Vinkem werd een toeristische trekpleister.

In 1968 werd door vijf streekminnaars: Bert Hendryckx, Robert Decarne, Carol Vandoorne, Raymond Pylyser en Walter Platevoet de 19e eeuwse herberg "Het Gemeentehuis" (van Wulveringem) met de voorgevel in gele oker en onderaan een streep glimmende teer, aangekocht. Er kwam een onthaalcentrum in de plaats, waarin een rustiek spijshuis: het Gasthof Driekoningen, met vergulde kroontjes in het smeedijzeren uithangbord, dat weldra bekendheid verwierf om zijn "rijke tafelen".

(vervolg blz. 184)

JAN PALFIJN (1650-1730) (5)

Heelmeester en verloskundige

R.-A. BLONDEAU

Heen en weer tussen Ieper en Parijs

Ieper was in de Middeleeuwen, samen met Brugge en Gent een van de drie voornaamste steden van Vlaanderen, met in de tweede helft van de 13e eeuw ongeveer 35.000 bewoners. Maar de 14e eeuw werd noodlottig voor de stad tengevolge van oorlog, tweedracht, pest, enz.

In de geuzentijd maakten de Staten van Vlaanderen van Ieper een versterkte plaats tegen de Spanjaarden. Toen telde men er nog ongeveer 8.000 inwoners. Maar wanneer op 9 april 1584 Farnese de stad binnentrok was de bevolking er door vlucht en emigratie gereduceerd tot ongeveer 5.000 zielen.

Toen Jan Palfijn er zich kwam vestigen, en dat was dan weeral een eeuw later, was de bevolking er opnieuw aangegroeid tot ongeveer 12.000 ingezetenen.

In de Late-Middeleeuwen werd de Ieperse chirurgijnsgilde, die in acht genomen de toenmalige bevolking, waarschijnlijk belangrijk was, gereglementeerd, zoals blijkt uit het boek met de oudste keuren van Ieper *"Ch'est li livres de toutes les keures de la ville d'Ypre"* uit de jaren 1292 tot 1310 (41). Op het einde van de 17e en het begin van de 18e eeuw, toen de bevolking tot een derde was teruggebracht, zal het aantal chirurgijns wel navenant verminderd zijn. In 1725 telde de gilde amper 12 leden (42).

Niettegenstaande Jan Palfijn te Ieper zeker minder moeilijkheden ondervond dan hij te Kortrijk had meegemaakt, was hij er blijkbaar toch niet zo gelukkig. Voorzeker zinde de kleine chirurgijnspraktijk, waartoe hij daar blijkbaar bestemd was, hem niet. Hij die te Parijs de grootmeesters aan het werk had gezien. De dood van zijn vrouw gaf de doorslag. Hij besteedde zijn kinderen uit bij familie en kennissen en trok, in de loop van 1691, opnieuw naar de Franse hoofdstad.

In die tijd stond de chirurgie in Frankrijk bijzonder in aanzien. In 1686 had Lodewijk XIV een fistel gekregen aan de koninklijke aars. Wat de vorst heel wat ongemakken bezorgde. Zijn lijfartsen hadden het letsel aangepakt met zalven en andere medikatie, doch vruchteloos. Tot zijn eerste chirurgijn, Charles Felix (1653? - 1703), hem met goed gevolg opereerde op 21 november 1687. Felix ontving niet alleen een koninklijk honorarium van driehonderd duizend pond, maar werd ook de hemel ingeprezen. De chirurgie, gegroeid uit het barbiersambacht, die altijd als tweederangsgeneeskunde was beschouwd, kwam onverwijld op de voorgrond. Meer dan de universitair opgeleide licentiaten en doctors werden de chirurgijns voortaan door de koning en zijn hofhouding gefavoriseerd, met het gevolg dat de chirurgie weldra ook vanwege de adel en de hoge burgerij dezelfde achting genoot.

Gedurende twee jaar vertoefde Palfijn weer in de Parijse wereld van heelmeesters en ontleedkundigen, en pas in de winter van 1693 keerde hij naar Ieper terug. Op het einde van dat jaar huwde hij er Marie De Bois. Maar dat belette hem niet opnieuw naar Parijs te trekken.

We weten dat hij op de eerste en de zeventiende juni 1694 operaties volgde van Georges Mareschal (1658-1736), die afkomstig was van Calais en na de dood van Charles Felix, in 1703 eerste chirurg zou worden van koning Lodewijk XIV en naderhand één van de stichters was van de *Académie royale de chirurgie* (gesticht in 1731). Op 19 juni 1694 woonde Palfijn nog de operatie bij van een 15-jarige jongen, die een ingreep moest ondergaan voor een waterbreuk (hydrocele).

Kort daarop moet hij heel waarschijnlijk weer Parijs verlaten hebben, voor Ieper, want op 18 september 1694 werd zijn zoon Martin gedoopt in de Sint-Pieterskerk aldaar, en we mogen toch aannemen dat vader Jan daarbij aanwezig was.

In zijn gezinsleven had hij echter maar weinig geluk, want enkele maanden later, in de lente van 1695 overleed zijn tweede echtgenote, Marie De Bois, aan tyfus.

En weer trok Jan Palfijn naar Parijs, waar hij intussen in de medische wereld goed ingeburgerd was. Hij had er blijkbaar kontakten met Claude Boudelin (1621-1699) die anatomie doceerde, met Jean Méry (1645-1722) eerste heelmeester van het Hôtel Dieu, bij wie Palfijn wel zijn twijfels had over Méry's inzichten in de foetale bloedvoorziening. Ook met de andere heelmeesters en verloskundigen van het Hôtel Dieu, Barth, Saviard en Petit had hij een goede relatie alsmede met de bekende steensnijder François Tolet, e.a.

Palfijn heeft in de vele maanden die hij te Parijs heeft doorgebracht ongetwijfeld een enorme schat aan wetenswaardigheden verzameld, die hij achteraf gebruikt heeft in zijn ontleedkundige werken.

Van een regelmatige bedrijvigheid als chirurgijn te Ieper was er natuurlijk geen sprake, en van een trouw patiëntenbestand evenmin. Sommigen maakten zelfs van zijn plotse afwezigheid gebruik om het verschuldigde ereloon niet te betalen. We weten dat hij de hulp van "de Camere der Medecyne der stede van Ypre" meerdere malen heeft moeten inroepen om zijn ereloon - dat hij ongetwijfeld meer dan nodig had - in handen te krijgen. (43) Het is eigenlijk moeilijk om

De jonge Palfijn volgens Fr. Cattini (1758).

begrijpen hoe Jan Palfijn in al die jaren de touwtjes aan elkaar wist te knopen, hij was ofwel in eigen land ergens in opleiding, of vertoefde in het buitenland. Toen hij weduwnaar geworden was, moesten zijn kinderen uitbesteed worden, en zijn reizen en verblijven in Parijs moeten nogal wat geld hebben gekost, terwijl hij blijkbaar slechts zeer beperkte inkomsten had die hij samengaarde in de maanden dat hij thuis zijn beroep uitoefende. Maar misschien was tengevolge van zijn herhaalde stages in Parijs, zijn faam zo groot geworden dat wanneer hij bereikbaar was, de patiënten toestroomden. Hoe had hij zich anders tot aan zijn 37ste levensjaar, zo'n leven kunnen permitteren ?

Maar nu moest het gedaan zijn. Hij zou zich definitief vestigen, niet te Ieper, waar de mogelijkheden te beperkt waren, en zeker ook niet te Kortrijk, waaraan hij geen goede herinneringen had, wel te Gent.

Volgende keer :
Definitief naar Gent

Noten :

(41) L.J. Vandewiele, zie nota 15 p. 206.
Zie ook : P.H. Brans, nota 39 p. 345.

(42) P. Boeynaems, *Het instrumentarium en de bibliotheek van de chirurgijnsgilde te Ieper inde 18e eeuw*, in : Scientiarum Historia, 4, 1962, p. 193.

(43) J. Van Laere, *Jan Palfyn (1650-1730)*, in : Kortrijkse Asklepiaden - Geschiedenis van de "Geneeskunst" in het Kortrijkse, Tielt, 1985, p. 50-51.

VIJFENTWINTIG JAAR STICHTING ORDE DRIEKONINGEN

(Vervolg van blz. 183)

Ook hier weer werd het verleden niet verloochend, want op dezelfde plaats stond in de 16de eeuw een herberg Dryconinghen.

Het jaar daarop werd er de Vereniging voor Vreemdelingenverkeer van Veurne-Ambacht gesticht, om de aandacht te vestigen op nog andere streekmerkwaardigheden, en tevens kwam de V.Z.W. Opbouwwerk IJzerstreek tot stand, die zou instaan voor kulturele aktiviteiten. In datzelfde jaar 1969, werd te Wulveringem, in het Gasthof Driekoningen, op voorstel van Willem Denys (1911-1983), die aan de wieg stond van de Ridderorde van 't Manneke uit de Mane, en de geestelijke vader van het overbekende Peegie, de Orde van Driekoningen opgericht. Een "Orde" die haar leden kiest "onder diegenen die zich voor de ontwikkeling van de Westhoek verdienstelijk hebben gemaakt of door hun bedrijvigheid ervoor van belang zijn".

Beauvoorde dat reeds bijzonder goed scoorde op toeristisch vlak, zou dank zij bovengenoemde verenigingen nu ook, op een uitzonderlijke wijze, gaan presteren op kultureel terrein.

In december van 1968, waren de twee parochies Wulveringem en Vinkem samengevoegd. In de toen leeggekomen, maar geklasseerde Sint-Audomaruskerk van Vinkem met een toren als "een gotisch gedicht" werden jaar na jaar - voornamelijk door toedoen van de Gentse dichter, kunstkriticus en Ordelid Jan D'Haese prachtige zomertentoonstellingen ingericht met schilderijen van de Vlaamse grootmeesters, die anders, meestal in privé-verzamelingen, niet toegankelijk zijn voor iedereen, maar nu ons schoonheidsgevoel hebben verwend en gekoesterd.

Sedert 1975 hebben er in de stemmige Driekoningenschuur, gelegen op het erf van het Gasthof, telkenjare druk bijgewoonde Poëziefestivals plaats, waar de belangrijkste dichters en de bekendste voordrachtkunstenaars de woorden aaneenrijgen tot subtiele taalmonumenten. De kulturele aktiviteiten die plaats vonden in de bovenzaal van het Gasthof, en al de gebieden van het menselijke weten en kunnen bestreken, zijn niet meer te tellen.

In 1994 viert de "Orde van Driekoningen" met haar meer dan vijftig leden haar 25-jarig bestaan. Dat mag niet onopgemerkt voorbijgaan, want zij heeft er in niet geringe mate toe bijgedragen dat Beauvoorde het kulturele centrum van de Westhoek is geworden. Moge het nog lang zo blijven !"

Noblesse oblige.

Twintig jaar lang, van 1971 tot en met 1992 organiseerde de Orde van Driekoningen zeer druk bijgewoonde *zakenlunchen* in de bovenzaal van het sedert 1968 herbouwde *Gemeentehuis*, dat toen ook zijn 16e eeuwse naam *Driekoningen* terugkreeg.

De Orde nam het voortouw voor deze initiatieven en de causerieën lagen in de lijn van de verwachting. De talrijke K.M.O.-ers hadden al meteen een ferme kluif aan de eerste exposé die in 1971 door prof. dr. S. Cambien werd gehouden onder het motto "De opvolging in de familiale onderneming". Ik herinner me de enorme belangstelling t.g.v. deze voordrachten, niet in het minst deze door Roger Blondeau gehouden over Vennootschappen en fiskaliteit.

Sedert enkele jaren en dit vooral ten gevolge van equivalente initiatieven vanwege handelskamers en vormingsinstituten, was er voor dergelijk gespecialiseerde onderwerpen binnen de vereniging zeer weinig belangstelling en besloot men wijselijk hiermee op te houden.

Op 6 februari 1984 werd Robert Travers als nieuwe voorzitter verkozen en nam Gerard Debrabandere het sekretariaatswerk over van Michel Duron. Wegens ziekte legde hij echter op 10 februari 1988 reeds deze funktie neer en werd opgevolgd door ondergetekende.

De kontakten met Frans-Vlaanderen gebeurden inmiddels in de geest van de Statuten. Mede dank zij de inspanningen van enkele leden en niet in het minst door deze van Carol Vandoorne blijven de ontvangsten en amiciale ontmoetingen op het stadhuis te Hondschoote en Bergues nu nog beklijven.

Een paar jaar geleden was de medewerking vanwege de Stichting aan *La Semaine de l'Europe* te Duinkerke een sukses.

Te dezer gelegenheid werd dank zij een ganse reeks sponsors een Westhoekmaquette vervaardigd die een week lang in *Le musée portuaire* te Duinkerke de doelstelling van de Orde duidelijk illustreerde. Deze prachtige en dure maquette bevindt zich sedert een paar jaar in de grote hall van het vakantietehuis BGJG Reigersnest, Prins Boudewijnlaan, 39 te Koksijde, waar zij onder de hoede van ons medelid Carlos Van Louwe, de vele honderden vakantiegangers informeert.

Maar ook Europa en zoals de Statuten het duidelijk stipuleren, *het gezond Europees regionalisme,* blijft een der hoofdmoten uit het handvest van de vereniging.

In deze optiek bezochten talrijke leden op 13 april 1989 het Europees Parlement te Brussel waar de parlementaire kommissies vergaderen en het Sekretariaat-generaal van het Europees Parlement te Luxemburg. Aansluitend hierbij vertoefden zij de volgende dagen te Straatsburg waar het Europees

→

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67

KROMBEKE

Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL

HET KWALITEITSMERK

Oliën en smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Parlement werd bezocht en waar diverse plenaire zittingen werden bijgewoond.

Inmiddels groeide de vereniging naar haar *twintigjarig* bestaan. Op de algemene ledenvergadering van maandag 2 mei 1988 stelde medelid Raymond Heddebauw voor de viering van *Twintig jaar Stichting Orde Driekoningen* te laten doorgaan in de Stenen Zaal van het landhuis te Veurne, waar een streekcolloquium zou georganiseerd worden over de Westhoek als karakteristieke regio in het Europa van morgen.

En zo geschiedde...

Wij laten Robert Travers zelf aan het woord, die op 6 feb.1984 verkozen werd tot voorzitter en opvolger van Roger Blondeau.

De Orde in overdrive?

"Het werd voor mij de start van een bestuursperiode (1984-1990) waarin de Stichting Orde Driekoningen meer naar buiten kwam, nieuwe initiatieven nam en ook een poging deed zich op te werpen als spreekbuis in de Westhoek.

Blikvanger werd ongetwijfeld de jaarlijkse *Frans-Vlaanderenverhandelingswedstrijd* voorbehouden voor leerlingen van de eindklassen hoger secundair onderwijs. Het initiatief werd gelanceerd in het najaar 1984 en wij zijn momenteel bezig aan de elfde uitgave. De bedoeling van deze wedstrijd lag totaal in de lijn van de Stichting Orde Driekoningen. Betrachting was immers jongeren ertoe aan te zetten "ter plekke" kontakten te leggen met de bevolking van Frans-Vlaanderen, er kennis te maken met hun zeden en gewoonten, met hun folklore en zodoende het verband te ontdekken tussen Frans-Vlaanderen en de Westhoek. Uit deze verkenning groeide automatisch de interesse voor wat er "ten dage" in Frans-Vlaanderen leeft en voor de wederzijdse belangen van beide regio's in een toekomstig Europa.

Aansluitend was de wedstrijd een middel om de tanende interesse voor het vak geschiedenis in het secundair onderwijs wat bij te werken.

De Frans-Vlaanderenwedstrijd kende meteen een ruime belangstelling in onderwijskringen en kreeg ook de gewaardeerde aandacht van het Ministerie van Onderwijs, het Ministerie van Cultuur en het Provinciebestuur van West-Vlaanderen. Het initiatief zorgde voor een ruime naambekendmaking van de Stichting Orde Driekoningen, temeer daar de proklamatieplechtigheden telkenjare op een andere plaats georganiseerd werden. Met dit initiatief heeft de Orde Driekoningen bij heel wat jongeren opnieuw interesse gewekt voor Frans-Vlaanderen en de wedstrijd was ook de aanzet voor meerdere onderwijsinstellingen om exploratie-uitstappen in Frans-Vlaanderen te organiseren.

Nieuw in deze periode was ook de interesse die de Orde wilde ontwikkelen voor de streekproblematiek. Binnen de Orde werd dan ook gepleit voor het organiseren van een streekcolloquium.

Naar aanleiding van het *Twintigjarige bestaan* werd op 27 mei 1989 in 't Landhuis te Veurne dit colloquium georganiseerd met als tema *De Westhoek naar het Europa 1992.*

ROBERT TRAVERS
werd de derde voorzitter van de Stichting.

In december 1989 werden de referaten van dit colloquium, gebracht door wijlen Minister Daniël Coens, prof. dr. Jef Maton, prof. dr. ir. Walter Vandepitte en lic. Paul Boerjan in brochurevorm gepubliceerd dank zij de milde steun van de Bank van Roeselare die voor de uitgave instond.

Provinciegouverneur prof. dr. O. Vanneste schreef hiervoor de inleiding en zat eveneens de voorstellingsplechtigheid voor te Ieper.

In de periode 1984-1990, liet de Stichting Orde Driekoningen zich eveneens opmerken toen samen met de VVV Veurne-Ambacht het voortouw werd genomen voor het verder organiseren van de Sinksenmaandag-orgelkoncerten te Beauvoorde. Nieuw voor de Orde Driekoningen was ook dat zij in afspraak met andere organisaties en uitgeverijen de voorstelling op zich nam van boeken handelend over de Westhoek. Aldus presenteerde de Orde, telkens voor een ruim publiek, op 10 maart 1988 te Diksmuide het boek van Johan Ballegeer, *Celines Grote Oorlog.*

Op 21 oktober 1988 te Roesbrugge het boek van Roger Blondeau *Geuzen in de Westhoek* en op 29 september 1989 te Nieuwpoort het boek van Guido Leye, *Houtekiet zeilt Columbus achterna.*

Met de bedoeling de leden een kans te geven kennis te maken met regionale bedrijven en hun ekonomisch en sociaal belang in de Westhoek, suggereerde en werkte ik de idee uit van de jaarlijkse bedrijfsbezoeken. Onder mijn voorzitterschap kwamen aan de beurt, de Kaasmakerij van Passendale (1986), het Metaalkonstruktiebedrijf Vanderscheuren en het bedrijf Avasco te Diksmuide (1987), de Steenbakkerijen Desimpel te Kortemark (1988), de Brouwerij Leroy te Watou en Houthandel Dequidt te Veurne (1989).

Weliswaar meer intern doch zeker het vermelden waard is de naar aanleiding van het Gouden Huwelijksjubileum van medelid Robert Decarne sinds 1987 de jaarlijkse herdenkingsmis voor de overleden Ordeleden werd ingevoerd en dat op 6 mei 1989 de vlag van de Stichting Orde Driekoningen door mgr. E. Laridon werd gewijd.

De periode 1984-1990 zijn binnen de geschiedenis van de Stichting Orde Driekoningen dynamische jaren geworden waarbij zich mogelijks de vraag stelde of de Orde niet "in overdrive" een nieuwe élan had genomen.

In februari 1990 was ik als uittredend voorzitter van oordeel dat het voor de Stichting Orde Driekoningen misschien best was dat iemand anders het voorzitterschap op zich nam. Ik hield er niet aan mij verder beschikbaar te stellen voor het voorzitterschap noch een of ander bestuursmandaat binnen de Orde Driekoningen."

Ambassadeurs van de Westhoek

Hoe meer men de *Westhoek* met zijn typische eigenheden leert kennen, hoe meer men er gaat van houden. Zoveel is duidelijk.

Als *ambassadeurs* van deze regio moet de kennis van streek en volk optimaal zijn en deze bekomt men niet door het nuttigen van Oerbier en Picon aan deze of de andere kant van de Schreve.

Om de leden van de Stichting de kans te geven op een aangename en originele manier de Westhoek met roots en evolutie beter te leren kennen gingen wij ons licht opsteken in het *Wetenschappelijk en Kultureel Centrum van de Duinenabdij en de Westhoek*, gevestigd binnen het 6 ha grote abdijdomein langs de Koninklijke Prinslaan te Koksijde, waarvan ieder de imposante ruïnes van de 13e eeuwse Cisterciënzerabdij kent.

Met Karel Vande Casteele, konservator en lid van de Stichting zetten wij in 1990 een programma voorop dat, zoals dit heet het aangename aan het nuttige kon paren.

Gedurende drie zondagen organiseerden wij een colloquium, een soort *triduüm* dus over de Cisterciënzers van de Duinenabdij, die gedurende eeuwen de Westhoek een gelaat hebben gegeven, waarvan tot op heden duidelijke sporen resten.

Op zondag 21 oktober 1990 werd van start gegaan. Voor de middag werd een causerie gehouden door abt Anselm Hoste van de Sint-Pietersabdij Steenbrugge te Brugge, die de rol van de Cisterciënzers in de Westhoek belichtte. Na het exposé volgde een gezellige broodmaaltijd in de Gasterie van de Duinenabdij, aangeboden door confrater Hugo en Mia Pyfferoen van de NV Beauvoorder en het "ed'le gerstennat" werd aangeboden door de Brouwerij van wijlen confrater K. Leroy. Het open-haardvuur, de vriendschap en gezelligheid zou van deze

→

"Gasterie-stonden" onvergetelijke *seer scone uren* maken.

Na de middag volgde een geleid bezoek aan de tentoonstelling *De Duinenabdij, een berg van Zilver.*

Ordelid Luitenant-Generaal Maurice C. Denève had ons geschreven dat in de geplande cyclus zeker *Ten Bogaerde* niet mocht ontbreken. (Ik citeer) *Ten Bogaerde moet met alle mogelijke middelen in de belangstelling komen als een prestigieus Cultureel centrum met een groots internationaal historisch verleden"* (4).

Op de tweede zondag van het triduüm sprak Guido Demerre over *Ten Bogaerde als een der uithoven van Ter Duinen. Opkomst, groei en verval.*

Weer werd in alle gezelligheid getafeld in de Gasterie, waarna een geleid bezoek volgde aan de laat-middeleeuwse cite van de inmiddels gerestaureerde Ten Bogaerdekapel. In deze riante ruimte met zijn unieke historische waarde zal de Plechtige Proklamatie van de *Elfde Frans-Vlaanderenwedstrijd van de Stichting Orde Driekoningen* plaats vinden op *zaterdag 18 maart 1995 te 17 u.*, waartoe iedereen van nu reeds uitgenodigd wordt.

Een maand later, op de derde en laatste zondag van de *Driekoningencyclus* sprak de Nederlandse historicus Dr. Adrie de Kraker over *Het grondbezit van de abdij Ter Duinen en de exploitatie er van tussen 1196 en 1645.*

Alweer was de belangstelling groot, wat er ons toe deed besluiten in 1992-93 met dergelijk initiatief door te gaan.

Op 8 november 1992 werd dan op hetzelfde stramien verder geborduurd. Rudy De Ceuninck hield een eerste voordracht van de nieuwe cyclus over *Het Ontstaan en de evolutie van het Duingebied.*

Het duingebied van onze Westkust vormt door zijn goede bewaring een uniek studieobjekt dat toelaat de vorming en de geschiedenis van dat landschap in de laatste vijfhonderd jaar te achterhalen. Het vormt een boeiend scenario dat start vanaf een bescheiden duinengordel in de Neolitische periode over het uitgestrekte preromeinse duingebied naar de middeleeuwse loopduinen en blekker- of paraboolduinen. Het werd een fel gesmaakt en met tal van dia's geïllustreerd exposé. Verhelderend, interessant en met verve gebracht.

Na de weer erg gewaardeerde en gemoedelijke broodmaaltijd in de Gasterie werd na de middag een geleide natuurwandeling georganiseerd in Het Westhoek Natuurreservaat o.l.v. natuurgids René Billiau.

Volgden toen nog twee colloquia. Eén in december 1992 en één in januari 1993.

Johan Termote sprak over *De Bewoningsgeschiedenis van het duingebied tot aan de Franse Revolutie* en na de middag volgde een busuitstap o.l.v. Marc Leten *Langs diverse duinlandschappen van de Westkust.*

Op de derde en laatste zondag van de cyclus sprak Suzanne Van Aerschot-Van Haeverbeeck over *De Bewoningsgeschiedenis van de duinen vanaf de Franse Revolutie tot heden.* Daarna volgden weer de gezellige stonden bij het open-haardvuur en na de middag startte een geleide busrit o.l.v. Anne-Marie Delepiere *Langs de kustarchitectuur van de Westkust.*

Deze en vele andere initiatieven van de Stichting, w.o. de prestigieuze Frans-Vlaanderenverhandelingswedstrijd, boek- en C.D. voorstellingen (5), reizen, poëziehappening (6), bedrijfsbezoeken e.d.m. verplichten de leden. Noblesse oblige.

Toen Robert Travers in februari zijn prerogatieven als voorzitter neerlegde stond niemand te trappelen om het voorzitterschap waar te nemen. Verantwoordelijkheidszin en engagement is aan eenieder niet gegeven.

Gelukkig kwam medelid Raymond Heddebauw, wijs en voorzichtig als steeds, opdagen en aanvaardde op 1 februari 1990 de scepter. Over zijn beleid van 1990 tot 1992 schrijft hij het volgende:

Vlaams-Franse Westhoek als Euregio

"Grasduinend in de annalen 90-91-92 was de verleiding soms groot om even stil te staan bij vele geijkte, vastgeprogrammeerde aktiviteiten van de Stichting omdat daaraan vaak aangename en memorabele faitsdivers verbonden zijn maar "kort en zakelijk" zijn hier de onvermijdelijke imperatieven. Dus houd ik me bij korte hoofdstukjes of paragrafen. Ze zullen voldoende aantonen dat de Orde Driekoningen leeft en beweegt, waagt en (meestal) wint. Samenvattend zou ik volgende syntese kunnen aanbrengen, openen van een nieuw, groot venster op

LIGIER
ZONDER RIJBEWIJS
Maak een proefrit

DE NIEUWE LIGIER PRIMA
OOK IN GROTERE VERSIE 3-CILINDER
hebt u geen vervoer ? Geen nood ! Wij komen u afhalen en terugbrengen op eenvoudig telefonisch verzoek.
✆ (057) 30 00 56
HOOFDVERDELER VOOR WEST-VLAANDEREN
STUUR DEZE BON OP :
Gelieve vrijblijvend documentatie op te sturen :
naam :
voornaam :
straat :
postn° :
Woonplaats :

SKODA AUTO
Volkswagen Groep

ALLES HEBBEN AAN DE JUISTE PRIJS, DAT IS ZEKER SKODA
Bovenop de uitzonderlijke voorwaarden biedt uw SKODA concessiehouder u een SUPER AUTORADIO MET CASSETTESPELER (STEREO) + 2 LUIDSPREKERS
Kom mij dus zeker een bezoek brengen, want er zijn zeer goede zaken te doen !

GARAGE - CARROSSERIE
YANNICK HUYS
Kallestraat 16 - 8691 Beveren-IJzer - ✆ (057) 30 00 56

RAYMOND HEDDEBAUW,
vierde voorzitter. Met wijsheid en voorzichtigheid heeft deze erudiete voorzitter de Orde in gode banen geleid.

Frans-Vlaanderen, geslaagde nieuwe initiatieven, korte verjongingskuur, introduktie van het vrouwelijk element in het dagelijks leven van de Orde, een jaarlijks Driekoningenfeestje in het teken van de vriendschap en de gezelligheid.

Lang voor de politici en ekonomisten het woord "grensoverschrijdend" hadden uitgevonden had de Orde de Schreve, tussen de Vlaamse en de Franse Westhoek, reeds uitgegomd. Aan grensoverschrijdende aktiviteiten was er bij ons geen gebrek, ook al kleefden daaraan toen nog geen ruime Interregsubsidies. Toen de Orde in 1992 vanuit Duinkerke de vraag kreeg om medewerking bij de organisatie van een "Semaine de l'Europe" werd niet lang geaarzeld. Zonder Europees manna maar op eigen kracht en met eigen bescheiden middelen heeft de Orde zich, in het kader van deze Europese Week, volledig achter de organisatie van een "Euroregio-Westhoekdag" gezet. Die dag is uiteindelijk het zwaartepunt en de blinkvanger geworden van de hele week.

Er werd veel vergaderd met de "Association Dunkerquoise de Retraités Actives (ADRA)", de co-producers. De konfraters Carol Vandoorne, Daniël Vanderscheuren, Yvette Luyten, Raymond Pylyser en Elie Balduck, sekretaris, vormden de werkgroep. Hoogtepunt werd de akademische zitting in de Salle des Maquettes in de haven van Duinkerke (10.10.92) waar Prof. dr. André Maton het woord voerde over de uitzonderlijke ontwikkelingskansen van de Vlaamse Westhoek aan de vooravond van de toen verwachte opening van de Kanaaltunnel. Van Franse zijde werd door Prof. Merck, vice-voorzitter van La Maison de l'Europe, de roeping van Duinkerke en haar enorme haveninfrastruktuur in evidentie gesteld. Niet minder boeiend was het panelgesprek, geleid door Yvette Luyten, waaraan de toeristische diensten van De Panne, Duinkerke en Dover (de drie D's) deelnamen. In de namiddag werd een uitgebreid bezoek gebracht aan het havengebied dat zich uitstrekt tot Grevelingen. Deze uitgesproken Westhoekdag werd besloten met de officiële opening van een tentoonstelling van onze Westhoekprodukten en van het gloednieuwe "Musée portuaire" door Minister Delebarre. Leden van de Orde wisten daar nogmaals het hart te winnen van de vele aanwezige autoriteiten en bezoekers met de presentatie van onze gastronomische specialiteiten en lekkernijen. De Intercommunale van de Westhoek nam de gelegenheid te baat om onze badplaatsen met hinterland te promoten. N.a.v. deze "semaine de l'Europe" realiseerde de Orde een maquette, voorstellende de Westhoek (Vlaams-Frans) als geografisch geheel, als een typische Euroregio. Naast de situering van de belangrijkste kernen en herkenningspunten werd ook gewezen op het Handvest van de Orde waarin de bekommernis voor een gezond, Europees regionalisme vervat ligt. Zonder twijfel is de inbreng van de Orde tot een sukses uitgegroeid en kreeg ons streven in het Franse Noorden nog meer uitstraling.

In 1990 werd een aanloop genomen naar een gezonde relatie met de vzw Duinenabdij te Koksijde die, als besluit van het Bernardusjaar, in de herfstperiode een voordrachtencyclus op hoog niveau organiseerde. De Orde verleende haar volle medewerking en de originele formule, waarvan sekr. Elie Balduck het oktrooi bezit, werd een komplete meevaller. Twee jaar later werd een nieuwe co-produktie op touw gezet. Onderwerp : "Tussen land en zee - het duinengebied van Nieuwpoort tot De Panne". Iedere gelegenheid zal aangegrepen worden om in de toekomst die samenwerking verder te zetten. In samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Schrijvers en de Uitgeverij vzw Poëziecentrum stapten de ordeleden en vele genodigden op 17.7.91 aan boord van de West-Coast voor een cruise midden het pastorale IJzerlandschap. Aanleiding tot deze tocht was de voorstelling van de elfde dichtbundel van confrater Fernand Florizoone "Zee van naamloosheid". Ik laat u raden wie aan de basis lag van deze originele presentatie... In aanwezigheid van provinciegouverneur Olivier Vanneste en zijn dame genoot een zo talrijk als selekt gezelschap van dit dichterlijk uitstapje. Watertoerisme met een poëtisch tintje.

Op het stuk van ledenwerving waagde de Orde zich in 1990 aan een eerste verjongingskuur. Zou er meteen wat jeugdige wind door de rangen varen? Mocht zodoende een tijdige aflossing van de wacht in uitzicht gesteld en de kontinuïteit van ons streven gewaarborgd? De drie jongeren waarop de hoop berustte waren Frank Becuwe, Edwin Coulier en Yves Vanmaele ; drie elementen die in de streek hun strepen hadden verdiend. Het jaar daarop werd een andere belangrijke stap gezet. De algemene vergadering besloot niet langer weerstand te bieden aan de vrouwelijke emancipatiegolf.

Zo deden de eerste dames hun intrede, zijnde Cécile Cambien, Yvette Luyten. Roland Annoot viel met hen de eer te beurt van een plechtige intronisatie.

Het weze bij deze aangestipt dat beide dames zich in de voorbije jaren voorbeeldig van hun taak hebben gekweten en de in haar gestelde verwachtingen niet hebben beschaamd. Het daaropvolgende jaar werden de konfraters André Maton, Marc Vandendries en Carlos Vanlouwe in de adelstand van de Orde opgenomen.

Onze jaarlijkse zakenlunchen oogstten nog sukses met Gouverneur Olivier Vanneste "West-Vlaanderen en de Westhoek, ekonomisch bekeken" (1990) Minister van Staat Willy Declercq "Europa en de Westhoek in beweging" (1991) en Marcel Buggenhout com. direkteur Snauwaert Houtimport, met een causerie "Tropisch hout, ekonomisch rendabel, ecologisch verantwoord?" (1992) Om ons reëel kontact met het bedrijfsleven te onderhouden werden de jaarlijkse bedrijfsbezoeken verdergezet. Drukker-Uitgever en tevens konfrater Guido Schoonaert was onze gastheer in 1990 ter gelegenheid van het opstarten van de nieuwe bedrijfsgebouwen en -machines aan de IJzer te Roesbrugge. Dank zij konfrater Roger Pattyn gingen in 1991 voor de Orde alle deuren open van het AZ. St.-Jan te Brugge en in 1992 waren de Ordeleden met (zeer) vele vrienden van konfrater Daniel Vanderscheuren aanwezig bij de inhuldiging van de nagelnieuwe werkplaatsen van het Metaalconstructiebedrijf N.V. Vanderscheuren in het industriepark te Diksmuide.

Kulturele dagreizen werden ondernomen naar Bergues-Grevelingen naar Brugge en naar Oud-Rijsel. "De verhandelingswedstrijden over Frans-Vlaanderen waren in 1990 reeds aan hun 6de editie toe. De konfraters Robert Travers en Etienne Morel zorgden, zoals steeds, voor een voorbeeldige organisatie en een overweldigend prijzenpakket. De algemene waardering voor dit eveneens grensoverschrijdende initiatief was een reden tot grote tevredenheid en de sponsorhulp bleef toestromen. De Kredietbank bleef voor de Orde een zeer trouwe financiële partner.

Dit wel bondige overzicht mag niet naar de drukker zonder een biezondere attentie aan het adres van konfrater Mgr. Eugeen Laridon. Zonder onderbreking was hij voorganger in de jaarlijkse herdenkingsmissen voor de overleden Ordeleden. We genoten van de gemoedelijke ernst waarmede hij in zijn homelie deze ogenblikken van bespiegelend overdenken wist te kruiden met woorden van bemoediging en vertrouwen. Zijn lijfspreuk "In caritate Christi" bracht hij ook hier, ten aanzien van zijn aandachtig en ingetogen gehoor, in de praktijk. Aansluitend gaat een eresaluut aan mijn voorganger Robert Travers en mijn opvolger Daniël Vanderscheuren wier toewijding ik heb

►

trachten te evenaren terwijl de verdiensten van de verbazende en doorgehouden aktiviteit van sekretaris-met-turbo-motor Elie Balduck niet genoeg in de verf kunnen gezet worden."

De traditie verder zetten

Op maandag 3 februari werd Daniël Vanderscheuren uit Diksmuide als vijfde voorzitter geïnaugureerd. Sinds 1981 opgenomen in de Orde en sedert vele jaren bestuurslid en schatbewaarder, was hij dé valabele kandidaat voor dit belangrijk mandaat.

Op 29 september 1987 ontving hij met zijn vrouw en beide zonen de Ordeleden voor een bezoek aan zijn metaalkonstruktiebedrijf NV Vanderscheuren.

Vijf jaar later, op 30 september 1992 mochten wij met gouverneur prof. dr. O. Vanneste, Ordeleden en vrienden, getuige zijn van de expansie en grote bloei van zijn bedrijf dat in de nieuwe en uiterst rationele bedrijfsgebouwen was ondergebracht.

Als zoon van een binnenschipper heeft hij met nooit aflatende wilskracht en entoesiasme een bedrijf opgericht dat van een éénmanszaak gegroeid is naar een modelbedrijf dat in de Westhoek een schoolvoorbeeld is waartoe werklust, samenhorigheid, geloof in de toekomst, gezond verstand en... voorzichtigheid in staat is.

Voor de Orde van Driekoningen zijn deze zelfde faktoren van het allernoodzakelijkste belang en ook deze vuistregel hanteert hij als voorzitter van het inmiddels vijfenzestig leden tellend genootschap.

Hij ging als beleidsverantwoordelijke, kort na zijn aanstelling als voorzitter van start met zijn "leden-enquete" die bol staat met vragen naar het hoe en het waarom binnen de vereniging. Ruimte werd gelaten voor bedenkingen en suggesties en er was ook plaats voor de leden die hun grieven konden ophoesten.

Met evenveel overtuiging is hij de drijvende kracht achter de viering van *Vijfentwintig jaar Stichting Orde Driekoningen* die op *zondag 4 december a.s.* wordt ingezet met volgend

PROGRAMMA

10u30 Eucharistieviering in de kerk van Beauvoorde, voorgegaan door Monseigneur E. Laridon, hulpbisschop van Brugge en lid van de Stichting Orde Driekoningen.

11u30 Onthulling van Driekoningen-kunstwerk door Prof. dr. O. Vanneste, gouverneur van West-Vl. en lid van de Stichting Orde Driekoningen.

12u00 Aperitief op basis van Cassis, Picon en Alexander, aangeboden door de Brouwerij Rodenbach

13u30 Feestmaaltijd in het Gasthof Driekoningen, Wulveringemstraat 40 te 8630 Beauvoorde-Veurne

DANIEL VANDERSCHEUREN, (rechts op foto) de vijfde voorzitter en ELIE E. BALDUCK, sekretaris.
Twee handen op één buik

MENU

* Tartaar van vis op een fris slaatje van meloen, verfijnd met grijze garnalen.
* Gestoomde wilde zalm in kleedje van gerookte zalm op een bedje van groenten met een waterkersbotersausje
* Nootjes van Hertekalf "Grans Veneur" met boschampignons
* Jubelgebak "Stichting Orde Driekoningen" met koffie.

Aangepaste wijnen inclusief
- Chateau Les Tuileries Bordeaux, Borie Manoux, wit
- Château Aney Cru bourgeois, Haut-Médoc 1987, rood.

Tijdens de feestmaaltijd worden drie ridders plechtig in de Orde van Driekoningen geïntroniseerd:
- Etienne Desaever
- Godfried, Ridder Lannoo
- Lut. Ureel

en wordt er hulde gebracht aan de stichters.

Verder is er een optreden van het mannenkoor *Gaudeamus Igitur* en Gudrun Vercampt, viool.

Ook konfrater Gerard Debrabandere is van de partij, die met zijn streekeigen kluchten voor de "max" zorgt...

Belangstellenden die deze viering te Beauvoorde willen meemaken, storten 1.800,- BF op reknr. 474-5194471-61 van Stichting Orde Driekoningen, p.a. De heer Roger Pattyn, Brugsesteenweg 3 te 8630 Veurne.

Zoveel is zeker: de Stichting Orde Driekoningen heeft de wind in de zeilen, maar moet nog vele jaren meegaan ten bate van onze geliefde Westhoek.

In de geest van de Statuten zal de traditie voortgezet worden en zullen de leden verder optreden als *ambassadeur* in alles wat hun vereniging en de Westhoek kan aanbelangen of bevorderen.

Elie E. Balduck

Noten:
1. Statuten van de Orde. Handvest Art. 3 par. 6.
2. Kaart van de Westhoek. Uitg.W.E.S. Brugge 1990.
3. Geschreven mededelingen van ere-sekretaris Michel Duron.
4. Brief Luitenant-Generaal M.Denève dd 12 jan 1990.
5. Op 21 dec 1992 werd de C.D. Exodus van ordelid Johan Vanden Berghe geverniseerd in het IJzerbedevaartsekretariaat te Diksmuide.
6. Op zaterdag 13 juli 1991 werd een hommage gebracht aan medelid Fernand Florizoone op de Westcoast tijdens een poëtische IJzervaart.

IS HET DE ZON OF DE AARDE DIE DRAAIT ?

In de zomer van 1994 heeft de Vlaamse Vereniging voor Sterrenkunde bij 900 bezoekers in de diverse volkssterrenwachten een vragenlijst laten invullen, met elementaire vragen over zon, maan en sterren.

Uit die enquête bleek dat nog één op tien van die bezoekers meent dat de zon rond de aarde draait !

In aansluiting hierop werd door de Antwerpse Universiteit De Derde Leeftijd-Zuid Gewina, die op zaterdag 26 november 1994 een colloquium houdt van een volle dag in UFSIA, Rodestraat 14 te Antwerpen, onze medewerker Roger-A. BLONDEAU gevraagd een referaat te houden van 1 uur onder de titel : "Sedert wanneer weet men dat de aarde draait ?" (aanvang 15u45).

Een interessante en verrassende historische uiteenzetting, begeleid met een twintigtal overheadprojecties.

Ter attentie van onze Antwerpse abonnees.

GARAGE SERVICE

NEVEJAN

OKKAZIEMARKT

Met WAARBORG op werk en wisselstukken inbegrepen

100.000 - 200.000 fr.

OPEL	ASCONA	diesel	87
BMW	324D	diesel	87
FORD	FIESTA	diesel	88
OPEL	CORSA	benzine	90
RENAULT	EXPRESS	diesel	90

200.000 - 300.000 fr.

FORD	ESCORT	diesel	90
VOLKSWAGEN	JETTA	diesel	90

300.000 - 500.000 fr.

AUDI	80	benzine	90
VOLKSWAGEN	GOLF	benzine	93
VOLKSWAGEN	GOLF	diesel	93
AUDI	80 TDI	diesel	90

500.000 -

MERCEDES	250	diesel	90

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE Tel. 057/40.00.35

VOEDING JOHAN

Prof. Rubbrechtstraat 21
Roesbrugge
Tel. 057/30.05.85

openingsuren:
open van 7.30 u tot 12.30 u
en van 13.30 u tot 19.00 u
zondag van 8.00 u tot 12.00 u
gesloten van zondagmiddag
tot maandagmiddag

KAASHOEKJE

Oud Brugge	***360,-***
Chaumes	***440,-***

VERSE GROENTEN & FRUIT

(van 18/11 t.e.m. 20/11)

Appelen Jonagold	
1 kg	***25,-***
3 kg	***69,-***
Clementines	***49,-***
Wortelen *2 kg*	***30,-***

Als ons tweede kindje is geboren, kom dan niet verloren. In de voormiddag van 7.30 - 12.30 u. open 's namiddags zijn we dan gesloten.

TOPPER VAN DE WEEK

BOTERHAM-WORST
190,-

DIEPVRIES

Denappels 1 kg	***51,-***

NATUUR VOEDING

Wedena mag. 500 g	***69,-***
Pionier gemalen granenkoffie	***139,-***
Whiskas 4 var. 400 gr.	***32,-***
Koekjes DELACRE	
- Supremes	***49,-***
- Cigarettes Russes	***63,-***
- Marquisettes	***69,-***
- Biarrits	***69,-***
- Venetie	***69,-***
- Mélange Namur	***69,-***
Speculoos Lotus 250 gr.	***27,-***
Choco-As 250 gr.	***52,-***
Destrooper	
- Amandelbrood	***46,-***
- For Any Special Occasion	***155,-***
Chips 90 gr. zout - bolognese pickles - ketchup	***19,-***
Fama 500 gr.	***53,-***

CHARCUTERIE

Gentse kop	***210,-***
Crême Paté	***210,-***
Vleesbrood	***230,-***

ZUIVEL

Drinkyoghourt Yazoo aardbei, choco	***49,-***

NON-FOOD

W.C.-papier Scottex 6 rollen	***69,-***
Keukenrol Decor Scottex duo	***54,-***
Cotes Du Luberon Rood	***99,-***
Loire Rose Cabern Anjou Teriad	***105,-***
Ice Tea 2 var.	***25,-***

Folder geldig van vrijdag 18/11 t.e.m. zondag 4/12 of tot uitputting voorraad en onder voorbehoud van drukfouten

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.30 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend van 9.30 - 16.00 u.

DE FRUITPOORT

van woensdag 16 tot en met zaterdag 19 nov.

APPELS Kleine Rode Boscoop		5 kg voor **99 fr.** 10 kg voor **169 fr.**
BERGSINAASAPPELS Play-Boy	35 fr./kg	3 kg voor **99 fr.**
PEREN Conference klasse I	28 fr./kg	4 kg voor **99 fr.**
WITLOOF klasse I		2 kg voor **99 fr.**

Steeds dagverse en vriendelijke bediening

CERA

Beter beleggen met **CERA, uw beleggingsbank !**

CERA biedt u onder andere
• een **uitgebreid gamma beleggingsfondsen** •
• fiskaal vriendelijk beleggen met **pensioensparen en CERA LIFE** •

Gedurende de maand NOVEMBER ***-50 %*** op de instapkosten van :
alle **CERA BELEGGINGSFONDSEN**
voor **PENSIOENSPAREN** ook 50 % minder instapkosten + GRATIS BOEK "Beter Beleggen"

CERA De bank die je ruimte geeft

CERA Proven
kantoordirecteur Jan DEDECKER, Obterrestraat 11 - Tel. 057/30 02 32

CERA ROESBRUGGE
kantoordirecteur Luc LOUWAGIE, Prof. Rubbrechtstraat 44 - Tel. 057/30 03 84

CERA Watou
kantoordirecteur Jozef DELALLEAU, Steenvoordestraat 42, Tel. 057/38 86 91

Bijlage IJzerbode oktober 1994

RESTAURANT DE ZALIGHEID

Grensstraat 7, 8691 Beveren aan de IJzer - Tel. 057/30 14 00 - 056/51 47 81

Kerstavond - 24 december '94

Aperitief vergezeld van hapjes
– ★ –
Wit-roze viscombinatie met witte wijnsaus
– ★ –
Gebraden lamscarré met verse marktgroenten
– ★ –
Sabayon "Marsala"
– ★ –
Koffie met versnaperingen

1/2 fles wijn p.p. inbegrepen
1.550 fr. p.p.

Oudejaarsavond - 31 december '94

Aperitief van het huis met fijne hapjes
– ★ –
Duo van ganzelever en mousse van kwartel met toast
Sauterne wijn
– ★ –
Consommé
– ★ –
Fazanthen met witloof, appel en veenbessen,
knolselderpuree
– ★ –
IJspraal '94 - '95 met een glas Champagne

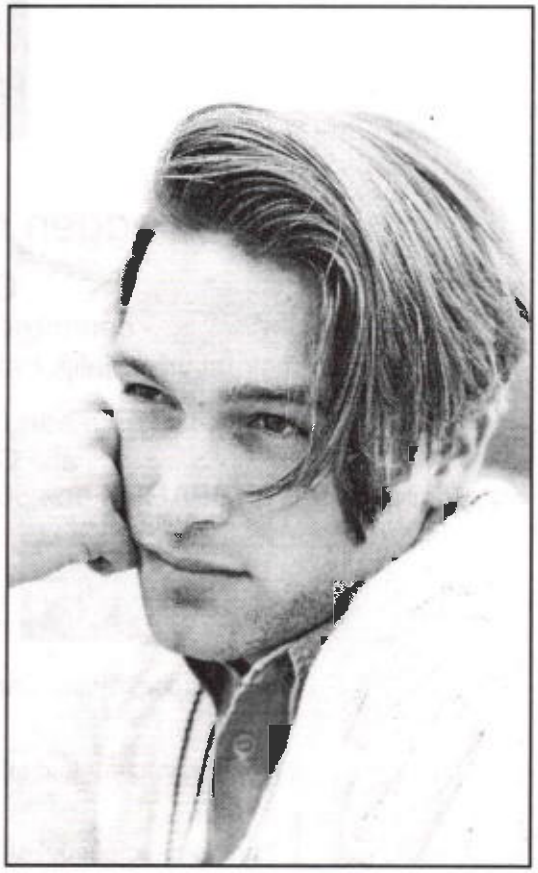
wijnen inbegrepen
2.250 fr. p.p.

Gelieve tijdig te reserveren ! Het restaurant is ook open op Kerst- & Nieuwjaarsdag.

Als je haar maar goed zit ...
dan voel je je op je best.
Wat je doel ook is,
het ligt binnen handbereik.

Je kapper,
Coiffure Mark

Coiffure Mark
Hondschootestraat 5
8691 Beveren-IJzer
Tel. 057/30 02 79

Het betere voor uw interieur tegen de beste prijzen

SPECIALE PROMOTIE
DONSDEKENS
LAKENS
DONSOVERTREKKEN
...

VERVEN LEVIS - MATHYS

aan prijzen buiten konkurrentie.

BEHANG

10.000 rollen uit voorraad aan nettoprijzen om U tegen te zeggen vanaf 69,- de rol

GORDIJNEN

Wereldmerken : ADO GARDISETTE, UNLAND ARISTO, enz ...

KARPETTEN WOL
KARPETTEN
klassiek synth.
VLOERBEKLEDING

ONDERHOUDSPRODUKTEN

riem, vliegen- en mierenbussen, boenwas, trekkers, keerders, vegers, dweilen, sponsen, zeemvellen, enz ...

DRAPERIEEN

excl. : Engelse stoffen, Wereldmerken : ADO, ARISTO, GARDISETTE, UNLAND, VRIESCO, enz...

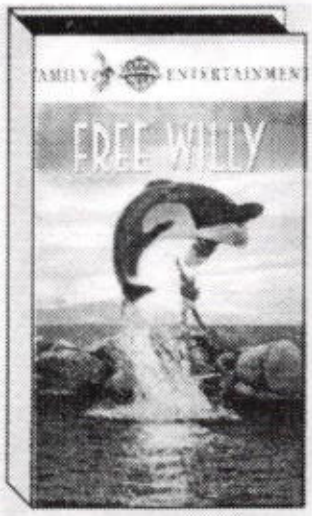
Vanaf 1 november tot 1 maart, nieuwe openingsuren van 9 tot 12 u. en van 13 tot 18.30 u.
Gesloten : zondag, feestdagen en maandagvoormiddag

MASSA BEHANG

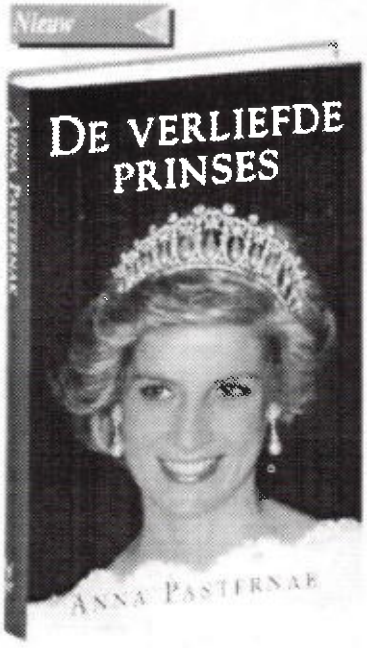
Bergenstraat 42 - 8691 BEVEREN - (Kalsijde) (Roesbrugge) - Tel. 057/30 10 20

VERHUUR VIDEOFILMS

100 fr. per dag

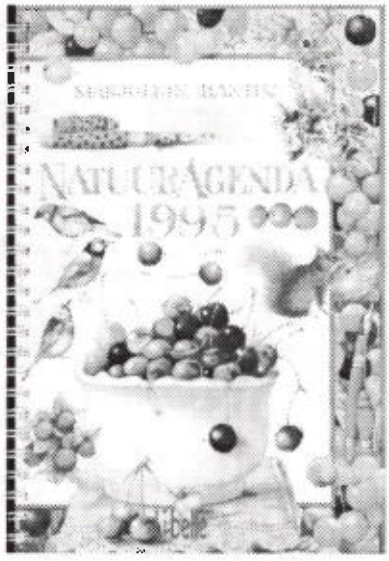

Het onthullende boek over de nachtelijke escapades op "Kensington Palace"

Gebonden,
208 blz. + 8 blz.
zwart/wit foto's

Natuuragenda 1995
met de unieke illustraties van Marjolein Bastin

345.-

Boekhandel SCHOONAERT

Bergenstraat 14, 8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 15 57

Voor al uw
uitnodigingen ▪ inkomkaarten ▪ strooifolders
affiches ▪ reklameaffiches

DRUKKERIJ SCHOONAERT

Bergenstraat 1, 8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79 - fax 057/30 09 80

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (18)

Een woordje geschiedenis

Tragisch voorval in Watou

Winderig is het en bitsig koud de avond van 31 maart 1943.

Martha Roetynck heeft in Watou wat boodschappen verricht en spoedt zich "tussen donkeren en klaren" huiswaarts naar Winnezeele (Fr.-Vl.).

De Winnezelestraat ten einde ontmoet ze een Duitse douanier, een iets oudere gebrilde man, het geweer aan de schouder, alleen op stap met een herdershond. Langs een klein paadje verlaat hij links de weg, richting Heidebeek.

Iets later, als de duisternis volledig is ingevallen, trekken drie mannen in de omgeving van Houtkerke (Fr.-Vl.) over de velden, elk met een "kliksje" (klutsje) tarwe op de schouder, huiswaarts tewege naar Watou.

Waar een omgezakte bollaard de Heidebeek overbrugt, steken ze de grens over. Zij, dat zijn Marcel Bossaert, Fonten Geldhof en diens zoon Camiel. Bossaert stapt als laatste in de rij.

Nog maar net de beek over schrikt Fonten Geldhof zich een bult als hij plots het vage silhouet van een Duitse kommies ontwaart. "Lopen, lopen", klinkt angstig zijn kreet.

Marcel Bossaert, door stekende oorpijn gekweld, heeft een wollen bivakmuts over het hoofd getrokken en daar omheen een dikke sjaal. Waarschijnlijk daardoor is de waarschuwing niet duidelijk tot hem doorgedrongen. Beseffend echter dat er onraad is, keert hij zich met een ruk om, benieuwd wat er gaande is.

Tot zijn verbijstering staat hij oog in oog met de Duitse douanier. Ze voelen als 't ware elkaars warme adem in het gelaat.

Zwaait Bossaert in een snelle reflex de linkerarm omhoog om het hoofd te beschermen? Of gaat hij manmoedig naar de Duitser toe in een poging om hem te ontwapenen?

Op datzelfde ogenblik gaat een schot af dat wegklatert in de felle wind. Marcel Bossaert zijgt te gronde. Zijn twee gezellen "pijlen" (lopen) met hazesprongen voor hun leven.

Het is oorlog en nergens pinkt een lichtje in de grauwte van de nacht die het drame omfloerst.

De wind kriept in de bollaards.

Droevig nieuws

Als André Bossaert, een neef van Marcel, bij 't ochtendkrieken met paard en wagen op stap is om melkkruiken op te halen bij de boeren, verneemt hij, ongelovig eerst, onthutst dan, het schokkende nieuws over de dood van zijn oom. In een veld langs de Houtkerkestraat, ter hoogte van de woning nr. 22, nu bewoond door Ludo Rappelet-Leurs, treft hij zijn oom aan ... levensloos.

Duitse douaniers, hondengeleiders, bijeen in Houtkerke.
Af en toe kwamen ze uit verscheidene brigades bijeen voor speciale dressuuroefeningen.
V.l.n.r. Georges Ruhe, Johan Schwesper, Karl Kales. De zesde in de rij is de Tsjech Strausze.

Op de trage tred van zijn paard trekt hij, verslagen, met zijn gespan huiswaarts. Hoe zal hij aan zijn grootmoeder, metje Irma Delbaere, de ijselijke mare meedelen ?

Ongetwijfeld is het voor haar een vertwijfeld lang wachten geweest op haar zoon Marcel. Vele nachten al heeft ze onzeker liggen luisteren ... tot de achterdeur geruststellend dichtviel als weer een tocht voorbij was.

Soms is er één reis te veel, te veel voor een brekend moederhart.

In angst en paniek

Liza Deraeve die huishoudelijk werk verricht in het logieshuis van de Duitse douane te Houtkerke, begint die dag om zes uur. Ras ervaart ze een zenuwachtig gedoe bij de aanwezige Duitsers.

Een van hen, Erich Beitz, zit aan de boord van zijn bed te "krijschen" (snikken) als een kind. Hij heeft het fatale schot afgevuurd en is, ondanks de opbeurende woorden van zijn kollega's, ontroostbaar.

Als Liza verneemt dat in Watou een Belgische blauwer is neergeschoten, loopt haar een koude rilling over het lijf : "Dat kan niemand anders zijn dan Marcel Bossaert".

Wanneer haar zuster Elza, die daar eveneens werkzaam is, om acht uur haar dagtaak aanvangt, bevestigt die het bange vermoeden.

Er is opnieuw verslagenheid in Watou. Na Eduard Ridez (1912) en de gebroeders Plessiet (Breyne) (1920) is dit het derde smokkeldrama in het stille grensdorp.

Duitse douanier alleen te velde

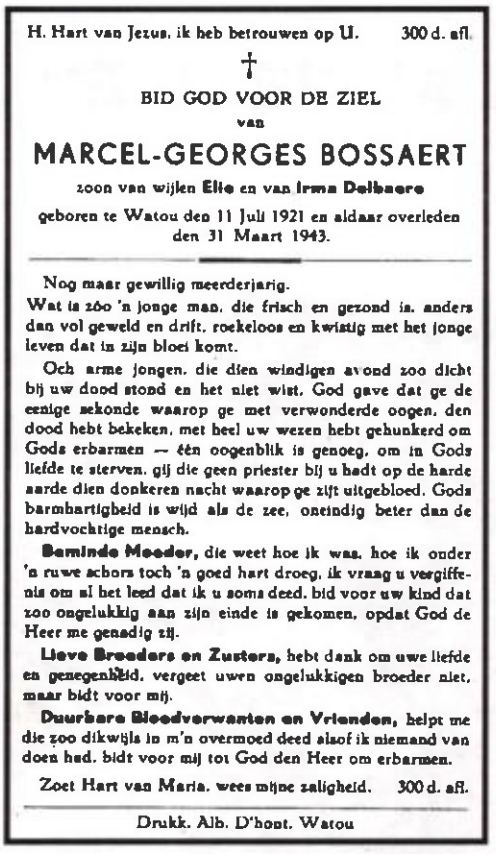
Over de juiste toedracht van het dodelijk treffen doen verscheidene versies de ronde. Volgens de inmiddels overleden Camiel Geldhof waren ze gedrieën.

Eén zaak staat vast, de Duitse grenswachter Erich Beitz was, alhoewel bij nacht, heel alleen op dienst. "Omdat hij beschikte over een afgerichte herdershond", licht Liza Deraeve toe, "en daarom moest hij alleen het veld in, zonder begeleiding van kollega's".

Dat blijkt juist te zijn want dat getuigt ook Martha Roetynck die hem bij valavond heeft ontmoet.

Eigenlijk had Beitz 's avonds met Walter Jäger, een kollega, moeten optrekken maar daar hij nachtblind was, mocht Jäger thuis blijven. Toen Beitz daarover zijn beklag maakte bij zijn overste Johan Pöllet, kreeg hij als antwoord : "Maar je bent beter af met

►

H. Hart van Jezus, ik heb betrouwen op U. 300 d. afl.

†

BID GOD VOOR DE ZIEL
van

MARCEL-GEORGES BOSSAERT

zoon van wijlen **Elie** en van **Irma Delbaere**

geboren te Watou den 11 Juli 1921 en aldaar overleden den 31 Maart 1943.

Nog maar gewillig meerderjarig.
Wat is zóo 'n jonge man, die frisch en gezond is, anders dan vol geweld en drift, roekeloos en kwistig met het jonge leven dat in zijn bloei komt.

Och arme jongen, die dien windigen avond zoo dicht bij uw dood stond en het niet wist. God gave dat ge de eenige sekonde waarop ge met verwonderde oogen, den dood hebt bekeken, met heel uw wezen hebt gehunkerd om Gods erbarmen — één oogenblik is genoeg, om in Gods liefde te sterven, gij die geen priester bij u hadt op de harde aarde dien donkeren nacht waarop ge zijt uitgebloed. Gods barmhartigheid is wijd als de zee, oneindig beter dan de hardvochtige mensch.

Beminde Moeder, die weet hoe ik was, hoe ik onder 'n ruwe schors toch 'n goed hart droeg, ik vraag u vergiffenis om al het leed dat ik u soms deed, bid voor uw kind dat zoo ongelukkig aan zijn einde is gekomen, opdat God de Heer me genadig zij.

Lieve Broeders en Zusters, hebt dank om uwe liefde en genegenheid, vergeet uwen ongelukkigen broeder niet, maar bidt voor mij.

Duurbare Bloedverwanten en Vrienden, helpt me die zoo dikwijls in m'n overmoed deed alsof ik niemand van doen had, bidt voor mij tot God den Heer om erbarmen.

Zoet Hart van Maria, wees mijne zaligheid. 300 d. afl.

Drukk. Alb. D'hont. Watou

Caesar als gezel." Kennelijk zag Erich er tegen op : " 't Is zo verdrietig bij nacht, heel alleen", had hij gemurmeld, "tegen een hond kun je niet praten".

Caesar was de goed afgerichte herdershond van Erich Beitz, lief, beminnelijk en vooral speels.

Na het trieste voorval verklaarde Beitz dat hij gehandeld had in een paniekreaktie vrezend zelf neergeslagen te worden. Hij kon immers, alleen op stap, niet op de bijstand van een kollega rekenen.

Doodsbed, een veld.

Overstuur en beseffend dat hij zelf ter plekke geen daadwerkelijke hulp kon bieden, is hij opgetrokken naar het "Zollamt" in Houtkerke (Fr.-Vl.). Enkele opgetrommelde douaniers vergezellen hem tot bij de Heibeek, waar ze het levenloze lichaam aantreffen van de jonge Bossaert.

Vooraleer het stoffelijk overschot kan vrijgegeven worden, moesten leden van de Ortskommandatur en van de Feldgendarmerie van Cassel (Fr.-Vl.) de vereiste vaststellingen verrichten.

Nadien brengen enkele douaniers het lijk tot vlak tegen de Houtkerkestraat. Marcel Bossaert is getroffen in de borst. Rond de kogelinslag is het weefsel van zijn jas verschroeid wat wijst op het afvuren van op zeer korte afstand.

De officiële overlijdensakte vermeldt "31 maart 1943 om 23 uur, langs de Houtkerkestraat".

In de voormiddag gaan heel wat Watounaars, makabere nieuwsgierigen, ter plaatse hun ogen de kost geven.

"Van de Duitse chef Pöllet mocht ik er ook naartoe", zegt Elza Deraeve, "maar ik kon het niet over mijn hart krijgen."

Rond elf uur brengt voerman Désiré Devos het stoffelijk overschot naar de ouderlijke woning. Marcel is nog geen 22 jaar oud.

Volgens de Duitse douaniers lag Bossaert op de rug, de armen wijd gestrekt met opengesperde ogen "die verwonderd de dood hebben bekeken".

Eigenaardig detail : "Toen Beitz het pistool trok om te vuren, werd hij door Caesar, zijn trouwe hond, in het been gebeten als wou het dier instinktmatig het ergste voorkomen, want de Duitse douanehonden waren speciaal afgericht om zelf niet aan te vallen", aldus Elza Deraeve.

De gedachtenis, hierbij afgedrukt, tekent met zalvende piëteit de figuur van de jeugdige smokkelaar, ruw en overmoedig. Toch blijft het een tragisch geval. Was de jonge Bossaert op slag dodelijk getroffen of is hij hulpeloos, van God en goêmens verlaten, langzaam uitgebloed ? Ook de smokkel betaalde zijn tol ! ('t vervolgt)

De nieuwe kollektie
BEHANGPAPIER is binnen !
Aangepaste gordijnstoffen en vloerbekleding !
DUBBELE ZEGELS
op donsdekens, overtrekken en lakens
JACQUES BERQUIN
Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

ROESBRUGGE
UITSLAG BALLONWEDSTRIJD

1.	Schoonaert Ine	1050 km
2.	Heughebaert Diego	830 km
3.	Devos Kenneth	228 km
4.	Ganne Siegmund	213 km
5.	Myny Sam	208 km
6.	Defever Emmy	52 km
7.	Delerue Katrijn	26 km
8.	Elslander Marie	25 km
9.	Verlet Gregory	15 km
	Maes Pieter	
	Patfoort Geoffrey	
	Braem Aron	
13.	Robyn Dieter	14 km
	Haezebrouck Thys	
15.	Leupe Lynn	13 km
	Pluym Virginie	
	Monkerhey Ciska	
	Vansevenant Willem	
19.	Hoorelbeke Jessica	12 km
	Neyrinck Emilie	
	Goussey Lise	
	Braem Emma	
	Braem Sandra	
	Maes Joren	
	Vandenbussche Anneloes	
	Parmentier Melissa	
	Vandenbussche Lisa	
	Heughebaert Bjorn	
	Leupe Tom	
	Verlet Mathias	
	Delerue Veerle	
	Braem Anais	
	Cappoen Simon	
	Vandenbussche Lars	
	Haeyaert Eveline	
	Deprey Valerie	
	Cappoen Goedele	
	Huyghe Pieter	
39.	Lermytte Glenn	11 km
40.	Frenay Rachelle	9 km
	Lanszweert David	
	Myny Sarah	
	Verlet Louise	

De prijsuitreiking vindt plaats op zondag 20 november om 11.45 uur in zaal "Kristen Volkshuis" te Roesbrugge.

BASISSCHOOL ROESBRUGGE
GEBAKJESVERKOOP

Vanaf half november '94 tot begin december '94 biedt de Vrije Basisschool van Roesbrugge U de kans gebakjes te kopen ten voordele van de leerlingen op school.

Wij laten U de keuze uit frangipane-, konfituur- en rochergebakjes. Kostprijs : 180 fr. per doos van 1 kg.

Met behulp van een bestelstrookje dat U op school kan bekomen, kruist U aan welke soorten en welke hoeveelheid U wenst. U bezorgt het bestelstrookje en het te betalen bedrag terug op school en dan zorgen wij voor de rest.

Uw bestelling wordt dan geleverd vóór de kerstvakantie. Zo hebt U onmiddellijk een heerlijke lekkernij in huis om de komende feestdagen aangenaam door te brengen rond de koffietafel. Wij garanderen U een lange versheid van deze gebakjes.

Wij hopen op een zeer groot sukses want met de opbrengst van deze verkoop betalen we wat verbeteringen op school :
- de 2e kleuterklas wordt helemaal geschilderd en opgefrist;
- het jongenssanitair wordt gemoderniseerd.

Bij voorbaat smakelijk en van harte bedankt voor uw bestellingen.

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek - Sauna
2 Zonnetunnels (met air-conditioning)

- **Promotie** op de **Lycra Pantys 3 + 1 GRATIS**
- **Geschenkmandjes** voor de **feestdagen :** vanaf **265 fr.**
- **Promotie** op **kniekousen 3 + 1 GRATIS**
- Fantasie pantys
- **Speciale aanbiedingen** op **Vanderbilt** en **Caractère**
- **Poncho's** in verschillende kleuren

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12

ROESBRUGGE - VOORDRACHT
"ONGEVALLEN THUIS : DE EERSTE HULP IS BELANGRIJK"

Op donderdag 24 november om 19.30 uur richt CM ziekenzorg i.s.m. KBG Roesbrugge-Haringe en de Dienst GVO een voordrachtavond in met als tema : "Ongevallen thuis : de eerste hulp is belangrijk". Deze voordracht vindt plaats in zaal "Kristen Volkshuis" te Roesbrugge.

Veel ongevalletjes en ongevallen gebeuren thuis. Denk maar aan een brandwonde, een snijwonde met veel bloedverlies, een vergiftiging, verslikking, ...

De eerste hulp die hier moet geboden worden is van uiterst belang.

Hierover en over de meest voorkomende ongevallen thuis geeft Geert Beddeleem van de Poperingse Rode Kruisafdeling ons raad. Hij schetst ook het belang van de huisapoteek: wat wel en wat niet alsook hoe er moet gealarmeerd worden, wat er moet gezegd worden. Mogelijkheid tot vragen stellen.

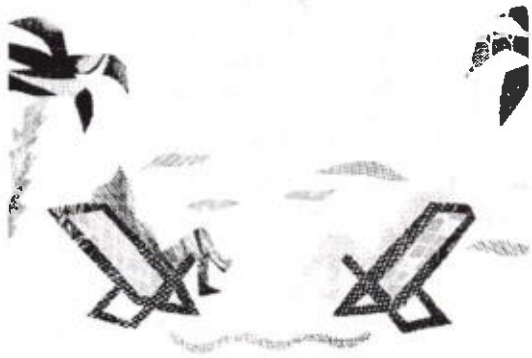
Gratis toegang.

Taverne - Snack - Brocante
DE AFSPANNING
Roesbruggeplein 9, ROESBRUGGE - tel. 057/30 15 78

Openingsdagen : vrijdag, zaterdag, zondag en maandag
D'OUDE WASSERIJ
Rekkemstraat 118, MARKE - tel. 056/22 22 48 - fax 056/50 53 96

PENSIOENSPAREN

Wie geeft uw pensioensparen het beste uitzicht?

Voor nu en later?

EDDY AMELOOT

Prof.O.Rubbrechtstraat 14
8972 ROESBRUGGE
057/30 08 66 - 057/30 12 42 (privé)

ASLK

Openingsuren :
maandag, dinsdag en donderdag : van 9 tot 12.30 u.
woensdag : van 9 tot 12.30 u. en van 14 tot 17 u.
vrijdag : van 9 tot 12.30 u. en van 14 tot 18 u.
zaterdag : van 9 tot 12 u.

ALLE BANKVERRICHTINGEN - ALLE VERZEKERINGEN

KLEINE FISKALE KRONIEK

Gevaarlijke investeringen

We zien het regelmatig in de krant, jaarlijks worden er in ons land duizenden faillissementen uitgesproken. Een ramp !
Uit de statistieken blijkt dat de voornaamste oorzaak ligt bij onverantwoorde investeringen, met leningen die uiteindelijk niet terugbetaalbaar zijn.
Men moet er rekening mee houden dat wanneer men een lening aangaat over twintig jaar, men normaal elke maand 1/100 van het geleende bedrag moet terugbetalen. Is het interestprocent op de lening 10 % of minder, dan is ook het maandbedrag iets minder dan 1/100, maar is het procent meer dan 11 %, dan is het maandbedrag iets hoger dan 1/100.
Het komt er dus op aan dat wie een lening aangaat van 5 miljoen, op 20 jaar, alleszins elke maand ongeveer 50.000 fr. zal moeten terugbetalen. En die 50.000 fr. zal in mindering komen van de netto-winst !

Dus vooraleer er een serieuze investering gedaan wordt, dient er nagegaan :

1°.- Welke bedrag men hiertoe moet ontlenen, en wat de maandelijkse afbetaling zal zijn ;
2°.- Of deze investering wel noodzakelijk is om de bestaande omzet in stand te houden of te verhogen ;
3°.- Of de realiseerbare netto-winst, na deze bijkomende uitgave nog voldoende is.

Elke serieuze investering moet niet alleen besproken worden met de bankier of de agent van de kredietinstelling, maar ook vooraf met een bevoegde boekhouder-fiskalist, ten einde de mogelijkheden en de gevolgen van de investering te overwegen. Meestal kan met proefberekeningen (zgn. simulaties op de computer) nagegaan worden wat wenselijk is.
Eerst doen, en dan bedenken is af te raden.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

TE KOOP

- **KOLENKACHEL Peeters**, 3 jaar oud, prijs overeen te komen.
  Tel. 057/30 06 30.

BEVEREN-IJZER

Zuid-Afrikaans streekkoor Paarl Wellington

Op zaterdag 19 november om 16 uur treed het Zuid-Afrikaans jongerenkoor op in de kerk te Beveren-IJzer.

Het repertoire bestaat uit Nederlandstalige liederen. Het koor staat onder leiding van I. Le Kay, muziekleraar en direkteur aan het Lyceum van Paarl.

Het is de eerste buitenlandse reis voor dit koor. Dit wordt zeker een groot sukses.

Toegangsprijs : 100 fr.

Organisatie : VVV-Alveringem, Groene Driehoek en Organisatie Kerk van de Maand Beveren-IJzer.

Kaarten bij Wim Vandenbroucke en Mark Quagebeur.

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens :

- Gilbert Neuville, 73 j., echtgenoot van Alice Gantois.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- Robyn Geerardyn, zoon van Yves en Christiane Demare (Beveren).
- Joren Decroos, zoon van Pascal en Karin De Coen (Beveren).
- Mathijs Top, zoon van Luc en Hilde Desmyttere (Beveren).
- Kevin Sanders, zoon van Louis en Ghislaine Dever (Beveren).

Huwelijk :

- Xavier Deruytter uit Vleteren met Nadine Vandepitte uit Stavele.

Overlijdens :

- Roger Moerman, 71 j., weduwnaar van Marie-Joseph Thevelein (Beveren).
- Alice George, 52 j., echtgenote van Georges Vereyck (Beveren).
- Maria Neyrinck, 72 j., ongehuwd (Beveren).
- Maurice Mesdag, 59 j., echtgenoot van Georgette Vanstechelman (Beveren).

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting van oktober.
Wonnen 3 partijen :
Delerue R. 341 p., Butaye A. 312 p., Looten I. 284 p., Desmyttere G. 281 p., Masscheleyn M. 266 p., Nuttens J. 253 p., Van Engelandt E. 249 p., Ganne M. 244 p.

TERUG KERSTVIERING IN BEVEREN AAN DE IJZER ?

Het kan haast niet anders meer; je kan je geen decembermaand in Beveren voorstellen zonder een echte kerststal, met echte beelden : levensgrote Maria, Jozef, kindje Jezus en herders en Koningen. En straks komen er de echte schapen bij.

Een verlicht kerkplein en kerk, kerstbomen alom en kransen in de straten, de stemmige muziek vanuit de verlichte kerktoren, de kerstbomen in de kerk, die de kinderen van Beveren versieren. Kortom, het wordt weer een en al stemmigheid, een vleugje romantiek, sfeer van vrede en geluk.

Als orgelpunt een prachtige Kerst-middernacht-mis, met een echt kindje Jezus, met de kinderen, de jeugd en gans Beveren die een eigen Kerstspel opvoeren. Wie er vorig jaar bij was weet hoe de mis wordt afgewisseld met stukken verhaal uit de kerstgebeuren, gebracht door eigen mensen : een totaal-kerstspel met licht en klank.

Na de mis, in de kerk en op het kerkplein, gezellig bij de vuren met gloeiende cokes : de Gluhwein of niet-alcoholische chocolademelk. Het wonder hierbij is dat alles weerom gratis wordt verzorgd. De opbrengst van die Kerstnacht kan dan ook in zijn geheel en rechtstreeks naar de kinderen van ex-Joegoslavië. U moet erbij zijn, reeds vanaf 23.30 u., de viering begint te 24 u.

- Een vers gesneden brood, vanaf 7 uur ?
- Croissants, pistolets, boterkoeken, enz... elke dag vanaf 7 uur ?
- Op zaterdag en zondag, uw pistolets of koeken, aan huis bezorgd, reeds om 7 uur ?

VANAF NU KAN HET !!!

Verhaeghe

Wij verzorgen nu ook een broodronde !!!

Open van 7 tot 19 uur
Gesloten op maandag

Prof.O.Rubbrechtstr. 35
ROESBRUGGE
✆ 057/30 16 45

VERKOOPAKTIE
"WINKELEN IN HET DORP"

MIDDENSTAND
Afdeling IJZERBODE

ABELE - BEVEREN - HARINGE
KROMBEKE - PROVEN - ROESBRUGGE
STAVELE - ST.-JAN-TER-BIEZEN - WATOU

476 waardebons
3 dec. - 1 jan.

Trekking : **7 januari 1995**
in Café " 't Hof van Commerce"
te Roesbrugge

BESCHOUWING VAN DE MAAND

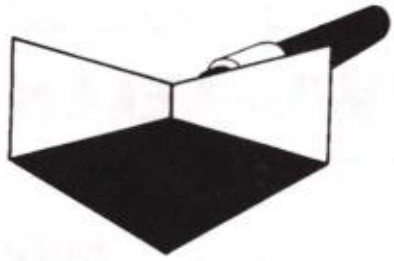
We zijn
gedekoloniseerd
in ons doen
en in ons denken,
voor niets meer
gegeneerd.
Maar "vage" verten
wenken !

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

SLACHTER
VARKENS
ELKE DAG van de week voor het slachten van varkens, geiten, schapen en voor het versnijden van rundsvlees
ÉÉN ADRES:
CHRIS STICKER
Krombeekseweg 50
Poperinge
33 48 10
30 03 40

c.v. RIMAL
- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

POPERINGSEWEG 240 8908 VLAMERTINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16
verdeler HYUNDAI

FORD Escort 1.6	'93
PEUGEOT 205 1.1	'92
PEUGEOT 205 1.4	'92
PEUGEOT 405 GLD diesel	'92
TOYOTA Corolla 1.3	'93
TOYOTA Corolla diesel	'92
SEAT 1.0	'92

Speciale voorwaarden op alle nieuwe modellen van HYUNDAI

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waalenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **NOVEMBER**

Kaartingen
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 22 november
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Haringe, in "Sint-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 26 en zondag 27 november
maandelijkse kaarting voor de leden
• Roesbrugge, in "De Gouden Arend"
vrij 25, zat 26 en zon 27 november
Handdoekkaarting
t.v.v. W.T.C. Karel de Blauwer

MAAND **DECEMBER**

Kaartingen
• Haringe, in "Sint-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 3 en zondag 4 december
maandelijkse kaarting voor de leden
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 14 december
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 27 december
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik
• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 2 en zaterdag 3 december
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 10 december
smijting voor de leden
• Haringe, in "Sint-Jozef", bij Cecile Ryon
zaterdag 10 en zondag 11 december
4e maandelijkse smijting

Schuiftafel
• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 3 december
smijting voor de leden - start nieuw seizoen

J.K.A.V. - K.A.V. Roesbrugge-Haringe
• Woensdag 7 december om 19.30 u. in "Sint-Jozef" te Haringe : "Spaghetti en andere pasta's.

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe
• Donderdag 24 november om 13.15 u. in "Sint-Jozef" te Haringe : kookles "Lekker koken met Belgisch rundsvlees".
• Vrijdag 9 december gaan we met man en kinderen gaan zwemmen van 21 tot 22 uur. Vertrek om 20.30 u. op de markt te Roesbrugge.
• Donderdag 15 december om 13.15 uur in "Sint-Jozef" te Haringe : kookles "Heerlijke sudderpotjes".
Verslag Lourdesreis door A. Deschuyter.

K.V.L.V. Beveren-IJzer
• Woensdag 23 november om 19.30 u. in de H. Hartzaal : kookles "Sudderpotjes" door Isabelle Vandermeeren.
• Zaterdag 3 december in de H. Hartzaal :
- H. Mis voor leden en overleden leden.
- Feestmaal
Inschrijven bij Nelly : 057/30 09 05.
• Woensdag 14 december om 20 u. in de H. Hartzaal "K.V.L.V. - Feestvergadering".

Papierslag
U weet geen weg met uw papier en karton ? Geen paniek ! Chiro Haro houdt papierslag op maandag 26 november.

VOETBALPRONOSTIEK "HET WEKELIJKS NIEUWS"
De deelnemingsformulieren van de voetbalpronostiek "Het Wekelijks Nieuws" kunnen voortaan binnengebracht worden bij Boekhandel Schoonaert, Bergenstraat 14 te Roesbrugge.

KERSTVERLICHTING ROESBRUGGE
Om onze kerstverlichting te bekostigen nodigen wij U uit naar ons feestmaal, dit op zondag 20 november vanaf 12 u. in zaal "Kristen Volkshuis" bij Patrick Gunst.
De deelnameprijs bedraagt slechts 300 fr. (200 fr. voor de kinderen) voor vol-au-vent of koude schotel met frietjes.
Kaarten te bekomen bij alle leden van het feestkomitee en bij Patrick Gunst.

Brocante DE AFSPANNING
Aankoop oude meubelen - antiek
glas in lood - melkglas - opruimingen
volledige inboedels
oude winkelinrichtingen - enz...
057/30 15 78 - 056/50 08 36
056/22 22 48

SCHOONHEIDSINSTITUUT
Valerie VIANE
CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens
KLEUR- EN STIJLADVIES
Esthetiek - Parfumerie - Pedicure
Solarium - Bijouterie
3 gezichtsbruiners
NIEUW "MESONIUM"
☛ Intense regenererende actie
☛ stralingsactie
☛ voedende actie
RESULTAAT VERZEKERD !!!
Provenplein 53
8972 PROVEN
Tel. 057/30 08 51
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Sedert een dertigtal jaren, meer bepaald sedert wij enerzijds deel zijn gaan uitmaken van de Europese Gemeenschap, en anderzijds de biechtstoelen in onbruik zijn geraakt, hebben de begrippen Vaderland *en* Moederkerk *veel van hun oude betekenis verloren.*

De vaderlandse vieringen worden tegenwoordig alleen nog bijgewoond door een steeds kleiner wordend groepje oudstrijders uit de Eerste Wereldoorlog, terwijl anderzijds het woord van de kerk, of de pauselijke uitspraken, onmiddellijk een vloed van venijnig protest doen opborrelen. Voornamelijk het geëmancipeerd vrouwvolk is kittelorig, staat op hun rechten en vergeet dat zij voortkomen uit een ribbe van Adam.

De in purper en rood opgetuigde oude jonkmans van het Vatikaan verschieten daarvan, maar getrouwde mannen kunnen daar al lang over meepraten. Bij mij thuis mag ik alleen de grote problemen voor mijn rekening nemen : Rwanda, de strijd van de Bosnische Serviërs, de vrede in het Midden-Oosten, enz., de rest wordt door moeder-de-vrouw geregeld.

Zelfs de schoolkinderen zijn niet meer die volgzame jongens en meisjes van weleer, die gedwee de richtlijnen van "meester" of zuster opvolgden. Hoe moeilijk ze tegenwoordig kunnen doen heeft de Franse gemeenschapsminister van Onderwijs Michel Lebrun kunnen ervaren. Hij werkt aan een algemene hervorming van het onderwijs in de Franse gemeenschap. De aandacht gaat vooral naar de hogescholen buiten de universiteit, de zgn. hobu, die in de jongste dertig, veertig jaar als paddestoelen uit de grond zijn gerezen. Er zijn er niet minder dan 113 op het grondgebied van de Franse gemeenschap, en hun financiële situatie is meestal penibel.

Om daarin verbetering te brengen wil Lebrun die 113 instellingen terugbrengen, door samensmelting, tot 27 Grandes Ecoles. *Maar de studenten zijn absoluut niet akkoord. En zelfs de snotneuzen uit het basisonderwijs hebben zich niet alleen bij de protestbetogingen aangesloten, maar stevig van hun aanwezigheid blijk gegeven.*

Die manifestaties hebben dagenlang te Brussel en in tal van Waalse steden het maatschappelijke en ekonomische leven in dusdanige mate ontwricht, dat minister Lebrun heeft moeten inbinden. En hij heeft zich moeten bereid verklaren een regeling te treffen in overeenstemming met de wensen van de studenten en de schooljongens.

"Ja," *zegt Gusta,* "de tijd dat de schoolkinderen alleen maar rechtsprongen als meneer pastoor in de klas binnenkwam, is ook al lang voorbij".

Dat is verleden tijd,
Pol

HOSPITALISATIEKOSTEN STEEDS DUURDER ...

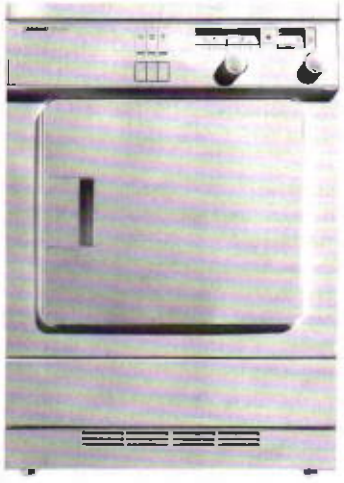
Niet voor de spaarders met een 21+ rekening bij ARGENTA :
het verschil met wat de ziekenkas betaalt, wordt door ARGENTA volledig terugbetaald.
ARGENTA Spaarbank startte - als eerste - met deze suksesformule op 01/01/1985. Sindsdien deden zich 127.861 hospitalisaties voor en werd voor 1,3 miljard frank uitbetaald.

Doe iets om te voorkomen dat uw spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Toetreden kan nog tot uw 65 jaar.
Nadien is het te laat ...
Bel 057/30 03 55 van 9 u. tot 12 u.

ARGENTA SPAARBANK N.V.
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, Proven

Voor een droge was

Constructa
droogautomaten

CT1533
- Luchtafvoerdroogkast met 4 uitgangen
- Inhoud : 5 kg
- Aparte droogprogramma's door tijdkeuze tot 140 min. voor strijk- of kastklaar

16.990,-

CT1703
- Automatische aanpassing van energieverbruik en droogtijd afhankelijk van uw was
- Anti-kreukbeveiliging
- Thermobeveiliging : beschermt de was aan het eind van een programma tegen hoge temperaturen

19.990,-

ELEKTRO CAPPOEN
Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94
Service & kwaliteit

Druk. & Opmaak: Drukkerij Schoonaert, Roesbrugge

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Lisa van Kamieltens en Marie van Tistens waaren naaste gebeurneegen en ze mieken dat styf goed tegaare. Hulder hoovige paalde aan mekaar en schier olle daage sloegen ze 's nuchtends è koutertje ol over d'haage ... Ze klapten natuurlijk eerst over 't weere, en toen over 't eene en 't ander dat ze hadden hooren zeggen of dat ze zelve teegen è kommen hadden. Dat wos olzoo de geweune gang van iederen dag ...

Op è nuchtend, dat ze weere olzoo aan 't klappen waaren, kwam Kamielten van Lisa's uut hulder hennekot, ol ferme hoesten en bassen ...

"Potverdikke, Lisa!" zei Marie ... "Kamielten hèt daar è leelijke verkoudheid vast! Waar hèt'n dat op è daan?"

"Moe je dat vraagen!" grolde Lisa luide, omdat 't Kamielten wel ging hooren ... "zaterdaage, 'k weeten niet hoe lange buiten in den trek staan draaien ols 't zoo koud wos, om è velookoers te zien passeeren die niet of è kwam! Moe ja daarvooren geen uul zyn!"

Kamielten gebaarde dat'n niet hoorde ...

"Maar je moet'n naar den dokteur zenden, Lisa!" zei Marie.

"Maar è n'hèt naar den dokteur è weest, jonk!" antwoordde Lisa è beetje vinnig ..." en den dokteur hèt'n è goe flessche è geeven, maar dat is oek niet van den eersten dag è daan, ennée Marie!"

Ze klapten daar niet verder meer over.

Eenige daagen later, binst dat ze weere aan hulder daagelijksche conversatie bezig waaren, moeste 't passen dat Kamielten nu naar zyn hennekot ging...

"Maar à-propos, Lisa!" vroeg Marie ... "Hoe is dat nu met Kamieltens hoeste?"

"'t Is raar om zeggen ennée, Marie, maar 'k weeten 't zelve niet ol te djuuste!" antwoordde Lisa ... "Je moet è keer horkten ... Kamielten wos gisterenavond nogol vroeg naar z'n bedde è gaan en ik bleef nog è beetje kyken naar den televisie ... Olmetnekeer hoorde ik dat Kamielten zoo ongehoord aan 't hoesten wos ... 'k Pakte subiet de flessche, om hem è lepel ervan te geeven en 'k zei: binst da'k hier nu zyn, pakt er maar twee, je gaat daarvan wel slaapen!"

"En hèt'n wel è slaapen?" vroeg Marie.

" 'k Gelooven 't niet wei, want è wos veele vroeger op of ik ... 'k Vond dat zoo raar, maar 'k zag het toen, onke zelve opstond " zei Lisa ... "'k had hem van de purgeerflessche è geeven!"

Marie moeste heur inhouden om niet in è lach uit te schieten, ols ze Kamielten daar olzoo naar 't hennekot zag saffelen ...

"Maar Kamielten is olgelijk nu beter, Lisa!" zei Marie, ols ze zag dat 'n in 't hennekot binnen wos ..." 'k hooren 'm olgelijk niet meer hoesten!"

" 'k Zou 't wel gelooven!" zei Lisa, stille ... " è durft nu niet meer!"

KWAAK

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
24e Jaargang Nr. 12 december 1994
Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 240 fr.

Champagne

JAAR UIT ... JAAR IN ...

De donkere weken rond Kerstmis en Nieuwjaar zijn al met al toch een romantische tijd, vooral voor mensen-van-goede-wil. De commerce speelt daar handig op in en was het nu niet dat wij geen nieuwe vélo nodig hadden, wij kochten er een voor de lotjes van de Eindejaars-verkoopaktie.

Lichtjes pinkelen inmiddels in de kerstbomen en Peter Alexander is met zijn Weense operetteschlagers niet weg te slaan uit onze radio. Zingt hij zelf niet over champagne als een onmisbare stimulans voor vriendelijkheid en gezelligheid, een ander doet het.

Zoveel is zeker, champagne bekoort, vertedert, verrast, bezegelt vriendschap en is de sleutel die vele poorten opent.

Met net dit tikkeltje "chic"- en "anders"-zijn is de champagne de huisdrank van vorsten en heersers, maar ook van stuntmannen en koereurs. Al wordt hij als het kroonjuweel onder de dranken nog het meest geschonken tijdens recepties en feesten, of zoals de champagnegigant Mercier uit Epernay het in zijn logo schrijft: "Tant qu'il y aura des fêtes"! Vaneigens bij geboorte, kommunie, promotie, huwelijk, Kerst-en Nieuwjaarsfeesten komt deze godendrank op tafel.

Het N.C.M.V.-IJZERBODE wilde over de champagne er echter het fijne van weten en plande dan maar hun jaarlijkse dagtrip op zondag 14 augustus naar de streek van de Marne, naar "le berceau du champagne". Gelijk hadden ze en sukses ook.

De wieg van de champagne

Eind december 1638 werd te Ste-Menehould (Fr), uit een begoede familie ene Pierre Perignon geboren. Alhoewel de vader rechtsgeleerde en griffier was, is de juiste geboortedatum van zijn zoon niet bekend. Wel weten wij dat Pierre Pérignon gedoopt werd op Driekoningenavond, 5 januari 1639. Hij trad op negentienjarige leeftijd in het klooster van de paters Benediktijnen te St.-Vannes, waar hij teologie studeerde en priester werd gewijd.

In 1666 werd Réverend Père Dom Perignon naar de zusterabdij te Hautvillers bij Epernay gestuurd, waar de paters voor hun rode wijnen zeer bekend waren. Perignon werd daar keldermeester en ontdekte, geholpen door Dom Ruinart de "Méthode Champenoise" (1670-1690).

Door het samenstellen van "cuvées" (wijnkuipen) van verschillende wijnsoorten, vaak van verschillende jaren, het mengen van *oud* en *nieuw* dus bekwam hij de typische onnatuurlijkheid van champagne, of, zoals Herwig van Hove schrijft in Weekend Knack: *Champagne moet architekturaal harmonisch en complex zijn, MENSELIJK eerder, dan NATUURLIJK* (1).

Deze uitvinding heeft voor de abdij te Hautvillers geen windeieren gelegd, al hebben snuggere wijnboeren uit de streek veel uit het potje van Dom Perignon en Dom Ruinart afgekeken.

Zo herinnert het oudste champagnehuis Ruinart te Reims, ondergebracht in oude gallo-Romeinse kalkgroeven en nu als nationaal monument beschermd, aan het neefje

van Dom Nicolas Ruinart die al in 1729 zijn eigen "champagne-potje" wist te koken.

Herwig van Hove schrijft in zijn vakjargon over champagne Ruinart: "De neus is breed en intens tegelijkertijd, de smaak is lang, zijdeachtig, perfekt geknoopt en romig; een champagne met salon-klasse" (1).

Hautvillers, hoog op het plateau van "La fôret du Montagne de Reims" gelegen, met aan zijn voet de kronkelende Marne, opvallend groen van kleur door de hoge kalkkoncentratie is een der bekoorlijkste streken van Frankrijk.

Sinds eeuwen *La Champagne* (2) genoemd,zoals andere streken de Vogezen, de Jura, Pas de Calais of anders heten, was het nogal wiedes dat de Benediktijnen reeds in 1694 de naam van deze landstreek kozen als het oktrooi voor de door Père Dom Perignon ontdekte "Champagne". Deze magische naam zou de wereld veroveren en model staan zowel voor frivoliteit als voor distinktie.

Vandaar ook dat geen enkele mousserende wijn, de naam Champagne mag voeren. Ook niet de vermaarde en vroeger ontdekte witte mousserende wijnen uit Limoux, de blanquettes, waar wijlen Valère Depauw zo begeesterend over schreef. (3)

De laatste jaren blind geworden bleef Père Dom Perignon met zijn inmiddels zo geoefende en betrouwbare smaak- en reukorganen de cuvées samenstellen. Op 14 september 1715 overleed hij in de abdij van Hautvillers en werd op het paterskerkhof

→

achter de abdij, waar elf eeuwen lang de monniken werden begraven aan de gewijde aarde toevertrouwd.

In de abdijkerk voor het koor ligt een marmeren grafsteen die aan Dom Perignon en de wieg van de Champagne herinnert.

In 1791 verdreef de Franse Revolutie de monniken uit hun prachtige en rijke abdij en werden gronden en gebouwen in 1792 als "bien nationaux" te koop gesteld.

Twee jaar later, in 1794 kocht Jean-Rémy Moët het abdijgoed, dat inmiddels prachtig werd gerestaureerd en nog steeds eigendom is van de Champagnereus Moët & Chandon die onlangs met Champagne Mercier fusioneerde. (4)

Champagne en "les vignes du Nord"

De door koningen betreden en gezegende gronden rond Reims tellen veel champagneboeren.

In deze streek zijn er zo'n vijftienduizendvierhonderd (ja, je leest goed: 15.400) champagneboeren die 90 % van alle wijngaarden in eigendom hebben.De helft hiervan kultiveren een lapje grond, kleiner dan 1 hektare, waarop zij met een uitzonderlijke zorg hun wijnstokken verzorgen.

De streek is vergelijkbaar met Poperinge en omstreken van meer dan een halve eeuw geleden. Toen er vaart stak in de hopkultuur ten onzent, was de ganse streek een lappendeken van hommelhoven, grote- en kleinere.

Zelfs boerenarbeiders kweekten in hun luttele vrije tijd hop op hun beetje grond van amper een schort groot.

Hop die in het bierbrouwproces een grote rol speelt, inspireerde de Fransen om onze hommelhoven "Les vignes du Nord" (de wijngaarden aan de Schreve) te heten.

Wij hebben de kansen verkeken, de champagneboer is er rijk mee geworden.

Slechts één derde van de wijnboeren (les vignerons) uit de Champagne zijn ook producenten (viticulteurs, récoltants).

In de meeste gevallen produceren zij de beste champagne.

Zij zijn de overtuigde verdedigers van het principe dat individuele wijnboeren, die hun eigen champagne op de markt brengen, meer zorg besteden aan het produkt en veel betere kwaliteit brengen dan de grootproduktie en grootdistributie die veelal tot banalizering moet leiden van het champagneprincipe. (1). Er zijn in de champagnestreek 110 Maisons de Champagne die slechts met 10 % eigen oogst, voor 70 % van de produktie van de Champagne zorgen. Die gerenommeerde huizen moeten bijgevolg bij een of meerdere van de 15.400 wijnboeren hun druiven kopen. De regel van "vraag en aanbod" speelt hierbij een grote rol en jaagt de prijzen van de druiven de hoogte in. Die prijzen schommelen momenteel tussen de 195 fr/kg tot 275 fr/kg voor de beste cru. Vandaar ook dat 1 ha wijngaard gemakkelijk zo'n slordige 18 miljoen haalt bij eventuele verkopingen. Als men weet dat men een anderhalve kg druiven nodig heeft voor één fles champagne en dat de arbeidsintensieve zorg rond de produktie hiervan biezonder hoog ligt, dan is het duidelijk dat een "goeie" champagne veel geld kost.

Het oude kloostergoed te SERMIERS (Champagne) bij viticulteur Gerard & Bernadette FRESNE.

Feit is dat champagne een luxeprodukt is en derhalve zeer gevoelig is voor een ekonomische krisis.

De malaise in de Champagnebusiness is begonnen met de Golfoorlog en de daaropvolgende recessies in West-Europa.

En toch. In 1991 werden er in Frankrijk nog 138.800.477 flessen champagne verkocht en 75.609.796 er boven op voor de export, waarvan België 7% voor haar rekening neemt en daardoor, na Gr.Br. (19%), de V.S. (13%), Italië (12%) en Zwitserland (9%) op de vijfde plaats komt als verbruiker van de Franse champagne. In feite liggen de cijfers hoger gezien de rechtstreekse verkoop van de viticulteurs aan partikulieren *niet* in deze statistiek zijn opgenomen.

Bijna een kwart miljard flessen worden per jaar verhandeld en zorgen voor een grote welstand in de Champagnestreek.

Bij Moët & Chandon bijvoorbeeld die onder het motto "Luxe en Kwaliteit" zo'n 19 miljoen flessen per jaar verkoopt verdient de minste cavist (kelderarbeider) netto 73.000 fr. per maand.

Moët & Chandon staat synoniem voor voorspoed en welvaart. Er mogen werken is een erezaak, maar van de 1540 werknemers worden nu eveneens inleveringen gevraagd. Dominique Pare, hoofd van de Dienst public relations vertelde me deze week dat er 243 personeelsleden moeten afvloeien. De Nederlandse Suzanne Collay van de Dienst Onthaal beaamde deze krisismaatregel.

Zo zie je maar. De franse slogan, *L'abus d'alcool est dangereux. Consommez avec moderation*, (Alkool is gevaarlijk voor de gezondheid,de P.V.'s en het rijbewijs...) vergroot de krisis.

Champagne Fresne

Op een boogscheut van de abdij van Hautvillers ligt Sermiers, een klein gemoedelijk wijndorpje in een der dalen van La Montagne de Reims. Dit was ook de eindbestemming van het N.C.M.V. IJzerbode deze zomer. Vlak voor de kerk ligt het oude kloostergoed, of wat er rest van de kloosterhoeve na de bestorming van de Bastille, eind 18e eeuw. Deze historische site op een schuinhelling van het plateau van Reims gelegen is eigendom van de joviale, sympatieke familie Gerard en Bernadette Fresne, die met hun kinderen Anne (24) Hervé (20) en Clemence (18) een schoolvoorbeeld zijn van gemoedelijkheid, vriendschap en spontaneïteit. Voor hen is de lijfspreuk van de Champagne "En Champagne un ami vous attend" toepasselijk. Gerard is viticulteur (champagneboer) samen met zijn broer Bruno en heeft deze ambachtelijke stielkennis sinds generaties ver van vader op zoon meegekregen. Op hun 8,5 ha wijngaarden wordt de Pinot Noir, de Chardonnay, en de Pinot Meunier verbouwd. Drie druivensoorten met elk een heel specifieke eigenschap. De blauwe Pinot Noir is zoet, geeft kracht en diepte aan de champagne, terwijl de Chardonnay om wille van zijn zuurheid niet alleen voor charme zorgt maar een excellente bewaarwijn is. Deze Pinot Meunier zorgt volgens Herwig van Hove "voor het karakteristieke van groenfrisse fruit in de neus" of zoals de Fransen daar zeggen: "Le Pinot Meunier est fruité et corsé".

Dertig percent van deze opbrengst verkoopt Fresne aan het champagnehuis Mumm, waar hun jongste broer als ingenieur

(vervolg blz. 206)

JAN PALFIJN (1650-1730) (6)

Heelmeester en verloskundige

R.-A. BLONDEAU

Definitief naar Gent

In de nazomer van 1697 vestigde Jan Palfijn zich te Gent, op de VRijdagmarkt, bij Antoon Keyaerts. Maar amper was hij er geïnstalleerd, of hij werd ervan op de hoogte gebracht, dat gezien zijn lange afwezigheid - hij was er al weg van mei 1673 - zijn vorig examen niet meer geldig was, en hij geen aanspraak kon maken op de zoveel vroeger gegeven toelating om zijn beroep uit te oefenen. Hij moest nogmaals een driejarige proeftijd doormaken, en wel bij dezelfde meester, opnieuw examen afleggen en daarenboven weer het Gentse poorterschap verwerven.

Dat vond Jan een beetje te goritg, hij was reeds als gezworen heelmeester erkend te Gent in 1673, te Kortrijk in 1679, en tenslotte nog eens te Ieper in 1686, en nu zou hij weer helemaal moeten herbeginnen. Hij stuurde een omstandig rekwest naar koning Karel II, de zoon van Filips IV, die in 1665 zijn vader had opgevolgd, met het verzoek om zonder al die nieuwe voorbereidingen "geadmitteerd te worden als poorter en als chirurgijn-barbier". Karel II die zoals uit zijn antwoord blijkt voor deze kwestie het advies van de Gentse schepenen had ingewonnen, ging op het verzoek in en ontsloeg Jan Palfijn van de drie jaren proeftijd. Hij mocht onmiddellijk tot het examen van chirurgijn toegelaten worden en het poorterschap kon hem na een jaar verblijf worden toegekend.

Hier volgt het koninklijke besluit van 12 november 1697 :

"Syne Mat, gehaldt het advis van Schepenen van der keure der stede van Gendt, genegen wesende ter bede ende begeerte van den voorn. Jan Palfyn suppliant, heeft denselven gedispenseert, gelyck sy dispenseert by desen, uit regard van de voors. drye leerjaeren te voldoen, by eenen vryen meester te gaan wonen, misgaeders geconsenteert dat hy tot de poorterye der stad Gendt zal worden aenveert, ordonnerende aen de heuversten ende gesworen van de voormelde neringhe van hem suppliant te admitteren tot het examen ende preuve ende deselve behoorelyck gedaen synde, oock tot den vrydom van de neringhe, benevens d'andere supposten, behouders daartoe alvooren habil synde met de acquisitie van de poortereye der selven stede, ende met naer date van opschryvinghe ten poortersboucke aldaer gewoont te hebben een jaer tydt by de Concessie Caroline der selven stede geprescribeert om de privilegien ende voordelen van de poortereye te connen ende moghen genieten". (get. Snellinck).

Als gevolg hieraan werd door Palfijn onmiddellijk een aanvraag tot het poorterschap ingediend bij de Gentse schepenen :

"Supplierende verthoont reverentelyck Jan Palfyn, filius Gillis, gheboortich te Cortrycke van catholycke audders, soo dies blyckt met het extraict baptismael ende de certificatie van de heere pastoor van de parochiale kerk van St Maertens aldaer dat hy nu eenighe maanden alhier binnen deser stadt heeft ghewoont op de vridach merct, ten huyze van Anthone Keyaerts, met meyninghe van poorter te bedyden, ende alsoo hy daartoe geerne saude, worden gheadmitteerd, soo heeft hy gheradich ghevonden hen t' adresseeren aen myn edele Heeren (Schepenen van der Keure) ; biddende deselve beliefve ghedient te wesen den suppliant t' admitteren als poorter deser stadt..."

Na onderzoek van dit rekwest antwoordde het Gentse stadsbestuur dat het die kandidatuur aanvaardde. Maar het wilde natuurlijk, net zoals de koning het had voorgeschreven, dat hij eerst nog een vol jaar in de stad Gendt moest verblijf houden. De schepenen schreven hem op 26 november 1697 wat volgt :

"Schepenen van der keure ende Raedt der stadt van Ghendt, ghesien de requeste aen henlieden ghepresenteert by Jan Palfyn, fs Gillis, ghebooren binnen de stadt van Cortryck, versouckende daerby omme te moghen poorter bedyden, ende ghenieten die vryheden ende preeminentien, ghelyck alle andere poorters der selver stadt syn doende ; dienvolgende Schepenen voornoemt, gheinformeert wesende van het deughdelyck en catholicq leven van den voornoemde Jan Palfyn, hebben hem als poorter derselver stadt geadmitteert, soo sy doen by desen ; omme naerdien hy binnen de selver stadt ghewoont sal hebben eenen jaere, inghevolghe van de ordonnantie ende Concessie Carolyne, ghedateert van den lesten daghe van April XVe veertich, te gauderen ende jouisseren van die rechten ende preeminentien deselver stadt, nevens alle andere poorters. Ghegheven in kennissen der waerheden onder den conterseghel van saecken der voorseyde stadt van Ghendt den zes en twintigsten November XVIe zeven entneghentigh" (get. G.L. de Vriese).

Tussendoor zou Jan Palfijn nog een maand vertoeven aan de "Faculteyt van de medecyne" van de universiteit van Leuven,

F. Verheyen

en van die stage een getuigschrift meebrengen. Hij was er ongetwijfeld aangetrokken geweest door de heelkundige demonstraties of sekties op lijken van professor Filips Verheyen, die de stadsbeul omkocht om aan materiaal te geraken .(44) Hij maakte er ook kennis met de professoren H. Somers en L. Peeters, die er geneeskunde doceerden.

Filips Verheyen, die geboren was in 1648, een paar jaar voor Jan Palfijn, was de zoon van een arm polderboertje uit Verrebroek in het Land van Waas. Hij werd aangezet om priester te worden en in 1675 begon hij aan de filosofie en vervolgens aan teologie. Maar hij kreeg een erge ontsteking aan zijn been, die tot amputatie leidde. In zijn lichamelijke aktiviteit gehinderd zag hij af van het priesterambt en ging geneeskunde studeren. In 1681 werd hij te Leuven licentiaat in de medicijnen.

Daarop trok hij naar het Noorden, dat zich van Spanje had losgescheurd en waar de faam doorklonk van enkele geleerden als Reinier de Graaf, Jan Swammerdam en Antoni van Leeuwenhoek, die de mikroskoop had uitgevonden. Hij belandde eerst te Leiden, waar hij goed opgevangen werd door Charles Drelincourt, zoon van een Parijse predikant die in 1668 tot hoogleraar was benoemd en een niet onverdienstelijke anatoom was. Van Leiden ging hij naar de hogeschool van Amsterdam waar Frederik Ruysch anatomie doceerde.

Hij kwam terug naar Leuven en promoveerde er in 1683 tot doctor in de geneeskunde. Respektievelijk in 1689 en 1693

werd hij aangesteld als hoogleraar in de anatomie en de heelkunde. Op een hoeve in de nabijheid van de stad voerde hij op uitgebreide schaal allerlei anatomische en fysiologische proeven uit op levende dieren.

In 1693 verscheen zijn werk *Corporis humani anatomia*, met verdienstelijke beschrijvingen getoetst aan eigen onderzoek. Dit werk dat in het Latijn geschreven was kende 12 uitgaven, er zou zelfs een Nederlandse vertaling verschijnen, maar die kwam pas op de markt in 1711 en was er dus nog niet toen Palfijn bij Verheyen in de leer ging.

Jan Palfijn, moest dus op zijn 47e jaar, en gewezen poorter van Gent, één jaar wachten vooraleer opnieuw als poorter aanvaard te worden, en dus ook vooraleer hij zijn beroep van chirurgijn kon uitoefenen. Dat was hem te veel en daarom schreef hij opnieuw een brief naar de koning - een soort smeekschrift - opdat men hem onverwijld het poorterschap en de titel van chirurgijn-barbier zou verlenen, gezien hij drager was van een getuigschrift afgeleverd door de medische fakulteit van de Leuvense universiteit. Dat hij anders verplicht zou zijn zich elders te vestigen, ten einde in het onderhoud van zijn gezin te kunnen voorzien.

Hij schreef namelijk wat volgt :

"Verthoont met eerbiedinge Jan Palfyn, sone Gillis, gebortich van Cortryck, dat hy van Syne Majesteyt, inghevolgens van de medegaende acte, gedateert van den twelfden Novembris lestleden ende onderteeckent Snellick, geobtineert heeft eene dispensatie van drye leerjaeren te voldoen by eenen vryen meester van de chirurgie binnen Gendt, alvoren geadmitteert te worden tot de exercitie van de chirurgie ende het barbierschap; mitsgaeders zoo heeft U.E. Majesteyt geconsenteert, dat hy tot de poorterye van de voorseyde stede zoude vermogen te worden geadmitteert, met deze expresse conditie nogtans, dat den verthoonder naer date van de opschryvinghe ten poortersboeck, binnen de voornoemde stede van Gendt, zoude moeten wonen den tydt van een volle jaer, geprescribeert by de concessie Caroline der selve stede, om de privilegien ende voordeelen van de poorterye te connen ende te mogen genieten, om aen welcke conditie te voldoen, zoo heeft den verthoonder zigh tot het voorschreven poorterschap gepresenteert ende daervan becommen de acte van den ses en twintigsten der voorseyde maent Novembris, geteeckent G.L. de Vriese, insgelycx medebrengende een volle jaer woninghe binnen de voorseyde stede, alvorens te mogen gauderen ende jouisseren van de rechten en de preeminentiën der selve stede ; maer alsoo den verthoonder alreede buyckvast binnen de voornoemde stede is wonende, ende dat hy met zyne familie neyet en soude connen subsisteren, by aldyen hy binnen den cours van het voorseyt jaer niet en soude vermogen te doen de exercitie ende functie van eenen chirurgyn-barbier, tot daer toe dat hy in de onmacht zoude wesen van de voorseyde woninghe voor den tydt van een jaer te connen continueren, als elders zyne subsistentie moetende gaen soecken, ende dat hy nogtans ten uytursten inde voorseyde functie van chirurgyn-barbier geverseert ende expert is, uytwysens de medegaende acte van den prior ende het strict collegie der faculteyt van de medecyne der universiteyt van Loven, medebrengende dat den verthoonder op den tydt van een maendt dat hy aldaer met die van de voorseyde collegie verkeert heeft, vele ende notabele bleyckteeckens van zyne scientie ende experientie inde conste van de chirurgie ende anatomie hadde bewesen, dus dat het voorseyde collegie hem ten uytersten bequaem heeft geoordeelt om de voorseyde conste te mogen exerceren, dan alsoo den verthoonder de selve conste geerne soude exerceren binnen de voorseyde setde van Gendt, plaetse zynder residentie ende nogtans in achterdencken is, dat hem aldaer eenich obstackel zoude mogen worden gemoveert, ter cause dat hy nog geen volle jaer woninge en heeft volbracht, ende bovendyen zoo zoude het te beclagen wesen, dat het publicq zoude moeten gefrustreert blyven binnen den voorseyden tyde van de scientie ende exercitie van de conste des verthoonders, zoo neem hy zyne toevlucht tot Syne Majesteyt.

Ootmoedelyck biddende den suppliant te dispenseren van den voorseyden voorderen tyde tot voltreckinge van het voorseyde jaer woninghe, ten effecte om binnen ende gedurende den cours van hetselve jaer inde voorseyde stede van Gendt te mogen exerceren de functie van chirurgyn-barbier."

Dit verzoek was niet vruchteloos. De koning bleek begrip te hebben voor de ingebrachte argumenten. Palfijn werd bij koninklijk besluit van 13 januari 1698 ontslagen van de wachttijd die hem aanvankelijk was opgelegd om zijn beroep te kunnen uitoefenen, mits betaling van 25 gulden aan het Genste Collegium Medicum :

"Sa Majesté dispense le suppliant de l'adimpletion du temps dont est question, parmy payant vingt cinq florins aux explois de ce conseil."

Anatomie in de volkstaal

Aangezien Jan Palfijn van 's koningswege vrijgesteld werd van een nieuwe driejaarlijkse opleiding en tevens van de wachttijd van één jaar om het poorterschap te verwerven, deed hij op staande voet zijn aanvraag om de vereiste proeven te mogen afleggen :

"Supplierende verthoont reverentelyck Jan Palfyn, dat hy hem veel jaren heeft begeven in het ampt van de chirurgie, soo verre dat hy daer inne meester is ghepasseert binnen de stadt van Ipren, dan alsoo hy alhier binnen dese stadt is commen woonen, en dat hy alhier alsnu geerne soude geadmitteert worden als meester in de chirurgie ende barberie, ende dat sulcx niet en can ghebeuren ten sy doende de

NIEUWE
OSTEOLOGIE,
OFTE
Waere, en zeer Nauwkeurige
BESCHRYVING
DER
BEENDEREN
VAN
'TMENSCHEN LICHAEM,
Met desselfs nette Af-beelding en Vertooning van de hollighеden, waer in de *Mucus Narium*, of het Snot wort af-gescheyden, en de Wegen ofte Gaten door welcke het komt in beyde de hollighеden vande Neus, tot nog toe noyt van iemant (soo veel my bekent is) in eenige Figuur vertoont.
VERDEELT
IN VIER VERHANDELINGEN:
I. VAN DE BEENDEREN IN'T GEMEEN.
II. VAN HET HOOFT.
III. VAN DEN TRONCK
IV. VAN DEXTREMITEYTEN.
IN 'T LICHT GEGEVEN
Door JAN PALFYN, *Anatomicus, ende Meester Chirurgijn der Stede van* Ghendt.
Te Gendt, Gedruckt by JAN DANCKAERT.

Titelpagina van Palfijns Nieuwe Osteologie *(1701)*

preuve daer toe staende, ende dat hy daartoe bereet is, zoo heeft hy gheradich gevonden hem 't adresseeren aen U.Ed."

Op 20 januari 1698 - op 48-jarige leeftijd - moest Palfijn dus nogmaals, en voor de tweede keer te Gent, examen afleggen, niettegenstaande hij een opleiding had doorgemaakt die deze van zijn examinatoren in belangrijke mate overtrof. Hij slaagde natuurlijk op schitterende wijze en verwierf aldus opnieuw de titel van meester-chirurgijn.

Hij begon toen aan een eigen praktijk en liet boven de ingang van zijn huis een halfverheven beeldhouwwerk aanbrengen, een kompositie voorstellende de bijbelse beroofde reiziger die verzorgd werd door de barmhartige Samaritaan, een operatietafel met een lijk dat door een chirurgijn ontleed werd, alsmede een skelet. Tussendoor zijn ingrepen bij de zieken, werkte Palfijn aan een boek over anatomie.

Het was alles samen genomen een betrekkelijk rustige tijd. In 1697 had het verdrag van Rijswijk, een einde gemaakt aan de veroveringstochten van Lodewijk XIV, die aan Spanje al de steden moest teruggeven die hij sedert het verdrag van Nijmegen (1678) bemachtigd had, doch Artezië, Frans-vlaanderen en Frans Henegouwen gingen onwederroepelijk voor de Spaanse Nederlanden verloren.

Op 5 juni 1701 stuurde Palfijn het handschrift van een door hem samengesteld werk over anatomie naar Verheyen in Leuven, om diens oordeel te vernemen over

dit werkstuk, geschreven in de volkstaal ten behoeve van de vele chirurgijns die het Latijn niet machtig waren. Vier dagen later ontving Palfijn de formele goedkeuring voorzien van het akademisch zegel en de handtekening van professor Verheygen. Wat zeker niet hoeft te verwonderen, want in dit werk was Palfijn in de orde van de anatomische beschrijvingen, Verheyen op de voet gevolgd. (45)

Daarop trok hij met het manuskript naar drukker Jan Danckaert te Gent, die het werk einde 1701 op de markt bracht. Het droeg als titel : *Nieuwe Osteologie Ofte Waere, en zeer Nauwkeurige Beschryving Der Beenderen Van 'T Menschen Lichaem. Met desselfs nette Afbeelding en Vertooning van de holligheden, waer in de Mucus Narium, of het Snot wort af-gescheyden en de Wegen ofte Gaten door welcke het komt in beyde de holligheden vande Neus, tot nog toe noyt van iemant (soo veel my bekent is) in eenige Figuur vertoont. Verdeelt in Vier Verhandelingen : I. Van De Beenderen in T Gemeen. II. Van Het Hooft. III. Van Den Tronck. IV. Van D'Extremiteyten.*

In 'T Licht Gegeven door Jan Palfyn, Anatomicus ende Meester Chirurgijn der Stede van Gendt.

Dit boek met een formaat van 15,5 X 9,5 cm, telde 418 pagina's.

In de voorrede van dit werk schreef hij : "My aangaande heb ick dese heerlycke konst (de ontleedkunde) altyd op het hoogste bemind en met een onvermoeden yver die getragt te leeren opdat ik met zekerheid de Heelconst zou kunnen oefenen".

Dit werk was niet alleen een kompilatie van hetgene anderen hem hadden geleerd, maar was tevens de vrucht van observatie en omvatte tevens zijn eigen visie inzake heersende twistvragen. Zo toonde hij aan dat de neuscatarrha (neusverkoudheid) geen wegvloeiend hersenvocht is, zoals algemeen werd gedacht, maar voortkomt van het klierenrijk neusslijmvlies, dat de openingen tussen schedelholte en neusholte volledig afsluit. (46) Dat de Duitser Conrad Viktor Schneider (1614-1680) daarover reeds had geschreven in *De catarrhis libri IV* (1660) wist hij blijkbaar niet.

Reeds het volgende jaar (1702) verscheen van dit werk een tweede druk te Leiden, met een enigszins gewijzigde titel : *"Waere en seer Naauwkeurige Beschrijving Der Beenderen Van 'S menschen Lichaem. Waer in seer klaer en onderscheydentlijck werd voorgestelt der selver Oorsprong, Voeding, Aangroeiing, Verharding, Gevoel, Maaksel, t'Samenvoeging, Gebruik, Siektens en Toevallen : met hoognoodige aenmerckingen omtrent der selver Behandeling en Geneesing. Waer by gevoegt is een curieuse Verhandeling rakende den Oorsprong, Vergaderplaets, en Uitgang van het Snot. Alles getrocken uyt eygen veeljarige ondervinding, en verplicht door de nieuwste ontdeckingen in de Ontleed-konst. Al het welke, volstrekt noodsakelijk voor de Genees- en Heelkonstoeffenaers, opgehelderd is met konstrijke Figuuren naar 't leven seer omsigtig afgebeeld. Nu eerst aan 't ligt gebracht door Jan Palfijn, Anatomicus. Gedrukt tot Gendt. Voor Joh. du Vivie, en Isaak Severinus, Boekverkopers tot Leiden. 1702."*

Met dit werk verwierf hij de bewondering en de vriendschap van Herman Boerhaave (1668-1738), die in 1701 benoemd was tot lektor in de geneeskunde aan de universiteit van Leiden, ook al hadden ze elkaar toen nog niet ontmoet.

Volgende keer :
De taal van Jan Palfijn

Noten :

(44) R. Aubert, e.a., *De universiteit van Leuven 1425-1975*, Leuven, 1976, p. 133.

(45) L. Elaut, *Jan Palfyn, driehonderd jaar na zijn geboorte (* Kortrijk 1650 - † Gent 1730)*, in : Dietse Warande en Belfort, 50, 1950, p. 555/

(46) A. Lacquet, *Palfijn als anatoom en chirurg*, in : Kon. Vl. Acad. vr. Geneesk. v. België, Verhandelingen, XII, nr. 6, 1950, p. 432.

SARTONIANA-jaarboeken verschenen

Begin december verschenen de SARTONIANA-jaarboeken 5 (1992) en 6 (1993) uitgegeven door de Sartonleerstoel voor Geschiedenis van de Wetenschap van de universiteit Gent.

De bijdragen zijn hoofdzakelijk de referaten gehouden door de personen die in de loop van 1992 en 1993, om hun verdiensten op het gebied van de geschiedenis van de wetenschap de Sartonmedaille en -diploma werden toegekend. Ze zijn gesteld in het Frans of het Engels, aangezien de jaarboeken internationaal worden verspreid.

In volume 5 komt de Engelse vertaling voor van het referaat dat onze medewerker Roger A. Blondeau hield op 5 maart 1992, *The long and difficult transition from Ptolemy to Copernicus* (p. 87-108). Deze bijdrage is voorafgegaan door een schitterende "Laudatio Roger Blondeau" van de hand van de voorzitter van het Sarton-komitee, prof. dr. M. Thiery.

Deze jaarboeken zijn te verkrijgen bij SARTONIANA, Blandijnberg 2, 9000 Gent door storting van 650 fr. per boek op bankrekening 011-1969611-05.

MICHEL CAPOEN
Waaienburgseweg 67
KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

TOTAL
HET KWALITEITSMERK
Oliën en smeermiddelen
voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
- verwarming BENZINE
FRANS VERMEERSCH
Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN
Tel. 057/30 04 13

CHAMPAGNE

(vervolg van blz. 202)

tewerkgesteld is. De overige zeventig percent gebruikt het huis Fresne voor eigen produktie, wat staat voor een jaarlijkse produkte van zo'n 45.000 flessen champagne, die rechtstreeks door de viticulteur aan interessante prijzen aan de man gebracht worden.

Het N.C.M.V. IJzerbode heeft bij viticulteur, propriétaire-récoltant Fresne deze zomer onvergetelijke uren meegemaakt.

Er werd genoten van hun verschillende champagnes, de Carte d'Or (Millésime. Pinot Noir en Chardonnay), de Carte d'Argent (Pinot Noir en Chardonnay), de Carte Noir (Pinot Noir), de Carte Rosé (Pinot Noir) en de Carte Blanche (Pinot Meunier). Er was vreugde en gezelligheid, veel zon en vriendschap. Een gemoedelijke sfeer die er velen deden toe besluiten naar Fresne te Sermiers terug te keren.

La Champagne, deze prachtige, lieflijke en bekoorlijke streek met zijn heuvels en glooiingen, zijn diversiteit van landschappen, zijn ontelbare wijngaarden en zijn joviale bewoners, ligt op een goede tweehonderd kilometer van onze achterdeur.

Onder de grond is het daar in de meer dan honderd kilometerlange gangen, uitgegraven in de krijtmergel (70 % calsiumcarbonaat en 30 % mergel) even boeiend, verrassend als avontuurlijk. Een deel van de 18 km lange gangen van Mercier kan met een treintje bezocht worden.

La Route Touristique du Champagne is de max! Men rijdt er voorbij romaanse kerkjes en romantische plaatsjes om nimmer te vergeten.

Belangstellende verenigingen die een dagreis (of meerdaagse reis) zouden plannen in 1995 naar deze prachtige streek, kunnen kontakt opnemen met ondergetekende, via drukk.-uitgev. Schoonaert. Sukses van zo'n uitstap met champagne à gogo is verzekerd.

Vergeet de zorgen van morgen.

Champagne wordt niet enkel gedronken bij Maxim's te Parijs, The Ambassador te Londen, Comme chez soi te Brussel of in wie weet wat voor romantische chambre-séparée of hotelsuite.

Philippe Pascal van Mumm zegt dat Champagne te lang geassocieerd werd met Rolex-horloges en Rolls-Royces en dat het hoog tijd wordt dit engelenpis met feestelijkheid en gezelligheid te verzoenen.

Er zijn ellenlange boutades en wijsheden over de champagne verteld, o.a. door Madame de Pompadour ("Een vrouw blijft alleen mooi als ze champagne drinkt"), of l'Abbé de Chaulieu, die in 1700 aan de hertogin van Bouillon zegde : "Vergeet in het sprankelend schuim van de champagne, de zorgen van de volgende dag" of van vele anderen, met tientallen terug te vinden in diverse wijnboeken.

Met de eindejaarsfeesten past een goed gekoelde flute-champagne. Maar ook om iets te vieren, iets te bezegelen, lief te hebben en gelukkig te maken is champpagne steeds binnen handbereik .

De champagne zelf is uniek en persoonlijk. Zowel zijn struktuur die door de grond waarop de wijngaarden zijn geplant, wordt bepaald, als de zorg die aan de produktie wordt besteed, maken van deze drank een zeer persoonlijk, boeiende en herkenbare definitie.

Maar ook de sfeer speelt, de entourage, de liefde en de vrede voor alle mensen die van goede wille zijn.

Prosit,
Champagne... jaar uit, jaar in,
laat het u wel bevallen.
Zalig Kerstfeest 1994
en Gelukkig Nieuwjaar 1995 !

Elie E.Balduck

NOTEN

1. Herwig van Hove. *Het Champagne-complex*, Weekend Knack 30 nov.1994, bladz. 56 e.v.
2. LA CHAMPAGNE werd in 1284 bij het Koninkrijk Frankrijk gevoegd door het huwelijk van Filips de Schone met Jeanne de Champagne.
3. Valère Depauw. *Op weg naar Montségur.* (Orion Brugge 1980).
4. *L'Abbaye d'Hautvillers et le Reverend Père Dom Pérignon.* (Uitg. Mazarine, Rue Mazarine 35, Parijs 1990).

Schitterende kookboeken bij uw Vrij Spaarboekje.

U leest het goed : bij HSA kunt u met een Vrij Spaarboekje tijdelijk een hele stapel *schitterende kookboeken* bij mekaar sparen. Te beginnen met een *handige kruidenwijzer* die u precies vertelt waarmee u welk gerecht op smaak moet brengen. En met als klapper een *uniek* boek over gebak & taarten dat u haarfijn uitlegt hoe u de kroon kunt zetten op elk menu.

HSA

GROTE SPAARAKTIE VAN 1 DECEMBER TOT 16 JANUARI

Geert VANDENBUSSCHE
Haringestraat 37, 8972 Roesbrugge-Haringe
Tel. 057/30 09 86

DEELNEMER VERKOOPAKTIE

WAT KOMEN DIE POTVISSEN TE KOKSIJDE ZOEKEN ?

door Willem Lanszweert, Konservator Nationaal Visserijmuseum Oostduinkerke

Vijf jaar na het stranden van de potvis, Valentijn van St. André genaamd, kreeg het strand van Koksijde, op vrijdag 18 november 1994, alweer bezoek van deze diersoort. Nu waren het er evenwel drie ineens. De beesten maten van kop tot staart : 13,85 m, 14,45 m en 14,25 m en hun gewicht wordt op 35 à 45 ton geschat. Niet bepaald kleine beestjes die potvissen.

Reeds vanaf de vrijdagmorgen kwam er een ware volkstoeloop op gang. Duizenden "potvistoeristen" bleven het ganse weekend toestromen. Iedereen wilde deze walvissen zien. Alle toegangswegen naar Koksijde zaten propvol. Het totaal aantal kijklustigen wordt op meer dan 300.000 geschat. Radio, TV en pers besteedden ruime aandacht aan dit uitzonderlijk gebeuren. Het werd een gouden weekend te Koksijde, een weekend dat zelfs het beste vakantieweekend ver overtrof.

In de nacht van vrijdag op zaterdag werden de potvissen door een ploeg wetenschappers en studenten van de universiteit van Luik onderzocht.

Ondertussen werd een vierde exemplaar te Nieuwpoort binnengesleept.

De Koksijdse exemplaren werden op maandag 21 november opgeruimd om de stukken in het vilbeluik te Denderleeuw te verwerken. Voor het transport van de stukken werden zes grote vrachtwagens ingezet. De Nieuwpoortse potvis verdween op zondag 20 november om ook te Denderleeuw vernietigd te worden.

Walvissen worden opgesplitst in twee kategorieën. Baardwalvissen of "baleinvissen" en tandwalvissen. Potvissen zijn tandwalvissen, de grootste van deze soort nog wel. Mannelijke exemplaren kunnen tot 18 meter lang worden en wegen dan tussen 35 en 50 ton. De vrouwtjes zijn heel wat kleiner. Een "potvis-vrouw" is 16 maanden drachtig. Haar jong meet bij de geboorte 4 meter. Het dier wordt volwassen na 8 à 9 jaar. Waar een "baleinvis" gedurende één seizoen trouw blijft aan één vrouwelijk exemplaar stelt de potvis zich slechts tevreden met een hele harem. De groep : de stier, zijn vrouwen en zijn nakomelingen, kan bestaan uit twintig tot vijftig dieren.

De leidende stier kan, meestal wanneer hij door ouderdom zwakker is geworden, door een jonge opkomer verdrongen worden. Deze verstoten kuddeleider verlaat de groep en vlucht naar het Noord- of Zuidpoolgebied. Dergelijke eenzaten werden door de walvisjagers "keizers" genoemd. Moby Dick was zo'n keizer, een witte potvis. Dergelijke albino-potvis is uiterst zeldzaam. In 1951 werd een witte potvis van 17 meter opgemerkt.

Jonge stieren kunnen ook door de heersende stier uitgestoten worden. Zij zwerven dan door de wereldzeeën als een afzonderlijke groep. Het zijn wellicht dieren uit zo'n groep die op het Koksijdse en Nieuwpoortse strand de dood vonden.

Hoe deze groep in de Noordzee verzeilde is vooralsnog niet bekend. Potvissen leven immers niet in de Noordzee. Ze komen zowat in alle oceanen voor, waar het hoofdbestanddeel van hun voedsel bestaat uit reuze-pijlinktvissen die leven op een diepte tussen 200 en 400 m. Deze pijlinktvissen zijn ook al niet zo klein. Hun lichaamslengte bedraagt 5 meter terwijl de langste tentakels tot 10 m worden. In de ondiepe Noordzee is voor de potvissen geen voedsel te vinden. Toch is het niet de eerste keer dat een, of meerdere potvissen, of andere walvissoorten, op onze Noordzeestranden terechtkomen. Op 20 november 1939 spoelde te Oostduinkerke een vinvis (= baleinvis) aan. Op 19 december 1954 strandde een potvis te De Panne. Op 1 september 1984 werd een kreng van een vinvis te Nieuwpoort binnengesleept.

Voor het stranden van dergelijke zeezoogdieren worden verschillende mogelijkheden vooropgesteld.

Door ziekte, of door de aanwezigheid van een groot aantal parasieten, is het mogelijk dat het oriëntatievermogen van een dier verstoord raakt waardoor het in ondiepe kustwateren terecht komt en op het strand aanspoelt.

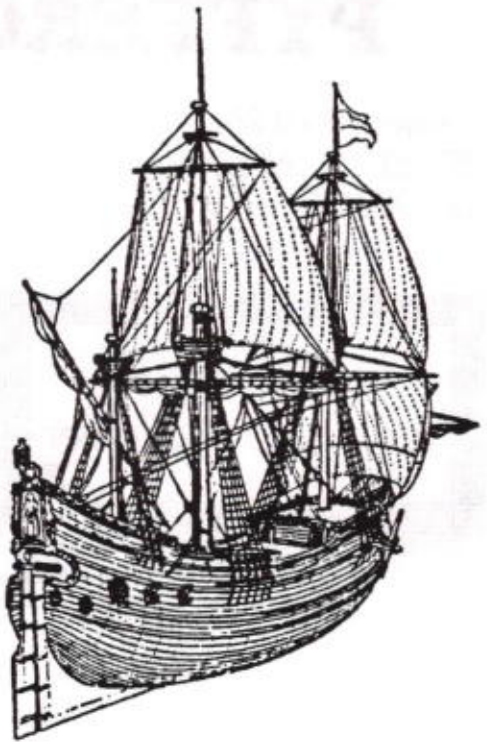
Een uitgestoten dier, of uitgestoten dieren, kan (kunnen), helemaal uit hun normale doen op een of ander plaats stranden.

Verder is het bekend dat walvissen over een zeer sterk ontwikkeld kommunikatiesysteem beschikken. Over honderden kilometers kunnen deze dieren met elkaar kontakt houden. Hun gehoorgrens ligt zeer ver buiten de onze. Veel soorten brengen geluiden voort bestemd voor een soort sonarwaarneming. Het toenemend aantal signalen in zee als gevolg van de zeer drukke scheepvaart, met een waaier van signalen hierdoor uitgezonden, zou eventueel de kommunikatie en de oriëntatie van de walvissen kunnen storen.

Zonder daaruit konklusies te willen trekken stellen we tevens vast dat de buitengewone, en voor de tijd van het jaar, zachte temperatuur die we op 18 november 1994 meemaakten ook voorkwam op 12 februari 1989. Zijn de dieren door de te warme watertemperatuur misschien hun richting verloren ? Wie zal het zeggen ?

Verder wetenschappelijk onderzoek zal nodig zijn om het raadsel van het stranden van walvissen op te lossen.

Het was voor het gemeentebestuur van Koksijde een hele klus om de dode dieren te laten opruimen. Voor dit opruimen werd zwaar materiaal ingezet : kranen, bulldozers en vrachtwagens. Vergeten we bij dit alles niet dat er vroeger op volle zee op dergelijke dieren jacht werd gemaakt. Deze kolossen werden, langs de zijde van een slingerend zeilschip, dat vaak niet veel groter was dan het beest zelf, verwerkt. Ook onze Vlaamse

voorouders bedreven de walvisvaart.

Naar aanleiding van het stranden van potvissen werd in het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke een brochure opgesteld met de titel : "De potvis". In dit werkje wordt het stranden van walvissen op onze kust vermeld en worden de mogelijke oorzaken van het stranden van walvissen op een rij gezet. Verder maakt de lezer kennis met de potvis, de walvisvaart en met de geschiedenis van de walvisverwerking aan boord. Ook de geschiedenis van de minder fortuinlijke Vlaamse walvisvaart wordt erin behandeld. De brochure telt 32 blz. en is te verkrijgen in het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke of bij Willem Lanszweert, Krombekestraat 3 te 8691 Stavele. Kostprijs : 50 fr.

Naar aanleiding van het ganse gebeuren is er een dubbel-tentoonstelling in de maak.

In het wetenschappelijk centrum van de Duinenabdij te KOKSIJDE zullen de potvis en de walvisachtigen op een wetenschappelijk-biologische wijze worden voorgesteld en zullen talrijke foto's van de gestrande dieren te kijk staan.

In het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke zullen de vroeger verschenen persartikels over de stranding van Valentijn, aangespoeld te Koksijde op 12 februari 1989, tentoongesteld worden en zal aandacht besteed worden aan de geschiedenis van de Vlaamse walvisvaart.

Beide tentoonstellingen lopen vanaf de aanvang van de eindejaarsvakantie tot en met 15 juni.

SLAGERIJ-SPEKSLAGERIJ

Y. BARREZEELE-PYFFEROEN

Bergenstraat 25
BEVEREN (Alveringem)
Tel. 057/30 03 75

proevertjes
op 17 & 18 december

- ★ Warme & koude borrelhapjes
- ★ Kippeboutjes
- ★ Kaas- en garnaalkroketten
- ★ Vis- & vleesvidées
- ★ Vis- & gewone pizza
- ★ Visschelp
- ★ Kaashoorntjes
- ★ Wijngaardslakken met lookboter
- ★ Scampis met lookboter
- ★ Lasagne
- ★ Garnalencocktail
- ★ Visbord
- ★ Gevulde tomaat met versiering
- ★ Koude schotel met vlees of vlees en vis
- ★ Standevlees
- ★ Orloff-, Hawaïaans-, Sint-Hubertus-, Duivels-, Ardeens- of varkensgebraad
- ★ Kalkoen & kalkoenbillen
- ★ Parelhoenders
- ★ Kikkerbillen
- ★ Kalfsvlees
- ★ Gourmet
- ★ Fondue
- ★ Feestpasteien

TIJDIG BESTELLEN a.u.b.

KALENDER EN WEERSPREUKEN DOOR HET JAAR ! (11)

DECEMBER OF WINTERMAAND

Willem Lanszweert

Het weer als voorspeller van ... het weer.

Betrouwbaarheid van de weerspreuken

Aan het einde van deze reeks is het wellicht interessant even na te gaan welke weerspreuken als enigszins betrouwbaar mogen aangezien worden.

Beschouwen we eerst de kalenderspreuken

De overgrote meerderheid van de kalenderspreuken, al dan niet gekoppeld aan feestdagen van heiligen, zijn vrijwel onbetrouwbaar, enkele uitzonderingen niet te na gesproken. Doch de weermannen van radio en tv scoren stukken beter !

JANUARI.

- *St. Paulus (15), St. Antonius (17) en St. Fabiaan (20 januari) gaan met 't koudste van de winter gaan.*
  Statistisch gezien ligt het koudste van de winter inderdaad in deze periode. Veelal is ook de volgende spreuk juist :
- *Als in januari de muggen zwermen, moogt g'in maart uw oren wermen.*

FEBRUARI.

Voor de tweede maand van het jaar kunnen we met enige kans op sukses volgende spreuken onthouden :

- *Blazen de muggen in februari alarm, houdt dan in maart uw oren warm.*
- *In februari kemelen de katers en femelen de katten, maar geeft de sprokkelmaand de winter niet, hij is voor Pasen in 't verschiet.*
- *Gaan eind februari de mieren al aan 't garen, wachten U vast nog koude dagen.*

Voor de maanden maart en april kunnen we geen enkele echt betrouwbare spreuk vermelden.

MEI.

In de meimaand zijn de IJsheiligen, St. Mameritius (11), St. Pancratius (12), St. Servatius (13) en St. Bonifacius (14 mei), niet helemaal zonder betekenis, al kunnen ook zij zich wel eens vergissen.

- *'t Kan vriezen in mei tot de IJsheiligen zijn voorbij.*

De kalenderspreuken van de maanden juni, juli, augustus en september kunnen we niet doelmatig gebruiken ; ook al wordt er door de volksmond nogal wat belang gehecht aan de hondsdagen gesitueerd tussen 19 juli en 18 augustus.

OKTOBER.

De feestdagen van St. Simon en Judas vallen op 28 oktober.

- *Zijn Simon en Judas voorbij dan is de winter nabij.*

Vrij betrouwbaar, inderdaad, doch die wijsheid is ons ook eigen zonder deze heiligen.

Ook voor de twee laatste maanden van het jaar kunnen we geen enkele betrouwbare kalenderspreuk aanbrengen.

Al bij al dus een vrij pover resultaat. De kalenderspreuken zijn evenwel een prachtig stuk volkskundig patrimonium.

Weerspreuken

De kalenderspreuken buiten beschouwing gelaten zijn er wel een vrij groot aantal betrouwbare weerspreuken.

Tot besluit van deze reeks geven wij U enkele eenvoudige en gemakkelijk bruikbare voorbeelden :

Kring om de zon,
geeft water in de ton.

Klare en flikkerende (heldere) maneschijn
binst de winter
duidt op koude en vorst.

Een flikkerende sterrenhemel is 's winters
een voorteken van koude en vorst.
In de zomer duidt het op mooi weer.

De lucht zit geboothamerd,
't zal vleisteerten regenen.

Er mag sneeuw verwacht worden als er
in een koude periode
een verzachte temperatuur optreedt
bij betrokken lucht.

Begint het te vriezen na noorder- of oosterwind,
dan zal de vorst van lange duur zijn.

Krimpende wind en uitlopende vrouwen,
zijn zelden te vertrouwen.

Voor meer uitleg en verklaringen van deze spreuken verwijzen we U graag naar vroeger verschenen bijdragen.

Weerspreuken voor december.

Groen kerst - Witte Pasen.

December wind uit de oost,
brengt de zieken luttel troost.

Vloeit nu nog het sap uit de berk,
dan wordt de winter gewis niet sterk.

December veranderlijk en zacht,
geeft een winter waarmee men lacht.

December koud en wel besneeuwd,
maakt de grootste schuren te klein.

Donder in decembermaand,
geeft veel wind 't jaar aanstaand.

Uit de weerkalender van Armand Pien en Jan Pelleboer : "Het begin van een koude periode met vorst ligt opvallend vaak tussen 14 en 22 december. Dikwijls eindigt zo'n periode weer vlak voor of tijdens de Kerstdagen en wordt dan gevolgd door depressies met aanvoer van zachtere lucht."

1 december : St. Eligius

Als St. Eligius met ijs begint,
wil hij drie maanden dat tot vrind.

4 december : St. Barbara

Als St. Barbara wil,
staat de vriezeman stil.

21 december : St. Thomas

De volksmond is de mening toegedaan dat er een goed appeljaar mag verwacht worden als het op het feest van St. Thomas waait.

24 december

Helder en klaar de heilige nacht,
maakt op een vruchtbaar jaar bedacht.

25 december : Kerstmis

Geeft Kerstmis warme zonneschijn,
er zal te Pasen nog houtvuur zijn.

Vliegen op Kerstmis de muggen rond,
dan dekt op Pasen het ijs de grond.

Quand tu prends à Noël le soleil,
A Pâques tu te rôtiras l'orteil.
(vertaald :)
Als ge met Kerstmis kunt zonnebaden,
dan zult ge met Pasen uw tenen braden.

"Een witte Kerst is vrij zeldzaam. In 1938 en 1981 was dat wel het geval. De warmste Kerstdagen van deze eeuw hadden we in 1920, 1959 en 1974." (Armand Pien, Jan Pelleboer)

26 december : St. Stephanus

Op St. Stefaan, sneeuw op de baan :
Vuil om te gaan, koud om te staan.

Is de wind stil met Sint Steven,
dan zal 't jaar goede oogst geven.

30 december : St. David

Op Sint David, zet de vlier in 't water,
springt hij open : dan komt de zomer nader.

Al staat de winter voor de deur toch denken we met de laatste spreuk van de reeks reeds aan de zomer van volgend jaar. We wensen U een gezond, warm en zonnig 1995, al moet het daarom zo warm niet zijn als in de hete zomer van 1994 !

KLEINE FISKALE KRONIEK

Aankoop van wagen door gehandicapte

Blinden en verlamden, of personen met een blijvende handicap aan de onderste ledematen van minimum 50 %, zijn vrijgesteld van de 20,5 % BTW bij de aankoop van een wagen voor persoonlijk gebruik.

Deze vrijstelling gebeurt echter in twee keer :

1°.- de gehandicapte moet het bewijs van zijn invaliditeit voorleggen aan de BTW-administratie, die de BTW-vermindering bij de aankoop van een autovoertuig en bij onderhoud en herstelling van 6 % toekent. Bij de aankoop van een wagen moet de persoon in kwestie dus 6 % betalen op de aankoopprijs.

2°.- deze 6 % kan de gehandicapte dan nog terugkrijgen, mits hij binnen de vijf jaar na aankoop een aanvraag richt tot de BTW-administratie. Hij moet daartoe vooraf aan deze administratie een formulier 716 (in drievoud) aanvragen. Eén exemplaar gaat naar de verkoper van het voertuig. De twee andere exemplaren dienen bij de aanvraag gevoegd.

De teruggave van de betaalde 6 % gebeurt dan in de eerstvolgende maanden.

Deze vrijstelling kan men slechts om de drie jaar genieten voor een persoonlijk voertuig van de gehandicapte (tenzij bij overmacht, bv. verlies bij ongeval).

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fiskaal Adviseur EHSAL

- Onder vuur, de Westhoek in 1940
- Van de oorlog hoor ik niets
- De bevrijding in beeld - de Westhoek in sept. '44
- Ze zijn daar - de bevrijding van Ieper en het Westland
- Zeven x Hop, met foto's uit de oude doos

BOEKHANDEL SCHOONAERT
Bergenstraat 1 - 8972 Roesbrugge - 057/30 15 57

Taverne - Snack - Brocante

DE AFSPANNING
Roesbruggeplein 9, ROESBRUGGE - tel. 057/30 15 78

Openingsdagen : vrijdag, zaterdag, zondag en maandag

D'OUDE WASSERIJ
Rekkemstraat 118, MARKE - tel. 056/22 22 48 - fax 056/50 53 96

TOUSSAINT

Begrafenissen - Crematies

Alle formaliteiten - Dag & nacht tot uw dienst
Rouwtransport - binnen- & buitenland
Grafzerken - grafkelders
Erkend door Luikse Verzekeringen
Bloemen & Rouwkransen

Bergenstraat 18, Roesbrugge
Prof. Rubbrechtstraat 67, Roesbrugge
057/30 16 20 - 057/30 11 72

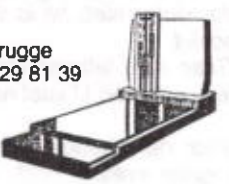

GRAFZERKEN Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats :
Bergenstraat 1, Beveren - Roesbrugge
057/30 09 09 - 30 14 12

Bureien :
Bergenstraat 24, Roesbrugge
Tel. 057/30 16 20 - 058/29 81 39

FEESTZAAL - CAFE
ATLANTIS

Rouwmaaltijden - Kommuniefeesten - Huwelijksfeesten
bij Robert & Ursula, Bergenstraat 18 - Roesbrugge Tel. 057/30 16 20

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.09.40

Het betere voor uw interieur tegen de beste prijzen

SPECIALE PROMOTIE
DONSDEKENS
LAKENS
DONSOVERTREKKEN
...

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen buiten konkurrentie.

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen
vanaf 69,- de rol

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO
GARDISETTE, UNLAND
ARISTO, enz ...

KARPETTEN WOL
KARPETTEN
klassiek synth.
VLOERBEKLEDING

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem, vliegen- en mieren-
bussen, boenwas, trekkers,
keerders, vegers, dweilen,
sponsen, zeemvellen,
enz ...

DRAPERIEEN
excl. : Engelse stoffen,
Wereldmerken : ADO,
ARISTO, GARDISETTE,
UNLAND, VRIESCO, enz...

Vanaf 1 november tot 1 maart, nieuwe openingsuren van 9 tot 12 u. en van 13 tot 18.30 u.
Gesloten : zondag, feestdagen en maandagvoormiddag

MASSA BEHANG

Bergenstraat 42 - 8691 BEVEREN - (Kalsijde) (Roesbrugge) - Tel. 057/30 10 20

VERKOOPAKTIE

"WINKELEN IN HET DORP"

MIDDENSTAND
Afdeling IJZERBODE

ABELE - BEVEREN - HARINGE
KROMBEKE - PROVEN - ROESBRUGGE
STAVELE - ST.-JAN-TER-BIEZEN - WATOU

476 waardebons

3 dec. - 1 jan.

Trekking : **7 januari 1995**
in Café " 't Hof van Commerce"
te Roesbrugge

PRINZIE
VERZEKERINGS- & ZAKENKANTOOR

BBL
Monkerhey Frans Directeur
Kantoor Roesbrugge
Roesbruggepleen 7
8972 Roesbrugge
Tel. 057/30 03 18

Topz
EXCLUSIEVE MODE VOOR DAMES, HEREN & JONGEREN
alle retouches zijn gratis
Provenplein 40A
PROVEN
057/30 14 84

Gemeentekrediet
MET MIJN BANK KOM IK VOORUIT
LEO LEPEE
KROMBEKE BEVEREN

BUSSCHAERT
BANDENCENTRALE - SERVICE-STATION
W. BUSSCHAERT - INGELAERE
Douveweg 77 - 8978 POPERINGE
Tel. 057/38 80 62

Generale bank
Waarschijnlijk het bekwaamst

Zo de beleggingsstrategie. Zo de bank.
KB
KREDIETBANK. THUIS BIJ DE BANK VAN HIER

BOSS paints
Specialist in gebouwen verven
Gebr. Odul ABELE
Paul Hespeel WATOU
Bertin Ryckeghem KROMBEKE

CERA
SPAARBANK
Kantoor
PROVEN - ROESBRUGGE - WATOU

ASLK
Bankier waar ik best mee opschiet
ALLE BANKVERRICHTINGEN
ALLE VERZEKERINGEN
Eddy AMELOOT, ROESBRUGGE

IISA
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN - VERZEKERINGEN
Kantoor
Geert VANDENBUSSCHE - DESCHUYTTER

IJZERDORPEN
LANCEREN
9e VERKOOPAKTIE
"WINKELEN IN HET DORP"
van 3 dec. tot 1 jan.

De NCMV-afdeling IJzerbode pakt voor de 9e opeenvolgende keer met een verkoopaktie uit onder de duidelijke slogan : "Winkelen in het dorp". Deze aktie loopt van 3 december tot en met 1 januari 1995. Een interessante periode om uw inkopen te doen, want ... wie koopt, komt wellicht later als één van de talrijke winnaars uit de bus.

Het systeem blijft nagenoeg hetzelfde als dat van de vorige uitgaven. Per aankoop van 25 fr. of 50 fr. ontvangt de klant een lot.

De totale prijzenpot bedraagt minstens 170.0000 fr. :

1 x 25.000 fr.
1 x 10.000 fr.
1 x 5.000 fr.
5 x 1.000 fr.
16 x 500 fr.
+ waardebons van 250 fr.

De trekking van de prijzen vindt plaats op zaterdag 7 januari 1995 om 20 uur in Café " 't Hof van Commerce" te Roesbrugge.

KINDERAKTIE

Dit jaar is de kinderaktie opgevat als steun voor de plaatselijke dorpscholen. Dit is mogelijk dankzij de sponsering. Dit jaar verzamelen de kinderen de strookjes met kerstboom en nemen deze mee naar hun dorpschool.

De dorpschool met het hoogst aantal strookjes per leerling wint de hoofdprijs.

Iedere dorpschool van onze afdeling heeft prijs.

ABELE

• Abelestationsplein
d' ABEELSTATIE - *tuincentrum - sproeistoffen*
PRALINEPALEIS - *snoep en pralines*
BAFCOP José - *fietsenhandel*

• Callicannesweg
BP STATION - TERMINUS - *café - restaurant*

• Gemenestraat
Café "ST.-ELOI"

• Trappistenweg
BOUVE Antoon - *fotograaf*
VERHAEGHE Paul - *ijzerwaren*

WATOU

• Douvieweg
VEREECKE-VANDROMME - *lingerie - textiel*

• Kleine Markt
DOOLAEGHE Maxim - *voedingswaren*

• Moenaardestraat
GOUDEZEUNE Luc - *bakkerij - voedingswaren*
FIEU Carine - *kapsalon*
VERLET Hervé - *bakkerij - voedingswaren*

• Vijfhoekstraat
PARRET Dirk - *kapsalon*

• Steenvoordestraat
CAREYE Marnick - *elektro*
"DE KIKKER" Deschilder Regine - *café*
DEROO Nadine - *kapsalon*
DEVOS Maria - *textiel - lotto*
HESPEEL Paul - *schilder - decoratiewerk*

• Stoppelweg
VANDENBUSSCHE Jozef - *hoeveboter - zuivel*

• Watouplein
"AQUA LENO" Lenoir Jeannine - *fitness - sauna*

PROVEN

• Couthoflaan
BERQUIN Jacques - *schilderartikelen*
DEVOS Eddy - *doe-het-zelf - drankcenter*
INDEVUYST Gilbert - *bloemen en planten*

• Obterrestraat
COSSEY Martin - *elektro*
GANNE Rita - *kapsalon*
NOTEBAERT Emiel - *gasthof " 't Rozenhof"*
VERDONCK Nadine - *voeding - textiel*

• Provenplein
BORREY Micheline - *voedingswaren*
DESMET Stefaan - *bakkerij - patisserie*
DEVER Gilberte - *café "de Zwaan"*
DEVOOGHT Noël - *schoenmaker - herstellen*
SEREYN Roland - *café "St. Victor"*
TOPZ - *kleding*

• Terenburgseweg
LAMAIRE Rafaël - *elektro*

ROESBRUGGE-HARINGE

• Bergenstraat
SCHOONAERT Guido - *boekhandel - video*
TOUSSAINT - *café "Atlantis"*

• Haringestraat
VANDENBUSSCHE Geert - *HSA beleggingen*

• Prof.O.Rubbrechtstraat
AMELOOT Eddy - *geldbeleggingen ASLK*
BISSCHOP Emiel - *voeding*
CAPPOEN - *elektro*
DE FRUITPOORT - *fruit & groenten*
DEROO Joël - *café " 't Hof van Commerce"*
PYFFEROEN Dorine - *voedingswaren*
KANTOOR RECOUR bvba - *geldbeleggingen*
VERHAEGHE - *patisserie - bakkerij*
VOEDING Johan - *voedingswaren*

• Roesbruggeplein
DE AFSPANNING - *taverne - snack - brocante*

• Weggevoerdenstraat
VANDENBROUCKE Ivo - *bakkerij*

BEVEREN-IJZER

• Bergenstraat
INSTITUUT NATACHA - *schoonheidsartikelen*
BIERHANDEL LAHAYE - *(brouwerij Feys) bier en frisdrank*
MASSA BEHANG - *verven - dekoratie*
PILLAERT-GANTOIS - *voedingswaren - textiel*

• Grensstraat
DE ZALIGHEID - *restaurant*

• Kallestraat
't KLEIN LEISELE - *café - restaurant*

• Lindestraat
BAUDEN Liliane - *café "De Kruisstraat"*

KROMBEKE

• Bankelindeweg
DEQUEKER Roger - *café "De Leeuwerik"*

• Blasiusstraat
DEVOOGHT Michel - *zuivelprodukten*
BUSSCHAERT Raphael - *honden - hobby - veevoederartikelen*

• Graaf van Hoornweg
NEVEJAN Ann - *drankcentrale*

• Krombekeplein
COLPAERT Freddy - *café*

STAVELE

• Eversamstraat
BARBIER Willy - *gasthof " 't Jachthuis"*

• Krombekestraat
CORNEILLIE Christine - *discount - voeding*

• IJzerstraat
BAES Leo - *café - kolenhandel*

VOEDING JOHAN

Prof. Rubbrechtstraat 21
Roesbrugge
Tel:057/30.05.85

openingsuren:
open van 7.30 u tot 12.30 u
en van 13.30 u tot 19.00 u
zondag van 8.00 u tot 12.00 u
gesloten van zondagmiddag
tot maandagmiddag

TOPPER VAN DE WEEK

GEGRILDE HAM
410,-
van 16/12 t.e.m. 18/12

KAASHOEKJE

Cambozola 70 %	540,-
Maredsous	430,-

VERSE GROENTEN & FRUIT

(van 16/12 t.e.m. 18/12)

Bergappelsienen	1 kg	41,-
	2 kg	65,-
Witloof	1 kg	39,-
	3 kg	89,-

Magarine Solo 500 g	nu 54,-
Chips Bob 150 g	18,-
Bouchee 6 stuks	32,-
Unox soepen	
- Kreeft	84,-
- Tomatencreme	49,-
- Aspergecreme	49,-
- Kervelcreme	49,-
Zwan TV-worstjes 3 st.	119,-
Oetker Klop Klop	nu 39,-
Christmaspasta 250 g	33,-
Van Melle Mentos mint, fruit	43,-
Delacre Tradition 500g	189,-

CHARCUTERIE

Fazantepaté	390,-
Pain d'Ardenne	490,-
Heilbot gerookt	
Gerookte zalm	

DIEPVRIES

Kaas-, kip- en garnaalkroketten ook voor bij het aperitief.

ZUIVEL

Room 200 cl	37,-
Nutroma X9 kuipje	32,-
Volle melk Brik Stass. 1L	30,-

WIJNEN & STERKE DRANKEN

Rosé Cabern. Anjou Terriades	125,-
Mosel Blumchen wit	89,-
Rivaner wit	109,-
Bordeaux Conté De Sansac rood	185,-
Chateau Les Vergnes rood	199,-
Côte Du Luberon	99,-
Henri Gluck Brut	142,-
Grandin	289,-
Napoleon Cognac	349,-
Cocktails	249,-
Cocktails zonder Alcohol	159,-

Minute Maid 1L	
- Sinaas	49,-
- Appel	49,-
- Tropical	49,-

Truffels, pralines of zeevruchten uitgewogen en verpakt, u vraagt maar.

NON-FOOD

La Croix	
W.C.-ontkalker	79,-

Voor een geschenkje groot of klein moet u bij Voeding Johan zijn.

Een plank met kaas een mand met fruit en bier of ander plezier, bestel op tijd.

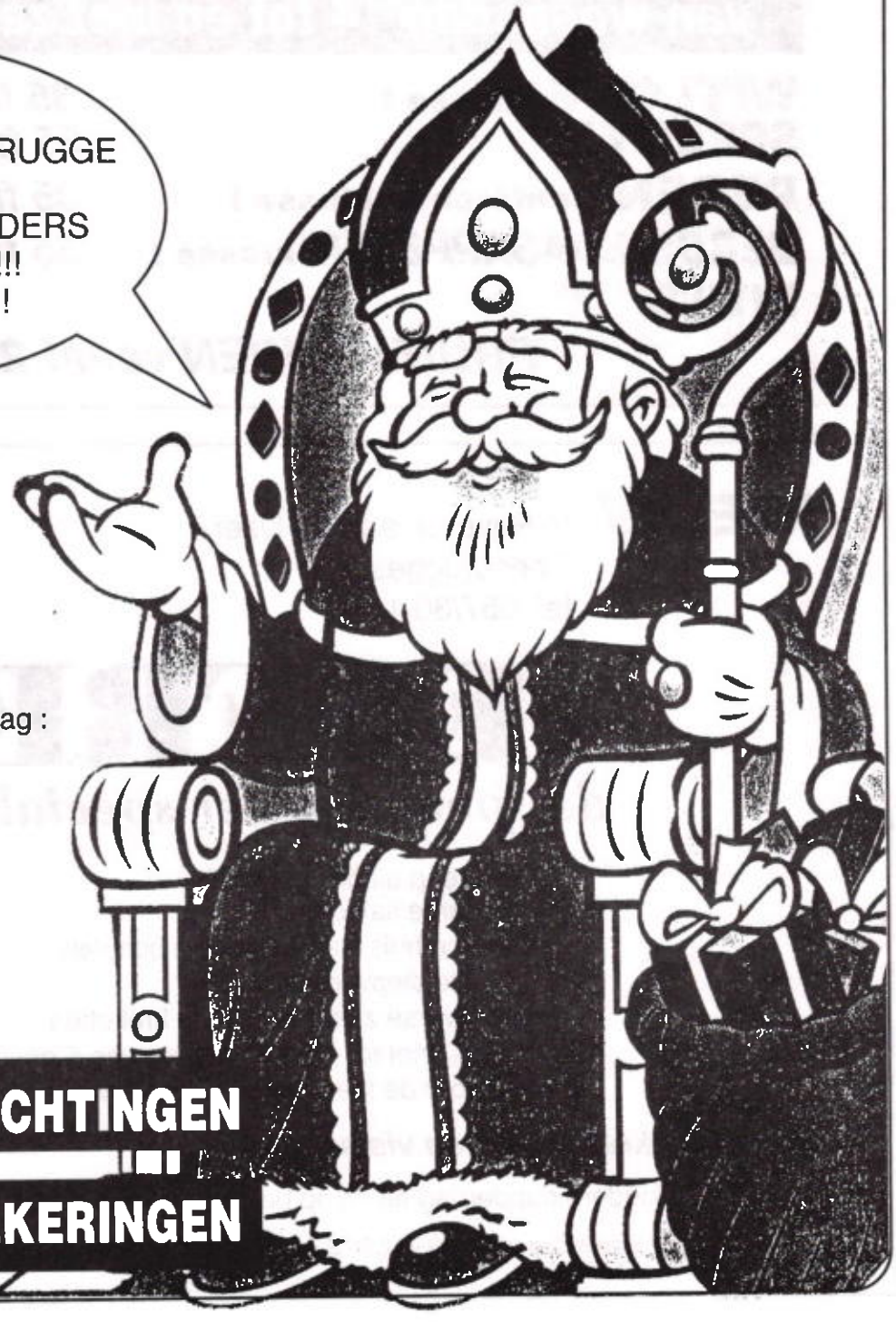
Folder geldig van vrijdag 16/12/94 t.e.m. zondag 1/1/95 of tot uitputting voorraad en onder voorbehoud van druktouten

ASLK

EDDY AMELOOT

Prof.O.Rubbrechtstraat 14
8972 ROESBRUGGE
057/30 08 66 - 057/30 12 42 (privé)

DEELNEMER VERKOOPAKTIE

Openingsuren :
- maandag, dinsdag en donderdag : van 9 tot 12.30 u.
- woensdag : van 9 tot 12.30 u. en van 14 tot 17 u.
- vrijdag : van 9 tot 12.30 u. en van 14 tot 18 u.
- zaterdag : van 9 tot 12u.

of na afspraak bij u thuis.

SAFES TE HUUR

ALLE BANKVERRICHTINGEN

ALLE VERZEKERINGEN

GROENTEN FRUIT

FOULON

Prof. Rubbrechtstraat 99
ROESBRUGGE
tel. 057/30.11.40
fax 057/30.15.21

OPENINGSUREN
woensdag - donderdag - vrijdag
9.00 - 12.00 u. & 14.00 - 18.30 u.
zaterdag
doorlopend de ganse dag

DE FRUITPOORT

van woensdag 14 tot en met zaterdag 18 dec.

WITLOOF Klasse I	*35 fr./kg*	*3 kg voor* **95 fr.**
SPRUITEN	*35 fr./kg*	*3 kg voor* **95 fr.**
PEREN Conférence klasse I	*35 fr./kg*	*3 kg voor* **95 fr.**
BERGSINAASAPPELEN klasse I	*35 fr./kg*	*3 kg voor* **95 fr.**
KIWI'S		*15 voor* **90 fr.**

FRUITMANDEN vanaf 250 fr.

NIEUW te Beveren aan de IJzer
Roesbruggestraat 11
tel. 057/30 15 47

NEOFREEZ

de specialist der specialiteiten !

Een greep uit ons gamma :

- ☞ verse salades
- ☞ aan huis klaargemaakte schotels
- ☞ alle diepvriesprodukten
- ☞ diverse zelfbereide fijne kroketten
- ☞ ijs, frieten, groenten, vlees, vis & gevogelte
- ☞ voor de feestdagen schotels verkrijgbaar op bestelling

promotie : krabsalade en vislasagne

OPGEPAST : iedere donderdag en dit op bestelling : ***een verse visaanbieding***

Wij zijn geopend iedere dag van 7.30 - 12.30 & 13.30 - 19.30 u. Gesloten op dinsdag.

SCHRIJVERS VAN NABIJ (12)

door Jack VERSTAPPEN

JOZEF VANDROMME VOLKSDICHTER UIT DE WESTHOEK

Toen ik nog niet in Beveren aan de IJzer woonde maar om de haverklap rondtoerde in de Westhoek om er mijn ogen vol te zuigen aan de sublieme schoonheid van land en bergen, was het eens mijn bedoeling om het graf te bezoeken van de Ierse majoor William Redmond te Loker, in de vroegere kloostertuin (Gotschalckhuis).

Op het ogenblik dat ik de brede baan naar het dorpsplein wou indraaien, trof mij aan een smalle weg een bord met de aanduiding "Galerij kunstschilder Laurent de Backer". Mijn nieuwsgierigheid bleek dadelijk geprikkeld. Wat, een kunstgalerij in deze uithoek ? Ik volgde mijn neus tot aan de splitsing van de weg. Verder geen spoor, geen enkele aanduiding meer. Moest het rechtdoor of rechts langsheen een nog smallere zandwegel ? Toen trof mij op een hoogte de aanwezigheid van een man, die rustig toekeek naar de bedoening van de onverwachte autobestuurder. Kennelijk bemerkte hij mijn aarzeling want hij daalde de kleine hoogte af. Zodra hij me van dichtbij zag, riep hij verbaasd uit : "Maar zie nu, daar hebt ge Jack Verstappen !"

Het werd mijn beurt om verbazing te tonen. Voor mij stond Jozef Vandromme, de Lokerse volksdichter. Van hem had ik wel enkele gedichten gelezen in het Geelse literaire blad "Creare", maar dat de schrijver een Westhoeker was, wist ik helemaal niet.

Een gulhartig man, Jozef Vandromme, die mij en mijn tochtgenoten vriendelijk naar zijn woning loodste om er een pittige trappist van West-Vleteren te degusteren. En dan ging hij de dialekttoer op om te vertellen over zijn gedichten, die waarachtig ook in vertaling buiten onze grenzen waren verschenen, over zijn belangstelling voor alles wat met kunst en schoonheid had te doen, over de doeken van zijn vriend, de kunstschilder Laurent de Backer, daar vlakbij. Hij droomde weg, deze populaire man met een hart van koekebrood.

De eenvoud van zijn schone gedachten schrijft Jozef neer in verzen, die me wel eens doen denken aan de werkman-dichter Fonske van de Maele uit Erembodegem, die tussen de twee wereldoorlogen een ongehoorde bijval genoot met zijn simpele verzen.

Als ik van Jozef het kleine gedicht "Mijn thuishaven" lees, dan proef ik meteen de weemoed van een man, die sterk aan zijn land verbonden is :

"Bomen wuiven
achter dit huis
naar 't goud van de zon
waaruit nieuw licht
geboren wordt.
De hemel hangt
diepblauw te gloren
en alles is stil.
Uit 't dal van de herinnering
stijgt 't oude lied
dat ik nieuw bezing."

Als het waar is dat een dichter ontspruit aan de grond waarop hij opgevoed werd en ontwikkelt in het klimaat dat hem omringt, dan is deze stelling zeker van toepassing op Jozef Vandromme. In elk van zijn gedichten vindt men de mens achter de zinnen, hij heeft het niet nodig onbegrepen sleutels in te bouwen want hij is doorzichtig in wat hij zegt en denkt. Om dit te staven grijp ik naar "Kind zijn" uit de bundel "Naar een nieuwe morgen" uit 1983 :

"Kind zijn
is blind geboren worden
tussen dromen en sprookjes,
zoekend naar vrijheid
in een raadselachtig bestaan.

Kind zijn
is leven met een lach en een traan
in een veel te nauwe ruimte,
groeiend in hels lawaai
van motor en ander vreemd signaal.

Kind zijn
is groeien in het licht van de zomer
om naar je eigen echo te kunnen luisteren
tot je moegeteld aan uur en tijd
jezelf niet meer herkent in de spiegel der volwassenheid."

Jozef Vandromme, de rustige boekworm van het Heuvelland woonde samen met zijn moeder - Moeder Jeanne gemeenlijk genoemd - in een groot huis te Loker in de schaduw van de bergen. Maar toen zij afscheid nam van deze wereld ging hij andere wegen op, ontmoette toch nog een zusterziel waarmee hij trouwde. Om familiale redenen moest hij de bergen vaarwel zeggen voor Geluwe. Toch, zegt hij, later keer ik er weer en dan zing ik opnieuw het "Lied van mijn land" :

"O, mooie bergvalleien
waar niets de rust verstoort,
hoe zuiver zijn uw klanken
hoe vredevol uw woord.
In u herken ik nog
de droom van vrijheid
hier is leven nog
het leven waard.
Laat mij dan nimmer
van deze dingen scheiden
die hart en ziel verblijden."

Een simpel lied van een volksdichter uit de Westhoek, een man die leeft mét en voor zijn volk.

Een schone bloem in een wildernis van vervreemding.

Schoonheidsinstituut
Natacha

Parfumerie - Pedicure - Manicure
Maquillage - Esthetiek - Sauna
2 Zonnetunnels (met air-conditioning)

- ★ **Geschenkcoffrets** vanaf **265 fr.**
- ★ Grote keuze in **herenkousen**
- ★ Bij **aankoop** van **Vanderbilt** EDT 30 ml. : **Gratis pochette**
- ★ Geschenkmandjes van **Vanderbilt** naar eigen keuze
- ★ Geschenkcoffrets van **Caractère** naar eigen keuze
- ★ Vanaf **15 december** krijgt elke klant **bij aankoop** een **gratis Kerst- en Nieuwjaarsgeschenkje**

Bergenstraat 1
BEVEREN - ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30 14 12
Gesloten op zondagnamiddag en dinsdag
Open van 9 - 12 u. en van 13.30 - 19 u.

ANHYP

26.11.94 - 16.1.95

GROTE SPAARTOMBOLA

meer dan 3 miljoen frank aan prijzen.

Deze leuke keramieken bekers
staan klaar in uw ANHYP-verkooppunt.

Kom eens langs !!!
Wij geven U graag meer informatie.

ALLE BELEGGINGEN - ZICHTREKENIGEN - LENINGEN

Roger Deprey - Parret
Moenaardestraat 54, 8978 Watou - Tel. 057/38 82 40

ANHYP

SPAART GEEN MOEITE

Nu de Europese binnengrenzen verdwenen zijn.

VAN DE FRONTIEREN, VAN BLAUWERS EN KOMMIEZEN (19)

Een woordje geschiedenis

Duistere voortekens en slechte afloop

"In het vroege voorjaar van 1944, om precies te zijn op zaterdag 25 februari, zouden mijn broer Georges en ik een koe overbrengen. Het was tussen 6 en 7 uur 's avonds en pikdonker", aldus Remi Delerue. "Toen we bij het heengaan net de Heidebeek (de grens) over waren, liepen we twee mannen tegen het lijf. Zij waren, vaag te zien, in burgerkledij en één van hen zei : " 't Is 'n diên nie" (die is het niet). Zij vroegen ons niets en gedeisd vervolgden we onze weg naar het hof van Vandecasteele. Maar een eindje verder stonden er warempel weer twee, ook in burger. Die verroerden geen vin en gaven geen kik. Dat geheimzinnig gedoe verontrustte mij. Wie waren die mannen en wat voerden ze in het schild ? Derhalve besloot ik de overtocht uit te stellen tot 's anderendaags, zondag 26 februari 1944.

Om zes uur 's ochtends trokken wij zonder al te veel moeilijkheden de koe door de Heidebeek en stapten op naar Roesbrugge. Wij dwarsten de kiezelweg bij Baziel Rouseré om zo door de Vogelweide bij de herberg van Zulma Soenen in de Haringestraat te raken. Achter het huis zouden we door de achterliggende weide de koe bij de bestemmeling, Honoré Vandriessche, brengen.

Alles leek goed te verlopen. Tewege binnen langs de voordeur die de dochter Maria voor mij gereed geopend had, bemerkte ik, tot mijn ontsteltenis, midden in de Haringestraat een Duitse kommies. Die zette zich op zijn knieën en loste vijf geweerschoten in de richting van mijn broer die in de Vogelweide met de koe achterna kwam. Ongetwijfeld heeft hij bewust boven het hoofd gevuurd, anders was Georges doorzeefd geweest.

In zeven haasten stormde ik de gelagzaal binnen, rende door het huis, klauterde als een kat over een muurtje maar kon uiteindelijk niet verder wegens een hoge afsluitingsdraad".

Het relaas van het jonge meisje

Maria Soenen, herbergierster in het "Hanelshuis", Haringestraat 38 te Roesbrugge, laat het hele voorval nog vers voor de geest. "De Duitse kommies kwam binnengestormd en riep me toe : "Wo ist der Mann ?". Er is hier niemand", antwoordde ik maar haastig trok hij naar boven, waar mijn moeder nog te bed lag : "Er is hier iemand binnen", schreeuwde hij. Zij had wel gestommel gehoord beneden maar had Remi zeker niet gezien.

Terug beneden loodste hij mij naar achter, zag daar ook niemand en ging op de koer vóór me post vatten, het geweer op mij gericht, schietensklaar of althans aldus dreigend : "Wo ist er ?". Bibberend van angst, daar ik duidelijk bemerkte dat het hem ernst was, riep ik : "Remi, kom er uit of ik word hier doodgeschoten."

Remi, die daar niet weg kon wegens de afsluiting, kwam te voorschijn. Er viel me een pak van het hart. Maar nu zou Remi het gelag betalen, dacht ik. Zo fel was ik geschrokken dat ik heel ontsteld was en schier op mijn benen niet meer kon staan.

Toen hij met de koe naar Oost-Cappel was vertrokken, ben ik naar bed gegaan en kon mijn huilbuien niet bedwingen." Aldus Maria Soenen.

De koe trok het zich niet aan.

"Door de Duitse douanier bij de lurven gevat (gelukkig maar zou ik zeggen, vertelt Remi, want God weet wat er Maria zou overkomen zijn), moest ik samen met hem de door mijn broer Georges achtergelaten koe gaan zoeken in de wei. Je zal het niet geloven maar ik had alleen maar klompen aan de voeten. Loop daarmee maar achter een koe aan.

Het begon te klaren en we zagen hoe het dier, blijkbaar niet al te zeer gestoord door de schietpartij, rustig aan het grazen was. Ik had niet veel moeite om het bij het touw te vatten en naar de straat te brengen.

De weg naar Canossa.

Zo vatte ik de tocht aan, lijk Fernandel met zijn koe, naar de douanepost te Oost-Cappel, vergezeld van de Duitse kommies. Al stappend had ik ruimschoots de tijd om na te denken wat ik bij de komende ondervraging zou zeggen en vooral wat ik niet mocht zeggen.

Te Oost-Cappel gingen we langs achter de woning binnen van Charles-Louis Dehouck, waar het Duitse Zollamt gevestigd was. Wie liep ik daar tegen het lijf ? Martha Louwyck, de dienstmeid, die van Haringe was. "Dag Remi," begroette ze me ietwat geschrokken. "Dag Martha," antwoordde ik. Mijn Duitse begeleider spitste de oren toen hij dat kort gesprekje hoorde, zo kende hij mijn voornaam. Binnengeleid bij de postenführer van de douane werd ik heel vriendelijk bejegend. De man bood me een sigaret aan die ik beleefd afwees : "Mijnheer, ik heb nog nooit gerookt" (wat een leugentje was).

Het pakje sigaretten op zijn bureautafel leggend, nodigde hij mij uit, staande voor

"Der kleine Willy", poserend voor het Franse Douanekantoor te Oost-Cappel.
(Foto Gommar Demaldré)

een groot portret van Hitler die boven de marmeren schouw pronkte, te zweren dat ik de waarheid zou zeggen... en niets dan de waarheid. Met twee vingers in de hoogte legde ik de eed af, starend naar de zwarte snor van de Führer.

Na enkele woorden gewisseld te hebben met zijn douanier, noteerde hij mijn naam en adres, want ik had geen papieren bij maar hij leek overtuigd dat ik mijn echte identiteit had bekendgemaakt, daar ze door de begroeting van Martha Louwyck mijn voornaam kenden.

Rustig begon hij met de ondervraging. "Vanwaar komt die koe?" Lijk ik goed had nagedacht om vooral geen namen te noemen, legde ik hem uit dat ik het dier had opgehaald bij de "Hoge Schouwe" van Tuur Mouton in Haringe, vlak bij de grens. Daar had ik van een onbekende 500 frank gekregen om de koe te brengen tot bij de kerk van Krombeke waar een mij eveneens onbekend persoon ook 500 frank zou overhandigen voor de bewezen dienst.

"De persoon van wie je de koe in ontvangst nam, was dat geen André, een grote zwarte krullebol ?" Hij doelde kennelijk op Knuppel Donze, een gekend smokkelaar van Bambeke-Kruysstraete.

"Nee, nee, 't was eerder een kleine, zo'n 45 jaar oud, met een pet op," korrigeerde ik.

"Voor wie kan de koe bestemd zijn ?"

Schouderophalend schudde ik het hoofd. "Dat weet ik allerminst."

"Ah, zo !" merkte hij schamper op, "het wordt een dure koe eer ze in Brussel komt."

Rustig verlegde hij wat papieren op zijn

►

bureau, rekende even na en dan het hoofd naar mij richtend : "Dat zal je 15.000 Franse frank kosten (zo'n 7.500 Belgische frank)".

Een duizelingwekkend bedrag voor die tijd en ik moest wel twee keer slikken eer ik bekomen was van het verschot.

Natuurlijk had ik zo veel geld niet op zak. Maar mijn tante Gusta, die met de plaatselijke molenaar Urbain Poreye getrouwd was, woonde daar niet ver vandaan. Pech echter want daar bleek niemand thuis te zijn. Gelukkig kon ik terecht bij Angèle Lapont, de herbergbazin uit de buurt, die mij vlot het gewenste bedrag bezorgde.

De zaak was dan vlug beklonken. Eerst moest ik nog de koe naar de stal van Lapont brengen voor verdere bewaring, want die waren we kwijt. Wijselijk nam ik haar de lederen haalter van de kop en bond ze vast met een gewoon touw.

Terug naar huis

Acht klokslagen vielen uit het torentje van Cappelkerkje toen ik met een zucht van verlichting het Zollamt verliet. De dag was al flink aangebroken en gezwind stapte ik weer naar Roesbrugge. Daar kwamen al enkele mensen uit de kerk, mensen die gewoonlijk in de achterste rij zaten en natuurlijk eerst naar buiten traden. Eén van hen was Noentje Vreker, ook een veehandelaar. Hij wist al van de zaak. Ongelooflijk hoe vlug zo'n nieuws rondloopt.

"Voor wie was die koe bestemd ?" We wisselden enkele woorden tot hij me met aandrang zegde : "Remi, je moet direkt binnen gaan bij Maria Soenen. Er zijn al twee dokters bij haar geweest, dokter Morlion en dokter Laridon, maar niets gebaat, ze doet niets dan "krijschen en krijschen" (huilen en huilen).

Met verdubbelde tred stapte ik er heen. Zulma, haar moeder, kwam naar me toe, de handen in de lucht : "Remi, ze doet niets anders dan "krijschen", gaat er zere naartoe."

Toen ik haar kamer betrad en Maria mij in levende lijve goed en wel voor zich zag, was de angst die haar beklemde op slag over en het wenen gedaan.

Geen tijd te verliezen, repte ik me naar huis en geraakte net op tijd omgekleed om naar de hoogmis van 10 uur te gaan in Haringe. Ja, zo ging dat in die tijd. Alle zaken op hun plaats.

De eed vóór het beeld van de Führer is mij echter lang op de maag blijven liggen. Je mocht immers volgens de tien geboden niet "ijdel zweren".

Uiteindelijk, vele jaren later, heb ik het hele geval opgebiecht aan Pater Declercq, pastoor van Haringe. Ik had veel vertrouwen in die man.

"En... heb je absolutie gekregen ?"

Remi, de olijkaard, grimeeuwt . "Wuk peis je ?" (Wat denk je ?)".

De toen negentienjarige Maria Soenen heeft nog een heel jaar nodig gehad om er weer bovenop te komen. Het hele gebeuren zit haar nog diep in het geheugen geprent.

't Vervolgt. Rik Sohier

BOEKENNIEUWS

DE WANDELING ***Bertin Deneire***

In dit 'uitgelopen cursiefje' beschrijft Poperingenaar in hart en nieren Bertin Deneire hoe het leven was tijdens de Gouden Jaren Zestig.

Via een letterlijke en figuurlijke wandeling door de stad en de tijd ziet u als het ware het Poperingse straatbeeld weer tot leven komen.

U snuift de sfeer van het dagdagelijke werk- en leefmilieu in dit gezellig provinciestadje. Daarbij loopt de onsterfelijke popmuziek van diezelfde sixties als een rode draad door dit pittige verhaal vol humor en nostalgie.

De Wandeling telt 160 blz. en is geïllustreerd met enkele typische foto's uit de Poperingse Golden Sixties.

Prijs : 299 fr.

BE'LEEF'D ***Bart Wemaere***

Be'leef'd is een aanklacht tegen elke vorm van oorlog. In tien persoonlijke verwerkingen van evenveel interviews belicht auteur Bart Wemaere de haast onafscheidelijke band tussen de Westhoek en oorlog. Deze pocket is geen historisch naslagwerk maar brengt menselijke verhalen van Westhoekers tot leven, van personen die de oorlog be'leef'den, van creatieve figuren die historisch onderzoek verrichtten of van kunstenaars die via muziek, beeldhouwwerk of concerten een boodschap van vrede brengen. Be'leef'd zet aan tot nadenken en wil het geweten van elk rechtgeaard mens wakker houden of eventueel wakker schudden. De tien kunstfoto's met een opmerkelijk clair-obscure-effect zijn van de hand van Davy Breyne.

Be'leef'd telt 112 blz. en kost 295 fr.

Beide pockets zijn te verkrijgen bij IPS, Casselstr. 83, Poperinge - tel. 057/33 88 79.

Tot 31 december loopt er een promotieaktie. Wie de boeken van Berten Deneire en Bart Wemaere samen koopt, betaalt slechts 495 fr. voor dit pakket.

NUTTIGE GESCHENKEN
VOOR DE EINDEJAARSFEESTEN !

Donsdekens en overtrekken, sierkussens,
naperons, toile ciré, bed- en badkarpetten

GEZINSZEGELS - VALOISZEGELS - KERSTLOTEN

JACQUES BERQUIN
Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30 06 54 - 30 11 20

VRIJE BASISSCHOOL ROESBRUGGE

De Inrichtende Macht, de direktie en de leerkrachten van de Vrije Basisschool willen langs deze weg iedereen hartelijk danken voor hun bestelling van schoolgebak.

We behaalden immers de kaap van 600 kg gebak ! Met de opbrengst worden op school in februari-maart verbeteringen aangebracht : opfrissen van een kleuterklas en vernieuwd jongenssanitair.

Nogmaals hartelijk dank en smakelijk !

TE KOOP

- **KOLENKACHEL Nestor Martin**
  volledig vernieuwd (15.000 fr.).
  Zich wenden : Dr. J. Gheysensstraat 8, Roesbrugge.

TOUSSAINT - DEGRAVE

Uro flower

Bloemen & Geschenken
Uro flower

Prof.O.Rubbrechtstraat 67
8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 11 72

KERSTAKTIE '94
van 20 t.e.m. 25 december

- eindejaarsgeschenken
- kerstversiering
- kerstbomen
- kerststukken
- kerst- & nieuwjaarskaarten
- bloemen & planten

GRATIS GESCHENK BIJ AANKOOP VAN 750 FR

Prettige Kerstdagen en een gelukkig Nieuwjaar !!!

BESCHOUWING VAN DE MAAND

In de *Standaard-Magazine* van 2 december jl. verscheen een interview afgenomen van Jean-Marie Le Pen, door Peter Vandermeersch. Op het einde van het onderhoud zegt de leider van het *Front National* : "Ik ben een man van de zee. Vele nachten heb ik miljarden en miljarden sterren bekeken..."

Le Pen overdrijft. Men kan ten hoogste 8000 sterren tellen op beide halfronden, en bij gunstige weersomstandigheden maximum tussen 3000 en 4000 sterren aan de hemelkoepel onderscheiden.

Le Pen heeft in zijn hal op een tafeltje de *Astronomie Populaire* liggen, een werk uit 1925 van de hand van Camille Flammarion, hij kan bovenstaande gegevens terugvinden op de pagina's 748-749.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorte :

- Robyn Geerardyn, zoon van Yves en Christiane Demare (Beveren).
- Joren Decroos, zoon van Pascal en Karin De Coen (Stavele).
- Mathijs Top, zoon van Luc en Hilde Desmyttere (Beveren).
- Kevin Sanders, zoon van Louis en Ghislaine Dever (Beveren).

Huwelijken :

- Xavier Deruytter uit Vleteren met Vandepitte Nadine uit Stavele.

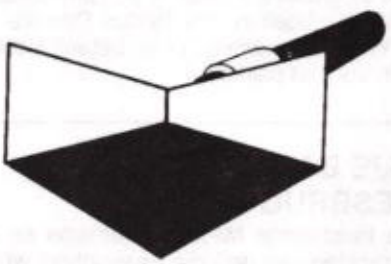
Overlijdens :

- Roger Moerman, 71 j., weduwnaar van Marie-Josephe Thevelein (Beveren).
- Alice George, 52 j., echtgenote van Georges Vereyck (Beveren).
- Maria Neyrinck, 72 j., ongehuwd (Beveren).

BEST CARS

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

POPERINGSEWEG 240 8908 VLAMERTINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE
Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)
Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten en benodigdheden

GARAGE-CARROSSERIE
F. DECLERCK
Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30.04.16
verdeler HYUNDAI

Demonstratie HYUNDAI LANTRA '94

FORD Escort 1.6	'93
PEUGEOT 205 1.1	'92
PEUGEOT 205 1.4	'92
PEUGEOT 405 GLD diesel	'92
TOYOTA Corolla diesel	'92
SEAT 1.0	'92

Speciale voorwaarden op alle nieuwe modellen van HYUNDAI

SCHRIJNWERKERIJ
REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40.03.71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS
MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND **DECEMBER**

Kaartingen

• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 27 december
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

MAAND **JANUARI**

Kaartingen

• Haringe, in "Sint-Jozef" bij Cecile Ryon
zaterdag 7 en zondag 8 januari
maandelijkse kaarting voor de leden
• Haringe, in de schoollokalen
woensdag 11 januari
puntenkaarting „Derde Leeftijd"
• Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 24 januari
puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik

• Roesbrugge, café "Handelshuis"
vrijdag 7 en zaterdag 8 januari
smijting voor de leden
• Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 14 januari : smijting voor de leden
• Haringe, in "Sint-Jozef", bij Cecile Ryon
zaterdag 14 en zondag 15 januari
5e maandelijkse smijting

Schuiftafel

• Roesbrugge, "De Gouden Arend"
zaterdag 7 januari : smijting voor de leden

10e Winterschoolfeest Beveren-IJzer

• Zaterdag 17 december vanaf 19 u.
LUKKENKAARTING
KAASBUFFET (280 fr. - kinderen 150 fr.)
GRATIS DANSFEEST

• Zondag 18 december van 10 tot 13 u.
LUKKENKAARTING

KERSTNACHT TE BEVEREN

De handigaards van de Landelijke Gilde hebben reeds de kerststal geplaatst, de Feestcommissie zette haar mooiste kerstbomen voor de kerk en draafde met loodzware kilowatts verlichting. Tegen de avond baadde de kerk in het licht, stonden de zelfgemaakte beelden er. Aan de toegangswegen van Beveren werden prachtige panelen geplaatst, eigen werk mijnheer, en kwamen de eerste bezoekers reeds kijken naar al dat moois.

Daar komen nog bij de echte schapen, stemmige muziek, de kerstbomen van 8 meter hoog in de kerk - zomaar een Duitse gift -. De kinderen van Beveren versieren deze bomen, zodat de kerk omgetoverd wordt tot één stemmig, romantisch tafereel.

Hoogtepunt van dit alles is natuurlijk de Kerst-middernacht-mis.

Er zijn herders voor de stal, de jeugd van Beveren zingt zich de naad uit het lijf. Er zijn weer vuren voor de kerk, een plaatselijk metaalbedrijf zorgt hiervoor.

Een echt kindje Jezus en Jozef en Maria, met de kinderen en de school van Beveren en een kerstverhaal van Jozef door gans de viering geweven gebracht door eigen mensen mijnheer, en uiteraard worden oude kerstliederen gezongen door de ganse kerk.

Na de mis gezellig keuvelen in de kerk of op het kerkplein bij de Gluhwein of niet-alkoholische chokolademelk, verzorgd door de plaatselijke kok en gebracht door de plaatselijke K.V.L.V.

De opbrengst van die Kerstnacht gaat in zijn geheel en rechtstreeks naar de kinderen van ex-Joegoslavië.

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting van 17 november.
Behaalden 3 partijen :
Busschaert P. 368, Maekelberghe J. 352,
Coemelck M. 286, Vanhoucke R. 275,
Mernhout M. 252.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijden :
- Maria Vandenbussche, 70 j., echtgenote van Max Vandenbussche.

Geboorte :
- Hannes Buseyne, zoon van Johan en Anja Vandenberghe.

Huwelijk :
- Michael Beys met Kristien Ceenaeme.

Brocante DE AFSPANNING

Aankoop oude meubelen - antiek
glas in lood - melkglas - opruimingen
volledige inboedels
oude winkelinrichtingen - enz...

057/30 15 78 - 056/50 08 36
056/22 22 48

SCHOONHEIDSINSTITUUT
Valerie VIANE

CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens
KLEUR- EN STIJLADVIES

Grote keuze uit parfums, geschenken,
design- en garantiejuwelen,
waardebons en
verzorgingsprodukten
voor de eindejaarsfeesten.

Open op zondagmiddag 18 dec.

Esthetiek - Parfumerie - Pedicure
3 gezichtsbruiners in solarium

Provenplein 53
8972 PROVEN
Tel. 057/30 08 51

057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Toen premier Jean-Luc Dehaene begin maart 1992 zijn nieuwe regering voorstelde, schrok de oudere generatie zich een bult. We hadden de tijd gekend dat er een generaal of minstens een kolonel minister van landsverdediging werd, maar nu was het een nogal jonge man, de sekretaris van de CVP, Leo Delcroix, die niet eens soldaat was geweest ! Dat je als minister niet veel moet afweten van het departement dat je wordt toevertrouwd, dat wisten we al lang, maar dat het zo ver kon gaan vermoedden we niet eens.

Toch bleek algauw dat Delcroix een konsekwente kerel was, een durver. Omdat hij zelf nooit bij het leger was geweest, wilde hij dat ook anderen daarvan gespaard zouden blijven, en met één pennetrek schafte hij de dienstplicht af.

Afgezien van enkele beroepsmilitairen die nu zelf moesten instaan voor de "corvées", was iedereen tevreden en bij de Europese verkiezingen kreeg Delcroix meer dan 100.000 voorkeurstemmen.

Maar intussen - jammer genoeg - zijn de kansen gekeerd. Wilfried Martens, heeft eens terloops, zonder kwade bedoelingen natuurlijk, want hij en Delcroix zijn partijgenoten, aan een HUMO-journalist verteld dat Delcroix een villa heeft in Zuid-Frankrijk. Goed, maar wat is daar verkeerd aan ? Toch schijnt dat voldoende om het een minister moeilijk te maken. De Luikse PS'er Guy Mathot, ook een integer man, kan erover meespreken.

Die sloebers van HUMO zijn naar Frankrijk getrokken om het hele geval uit te spitten. Het schijnt dat het gaat om een heel dure villa, van wel 60 of 70 miljoen, met een huuropbrengst van 300.000 fr. per maand. En dat die zou gekocht zijn door Delcroix onder de naam van een Franse nep-vennootschap waarvan hij en zijn echtgenote de enige aandeelhouders zijn. Er bestaat zelfs een vermoeden van fiskale fraude, enfin van zwart geld. We hebben daar echter allemaal wel een beetje begrip voor, als je tegenwoordig niet voor een deel in 't zwart kan werken, is het niet meer te betalen ! Maar Delcroix loochent dat, en hij zal zich tegen die laster verdedigen. Bovendien heeft hij bij de bouw van die villa, de medewerking van drie postboden gekregen, die verlof zonder wedde hebben gevraagd, om de minister gratis te helpen. Van schoonmenselijkheid gesproken !

"'t Moet zijn" zegt Gusta, "dat die verdediging niet gemakkelijk zal zijn en veel werk zal vragen, want de Leo heeft daarvoor ontslag genomen als minister. En ik vrees dat de eerste slachtoffers van het geval de drie bereidwillige "facteurs" zullen zijn. De rest moeten we afwachten".

Best mogelijk,
Pol

HOSPITALISATIEKOSTEN STEEDS DUURDER ...

Niet voor de spaarders met een 21+ rekening bij ARGENTA :
het verschil met wat de ziekenkas betaalt, wordt door ARGENTA volledig terugbetaald.
ARGENTA Spaarbank startte - als eerste - met deze suksesformule op 01/01/1985. Sindsdien deden zich 127.861 hospitalisaties voor en werd voor 1,3 miljard frank uitbetaald.

Doe iets om te voorkomen dat uw spaarcentjes wegsmelten als sneeuw voor de zon. Toetreden kan nog tot uw 65 jaar.
Nadien is het te laat ...
Bel 057/30 03 55 van 9 u. tot 12 u.

ARGENTA SPAARBANK N.V.
KRIS ROSSEEUW
Provenplein 48, Proven

Schitterende technologie
Schitterende klank

M 97

ELEKTRO CAPPOEN
Prof.O.Rubbrechtstraat 12 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30 05 94
Service & kwaliteit

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Toone Bestek, den schilderaare, wos bezig met 't groot ijzeren hekken te schilderen aan den inrit van de villa van madame Vandenoverslag. Die villa, die schier in 't midden van 't dorp lag, wos è chiek gebouw, nog in den ouden Franschen styl, met è soorte van è park rondom. De grooten uitgang, waar dat Toone bezig wos, kwam uit in de groote straate. Ol den achterkant wos den kleinen uitgang, oek met è ijzeren hekken, maar kleiner, die uitgaf op 't klein straatje naar de kerke, olwaar dat madame naar de messe ging ...

Madame Vanoverslag, è chieke madame van halverwege zestig jaar, weunde daar ol jaaren met als eenig gezelschap heur maarte Sandrientje ... Naar dat 't scheen, wos Sandrientje daar in dienst è gaan van ols ze thuusbleef van 't schoole en van klaare dat ze daar zoo geern wos, hadde ze vergeeten van te peinzen op trouwen ... Nu was 't te laate, want ze wos ol meer of veertig. Niettemin bleef Sandrientje è vriendelijk jonk, die met plezier ol 't huiswerk en de kommissies deed voor madame. Maar voor de kommissies, moeste madame oltijd goed uiteen doen aan Sandrientje hoe dat ze dat moeste zeggen, want ze had de geweunte van olles op heur eigen maniere 't explikeeren, zodat het olternets verkeerd uitviel ...

't Wos den tweeden dag dat Toone ol bezig wos aan dat groot hekken en in d'achternoene zei madame teegen Sandrientje dat ze è glas bier moeste gaan draagen naar Toone ...

" 'k Peinzen dat'n bijkans è daan hèt!" zei madame ... "maar je moet nu goed horkten wuk da'k gaan zeggen ... Je moet vraagen aan Antoine dat'n, binst dat'n nu toch bezig is, oek 't achterste hekken zou willen schilderen ... Maar dat'n 't best eerst è keer zou gaan bekijken, want 't is nogal veele roest aan en 't gaat moeilijk open en toe! ... Ga je dat kunnen onthouden?"

"Jaa, jaak, madame!" lachte Sandrientje en ze ging ...

"Ha, dag Antoine!" knikte Sandrientje vriendelijk ols ze bij Toone kwam ... " 'k moeste kommen van madame met è pinte bier voor je, is 't wel?!"

"Je zijt è engel, Sandrientje!" lachte Toone.

"'k Zien da'je aan 't laatste bezig zijt!" zei Sandrientje teegen Toone, die aan 't drinken wos ... Toone knikte ..!

"Héwè, je moet nu goed horkten wei, Antoine!" vervolgde Sandrientje ... "Madame hèt è vraagd, ols je met dit hekken è daan hèt, da'je oek heur achterste zou willen schilderen, maar da'je 't eerst è keer moet gaan bekijken om te weeten wuk dat er moet aan è daan zijn, want 't is nogal roestig en 't gaat moeilijk open en toe!...

Toone verslokte hem haast ..!

KWAAK

Druk. & Opmaak : Drukkerij Schoonaert, Roesbrugge